DOCUMENT RESUME

ED 096 852 FL 006 521

AUTHOR	Ehrman, Madeline E.; And Others
TITLE	Contemporary Cambodian: Political Institutions.
INSTITUTION	Foreign Service (Dept. of State), Washington, D.C. Foreign Service Inst.
SPONS AGENCY	Defense Language Inst., Washington, D.C.
PUB DATE	74
NOTE	386p.; For related documents, see ED 066 094, ED 074 819, and FL 006 519-520
AVAILABLE FROM	Superintendent of Documents, U. S. Government Printing Office, Washington, D. C. 20402 (Stock No. 4400-01527, $4.30)
EDRS PRICE	MF-$0.75 HC-$18.60 PLUS POSTAGE
DESCRIPTORS	Audiolingual Skills; *Cambodian; Conversational Language Courses; Cultural Context; *Governmental Structure; *Language Instruction; Language Proficiency; Language Skills; Military Organizations; Pattern Drills (Language); *Political Influences; Reading; *Textbooks

ABSTRACT

"Contemporary Cambodian" consists of seven parts: the "Grammatical Sketch," the "Introduction," four intermediate modules, and a Cambodian-English glossary containing all the words in the series. After completing the "Introduction," a student can study the intermediate modules in any order, since each serves as a partial review of the others. This module focuses on political and military topics. It contains 16 lessons and a Cambodian-English glossary listing all the words contained both in this book and the "Introduction." Each lesson centers on one topic, which serves as the subject for reading and conversation practice. Lessons typically consist of two or three reading passages, a dialogue, 6-12 drills, vocabulary, and exercises called "applications," which reinforce analogy formation and give students a chance to use new words and structures. At least one of the reading passages in each lesson is taken from a Cambodian publication. The dialogues, drills, and application exercises are designed to prepare the student to discuss the kinds of topics suggested at the end of each lesson. Romanized script is provided only for those words for which the pronunciation is not evident from the spelling. (Author/LG)

ED 096252

CONTEMPORARY CAMBODIAN

POLITICAL INSTITUTIONS

This work was prepared and published with the support of the Defense Language Institute, Department of the Army, United States of America.

By

MADELINE E. EHRMAN

KEM SOS

LIM HAK KHEANG

FL 006 521

FOREIGN SERVICE INSTITUTE

WASHINGTON, D.C.

1974

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION & WELFARE
NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION
THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECESSARILY REPRESENT OFFICIAL NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION POSITION OR POLICY.

DEPARTMENT OF STATE

FOREIGN SERVICE INSTITUTE

BASIC COURSE SERIES

Edited by

AUGUSTUS A. KOSKI

For sale by the Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office
Washington, D.C. 20402 - Price: $4.30 Stock No. 4400-01527

BEST COPY AVAILABLE

PREFACE

Contemporary Cambodian: Political Institutions is part of an array of materials which includes a short reference grammar, an introductory module of sixty lessons, four intermediate subject-matter-oriented modules (of which the present volume is one), and a Cambodian-English English-Cambodian glossary. The four intermediate modules are designed so that they can be studied in any order, according to the student's interests and needs.

The present volume was produced by Madeline Ehrman, supervising linguist, and Kem Sos and Lim Hak Kheang, instructors in Cambodian. Mr. Kem and Mr. Kheang selected the articles from printed sources and wrote the dialogues, drills, additional reading passages, and the other Cambodian language exercises. The Cambodian script in the table of contents is that of Mr. Kheang, in the glossary primarily that of Mr. Keng Yonnora. The remainder was done by Mr. Kem. The glossary was typed by Mr. Kheang; all other typing was done by Maryko Deemer. Corrections in the final mats were maae by Mrs. Deemer and Mr. Kheang. Mr. Kheang selected the photographs used in the various lessons.

Madeline Ehrman suggested many of the exercises and wrote the explanatory notes and the English translations. She compiled the vocabulary section of each lesson and the glossary at the end of the book, and proofread the volume. Any list of specific functions, however, falls somewhat short of representing her part in the preparation of the volume. She conceptualized the whole array of modules of which it is part and has done what has been needed to keep the work of preparation moving forward in satisfactory ways. The achievement was made a little more difficult by the fact that her work took her to Bangkok during the latter stages of the writing, thus putting the obstacle of distance between her and her fellow workers.

FSI is grateful to the Defense Language Institute, especially Dr. Roy E. Willis, Chief of the Systems Development Agency, for support of this project.

James R. Frith

James R. Frith, Dean
School of Language Studies

FOREWORD

Contemporary Cambodian, of which this volume is one part, is an array of materials consisting of the following:

1) A short reference grammar, called the Grammatical Sketch, which serves as a companion to the lessons.
2) The Introduction, which consists of sixty lessons on general topics accompanied by reading passages and by taped drills, and comprehension passages.
3) Four intermediate modules on topics likely to be of interest or use to students of Cambodian. The present volume focusses on political and military topics, other modules treat geographic and economic topics, social structure, and everyday life and the arts. A student who has completed the Introduction can study the intermediate modules in any order. After the first intermediate module, each subsequent module will serve as partial review for what has come before. Each module will take less time than its predecessor because of overlapping structures and vocabulary.
4) A Cambodian-English, English-Cambodian glossary containing all the words used in Contemporary Cambodian.

This volume contains sixteen lessons, and a Cambodian-English glossary containing all the words in this book and in the Introduction. The lessons in this volume are considerably longer than those of the Introduction. If this is the intermediate module studied by a class, each lesson can take three or four days in an intensive course (six hours of classroom time daily). A non-intensive course will require proportionally more time to complete each lesson.

Each lesson has its own topic, e.g., local government, about which students can expect to be able to read and talk by the end of the lesson. A typical lesson contains two or three reading passages, a dialogue, six to 12 drills, a vocabulary, and a section of special exercises called 'Applications.' An effort has been made to give reading and speaking an equal emphasis in each lesson. In presenting the material neither should be neglected, since reading and speaking complement and reinforce each other.

The purpose of the reading passages is to increase reading fluency and to help supply conversation topics. At least one of the reading passages in each lesson (and often more) is an unedited text taken from a Cambodian publication; other passages were written at FSI. Notes are supplied to clarify difficult places in the unedited passages. Another device to increase reading

fluency is to supply a romanized transcription only for words whose pronunciation is not evident from the spelling (such words are usually Sanskrit and Pali loans). Everything else is in Cambodian script.

Reading passages are taken from books and periodicals most of which were published after the overthrow of Norodom Sihanouk. Although in a few years the names and issues may have changed, the language and the types of situations described in the selections will be much the same. Thus, while the reading articles may not be current, the language used in them, their cultural background, and the style of writing will still be typical of what the student will meet in more current publications.

The dialogue, drills, and applications are meant to prepare the students to discuss the kinds of topic suggested by the cultural elicitation questions at the end of each lesson and to understand conversations about politics.

Discussions can take place both during study of the lesson and at its end. While certain exercises aim specifically at eliciting conversation, the teacher should be alert at all times for opportunities to encourage conversation. Anything in or related to the lesson, including reading passages, can be used as a starting point for conversation.

There are two tyes of exercises: drills and 'applications.' Drills aim primarily at improving fluency and pronunciation. Applications are meant to reinforce analogy formation and to give the student a chance to use new words and structures in different combinations and contexts.

Cambodian Summary

The following is written for the use of Cambodian instructors. It is especially recommended that inexperienced teachers read it through. It is recommended that students using this book with a private instructor, especially in Cambodia, call this section to the instructor's attention.

អារម្ភកថា

ខ្ញុំកន្ទុយ ... ខ្ញុំ ... ...

"និងវេយ្យាករណ៍សំខាន់ៗខ្លះគឺវេនដ្ឋបទនៃបទនោះ ។ វិន្ទុកនេះសម្គាល់ឆ្នាំ
អត្ថបទនៃប ។

គ ការហាត. បង្ហាញពីការនិយាយថ្នាំនិយាយ។ ចាំនួនការហាត់រយៈ
នេះតាមចំនួនវេយ្យាករណ៍ថ្មី។ និងសំខាន់ៗដែលស្ថិតនៅក្នុងការប្រសា
នីយថ្នាំងថ្នាំនោះ ។

ឃ អត្ថបទហាត់អាន. អត្ថបទសំរាប់ហាត់អាននេះភាគច្រើនតែងនិទ្ទេស
ដោយវិសេសដូចភាគច្រើន និងវេយ្យាករណ៍ដែលថ្នាំបានពិព
ប្រទះមកហើយ ។ ឯអត្ថបទនេះ ខ្ញុំជាអក្សរតូចនោះវិញ ដែល
វិសេសនិងជាអត្ថបទសម្រាប់អាននោះដែរ ពីរដោយសារតែអត្ថបទនោះ
សម្រាលនេះដោយភាគច្រើននិងវេយ្យាករណ៍ដែលថ្នាំបានយើញ
មកហើយនោះដែរ ។ អត្ថបទនេះនេះបង្ហាប់វិន្ទុកការហាត់ ។

ង អត្ថបទហាតស្តាប. អត្ថបទហាតស្តាបនេះមាននេះតែក្នុងវគ្គអាន
ហើយរៀបរៀងដើម្បីតែងអត្ថបទនេះរៀងគឺដូចគ្នានឹងរៀបរៀងនៃការ
តែងអត្ថបទសំរាបអាននៅដែរ ។

ច បញ្ជីភាក្យថ្មី. នេះបញ្ជីខ្លះនៃនេះមានរៀង តាមលំដាប់តួអក្សរ
តែភាក្យខ្លះដែលមានសញ្ញា AC CC RC (H) និង * មិនត្រូវឲ្យហាន
ការសិក្សាជាចាំបាច់ទេ ។ វិន្ទុកនេះស្ថិតនៅបង្ហាប់អត្ថបទហាត់អាន ។

ឆ វិន្ទុកអក្សរតូច. បង្ហាញពីវិន្ទុកបញ្ជីភាក្យថ្មី មានវិន្ទុកអក្សរតូចនេះ ។

ជ រូបចិត្ត. នេះបានរៀងនឹងមួយៗ មានរូបចិត្តមួយ ឬពីរសន្លឹក ដែលមាន
រូបភាពស្របតាមរឿងចក្តីរឿងនៃបទរៀងនោះ ។

ឈ វេយ្យាករណ៍ គឺរបៀនមួយរង្គាបរៀនមួយចំនួនចំណុចវេយ្យាករណ៍មាន
ប្រើនមានតិច។ ឯរឿងចក្តីពន្យល់នៃចំណុចវេយ្យាករណ៍នីមួយៗនោះវិញស្ថិតនៅ
តាមកន្លែងដែលមានការអនុវត្តនៃចំណុចវេយ្យាករណ៍នីមួយៗនោះ ។

<u>សាចរឿងនៃនេះវិនេះ</u>

នេះវិនេះតាមបច្ចុប្បន្នវិជ្ជានេះ ភាសានេះជានេះសិក្ខាយកវិសេយនេះយោបាយ
និងនេះយោងបាតភាសា ។

<u>គោលបំណង:</u>

បុនន្តិងអាចនេះបើនេះវិនេះតាមបច្ចុប្បន្នវិជ្ជានេះ ភាសានេះ សិស្សក្នុងនេះសិក្ខា
បង្ហាតបង្ហើនគឺនេះវិនេះតាមបច្ចុប្បន្នវិជ្ជានេះ ភាសានេះមុនេះយើងមុនេះនិង ព្រោះ
តាក្យនិងនេះវេយ្យាករណ៍គឺជាមូលដ្ឋាននៃនេះជានេះបើនេះវិនេះតាមនេះ
នេះជាតាក្យនិងនេះវេយ្យាករណ៍ដែលត្រូវបង្ហាញនិងពន្យល់ឲ្យនេះហើយ។

នេះវិនេះតាមបច្ចុប្បន្នវិជ្ជានេះ ភាសានេះមិនត្រឹមតែមានចំណុចនេះវេយ្យាករណ៍
ប្លែកនិងតាក្យថ្មីខ្លះគឺជាតជាងគ្នា។ តាមមូលដ្ឋាននេះវិនេះតាមបច្ចុប្បន្នវិជ្ជានេះ
ភាសានេះនេះ ថែមទាំងមាននេះបៀបនេះប្រើភាសាប្លែកជាច្រើនជាងគឺនេះបៀប
នេះប្រើនេះវិនេះតាមបច្ចុប្បន្នវិជ្ជានេះនេះឲ្យតែងនិង។ តាមពិតចំណុចប្លែកនេះជា
ចំណុចមួយដែលត្រូវបង្ហាញនិងគោលបំណងនេះបស់នេះយើងគឺថានេះយើងមាន
បំណងនេះថ្មីទៅនេះបក។

វដ្ដសង្គមរបស់ប្រជាជនខ្មែរ គឺថានៅទីនេះមានការប្រសាស្ត្រស្ទើរតែគ្រប់ជាន់ថ្នាក់រវាងខ្មែរនឹងខ្មែរស្មុគស្មាញ ដូច្នេះសំដីក្នុងការប្រសាស្ត្រសុទ្ធតែត្រូវគ្នានៅរយៈរបៀបរបបរវាងខ្មែរតាមជាន់ថ្នាក់នឹងវប្បធម៌ខ្មែរតាមកាល ទេស គាំងរមស់។ ត្រង់នេះយើងសូមរំឭកដល់រាល់កូនក្មួយនិងអ្នកក្រុងដែលរៀបរៀនភាសានេះថា សុំរាល់ក្មួយៗកុំប្រកាន់នូវសុភវិនិច្ឆ័យទៅលើបន្ទះនៅពេលបង្ហាត់បង្រៀនសិស្សទៅលើរឿងប្រឹកភាសាទាំងនោះ។ តាមរាល់បំណងរបស់យើងគឺតាំងនោះត្រូវរំឭកអាស្រ័យប្រសាទៅលើឆ្នាំងនេះ យើងមានបំណងចង់ឲ្យសិស្សទម្លាប់ស្គាល់ខ្មែរនឹងខ្មែរត្រូវជាន់ថ្នាក់ប្រសាស្ត្រតាមកាល ទេស គឺថាមិនរាប់ថ្នាក់ចង់ឲ្យសិស្សរៀនប្រឹកាក្យច្បាស់ច្បាស់ឲ្យតែរាក់តែរាក់ច្បាស់ច្បាស់តែត្រូវតែសមនោះទេ។

ACKNOWLEDGEMENTS

We would like to express our gratitude to the following, without whose help this volume would not have been possible. Responsibility for errors, of course, are ours.

Dr. Roy Fallis of the Defense Language Institute, for his support, both moral and financial, of this project.

Dr. James Frith, Dean, School of Language Studies, Foreign Service Insitute, for support, interest, and helpful advice.

Dr. Cleland Harris, Mr. Augustus Koski, and Dr. Earl Stevick, all of the Foreign Service Institute, served as editorial committee for this volume. They gave many useful suggestions and criticism, most of which appear in these lessons. Mr. Koski as Publications Chief has, in addition, been most helpful in preparing this book for printing.

Dr. Warren Yates, Chairman of the Department of East Asian Languages, for sympathetic interest and administrative support. The idea of an 'applications' section of each lesson is taken from Dr. Yates' Lao Basic Course Vol. I (GPO).

Mr. Dale Purtle, of the Defense Language Institute East Coast, who gave encouragement and suggestions.

Mrs. Maryko S. Deemer, of the Foreign Service Institute, did the typing, showing much care and interest.

The scribal work in this volume was done by Mr. Kem Sos and Mr. Keng Yonnara.

Printed articles and photographs were reproduced by the FSI Audiovisual Department, for whose cooperation we are grateful.

Reading articles are selected from the following sources:

Lesson 1. Civics Manual (សោកនិតិ) by the Ministry of Education

Lesson 2. Civics Manual (សោកនិតិ) by the Ministry of Education

Lesson 3. 'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 515 (22 June 1970), p.6
'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 519 (20 July 1970), p.7
'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 545 (25 January 1970), p.12

Lesson 4. 'Salvation Youth Bulletin' (ព្រឹត្តិប័ត្រយុវជនរួសាចរួសង់ជាតិ) No. 62, 2nd year, p. 14
'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 525 (8 August 1970), p.9

Lesson 5. 'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 528 (21 September 1971), p. 26
'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 521 (3 August 1970), p.9

Lesson 6. Civics Manual (សោកនិតិ) by the Ministry of Education

Lesson 7. 'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 535 (15 November 1970), p. 22

'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 525 (31 August 1970), p. 33

Lesson 8. 'Chaktumuk' (ចតុមុខ) No. 1, 1st year, p. 11

Lesson 9. 'Chaktumuk' (ចតុមុខ) No. 15, 2nd year, pp. 2,3

Lesson 10. Letter by 'Voice of National Liberation of Kampuchea' (សារបង ទ្រាស៊ីរួបរួមជាតិកម្ពុជា) (3 January 1972)
'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 515 (22 June 1970), p. 26
'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 486 (15 November 1969), p. 17

Lesson 12. 'Salvation Youth Bulletin' (ព្រឹត្តិបត្រសម្ព័ន្ធយុវជនរំដោះជ្រុងជាតិ) No. 59, 2nd year, p.10
'Koh Sontek Phiap' (កោះសន្តិភាព) (11 December 1972)
'Kampuchea Thmey' (កម្ពុជាថ្មី) No. 14, 1st year (12 September 1971), pp. 14,15

Lesson 13. 'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 538 (7 December 1970), p. 9
'Proyauch Cheat' (ប្រយោជន៍ជាតិ) (27 September 1972)

Lesson 14. 'Salvation Youth Bulletin' (ព្រឹត្តិបត្រសម្ព័ន្ធយុវជនរំដោះជ្រុងជាតិ) No. 50, 2nd year, pp.7,8, 11-13

Lesson 15. 'Proyauch Cheat' (ប្រយោជន៍ជាតិ) (16 July 1970)
'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 537 (30 November 1970), p. 25

Lesson 16. 'Kong Top Magazine' (សារធារីកងទ័ព) (7 March 1971), pp. 22-25
'The Nationalist' (អ្នកជាតិនិយម) No. 541 (28 December 1971), p. 19

Kem Sos
Limhak Kheang
Madeline E. Ehrman

CONTENTS

PREFACE		iii
FOREWORD		v
ACKNOWLEDGEMENTS		ix
LESSON 1	Local Government	1
Reading Passage 1	អំពីស្រុក	1
Dialogue	អភិបាលស្រុក	5
Reading Passage 2	អំពីភូមិ	15
Reading Passage 3	អំពីសង្កាត់	16
LESSON 2	Provincial and City Government	23
Reading Passage 1	ការប្រកាន់ខ្ជាប់នៅក្នុងរដ្ឋ និងអត្ថប្រយោជន៍នៃក្រសួងក្នុងរដ្ឋ	23
Dialogue	កិច្ចការរបស់ក្រសួងនានា	26
Reading Passage 2	អំពីរដ្ឋ	33
Reading Passage 3	អំពីរបបក្រមប្រក្រងក្នុងប្រទេស	35
LESSON 3	Organization of The Central Government	43
Reading Passage 1	ការក្រាបថ្វាយបង្គំគាល់ចំពោះព្រះសម្តេចសង្ឃនាយកពាំងពីរគណៈនៃសមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រី	43
Dialogue	សង់អាងជីកក្នុងជីក្រូង	46
Reading Passage 2	លោកឧត្តមសេនីយ៍លន់ នល់អញ្ជើញមកដល់អាកាសយានដ្ឋានពោធិចិនកុង	52
Reading Passage 3	ស្រុកខ្មែរនឹងរបបក្រមប្រក្រង	53
LESSON 4	Elections	60
Reading Passage 1	ចំណងរបស់ទេសី	60
Dialogue	ការជាប់ឆ្នោត	62
Reading Passage 2	ការជាប់ឆ្នោតសម្តែងសេចក្តីគួរកិច្ចចំពោះព្រះសាសនាស្រេចស្រស់ជាតិ	68
Reading Passage 3	ទីក្រុងភ្នំ	69
LESSON 5	The Legislature	77
Reading Passage 1	ច្បាប់ដែលក្រឹត្យសភាជាន់អនុម័ត	77
Dialogue	ច្បាប់ដែលជាន់អនុម័ត	79
Reading Passage 2	ការលុបរោលនូវគណៈកម្មាធិការប្រតិបត្តិនៃរដ្ឋសភា	85
Reading Passage 3	ដ្ឋេធម្មនុញ្ញខ្មែរ	87
LESSON 6	The Judiaciary	93
Reading Passage 1	អំពីតុលាការ	93
Dialogue	តុលាការស្រុក	96
Reading Passage 2	សាលាក្រុមរោង, សាលាខ្ពស់ជាង, សាលាវិនិច្ឆ័យ	105

LESSON 7	The Constitution and Laws	113
Reading Passage 1	សេចក្តីព្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាមូនបង្ហស	113
Dialogue	រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប	118
Reading Passage 2	រឿងសម្ភាមរចារ	126
Reading Passage 3	រឿងចូលជាតិ	127
LESSON 8	Foreign Relations and Diplomacy	134
Reading Passage 1	ស្ថានភាពសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅក្នុងពិភពលោក	134
Dialogue	នយោបាយបរទេសនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ	137
Reading Passage 2	លោកអំបាស្សាដូរយើង	146
LESSON 9	Domestic Propaganda	152
Reading Passage 1	សិទ្ធិនិងការលើយកិច្ច	152
Dialogue	របបថ្មី	158
Reading Passage 2	ការស្លុតសាស់ពងផ្លូវចិត្ត	166
LESSON 10	Marxism	172
Reading Passage 1	ការរួមកម្លាំង	172
Dialogue	ការយោសនាអកុសល	175
Reading Passage 2	អក្ខរនិយម	183
LESSON 11	Cambodia's Place in Southeast Asia	189
Reading Passage 1	សន្និសីទកសិខ្មែរ	189
Dialogue	ដើរជាមួយគ	191
Reading Passage 2	ព្រះសង្ឃខ្មែរធ្វើបាកុកម្មនៅព្រៃនគរ	201
LESSON 12	US - Cambodia Relations	209
Reading Passage 1	កិសកម្មភាពរបស់លោកឧត្តមប្រឹក្សាកូនៅសរអា	209
Dialogue	តំបានប្រយោជន៍មកយើងពេលីការ	210
Reading Passage 2	សភាអាមេរិកាងមិនបន្ថយជំនួយយោងចំនួន ២០០ លានដុល្លារតែប្រសែខ្មែរ	218
Reading Passage 3	ស្បែនកិច្ចនៃលោកឧត្តមនាវីឯក អែន	218
LESSON 13	The Clergy in Public Life	226
Reading Passage 1	កិធីប្រគេនឈ្មោលចំពោះព្រះសង្ឃដែលបាន ភៀសព្រះអង្គមកពីខែត្រនានា	226
Dialogue	កិធីប្រគេនឈ្មោល	228
Reading Passage 2	ព្រះសង្ឃភៀសមកសុំបរិក្ខងកងពែជាតិ	236
Reading Passage 3	ផៅហ្វាយស្រុកឈ្លួនពងក្បូងក្ងេចមព្ធសាសនិក ជនខ្មែរនៅកម្ពុជារគ្រាម	237
LESSON 14	A Question of Corruption	243
Reading Passage 1	ការលើរបស់យើង	243
Dialogue	ធ្វើដំណើរទៅក្នុងភាគ្រាំ	247
Reading Passage 2	បំបាត់អំពើពុករលួយភ្លាមៗ!	256

LESSON 15	Internal Security	263
Reading Passage 1	សន្តិសុខក្នុងក្រសួងណាដែលសំខាន់ជាងគេ?	263
Dialogue	សន្តិសុខជាតិ	267
Reading Passage 2	តាហានបំរើប បើប្រើសទៀសទៀត គួរប្រើសអីស បេក្ខជនរបៀបណា	275
LESSON 16	Strategy and Tactics	282
Reading Passage 1	ការតែងយើងជាយសុភមង្គលក្នុងក្រុមគ្រួសារ	282
Dialogue	យុទ្ធសាស្ត្រនិងយុទ្ធវិធី	284
Reading Passage 2	ស្វីចគិច្ចការសឹកក្នុងសម័យ របស់លោកចេង-សាយ៉ាបីនខេត្តក្រចះ	293
Reading Passage 3	ស្វីចគិច្ចការខាងយុទ្ធសាស្ត្រសង្គ្រាម	294
CAMBODIAN-ENGLISH GLOSSARY		299

LESSON ONE
LOCAL GOVERNMENT

By the time you finish this lesson, you should have gotten the answers to the following questions, among others:

a. What hamlet, village, and district does your teacher come from?
b. How are candidates for village chief chosen?
c. How are the people who help the village chief chosen?

អំពីស្រុក

ចៅសង្កាត់យើងធ្វើការក្រោមឧត្តមភាពលោកអភិបាល**ស្រុកចិនមាលា** ដូចជាចៅសង្កាត់ស្វាយលើ ខិន ចៅសង្កាត់គោះក្តៅដែរ ។ សង្កាត់យើងជាចំណុះ **ស្រុកចិនមាលា** ។ ស្រុកគឺចែកជុំសង្កាត់ ច្រើន ឬ តិចតាមតែបញ្ជាក្តីរបស់ក្រសួងការរដ្ឋបាល ។ **ស្រុកចិនមាលា** មានតែ ៣ សង្កាត់ទេ គឺសង្កាត់ចិនមាលាយើងនេះ, សង្កាត់ស្វាយលើ ខិន សង្កាត់គោះក្តៅ ។ ចំណែក**ស្រុកបន្ទាយស្រី**) មានសង្កាត់ ៨ ជាចំណុះ គឺ សង្កាត់ទួលកូនក្តុំ សង្កាត់ឃុនកម សង្កាត់ស្វាក្រៅក្តុំ សង្កាត់កូនហោង សង្កាត់ទួលទៀ សង្កាត់ភ្នំសណ្តាយ ខិន សង្កាត់ពាក់ស្នែង ។

ស្រុកគឺមួយ ។ មានអភិបាលស្រុកមួយនាក់ជាអ្នកត្រួតត្រាមើលការខុសត្រូវក្នុងស្រុក ចាត់ចែងការងើមប្រសុខសាធារណៈ និងសេចក្តីចំរើនលូតលាស់នៅក្នុងស្រុក ។ អភិបាលស្រុក មានជាឯកឧត្តមស្រុក យោកស្រីត ស្មៀន និងកងឆកជាដើម្បីតជួយធ្វើការ ។

សាលាស្រុកចិនមាលាតាំងនៅ " ចិនមាលា "

មុខងារបេសកកម្មលស្រុក មានដូចតទៅនេះ :

១- ទទួលប្រាក់ពន្ធដារផ្ទាល់ពីកស្តូ និងពីទៅសង្កាត់ យកទៅទុកក្នុងឃ្លាំងជាកម្រៃចំណេញក្នុងមួយខែម្តង ។

២- ការពារការប្លន់ចូលទៅ ដែលកាជការធំបញ្ជូនឲ្យធ្វើ ដើម្បីរក្សាសេចក្តីសុខសាន្តក្នុងស្រុក និង សេចក្តីចំរើនលូតលាស់របស់ស្រុក ។

៣- ជាតំណាងការចំបាត់អំពើទុច្ចរិតផ្សេង ។ តាមសង្កេតមើលដីរកាពម្ចាស់ស្តូទៅក្នុងស្រុក ណែនាំកស្តូឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើត្រឹមត្រូវ ពន្យល់ពីរបៀបរកស៊ី អំពីវិទ្យាសាស្ត្រ ដើម្បីបំបាត់សេចក្តីល្ងង់ខ្លៅចោលចេញ ។

PROPER NAMES

ស្រុកបឹងមាលា
សង្កាត់ស្វាយសៀ
សង្កាត់កោះកេរ្តិ៍
សង្កាត់ទួលភ្នំ
សង្កាត់ឃុនរាម
សង្កាត់ស្វាយក្រាំភ្នំ
សង្កាត់កុងរហែង
សង្កាត់ធិនៃ
សង្កាត់ឡាសណ្តាយ
សង្កាត់ពាក់រំស្លង

NOTES FOR READING PASSAGE 1

Line 3. The publication from which this passage is taken is a civics text written before the declaration of the Khmer Republic in 1970 and the concomitant abolition of the monarchy. There occur therefore many words which refer to the monarchy, e.g., ភាពជាការ 'civil service, government (in a monarchy).' The term now used is រដ្ឋាភិបាល 'government.'

The abolition of the monarchy has had little effect on the structure of local government. Most of the terms used in the reading passages in this lesson and the next lesson are still in use, except for the words that refer directly to the monarchy.

In this book the word សង្កាត់ is used as an equivalent for ឃុំ 'town, village.' The two terms are used interchangeably throughout this lesson.

Line 21. Note that ដើម្បី 'for' can precede a noun phrase as well as a clause. When it precedes a clause it means 'in order to', e. g.,

ខ្ញុំធ្វើការដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត។
I work to live.

Before a noun or noun phrase, as in this sentence, it means 'for,' e.g.,

គេធ្វើដើម្បីសេចក្តីសុខសាន្តក្នុងស្រុក។
They do it for peace and order in the district.

Line 29. Note the sequence of verbs បំបាត់...ចោលចេញ 'to eliminate.' In this sequence ចោល 'to throw, to throw away, to abandon' is used as an adverbial with the meaning of 'out' or 'away' in 'throw out', 'throw away.' It ordinarily follows the subject of the main verb, e.g.,

ខ្ញុំចេញលុយចោល។
I spent money wastefully.

As an adverbial it can also mean 'to abandon,' e.g.,

ប្រពន្ធគាត់រត់ចោលគាត់។
His wife ran away and abandoned him.

In this case it precedes the object, since the adverbial phrase is ចោល + object. In the above example, the phrase ចោលគាត់ 'abandoned him' is attributive to រត់ 'run.'

The verb ... 'be or get out' is also used attributively to ... 'to eliminate.' It has a meaning something like 'out away' but cannot be easily translated into English. Cf. 3. B. 2. 3. 2. in the Grammatical Sketch.

Either ... or ... can be omitted from this sentence, with little change of meaning. Also, the order of these two verbs can be reversed, also with little meaning change, though ... would be used less frequently than ....

BEST COPY AVAILABLE

...

DIALOGUE

អត់ឃើញស្រមោល

ជាន	to lose
១ បឹងរហង.ឯ៎ ជានលោកអភិបាលស្រុកឃើញទេ?	Hey! I haven't seen the mayor anywhere.
មានធុរៈ	to have trouble
ធុរៈ	trouble, problem
២ ពូណាល. ជាន ខ្ញុំមិនឃើញទេ។ លោកគាត់ លោកអភិបាលមានធុរៈអីទេឬ?	Yes. I haven't seen him at all. Has the mayor had some sort of problem?
អភិបាល	chief, director
អភិបាលស្រុក	district chief
៣ តារាចារ្យ.លោកអភិបាលប្រាប់ខ្ញុំថាមិនបានមកទេ ព្រោះត្រូវទៅទទួលអភិបាលស្រុកថ្មី។	The mayor said he couldn't come because he had to go meet the new district chief.
៤ ពូណាល. ទទៀបាយស្រុកថ្មី? ភានផ្លាសមកពីណាមក?	New district chief? Where was he transferred from?
កូនចៅ	descendant
អាចារ្យ	(see note)
៥ បឹងរហង. លោកទទៀបាយស្រុកថ្មីឈ្មោះអីទេ? កូនចៅអ្នកណា តារាចារ្យ?	What's the new district chief's name? What's his family?
ស្រុកបន្ទាយស្រី	Bantiey Srey District
ដឹកនាំ	to lead
រាស្ត្រ	the people
ត្រឹមត្រូវ	proper, decent, correct
៦ តារាចារ្យ បានមកពីស្រុកបន្ទាយស្រី។ ប៉ុន្តែបងមិនស្គាល់អ្នកណាទេ។ ពូថាលោកនេះដឹកនាំរាស្ត្រណាស។ លោកជាមនុស្សត្រឹមត្រូវណាស។	He comes from Bantiey Srey District (but) I don't know his family. I've heard that he's a good leader. He's a very decent person.

ឆោះឆ្នោត, ឆោះ	to vote
ឆ្នោត	a lot (in a lottery)
វេលា	time, instance
៧ បឹងហេង. ដល់ឆោះឆ្នោតវិសរបេឃុំវេលាក្រោយ អ្នកណាលងឆោះឱយអ្នកណា បើលនៅ?	In the next mayor election, who do you think you'll vote for, Nol?
ឈប	to assist
គណ	group, bloc
កម្មការ	result of action
គណៈកម្មការ	committee
៨ ភូណុល. ចាំរបើលតារាចារ្យសិន ព្រោះគាត់ធ្វើការនរបគណៈកម្មការ សង្កាត់យើងដែរ។	Let's see what the achar does, because he works on the village committee too.
គិតគូរ	to think, to ponder
គូរ	to draw
រកស៊ី	to earn a living
ចំរើន	to increase, to prosper
ចំរុងចំរើន	to prosper
៩ តារាចារ្យ. កុំទៅគិតគូរទីឥឡូវ។ ទំនែរកស៊ីឲ្យបានចំរុងចំរើនសិនទៅ។	Let's not think too much (about that) now. Think about making a good living first.
១០ បឹងហេង ខ្ញុំបំរុងឆោះឱយលោកបេឃុំយើងហើយ។	I'm planning to vote for our mayor.
សុខសាន្ត	peaceful, calm
លូត	to grow high
លាស	to expand like a leaf full of water
លូតលាស	to prosper, to expand
១១. តារាចារ្យ. អ្នកណាក៏បានដែរ ឲ្យតែបេះធ្វើការឲ្យបានសុខសាន្ត ចំរុងចំរើនលូតលាស់។	Anyone will do, just so he's able to provide peace and prosperity.

NOTE TO STUDENTS AND TEACHERS

The dialogues in this and the following lessons are written in as highly authentic and natural a style as possible. They attempt to reflect the interrelationships of many different types of member of Cambodian society.

As a foreigner you will be expected to keep within a relatively narrow style range. Many of the idioms, vocabulary items, and ways of saying things given in the dialogues will be quite colloquial. For the most part you should be very careful with anything labeled 'familiar,' 'very non-formal,' or 'intimate;' in fact you should usually avoid them. The best way, of course, is to ask your teachers. To be sure, if you should come to be very close to Cambodians you may find it appropriate to use some of the more familiar styles that these dialogues illustrate. However, until such time as you have this close a relation with Cambodians, you are best off using a relatively distant speech level.

To be sure, even if you never come to be on familiar or intimate terms with Cambodians, you are likely to hear Cambodians who are on such terms talk to each other. If you are thoroughly familiar with the contents of these lessons you will understand much more of what you hear than if you were to study only formal style.

The following designations are used in these lessons to indicate style levels. Percentage figures are based on a hypothetical stylistic continuum in which 100 per cent represents the most formal possible style and 0 per cent represents a total absence of formality.

formal	90-95%	used by inferior to superior or by people from certain areas and with a more formal upbringing than usual who do not know each other and are of approximately equal status.
literary	95-100%	used in writing and in formal speeches.
ordinary	80-85%	used by foreigners and by educated acquaintances of equal social status. This style level is not indicated in these materials. Anything that is not otherwise marked or annotated in these lessons can be considered acceptable at the ordinary (85%) style level.
familiar	40-60%	used by superior to inferior, or between friends.
intimate	10%	used between intimates or to show contempt.
non-formal	0-75%	(Includes both familiar and intimate.)

There are also special varieties of formal style which are used with royalty and Buddhist clergy. When these occur they will be labeled Royal and

Clerical respectively.

The dialogue in this lesson is written in intimate style, but there is [illegible] in ordinary style. [illegible] are omitted altogether.

NOTES ON THE DIALOGUE

VOCABULARY.

This dialogue is carried on among three country people: an ordinary man, an ordinary woman, and the achar of the local wat. The achar is a layman who practices traditional rituals, conducts weddings, and in many ways acts as a liaison between the wat and the outside. He is considered a learned man by the community and is treated with deference by the lay people with whom he deals.

The relationships of the people concerned are expressed by the way they talk to and about each other, and especially by the forms that translate English 'you.' In this lesson Mrs. Nol addresses the achar as ឧបាសក because he is both more educated and because he is considerably older. Like Mrs. Nol, Mrs. Heng addresses him as ឧបាសក. If the achar were a younger man, he would be addressed as អាចារ្យ or, more formally ឧបាសកអាចារ្យ. An older person must address a younger [illegible] as អ្នកអាចារ្យ.

In sentence 3 Mrs. Heng addresses Pan Nol as អ្នកលោកលង់. In the word for the title អ្នក indicates a moderate amount of respect but indicates that the two are on familiar terms. Nol would address Heng as អ្នកអ៊ាង or simply as អ៊ាង. Nol and Heng address each other on a [illegible] level, but they converse with the achar at the [illegible] level.

SUMMARY OF ADDRESS FORMS IN THIS LESSON

អ៊ាង	addresses	លោក	as	អ្នកលោកលង់ អ្នកលោក លោកលង់ លោក
លោក	addresses	អ៊ាង	as	ឧបាសក ឧបាសកអាចារ្យ អ្នកអាចារ្យ អាចារ្យ

ណាស់ ... increases ... ឃើង ... as ខ្លាំងឃើងឯង
ខ្លាំងឃើង
ឃើងឯង
ឃើង

... almost a term

ខ្លាំងៗ ... increases ណាស់(or ឃើង) as ខ្លាំងណាស់
ណាស់
បណ្តើតណាស់

SENTENCE No. 4

Note the use of ... as a preverbal auxiliary in this sentence. Here it has a connotation of 'to get to, to manage to do something desirable.'

SENTENCE No. ...

The early question about the new district chief's family is very characteristic, particularly of women. Cambodian society for a long time was a small town society where blood interrelationships were carefully kept track of. This kind of question would be almost as frequent in urban Phnom Penh as in the rural setting of this dialogue.

SENTENCE No. 6

You have already learned ... and ... as third person pronouns. As you know, ... is used for respected individuals like parents or superiors. However, very exalted commoners like district chiefs or cabinet ministers can be referred to by the word ...
'he' used as a third-person 'pronoun.' ... 'he' is also the usual third person form used for a Buddhist monk.

SENTENCE NO. 11

The ... tends to use an elevated style of language. In fact he sometimes has a bookish style. However, his language is typical of spoken Cambodian in the accumulation of verbs in this sentence. Any one of these three verbs would have been sufficient to put the point across, but instead three are used.

Note the fact that all three of them are compounds whose components ... 'to prosper, to expand.'

...,សុខសាន្ត 'peaceful, calm' (សាន្ត is not used alone). or
3) the second component may have independent meaning but not the first. e.g.,
ចចំរុងចរវិល 'to trouble' (ចំរុង is not used alone). A compo-
nent which has no meaning but alliterates with another component (realized in
the same sound) is referred to as an alliterative component (abbreviated a).
ចំរុង and សាន្ត are both a's.

DRILLS

កំណត់សំគាល់ភ្លាម

ការហាត់នេះនិងការហាត់ខាងមុនគ្រាន់តែមានការណ៍ពិបាកដែលបានកត់សម្គាល់តែប្តូរ
ពីសំណាលទៅរបៀនពិបាកផ្សេងនោះទេ ព្រមទាំងប្តូរកាលមានភាសាថ្មីខ្លះថែមទៀតនឹងសង្កត់ធ្ងន់ការហាត់ទាំងនេះវិតវែងពីមុនផង។ ដូច្នេះបើរាងចង្អុលនិងបង្ហាត់ឲ្យចប់ការហាត់ ១ ឬ២ក្នុងរយៈពេល ១ ខែ គួរជាការសមរួមចមួយដ៏ប្រសើរ។

DRILL ONE: Substitution (Variable)

ស៊ូ
ក ជាតរលោកបេះមុំដូចមិនឃើញ។
(ស្នាន)
ស ជាតរលោកស្នានដូចមិនឃើញ។

MODEL:
T: I don't seem to be able to find the mayor anywhere.
J: I don't seem to be able to find the secretary anywhere.

ជាតរលោកស្នានដូចមិនឃើញ។
ក. ជាឡាត
ជាតរលោកជាឡាតដូចមិនឃើញ។
ខ បក
ជាតរលោកជាឡាតដូចមិនបក។
គ រយោក្បាត
ជាត់រលោករយោក្បាតដូចមិនបក។
ឃ តានបក
ជាត់រលោករយោក្បាតដូចមិនតាន់បក។
ង រកិបាល
ជាតរលោករកិបាលដូចមិនតាន់បក។
ច តាន់ឃើញ
ជាត់រលោករកិបាលដូចមិនតាន់ឃើញ។

DRILL TWO: Transformation

ស៊ូ
ក ជាតរលោកបេះមុំដូចមិនឃើញ។
(ហានធុរ)
ស រលោកបេះមុំហានធុរ ឯីរឬ?

MODEL:
T: I haven't seen the village chief anywhere. (have trouble)
J: Does the village chief have some sort of trouble?

ក ជាត់រលោកជាឡាត់ដូចមិនតាន់ឃើញ។ (រវល់)
រលោកជាឡាត់រវល់ឯីរឬ?
ខ ដូចមិនឃើញរលោករយោក្បាត់។ (ហានការណ៍)
រលោករយោក្បាត់ហានការណ៍ឯីរឬ?
គ រលោករកិបាលដូចមិនឃើញរតៅប្រជុំ។
(រវល់ធ្វើ)

លោកអភិបាលរាល់ថ្ងៃនិងទៅ?

ឃ ដូចមិនឃើញលោកតារាចារ្យថ្ងៃនេះ។ (ហាន់ធុរ)
លោកតារាចារ្យហានធុរ ឬទេ?

ង អ្នកណាស្គាល់ដូចមិនឃើញមកវត្តថ្ងៃនេះ។ (តានវាល)
អ្នកណាស្គាល់ តានវាលទើរទេ?

ច លោកជំទប់មិនបានទៅប្រជុំទេ។ (ហានធុរ)
លោកជំទប់ហានធុរ ឬទេ?

DRILL THREE: Because

គរូ

ក ជាតលោកឃុំដូចមិនឃើញ។ (ទទួលរថយន្តស្រុកថ្មី)

ស លោកឃុំទៅទទួលរថយន្តស្រុកថ្មី ជាតទៅហើយ។

MODEL:

T: I don't seem to see the mayor anywhere. (to pick up the new district chief)

S: The mayor has gone off to pick up the new district chief.

ក ជាតលោកជំទប់មិនមកទេម្ល៉ះ? (ការិយាល័យ)
លោកជំទប់ទៅការិយាល័យជាតទៅហើយ។

ខ អ្នកត្រួតត្រាកន្លែងនេះទៅជាតហើយ? (យោបកន្លែងម្ខុយទៀត)
អ្នកត្រួតត្រាកន្លែងនេះទៅយោបកន្លែងម្ខុយទៀតជាតទៅហើយ។

គ ជាតតារាចារ្យ, មិនមានមកដល់ទេ? (វត្ត)
តារាចារ្យទៅវត្តជាតទៅហើយ។

ឃ ជាតរយាក្សត ដូចមិនមកទេម្ល៉ះ? (ប្រជុំ)
រយាក្សតទៅប្រជុំជាតទៅហើយ។

ង ជាតលោករថយន្តស្រុកដូចយូរបន្តិច។ (ភ្នំពេញ)
លោករថយន្តស្រុកទៅភ្នំពេញជាតទៅហើយ។

ច ជាតមនុស្សខ្លះដូចមិនមក។ (ទាស៊ី)
មនុស្សខ្លះទៅកសិជាតទៅហើយ។

DRILL FOUR: Transformation

គរូ

ត លោករបឃុំទៅទទួលអភិបាលស្រុកថ្មី។ (បក)

ស លោករបឃុំមិនបានបកទេ ព្រោះទៅទទួលអភិបាលស្រុកថ្មី។

MODEL:

T: The village chief has gone to meet the new district chief. (come)

S: The village chief isn't coming because he went to meet the new village chief.

ក តានវាល់ពេក។ (ឃើលការខុសត្រូវ)
តានមិនបានឃើលការខុសត្រូវទេ ព្រោះវាល់ពេក។

ខ ប្រជារាស្ត្រត្រូវធ្វើការហត្ថកម្ម។ (ចូលប្រជុំ)
ប្រជារាស្ត្រមិនបានចូលប្រជុំទេ ព្រោះត្រូវធ្វើការហត្ថកម្ម។

គ ជំទប់មានធុរៈ។ (មកធ្វើការ)
ជំទប់មិនបានមកធ្វើការទេ ព្រោះមានធុរៈ។

ឃ អភិបាលស្រុកវាល់ប្រជុំស្អែក។ (ទៅ)
អភិបាលស្រុកមិនបានទៅទេ ព្រោះវាល់ប្រជុំស្អែក។

ង រយាក្សតត្រូវទៅប្រជុំ។ (ជួយកិច្ចការហ្នឹង)
រយាក្សតមិនបានជួយកិច្ចការហ្នឹងទេ ព្រោះត្រូវទៅប្រជុំ។

ច តានត្រូវចាំទទួលរថយន្តស្រុកថ្មី។ (ទៅវត្ត)
តានមិនបានទៅវត្តទេ ព្រោះត្រូវចាំទទួលរថយន្តស្រុកថ្មី។

DRILL FIVE: Substitution

គំរូ

ក. លោកជាមនុស្សត្រឹមត្រូវណាស់។
(គាត់, ល្អ)

ស. គាត់ជាមនុស្សល្អណាស់។

MODEL:

T: He's a very decent person. (he, good)

S: He's a very good person.

គាត់ជាមនុស្សល្អណាស់។

ក. អ្នកណា, ទិស្សាហ៍
អ្នកណាជាមនុស្សទិស្សាហ៍ណាស់។

ខ. លោកគ្រូអាចារ្យ, ដឹងខុសត្រូវ
លោកគ្រូអាចារ្យជាមនុស្សដឹងខុសត្រូវណាស់។

គ. លោកមេភូមិ, ទេះណែនាំ
លោកមេភូមិជាមនុស្សទេះណែនាំណាស់។

ឃ. ចិងហោង, ត្រឹមត្រូវ
ចិងហោងជាមនុស្សត្រឹមត្រូវណាស់។

ង. ពូណាស់, ដឹងខុសត្រូវ
ពូណាស់ជាមនុស្សដឹងខុសត្រូវណាស់។

ច. លោកយាយភ្លឺ, គោរពវាស្ត
លោកយាយភ្លឺជាមនុស្សគោរពវាស្តណាស់។

DRILL SIX: Substitution

គំរូ

ក. ដល់រដូវបោះឆ្នោត អ្នកណាឯងបោះឲ្យអ្នកណា
បើសនៅ?
(ទិសរបបុំ, អ្នកណា)

ស. ដល់ទិសរបបុំ អ្នកណាឯងទិសអ្នកណា
បើសនៅ?

MODEL:

T: When we vote, for whom do you think you'll vote? (choose a village chief, who)

S: When we choose a village chief, whom will you choose?

ដល់ទិសរបបុំ អ្នកណាឯងទិសអ្នក
ណានៅបើសនៅ?

ក. រកអ្នកធ្វើការ, អ្នកណា
ដល់រកអ្នកធ្វើការ អ្នកណាឯងរកអ្នក
ណានៅបើសនៅ?

ខ. រៀនវត្ត, វត្តណា
ដល់រៀនវត្ត អ្នកណាឯងរៀនវត្តណា
បើសនៅ?

គ. ធ្វើការ, ចៅលោកណា
ដល់ធ្វើការ អ្នកណាឯងធ្វើចៅលោក
ណានៅបើសនៅ?

ឃ. បើកឡាន, ចៅលោកណា
ដល់បើកឡាន អ្នកណាឯងបើកចៅ
លោកណានៅបើសនៅ?

ង. បោះឆ្នោត, ចៅអ្នកណា
ដល់បោះឆ្នោត អ្នកណាឯងបោះឲ្យអ្នក
ណានៅបើសនៅ?

ច. ទិសដីរបប, អ្នកណា
ដល់ទិសដីរបប អ្នកណាឯងទិសអ្នកណា
បើសនៅ?

DRILL SEVEN: Response

គំរូ

ក. ដល់រដូវបោះឆ្នោត អ្នកឯងបោះឲ្យអ្នកណា?
(ឲ្យបបុំរយើង)

ស. ខ្ញុំបំរុងនឹងបោះឲ្យបបុំរយើងទៀតណាស់។

MODEL:

T: When we choose a village chief, who'll you vote for? (for our village chief)

S: I'm planning to vote for our village chief.

ក. ដូលប្រជុំលោកអាចារ្យនេះញឹកញាប់ប៉ុណ្ណា? (រៀងរាល់ខែ)
ខ្ញុំបាទឃើញលោកអាចារ្យនេះរៀងរាល់ខែ។

ខ. ដូលចេតិយនេះលោកអធិការវត្តនៅឯណា? (ក្រៅភូមិ)
ខ្ញុំបាទឃើញចេតិយនេះនៅក្រៅភូមិ។

គ. ដូលលោកអ្នកស្រីនេះធ្វើការឲ្យអ្នកណា? (ឲ្យក្រុមហ៊ុន)
ខ្ញុំបាទធ្វើការឲ្យក្រុមហ៊ុន។

ឃ. ដូលដីកសិដ្ឋាននេះលោកយាយអ្នកស្រីជួលគេប៉ុន្មានឆ្នាំ? (ប្រាំឆ្នាំ)
ខ្ញុំបាទជួលគេប្រាំឆ្នាំ។

ង. ដូលកូនស្រីលោកស្រីនៅឯណា? (ភ្នំពេញ)
ខ្ញុំបាទនៅភ្នំពេញ។

ច. ដូលកូនប្រុសលោកស្រីនៅឯណា? (ខេត្តកំពង់ចាម)
ខ្ញុំបាទនៅខេត្តកំពង់ចាម។

DRILL EIGHT: Transformation

ក្បាច់

ក. ចាប់ផ្តើមការងារ។
(ការងារចាប់ផ្តើម)

ខ. ចាំគេមកបើកការងារ។
ការងារចាំគេមកបើក។

MODEL:

1: Let's wait for the usher first.
(time to open and supervise)

2: Let's wait for them to come and supervise first.

ចាំគេមកបើកការងារ។

ក. រដ្ឋាភិបាលស្រុកមកជួបយើង
ចាំរដ្ឋាភិបាលស្រុកមកជួបយើង។

ខ. រយៈពេលនៃការ
ចាំរយៈពេលនៃការ

ក. ស្លឹករឹតត្រូវ
ការស្លឹករឹតត្រូវ

ខ. សន្លឹកឆ្នោតត្រូវ
ចាំសន្លឹកឆ្នោតត្រូវ

ក. លុយទៅកុងស៊ុលយ៉ាង
ចាំលុយទៅកុងស៊ុលយ៉ាង

ខ. ទោសរបស់ចៅក្រម
ចាំទោសរបស់ចៅក្រម

DRILL NINE: Transformation

ក្បាច់

ក. រកសិក្សាវគ្គហាងចុងបរិនិព្វាន។
(គិតគូរ)

ខ. កុំរកគិតគូរអ៊ី រកសិក្សាវគ្គហាងចុងបរិនិព្វានទៅ។

MODEL:

1: Just earn a good living. (worry)

2: Don't worry. Just earn a good living.

ក. ឆ្លៀសវគ្គហាងសុខសាន្តទៅ។ (ជាតិវិញការ)
កុំរវល់តែជាតិវិញការអី ឆ្លៀសវគ្គហាងសុខសាន្តទៅ។

ខ. គិតឲ្យវគ្គហាងសុគតទៅ។
(ប្រាថ្នារឿនភ្នំទុច្ចរិត)
កុំរវល់ប្រាថ្នារឿនភ្នំទុច្ចរិតអី គិតឲ្យវគ្គហាងសុគតទៅ។

ក. ដំណាយឲ្យវគ្គហាងត្រឹមត្រូវទៅ។ (រវល់)
កុំរវល់រវលអី ដំណាយឲ្យវគ្គហាងត្រឹមត្រូវទៅ។

ឃ. បើសការទុសត្រូវឲ្យវគ្គហាងល្អទៅ។ (ណាត់គេ)
កុំរវល់ណាត់គេអី បើសការទុសត្រូវឲ្យវគ្គហាងល្អទៅ។

ង. ជួបជុំគ្នាឲ្យវគ្គហាងល្អទៅ។ (ប្តឹងគេ)
កុំរវល់ប្តឹងគេអី ជួបជុំគ្នាឲ្យវគ្គហាងល្អទៅ។

ច. ចាត់តាំងការទុកចិត្តបានឬក្រាប់ក្រួនទេ។ (ប្រធ្វើ) ក្មេងម្នាក់ណាក៏ចាត់តាំងការទុកចិត្តបានឬក្រាប់ក្រួនដែរ។

DRILL TEN: Substitution

គំរូ

ក អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះធ្វើការ។ (បើលការខុសត្រូវ)

ស. អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះបើលការខុសត្រូវ។

MODEL:

T: Anyone will do. Just so he's competent. (supervise)

S: Anyone will do. Just so he knows how to supervise.

អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះបើលការខុសត្រូវ។

ក. ចាត់តាំងការ

អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះចាត់តាំងការ។

ខ. បើលក្រុមគ្រួសារ

អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះបើលក្រុមគ្រួសារ។

គ. គោរពគេ

អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះគោរពគេ។

ឃ. ណែនាំក្មេង

អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះណែនាំក្មេង។

ង. រៀបចំ

អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះរៀបចំ។

ច. ពន្យល់ក្មេង

អ្នកណាក៏បានដែរ ឱ្យតែចេះពន្យល់ក្មេង។

BEST COPY AVAILABLE

ភូមិនាតាមនន្លេរមេគង្គ

READING PASSAGE 2

អំពីភូមិ

ភូមិយើងឈ្មោះ **ភូមិជលមគ្គ** ។ ប៉ាន់ជាគេ
សន្មតឈ្មោះភូមិយើងថា ជលមគ្គ ព្រោះនៅក្នុងភូមិយើងនេះ
មានផ្លូវទឹកមួយធំ ហូរគាត់តាំងពីបូកណាលមក ។ នៅក្នុង
ភូមិយើងមានផ្ទះ ៥០ ខ្នង ។ ខាងត្បូងភូមិយើងគឺ **ភូមិ-**
រោងធំ មានផ្ទះ ៣៥ ខ្នង ។ ខាងជើងភូមិយើងគឺ
ភូមិដំបូកបី មានផ្ទះ ១៥ ខ្នងប៉ុណ្ណោះ ។

ភូមិគឺច្រើនជាងផ្ទះមួយចំនួន តែច ឬ ច្រើន តាមបញ្ជាក់ដែល
ពាក្យការផ្ទះបាល ។ ភូមិយើងមានទំហំដ៏តូចជាងភូមិជើមរោងធំ
ធំ និង ភូមិដំបូកបី ក៏ប៉ុន្តែដោយដីភូមិយើងមានជីជាតិល្អ មាន
ផ្លូវគាន់គ្នាទៅវត្តទៅមកច្រើន ប៉ាន់ជាមានមនុស្សមកអាស្រ័យនៅ
ច្រើនជាងភូមិជើមរោងធំ និង ភូមិដំបូកបី ។

មេភូមិដែលយើងសព្វថ្ងៃនេះ ឈ្មោះ **តាវែម** ។
គាត់ជាអ្នកមើលការខុសត្រូវនៅក្នុងភូមិយើង ភូមិឯទៀតៗ
ក៏គេមានមេភូមិដែលគេមួយ ជាអ្នកមើលការខុសត្រូវដែរ ។

យើងត្រូវគោរពមេភូមិ និង ត្រូវធ្វើតាមការណែនាំដែល
មេភូមិ ក្នុងកិច្ចការដែលមានប្រយោជន៍ដល់ភូមិយើង ដូចជា
ការដែលគាត់ណែនាំយើងឲ្យធ្វើការហត្ថកម្ម លើកផ្លូវចូលទៅ
វត្តយើងនេះជាដើម ។

PROPER NAMES

ភូមិជលមគ្គ
ភូមិរោងធំ
ភូមិដំបូកបី
តាវែម

NOTES FOR READING PASSAGE 2

Line 4. The classifier for houses and other buildings is ខ្នង .

Line 5. Note that ដ្បិតសិន is here used as a literary synonym for ព្រោះ 'because.' Only in bookish discourse would ដ្បិតសិន be used in speech. (Cf. also p.3. page 27 in the Grammatical Sketch).

READING PASSAGE 3

អំពីសង្កាត់

មេភូមិយើងធ្វើការគ្រោមទៅទៅមៅសង្កាត់ឫស្សីព្រៃ ។ ភូមិយើងជាចំណុះរបស់ **សង្កាត់ឫស្សីព្រៃ** ដូចជាភូមិដើមតោធំ, ភូមិដំបូកបី, ភូមិមោស, ភូមិផ្តៅ, ភូមិយាយមុំ, ភូមិក្តីងឆេះរេះ និង ភូមិវាលស្បូវ ដែរ ។ ក្នុងសង្កាត់ឫស្សីព្រៃ យើងមានភូមិ ៨ ។ **សង្កាត់រលួស** នៅខាងកើតសង្កាត់ឫស្សីព្រៃយើងនេះ មានភូមិតែ ៥ ទេ ។

សង្កាត់គឺទីប្រជុំភូមិ ច្រើន ឬ តិច តាមតែបញ្ជាក្តីរបស់ក្រុមការរដ្ឋបាល ។ សង្កាត់យើងមានភូមិច្រើន មានមនុស្សរស់នៅច្រើន ។ នៅក្នុងសង្កាត់យើង មានឫស្សីព្រៃច្រើន ទើបគេសន្មតឈ្មោះសង្កាត់យើងថា : **សង្កាត់ឫស្សីព្រៃ**។ ចៅសង្កាត់យើងបច្ចុប្បន្នេះឈ្មោះ **រលាកសួស** ។ គាត់ជាអ្នកមើលត្រួតត្រាការខុសត្រូវត្រួតត្រាប់ជំពូកនៅក្នុងសង្កាត់ និងរៀបចំសង្កាត់ឲ្យបានចំរុងចំរើន ។ សង្កាត់ឯទៀត ។ ក៏គេមានចៅសង្កាត់របស់គេមួយ ជាអ្នកមើលត្រួតត្រាការខុសត្រូវនៅក្នុងសង្កាត់របស់គេដែរ ។ សាលាសង្កាត់យើងតាំងនៅ

ក្បែរផ្លូវមាស មានក្បួនសាលាបឋមសិក្សា **សម្តេចជ័យ-ឋាន** ។ គណៈកម្មការសង្កាត់មួយ ធ្វើការអមភៅសង្កាត់របស់យើង ។ គណៈកម្មការខោះមានជំទប់ ៤ នាក់ ស្មៀន ១ នាក់ ទិន មេភូមិចាំងអស់ទៅក្នុងសង្កាត់យើងខេះ ។

PROPER NAMES

សង្កាត់ប្រសៀវព្រៃ
ភូមិរមាស
ភូមិរដ្ឋា
ភូមិឃាយប៉ុ
ភូមិរភឹងរនេះរនេះ
ភូមិវាលស្បូវ
សង្កាត់រលួស
លោកសួស
ផ្សារមាស
សាលាបឋមសិក្សាសម្តេចជ័យបទន

BEST COPY AVAILABLE

ផ្សារកំពង់ចាម

VOCABULARY

* ក្រុងខេត្ត	provincial court
ក្រុង (< ក្រុង)	police
ក៏ប៉ុន្តែ	however
ការនាំគ្នា	to lead into one another
ការ	to, toward
ខ្ញុំ	classifier for [illegible]
គណៈកម្មការ	committee
គណ	group, faction (formal)
* កម្មការ	result of work
កម្ម	action, consequence
គិតគូរ	to think, to ponder
គូរ	to draw, to sketch
ចាត់វិធានការ	to take measures
ចាត់	to assign, to establish
វិធានការ	program, measures
* វិធាន (= ពិធាន)	a plan, program; an act (literary)
ចៅ	chief, head
ចៅស្រុក	town chief
ចំណុះ (< ចុះ)	subordinate, capacity
ចំរុងចំរើន	prosperous
* ចំរុង	AC
ចំរើន (< ជ្រើន)	to prosper, to increase, prosperity, increase
ជីជាតិ	fertilizer
ជី	fertilizer
ជីវភាព	way of life, standard of living
* ជីវ៉ (< jīvé? (H))	life
ភាព	state, state of being
ជំទប	aide to a village chief
ជំពូក	category
ដូចតទៅ	as follows
ដឹកនាំ	to lead, to guide, to conduct
* ដឹក	to show (rare)
តាំង	to establish, to be established
ត្រួតត្រា	to govern, to supervise, to run
* ត្រា	AC
ទីប្រជុំសង្កាត់	a collection of townships
ទីប្រជុំ	concentration, a center of population
ទុច្ចរិត	dishonest, immoral
ទៅវិញទៅមក	back and forth
ទំហំ (< ធំ)	size
ទំហំដី	area (measurement)
បញ្ជាក្តី /pañnaat/	to order, permit
បឋម /pathom/	first, elementary
បឋមសិក្សា /pathomasaksaa/	elementary education
សិក្សា	to study (formal)

1. Because of the volume of new vocabulary in this and following lessons, certain words are marked with an asterisk as items which need not be memorized but are included for your information.

2. The symbol AC indicates an alliterative component (or a compound) which has no independent meaning.

3. The symbol (H) indicates a bound form (a word that occurs only as part of another word). An asterisk preceding a word in the vocabulary indicates that it is included for your information but need not be memorized.

ប្រធានការ deputy to a district chief

ចាស់ ancient, old

ចាស់សម័យ ancient times, the old days

ឆ្នោះឆ្នោត to vote, to hold an election

ឆ្នោត a lot (in a lottery), a ballot

បំផ្លាញ (ចោល) to eliminate

ប្រចាំ for; to be stationed

ប្រជារាស្ត្រ /pacivian/ the people

ប្រជា (H) the people

ប្រទានឱ្យ to do (formal)

ប្រាក់ money, silver

ផ្លូវ personal, relating to

ផ្លូវទឹក waterway

ពន្ធ tax

ពន្ធដារ tax

ប្រាក់ពន្ធដារ tax money

មានបញ្ហា to have troubles

បញ្ហា trouble, problem

ឧកញ៉ា third-in-command in a district, with special responsibility for documents

រកស៊ី to earn a living

រដ្ឋបាល government (administration)

* រាជការរដ្ឋបាល central government (in a monarchy)

រាស្ត្រ the people

ឫស្សី bamboo

ឫស្សីព្រៃ wild bamboo

ល្អិតល្អន់ to improve, to expand

* លាស់ — to expand like a leaf full of water

* លូន to grow tall

សាងផ្លូវ to build a road

ល្ងង់ខ្លៅ stupid, ignorant

* ខ្លៅ stupid, ignorant

វិញ្ញាសាស្ត្រ /vicvisaan/ science

សាស្ត្រ /saan/ study of, -ology

សង្កេត to observe

សង្កាត់នៃនេះ /sɔŋ kaat nih/ nowadays

សាលាសង្កាត់ town hall

សុខសាន្ត peaceful, quiet

* សាន្ត AC

ហត្ថកម្ម /hattəkam/ manual labor (formal)

* ហត្ថ /hatta-/ (H) hand (literary)

អភិបាល /aphiʔbal/ chief, head, director (formal)

ឧបត្ថម្ភ to assist

អាចារ្យ a layman skilled in ritual matters who is attached to a wat

ឱវាទ /ʔovaat/ advice (literary)

អំពើ act, action

APPLICATIONS

1. Play the roles outlined below with your teacher. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1:

[illegible] : A bridge that linked the village [illegible] where an American project is being carried out in seeding (rice) experiment was damaged by the flood. The bridge was vital to provide access to the project location. The local (district) governor claims he does not have the money to repair the bridge.

You happen to be in district [illegible] on a [illegible]-day-mission to the village [illegible] You ask the district chief for:

a. A Khmer guide.

b. A means of transportation to inspect the site where the bridge was damaged.

c. You were advised to go thru legal channels to get the bridge repaired. However, you would prefer to convince first the district chief and then the village chief concerned to cooperate in planning the reconstruction of the bridge.

(Note: The teacher will assume the roles of district and village chiefs)

Situation 2:

You've been told that village [illegible] is a pleasant resort area. You want to come there for a few days. Now you need information about that place because you have brought some sports equipment. You've also been told by the district chief that the village chief is a religious man and is against killing animals for pleasure, but is otherwise easy-going.

You're concerned about the water because you don't know if it is polluted, but you don't want to offend the village chief, who could take your concern to mean that Cambodia is uncivilized.

Find out what you need to know from the village chief.

2. Use [illegible] in Cambodian translations of the following sentences:

a. He's working at two jobs in order to buy a new car.

b. I brought food so we could eat lunch here.

c. Taxes are used for the good of the people.

3. Translate the following into Cambodian using the words in parentheses:

a. Even though they have no place to live, they're selling their house. (ទោះ)

b. It's raining; hurry up and bring in your bike. (ចូល)

c. The village we just passed has 17 houses. (ខ្លះ)

4. Ask the following people if they have seen the district chief recently. Use the proper translation for 'you.'

a. a farmer's wife named Meng

b. the village chief

c. a friend who is slightly older

d. the armer of the hamlet's wat

e. the local Chinese merchant

5. Fill in the blanks with the proper words provided.

១ ស្លឹកឈើភាគច្រើនរាល់ឆ្នាំ ខ្ញុំហាន . . (ការ, ធ្លាក់, រឿង)

២ ប្រពន្ធគាត់ឈឺខ្លាំងត្រូវទៅមើលគ្រូ គាត់ហាន . . (ការ, ធ្លាក់, រឿង)

៣ គាត់បានមកធ្វើការទទួលស្គាល់ប្រពន្ធគាត់ទាន់ពេល រហែងគ្មានអ្នកណាមើលកូន គាត់ហាន . . . (ការ, ធ្លាក់, រឿង)

៤ ការចរចាលើបទប្លន់ចម្ការនេះ ប្រសើរ . . . ត្រូវទៅជួបជជែងលោកចៅហ្វាយស្រុកថ្មី។ (ទាំ, រត, គាត, លោក)

៥. គឺបានឆ្នាំ១៩ឆ្នាំហើយ . . . បានទេនេះមើលអក្សរទេ។ (ទាំ,រត, គាត, លោក)

៦. ជាតំណាងវិកាំងគាត់ត្រៀមធ្វើការត្រៀមណាស់ . . . ចិនស្ទូវមានពេលសម្រាកទេ។ (ទាំ, រត, គាត, លោក).

៧. លោកទេសាភិបាលស្រុកតម្លៃនេះចូលចិត្តពាក្យស្នើណាស់។ . . . បានបង្កើតគណៈកម្មការត្រៀម។ (ទាំ,រត, គាត, លោក)

6. Questions for the teacher to ask.

១ លោកមកពីស្រុកណា? (ភូមិឬស្រុក)

២ ស្រុកលោកមានបងប្អូនប៉ុន្មានទាំង? ...

៣. ស្រុកណាខ្លះដែលជិតស្រុកលោក?

៤. អ្នកស្រែតែប្រាក់ប៉ុន្មានឈ្មោះដែរ?

៥ អ្នកស្រែតស្រាន់នោះ ដ្ឋការឬទេសប?

៦ បងស្រីចំណុះស្រុកត្រូវទិញផ្ទះផ្ទាត់ដើម្បីទទួលអភិបាលស្រុកទេ?

៧ តើលោកជាន់ផ្ទះផ្ទាត់ឲ្យលោកអភិបាលនោះទេ?

៨. លោស្រុកនលោកមានតណា កម្មការខាងវិទ្យុះ?

៩. បងស្រីយាំងម៉ែចុះនិងលាចរមាងអភិបាលស្រុកជាន?

១០ បើលោកចង់ផ្ទះផ្ទាត លោកត្រូវធ្វើយាំងម៉ែចុះ?

7. Make speeches using the following sets of words.

   ๑ អ្នកស្រុកត្រា ចាត់ទីឆាងការ រយោសួត ការហាតគប ប្រធានឃុំ
   គណៈកម្មការ វត្ត ប្រមាំ ប៉ីរណ្តោះ ទំនាំ ឆ្លើយ

   ๒. អំពីទុច្ចរិត ប្រឆ្គិត្ត គោរព រសាត់ ឃ្លាំង រកស៊ី រចាល ៣ខ្ន
   បំណាស ត្រឹមត្រូវ

8. Find out from your teacher the answers to the following questions. Ask in Cambodian, of course. Use the questions at the end of each lesson as a guide to start conversation between yourself and your teachers, don't simply see them as a task to be gotten through. If your teacher's answer brings up new questions in your mind, be sure to ask them; explore every topic that comes up thoroughly before going on to the next question in this list. Since different people have different experiences and different opinions, try these questions with more than one teacher, if several are available, or try asking Cambodians who are not teachers.

   a. What hamlet, village, and district does your teacher come from?
   b. How many houses are there in his hamlet? How many families?
   c. How many hamlets in his village? How many villages in his district?
   d. How are candidates for hamlet chief chosen? For village chief? For district chief?
   e. Do hamlet or village chiefs ever act as judges like the American Justice of the peace?
   f. What advantages are there to serving as hamlet or village chief?
   g. How are the people who help the village, hamlet, and village chiefs chosen?
   h. Can an achar serve as village or hamlet chief?
   i. What are some of the things an achar does?
   j. Do achars have organizations or committees of their own? (For instance, might the achars of a district meet periodically?)
   k. Who pays an achar?

LESSON TWO
PROVINCIAL AND CITY GOVERNMENT

a. What is the course of study for government service?
b. Are there other ways to enter government service than formal study?
c. How does one become a district chief? A province chief? Chief of a city?
d. How often are province and district chiefs changed? Regularly?

ការប្រព្រឹត្តិទៅរនៅក្នុងខេត្ត
និងអត្ថប្រយោជន៍នៃក្រសួងក្នុងខេត្ត

ក្រសួងទីមួយ ។ នៅក្នុងខេត្ត សុទ្ធតែមានចៅក្រសួងមួយនាក់ មើលត្រួតត្រាកិច្ចការបេឡុះខេសក្នុងក្រសួងនោះ ។ ក្រសួងអប់រំជាតិនៅក្នុងខេត្ត មានលោកនាយកមធ្យមសិក្សានៅក្នុងខេត្ត និងលោកអធិការបេឋមសិក្សានៅក្នុងខេត្ត ជាអ្នកត្រួតត្រា ។ ក្រសួងតុលាការ, (សាលាដំបូង) មានលោកចាងហ្វាងសាលាដំបូងជាអ្នកត្រួតត្រា ។ ក្រសួងសាធារណការ មានលោកវិស្វកម្មមួយនាក់ ឬ លោកមេការមួយនាក់ ជាអ្នកត្រួតត្រា ។ល។ . . . ប៉ុន្តែក្រសួងកសិកម្មតាំងអស់នៅក្នុងខេត្ត ត្រូវទៅត្រាមបង្គាប់លោកអភិបាលខេត្ត ទាំងផ្នែកកិច្ចការរដ្ឋបាល ។

ក្រសួងកសិកម្មតាំងឡាយនៅក្នុងខេត្ត មានការៈចំពេញមុខងារវៀង ។ ខ្លួន ឲ្យបានហ្មត់ចត់ ទាំង ត្រឹមត្រូវដើម្បីស្ថាបនាខេត្ត លើកជំរើនហានៈជីវភាពរបស់បណ្តាជនខ្លួនៅនៅក្នុងខេត្ត ឲ្យមានភាពត្តប់ត្តស់ ទាំង ផ្លូវថ្នល់ ។ ក្រសួងសាធារណសុខាភិបាល ចំពេញការៈព្យាបាលជម្ងឺ ទាំង ថែរក្សាសុខភាពប្រជាពលរដ្ឋ ។ ក្រសួងអប់រំជាតិ ចំពេញការៈផ្តល់ចំណេះវិជ្ជា

និងអប់រំប្រជាពលរដ្ឋ ឲ្យមានការចេះដឹងច្រើនទន្ទឹងមានជំនាញសមរម្យល្អ ។ ក្រសួងសាធារណការ តាមបណ្តោយផ្លូវ លើកថ្នល់ សង់ស្ពាន សង់សាលារៀនសាធារណៈ ដើម្បីផលប្រយោជន៍ក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និង វប្បធម៌ ។

អភិបាលខេត្តណា ដែលមានចិត្តស្នេហាជាតិ និង មានឧត្តមគតិជាតិនិយមពិតប្រាកដ, អភិបាលខេត្តនោះរៀបចំខេត្តកាត់ផ្តន្ទាំលំអខេត្ត លើកស្ទួយជីវភាពស្ត្រីក្នុងខេត្ត ចាត់ល្អខ្លើន ខ្ពស់ខ្លើនយ៉ាងជាប់ហើសណាស់ ព្រោះថា ក្រសួងតំនាងឲ្យ ដៅក្នុងខេត្ត និង មានសកម្មភាពល្អ លុះត្រាតែលោកអភិបាលខេត្ត មើលត្រួតត្រាឲ្យជិតដល់ដែរ ។

NOTES FOR READING PASSAGE 1

Line 7: Note the correspondence between កម្ម 'action' in វិស្វកម្ម 'engineering' and ករ 'agent' in វិស្វករ 'engineer.' This correspondence applies to other words ending in កម្ម , e.g., ប្រាតិកម្ម 'demonstration' ប្រាតិករ 'demonstrator.'

Line 14: Cambodian is a member of the Mon-Khmer language family, which is unrelated to English. However, it has borrowed many words from Sanskrit and Pali, both of which are languages formerly spoken in India which belong to the Indo-European language family, of which English is also a member. Latin and Greek are also Indo-European languages, and they bear much the same relationship to English as Sanskrit and Pali bear to Cambodian. That is, they are the classical languages from which neologisms are coined. Also, Latin like Pali is the liturgical language of a major religion (Pali is the liturgical language of Theravada Buddhism, the religion of approximately 90 percent of Cambodia's population).

As you already know, in Cambodian an attributive word follows the word to which it is attributive (its head), e.g., ទន្លេធំ

'a red shirt.' However, in Sanskrit and Pali 'the attributive word precedes the head, as in English. For this reason compounds of Sanskrit or Pali origin like សាធារណការ 'public works' have the attributive component first (សាធារណៈ 'public') and the head second (ការ 'work'). Compounds including Cambodian components use normal Cambodian word order, e.g., ការចេះដឹង 'knowledge,' in which the head is ការ 'matter, work,' and the attributive portion consists of the two Cambodian verbs ចេះដឹង (ការ is an Indic loan).

Lines 21 and 22. Note the idiom noun + ណា + relative clause + (same) noun + ក៏ + clause (2). It is an indefinite construction with a meaning of 'whoever (or whichever) + relative clause + clause (2).' e.g.,

អ្នកណាកើតលាភខុសឈ្មួញ អ្នកនោះត្រូវចេញថ្លៃយានយឺង។
Whoever has money (he) should pay.

កាលណាមានសេចក្តីលំបាក កាលនោះយើងត្រូវជួយគ្នា។
Whenever there is trouble we should help each other.

Note that the noun or other head word (អ្នក and កាល in the above examples) must be repeated. The head word is used once before ណា and once before នោះ or ហ្នឹង

BEST COPY AVAILABLE

ផ្ទះអ្នកមានលោកស្រុកខ្ពស់

DIALOGUE

កិច្ចសន្ទនារបស់ក្រសួងការទូត

រដ្ឋបាល

ខ ស្រាយ	.ដល់ពេលប្អូនប្រឡងជាប់ ចូលរៀនខាងអីទៅ? ខ្ញុំ ខ្ញុំគិតចូលខាងរដ្ឋបាលហើយ។	administration (governmental) When you pass your exams, what will you study? As for me I'm planning to go into administration.

ការងារ

ម ម៉ាច	.ខាងរដ្ឋបាលមានគេចូលការងារគួរ។ បើចង់ចូលខាងទីផ្នែកបរទេសវិញ?	a lot (colloquial) There're a lot of people going into administration. Why don't you go into foreign affairs?
ខ ស្រាយ	.មានតែចង់ចូលខាងហ្នឹង។ ខ្ញុំចូលចិត្តខាងរដ្ឋបាលជាង។	I'll bet you've gone into that field. I like administration better.

បើសិនតែ

ត្រួតត្រា

		It seems that, as if to control, to govern
ម ម៉ាច	ចាំ តែស្រាយឯងនិយាយរកហ្នឹង បើសិនតែស្រាយឯងចូលចិត្តតំណែងត្រួតត្រា។	Yeah, but when you talk like that, it looks like you like being boss.

ពិតប្រាកដ

ពិត - អ្នកណា

ផល

ផលប្រយោជន៍

		really, in fact who (colloquial) product, harvest interest, advantage
ខ ស្រាយ	.ពិតប្រាកដទៅ ពិតណាមិនចង់ត្រួតត្រា តែខាងហ្នឹងវាមានផលប្រយោជន៍។	Actually, who doesn't like to run things? But also that's a more advantageous branch.
ម ម៉ាច	.ផលប្រយោជន៍អីទៅ? ក្រសួងការទូតក៏មិនសៅរ្យក្រាមផ្នែកហ្នឹងទេ។	What's more advantageous about it? There're lots of agencies that aren't in that branch.

ផ្នែក
ផ្នែកកិច្ចការរដ្ឋបាល

៧. សាយ .ត្រូវ តែក្រសួងទាំងនោះ ទាក់ទងគ្នាតាមផ្នែកកិច្ចការរដ្ឋបាល។

various
administration
That's true, but those various agencies relate to each other through the administrative part.

៨. ចាន់ តាមទំនាក់ទំនងដូចម្តេច?

How do they relate?

ការ
លុយការ

money

៩. សាយ .ដូចការប្រឹងលុយការ ហើយក្នុងខេត្តត្រូវការគាប់។

Like the money the province chief is in charge of.

១០. ចាន់ .ចុះអាឯទីណាលើសហើយក្នុងខេត្តមិនការគាប់?

And what about whatever the province chief doesn't control?

បច្ចេកទេស
កិច្ចការបច្ចេកទេស

technical
technical matters

១១. សាយ .កិច្ចការបច្ចេកទេស ក៏ស្មុគស្មាញ ក្រៅពីនាយកក្រសួងទេ ដែលទទួលការទុកចិត្តនោះ។

Technical matters, which are taken care by no one other than the agency head.

ភូមិនៅតាមបណ្តោល

NOTES FOR THE DIALOGUE

Sentence No. 1

In the Cambodian education system almost every segment has both a test for entering and an examination at the end. At the end of their first six years students take an examination for an elementary certificate and then another examination to enter the secondary system. In the course of secondary education they take certificate examinations two or three times. If they complete the Baccalaureat II they are eligible to take an examination to enter higher education, which is the examination that is mentioned in this sentence.

Sentence No. 2

The word វា 'it' in this sentence has no referent. It is the grammatical subject of the sentence but not the semantic subject, which is ខាងប្អឹង. វា in this sentence is simply a device to allow ខាងប្អឹង to be in the topic position, where it is emphasized somewhat. This usage is found in speech but is rare in writing.

DRILL ONE: Completion

Note that in the following drill the student sentence and the teacher sentence mean the same thing.

ឧទា:

ក ឬកណាមានលុយ (ត្រូវចេញ)

ស ឬកណាមានលុយ ឬកនោះត្រូវចេញ។

MODEL:

T: Whoever has money (should pay)

J: Whoever has money, that person should pay.

ក. រាល់ណាចង់ដើរលេង (មានការធ្វើ)
រាល់ណាចង់ដើរលេង រាល់នោះមានការធ្វើ។

ខ. ឬកណាភ្ជាប់ហើយប្រកាន់ឥត (ល្អឯង)
ឬកណាភ្ជាប់ហើយប្រកាន់ឥត ឬកនោះល្អឯង។

គ. ថ្លៃណាខ្ញុំមានលុយ (ខ្ញុំសងវិញ)
ថ្លៃណាខ្ញុំមានលុយ ថ្លៃនោះខ្ញុំសងវិញ។

ឃ. រដ្ឋវិណាមានភ្លឺង (ស៊ើបរយឺងធ្វើវ៉ែស)
រដ្ឋវិណាមានភ្លឺង រដ្ឋវិនោះស៊ើបរយឺងធ្វើវ៉ែស។

ង. កន្លែងណាមានខ្មែរ (មានរឿង)
កន្លែងណាមានខ្មែរ កន្លែងនោះមានរឿង។

ច. ថ្លៃណាអរសប្បុរ (មានភ្លឺ)ទំ
ថ្លៃណាអរសប្បុរ ថ្លៃនោះមានភ្លឺ)ទំ។

DRILL TWO: Transformation

ឧទា

ក. តែខាងប្អឹងមានធ្ងន់ប្រយោជន៍។

ស. តែខាងប្អឹងទាមានធ្ងន់ប្រយោជន៍។

MODEL:

T: It's just that branch that is advantageous.

J: It's just that branch that is advantageous.

ក. ខ្ញុំបិនចូលចិត្តមានវិធានការគ្រប់រៀបយ៉ាងនោះ។
ខ្ញុំវាបិនចូលចិត្តមានវិធានការគ្រប់រៀបយ៉ាងនោះ។

ខ. ឈើដងនេះគេប្រើសម្រាប់ធ្វើអ្វី?
ឈើដងនេះគេប្រើសម្រាប់ធ្វើតុ
ឬកៅអីបាន។
គ. តាគង់លើកតំកើងជាតិយើងជាង។
តាគង់លើកតំកើងជាតិយើងជាង។
ឃ. ស្រុកខ្ញុំសុខសាន្តនៅឯណេះ។
ស្រុកខ្ញុំសុខសាន្តនៅឯណេះ។
ង ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុមានមន្ត្រីច្រើន។
ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុមានមន្ត្រីច្រើន។
ច ក្រសួងឧស្សាហកម្មនៅតែមានបញ្ហាច្រើន
ទៀត។
ក្រសួងឧស្សាហកម្មនៅតែមានបញ្ហាច្រើន
ទៀត។

DRILL THREE: Response

គំរូ
ត ដល់ពេលអ្នកប្រឡងជាប់ចូលរៀនខាងអ្វី?
(ទេសកាលបរទេស)
ស ដល់ពេលជាប់ចូលរៀនខាងកិច្ចការបរទេស
ហើយ។

MODEL:

T: When you pass your test, what will you study? (foreign affairs)

S: When I pass, I will study foreign affairs.

ក ដល់ស្រុករបស់អ្នកគ្រូណា,គិតទៅនៅឯណា?
(ខេត្តព្រៃវែង)
ដល់ស្រុកខ្ញុំណា,គិតទៅនៅខេត្តព្រៃ
វែងហើយ។
ខ ដល់ការឃើញ,យកទៅទុកឯណា?
(ទីតុលោកជាប្លាត់)
ដល់ឃើញ,យកទៅទុកទីតុលោកជាប្លាត់
ហើយ។
គ. ដល់ទៅដល់,ទៅជួបអ្នកណា?
(លោកអគ្គនាយកខេត្ត)
ដល់ដល់,ទៅជួបលោកអគ្គនាយកខេត្ត
ហើយ។
ឃ ដល់រកសុីបានគិតដំណើរអ្វី?
(ជ្រាន)
ដល់បានគិតទិញផ្ទះហើយ។
ង ដល់រៀនចប់គិតធ្វើអ្វី?
(ការទូត)
ដល់ចប់គិតធ្វើការទូតហើយ។
ច ដល់ធ្វើរួចគិតយ៉ាងម៉េច?
(សកលោស)
ដល់រួចគិតសកលោសហើយ។

DRILL FOUR: Response

គំរូ
ត រម៉ាកីមិនចូលខាងផ្នែកបរទេសវិញ?
(ហេរង)
ស និយាយពីផ្នែកបរទេសអ្នកឯង មានតែ
ហ៊ានចូលខាងហ្នឹងហ្ន។

MODEL:

T: How come you don't go into foreign affairs?

S: Speaking of the foreign affairs branch, I'll bet you've gone into that field.

ក រម៉ាកីមិនចូលរៀនកិច្ចការទូតហាស?
(មងរង)
និយាយពីកិច្ចការទូតហាសអ្នកឯង មានតែ
បងរងរៀនខាងហ្នឹងហ្ន។
ខ រម៉ាកីមិនទៅសាលាដំបូង?
(តូងង)
និយាយពីសាលាដំបូងអ្នកឯង មានតែ
តូងងទៅហ្នឹងហ្ន។
គ. រម៉ាកីមិនសុំឆ្លងទៅខេត្តព្រៃវែង?
(សាយរង)
និយាយពីខេត្តព្រៃវែងអ្នកឯង មានតែ
សាយរងសុំឆ្លងទៅហ្នឹងហ្ន។
ឃ រម៉ាកីមិនរៀនខាងពេទ្យវិញ?
(ប្ញូរង)
និយាយពីពេទ្យអ្នកឯង មានតែ ប្ញូរង
រៀនខាងហ្នឹងហ្ន។
ង រម៉ាកីមិនប្រឡងចូលខាងអាមរិកាំង?
(ហ៊ាងង)

និយាយតិចៗវាមានល្អជាង ហាមនិយាយច្រើនពេក
ប្រយ័ត្នខូចសាងខ្លឹងខ្លួន។

ខ. *រលាកគិតមិនឃើញទេឬ?*
(ភាសាឯក)
និយាយមិនស្តាប់ម្តងក្បាលឯង
ឃើញទាំងឯង។

DRILL FIVE: Transformation

ក្រ

ក *ខ្ញុំចូលចិត្តត្រួតត្រាជាង។*
(និយាយ)

ស *លោកនិយាយអញ្ចឹងបើលែងលោកចូលចិត្ត*
ត្រួតត្រាណាស់។

MODEL:

T: I like running things more. (speak)

S: When you talk like that, it seems like you like being boss.

ក *ខ្ញុំមានលុយច្រើនជាង។ (ចាយលុយ)*
លោកចាយលុយអញ្ចឹង បើលែងលោក
មានលុយច្រើនណាស់។

ខ *ខ្ញុំរៀបរាប់ពន្យល់ច្បាស់ក្រឡែតជាង។ (ធ្វើការ)*
លោកធ្វើការអញ្ចឹង បើលែងលោករៀបរាប់
ពន្យល់ច្បាស់ក្រឡែតណាស់។

គ *ខ្ញុំចង់ធ្វើការក្នុងក្រសួងនេះជាង។ (និយាយ)*
លោកនិយាយអញ្ចឹងបើលែងលោកចង់
ធ្វើការក្នុងក្រសួងនេះណាស់។

ឃ *ខ្ញុំចេះភ្លក្សជាលជប៉ុនេះជាង។ (ធ្វើ)*
លោកធ្វើអញ្ចឹងបើលែងលោកចេះភ្លក្សជាល
ជប៉ុនេះណាស់។

ង *ខ្ញុំចង់ទៅត្រួតខេត្តព្រៃវែងជាង។ (គិត)*
លោកគិតអញ្ចឹងបើលែងលោកចង់ទៅត្រួត
ខេត្តព្រៃវែងណាស់។

ច *ខ្ញុំមានជាន ខ្ពស់ជាង។ (ស្គាន)*
លោកស្គាន់អញ្ចឹងបើលែងលោកមានជាន
ខ្ពស់ណាស់។

DRILL SIX: Extension

NOTE: Note that ដែរ can be used to mean 'if.' This usage is more characteristic of speech than writing.

ក្រ

ក *លោកចូលចិត្តត្រួតត្រាពេក។*
(គេមិនចង់ធ្វើការ)

ស *ដែរលោកចូលចិត្តត្រួតត្រាពេក គេមិនចង់*
ធ្វើការទេ។

MODEL:

T: You like to be boss too much. (they don't want to work)

S: If you are too bossy, they won't want to work.

ក *លោកបិទចេះរមេរមាំជាតិ។*
(បណ្តាជនមិនចូលចិត្តលោក)
ដែរលោកបិទចេះរមេរមាំជាតិ បណ្តាជន
មិនចូលចិត្តលោកទេ។

ខ *គេចង់ធ្វើការតិចាកពេក។ (ខ្ញុំមិនទៅ)*
ដែរគេចង់ធ្វើការតិចាកពេកខ្ញុំមិនទៅទេ។

គ *លោករបការមិនបកឥវ៉ាន់។(ខ្ញុំមិនទៅវិញ)*
ដែរលោករបការមិនបកឥវ៉ាន់ខ្ញុំមិនទៅ
វិញទេ។

ឃ *ការស្តាប់ជាន់ច្រើនពេក។ (រដ្ឋការមិនចង់)*
ដែរការស្តាប់ជាន់ច្រើនពេក រដ្ឋការមិន
ចង់ទេ។

ង *លោកអភិបាលខេត្តខឹង។ (គាត់មិនធ្វើចិញ)*
ដែរលោកអភិបាលខេត្តខឹង គាត់មិនធ្វើ
ចិញទេ។

ច *លោកធ្វើការបិទហ្មត់ចត់។*
(គេមិនចិញលោកធ្វើការ)
ដែរលោកធ្វើការមិនហ្មត់ចត់ គេមិនចិញ
លោកធ្វើការទេ។

DRILL SEVEN: Substitution

គំរូ

ក វែនវែនទៅតើណាមិនចង់ប្រាក់ទេ។
(ចាន់ស៊ុយ)

ស. វែនវែនទៅតើណាមិនចង់ចាន់ស៊ុយទេ។

MODEL:

T: In fact, who doesn't want to run things? (get money)

S: In fact, who doesn't want to get money?

វែនវែនទៅតើណាមិនចង់ចាន់ស៊ុយទេ។

ក ផ្ទះ
វែនវែនទៅតើណាមិនចង់ផ្ទះទេ។

ខ ទិយស្រុកសាន្តក្រាណ
វែនវែនទៅតើណាមិនចង់ទិយស្រុកសាន្តក្រាណទេ។

គ. ទិយស្រុកចំរុងចំរើន
វែនវែនទៅតើណាមិនចង់ទិយស្រុកចំរុងចំរើនទេ។

ឃ. ជានធ់សប្រយោជន៍
វែនវែនទៅតើណាមិនចង់ជានធ់សប្រយោជន៍ទេ។

ង ទាំបរទេស
វែនវែនទៅតើណាមិនចង់ទាំបរទេសទេ។

ច. រដ្ឋបាល
វែនវែនទៅតើណាមិនចង់រដ្ឋបាលទេ។

DRILL EIGHT: Substitution

គំរូ

ក ក្រសួងនេះគេកដូចមិននៅក្រោមវិន្ទ្រកឡើងទេ។
(បុគ្គល, អំណាចតាត់)

ស. បុគ្គលនេះគេកដូចមិននៅក្រោមអំណាចតាត់ទេ។

MODEL:

T: There are a lot of agencies that don't seem to be under that branch. (person, his control)

S: There are a lot of people that don't seem to be under his control.

បុគ្គលនេះគេកដូចមិននៅក្រោមអំណាចតាត់ទេ។

ក. តាហាន, បង្គាប់បែរលាក
តាហានគេនេះគេកដូចមិននៅក្រោមបង្គាប់បែរលាកទេ។

ខ. ប្រជាពលរដ្ឋ, ការដឹកនាំតាត់
ប្រជាពលរដ្ឋគេនេះគេកដូចមិននៅក្រោមការដឹកនាំតាត់ទេ។

គ. ក្នុង។, ការរៀបរំបែរតាត់
ក្នុង។គេនេះគេកដូចមិននៅក្រោមការរៀបរំបែរតាត់ទេ។

ឃ. សាលារៀន, ការត្រួតត្រារបស់រដ្ឋការ
សាលារៀនគេនេះគេកដូចមិននៅក្រោមការត្រួតត្រារបស់រដ្ឋការទេ។

ង ក្រសួង, អំណាចរៀបហ្មាយខេត្ត
ក្រសួងគេនេះគេកដូចមិននៅក្រោមអំណាចរៀបហ្មាយខេត្តទេ។

ច. ផ្លូវថ្នល់, ការថែរក្សារបស់តាត់
ផ្លូវថ្នល់គេនេះគេកដូចមិននៅក្រោមការថែរក្សារបស់តាត់ទេ។

DRILL NINE: Response

គំរូ

ក តើណារមែលកំនុសត្រូវ?
(រដ្ឋាក្រសួង)

ស. មានតែរដ្ឋាក្រសួងទេនឹងរមែលការខុសត្រូវនោះ។

MODEL:

T: Who is responsible? (the agency chief)

S: It's only the agency chief who is responsible.

ក. ក្រសួងណាគាន់គាប់ខាងសាលារៀន?
(ក្រសួងអប់រំជាតិ)
មានតែក្រសួងអប់រំជាតិទេនឹងរមែលគាន់គាប់

ខាងសាលារៀននោះ។

ខ. តើណាអាចស៊ីញ្ចាំទិយរបស់ហួយខេត្ត?
(ភូឈួយខេត្ត)
មានតែភូឈួយខេត្តទេដែលអាចស៊ីញ្ចាំទិយរបៀហួយខេត្តនោះ។

ក. ស្ទឹងធ្វើទិយជីវភាពខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្នូរ?
(រេស្តូរ៉ង់ជាតិ)
មានតែរេស្តូរ៉ង់ជាតិទេដែលធ្វើទិយជីវភាពខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្នូរនោះ។

ឃ. តើណារៀបចំតាកវែងខេត្ត?
(អគិថាលខេត្ត)
មានតែអគិថាលខេត្តទេដែលរៀបចំតាកវែងខេត្តនោះ។

ង. ស្ទឹងលើកតំរែងឋាន រយឹង?
(ចំរោះវិជ្ជា)
មានតែចំរោះវិជ្ជាទេដែលលើកតំរែងឋាន រយឹងនោះ។

ច. ក្រសួងអីរអាចកាតរោសមនុស្ស?
(តុលាការ)
មានតែតុលាការទេដែលអាចកាត់រោសមនុស្សនោះ។

ភ្នំរពាតិរដែប

READING PASSAGE 2

អំពីខេត្ត

ស្រុកចន្ទាយមាស ជាចំណុះរបស់ខេត្តកំពត ។ ខេត្តកំពតមាន ៦ ស្រុកជាចំណុះ ។ ខេត្តតាកែវ នៅខាងកើតខេត្តកំពតយើងនេះ មានស្រុក ៧ ជាចំណុះ ។ ដូច្នេះ ខេត្តជាអ្វី ? – ខេត្តជាតំប្រជុំស្រុក ច្រើនឬតិច តាមតែបញ្ជាក់ដែរថាស់ពីការផ្ចង់ចាស់ ។ ខេត្តកំពតយើង មានស្រុកតិចជាងខេត្តតាកែវ ។ ប្រទេសកម្ពុជាយើងមានខេត្ត ១៤ ។

ខេត្តនីមួយ ។ មានមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់មួយរូប ជាអភិបាលមើលក្រុងក្រោកិច្ចការគ្រប់ជំពូកនិង ចាត់ចែងការគ្រប់គ្រងយ៉ាងជាមួយនឹងសហការីជាច្រើនទៀត ជាការងារអភិបាលខេត្តនិង នាយក្រុមការគ្រប់គ្រងនៅក្នុងខេត្ត ដើម្បីឲ្យខេត្តបានសុខសន្តិភាព និង ចំរុងចំរើន ។

មុខងាររបស់អភិបាលខេត្តមានដូចតទៅ ៖

១- ត្រូវប្រមូលប្រាក់ពន្ធដារ គ្រប់មុខពីអភិបាលស្រុកនានានៅក្នុងខេត្ត ។

២- ត្រូវរៀបចំខេត្តឲ្យបានថ្កុំថ្កើងរុងរឿង និង សុខសាន្តក្រាណា ។

៣- ត្រូវទទួលពាក្យមានផ្សែង ។ ពីអភិបាលស្រុកហើយដាក់ឲ្យមើលឲ្យបានត្រឹមត្រូវ រួចបញ្ជូនទៅតាមក្រសួង ។

៤– ត្រូវទទួលបាច់បញ្ជាក់នានាអំពីរដ្ឋមន្ត្រី ហើយចាត់ចែងការបង្គាប់ទៅអភិបាលស្រុកឲ្យប្រតិបត្តិតាម ។

PROPER NAMES

ស្រុកចន្ទាយមាស ខេត្តតាកែវ

READING PASSAGE 2

Line 6. Before the overthrow of Norodom Sihanouk in 1970, the official name of the country of the Khmers was ប្រទេសកម្ពុជា , from which are derived the French Cambodge and the English Cambodia. Since the declaration of the republic in the fall of 1970, the official name of the country has been សាធារណរដ្ឋខ្មែរ 'The Khmer Republic,' but the name ប្រទេសកម្ពុជា 'Cambodia' continues to be used as a designation for the geographical area and as a non-official name for the country. In this text we continue to use the term 'Cambodian' to refer to a citizen of the country formerly called Cambodia and now called the Khmer Republic. The term Khmer is reserved for the dominant ethnic group of this country, the descendants of the builders of Angkor and the people from whom the Cambodian (or Khmer) language originated. This distinction is made so that the term Cambodian can include Khmers, Chinese, Vietnamese, Chams, etc., while the term Khmer excludes all the minority ethnic groups.

Line 7. The word នាក់ is a classifier for human beings. It is used more in writing than in speech, and it frequently refers to individuals with whom the writer would expect to be on formal terms. មនុស្ស can also be used where នាក់ is used, but it does not have the somewhat literary and formal connotation of នាក់ .

Line 10. In the preceding lesson you learned that some Cambodian compounds are formed by an alliterative component (AC), e.g., ស្អាត in ស្អាតស្អំ 'pencil.' In line 10 of this passage there is one more type of component' the rhyming component (RC).

In ស្អាតឆ្អើម , the component ឆ្អើម has no independent meaning but simply indicates when placed together with ស្អាត that there is now a new word which is different from ស្អាត alone. Because ឆ្អើម rhymes with ស្អាត we have called it a rhyming component.

Note that in the word ប្រកបដោយ 'prosperous' neither component has independent meaning but they both alliterate with each other. There are also compounds in which both components rhyme but do not have independent meaning, and others in which the components, both lacking independent meaning, have no similarity of sounds.

READING PASSAGE 2

អំពីរបបគ្រប់គ្រងក្នុងប្រទេស

១– របបគ្រប់គ្រងនៅប្រទេសកម្ពុជាយើង ចែកចេញជាពីរផ្នែកគឺ ខ័ណ្ឌ និងខេត្ត, ជានជាការជង្ហាក់ជុំលរៀបចំជារបៀបគ្រប់គ្រងដូច្នេះ ដើម្បីឲ្យងាយស្រួលដល់ការគ្រប់គ្រងការពារសន្តិសុខ និងផលប្រយោជន៍ពាក់ព្រន្ធខ្លួនៗ ។

២– ខ័ណ្ឌនៅប្រទេសកម្ពុជាយើងមានបីដោយយកប់ចាំងខ័ណ្ឌទេសចរណ៍ចម្បាស់ផងគឺ: ព្រះរាជធានីក្រុងភ្នំពេញ ក្រុងព្រះសីហនុ-ខ័ណ្ឌកែប-ចូកគោ-និងរមៀ ។

ខ័ណ្ឌដែលធំជាងគេគឺខ័ណ្ឌភ្នំពេញ ព្រោះខ័ណ្ឌនេះជាកន្លែងនិងទទួលបន្ទុកកិច្ចការក្នុងប្រទេសគ្រប់ចំពូក (ក្រសួងមហាផ្ទៃ) ។

៣– ក្រៅពីខ័ណ្ឌទាំងនេះ ព្រះរាជង្ហាក់ជុំលបែងចែករបៀបគ្រប់គ្រងជាខេត្តមាន១៨ខេត្តទៀតគឺ: ខេត្តកណ្តាល-ខេត្តកំពង់ចាំង, តេឯសាត់, ជាត់ដំបង-សៀមរាប, កំពង់ធំ, កំពង់ចាម, ព្រៃវែង, ស្វាយរៀង, តាកែវ, កំពង់ស្ពឺ, កំពត, តេះ-កុង, ក្រចេះ, ស្ទឹងត្រែង, រតនគីរី, មណ្ឌលគីរី, ខេត្តមានជ័យ, ព្រះវិហារ ។

៤– ក្នុងខេត្តមួយ ។ ចែកជាស្រុកនិងសង្កាត់ចំណុះច្រើនឬតិចមិនដូចគ្នាទេ តាមដោយទាំងផ្ទៃដីនិងចំណាត់ថ្នាក់ ។

៥– ដែលហៅថាខ័ណ្ឌនោះ មានរបៀបចាត់ការតែ-សេសផ្នែកពីខេត្តតាមទាំងខ័ណ្ឌធំឬតូច ស្ថានភាពនិងជាមួយ

ខ្ញុំនឹងស្រុកខេ; ឯខេត្តមានការចាក់ខន្ធជាមួយខ្ញុំនឹងស្រុក សង្កាត់
តាមៅខៀត ឯរបៀបកិច្ចការកសាងមានរបៀបជួច ។ ក្នុង ។

PROPER NAMES

ព្រះបរមរាជវាំង
ព្រះអង្គឌួង

ព្រះបាទសុរាម
ព្រះបាទនរោត្តម

NOTES FOR READING PASSAGE 1

Line 1. The word ព្រះ means 'sacred, holy.' It is used before names of gods, royalty, and all pre-revolution clergy and nouns relating to them. For instance, ព្រះរាជវាំង is the royal capital, and ព្រះពិរោះ is Sihanouk's name. (The book from which this passage was taken was written before the abolition of the Cambodian monarchy.)

Line 10. តាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ is a redundant way to say តាម 'according to.'

Line 11. ដែល in this sentence is not a relative pronoun. Instead it is the subject of the sentence and is translatable as 'that which.' This is a good example where for ដែល .

BEST COPY AVAILABLE

ជីវិតរបស់ប្រជាជន

VOCABULARY

កម្ពុជា /kampuchia/	Cambodia	ជាន់ខ្ពស់	high, advanced
ការរៀបចំ	knowledge	ដំបូងឆាប់	first of all (formal)
កំណត់	limit; to limit		
* ក្រឹត	to mark	* អាទិ /at/ (H)	origin, first thing
ក្រសួងមហាផ្ទៃ	Ministry of the Interior	*ដិតដល់	closely, in detail
មហា (H)	great, large		
ផ្ទៃ	surface	ឋាន thaana?/	level, grade
ក្រសួងសាធារណការ	Ministry of Public Works	តាក់តែង	to decorate, to arrange, to compose
សាធារណការ /saathiar'na?kaa/	public works	តែង	to arrange, to decorate to compose
សាធារណៈ /saathiar'naa?/	public	*លើកឡើង	to raise
		លើក	to raise
ក្រសួងសាធារណសុខាភិបាល	Ministry of Public Health Administration	ថែរក្សា	to take care of
		ថែ	to take care of
		រក្សា ré?saa	to take care of
សុខាភិបាល	health administration	ថ្កុំថ្កើង	prosperous
* ក្រសួងអប់រំជាតិ	Ministry of Education	* ថ្កុំ	AC
ខ្ពង់ខ្ពស់	high, exalted	* ថ្កើង (<កើង)	ideal, excellent
* ខ្ពង់	AC	ថ្នល់	road, street
ការគាក	a lot (colloquial)	ថ្លៃថ្នូរ	valuable, important
គ្រប់គ្រង	to govern, to rule	* ថ្នូរ	AC
* ក្រង	to rule, watch over	តាំងឡាយ	pluralizes (cf. N.3 in the Grammatical Sketch)
ងាយ	easy	ទាំង	scope, domain, time of power
ចរិយា /cu?riyaa/	character, attitude(literary)	នានា	various, each
ចាងហ្វាង caanvaang/	director; boss	នាយ	chief
ចំណេះវិជ្ជា	knowledge	នាយក /naayú?/	chief, head, director
ចំណេះ (<ចេះ)	knowledge	នឹ	of (formal)
បានិនិយម /baanikaatiam/	technical	បរិច្ចកទេស /paricheekatei/	technical

* បញ្ចេក /paceeka?/ (H) one, alone

បណ្តាជន /bondaacún/ populace, the people, population

បណ្តា (H) all the..., the group of ...

ជន /cún/ person (formal)

ប្រជាពលរដ្ឋ /paciapúlrót/ the people

ប្រព្រឹត្តិទៅ to happen

ប្រមូល to gather, to collect

មូល round

ផលប្រយោជន៍ interest, benefit

ពត៌មាន /pó?dəmian/ news, information, the press

ពីណា who (colloquial)

ព្រោះថា because

ព្រះរាជធានី royal capital

ភារៈ /phiaré?/ duty

មធ្យមសិក្សា /matyumsa sɔksaa/ secondary education

មន្ត្រី /móntrey/ civil servant official

មើលទៅ it seems that

មេការ chief of works

រង second-in-command, assistant, vice-

រដ្ឋមន្ត្រី head of a ministry, (cabinet) minister

របប régime

រហ័ស /lɔhah/ fast, rapid

រុងរឿង prosperous, peaceful, nice (neither component has independent meaning)

រូប form, shape; classifier for persons

រៀងៗខ្លួន each one

* រៀង consecutively, in order

លើស (<ស្ទួ) to improve, to decorate

វប្បធម៌ /voppəthóa/ culture

* វប្ប /voppó?/ (H) to spread, to disseminate, to distribute

ធម៌ /thóa/ virtue, generosity, scriptures (dharma)

វិស័យ field of, scope, range

វិស្វកម្ម engineer

សកម្មភាព /sakamaphiap/ activity

សកម្ម /sakɔm/ active

សន្តិភាព peace

* សន្តិ peace (rare)

សមរម្យ /samrúm/ good (somewhat formal)

សហការី /saha?karey/ colleague, co-worker

ការី (<ការ) worker (formal)

សាន្តប្រកាណ peaceful, calm

* ប្រកាណ RC

សាលាមីលូង court of the first instance

សុខភាព health

សេដ្ឋកិច្ច /seetha?kec/ economy

* សេដ្ឋ /seetha?/ (H) property, goods

ស្ថាបនា /sthaapənaa/ to build (formal)

ស្នូយ to lift, to raise

ស្នេហាជាតិ /snaechaa ciat/ patriotic (literary)

ស្នេហ /snaehaa/ love; to love (poetic)

ហ្មត់ចត់ careful, with attention paid, meticulous

មន្ត្រីប្រធានបទ	primary interest	ឧត្តមគតិ /udomkate?/	idea
* ធនិ /'tha?/	(H) to explain; first, primary	ឧត្តម /'udom/	high, exhalted, good (formal)
នាយិការ	/'nay?ka ?hief, director,head (formal)	* គតិ /kate?/	idea (literary)

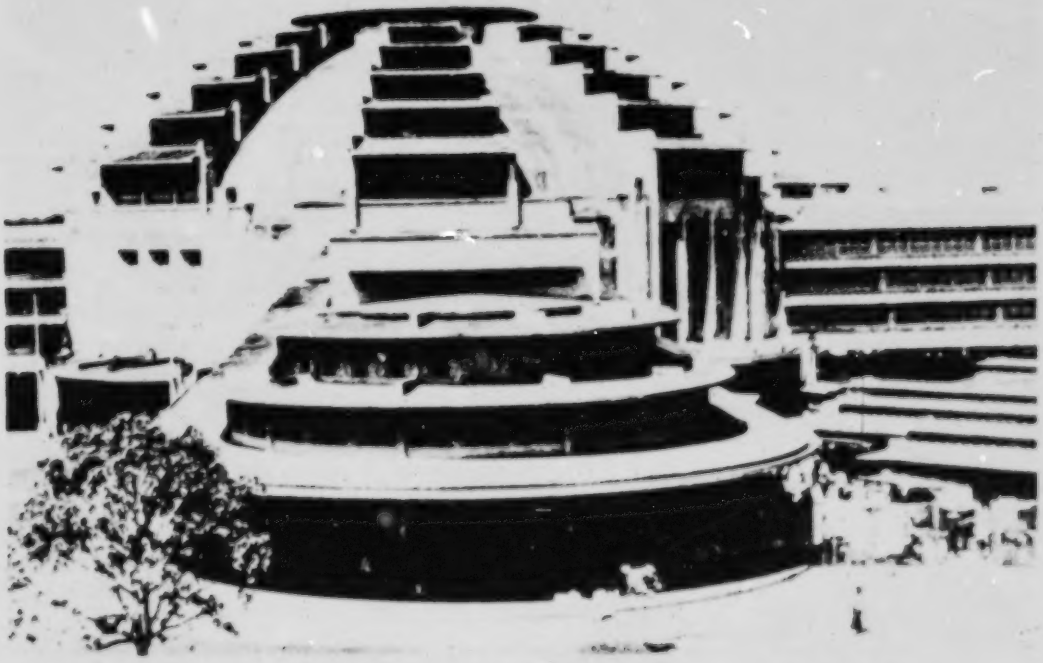

ឧទ្យានថ្មី

BEST COPY AVAILABLE

APPLICATIONS

1. Play the roles outlined below with your teacher. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1:

You are a very conscientious citizen who respects public property. Upon returning from a tour, you saw a dilapidated bridge which might endanger the safety of travelers. Discuss with an official of the relevant provincial department ways to get the bridge repaired.

Situation 2:

In the city where you plan to open a school to teach English, you know that there are many institutes that also teach English. You are concerned that the government might oppose your plan because of this fact. Your job is to present your plan to the Governor, who thinks that your school is not needed. You must convince him to the contrary.

2. Define or describe the following:

ភូមិ	ប៉ាន	ប្រជាពលរដ្ឋ	ស្ថាបនា
ក្រសួងមហាផ្ទៃ	តែង	ការ	ស្នាយ
តាមារណា	ពាន	បង្ក្រឹ	ទណ្ឌិកា
គ្រូបង្រៀន	ថ្ងៃ	ទេវតា	
ប៉ាយ	ពាយ	ទូរទឹង	
ចាងហ្វាង	បណ្ណាជិន	ពាធ	
ចំណេះវិជ្ជា	ពាតិមាន	សន្តិភាព	
ទំ	ជិត	សមាការី	

3. Give a word or phrase with contradictory meaning:

ពាយ	សុខភាព	ទេវតា
សន្តិភាព	ថែរក្សា	
ពាតិថ្ងៃ	ទីប្រជុំ	

4. If ឃាតកម្ម is 'murder,' how do you say 'murderer'?

5. Translate the following into Cambodian. If certain Cambodian words are provided after the English sentence, use them in your translation:

(a) I'll give you as much as you need. (ប៉ុណ្ណា ប៉ុណ្ណោះ)

(b) There were fifteen people killed in the fighting on the border. (នាក់)

(c) I'll give you one amount. (ប៉ុន្មាន)

(d) There's no one other than the agency head who takes care of such matters. (តាមរឹង)

6. Fill in the blanks with the proper words provided.

๑ នយោបាយរបស់ប្រទេសយើងជាន់ថ្កើងរលើងរលួយ... ជាតិរបស់យើង។ (តំរកើង, រមាស់, ប្រមាថ)

๒ ការសិក្សាមិនបានរីកចំរើនទេ។ ដូច្នេះការអប់រំ... ការសិក្សា។ (ចង្អៀត, រមាស់, ប្រមាថ)

๓ ក្រសួងសាធារណការកំពុងជួសជុលផ្លូវ... ទាំងថ្នល់។ (ក្រសួង, រមាស់, ការ)

๔ អ្នកស្រុកមិនចង់ទិញរបស់ទាំង... ទេ។ (ថ្លៃថ្មី, រមាស់, ស្រួល)

๕ ការងារនេះ... ណាស់។ (ងាយ។, ក្រហម, រហ័ស)

๖ ទាំងជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនមាន... ជីវភាព។ (ដាក់, ទុក, ស្តុក)

๗ ... ជាអំណឹងធ្ងន់។ (សកម្មភាព, វិធានការ, ភាពមាន)

๘ ... ជាអំណឹងធ្ងន់។ (សកម្មភាព, វិធានការ, ភាពមាន)

๙ ... ជាអំណឹងធ្ងន់។ (សកម្មភាព, វិធានការ, ភាពមាន)

๑๐ ... ជាអំណឹងធ្ងន់។ (សកម្មភាព, វិធានការ, ភាពមាន)

7. Make speeches using the following sets of words.

๑ បំរាស់ រមាស់ តំរកើង បណ្តាជន រំលែករក្សា ភាពតឹងតែង សំអាង

๒ ការចេះដឹង ផលប្រយោជន៍ ជីវភាព រហ័ស ដឹងដល់

๓ ចំណេះវិជ្ជា ជាន់ខ្ពស់ ក្រុមគ្រួសារ ជំពូក គ្រប រំលង សុខសន្តិភាព

๔ ប្រហែល សុខសាន្តគ្រាណា ថ្កើងថ្កើង ភាពមាន បន្តិច ភាពនិស្ស

8. Questions for the teachers to ask.

๑ នៅរដ្ឋនោះ, ក្នុងរដ្ឋនោះមានក្រសួងអ្វីខ្លះ?

๒ អភិបាលរដ្ឋមានអំណាចអ្វីខ្លះនៅលើក្រសួងរបស់រដ្ឋាភិបាលមួយៗនៅក្នុងរដ្ឋ?

๓ ភ្នាក់ងារប៉ូលីសនៃក្រុងនីមួយៗក្នុងរដ្ឋនៅក្រោមបង្គាប់អភិបាលរដ្ឋយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

๔ តើមានសាលាបណ្តុះបណ្តាលគ្រូនៅទីណាខ្លះ?

๕ លោកដឹងទៅពេទ្យសាធារណៈទេ? តើលោកមានយោបល់យ៉ាងម៉េចអំពីពេទ្យឈ្នួល?

๖ ពេទ្យមួយទៅពេទ្យមួយទៀតមានការតាក់តែងគ្នាយ៉ាងម៉េច?

๗ ពេទ្យនៅក្រោមអំណាចរដ្ឋការទេ?

๘ ក្រសួងនីមួយៗមានការតាក់តែងនឹងគ្នាយ៉ាងម៉េចខ្លះ?

๙ ធ្វើដូចម្តេចខ្លះទើបបានចូលធ្វើការក្នុងរដ្ឋការ?

๑๐ តើមនុស្សភាគច្រើនចូលចិត្តធ្វើការក្នុងរដ្ឋការទេ? ហេតុអ្វី?

9. Find out from your teacher the answers to the following questions:

a. What is the grounds of favor to qualify for government service?

b. What are the branches of government that one can enter? Are there special courses for these branches? What are they like?

c. Are there other ways to enter government service than formal study?

d. How does one become a district chief?

e. Are there province-level positions whose incumbents are elected? Positions in the cities?

f. How often are the province and district chiefs changed? Is it regular?

g. To whom does a province chief answer?

h. Who controls the police in villages? In districts? In province and towns?

i. What are the different types of police? What portions of the government are they affiliated with?

j. Is being a policeman considered a desirable job?

BEST COPY AVAILABLE

LESSON THREE

ORGANIZATION OF THE CENTRAL GOVERNMENT

a. What are the most important ministries and what are their main responsibilities?

b. How are the most important positions in the ministries filled?

c. How are decisions made that affect more than one ministry?

ការក្រាបថ្វាយបង្គំគាល់ចំពោះសម្តេចព្រះសង្ឃនាយក ទាំងពីរគណៈនៃសមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

កាលពីថ្ងៃទី ១៨ កក្កដា ១៩៨០ លោក ឱប-គឹមអាង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ, សន្តិសុខ និង ធម្មការ ជាតំណាងលោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី បានអញ្ជើញទៅក្រាបថ្វាយបង្គំគាល់ សម្តេចព្រះសង្ឃនាយកទាំងពីរគណៈ ដោយបានទៅសមាជិកថ្មី នៃរដ្ឋាភិបាលស្រោចស្រង់ជាតិ គឺ លោក ទឹម-ង្វន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ, លោក គុន-វិច រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស, លោក អ៊ឹង ក្រពុំផ្កា, រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសាធារណការ និងទេពកោសល្យជនបទ, លោកឧត្តមសេនីយត្រី កង កេង, រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសាធារណសុខាភិបាល, លោក កើក គីលីម រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយោធនាការ, លោក ហង់ ជុន ហាក់ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ និងលោក អ៊ុំ ស៊ុម រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងទំនាក់ទំនងជាមួយ ។

សមាជិកនៃរដ្ឋាភិបាល បានអញ្ជើញទៅដល់វត្តបទុមវតី នៅវេលាម៉ោង ១០ ដែលនៅមីនោះ សម្តេចព្រះសង្ឃនាយកគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ ទេព លឿង បានទទួលសមាជិករដ្ឋាភិបាល ដោយព្រះហឫទ័យសោមនស្សក្រៃលែង ។ បន្ទាប់ពីបានសំណេះសំណាលជាមួយសមាជិករដ្ឋាភិបាលបន្តិចមក សម្តេចទ្រង់បានប្រទានពុទ្ធពរដល់សមាជិករដ្ឋាភិបាល សូមឲ្យបានទទួលជោគជ័យដ៏ល្អក្នុងបេសកកម្មរបស់ខ្លួន ។ បន្ទាប់មកការស្វាធ្យាយធម៌ជយន្តោ ក៏បានធ្វើឡើងនៅក្នុងឧកាសនោះ ។

គួរបកទៀត សមាជិកថ្មីនៃរដ្ឋាភិបាលបស្រោចស្រង់ជាតិក្រោមការដឹកនាំនៃលោក ឱប គឹមអាង បានអញ្ជើញទៅកាន់វត្តឧណ្ណាលោម ដែលនៅទីនោះ សមាជិកទាំងអស់បានថ្វាយបង្គំព្រះបរមសពសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ។

នៅវេលាម៉ោង ១០ និង ៣០ នាទី សមាជិកទាំងអស់ បាន ថ្វាយ បង្គំ សម្តេច ហ្វូត តាត ដែល បាន ស្វា ធ្យាយ ធម៌ ពរៈនិន្នាប្រសិទ្ធិពរជូនផង ។ សមាជិករដ្ឋាភិបាល បាន សំណេះសំណាលជាមួយ សម្តេច ពី ស្ថាន ការណ៍ បច្ចុប្បន្ន នៃ ប្រទេសកម្ពុជារាស់ រយៈ កាល ជាង កន្លះ ម៉ោង ។

NOTES FOR READING PASSAGE 1

TITLE: In the first lesson of this set was described the range of style levels available to the speaker of Cambodian. At the formal level (90-100%) there are three different sub-styles: royal, clerical, and the formal style used with high ranking commoners. (This third sub-style will be referred to simply as 'formal.')

This passage describes a visit by high ranking members of the government to the heads of Cambodia's two orders of Buddhist monks. These two prelates hold the title of សម្តេច /samdec/ 'prince' and are therefore addressed and described in terms reserved for royalty. They are now perhaps the only Cambodians for whom it is still proper to use royal style since the monarchy was abolished in 1970. However, the royal style is still used for royalty of other countries, in pre - 1970 Cambodian writing about Cambodian royalty, and in folk stories for royalty and divinities.

The royal terminology in this passage is:

ក្រាបថ្វាយបង្គំគាល់	'to pay a visit'	ទៅសួរ(ដំណឹង)
ព្រះហឫទ័យ	'heart, spirit'	ចិត្ត
ទ្រង់	prevoreal honorific	អ្នកឯក្ស
ប្រទាន	'to give' (used when talking about royalty)	ឲ្យ, ជូន
ព្រះបរមសព	'corpse, the late...'	សាកសព

Ordinary clergy whose rank does not give them royal status are addressed and referred to in the clerical substyle, which will be discussed in a later lesson. Royal vocabulary is described further in U. 3 in the grammatical section. You will probably seldom need to use the royal vocabulary in speech, but you should recognize it when you read it.

SPECIAL DRILL: Transformation

NOTE: Change the style of the teacher's sentence to the style appropriate to the person named in the cue.

គំរូ ក. យើងទៅក្រាបថ្វាយបង្គំគាលសម្តេចជួនណាត។ (លោកគ្រូរបស់យើង)
ស. យើងទៅសួរដំណឹងលោកគ្រូរបស់យើង។

MODEL: T: We went to visit Chuon Nath. (Our teacher)
S: We went to visit our teacher.

ក. ព្រះសម្តេចសង្ឃរាជព្រះអាជ្ញាធម៌ព្រះហឫទ័យទ្រង់ស្រណាស់។
(លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី)
លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីមានចិត្តទ្រង់ស្រណាស់។

ខ. គាត់មិនបានថ្វាយបង្គំសម្តេចទេ។
(ទៅហ្វាយគាត់)
គាត់មិនបានសួរដំណឹងទៅហ្វាយគាត់ទេ។

ក. សម្តេចសង្ឃប្រសើជាន់ប្រមាន ១០០ ដុល្លារដល់វត្ត។។
(លោកឧត្តមសេនីយ)
លោកឧត្តមសេនីយជាន់ទី ១០០ ដុល្លារដល់វត្ត។។

ឃ. យើងទៅសែងនឹងលោកគ្រូយើង។
(សម្តេចជួនណាត)
យើងទៅក្រាប (ថ្វាយ) បង្គំគាល់សម្តេចជួនណាត។

ង. លោករដ្ឋបន្ត្រីមានចិត្តសោមនស្សណាស់។
(សម្តេច)
សម្តេចមាន (ព្រះ) ហឫទ័យសោមនស្សណាស់។

ច. ខ្ញុំឯយទៅតាត ១០០ ដុល្លារ។
(សម្តេចសង្ឃ)
សម្តេចសង្ឃ (ទ្រង់) ប្រទានទៅតាត ១០០ ដុល្លារ។

BEST COPY AVAILABLE

សេនាប្រមុខ សន ឌិស

DIALOGUE

សន្ទនាដែកក្នុងទីក្រុង

	អាងដែក	water tower
១ កុយ	របើចង់សង់ស្អីមួយ ដូចជាអាងដែក នៅទៅជាកន្លែងឬអ្នកណាមុន?	If we wanted to build something like a water tower, who would we deal with?
	ចង់ + adj.	to want it to be + adj.
	អ្នកតំណាងរាស្ត្រ	congressman, assemblyman
២ .ងុយ	.របើចង់ស្រួលខានតែទៅរក អ្នកតំណាងរាស្ត្រ។	If you want it to be easy, the only way is to hunt up your assemblyman.
	ដាក់	to put
	សភា	house, congress, assembly, or parliament
	រដ្ឋសភា	congress, parliament
៣ កុយ	.អញ្ចឹងមានតែចង់ដាក់រឿងហ្នឹងចំរដ្ឋសភាសម្រេច?	So there's no way except to put the matter before the national assembly?
	តំណាងរាស្ត្រ	congressman, assemblyman
៤ .ងុយ	.ទេ, គឺឯតំណាងរាស្ត្រចំរទៅរកលេខាធិការក្រុង។	No! ask the assemblyman to deal with the city chief.
៥ កុយ	.ម៉េចក៏រទៅរកលេខាធិការក្រុងរទៅវិញ? មិនរទៅក្រសួងសាធារណការ?	How come we deal with the city chief? Don't we go to the Ministry of Public Works?
	ស្ថាបនា	to build (formal)
៦ .ងុយ	.ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែទទួលបន្ទុកការ ខាងស្ថាបនាទេតើ!	That ministry only undertakes actual construction.

៧ កុយ	.ដូចម្តេចហួយក្រុមប្រឹក្សាធិតិសំរេចការ ប៉ុណ្ណា?	Then what does the city chief do with the plan?
	ក្រសួង រដ្ឋមន្ត្រី	cabinet (of ministers)
៨ ង៉ុយ	.គេបញ្ជូនទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ, រួចហើយក្រសួងមហាផ្ទៃបញ្ជូនទៅ ក្រសួង រដ្ឋមន្ត្រី។	He sends it to the Ministry of the Interior, and the Ministry of the Interior sends it to the Cabinet.
	ទីស្ថិការ	place of work, office
	នាយករដ្ឋមន្ត្រី	premier
	ទីស្ថិការនាយករដ្ឋមន្ត្រី	the premier's office
៩ កុយ	.ម៉ែកមិនបញ្ជូនទៅទីស្ថិការនាយក រដ្ឋមន្ត្រីមុនសិនវិញ?	Why not send it ahead to the premier's office?
	(លោក)នាយក	the chief
១០ ង៉ុយ	.ត្រូវទៀបម៉ែ, ព្រោះលោកនាយក ជាអ្នកធ្វើបទឆ្ពិចរដ្ឋមន្ត្រីគ្រប់ ក្រសួងប្រជុំសម្រេច។	That's a good idea, too, since the premier presents the matter for the ministers of each ministry to meet and decide.

NOTES FOR THE DIALOGUE

SENTENCE NO. 6

The word គឺ in this sentence does not mean 'to be'; it serves to set off the subject of the sentence. This use of គឺ is characteristic of rather formal speech: 70 or 80% style.

DRILLS

DRILL ONE: Response

គំរូ

ក. តើជាតណាស់ទាស់ថ្លៃមិនដឹងទៅពាក់ព័ន្ធ
ស្អកណាទេ។
(តំណាងរាស្ត្រ)

ស. បើចង់ស្រួលមានតែទៅពាក់ព័ន្ធ
តំណាងរាស្ត្រ។

MODEL:

T: It's always difficult: I don't know who to go deal with. (assemblyman)

S: If you want it to be easy, the only way is to deal with an assemblyman.

ក. ក្រុណាស់មិនដឹងធ្វើវិនទេ។
(រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ)
បើចង់ហេ មានតែធ្វើរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួង
ហិរញ្ញវត្ថុ។

ខ. ថ្លៃណាស់មិនដឹងទិញវិនទេ។
(ថ្នាំ)
បើចង់ចោកមានតែទិញថ្នាំ។

ក. យីតណាស់មិនដឹងដឹះវិនទៅទេ។
(កប៉ាល់ទេះ)
បើចងលឿនមានតែជិះកប៉ាល់ទេះ។

ឃ. ក្រជាក់ណាស់មិនដឹងទៅនៅឯណាទេ។
(ស្រុកខ្មែរ)
បើចង់ស្កប់មានតែទៅនៅស្រុកខ្មែរ។

ង ខុសរឿងណាស់មិនដឹងធ្វើម៉េចទេ។
(ប្តឹងទៀត)
បើចង់ក្រូរមានតែធ្វើប្តឹងទៀត។

ច. ឆ្ងល់ណាស់មិនដឹងទៅក្រសួងណាទេ។
(ក្រសួងសាធារណសុខាភិបាល)
បើចង់ជ័តមានតែទៅក្រសួងសាធារណ
សុខាភិបាល។

DRILL TWO: Substitution

គំរូ

ក រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅរដ្ឋសភា
សំរេច?
(គណៈរដ្ឋមន្ត្រី)

ស. រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅ
គណៈរដ្ឋមន្ត្រីសំរេច?

MODEL:

T: So we can only present that matter for the National Assembly to decide? (the Cabinet)

S: So we can only present that matter for the Cabinet to decide?

រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅ
គណៈរដ្ឋមន្ត្រីសំរេច?

ក រថយក្រុង
រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅ
រថយក្រុងសំរេច?

ខ ក្រសួងរកិទ្ធានសហគមន៍
រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅក្រសួង
រកិទ្ធានសហគមន៍សំរេច?

ក. លោកជាជ្ញាត់
រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅ
លោកជាជ្ញាត់សំរេច?

ឃ លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី
រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅ
លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីសំរេច?

ង ក្រសួងមហាផ្ទៃ
រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅ
ក្រសួងមហាផ្ទៃសំរេច?

ច. ក្រសួងសាធារណ ការ
រកញើងមានតែដាក់រឿងហ្នឹងទៅ
ក្រសួងសាធារណ ការសំរេច?

DRILL THREE: Substitution

ក្រុម

ក សង់ទារបង្គោក ហានត្រូវទៅរកអ្នកឆ្លាតណាងការស្រុក។
(ទីបាន)
ស សង់ទីបាន ហានត្រូវទៅរកអ្នកឆ្លាតណាងការស្រុក។

MODEL:

T: If you want to build a water tower, you have to find (your) assembly-man. (edifice)

S: If you want to build an edifice, you have to find (your) assembly-man.
សង់ទីបាន ហានត្រូវទៅរកអ្នកឆ្លាតណាងការស្រុក។

ក រថភ្លើងស្រុកនេះ
រថភ្លើងស្រុកនេះ ហានត្រូវទៅរកអ្នកឆ្លាតណាងការស្រុក។

ខ ក្រសួងការបរទេស
រថភ្លើងស្រុកនេះ ហានត្រូវទៅរកក្រសួងការបរទេស។

គ ចង្កឹះស៊ីបូត្រឆ្លងវែង
ចង្កឹះស៊ីបូត្រឆ្លងវែង ហានត្រូវទៅរកក្រសួងការបរទេស។

ឃ ក្រសួងសន្តិសុខជាតិ
ចង្កឹះស៊ីបូត្រឆ្លងវែង ហានត្រូវទៅរកក្រសួងសន្តិសុខជាតិ។

ង ចង្កឹះរឿងប្លឹង
ចង្កឹះរឿងប្លឹង ហានត្រូវទៅរកក្រសួងសន្តិសុខជាតិ។

ច ក្រសួងរោងសាការ
ចង្កឹះរឿងប្លឹង ហានត្រូវទៅរកក្រសួងរោងសាការ។

DRILL FOUR: Transformation

ក្រុម

ក រៀបការជាមួយក្រុងៗ
(ក្រសួងសាធារណការ)
ស ម៉េចបានគាត់មិនបានទៅជួបក្រសួងសាធារណការទៅ?

MODEL:

T: Go deal with the city chief. (Ministry of Public Works)

S: How come you don't go deal with the Ministry of Public Works instead?

ក ខ្ញុំមិនសើរតាមរាការសចរណ៍ទាល់។
(រាការសចរណ៍នេះបានជាតិ)
ម៉េចបានខ្ញុំមិនសើរតាមរាការសចរណ៍នេះបានជាតិទៅ?

ខ ទិញតិជ្ជប់ៗ
(ទាវបរិភោគ)
ម៉េចបានទិញតិទាវបរិភោគទៅ?

ក យកប៊ាតៅប៊ុនណាងការស្រុក។
(ស្លឹប្លុយខ្មៅ)
ម៉េចបានយកស្លឹប្លុយខ្មៅតៅប៊ុនណាងការស្រុកទៅ?

ឃ តៅផ្ទៀបេសកកម្មនៅខេត្តតាកែវ។
(ភ្នំពេញ)
ម៉េចបានតៅផ្ទៀបេសកកម្មនៅខេត្តភ្នំពេញទៅ?

ង ប្តូរសហជីពក្នុងក្រសួងការបរទេស។
(ក្រសួងរោងសាការ)
ម៉េចបានប្តូរសហជីពក្នុងក្រសួងរោងសាការទៅ?

ច. អរគុណសហជីពនៃវត្តនេះ។
(អង្គភូត)
ម៉េចបានអរគុណសហជីពនៃអង្គភូតទៅ?

DRILL FIVE: Substitution

ក.

ក. ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែទទួលបន្ទុកខាងស្ថាបនាទេតើ។
(កាន់កាប់ខាងលុយ)

ស ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែការកាប់ខាងលុយទេតើ។

MODEL:

1: That ministry only takes responsibility for building! (controlling money)

2: That ministry only takes responsibility for controlling money!

ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែកាន់កាប់ខាងលុយទេតើ។

ក កាន់កាប់ខាងការគាត់ចង
ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែកាន់កាប់ខាងការគាត់ចងទេតើ។

ខ ទទួលខុសត្រូវខាងរឿងសាលា
ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែទទួលខុសត្រូវខាងរឿងសាលាទេតើ។

គ ទទួលការ ខាងហិរញ្ញវត្ថុ
ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែទទួលការ ខាងហិរញ្ញវត្ថុទេតើ។

ឃ គិតខាងគមាគម
ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែគិតខាងគមាគមទេតើ។

ង ចាំរំចែកក្បាឡកជប៊ី
ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែចាំរំចែកក្បាឡកជប៊ីទេតើ។

ច អាត់ការខាងការបរទេស
ក្រសួងហ្នឹងគឺគ្រាន់តែចាត់ការខាងការបរទេសទេតើ។

DRILL SIX: Transformation

ក.

ក រយីងក្រុមប្រាប្តេនរំដែកការនោះទៅក្រសួងរបស់។
(ធ្វើវិ)

ស. រួចរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងរបស់រំធ្វើវិនឹងរំដែកការហ្នឹង?

MODEL:

T: We have to send that plan to the Ministry of Education.(do what)

S: Then what will the Minister of Education do with the plan?

ក. រឿងនេះត្រូវបញ្ជូនទៅសាលាក្រុង។
(ធ្វើវិ)
រួចហើយក្រុងធ្វើវិនឹងរឿងហ្នឹង?

ខ សំបុត្រនោះឆ្ងៃទៅក្រសួងសាធារណសុខាភិបាលទេហើយ។
(ធ្វើយ៉ាងម៉ច)
រួចរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសាធារណ សុខាភិបាលធ្វើយ៉ាងម៉ចនឹងសំបុត្រហ្នឹង?

ក. តណ រដ្ឋមន្ត្រីបានទទួលតតិបាននោះហើយ។
(គិតយ៉ាងម៉ច)
រួចគាយការរដ្ឋមន្ត្រីគិតយ៉ាងម៉ចនឹងតតិបានហ្នឹង?

ឃ. រឿងនោះទៅដល់សាលាស្រុកហើយ។
(ធ្វើវិ)
រួចចៅហ្វាយស្រុកធ្វើវិនឹងរឿងហ្នឹង?

ង. ក្រសួងមហាផ្ទៃបានដំណោះស្រាយបិទបញ្ចប់។
(សរសេរយ៉ាងម៉ច)
រួចរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃសរសេរយ៉ាងម៉ចនឹងដំណោះស្រាយហ្នឹង?

ច ក្រសួងនោះបានទទួលរឿងនោះហើយ។
(ធ្វើវិ)
រួចរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងនោះធ្វើវិនឹងរឿងហ្នឹង?

DRILL SEVEN: Extension

ក្ស

ក. គេបញ្ជូនទៅក្រសួងបរហារឯ។
(គណៈរដ្ឋមន្ត្រី)

ស. គេបញ្ជូនទៅក្រសួងបរហារឯ រួចហើយ ក្រសួងបរហារឯបញ្ជូនទៅគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។

MODEL:

T: They'll send it to the Interior Ministry. (cabinet)

S: They'll send it to the Interior Ministry, and the Interior Ministry will send it to the cabinet.

ក. យើងទៅនឹងទៅហួយរួចវិញ។
(គណៈរដ្ឋមន្ត្រី)
យើងទៅនឹងទៅហួយរួចវិញ រួចហើយទៅហួយរួចវិញទៅនឹងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។

ខ. ការទៅសួរគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។
(នាយករដ្ឋមន្ត្រី)
ការទៅសួរគណៈរដ្ឋមន្ត្រី រួចហើយគណៈរដ្ឋមន្ត្រីទៅសួរនាយករដ្ឋមន្ត្រី។

គ. ខ្ញុំឆ្ងើទៅតំណាងរាស្ត្រខ្ញុំ។
(ក្រសួងឧទេសនាគមន៍)
ខ្ញុំឆ្ងើទៅតំណាងរាស្ត្រខ្ញុំ រួចហើយតំណាងរាស្ត្រខ្ញុំឆ្ងើទៅក្រសួងឧទេសនាគមន៍។

ឃ. ខ្ញុំសរសេរទៅលោកយោក្សត។
(ប្រធានស្ថិទិ)
ខ្ញុំសរសេរទៅលោកយោក្សត រួចហើយលោកយោក្សតសរសេរទៅប្រធានស្ថិទិ។

ង ខ្ញុំនិយាយជាមួយអ្នកពាតិមាន។
(រដ្ឋមន្ត្រី)
ខ្ញុំនិយាយជាមួយអ្នកពាតិមាន រួចហើយអ្នកពាតិមាននិយាយជាមួយរដ្ឋមន្ត្រី។

ច. គេទៅយកទៅតាត់។
(គេទិញ)
គេទៅយកទៅតាត់ រួចហើយតាតទៅយកទៅគេទិញ។

DRILL EIGHT: Transformation

ក្ស

ក. បញ្ជូនទៅគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។
(ទីស្នាក់ការនាយករដ្ឋមន្ត្រី)

ស. ត្រូវបញ្ជូនទៅទីស្នាក់ការនាយករដ្ឋមន្ត្រីមុនសិនទេ?

MODEL:

T: Send it to the cabinet. (the premier's office)

S: Maybe we should send it first to the premier's office?

ក. ទៅជួបរបស់កម្មវិធីអង់គ្លេស។
(ទេសកាសិល)
ត្រូវទៅជួបរបស់កម្មវិធីអង់គ្លេសមុនសិនទេ?

ខ ទៅជួយបង្ហើរលាក។
(សម្ភោធសង្ឃ)
ត្រូវទៅជួយបង្ហើរសម្ភោធសង្ឃមុនសិនទេ?

គ. ត្រូវរើសស្បែនកិច្ចនៅកន្លែងនេះ។
(កន្លែងនោះ)
ត្រូវត្រូវរើសស្បែនកិច្ចនៅកន្លែងនោះមុនសិនទេ?

ឃ. ទិច្ចត្រង់តប្រជុំអ្នកសារពាតិមាន។
(គណៈប្រតិភូ)
ត្រូវទិច្ចត្រង់តប្រជុំគណៈប្រតិភូមុនសិនទេ?

ង. តេត្រូវដំបូងនៅក្រសួងឃោសនាការ។
(ក្រសួងអភិវឌ្ឍន សហគមន៍)
ត្រូវតេត្រូវដំបូងនៅក្រសួងអភិវឌ្ឍន សហគមន៍មុនសិនទេ?

ច. អនុប្រធាននិយាយទៅអ្នកសារពាតិមាន។
(ប្រធាន)
ត្រូវអនុប្រធាននិយាយទៅប្រធានមុនសិនទេ។

READING PASSAGE 2

លោកឧត្តមសេនីយលន់-នល់ អញ្ជើញមកដល់ អាកាសយានដ្ឋានពោធិចិនតុង

ទោរពេលចប់ទស្សនកិច្ចជាផ្លូវការ ចំនួនពីរថ្ងៃ ទៅប្រទេសវៀតណាមខាងត្បូងរួចសព្វគ្រប់មក លោកឧត្តមសេនីយ លន់ នល់ បាននិវត្តន៍មកកាន់រដ្ឋធានីភ្នំពេញវិញទៅថ្ងៃចន្ទ ២១ មករា ១៩៧១ វេលាម៉ោង ១៣ ។

ទោរអាកាសយានដ្ឋានពោធិចិនតុង គេបានសង្កេតឃើញបរិយាកាសប្លែកពីធម្មតា ។ ឥស្សរជនខ្មែរនិងបរទេសជាច្រើន ទាំងស៊ីវិលទាំងទាហាន បានអញ្ជើញទៅរង់ចាំទទួលលោកឧត្តសេនីយ លន់ នល់ និងសមាជិកគណៈប្រតិភូខ្មែរ។

ទៅឧកាសនោះ គេសង្កេតឃើញលោកអ៊ុង សុម ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាសាធារណរដ្ឋ, លោកតាន់អ៊ុក ណារឿង ប្រធានរដ្ឋសភាស្តីទី លោកឧត្តមសេនីយ ឯកស៊ីសុវត្ថិ រិទ្ធ: ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី, សមាជិករដ្ឋាភិបាល, អង្គទូត, អគ្គស្នងការ, អ្នកតំណាងរាស្ត្រ, មីប្រឹក្សាសាធារណរដ្ឋ, ឧត្តមសេនីយនិងនាយទាហាន ជាន់ខ្ពស់នៃកងទ័ពទាំង ៣ កង ព្រមទាំងឥស្សរជនជាន់ខ្ពស់នៃរដ្ឋធានីជាច្រើន ។

ទោរវេលាម៉ោង ១៨ អាកាសយានការ៉ាវ៉ែល បានចុះចត ហើយលោកឧត្តមសេនីយ លន់-នល់ ក៏បានអញ្ជើញចុះ ដោយមានសមាជិកគណៈប្រតិភូជូនដំណើរផង ។

ក្រោយ ពីបាន ត្រួត ពលកងកិត្តិយោធា និងអាកាសចរខេមរជាតិហើយ លោកឧត្តមសេនីយ លន់-នល់ បានទទួល ការគួរសម អំពីឥស្សរជន ជាច្រើន ហើយ បាន អញ្ជើញ ទៅ កាន់ សាឡុង កិត្តិយសជាបន្ទាប់មក ។

បន្ទាប់ពីបានឆ្លើយនឹងសំណួររបស់អ្នក សារពត៌ មាន ហើយ លោក ឧត្តម សេនីយ លន់-នល់ និងសមាជិកគណៈប្រតិភូ បានអញ្ជើញមកកាន់រដ្ឋធានី ។

o
o o

NOTES FOR READING PASSAGE 2.

Line 10. The pair of words ទាំង ... ទាំង... means 'both ... and ....' It is used with nouns, e.g., ខ្ញុំត្រូវការទាំងសុខភាព ទាំងលុយ។
I need both health and money.

Line 11. This line should read: ... ចាំទទួលលោកឧត្តមសេនីយ

READING PASSAGE 3

ស្រុកខ្មែរនិងរបៀបគ្រប់គ្រង

នៅខាងលិចប្រទេសយួនខាងត្បូង, ខាងត្បូងប្រទេសលាវ, និងខាងកើតប្រទេសថៃមានប្រទេសមួយ។ ប្រទេសនោះគឺប្រទេសខ្មែរ។

ក្នុងចំណោមប្រទេសទាំងប៉ុន្មានដែលនៅជាប់នោះ ប្រទេសខ្មែរតូចជាងគេបង្អស់ខាងទំហំដី។ តែវាមិនតែប្រទេសខ្មែរមានទំហំតូចនោះតូចវែងនោះទេ តែមិនវែងមានន័យថាប្រទេសយើងមានចំនួនបណ្តាជនតិចជាងគេដែរនោះទេ។ តាមតិតប្រទេសយើងមានបណ្តាជនចំនួនជាង៧លាននាក់ ដូច្នេះឃើញថារួចនៅជាងចំនួនបណ្តាជននៃប្រទេសលាវ។

ស្រុកខ្មែរ, នៅឆ្នាំជាការស្រួលគ្រប់គ្រង, បែកជាខេត្ត, ខេត្តបែកជាស្រុក, ស្រុកបែកជាសង្កាត់, និងសង្កាត់បែកជាភូមិ។

សង្កាត់ដែលកាលពីមុនយើងនិយមហៅថាឃុំនោះ មានមេឃុំដែលពេលនេះគេហៅថាចៅសង្កាត់នៅទីក្រុងនោះជាអ្នកត្រួតត្រាខាងរដ្ឋបាល។ រីឯនៅសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាឃុំនីមួយៗបានត្រូវមានការបោះឆ្នោតរើសនាយបណ្តាជនចំណុះឃុំនោះ។

បន្ថែមលើស្រុកនិងខេត្តទៀតមានរដ្ឋាភិបាលស្រុកនិងរដ្ឋាភិបាលខេត្តដែលមានសំណាងជាងគេបង្អស់ខាងរដ្ឋបាល។ រដ្ឋាភិបាលខេត្តឬរដ្ឋាភិបាលស្រុកដែលនឹងនាចនៅការគ្រប់គ្រងខេត្តណាឬស្រុកណាមួយបានលុះត្រាតែមានបង្គាប់បញ្ជាពីរដ្ឋាភិបាលកណ្តាលនៅក្រុងភ្នំពេញ។ ដូច្នេះការរើសតាំងរដ្ឋាភិបាលខេត្តឬរដ្ឋាភិបាលស្រុកនោះមិនមែនប្រែចេញពីសំលេងឆ្នោតរបស់ប្រជាជនចំណុះខេត្តឬស្រុកនោះទេ តែវារើសដោយបញ្ជាពីរដ្ឋាភិបាលកណ្តាលនៅក្រុងភ្នំពេញវិញ។

ដើម្បីជាការប្រួលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលនេះទៅទៀត ស្រុកខ្មែរមានក្រុងដែរដូចជាក្រុងតាកែវ និងក្រុងភ្នំពេញជាដើម។ តែវាមិនតែក្រុងនៅក្នុងខេត្តតែក្រុងមិនធ្លាប់ត្រូវការមានសំណាងខេត្តខាងរដ្ឋបាលណាមួយទេ សុទ្ធតែខាងរដ្ឋបាលកំរៀងៗ។

ក្រុងនីមួយៗមានបែកជាសង្កាត់ដែរ។ រីឯអ្នកកាន់កាប់ដែលមានសំណាងជាងគេនៅក្នុងសង្កាត់ហៅថាចៅសង្កាត់។ ចៅសង្កាត់នេះមិនមែនរើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតទេ។

បើយើងសង្កេតទៅមើលនៃនៅរបៀបគ្រប់គ្រងនៃប្រទេសយើងមិនខុសគ្នាប៉ុន្មានពីរបៀបគ្រប់គ្រងនៃប្រទេសជាតាំងទេ។

VOCABULARY rp

កិត្តិយស kətlyɔh/ honor, - of honor

* ក្រាបថ្វាយបង្គំគាល to visit royalty

ថ្វាយបង្គំ hello, to greet (to royalty or clergy)

ថ្វាយ to give to royalty, clergy, or divinity

* បង្គំ to kowtow, to make an obeisance

* គាល to attend, to wait on royalty or clergy

ក្រុមប្រឹក្សាសាធារណរដ្ឋ Council of the Republic

ប្រឹក្សា advisor, counsellor

សាធារណរដ្ឋ republic

ខ្លាំងណាស់ extremely, very much

*ជនជាតិខ្មែរ khnaemara?ciat/ Khmer nationality

ខ្មែរ /khnaemara?/ (H) Khmer (literary)

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី Cabinet (of ministers)

គណៈប្រតិភូ delegation

ប្រតិភូ delegation

ចត to park, to moor

* ជ័យន្តោ /cəyantao/ for victory (literary)

ជាន់ខ្ពស់ advanced, high-level

ជូនដំណើរ to see off on a trip

កងរាជអាវុធហត្ថ military police (formal)

កងរាជ (<ក្រុង) police (formal)

អាវុធហត្ថ military (formal)

ទស្សនកិច្ច /tuohsəna?kec/ visit, tour, trip (formal)

* ទស្សន /tuohsəna?/ (H) vision, opinion (literary)

ទីប្រឹក្សា adviser

ទូរគមនាគមន៍ /tuorəkummuniakum/ telecommunications (literary)

* ទូរ /tuoré?/ tele - (far)(literary)

* គមនាគមន៍ /kəmmuniakum/ coming and going

ទេពកោសល្យជនបទ/teepkaosəlcúnnaəət/ rural engineering

* ទេពកោសល្យ /teepkaosəl/ engineering

ជនបទ /cúnəbət/ settlement, rural settlement, remote village

ព្រះអង្គ third person pronoun for royalty; preverbal honorific for royalty

ធម្មការ /thəmmakaa/ religious affairs

* ធម្ម /thəmma-/ (H) = ព្រះ

ធម្មយុត្តិកនិកាយ/thəmmayutti?ka?ni?kaay/ the Thommayut order of Buddhist monks

*នីវត្តន៍ /ni?vót/ act of entering or leaving; retirement

បរិយាកាស /bəriyəkah,pa?riyəkah/ atmosphere

ពេសកកម្ម /peesəka?kam/ mission

* ពេសក /peesəka?/ something fulfilled

ប្រទាន to give (used in talking about royalty

ប្រធាន president of an organization

ប្រសិទ្ធិពរ to wish success

* ប្រសិទ្ធិ, ប្រសិទ្ធ effective; to make effective

ពរ good wish

ឯកឧត្តម official

ពុទ្ធពរ /puthé?póo/ good wishes from Buddha

ពោធិចិនតុង /poochəntoŋ/ Pochentong (name of Phnom Penh's airport)

ព្រះបរមសព /préh baromməsəp/ corpse (of royalty)

* បរម /barom/ high, noble

* សព /səp/ corpse, the late... (formal)

ព្រះសង្ឃនាយក /préh səŋkhnaiyú?/ patriarch of one of the two Cambodian Buddhist orders of monks

ព្រះសង្ឃ /prosoŋ/ a Buddhist monk

សង្ឃ /səŋ/ a Buddhist monk, a member of the Sangha

*ព្រះហឫទ័យ/préh ha?rɨtey/ heart, spirit, mind (royal)

រង់ចាំ to wait

រង់ to wait (for clergy or royalty)

រដ្ឋាភិបាលស្រោចស្រង់ជាតិ Government of National Salvation (established mid-1969)

ស្រោចស្រង់ to save, to extract

ស្រោច to sprinkle

ស្រង់ to pick up, to extract (from water), to save

រដ្ឋសភា congress, national assembly, parliament

សភា house of parliament or congress

*វត្តបុទុមវតី/vót botumvodɛy/ Botum Vadey ((name of the wat in Phnom Penh which is the seat of the Thommayut order/

សម័យ (=សមស) time (formal)

សព្វគ្រប់ completely; all, everything

សមាជិក member of an organization

សម្តេច/səmdac/ prince, nobleman, renowned sage (a title that can be given to people of non-royal birth)

ស្តេច/sdac/ king, member of the royal family

សារព័ត៌មាន news, press, information

សាឡុង salon

* សោមនស្ស/saomənəh/ to like, to be interested (formal)

សំរុះសំរាល to chat, to converse

សំរុះ AC

សំណាល to chat, to converse

សំបុត្រឆ្លងដែន passport

ស្តីទី pro tempore, acting

ស្ថាបនា	to build (formal)	អាកាសចរណ៍	airline (formal)
* ស្វាធ្យាយ	to recite, to study (formal)	អាកាសយានដ្ឋាន /akaasayianəthaan/	airport (formal)
ហិរញ្ញវត្ថុ /hé?rañnəvótto?/	treasury	យាន	vehicle (formal)
* ហិរញ្ញ /hé?rañ/	currency, finance	ដ្ឋាន /thaan/	place (literary)
វត្ថុ /vótthɑ?/	thing (formal, literary)	ឥស្សរជន /ehsara?cún/	dignitary
អគ្គស្នងការ /akké?snɔŋkaa/	high commissioner	ជន /cún/	person, human being
អគ្គ /akké?/ (H)	high	ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី	vice premier
ស្នងការ	commission	ឧប /opa?/	to help, to assist
* ស្នង	to represent	នាយករដ្ឋមន្ត្រី	premier
អគ្គទូត	diplomat, diplomatic corps	អ្នកតំណាងរាស្ត្រ	representative, congressman, M.P.
* អភិវឌ្ឍសហគមន៍ /a?phi?vótthɑna?sahaʔkum/	community development	តំណាងរាស្ត្រ	representative, congressman, M.P.
* អភិវឌ្ឍន៍ /a?phi?vótthɑna?/	development (literary)	តំណាង	to represent
* សហគមន៍ /sahaʔkum/	community (literary)	តាំង	to establish, to set up

BEST COPY AVAILABLE

លោកបណ្ឌិតហង់ លោកសិរីមត លោកវិទ្ធិតេរ៉ា

APPLICATIONS

1. Give the ordinary (75% style) Cambodian equivalents for the following:
   a. ថ្ងៃយប់ល្ងាច
   b. ប្រាន
   c. ព្រះបរមសារ
   d. ទ្រង់ (two alternatives)
   e. ព្រះហឫទ័យ
   f. ថ្ងៃឈប់

2. Translate the following into Cambodian:
   a. Both paper and a pencil will be necessary for that job.
   b. If you want it to be quick, the only way is to take it there yourself.
   c. Then there is no way but to ask both the bank and my office?

3. Fill in the blanks with the proper words provided.
   ១. លោក... មិនសៅរភៀយសោកអង្គុយប្រឆាន់ផ្ទៃជាប្រហាន...។
      ឯកឧត្តិ ក្រឹត្យសាស្ត្រ រង ស្តីពី ប្រធាន ទិស្តីការ
   ២. ក្រសួង... ក្នុងទង្គុលបន្ទុកទាំងស្រុយកាក់។
      បេសកកម្ម ហិរញ្ញវត្ថុ រោងសាការ
   ៣ សម្តេចព្រះសង្ឃរាជមាន... រាបមនស្សយ៉ាងខ្លាំងអំពីដំណឹងកិច្ចនេះ។
      ចិត្ត ព្រះហឫទ័យ កិត្តិយស
   ៤. នេះគឺជា... របស់លោកដែលបានធ្វើជាប្រធានស្តីពី។
      កិត្តិយស តំបិត្តរូប ស្ថាពរ
   ៥. លោកប្រធានបានធ្វើ... ជូនចំពោះគណៈប្រតិភូជាប៉ុនសៅទិស្តីការរបស់លោក។
      កិច្ចសន្ទនា ការទិតៀន បេសកកម្ម
   ៦. រដ្ឋាភិបាលខ្ញុំនេះ... កាលនេះគឺរដ្ឋាភិបាលក្រសាចក្រស្រាប់ជាតិ។
      តំណាង បច្ចុប្បន្ន
   ៧ គាត់មិនចង់ធ្វើការនោះ តែគាត់... នឹងស្រួល។
      អោយ ចង់ បាន
   ៨. ប្រធានាធិបតីសៅធ្វើ... តាមធ្វើទំការនៅស្រុកចិន។
      បេសកកម្ម ទស្សនកិច្ច ស្ថាពរ

4. Play the roles outlined below with your teachers. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1.

You are proposing build a road from the capital Phnom Penh to Kompong Cham. You have a limited budget; you can carry on your prokect only for two years. You're seeking financial help from the provinces concerned.

You know nothing about labor costs, but you must have cheap labor and a lot of it.

Solve the problems with the concerned persons or departments.

Situation 2.

You're about to terminate your tour of duty in Phnom Penh. You don't want to send home some of your heavy old things due to the freight expenses, so you want to sell them. Ask one of your co-workers about newspaper or radio advertisements or now else to get the best price for your things.

. Make speeches using the following sets of words:

๑. តាក់ដេ តំណាងរាស្ត្រ ស្ថាបនា ក្រសួង
๒ រដ្ឋាភិបាល បដិវត្តន៍ រាជានុសូរ វិក្រឹតភាព
๓ សន្សឹនកិច្ច ឥស្សរជន រដ្ឋទូត អាកាសយាន
๔ សារាគិមាន សន្សឹនកិច្ច បរិយាកាស
๕ ការកិច្ច រដ្ឋ ប្រមុខ កិច្ចសន្ទនា

. Questions for the teachers to ask.

๑ រយៈពេលរដ្ឋាភិបាលសង្ខារដ្ឋអាចបរិភោគក្រសួងប៉ុន្មាន? ក្រសួងអ្វីខ្លះ?
๒ រដ្ឋាភិបាលបានមកដោយរដ្ឋប្បវត្តិ? អ្នកណាខ្លះដែលអាចទៅជារដ្ឋប្បវត្តិបាន?
๓ ប្រធានាធិបតីស្រុកនេះមានសំណាងធ្ងន់អ្វីខ្លះ?
๔ ក្រសួងណាដែលមានការតាក់ដេនឹងរាស្ត្រច្រើនជាងគេ?
๕ រដ្ឋសភាមានសំណាងធ្ងន់អ្វីខ្លះលើរដ្ឋាភិបាល?
๖ ការ របស់រដ្ឋសភាជាអ្វីខ្លះ?
๗ តំណាងរាស្ត្រមានការតាក់ដេយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះនឹងរាស្ត្រ?
๘ រដ្ឋការងារបរិភោគមានលុយតិណានីមួយៗឲ្យប្រាក់ខែទៅអ្នករដ្ឋការបស់គេ?
๙ អាចរិភោគប្រាំលាសប៉ុន្មានភាគរយដែលធ្លាក់ការក្នុងរដ្ឋការ?
๑๐ ដើម្បីនឹងគេជាអ្នករដ្ឋការ ត្រូវធ្វើយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

. Cultural Elicitation.

a. What special arrangements are made for high-ranking visitors?

b. Has protocol and reception procedure changed since the abolition of the monarchy? If so, how?

c. If I am received by a Cambodian, is there any behavior I should avoid? Are there things I should be sure to do?

d. Is there special behavior prescribed for me when I meet a Buddhist monk?

e. If I am invited to someone's house, should I take a present? If so, what?

f. After being received at someone's house, should I write a note of thanks? Am I obliged to return the invitation?

g. If I am to receive a Cambodian guest, are there special preparations I should make?

h. Who is the head of Cambodian government?

i. Who is the head of state?

j. How many parts in the National Assembly?

k. Does the Cabinet have an elected head?

l. In the various ministries who answers directly to the minister?

m. Do the ministries have provincial and district branches? Are these branches considered desirable assignments?

n. Do the ministries have to report to any other agency? Who allots their money to them? Where does this money come from?

BEST COPY AVAILABLE

LESSON FOUR

ELECTIONS

a. Who is eligible to vote? Are there restrictions of any sort?
b. Are elections held only to choose between candidates, or are issues decided by referendum as well?
c. What must one do to become a candidate?
d. What happens if there is a tied vote?

ចំណាត់របស់យើង

យើងសន្និដ្ឋានថា សាធារណរដ្ឋខ្មែរបានស់ជាមានរដ្ឋធម្មនុញ្ញហើយ នៅពេលបន្តិចទៀត ។ ឯការបោះឆ្នោតរើសដំណាងរាស្ត្រក៏ជិតដល់ពេលដែរ ។ រាស្ត្រគ្រប់មណ្ឌលនីមួយៗ ត្រូវការតំណាង ដើម្បីទំនាក់ទំនងនិងបញ្ជូនរបស់ខ្លួនក្នុងអង្គការជាតិ ។ យ៉ាងណាមិនខ្លះ ជាពិសេសក្នុងប្រទេសមួយ ដែលមានលទ្ធប្រជាធិបតេយ្យតិចតួចក៏ដូច ។ ពេលដែលយើងបោះឆ្នោត ដល់បុគ្គលម្នាក់ឲ្យទៅធ្វើជាតំណាងរាស្ត្រ យើងគ្រាន់តែជ្រើសតំណាងរាស្ត្រ គឺតំណាងយើងនោះ មានសមត្ថភាព ប្រកបទៅដោយតម្លៃ និងថ្លៃថ្នូរជាងខ្លួន ។

យើងចង់ឃើញតំណាងរាស្ត្ររបស់យើងកុំប្រព្រឹត្តអំពើអ្វី ដែលជាអត្ថន័យយ៉ាងនោះ ។ យើងគ្រាន់តែឲ្យតំណាងរាស្ត្រនោះ មានគំនិតឆាប់ប្រសើរ ចេះគិតអ្វី ។ ដែលជាផលប្រយោជន៍រួម និងផលប្រយោជន៍ជាតិ ។ នេះជាសេចក្តីគ្រោងរបស់យើងម្ចាស់ ។ ឯម្យ៉ាងទៀត គឺថាអ្នកដែលគ្មានសមត្ថភាពអ្វីសោះ ហើយបានទៅជាតំណាងរាស្ត្រដែរនោះ យើងឥតពេញចិត្តគាល់តែសោះ ។

បើនិយាយពីសម័យមុនបុគ្គលបែបណាមនុស្សច្រើនណា កំពុងធ្វើតំណាងរាស្ត្របានដែរ ព្រោះរើតំណាងរាស្ត្រគ្រានោះ គឺបានជាប់ឆ្នោតដោយសារតែខឹកសុយ តាំងឡើងគ្រាន់តែជាគ្រឿង និងជាដៃជើងរបស់ស្តេចតែប៉ុណ្ណោះ ។ បើស្តេចចង់បាន ឬតេញចិត្តបែបណា ពួកតំណាងរាស្ត្រក៏តាំងធ្វើលេសប្រជុំ ហើយអនុម័តបែបនោះ តាមចំណង់ស្តេចមួយរំពេច ។ សម័យនោះតំណាងរាស្ត្រគឺតជាឥតតម្លៃអ្វីសោះឡើយ ។

សេចក្តីគ្រោងរបស់យើង គឺមិនចង់ឲ្យតំណាងរាស្ត្ររបស់ហ៊ើង ដែលនឹងត្រូវបានជាប់ឆ្នោតមៅពេលខាងមុខនេះ ខ្វះសមត្ថភាព និងគ្មានតម្លៃឡើយ ។

ចំណង់របស់យើង ចង់ឲ្យបុគ្គល ការចេះដឹងខាងផ្នែកនយោបាយ ខាងផ្នែកសេដ្ឋ-
ដែលនឹងតំណាងយើងនោះ មានចំ កិច្ចជាច្បាប់ និងច្បាស់ជាងខ្លួនគំនិត
ណេះ និងការចេះដឹងរួមទាំងឲ្យបានច្រើន មាន ដែលគិតថា : អញជាតំណាងបុគ្គល ...។

NOTES FOR READING PASSAGE 1

TITLE: The word ចំណង់ 'desire' is related to ចង់ 'to want.' Many Cambodian words are related to other words in similar ways. The word from which the derivative comes, e.g. ចង់ 'to want,' is called the base; the new word, e.g. ចំណង់ 'desire,' is called a derivative. The derivative is formed in this case by an infix, which is like a prefix or a suffix, except that it comes inside the base rather than before it or after it. The infix in our present example is -ំ-. Some other words in this lesson are also derivatives formed by the infix -ំ-.

តំណាង 'representative' from តាំង 'to replace, to substitute'
ចំណេះ 'knowledge' from ចេះ 'to know how'

When the base begins with a second series consonant (ឆ ឈ ឋ ឍ etc.) the infix is -ាំ-, e.g. គាំនិត 'idea, thought' from គិត 'to think.'

When -ំ- -ាំ- is used with a base that begins with a consonant cluster, it takes the form ម or ាម, e.g. តម្លៃ 'price, value' from ថ្លៃ 'expensive; price.'

Derivatives can also include a prefix rather than an infix, e.g. ជួបជុំ 'to meet; a meeting' from ជុំ 'to meet together.' The prefix in this example is ជួ- /cuə-/.

Derivation is discussed at N.3.1, N.3.1.1, and N.3.1.2 and also at V.1.2, V.3.2.1, and V.3.2.2 in greater detail. Note that both nouns and verbs can be derivatives as well as bases.

Line 2. Note the use of ដើម្បី in a future context to mean 'so that that will be an end to the matter.'

DIALOGUE

ការបោះឆ្នោត
(An Interview)

	លោក	he, him
	បោះ	to throw
	ឆ្នោត	a lot in a lottery
	បោះឆ្នោត	to vote, to hold election
១ សែម	លោកចង់ដឹងថា អ្នកណាខ្លះអាចបោះឆ្នោតបាន។	He wants to know who is eligible to vote.
	លោកសង្ឃ	Buddhist monk
២ ឈន	អ្នកណាក៏បោះបានដែរ ឲ្យតែគាត់មានកាត សើកលែងតែគាមាន និងលោកសង្ឃ។	Anyone is, as long as he has an ID card, except for military and clergy.
	បេក្ខជន (pekachon)	candidate
៣ សែម	ចុះបេក្ខជន, ធ្វើម៉េចបានជាបានទៅជាបេក្ខជន?	About candidates -- what do you have to do to become a candidate?
	ខ្លួន	(see note)
	បក្ស (pak)	bloc
	គណបក្ស	political party
៤ ឈន	ខ្លួនទៅជាបេក្ខជនបោះ ត្រូវគណបក្សរបោះឆ្នោតវិញ។	To become a candidate you have to be elected by your party.
	ឃោសនា	to campaign
៥ សែម	ចុះតើរឿងឃោសនា គេធ្វើយ៉ាងម៉េចខ្លះ?	And what about campaigning--how do they do it?
៦ ឈន	សមាជិកនៃគណបក្សម្នាក់ៗ ត្រូវឈប់ឃោសនាមួយយប់មុនថ្ងៃបោះឆ្នោត។	The members of the party have to stop campaigning a night before the election.

៧ ស្រី	គេដាក់អីនៅលើសន្លឹកឆ្នោត? ឈ្មោះបេក្ខជន?	What do they put on the ballot? The names of the candidates?
៨ . ឈរ	ទេ គេដាក់តែសញ្ញារូបតំណាង របស់គណបក្សទេ។	No, they just put on the symbol of the party.
៩ ស្រី	អ្នកណាទទួលការរុះរើសន្លឹកឆ្នោត?	Who supervises the counting of the ballots?
១០ ឈរ	គណបក្សនីមួយ។ ៗ មានអ្នកតំណាង ចូលរួមក្នុងការរាប់នោះ។	Each party has representatives to join in the counting.
១១ ស្រី	. លោកសុំអរគុណលោកនៅពេលក្រោយ លោកនឹងសុំជួបលោកម្តង។	He thanks you very much, and he'll ask to meet with you again later.

BEST COPY AVAILABLE

NOTES FOR THE DIALOGUE

Sentence No. 3.

In the sequence ... in this sentence, the first ... is the one that means 'not...until,' 'as a condition for.' The second ... is 'to get to, to have something desirable happen to one.' This sentence could thus be translated 'What do you have to do as a condition for getting to be a candidate?'

Sentence No. 4.

Note that ... in this sentence is not a relative pronoun 'which, that' in the usual way. Ordinarily you have seen ... used to introduce an adjective clause that modifies a noun. In this case, however, the clause introduced by ... serves as the subject of the sentence in which it occurs. That is, ... is a device for nominalizing a verbal construction, and as you see in this sentence, the entire clause is translated by an infinitive phrase. Other examples might be translated by a clause beginning 'the fact that,' e.g.,

...

The fact that we're talking about (it) is because we didn't talk about it before.

DRILL3

DRILL ONE: Substitution

ក៏

ក. ចំពោះបេក្ខជន, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាបេក្ខជន?
(គណបក្ស)

ខ. ចំពោះគណបក្ស, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាគណបក្ស?

MODEL:

T: As for candidates, what do you have to do to become a candidate? (minister)

J: As for (cabinet) ministers, what do you have to do to become a minister?

ចំពោះបេក្ខជន, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាបេក្ខជន?

ក. សមាជិក
ចំពោះសមាជិក, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាសមាជិក?

ខ. ទៅក្រៅស្រុក
ចំពោះការទៅក្រៅស្រុក, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានទៅក្រៅស្រុក?

គ. ប្រធាន
ចំពោះប្រធាន, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាប្រធាន?

ឃ. ជនជាតិអាមេរិកាំង
ចំពោះជនជាតិអាមេរិកាំង, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាជនជាតិអាមេរិកាំង?

ង. សម្លៀក
ចំពោះសម្លៀក, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាសម្លៀក?

ច. អ្នកឧកញ៉ា
ចំពោះអ្នកឧកញ៉ា, ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាអ្នកឧកញ៉ា?

DRILL TWO: Response

ក៏

ក. ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាបេក្ខជន?
(គណបក្សរើស)

ខ. ត្រូវគណបក្សធ្វើដូចម្តេចទើបបានជាគណបក្ស?

MODEL:

T: What do you have to do to become a candidate? (the party chooses)

J: To become a candidate, the party has to choose you.

ក. ត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េចបានជាឧកញ៉ាស្រុកខ្មែរ?
(ចុះឈ្មោះជាកូនសិស្ស)
ត្រូវចុះឈ្មោះជាកូនសិស្សបានជាឧកញ៉ាស្រុកខ្មែរ។

ខ. ត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េចបានជាប់រដ្ឋសភា?
(បំរើយោធា)
ត្រូវបំរើយោធាបានជាប់រដ្ឋសភា។

គ. ត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េចបានជាស្គាល់អ្នកឥណ្ឌាងើយ?
(រកគន្លឹះមើ)
ត្រូវរកគន្លឹះមើបានជាស្គាល់អ្នកឥណ្ឌាងើយ។

ឃ. ត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េចបានជាទៅរកតិហាលស្រុក?
(រដ្ឋាតិហាលរើស)
ត្រូវរដ្ឋាតិហាលរើសបានជាទៅរកតិហាលស្រុក។

ង. ត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េចបានជាបង្កើតគណបក្សហ្វឹង?
(ហាននរណាក្រើនណាស់)
ត្រូវហាននរណាក្រើនណាស់បានជាបង្កើតគណបក្សហ្វឹង។

ច. ត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េចបានជាប្តីងធ្វើជាប្រធាន?
(គេរោះរឿតចិយ)
ត្រូវគេរោះរឿតចិយបានជាប្តីងធ្វើជាប្រធាន។

DRILL THREE: Transformation

គំរូ

ក. គណបក្សត្រូវតែបោះឆ្នោតជ្រើសរើសបេក្ខជន។
(បានទៅជា)

ខ. ដែលបានទៅជាបេក្ខជននោះ ត្រូវតែគណបក្សបោះឆ្នោតជ្រើស។

MODEL:

T: The party must nominate a candidate. (to become)

S: Whoever becomes the candidate is nominated by the party.

ក. តាសន្ធូរត្រូវតែគួរសមក្នុងពិធីបុណ្យដែរ។
(រោងចក្រ)
ដែលរោងចក្រនោះ ត្រូវតែតាសន្ធូរគួរសមក្នុងពិធីបុណ្យដែរ។

ខ. បេក្ខជនត្រូវតែខ្ជាប់ខ្ជួនចេះថ្នាក់ឆាស់ ទាំងគិតបានល្អ។
(ចេះបានច្រើន)
ដែលចេះបានច្រើនទាំងគិតបានល្អនោះ ត្រូវតែជាបេក្ខជនខ្ជាប់ខ្ជួនចេះថ្នាក់ឆាស់។

គ. អ្នកនោះត្រូវមានសញ្ជាតិខ្មែរដើមកំណើតជាបេក្ខជន។
(តាំងខ្លួន)
ដែលតាំងខ្លួនជាបេក្ខជននោះ ត្រូវតែអ្នកនោះមានសញ្ជាតិខ្មែរដើមកំណើត។

ឃ. បេក្ខជនត្រូវតែមានអ្នកបោះឆ្នោតគាំទ្រយ៉ាងតិចពីរពាន់នាក់ (ជាបេក្ខជនដោយឯករាជ)
ដែលជាបេក្ខជនដោយឯករាជ(តែ)មានពីរពាន់នាក់នោះ ត្រូវតែបេក្ខជនមានអ្នកបោះឆ្នោតគាំទ្រ។

ង. យើងមិនត្រូវបែរតាមបាតិហ្មឹងទេ។
(មិនត្រូវតែ)
ដែលមិនត្រូវតែបាតិហ្មឹងនោះ ត្រូវតែយើងមិនបែរតាមទេ។

ច. យើងមិនត្រូវធ្វើការងារត្រូវតាមណាយើងបោះឆ្នោតអនុប្បរាទ។
(បោះ)
ដែលបោះឆ្នោតអនុប្បរាទនោះត្រូវតែយើងមិនធ្វើ)

1. A new word introduced in a drill is underlined.

ខុសបានត្រូវ។

DRILL FOUR: Response

គំរូ

ក. តាសបក្សនីមួយៗត្រូវតែឈប់ឃោសនាបោះឆ្នោតនៅពេលណា?
(មួយយប់)

ខ. តាសបក្សនីមួយៗត្រូវតែឈប់ឃោសនាមួយយប់មុនពេលបោះឆ្នោត។

MODEL:

T: When must the various parties stop campaigning? (one night)

S: The various parties must stop campaigning one night before the election.

ក. បេក្ខជនអ្នកការត្រូវបញ្ចេញឆន្ទៈអនុម័តនៅថ្ងៃណា?
(ថ្ងៃសុក្រមុនថ្ងៃ)
បេក្ខជនអ្នកការត្រូវបញ្ចេញឆន្ទៈយ៉ាងយូរ១ថ្ងៃមុនពេលអនុម័ត។

ខ. ឡូបង្គីអ្នកការត្រូវទូលប្រជុំរហ័សប៉ុន្មានដង?
(តែតែ១រហ័សយ៉ាងយូរ)
ឡូបង្គីអ្នកការត្រូវតែតែ១រហ័សយ៉ាងយូរមុនពេលប្រជុំ។

គ. ក្រសួងនីមួយៗឈប់បញ្ជូនអ្នកតំណាងទៅប្រជុំរាល់ពេលណា?
(១ខែ)
ក្រសួងនីមួយៗឈប់បញ្ជូនអ្នកតំណាងទៅ១ខែមុនពេលប្រជុំ។

ឃ. បណ្ណាល័យនីមួយៗត្រូវឈប់ទទឹងអ្នកតំណាងបោះឆ្នោតពេលណា?
(១ខែ)
បណ្ណាល័យនីមួយៗត្រូវឈប់ទទឹងអ្នកតំណាង១ខែមុនពេលបោះឆ្នោត។

ង. អ្នកតំណាងការស្ត្រីម្នាក់ត្រូវចុះឈ្មោះឃោសនាពេលណា?
(៦ខែមុនយ៉ាងយឺត)
អ្នកតំណាងការស្ត្រីម្នាក់ត្រូវចុះឈ្មោះ៦ខែមុនយ៉ាងយឺតមុនពេលឃោសនា។

ច. អ្នកដឹកនាំគ្រោងនឹងសួរសេចក្តីសម្រេចចិត្តប៉ុន្មានសំណួរ?
(១ដង)
អ្នកដឹកនាំគ្រោងនឹងសួរសេចក្តីសម្រេចចិត្ត១ដងប៉ុន្មានសំណួរ។

MODEL:
T: How many questions does he plan to ask?
J: He plans to ask one question.

DRILL FIVE: Transformation

គំរូ

ក. គណៈបក្សរបស់គាត់ជ្រើសរើសបេក្ខជនតំណាង។
ស. បេក្ខជនតំណាងត្រូវគណៈបក្សរបស់គាត់ជ្រើសរើស។

MODEL:
T: The party elects a candidate to represent it.
J: The representative candidate is elected by the party.

ក. អ្នកតំណាងរាស្ត្រជួយបញ្ចេញមតិរាស្ត្រ។
រាស្ត្រត្រូវអ្នកតំណាងរាស្ត្រជួយបញ្ចេញមតិ។
ខ. រដ្ឋសភារមួលច្បាប់មុនគេ។
ច្បាប់មុនគេត្រូវរដ្ឋសភារមួលមុន។
ក. ពលរដ្ឋហ្វូកៗចូលរាងឥតឈប់ឈរ។
ឥតឈប់ឈរត្រូវពលរដ្ឋហ្វូកៗចូលរាង។
ឃ. បុគ្គលប្តែចិត្តរកផលប្រយោជន៍ជាតិ។
ផលប្រយោជន៍ជាតិត្រូវបុគ្គលប្តែចិត្តរក។
ង. ពលរដ្ឋតាំងរស់ដើម្បីជាតិ។
កិច្ចការជាតិត្រូវពលរដ្ឋតាំងរស់ដើម្បី។
ច. បេក្ខជនម្នាក់ៗមួលខ្នះត្រូវរើសឆ្នោត។
រើសឆ្នោតត្រូវបេក្ខជនម្នាក់ៗមួលខ្នះត្រូវ។

DRILL SIX: Response

គំរូ

ក. គាត់ចង់ដឹងរឿងអ្វី?
(អ្នកណាខ្លះអាចបោះឆ្នោតបាន)
ស. លោកចង់ដឹងថាអ្នកណាខ្លះអាចបោះឆ្នោតបាន។

MODEL:
T: What does he want to know about?
J: He wants to know who is eligible to vote.

ក. គាត់មានប្រសាសន៍យ៉ាងម៉េច?
(ក្នុងមណ្ឌលនេះមានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់)
លោកមានប្រសាសន៍ថាក្នុងមណ្ឌលនេះមានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់។
ខ. លោកនឹងឆ្លើយយ៉ាងម៉េច?
(បុគ្គលរបស់គាត់អាចធ្វើតំណាងរាស្ត្របាន)
លោកស្មានថាបុគ្គលរបស់គាត់អាចធ្វើតំណាងរាស្ត្របាន។
ក. លោកតំណាងរាស្ត្រឆ្លើយយ៉ាងម៉េច?
(យើងត្រូវធ្វើតាមសំណូមពរប្រជាធិបតេយ្យ)
លោកឆ្លើយថាយើងត្រូវធ្វើតាមសំណូមពរប្រជាធិបតេយ្យ។
ឃ. លោកប្រធានាធិបតីមានប្រសាសន៍អំពីអ្វី?
(អ្នកតំណាងត្រូវតែមានសមត្ថភាពនិងសេចក្តីប្តែចិត្តជានិច្ច)
លោកមានប្រសាសន៍ថាអ្នកតំណាងត្រូវតែមានសមត្ថភាពនិងសេចក្តីប្តែចិត្តជានិច្ច។
ង. លោកសាយការដ្ឋមន្ត្រីចង់ដឹងអំពីអ្វី?
(បញ្ហាសំខាន់ៗត្រូវការអី)
លោកចង់ដឹងថាបញ្ហាសំខាន់ៗត្រូវការអី។
ច. លោកទុក្ខបរសំយ៉ាងម៉ាមួយអ្វីអ្វី?
(អ្នកណាជាអ្នកឆ្លាត)
លោកម៉ាមួយសួរថាអ្នកណាជាអ្នកឆ្លាត។

READING PASSAGE 2

ការបោះឆ្នោតសម្តែងសេចក្តីទុកចិត្ត ចំពោះរដ្ឋាភិបាលស្រោចស្រង់ជាតិ

កន្លះម៉ោងក្រោយ ពិធីបើកសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាបានបើកពេលប្រជុំជាថ្មីទៅក្រោមអធិបតីភាពនៃលោក អ៊ិន តឹ ប្រធានរដ្ឋសភា ដោយមានសមាជិកចំនួន ៦៨រូប អញ្ជើញមកកូរុមប្រជុំផង ដើម្បីធ្វើការបោះឆ្នោតសម្តែងសេចក្តីទុកចិត្តចំពោះសមាជិកថ្មី នៃរដ្ឋាភិបាលស្រោចស្រង់ជាតិស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំ នៃលោកឧត្តមសេនីយឯក លន់ នល់ ។

លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីបានបង្ហាញសមាជិកថ្មី នៃរដ្ឋាភិបាលថ្វាយរដ្ឋសភា ដើម្បីសុំសេចក្តីទុកចិត្ត ព្រមទាំងថ្លែងបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់ពីហេតុ ដែលនាំឲ្យមានការរើរៀបចំសមាជិកខ្លះនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រីជាថ្មីនេះ និងការបង្កើតអង្គការផ្សេង ។ មៀតនៅក្នុងថ្ងៃនៃរដ្ឋាភិបាលមៀតផង ។

បន្ទាប់មកមានអ្នកដំណាងរាស្ត្រ ជាច្រើនរូបបានឡើងសុំឲ្យលោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីបំភ្លឺ ចំពោះបញ្ហាខ្លះ មានបញ្ហានយោបាយទូទៅ និងបញ្ហាការបង្កើតអគ្គស្នងការនានាជាដើម ។ ចំពោះបញ្ហានេះ លោក ឧត្តមសេនីយ លន់ នល់ បានថ្លែងបញ្ជាក់ ជូនអ្នកតំណាងរាស្ត្រទាំងអស់យ៉ាងច្បាស់លាស់ ។

បន្ទាប់មក មានធ្វើការបោះឆ្នោតបញ្ចេញមតិ ដែលបានលទ្ធផលដូចតទៅនេះ :

— ឆ្នោតសម្តែងទុកចិត្ត ៦៨ សម្លេង
— ឆ្នោតទៀរមិនទុកចិត្ត : សូន្យ
— ឆ្នោតសន្ទុតទៀរអនុប្បវាទៈ សូន្យ

ដូច្នេះ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីរៀបចំជាថ្មីដែល ដឹកនាំ ដោយ លោកឧត្តមសេនីយឯក លន់ នល់ បានទទួលការទុកចិត្ត ជាឯកច្ឆន្ទ ពីរដ្ឋសភាជាតិ ។

READING PASSAGE 3

ទីពុកខ្ញុំ

បន្ទាប់ពីគាត់ប្រើនៅភូមិខ្ញុំបីនាក់ចេះអក្សរទេ។ ហើយខ្មោចទីពុកខ្ញុំក៏ប្រែហែលនៅចំណោមនោះដែរ។ តិតរបៀនតែគាត់ប្រែហែលបីនាក់ចេះអក្សរមែនដែរនោះ តែគាត់ដូចជាល្អជាងបន្ទាប់ខ្លួនក្នុងចំណោមគាត់ ព្រោះខ្ញុំទស្សាមើញមានបន្ទាប់ពីរនាក់ណាស់។

ប្រែហែលនៅឆ្នាំ ១៩៤៥ ឬ ១៩៤៦ គណៈបក្សនយោបាយពីរបានចាប់មានកើតឡើង គឺគណៈបក្សប្រជាធិបតេយ្យនិងគណៈបក្សសេរីភាព។ គណៈបក្សប្រជាធិបតេយ្យតំណាងដោយរូបក្បាលដំរី ដូច្នេះគណៈបក្សនេះមានឈ្មោះថាគណៈបក្សក្បាលដំរីឬក្បាលដំរីដែរ។ ឯគណៈបក្សសេរីភាពវិញតំណាងដោយរូបប្រាសាទ។

កាលនោះ ព្រោះក្មេងពេក ខ្ញុំមិនទាន់យល់អ្វីទេ តែខ្ញុំនៅចាំយ៉ាងច្បាស់អំពីរឿងមួយដែលមានការតាក់តែងរវាងទីពុកខ្ញុំនិងគណៈបក្សនយោបាយទាំងពីរនោះ។

ទោះជាមានការឃោសនាពីគណៈបក្សណាយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ទីពុកខ្ញុំមិនត្រាមប្តូរគំនិតឡើយដែលគាត់បានតាំងចិត្តមុនបោះឆ្នោត។ ថ្ងៃមួយគាត់បានពីតមាន: "យើងជាអ្នកវែលហើយប្រាសាទមានវែនៅភ្នំពេញទេ យើងមិនងាយបានទៅដល់ទេ ប្រែហែលយើងត្រូវណាងដំណើរយើញមួយ។ ដូច្នេះយើងមានឱកាសតែមួយដងប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះយើងមានឱកាសតែមួយដងប៉ុណ្ណោះ ហើយយើងមានចិត្តល្អ

VOCABULARY

ការដឹកនាំ	leadership
ក្រីក្រ	poor
* ក្រី	AC
គណៈបក្ស /kəna?pa?/	political party
បក្ស /pa?/	bloc
គាប់ប្រសើរ	desirsble, good
គាប់	to please
ក្នុងគាស់	his group, his friends and relatives
ក្រោ	time
ឃោសនា	to campaign
ចៀងចាំង	to avoid
ចៀស	to avoid
ចាំង	to avoid, go out of the way
ចំណាំង (<ចង)	desire
ចំណុច	a point
ចុច	to poke with one finger, e.g., to push a button.
ច្បាស់ជា	it is clear that
ច្បាស់ឡាស់	clear as black on white, very clear
* ឡាស់	AC
ចន្ទ /canté?/	will, desire (lit.)
ឆ្នឹង	atripe
ជំនាន់ /cúnciat/	citizen, population
ជាប់ឆ្នោត	to win an election
ដូចតទៅ	as follows
ទីប្រឹង	stooge, henchman
តម្លៃ (<ថ្លៃ)	value
ថ្លែង	to express, to indicate, to state
តាលនឹងរោះ	at all
ដីកាល់ឡេ	money
បង្កើត (<កើត)	to originate, to found, to set up
បង្ហាញ (<ចេញ)	to cause to go out, to emit, to show off
បន្ទាប់	next, next to
បន្ថយ	to reduce, to withdraw, to lessen
ថយ	to pull back, reverse
បុគ្គល /bokúl/	individual
បុព្វហេតុ /bopəhaet/	fundamental reason
បុព្វ /bop/(H)	first, original
បើកសម័យ	to open a session
បេក្ខជន /paekəcún/	candidate
* បេក្ខ /paekha?/	someone who wants to do something
ប៉ែប	type, kind, to seem
ប៉ស្តី (<ស្តី)	to clarify, enlighten
ប្រជាជន /peciacún/	the people
ប្រជាមតិ /peciamate?/	referendum
ប្រព្រឹត្ត	to do, to commit
ប្រាថ្នា	to wish, to desire
ប្រាសាទ	Custel, ancient temple, ruins
ពិធី	ceremony, occasion
ពលរដ្ឋ /pŭl rót/	the people
ពេញចិត្ត	pleased, satified
ព្រមទាំង	and, together with
ព្រោះតែ	because (colloquial)
ភាគីការ	agent
ភ្លឺ	bright, light
មណ្ឌល /mondŭl/	region,area, center (formal)
មតិ /me?té?/	opinion, idea (formal)
រដ្ឋធម្មនុញ្ញ /rótəthómmənuñ/	constitution
* ធម្មនុញ្ញ	law, especially one that forbids (rare)
រួម	to unite, general
រើ	to move, to remove
រំពេច	moment (short)
លទ្ធផល	product, result, outcome
* លទ្ធ /latthé?/	outcome

ប្រជាធិបតេយ្យ /latti?pociath‡petay/ democracy

លទ្ធិ /latti?/ philosophy, ideology, regime

ប្រជាធិបតេយ្យ /pociath‡petay/ democratic

* អធិបតេយ្យ /a?th‡petay/ by power(literary)

សេចក្តី /lɛc/ pretext

សង្ឃ /look aoŋ/ Buddhist monk

ល្បែងស៊ីសង gambling

ល្បែង (< សេង) game

* ស៊ីសង to gamble

វីរជន /viré?cún/ someone of high status, a notable, a member of the elite, hero

* វីរ /viré?/ (H) high, valuable, noble

ជន /cún/ person

សង្កត់ to press on something

សមត្ថភាព /samatəphiap/ capacity, ability competence

* សមត្ថ /samata?/ (H) capable

សូន្យ /soun/ zero, nothing

ឆ្នោតឆ្នោត, សន្លឹកឆ្នោត ballot

អង្គការ /ɔŋkaa/ organization

អត្តចិត្ត /atta?toté?/ selfish(literary)

អត្ត /atta?/ (H) self (literary)

* ចិត្ត /toté?/ benefit(literary)

អធិបតីភាព /a?th‡pədɛyphiap/ chairmanship, leadership (literary)

អធិបតី /a?th‡pədɛy/ to govern(formal)

អនុប្បវាទ /a?nu?pɔviat/ neutral; abstention; to abstain

* ឧប្បវាទ (< ឧទាទ) /opa?viat/ to disagree (literary)

អនុម័ត to decide, to approve (formal)

អំពើ act, action, deed

BEST COPY AVAILABLE

សាធារណរដ្ឋ

APPLICATIONS

1. What is the base of each of the following:

a.	កម្លាំង	'strength'
b.	ដំណេក	'sleep'
c.	ប្រដូច	'to compare'
d.	បរស្មើរ	'to take for a walk'
e.	ផ្តេក	'to put to sleep'
f.	ល្បឿន	'speed'

2. Explain the following words in Cambodian, giving any cultural background you think necessary.

a.	primary election	e.	party machine
b.	electoral college	f.	runoff election
c.	gerrymander	g.	poll watcher
d.	incumbent	h.	caucus

3. Fill the blanks with the proper words provided.

๑ នៅក្នុងសម័យ . . . ខាងមុខនេះយើងសង្ឃឹមថាបេក្ខជនរបស់យើងនឹងឈ្នះ។
ប្រជុំ ពោះឆ្នោត សុំ

๒. នៅពេល . . . សម្រាប់គណបក្សរបស់គាត់ គាត់សុំទិញតែទុកចិត្តរបស់អ្នកឥណ្ឌាងគណបក្សរបស់គាត់។ ពោះឆ្នោត ឃោសនា ប្រជុំ

๓ នៅក្រោម . . . នៃលោកនាយប្រធ្លីធ្វើខាងរដ្ឋាភិបាលសង្គមកិច្ច ការរស់នៅមានចំរើនល្អគួរសម។ អធិបតីយភាព ការដឹកនាំ សមត្ថភាព

๔. បើអ្នកតំណាងរាស្ត្រយើងស្គាល់កិច្ចការរបស់គាត់ យើងអាចថាគាត់មាន . . . ក្នុងការធ្វើការ។ សមត្ថភាព ការ ឆន្ទៈ

๕ បើលោកធ្វើតាម បន្ទុស្សហ្គាត់ទិញបន្ទុស្សហ្គាត់ពេញចិត្តបើយលោក . . . តែធម្មប្រយោជន៍របស់បន្ទុស្សហ្គាត់នេះដើម្បីយកប្រយោជន៍ខ្លះសម្រាប់ខ្លួនលោក តែអាចបើកលោកថាជា . . . របស់បន្ទុស្សហ្គាត់នេះ។ ដែរដឹង ការចេះដឹង បេក្ខជន ប្រព្រឹត្ត ចំណាង ប្រាថ្នា ទីរជន ទីរសុខ គិត

๖ បងគាំងអស . . . តែមតិមួយល្អ។ ប៉ុន្តែ សើកសែង ប្រាន់

๗. ក្នុងគណបក្សយើង យើងត្រូវតែមានគំនិតរួម . . . ទើបយើងធ្វើការមានល្អ។ ជាដាចខាត ជាយកប្តីដ្ឋ ជាតិណាង

4. Play the roles written below with your teachers. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1.

You're working for a politician who is running for congressman against the incumbent. Your teacher is an argumentative supporter of the incumbent. Convince him of your man's merits. Give some characteristics, things that need to be done.

Situation 2.

You're helping to administer the voting in a certain ward with others of different parties. You caught the representative of another party (your teacher) trying to influence a voter. Deal with the situation.

5. The following passage can either be read in class for comprehension or used as a reading passage.

លោកកនិងលោករហង

លោកកនកើតនៅខែត្រតាកែវ ជាកូនអ្នកស្រែចម្ការ។ ក្រោយពីបាននៀនចប់ថ្នាក់បឋមសិក្សាភាគច្រើនបានប្រឡងជាប់ចូលសិក្សាខាងកិច្ចការរដ្ឋបាលនៅសាលារដ្ឋបាល។ ហើយក្រោយពីបានសិក្សាខាងវិជ្ជានោះចប់គាត់ធ្លាប់ធ្វើជាទេសាភិបាលស្រុកនៅស្រុកកងរុង្គស្នួលរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

លោករហងកើតនៅខែត្រកំពង់ចាម ជាកូនអ្នករដ្ឋការហ្មាក់។ ក្រោយពីបាននៀនចប់ថ្នាក់បឋមសិក្សា គាត់ចូលធ្វើតាហាន។ ប្រមាណជាប្តូរឆ្នាំក្រោយបកគាត់ពាក់សញ្ញាបីប។ ចេញពីតាហាន, រដ្ឋការតែងតាំងគាត់ឱ្យគាត់ធ្វើជាអគ្គស្នងការខេត្តស្ទឹងត្រែងប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនៅពីតាន់រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះនឹង។

ក្នុងរយៈនេះលោកកនិងលោករហងឈរឈ្មោះជាសមាជិកក្នុងគណៈបក្សរំដែលមានសំណូមពរទាំងអស់។ បេក្ខជនទាំងពីរនេះជាសហជីពកនិងគណៈបក្សរំតែមួយដូច្នេះហើយពីតាន់និងបង្ហាញឱ្យដឹងថាឱ្យមានការជ្រើសរើសរវាងបេក្ខជនទាំងពីរនេះ។

បើយកវ៉ៃងស្ទឹងសង្កែមកនិយាយ លោករហងច្រើមធ្លាប់ជាយមានប្រសាសន៍ថា " យើងត្រូវតែកសាងស្ទឹងសង្កែ ប៉ុន្តែយើងត្រូវរកនូវភ្ជាប់សិស្សវ៉ៃងនេះ។ ត្រង់នេះមានន័យថាមុនដំបូងយើងត្រូវរកនូវសេចក្តីសំណូមពរមួយក្រុមមានភ្ជាប់ទាក់ទងនូវញ្ញាតិរដ្ឋការមុនសិន។ ហើយដើម្បីនឹងបានភ្ជាប់នោះអ្នកហួសកន្លែងត្រូវបង្កើតឱ្យមានរដ្ឋការ។ ដូច្នេះចំណុចខាងក្រោយនេះបង្ហាញឱ្យយើងដឹងថារដ្ឋការនឹងមានសុំយកនឹម្តីនឹងសង្កែជាសាធារណៈមួយអ្នកស្រុកដែរនឹង។ ទូកាលណារដ្ឋការមានផ្តល់នូវកសុំយកយ៉ាងនេះ រដ្ឋការនឹងបន្តយកគ្នាដែលកំពុងសង្កែតកប្រជាជនយើងសព្វថ្ងៃនេះ។"

ឯលោកកនវិញចំពោះរឿងវ៉ៃងស្ទឹងសង្កែនេះគាត់ហានប្រសាសន៍ថា " យើងត្រូវតែបំបាត់វ៉ៃងស្ទឹងសង្កែ ព្រោះវ៉ៃងនេះមុខជាធ្វើឱ្យចរាចរយើង។ អ្នកចាញ់ភាគច្រើនបានគាត់អ្នករួមគឺក្លែងក្លាយនិច្ចនិតបានន។ ត្រង់នេះមានន័យថានិយ្យាយក្លែងក្លាយនេះមានអាំងកយើងត្រូវការភ្លាមៗ គឺយើងត្រូវការ

ចូរសួរសំណួរទាំងនេះ ដោយប្រើពាក្យដែលឲ្យមកខាងក្រោមនេះ ៖

- ១ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ខែ
- ២ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ
- ៣ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណូល
- ៤ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ
- ៥ ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណាយ

ចូរសួរសំណួរទាំងនេះ ដោយប្រើពាក្យដែលឲ្យមកខាងក្រោមនេះ ៖

- ១ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ខែ
- ២ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណូល
- ៣ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ
- ៤ ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណាយ
- ៥ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណេញ

ចូរសួរសំណួរទាំងនេះ ដោយប្រើពាក្យដែលឲ្យមកខាងក្រោមនេះ ៖

- ១ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ខែ
- ២ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណូល
- ៣ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ
- ៤ ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណាយ
- ៥ ប្រាក់ចំណេញ ប្រាក់ចំណាយ ប្រាក់ចំណូល ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ប្រាក់ខែ ប្រាក់ចំណេញ

f. Questions for the student to discuss in class (refer to the passage above and previous class information):

a. Who is registered to vote that your grandfather would vote for?

What about the teacher's grandparents?

b. Which candidate do you think would win in your home town? In the teacher's home town?

c. Are there regional differences in the way people would vote for these candidates? Find out from your classmates and from your teacher.

d. Which candidate do you prefer? Why?

e. Do you see weaknesses in the positions of the candidates? What are they and how would you solve the problems? Find out from your teacher if your solutions would work in Cambodia and why.

g. Questions for the teacher to ask:

๑ នៅស្រុកអាមេរិកមានគណបក្សនយោយប៉ុន្មាន?
๒. អ្នកណាខ្លះដែលរបៀបរៀបឆ្នោតបាន? ត្រូវមានអាយុប៉ុន្មាន?
๓. កូនត្រូវរៀបឆ្នោតតាមទីពុកម្តាយទេ?
๔. ប្រពន្ធនិងប្តីអាចចូលគណបក្សខុសគ្នាបានទេ? ហេតុអ្វី?
๕ សោកត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េចខ្លះដើម្បីមានសិទ្ធិឆ្នោត?
๖. សោកត្រូវចុះឈ្មោះដើម្បីរៀបឆ្នោតនៅឯណា? ប៉ុន្មានថ្ងៃមុនថ្ងៃរៀបឆ្នោត?
๗. គេរៀបឆ្នោតនៅថ្ងៃណា? ប៉ុន្មានឆ្នាំម្តង?
๘. គេរៀបឆ្នោតរើសអ្នកណាខ្លះ?
๙. គេរៀបឆ្នោតរើស ប្រធានាធិបតី, ព្រឹទ្ធសភា, អ្នកតំណាងរាស្ត្រ យ៉ាងម៉េច? ប៉ុន្មានឆ្នាំម្តង?
๑๐ ក្នុងរដ្ឋនីមួយៗមានព្រឹទ្ធសភាប៉ុន្មាននាក់? អ្នកតំណាងរាស្ត្រប៉ុន្មាននាក់?
๑๑. បណ្តាលនីមួយៗត្រូវមានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់?
๑๒ បេក្ខជនម្នាក់ៗមានសុយ៉ាតំណែងដើម្បីធ្វើការឃោសនា?
๑๓ តើអ្នកនយោបាយគាំទ្រធ្វើការឃោសនាយ៉ាងណាខ្លះ?

h. Find out the answers to the following from your teacher:

a. Who is eligible to vote? Are there ethnic, age, sex, or educational restrictions?

b. Do voters have to register before voting? If so, how long before the election?

c. What measures are taken to make sure that the balloting is honest (e.g., each person votes only once)?

d. Are elections held only to choose between candidates, or are issues

decided by referendum (ប្រជាមតិ) as well?

e. If one wants to run for National Assemblyman, what must he do to become a candidate?

f. In campaigning what do candidates talk about? Do they ever attack the opposition? What do they do to make rural voters vote for them?

g. Who counts the ballots after the polling?

h. How long are the voting places open? Where does voting usually take place?

i. What happens if there is a tied vote?

j. Is a simple majority enough to win an election, or must a candidate get a certain percentage of the votes greater than half?

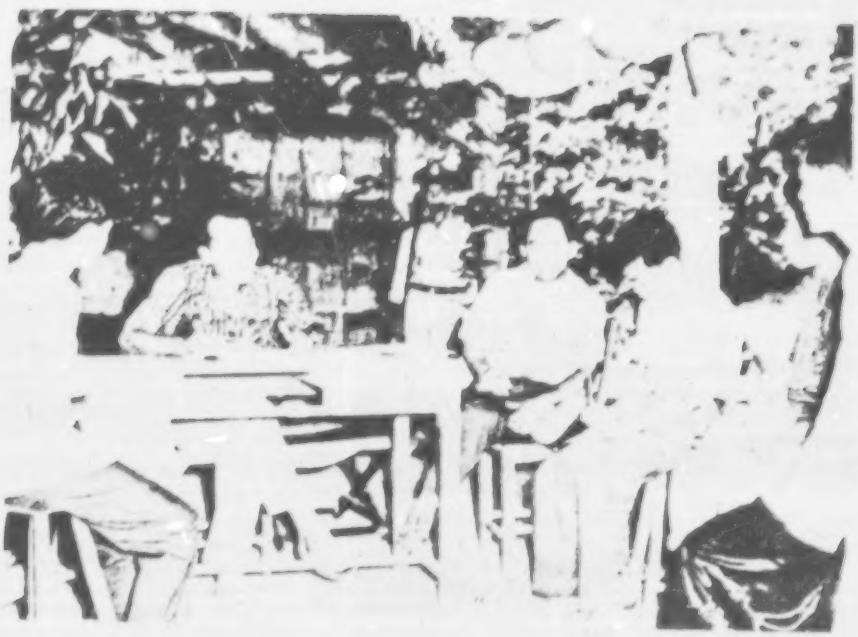

BEST COPY

ច្បាប់ដែលព្រឹទ្ធសភាបានអនុម័ត

កាលពីថ្ងៃទី ២១ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៣០ ពេលម៉ោង ៩ ព្រឹក នៅមន្ទីរព្រឹទ្ធសភា មានបើកពេលប្រជុំពេញអង្គមួយ ក្រោមអធិបតីភាពនៃលោក អ៊ុង ស៊ឹម ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ដើម្បីពិនិត្យពិភាក្សានិងអនុម័ត នូវសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពី :

១— ការបើកតំកើងស្ថានតំណាងប្រទេសកម្ពុជា នៅអមសាធារណរដ្ឋ ឈៀកណាមនៅក្រុងព្រៃនគរ ជាស្ថានឯកអគ្គរដ្ឋទូត ។

២— ការបង្កើតស្ថានឯកអគ្គរដ្ឋទូតប្រទេសកម្ពុជា នៅអមសាធារណរដ្ឋ ភូរ៉ែ នៅក្រុងសេអ៊ូល ។

ក្រោយការពិនិត្យពិភាក្សារួចរាល់ពេលយ៉ាងយូរ ព្រឹទ្ធសភាបានអនុម័តជាឯកច្ឆ័ន្ទ នូវសេចក្តីព្រាងច្បាប់ទាំងពីរខាងលើនេះ ។

o

o o

ព្រឹទ្ធសភាមានសេចក្តីរីករាយនឹងជូនពត៌មាន ដល់លោកគ្រូ-អ្នកគ្រូបង្រៀន គ្រូបង្ហាត់ មិនឹក និងជាប់កិច្ចសន្យា ទាំងឡាយជ្រាបថា:

កាលពីថ្ងៃទី ១៨ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៣០ នៅពេលប្រជុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្រោមអធិបតីភាពនៃលោកឧត្តមសេនីយ៍ស៊ីសុវត្ថិ សិរិមតៈ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី ១ អង្គប្រជុំបានសំរេចហើយ នូវសេចក្តីព្រាងក្រឹត្យមួយ ស្តីពីការអនុញ្ញាតដល់លោកគ្រូ-អ្នកគ្រូបង្រៀន គ្រូបង្ហាត់ មិនឹក និងជាប់កិច្ចសន្យានៅទាំងឡាយ ឲ្យចូលក្នុងក្របខ័ណ្ឌតាមសមត្ថភាព ជាគ្រូបង្រៀនបថមសិក្សា ជាគ្រូបង្រៀនបថមសិក្សាជាន់ដំបូង និងជាគ្រូបង្ហាត់វិជ្ជាជីវៈ ។

ដូច្នេះកាលបើបានចូលទៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនេះជាស្ថាពរហើយ ហើយដើម្បីនឹងបានរយៈកាលនៃបរិច្ចាកិច្ចក្នុងការបំពេរជូនបានត្រឹមត្រូវ ដែលជាអត្ថប្រយោជន៍ដ៏សំខាន់មួយសំរាប់និវត្តន៍ផងនោះ លោកគ្រូ-អ្នកគ្រូ និងស្មើសុំបានដល់ក្រសួងបានសមត្ថកិច្ច នូវការធ្វើសុពលភាពនៃបរិច្ចាកិច្ចជារៀងៗខ្លួន តាមមាត្រា ៨ កថាខ័ណ្ឌទី ៣ និងមាត្រា ១០ នៃក្រមលេខ ៣-៤២៣-៣០ ច-រ ចុះថ្ងៃទី ១១ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៣០ ស្តីអំពីលទ្ធិសោធនៈស៊ីវិលប្រទេសកម្ពុជា ។

NOTES FOR READING PASSAGE 1.

Line 4. The word ស្រប 'to be near' can sometimes be used in the same way as ប្រចាំ 'to be stationed at, to be posted at.' ស្រប can be used for both people and institutions; when used for people it means 'as assistant to,' e.g., សុខធ្វើការស្របលោកអភិបាលខេត្ត។
Sok works with the province chief.

For institutions it can mean 'located at,' e.g., យើងមានស្ថានទូតនៅស្របរដ្ឋាភិបាលវៀតណាមរួចហើយ។ We have an embassy at Saigon already.

Line 5. Note the use of ជា to mean 'as.' Adverbial uses of ជា are frequent, especially with an adjective. For instance

ខ្ញុំធ្វើការនៅនេះជាយូរបកហើយ។
I've worked here for a long time now.

Line 10. This sentence could also read ក្រុមសិស្សានុសិស្សកីឡាយកងជួនពលិកាន ដល់ ក្រុង ទាំងព្រឹកទាំងល្ងាច។
The omission of ទាំង is typical of a kind of shorthand used in writing, especially when in an introductory formula like this. Other articles will have similar cases of apparent omissions in introductory formulas.

Note also in this sentence that នឹង can be replaced by នៅ as in ក្រុមសិស្សានុសិស្សកីឡាយកងជួនពលិកាន... However នៅ would indicate past time, while នឹង indicates future time.

BEST COPY AVAILABLE

ការប្រជុំ

DIALOGUE

ឥរិយាបថនៃអនុម័ត

ព្រឹទ្ធសភា	senate
អង្គ	classifier for a dignitary or Buddhist monk

១ លោកស ឮថាព្រឹទ្ធសភាបានបើកសម័យប្រជុំពេញអង្គហើយ។ មានដឹងទេនិយាយពីអ្វីទេ?

I hear the Senate is in full session. Do you know what it's about?

តំរកើង	to raise
ព្រាង	to compose, to prepare
សេចក្តីព្រាង	preparation

២ អ្នកស៊ី .គេប្រជុំអនុម័តសេចក្តីព្រាងច្បាប់អំពីតំរកើងនិងបង្កើតស្ថានទូតថ្មី។

They're meeting to approve a draft bill for expanding and opening embassies.

៣ លោកស តំរកើងនៅឯណា? រួចហើយបង្កើតនៅឯណា?

Where are they expanding them? And where are they starting them?

៤ អ្នកស៊ី .តំរកើងនៅរបស់ការណ៍ឯវៀតណាម និងបង្កើតនៅក្រុងសេអ៊ូល។

They'll expand the embassy in Vietnam and open one in Seoul.

៥ លោកស រឿងស្ថានទូតហ្នឹងខ្ញុំមិនសូវយីងទេ។ ចុះគេមានន័យយ៉ាងម៉ិចដែរទេ?

I'm not so interested in embassies. What are they saying about teachers?

អនុញ្ញាត	to permit
ក្របខ័ណ្ឌ	framework
ជាប់	to be busy

៦ អ្នកស៊ី .គេបានអនុញ្ញាតឱ្យគ្រូចូលក្នុងក្របខ័ណ្ឌ។ ជាប់រវល់ស្អីបានមិនទៅស្តាប់គេប្រជុំ?

They've brought teachers into the (government) career pattern. What have you been so busy doing that you couldn't attend the session?

ប៉ុន្មាន + verb ផង់ឆ្ងល់ថា verb + ហើយ	to not even + verb let alone + verb
ក លោកស . ខ្ញុំនៅមិនទាន់មានពេលអានកាសែតផង ចុះម្ល៉េះទៅជាមានពេលទៅចូលរួមប្រជុំទៀត? ត្រូវតែគេឲ្យគ្រូបង្រៀនក្លាយជាមន្ត្រីរាជការហើយ។	I haven't even had time t read the newspaper, let alone att end a meeting. What kinds of teacher are they letting become career employees?
ខ្ចីក សន្យា ជាប់សន្យា	on an hourly basis to promise on contract
ខ អ្នកស្រី . លោកគ្រូដែលអ្នកគ្រូខ្ចីកខ្លះ ជាប់កិច្ចសន្យា។	Teachers who are paid by the hour and those who are on contract.
ក លោកស . អញ្ចឹងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបានអនុម័ត រួចហើយឬនៅឯណា?។	Then the Cabinet has approved it already, or what?
កុំ(ឥតន័យ) កុំតែ	if it were not for the fact that.....
១០ អ្នកស្រី . ប្លឹងរួចហើយ, កុំតែនយោបាយ ជាមកុំតែគ្រូៗចូលរួមបង្រៀន អស់ទាំងរួចហើយ។	That's right. If the government hadn't been busy (with other things), the teachers would all have become career employees already.

NOTE FOR THE DIALOGUE

Sentence No. 5.

The word ជាប់ means basically 'to be stuck, to stick to, to adhere, e.g.,

សៀវភៅទាំងនេះជាប់គ្នា។

These books are stuck together.

The meaning has been extended to include 'to be caught, to be confined,' e.g., ជាប់គុក 'to be in prison.' ជាប់ has the same kind of meaning when it precedes a verb, 'to be stuck, caught, unable to get away from, e.g.,

ខ្ញុំជាប់ធ្វើការហូតដល់ម៉ោងដប់មួយនេះបានហើយ។

I'm stuck working, that's why I can't go out tonight.

DRILLS

DRILL ONE: Rejoinder

ឥឡូវ

ក. ជាប់ធ្វើអីបានមិនទៅប្រជុំ?
(ជួបគេ)

ខ ចឹងទៅប្រជុំ ព្រោះជាប់ទៅជួបគេ។

MODEL:

I: What were you so busy with that you couldn't go to the meeting?
(met with someone)

J: I didn't go to the meeting because I was busy meeting with someone.

ក. ជាប់ធ្វើអីបានមិនទៅការដ្ឋាន?
(ភ្ញៀវគេប្រជុំ)
ចឹងទៅជាប់ព្រោះជាមានភ្ញៀវគេប្រជុំ។

ខ. ជាប់ធ្វើអីបានមិនទៅជួបគេ?
(ចេះរឿង)
ចឹងទៅជាប់ព្រោះជាបានចេះរឿង។

ក. ជាប់ធ្វើអីបានមិនទៅស៊ីឈ្នួលគ្រូបង្រៀន?
(ជើងកខ្វក់)
ចឹងទៅស៊ីឈ្នួលគ្រូបង្រៀន ព្រោះជាបានជើងកខ្វក់។

ឃ. ជាប់ធ្វើអីបានមិនទៅសាលា?
(ឈឺភ្នែក)
ចឹងទៅជាប់ព្រោះជាឈឺភ្នែក។

DRILL TWO: Response

NOTE: An idiom meaning 'not..., let alone...,' 'or... not...,to say nothing of ...' is ចឹងទាំង...បង់ទាល់តែ...ម៉ាប់. The English idiom is a statement; however, Cambodian asks a rhetorical question:'(If) I can't even..., how can you have me...?' The following drill supplies some examples of this use.

ក្រុ

ក តើអ្នកមានពេលទៅប្រជុំទេ?
(មានពេលបើលោកអ៊ែត)

ស. ចឹងអ្នកមានពេលបើលោកអ៊ែតមិន ចឹង តើអ្នកនឹងទៅប្រជុំទេ?

MODEL:

T: Are you going to attend the meeting?
(to have time to read the paper)

S: I don't even have time to read the paper, let alone attend a meeting.

ក តើអនុប្រធានបានមកដែរទេ?
(បានគិតគ្នាបើស)
ចឹងគាត់មានគិតគ្នាបើសចឹង ចឹងគាត់នឹងមកប្រជុំដែរទេ?

ខ តើភ្លៀងស្រលះហើយ?
(ស្រលះ)
ចឹងគាំងស្រលះចឹង ចឹងភ្លៀងនឹងមិនបានធ្លាក់ទេ?

ក. ត្រូវបានទៅប្រជុំហើយឬនៅ?
(បានទៅប្រជុំ)
ចឹងគាំងបានទៅប្រជុំចឹង ចឹងត្រូវបានជាប់ទេ?

ឃ. បានចូលក្របខ័ណ្ឌទេ?
(បានឆ្លើងការ)
ចឹងគាំងបានឆ្លើងការចឹង ចឹងបានចូលក្របខ័ណ្ឌទេ?

ង. តើនៅឱយាយបានទេ?
(ងឹងរឿងរ៉ា)
ចឹងគាំងងឹងរឿងរ៉ាចឹង ចឹងតើនៅឱយាយទេ?

ច. អនុញ្ញាតចឹងតាវទេ?
(សុំ)
ចឹងគាំងសុំចឹង ចឹងអនុញ្ញាតចឹងតាវទេ?

DRILL THREE: Response

NOTE: Note that កុំតែ ... កុំអី ...
'If it were not for the fact that...'
is equivalent to តែ(តែ)... កុំអី...
that you studied in the Introduction

In lesson 8.

ក្រុ

ក អញ្ជើញគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបានអនុម័តរួចហើយឬនៅ?
(រវល់)

ស. កុំតែគណៈរដ្ឋមន្ត្រីរវល់កុំអីអនុម័តយូរហើយ។

MODEL:

T: Then the Cabinet has already approved?
(busy)

S: If it weren't that the Cabinet was busy, it would have approved long ago.

ក. រដ្ឋសភាសំរេចហើយឬអី? (ជាប់ក្រាងច្បាប់)
កុំតែរដ្ឋសភាជាប់ក្រាងច្បាប់កុំអីសំរេចយូរហើយ។

ខ. លោកគ្រូបានចូលក្របខ័ណ្ឌហើយឬនៅ? (ឆើរឈ្មោះនៅឃីត)
កុំតែលោកគ្រូឆើរឈ្មោះនៅឃីតកុំអីបានចូលក្របខ័ណ្ឌយូរហើយ។

ក. តើណាងការស្ថានោះឆ្លងតហើយហើយ? (ជាប់រវល់)
កុំតែតើណាងការស្ថានជាប់រវល់កុំអីនោះឆ្លងតហើយយូរហើយ។

ឃ. ការពាក្យរួចរាល់ញើញបានដល់ឃ្លះហើយ? (ជាប់បាត់ដងតេ)
កុំតែការពាក្យជាប់មាត់ដងតេកុំអីរួចរាល់ញើញបានដល់ឃ្លះហើយ។

ង. គណៈប្រតិភូប្រើសទើសហើយឬអី? (ត្រូវទៅបារាំង)
កុំតែគណៈប្រតិភូត្រូវទៅបារាំងកុំអីរួចរឹសរើសយូរហើយ។

ច. អង្គប្រជុំបានសុបទោសរួចហើយឬ? (ភ្នែនដំណឹងត្រូវប្រគាន់)
កុំតែអង្គប្រជុំភ្នែនដំណឹងត្រូវប្រគាន់កុំអីសុបទោសយូរហើយ។

DRILL FOUR: Responses

ក.
ក. តើមានព្រឹទ្ធសភាបើកសម័យប្រជុំមិនសុទ្ធតែ
ទេឬអី?
(ទេ)
ស ទេ ព្រឹទ្ធសភាបើកសម័យប្រជុំពេញ
អង្គ។

MODEL:
T: I hear the Senate opened a minor session. (force)
S: No, the Senate opened a session in full force.

ក. តានបាទបានប្រកាសដែរទេអ្នក?
(ចាស)
ខ ចាសបាទបានប្រកាសដែលហើយ។
ខ. តើប៉ារីមិនត្រឹមត្រូវទេឬអី?(ខ្លះ)
ខ តើប៉ារីពេញខ្លះ។
ក. តើមានក្រុមហ៊ុនអ្នកមិនរីកចម្រើនទេឬអ្នក
(ក្រីក)
ខ ក្រុមហ៊ុនអ្នកនៅក្រីក្រ។
ឃ. ម៉ែកង្គតមិនបានយើញទេឬអី?
(ភ្លើក)
ខ ស្អាតបានយើញពេញភ្លឺភ្នែក។
ង ក្រែងពោះមិនគ្រប់ខែទេឬអី?
(គ្រប់ខែហើយ)
ខ ទៅរកពេញខែហើយ។
ច. ម៉ែកន.ៗមិនដែលបានគ្នាទេឬអី?
(ស្គាល់ច្បាស់ហើយ)
ខ គាត់បានគ្នាពេញស្គាល់ហើយ។

DRILL FIVE: Responses

ក.
ក. ព្រឹទ្ធសភាធ្វើអ្វីទេថ្ងៃម្សិលណោះ?
(សម័យប្រជុំពេញអង្គប្លុង)
ស ព្រឹទ្ធសភាបើកសម័យប្រជុំពេញអង្គ។

MODEL:
T: Did the Senate accomplish anything the other day?
S: The Senate met in full session.

ក តណាស្តីបង្ក្រៀនត្រូវរៀនអីខ្លះ?
(ទិយហេតុការស្លះក្បាច)
តណាស្តីបង្ក្រៀនត្រូវបើកទិយហេតុការស្លះក្បាច។
ខ. តោកកូឈួយអញ្ជើញទៅណា?
(ផ្ទះរោងសាការ)
តោកកូឈួយអញ្ជើញទៅបើកផ្ទះ
រោងសាការ។
ក. រដ្ឋាភិបាលសំរេចធ្វើអី?
(ទិយារាស្ត្រហេតុអំណាចស្លួន)
រដ្ឋាភិបាលសំរេចបើកទិយារាស្ត្រហេតុ
អំណាចស្លួន។
ឃ. តោកតាយការដ្ឋមន្ត្រីបង្ហាប់ទិយរធ្វើអី?
(ការប្រជុំ)
តោកតាយការដ្ឋមន្ត្រីបង្ហាប់ទិយរបើកការ
ប្រជុំ។
ង. តោកទួបតាយកចង់ធ្វើអី?
(ទិយហេតុការរោងសាការ)
តោកទួបតាយកចង់បើកទិយហេតុការ
រោងសាការ។
ច. រដ្ឋសភាហេតុសំរេចធ្វើអី?
(ទិយហេតុគណៈកម្មាធិការប្រមាំប្រជុំ)
រដ្ឋសភាហេតុសំរេចបើកទិយហេតុ
គណៈកម្មាធិការប្រមាំប្រជុំ។

DRILL SIX: Substitution

គំរូ

ក. រដ្ឋសភាអនុម័តសេចក្តីព្រាងច្បាប់។
(ពិភាក្សាបញ្ហាផ្សេងៗ)

ស. រដ្ឋសភាពិភាក្សាបញ្ហាផ្សេងៗ។

MODEL:

T: They're meeting to approve a draft bill. (discuss various matters)

S: They're discussing various matters.

រដ្ឋសភាពិភាក្សាបញ្ហាផ្សេងៗ។

ក. ពិនិត្យសេចក្តីព្រាងច្បាប់
រដ្ឋសភាពិនិត្យសេចក្តីព្រាងច្បាប់។

ខ. ពិភាក្សាការផ្លាស់ប្តូរណែនាំ
រដ្ឋសភាពិភាក្សាការផ្លាស់ប្តូរណែនាំ។

គ. ពិនិត្យកិច្ចសន្យា
រដ្ឋសភាពិនិត្យកិច្ចសន្យា។

ឃ. ពិភាក្សាក្រុមចូលក្រុមប័ណ្ឌ
រដ្ឋសភាពិភាក្សាក្រុមចូលក្រុមប័ណ្ឌ។

ង. បោះឆ្នោតរើសប្រធាន
រដ្ឋសភាបោះឆ្នោតរើសប្រធាន។

ច. បោះឆ្នោតលុបរដ្ឋការនេះចោល
រដ្ឋសភាបោះឆ្នោតលុបរដ្ឋការនេះចោល។

DRILL SEVEN: Response

គំរូ

ក. គាត់កើនៅឯណា?
(សាធារណរដ្ឋវៀតណាម)

ស. គាត់កើនៅក្នុងសាធារណរដ្ឋវៀតណាម។

MODEL:

T: Expand (them) where? (Republic of Vietnam)

S: They'll expand (them) in the Republic of Vietnam.

ក. រដ្ឋសភាសំរេចបង្កើតស្ថានទូតនៅឯណា?
(រដ្ឋាភិបាលបារាំង)
រដ្ឋសភាសំរេចបង្កើតស្ថានទូតនៅក្នុង
រដ្ឋាភិបាលបារាំង។

ខ. គាត់ធ្វើការឯ?
(ប្រធានរដ្ឋសភា)
គាត់ធ្វើការក្នុងប្រធានរដ្ឋសភា។

គ. គណៈរដ្ឋមន្ត្រីសំរេចបញ្ជូនគាត់ទៅណា?
(លោកឯកអគ្គរដ្ឋទូត)
គណៈរដ្ឋមន្ត្រីសំរេចបញ្ជូនគាត់ទៅក្នុង
លោកឯកអគ្គរដ្ឋទូត។

ឃ. លោកសំរេចធ្វើការឯណា?
(រាជានាយក)
ខ្ញុំសំរេចធ្វើការក្នុងរាជានាយក។

ង. ការប្រជុំវិសាមញ្ញសំរេចបង្កើតស្ថានទូត
នៅឯណា?
(សាធារណរដ្ឋកូរ៉ែ)
ការប្រជុំវិសាមញ្ញសំរេចបង្កើតស្ថានទូត
នៅក្នុងសាធារណរដ្ឋកូរ៉ែ។

ច. រដ្ឋសភាក្រុងប៉ារីសបង្កើតទីយោបាយអ្នក
ធ្វើការឯ?
(ទេសនាយករដ្ឋមន្ត្រី)
រដ្ឋសភាក្រុងប៉ារីសបង្កើតទីយោបាយអ្នក
ធ្វើការក្នុងទេសនាយរដ្ឋមន្ត្រី។

READING PASSAGE 2

ការលុបចោលនូវគណៈកម្មាធិការប្រតិបត្តិនៃរដ្ឋសភា

ការចាប់ពីថ្ងៃទី ៣ សីហា ១៩៣០ ចាប់ពីម៉ោង៩ និង ៣០ នាទីព្រឹកទៅ រដ្ឋសភាបានបើកពេលប្រជុំវិសាមញ្ញ ក្រោមអធិបតីភាពនៃលោកឯក យ៉ីប៊ុន ប្រធានរដ្ឋសភាស្តីទី ដើម្បីពិនិត្យនូវបញ្ហាស្តីពីការលុបចោលគណៈកម្មាធិការប្រតិបត្តិនៃរដ្ឋសភា ដែលបេស្នើសុំដោយអ្នកតំណាងរាស្ត្រ ៥២ រូប ហើយនិងដើម្បីជ្រើសរើសប្រធាន និងសមាជិកគណៈប្រតិភូសភាខ្មែរ ដែលត្រូវទៅចំពេញបេសកកម្មទៅប្រទេសទួរគីឡើងហ៊ៀឡង់ ប្រទេសអូស្ត្រាលី ប្រទេសថៃឡង់ និងសាធារណរដ្ឋវៀតណាមខាងត្បូង ។

ចំពោះបញ្ហានៃការលុបចោលគណៈកម្មាធិការប្រតិបត្តិនេះ បន្ទាប់ពីលោកប្រធានបានអានទូរលិខិតរបស់អ្នកតំណាងរាស្ត្រ ៥២ រូបនោះមក មានអ្នកតំណាងរាស្ត្រជាច្រើនរូប បានឡើងលើវេទិកាបន្តបន្ទាប់គ្នា ដើម្បីសុំទុកគណៈកម្មាធិការប្រតិបត្តិនេះ ដែលតាមយោបល់របស់ខ្លួនថា មានសារសំខាន់សំរាប់ប្រទេសជាតិ ។

ចំណែកអ្នកតំណាងរាស្ត្រជាច្រើនរូបទៀត បានឡើងថ្លែងការណ៍សុំឲ្យលុបចោលបេទូរអង្គការនេះ ដែលលែងមានសារសំខាន់តទៅទៀតហើយ ។

បន្ទាប់ពីការពិភាក្សាគ្នារួចរស់ពេលយ៉ាងបរូរមកអង្គប្រជុំ ក៏បានអនុម័តដោយលើកដៃឲ្យលុបចោលបេទូរគណៈកម្មាធិការប្រតិបត្តិនេះ ។

ពេលប្រជុំនោះរដ្ឋសភានេះ បានត្រូវបិទនៅវេលាម៉ោង ១៣ និង ៤០ នាទី ក្រោយពីការជ្រើសរើសប្រធានិងសមាជិកគណៈប្រតិភូ ដែលត្រូវទៅបំពេញទស្សនកិច្ចនៅបរទេសនោះមក ។

NOTES FOR READING PASSAGE 2.

Column 1 Line 2: ទេវរដ្ឋនិងពាណិជ្ជកម្ម 9:30 is a literary equivalent of ទេវរដ្ឋកន្លះ or ទេវរដ្ឋ ពាណិជ្ជ

Column 1 Line 7: The word ដោយ in this sentence means 'by' and precedes the agent of a passive verb. The verb ស៊ុំស្នើ 'to advise and request' is passive in meaning here. Its subject is ការលុបបោស 'liquidation' in the preceding clause.

Column 2 Line 10. In this case ដោយ introduces an adverbial phrase or clause. It is usually used with a following action verb, as in this case, but it can also occur with adjectives, e.g.,

គេនិយាយគ្នាដោយស្រួលឥឡូវ

They converse easily now.

It is frequently followed by a clause, often with the meaning 'because,' e.g.,

គាត់មកធ្វើការដោយគេជូនមក។

He came to work because someone gave him a ride.

BEST COPY AVAILABLE

រូបភាពបុគ្គលិកនិងនិស្សិតសាលាពាណិជ្ជកម្ម

READING PASSAGE 3

រដ្ឋធម្មនុញ្ញខ្មែរ

សំឯកិច្ចថ្ងៃដែលប្រកាសថាប្រទេសខ្មែរជាសាធារណរដ្ឋ រដ្ឋការកីត្រូវធ្វើរសេចក្តីព្រាងច្បាប់ថ្មីនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ គេកំចាប់បង្កើតឱ្យមានគណៈកម្មាធិការមួយដើម្បីរៀបចំព្រាងច្បាប់នោះ។ លោកប្រធានគណៈកម្មាធិការបានបើកអង្គប្រជុំពិភាក្សាឱ្យហ្មត់ចត់នូវមាត្រាមួយៗដើម្បីកុំឱ្យមានការមិនយល់តាមគីសមាជិកត្រឹមសភា តំណាងរាស្ត្រ។ តែយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅតែមានការប្រឆាំងដែរ។ យ៉ាងនេះហើយបានជាមានការយឺតយូរក្នុងការបង្កើតរសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ។ ដួនកាលគេព្រាងបានមកត្រាខ្លះ រួចគេលុបចោលខ្លះវិញ។ ដួនកាលគេស្នើសុំឱ្យព្រាងមកត្រាតាមអត្ថប្រយោជន៍របស់ក្រុមមួយ។ ដូច្នេះបានជាមានការមិនស្តាប់គ្នា ការមិនជួយគ្នារវាងក្នុងគណៈកម្មាធិការ។ គេរំពឹងការជាងមួយឆ្នាំគ្មានបានស្តីរសោះ។ តែតាមពិតគេបានសន្សំសន្សារជាក់ក្នុងការវិសោធនូវរសេចក្តីព្រាងច្បាប់មួយដែរ ព្រោះគេចង់ឱ្យរាស្ត្រជួយគិនិត្យមើល តើអ្នកណាក៏អាចបញ្ចេញមតិរលើរសេចក្តីព្រាងនោះបានដែរ។ ដោយអ្នកណាក៏បញ្ចេញមតិបានយ៉ាងនេះ បានជាមិនបានសរម្រេចរួចទាំងរស់។ ដូច្នេះឃើញថាគេមិនបានរួចអីសោះ។

ក្រោយមក គណៈកម្មាធិការនោះក៏បានត្រូវនិវត្តន៍ខ្មែរម្នាក់សុបរមាសរៀ រហើយរសេចក្តីព្រាងច្បាស់នោះក៏បានត្រូវលុបចោលដែរ។ ដូច្នេះគណៈកម្មាធិការថ្មីមួយរឿតក៏បានកើតឡើង។ រួចការប្រជុំរធ្វើរសេចក្តីព្រាងច្បាប់ថ្មីក៏បានបើកឡើងភ្លាម។ មិនយូរប៉ុន្មានរសេចក្តីព្រាងជារៀបរយក៏បានចេញជូនប្រជារាស្ត្រមើលគិនិត្យមុនការបោះឆ្នោតប្រជាមតិ។

ថ្ងៃទី៣០ រមេសា ១៩៧២ ការបោះឆ្នោតយល់ព្រមនិងមិនយល់ព្រមក៏រដ្ឋើរឡើងរាស់តាមទីក្រុង ខែត្រ និងស្ថានទូតតំណាងសាធារណៈរដ្ឋខ្មែរនានាដ្ឋាន៏បររទេសដើម្បីសំរេចរសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ។

តាមលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតនោះ រយើងយល់ថាប្រជារាស្ត្រខ្មែរបានពិនិត្យពិភាក្សា និងយល់ព្រមឱ្យរដ្ឋាភិបាលសាធារណៈរដ្ឋខ្មែរអនុម័តច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះជាស្ថាពរ។

VOCABULARY

* កថាខណ្ឌ /kəthaa khan/ section, part, clause

* កថា utterance, text (literary)

ការយឺតយូរ delay

កូរ៉ Korea

កំណត់ schedule; requirement, prerequisite

កត់ * to make a note, to take notes

ក្របខ័ណ្ឌ /kraoop khan/ framework; regular

ក្រប frame, cover

* ខណ្ឌ /khan/ partition, period (punctuation)

ក្រម /krom/ code (law)

ក្រសួងមានសមត្ថកិច្ច the involved agency, the agency having competence

សមត្ថកិច្ច /səmatəkec/ field of competence (formal)

ក្រឹត្យ /krət/ law, an order

គណៈកម្មាធិការ committee

គណៈកម្មាធិការប្រតិបត្តិ executive committee

ចូលក្នុងក្របខ័ណ្ឌ to become a career employee or a regular employee

ជាប់កិច្ចសន្យា on contract

កិច្ចសន្យា contract

សន្យា to promise

ជ្រាប to know, to be aware (formal)

ជាប់ជាគ to be caught up in conversation

ជ្រាប to know, to be aware (formal)

ញត្តិ /ñat/ motion, official letter (formal)

ដ៏ /daɔ/ forms adverbial phrases; very

ដំបូង original, first

តំរើង (<នើង) /tomkoon/ to raise, to lift

ថៃឡង់ Thailand

ថ្លែងការណ៍ to speak, give a speech

* ទិវិក daily (formal)(refers to a part-time employee who is paid only for the hours he actually works)

នា at, in

នូវែលសេឡង់ New Zealand

បង្ហាត់ (<ហាត់) to train, to cause to practice

បរិច្ឆេទ (<បរិយេទ) to finish, to complete

បន្តបន្ទាប់ភ្លាម one after another

បរិចារកិច្ច /pa?ri?caarəkec/ service (literary)

* បរិចារ /pa?ri?caa/ to serve (literary)

បឹងកក Bangkok

បេឡាសោធន /peelsaothón/ pension fund

* បេឡា fund (literary)

* សោធន /saothón/ pension (literary)

ពិភាក្សា to discuss (formal)

ពេញអង្គ in full session, plenary

អង្គ /ɔŋ/ group, corps; classifier for a person of high rank or a Buddhist monk

ព្រាង to prepare, to draft

ព្រឹទ្ធសភា /prɨtsəphia/ senate

* ព្រឹទ្ធ /prɨt/ (H) old and mature, senior

ព្រៃនគរ Saigon

មាត្រា article, section

រយៈ /rəyé?/ interval

រីករាយ happy

រីក to swell, to expand, to bloom

ពាយ scattered, in fragments; retail

លុប to erase, to wash off, to wipe off, to wash the face

វិសាមញ្ញ /viʔsəmaññ/ extraordinary

* ពិ /viʔ/ (H) not (rare), extra

សាមញ្ញ /səmaññ/ ordinary, general

រទេះកា rostrum

សតវត្សរ៍ /satevɔ́t/ century

សារៈសំខាន់ /saaraʔsəkhan/ essence, importance

សារៈ /saaraʔ/ (H) core

ស៊ីសុវត្ថិសិរីមតៈ /sisowath siriʔ mataʔ/ Sisowath Sarik Matak (proper name)

* សុពលភាព /soʔpuləkam/ validation (literary)

* សុ (H) in progress, currently going on (literary)

ពលភាព /puləkam/ energy

សេចក្តីព្រាង draft

សេចក្តី matter, affair

សេអ៊ូល Seoul

ស្តី to speak, to say; to scold, to reprimand

ស្ថាន place (formal)

ស្ថាពរ definite, permanent (formal)

ស្នើ to advise, to suggest, to propose

អង្គប្រជុំ /ɔŋ pecum/ the assembled participants in a conference (formal)

* អធិវរៈ /aʔthaaveréʔ/ temporary (literary)

អាសិត to pity

អូស្ត្រាលី Australia

ឯកច្ឆន្ទ /aɛkecan, aɛkcanté?/ (< ឆន្ទៈ will(n.) unanimous

ឯកអគ្គរដ្ឋទូត ambassador plenipotentiary

រដ្ឋទូត ambassador

APPLICATIONS

1. Translate into Cambodian, using the indicated words:
   a. They're busy reading the draft of the bill to make hourly teachers into career employees. (ដាម់)
   b. He's come to visit my house many times. (ជា)
   c. They haven't even finished discussing the matter, let alone approve it. (មិន...ទិយ ...រម៉ាច)
   d. If it were not for the fact that I'm on contract, I'd be happy to work for you. (កុំតែ ... កុំនឹ... រដាយ)
   e. The section of the constitution that was composed by him is what they are discussing. (រដាយ)
   f. They are holding an extraordinary session of the senate because they can't agree on the essence of that article (of the constitution). (រដាយ)
2. Give synonyms or definitions for the following:
   ក្រម ចុលក្រមវិញ្ញា ក្រឹត្យ ជាម់កិច្ចសន្យា ជ្រាប ដំបូង នា តិភក្សា ព្រោង កថាខណ្ឌ ទីភាយ ទីសាមញ្ញ សនវត្ស ស្ថាន
3. Give a word or phrase with contrary meaning:
   ដំបូង តំរើង ទីភាយ សាមញ្ញ
4. Fill the blanks with the proper words provided:
   ១. ...តេរស្នើសុំលោកប្រធានហើយ... លោកមិនព្រម។ កុំអី កុំតែ
   ២. កុំតែខ្ញុំ... បន្ទ្រាន់ស្លឹក កុំអីខ្ញុំទៅជាមួយលោកស្លឹកហើយ។ មិន ជាម់
   ៣. ខ្ញុំ... ជានបើសនសេចក្តីព្រោងច្បាប់ផង... ខ្ញុំនៅហោះរដ្ឋាភិយសំព្រមរម៉ាច?
   ទិយ ត្រូវ មិនទាំង អាច ចឹមិន
   ៤. ប្រជារាស្ត្រ... ឆ្លើតាមនយោបាយនៃលោកប្រធានាធិបតីថ្មី។ ទិយ សម្រេច ជាម់
   ៥. លោកត្រូវតែជឿខ្ញុំ ព្រោះខ្ញុំតាតនិយាយ... ។ មាត់ រពាក ត្រចៀក
   ៦. លោកប្រធានរដ្ឋសភាត្រូវធ្វើសេរកិច្ច... ពីក្នុងតំរពាក។ នា នៃ នូវ
   ៧. ថ្ងៃនេះ... រម៉ាង៩ព្រឹកលោកប្រធានបាននចេញដំណើរទៅ។ នៃ នា នូវ
   ៨. នៅពេលប្រជុំ សមាជិកខ្លះបានបន្ទោរញាតំនិត... ច្បាស់។ ជូនរាស្ត្រ។ នា ដ៏ ជា
   ៩. ... លោកនិយាយចប់ លោកប្រធានចង់ជូនដំណឹងមួយ... សមាជិកទាំងអស់។
   នៅ នៅ នា ដល់

5. Play the roles outlined below with your teachers. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1.

Knowing nothing about the background of Cambodia, you happen to have on hand a draft copy of the constitution. The constitution is in French and in Cambodian. A clause in article 2 says:

ភាសាដែលត្រូវប្រើជាផ្លូវការគឺភាសាខ្មែរ

Find out from your teacher why it was thought necessary to put this clause in. If in fact this clause is true, why is the draft constitution given in French for distribution to Cambodians? Get as much information as you can on this topic.

Situation 2.

You are being accused of committing a capital crime. You consult a young Cambodian lawyer about your rights in Cambodia as a permanent resident and what the best course of action would be.

6. Make speeches using the following sets of words.

១. ប្រជុំពេញអង្គ ក្រោង ស្មើ ក្របខ័ណ្ឌ អនុម័ត ឆា ក្រសួង
២. សុបរទាស មាត្រ ស្តី ជាស្វាគរ ទំនិក ជាប់កិច្ចសន្យា គណកម្មការ
៣ តំណាងរាស្ត្រ រទិក បញ្ចេញ ប្រឆាំង រដ្ឋសភា ជ្រើសរើស សមត្ថកិច្ច
៤. ធំវត្តន៍ អត្ថប្រយោជន៍ សមាជិកព្រឹទ្ធសភា ស្មើ សន្យា ច្បាប់ ស៊ីវិល

7. Questions for the teacher to ask.

១. អ្នកណាខ្លះអាចក្រោងច្បាប់?
២. បុនដឹងក្រោងច្បាបនិមួយៗគេត្រូវឆ្លើយយ៉ាងម៉េចខ្លះ?
៣ អ្នកណាខ្លះដែលអាចអនុម័តច្បាប់?
៤. ដើម្បីអនុម័តច្បាប់គេត្រូវឆ្លើយយ៉ាងម៉េចខ្លះ?
៥ ធម្មតា បើច្បាប់អនុម័តស្រេចហើយ ប៉ុន្មានថ្ងៃបានអាចប្រើច្បាប់នោះបាន?
៦. អ្នកណាទទួលខុសត្រូវអំពីការប្រើច្បាប់?
៧. ប្រធានាធិបតីមានអំណាចពិសេសអ្វីខ្លះ?
៨. បើគេចង់ទម្លាក់ប្រធានាធិបតី គេត្រូវឆ្លើយយ៉ាងម៉េច?
៩. ច្បាប់នៅរដ្ឋសោកនិយោបយយ៉ាងម៉េចខ្លះ អំពីរឿងដែលងាយ?
១០. អំពីច្បាប់ចាប់ចង (to arrest) ពេលណាខ្លះដែលអាចចាប់ចងបាន?

6. Find out the answers to the following questions from your teacher:

a. Who is eligible to serve in the senate in Cambodia? For how long a term?

b. How is a senator different from an assemblyman?

c. What are the duties of the senate? Can the senate veto actions by the chief of state?

d. How often does the senate usually meet?

e. Can it be called into special session? By whom?

f. How many members constitute a quorum?

g. What types of position are considered career positions in the government?

h. What advantages do career positions have?

i. Can anyone become a career employee? If not, what are the restrictions and prerequisites?

j. Can a career government employee be fired for incompetence?

BEST COPY AVAILABLE

LESSON SIX

THE JUDICIARY

a. In the Cambodian judicial system, is a defendant presumed innocent until proven guilty?

b. Historically what kinds of appeal procedure were available? Who or what was the final authority?

c. How are judges for the various courts chosen? Do they serve a fixed term, for life, or what?

អំពីតុលាការ

ក្រុមតុលាការ មានការៈដ៏ខ្ពស់ក្នុងការសេចក្តី ពិន័យជាក្រមក់ ឬ ផ្តើទោសដាក់គុកជនណា ដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសធំធ្ងន់ ។

ក្រុមតុលាការមានរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ (លោកយង់-កង) ជានាយកត្រួតត្រា កិច្ចការរដ្ឋបាល ។

ក្រុមតុលាការមានបែងជាប្រើនថ្នាក់ គឺ :

១- សាលាឈុំ

សាលាឈុំសំរាប់ដំខ្ពស់បេទសហុ គឺ ទោសល្មើសបេទសប្រហែស ធំធ្ងន់ ឬក៏ចំពោះក្តី ដូចជាចោរឃុយខ្លួនត្រង់តែម្តង ដែលគេហាមមិនឲ្យចេត ដើរកាត់តែម្តងដែលគេហាមមិនឲ្យ ដើរកាត់ជាដើម ។ សាលាឈុំមានអំណាចកាត់សេចក្តីផ្តើទោសដាក់គុកពី ១ ថ្ងៃទៅដល់ ៥ ថ្ងៃយ៉ាងប្រើន (ពុកផ្តូរទូរណ៍) ចេញពីឆ្នាំពី ១៩រ. ទៅ ១៩ס. យ៉ាងប្រើន (វគពុកផ្តូរទូរណ៍ទេ) ប៉ុន្តែគាចធំធ្ងន់ជាងនៅសាលាវិនិច្ឆ័យទៀតបាន ។

សាលាឈុំមានចាងហ្វាងតែមួយទេ ដែលមានមុខការជុំ

ខុំជំរុះ និង សំរេចកិច្ចការចាំនឹងឲ្យជាផ្លូវការ ។ មានក្រឡាបញ្ជីម្នាក់ជួយកិច្ចការផ្សេង ។ ព្រមចាំនឹងមានហ្វាងក្នុងការជំនុំជំរះ ។

ក្នុងកម្ពុជរដ្ឋយើង មានសាលាលហុកៃ ៦ ខេ តែមាននៅក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ១ ដែលយើងហៅថា សាលាលុយុន នេះទៅយ និង មានទៅខេត្តចាត់តំបន់ ១ ទៀត ។ ចំណែកឯខេត្តនានាវិញ គេផ្ញើសាលាលហុ និង សាលាដំបូង ។ ចាន់ហ្វាងសាលាដំបូង មានមុខងារជាចាន់ហ្វាងសាលាលហុដែរ ។

២- សាលាដំបូង.

ខេត្ត ១ មានសាលាដំបូងមួយ ។ សាលាដំបូងនេះកាន់អំណាចតុលាការ ។ អភិបាលខេត្តពុំមានអាទិភេញបង្គាប់ឲ្យសាលាដំបូងកាត់ទោស ឬ បន្ថយទោសដល់ជនឯណាមួយបានឡើយ ។ រឿងជំនុំជំរះក្តី ស្រេចទៅលើចាន់ហ្វាងសាលាដំបូង ។ ចុំនែ្តលោកអភិបាលខេត្តមានការត្រួតត្រាលើកិច្ចការរដ្ឋបាលក្នុងសាលាដំបូង ។

ទៅក្នុងសាលាដំបូង មានចាន់ហ្វាងសាលា, លោកព្រះរាជអាជ្ញា, លោកសុភាចារបុរស, លោកក្រឡាបញ្ជី, លោកសមុហបញ្ជី, ស្មៀន និង ប្ញទ់តុង ។ លោកចាន់ហ្វាងជាអ្នកចេញមុខជំនុំជំរះកាត់សេចក្តី, លោកព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកប្រតាំងនឹងប្រយោជន៍ឯកជន ការពារប្រយោជន៍រួម ជាអ្នកឲ្យយោបល់ទៅចាន់ហ្វាងសាលា ក្នុងពេលជំនុំជំរះ, លោកសុភាចារបុរសជាអ្នកស៊ើបសួរពត៌មានអំពីរឿងចោទផ្សេង ។ ។

សាលាដំបូងមានការ: កាត់សេចក្តីរឿងគាជាឧត្តម ជាន
ត្រឹមតែចរមជ្ឈមវ័យ តឹងធ្ងៃពេលជាក់ទុកពីត្រឹម ៦ ថ្ងៃទៅ១ឆ្នាំ
និង ៩ ឆ្នាំ ចេញជាប្រាក់ពីត្រឹម ១៥០រ ទៅ១ឆ្នាំ និង
៤០.០០០រ ។

ចរមជ្ឈមនេះ មាន ៣ យ៉ាងគឺ :

១ - ចរមជ្ឈមថ្នាក់ទី ១ ត្រូវជាក់ទុកពី ៦ថ្ងៃទៅ ១ ឆ្នាំ,
ចេញជាប្រាក់ ពី ១៥០រ. ទៅ ១.៦០០រ. ។

២ _ ចរមជ្ឈមថ្នាក់ទី ២ ត្រូវជាក់ទុកពី ១ ឆ្នាំទៅ ១ ឆ្នាំ,
ចេញជាប្រាក់ ពី ១ ៦០០រ. ទៅ ៤.០០០រ. ។

៣ _ ចរមជ្ឈមថ្នាក់ទី ៣ ត្រូវជាក់ទុកពី ១ ឆ្នាំទៅ ៩ ឆ្នាំ,
ចេញជាប្រាក់ពី ៤.០០០រ ទៅ ៤០ ០០០រ. ។

ទោសមជ្ឈមចាំង ៣ ថ្នាក់នេះត្រូវនាំគេជាក់ទុកឬ ត្រូវនាំ
តែពិន័យក៏បាន (មាត្រា ៤៤ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ) ។

(continued at Reading Passage 2)

BEST COPY AVAILABLE

ទេសភាពនៅ ប៊ីន ឌីង ជាសហរដ្ឋអាមេរិច

DIALOGUE

រត់ចោលស្រុក

ម៉េចក៏បានវែក	how come? why? (non-formal)
រត់ចោល	run away, abandon
រត់ចោលស្រុក	to run away, to flee the country
ក្រែងថា	wasn't it (the case) that...?
រឿងក៏	quarrel, fight, fuss
កាត់	to decide a case
រួចខ្លួន	to get off free, to get out of
ឬអ្ហ៎ (=ឬអី)	(question particle)(spoken)

ខ.ឆាយ .ម៉េចក៏បានវែតសៅង៉ុយរត់ចោលស្រុក? ក្រែងថារឿងរ៉ាវហ្នឹងចាងហ្វាងសាលាដំបូងបានកាត់ឱយរួចខ្លួនហើយឬអ្ហ៎?

How come Saw Nguy ran away? The Judge of the court of the first instance decided in his favor, didn't he?

ស៎ែ	well...
អរញ្ចះ	like this
សា	to do again, to repeat
ទុក្ខ	grief, sadness, trouble
សុខចិត្ត	to be willing, to be satisfied
សាទុក្ខមិនសុខចិត្ត	to bring a complaint
ប្តឹង	to sue, to report (to authority)
ប្តឹងផ្តល់	to sue, to bring suit
សាលាទុរគីដ្ឋ	criminal court
បរណាះ	even

ច.សិម .ស៎ែ អារឿងហ្នឹងគាអរញ្ចះៈ ឪពុកម្តាយខាងស្រីសាទុក្ខមិនសុខចិត្តប្តឹងផ្តល់រៀងដល់សាលាទុរគីដ្ឋទៀតបរណាះ!

Well, it's like this: The woman's parents even sued all the way to the criminal court!

	តែទីក្រោ	instead
	ព្រោះថា	because
	តិណា	who (spoken usage)
ក. ឆាយ	.ចេះតែតិណាតែងតែទីក្រោ ព្រោះថាតិណាតែងតែងតាមដឹង ស្រឡាញ់គ្នាដែរ។	How did that come about, when everyone knew the two of them were in love?
	ដានតែ	is why
ខ.សីម	.ដានតែតែងដែលសាលាឧទ្ធរណ៍តាត គោសវិយរសាង៉ុយចាញ់។	The reason it went to criminal court is that the appeals court decided against Saw Nguy.
	ដើម	origin, beginning
	ចោទ	to accuse
	អ្នកដើមចោទ	plaintiff
	ដាន	is why
ឃ.ឆាយ	.ហើយអ្នកដើមចោទថ្នាំងចោទយ៉ាងម៉េច ដានតែជាសាង៉ុយចាញ់?	And what did the plaintiff accuse him of so that Saw Nguy came to lose?
	កសិណ	witness
	សាក្សី	witness
	កសិណសាក្សី	witness
	បង្ខំចាប់	to seize by force
	រត់តាមគ្នា	to elope
ង.សីម	.ចាញ់ព្រោះស្រីថ្នាំងហើយ, ហើយកសិណសាក្សីឆើយថា សាង៉ុយមកបង្ខំចាប់គេមិនមែន រត់តាមគ្នាទេ។	He lost because the girl and the witnesses said that Saw Nguy abducted her, that they didn't elope.
	បួស	to twist
	បង្កាច់	to accuse falsely
	បួសបង្កាច់	to accuse falsely
	ស្រឡះ	completely
	តែម្តង (taroan)	that's all, period
ច.ឆាយ	.ឆ្លើយរកាំងដូចជាបួសបង្កាច់ ក្រឡះតែម្តង។	That kind of answer seems like a false accusation to me, that's all!

	ភស្តុតាង (phontaan)	proof, evidence
៨. សាម	. បង្ហាច់ បង្ហាច់មែនហើយ តែ រកាំជ្រុយរកភស្តុតាងការពារខ្លួនមិនបាន។	False accusation, that's what it is, but Saw Nguy couldn't find any evidence to protect himself with.
	គោព	to be in awe of, I can't believe that...
	គោពតែ	how can...
	ដាច់ចិត្ត	to decide to do something difficult, to bite the bullet
	ហ្ន៎ស	really (intimate style)
៩. ដារេ	. យីគោពតែស្រីហ្នឹងដាច់ចិត្តធ្វើយបង្ហាច់រឿងទៅប្លែកហ្ន៎ស។	Gee, I can't believe the woman could really decide to bear false witness like that.
	តាមរបិលរទាំ	apparently
	រលីកទិយ	to offer one's daughter in marriage
១០. សាម	. តាមរបិលរទាំទីពុកម្ដាយស្រីនោះមិនចូលចិត្តរសាង៉ុយរហើយចង់យកកូនរទាំរលីកទិយអ្នកណារទៀត។	Apparently her parents didn't like Saw Nguy and wanted to offer their daughter to someone else.

BEST COPY AVAILABLE

អ្នកនោះ រនៅនោះរហើយ

NOTES FOR THE DIALOGUE

SENTENCE NO. 2.

Note the string of verbs expressing the same idea: សាទុក្ខ 'to bring up earlier' មិនសុខចិត្ត 'to be dissatisfied' (សាទុក្ខមិនសុខចិត្ត 'to bring a complaint') and ប្តឹងផ្តល់ 'to sue.' Together they are translated 'to sue, to bring suit,' but each verb or verbal phrase adds its own meaning flavor. Such strings of coordinated verbs and verb phrases are so characteristic of Cambodian speech that they sometimes become cliches, as is the case with សាទុក្ខមិនសុខចិត្ត

SENTENCE NO. 3.

The negator មិនមែន is used, as you know, before ជា 'to be' or before a noun predicate of a sentence, e.g.,

ខែនេះមិនមែនខែធ្នូទេ។

This isn't December.

It is also used before a clause, as in this dialogue, to negate it, with the meaning of 'it is not the case that...,' e.g.,

មិនមែនគាត់ចេះនិយាយទេ គាត់ចេះតែស្តាប់ទេ។

It's not the case that he can speak; he just knows how to listen.

It can also be used before a verb with the same meaning: គេមិនមែនធ្វើអញ្ចឹងទេ។ It is not the case that they do it like that. A case can also be made for translating មិនមែន as 'it is not the case that' when it occurs before ជា 'to be' or before a nominal predicate as in the first example above.

SENTENCE NO. 4.

The verb of this sentence is ដាច់ចិត្តរួច, a resultative verb construction meaning 'to manage to decide, to come to a decision.' (នគ) រឿយបង្កាច់អញ្ចឹងពៅ '(she) (went ahead and) falsely accused (him) like that' is embedded into the main clause and is the object of ដាច់ចិត្ត 'to decide'.

SENTENCE NO. 10.

Ordinarily the man or his family takes the initiative in arranging for a marriage in Cambodia. In fact, formerly it was the custom for the suitor to prove himself by gifts and service to the woman's family before he was accepted. However, in some cases where a particularly desirable man is concerned, parents may offer their daughter to his family, usually with the daughter's acquiescence. Such an offer may be made because of the man's excellent prospects or because of the wealth or position of his family. In such cases the daughter is usually attractive as well.

DRILLS

DRILL ONE: Substitution

ក្តី

ក. ម្ចេចក៏បានតែសេម៉ងប៉ុយរត់ទោសស្រុក?
(សម្តេច)

ស. ម្ចេចក៏បានតែសម្តេចរត់ទោសស្រុក?

MODEL:

T: How come Saw Neuy left the country?
(prince)

S: How come the prince left the country?
ម្ចេចក៏បានតែសម្តេចរត់ទោសស្រុក?

ក. ចាងហ្វាងសាលាដំបូង
ម្ចេចក៏បានតែចាងហ្វាងសាលាដំបូងរត់ទោសស្រុក?

ខ. ទណ្ឌិកបុរ
ម្ចេចក៏បានតែទណ្ឌិកបុរត់ទោសស្រុក?

គ. លោកយមរាជ
ម្ចេចក៏បានតែលោកយមរាជរត់ទោសស្រុក?

ឃ. លោកសុភា
ម្ចេចក៏បានតែលោកសុភារត់ទោសស្រុក?

ង. លោកអភិបាលរង្វត
ម្ចេចក៏បានតែលោកអភិបាលរង្វតរត់ទោសស្រុក?

ច. លោករដ្ឋអាជ្ញា
ម្ចេចក៏បានតែលោករដ្ឋអាជ្ញារត់ទោសស្រុក?

DRILL TWO: Transformation

ក្តី

ក. គេមិនទាន់ឱ្យតាក់ទួចខ្លួនទេ។
(សាលាដំបូងកាត់)

ស. តើក្រុងថាសាលាដំបូងកាត់ឱ្យតាក់ទួចខ្លួនហើយរឬ?

MODEL:

T: They haven't let him off yet.
(the court of the first instance decides)

S: Didn't the court of the first instance let him off?

ក. ក្រុមជំនុំជំរះមិនទាន់ឱ្យតាឈ្មោះទេ។
(មុននោះក្រុមជំនុំជំរះសំរេច)
តើក្រុងថាមុននោះក្រុមជំនុំជំរះសំរេចឱ្យតាឈ្មោះហើយរឬ?

ខ. លោកចៅក្រមមិនយល់ព្រមឱ្យរួចខ្លួនទេ។
(ក្រុមជំនុំជំរះសំរេច)
តើក្រុងថាក្រុមជំនុំជំរះសំរេចឱ្យរួចខ្លួនហើយរឬ?

គ. លោកព្រះនាងអាជ្ញាមិនយល់ព្រមឱ្យរតកាត់ទោសទេ។
(មុននោះលោកយល់ព្រម)
តើក្រុងថាមុននោះលោកយល់ព្រមឱ្យរតកាត់ទោសហើយរឬ?

ឃ. លោកសុភាមិនឱ្យរបើកពិនិត្យសំណុំរឿងនោះទេ។
(លោកចាងហ្វាង)
តើក្រុងថាលោកចាងហ្វាងឱ្យរបើកពិនិត្យសំណុំរឿងនោះហើយរឬ?

ង. សាលាវិនិច្ឆ័យមិនព្រមឱ្យឈប់រស៊ើបទេ។
(សាលានោះសំរេច)
តើក្រុងថាសាលានោះសំរេចឱ្យឈប់រស៊ើបហើយរឬ?

ច. តុលាការមិនទាន់ឱ្យបដិរូបកម្មរឿងនោះទៅលទេ។
(តុលាការបានបញ្ជូន)
តើក្រុងថាតុលាការបានបញ្ជូនឱ្យបដិរូបកម្មរឿងនោះទៅលហើយរឬ?

DRILL THREE: Transformation

ឪពុក:

ក ខាងស្រីមិនដឹងដល់ដំណើរការទេ។
(ភេទក្តីមិនសុខចិត្ត)

ស ខាងស្រីមានក្តីមិនសុខចិត្តប្តឹងដល់ដំណើរការទេ។

MODEL:

T: The woman's family took it to the criminal court (to bring a complaint)

S: The woman's family even brought a complaint all the way to the criminal court.

ក គេមានដំណើរការលើរឿងលួចប្លន់ទៅកូនស្រីគេ។
(បណ្តឹង)
គេបានប្តឹងរឿងដល់ការិយាល័យលួចប្លន់កូនស្រីគេ។

ខ ការិយាល័យមានបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនគេ។
(ដាក់គុក)
ការិយាល័យបានដាក់គុកគេ។

គ. ក្តីរឿងនេះសាលាមិនទាន់ជំនុំ។
(មិនសុខចិត្តចាញ់)
ក្តីមិនសុខចិត្តចាញ់រឿងនេះសាលាមិនទាន់ជំនុំ។

ឃ. ហាងហ្នឹងដាក់តុកដល់ប្តឹយដឹងទេ។
(ការនាំសារ)
ហាងហ្នឹងការនាំសារដាក់តុកដល់ប្តឹយដឹងទេ។

ង. គេប្តឹងដល់ប៉ូលីស។
(រឿងក្តី)
គេរឿងក្តីដល់ប៉ូលីសទេ។

ច. ខ្ញុំគិតដល់មិនដឹងយ៉ាងដាប្តឹយគាត់។
(ដឹង)
ខ្ញុំនឹងគិតដល់មិនដឹងយ៉ាងដាប្តឹយគាត់ទេ។

DRILL FOUR: Transformation

ឪពុក:

ក ខ្ញុំមិនដែលដឹងពីរឿងហ្នឹងសោះ។

ស រមែកគឺគេជារឿងតែទៀងអ្នកស្រុកគ្រប់ៗគ្នាដឹងដែរ។

MODEL:

T: I didn't know anything about that at all.

S: Why is that, when everyone knows?

ក កសិណនោះនិយាយថាមិនដែលស្គាល់ភាន់ទេ។
រមែកគឺគេជារឿងតែទៀងគ្រប់ៗគ្នាដឹងដែរ។

ខ ស្រែគាត់ហ្នឹងទទឹងដែលមិនសុខចិត្ត។
រមែកគឺគេជារឿងតែទៀងគ្រប់ៗគ្នាដឹងដែរ។

គ តាត្រូវជាងនិយាយតិចៗនេះ។
រមែកគឺគេជារឿងតែទៀងគ្រប់ៗគ្នាដឹងដែរ។

ឃ. ការនេះចាញ់មិនបានទេ។
រមែកគឺគេជារឿងតែទៀងគ្រប់ៗគ្នាដឹងដែរ។

ង. កន្លងហ្នឹងខ្ញុំមិនចាំទេ។
រមែកគឺគេជារឿងតែទៀងគ្រប់ៗគ្នាដឹងដែរ។

ច. ឪពុកនេះចាញ់ប្តូរណាស់។
រមែកគឺគេជារឿងតែទៀងគ្រប់ៗគ្នាដឹងដែរ។

DRILL FIVE: Substitution

គំរូ

ក អ្នកនិយាយហ្នឹងនិយាយយ៉ាងម៉េចបាន
រាល់ថាញ៉ាងនេះ?
(អ្នកគិតត្បិត, មិនរួចបាប)

ស. អ្នកគិតត្បិតហ្នឹងគិតត្បិតយ៉ាងម៉េចបាន
រាល់ថាមិនរួចបាប?

MODEL:

T: How did that plaintiff complain so that he lost?

S: How does that inspector inspect so that he never finishes?
អ្នកគិតត្បិតហ្នឹងគិតត្បិតយ៉ាងម៉េចបានរាល់
ថាមិនរួចបាប?

ក. អ្នកការសេចក្តី, មិនឈ្នះក្តីចម៍
អ្នកការសេចក្តីហ្នឹងការយ៉ាងម៉េចបាន
ទៅជាមិនឈ្នះក្តីចម៍?

ខ. អ្នកបើស, នាចរន្លះខ្លះ
អ្នកបើសហ្នឹងបើសយ៉ាងម៉េចបាន
ទៅជានាចរន្លះខ្លះ?

គ អ្នកសុំបណ្ដរ, រអាក្នើងរាល់ញឹក
អ្នកសុំបណ្ដរហ្នឹងរសុំបណ្ដរយ៉ាងម៉េច
បានរាល់ជារអាក្នើងរាល់ញឹក?

ឃ អ្នកបង្ហាចរតៈ, ចាញ់
អ្នកបង្ហាចរតៈហ្នឹងបង្ហាចយ៉ាងម៉េច
បានរាល់ជាចាញ់?

ង អ្នកនាំសុយ, តែងែង
អ្នកនាំសុយហ្នឹងនាំយ៉ាងម៉េចបានរាល
ជារតែងែង?

ច. អ្នកសម្លាប់របួរ, មិនស្លាប់
អ្នកសម្លាប់របួរហ្នឹងសម្លាប់យ៉ាងម៉េច
បានរាល់ជាមិនស្លាប់?

DRILL SIX: Transformation

គំរូ

ក សាលាឧទ្ធរណ៍ការសុរាសាទីរសាង៉ុយចាញ់។
(រាល់សាលាឧត្តរ)

ស. បានតែរាល់សាលាឧត្តរ ព្រោះសាលា

ឧទ្ធរណ៍ការសុរាសាទីរសាង៉ុយចាញ់។

MODEL:

T: The appellate court decided against Saw Nguy.

S: The reason it went to criminal court is because the appellate court decided against Saw Nguy.

ក. សាលាដីបូងការសុរាសាទីរសាង៉ុយឈ្នះ។
(មិនរាល់សាលាឧទ្ធរណ៍)
បានតែមិនរាល់សាលាឧទ្ធរណ៍ ព្រោះ
សាលាដីបូងការសុរាសាទីរសាង៉ុយឈ្នះ។

ខ. សាលាវិនិច្ឆ័យបន្ទុរទាសទីរសាង៉ុយ។
(មិនប្រហារជីវិត)
បានតែមិនប្រហារជីវិត ព្រោះសាលា
វិនិច្ឆ័យបន្ទុរទាសទីរសាង៉ុយ។

គ. សាលាលុរសេករទាសទីរសាង៉ុយ។
(រួចខ្លួន)
បានតែរួចខ្លួន ព្រោះសាលាលុ
រសេករទាសទីរសាង៉ុយ។

ឃ. សាលាក្រុមរចោទកំពុងតិត្យសំណុំរឿង
ទីរសាង៉ុយ។
(មិនពាន់សំរេច)
បានតែមិនពាន់សំរេច ព្រោះសាលាក្រុម
រចោទកំពុងតិត្យសំណុំរឿងទីរសាង៉ុយ។

ង. សាលាឧត្តរដ្ឋាការទាសទីរសាង៉ុយ
ធ្វើការជាទម្ងន់។
(រឿងឧទ្ធរណ៍)
បានតែរឿងឧទ្ធរណ៍ ព្រោះសាលាឧត្តរ
ដ្ឋាការទាសទីរសាង៉ុយធ្វើការជាទម្ងន់។

ច. ចាងហ្វាងធ្វើសាកូទីរសាង៉ុយ។
(មិនត្រឹមត្រូវ)
បានតែមិនត្រឹមត្រូវ ព្រោះចាងហ្វាង
ធ្វើសាកូទីរសាង៉ុយ។

DRILL SEVEN: Transformation

ក្រុម

ក. សាក្សីឆ្លើយថាសាំងយ៉ួយបង្ខំចាប់កូនគេ។
(រត់តាមគ្នា)

ស. សាំងយ៉ួយបង្ខំចាប់កូនគេ មិនមែនរត់តាមគ្នាទេ។

MODEL:

T: The witness answered that Saw Nguy abducted their daughter.(eloped)

S: Saw Nguy abducted their daughter; they didn't elope.

ក. ប៉ុស្តិ៍សុំដីងការសាំងយ៉ួយត្រូវគេប្រហារជីវិត។
(ជាប់គុកមួយជីវិត)
សាំងយ៉ួយត្រូវគេប្រហារជីវិត មិនមែនជាប់គុកមួយជីវិតទេ។

ខ. បទឧក្រិដ្ឋឃាតគឺបង្ខំឱ្យធ្វើការជាមួយ។
(ត្រូវប្រហារជីវិត)
បទឧក្រិដ្ឋឃាតគឺឱបង្ខំឱ្យធ្វើការជាមួយ មិនមែនត្រូវប្រហារជីវិតទេ។

គ. ខ្ញុំសិក្សារសាកលវិទ្យាល័យភីលសិល្ប៍រៀងហ្នឹង។
(យកគាត់ទុក)
លោកវិទ្យាល័យភីលសិល្ប៍រៀងហ្នឹង មិនមែនយកគាត់ទុកទេ។

ឃ. គេថាសាលាក្រុមប្រឹក្សាពិនិត្យរឿងហ្នឹងសាជាថ្មី។
(ការសម្រេចក្តី)
សាលាក្រុមប្រឹក្សាពិនិត្យរឿងហ្នឹងសាជាថ្មី មិនមែនការសម្រេចក្តីទេ។

ង. គេសាំងយ៉ួយថាសាក្សីហ្នឹងនិយាយត្រូវ។
(ឃ្លេសបង្កាច)
សាក្សីហ្នឹងនិយាយត្រូវ មិនមែនឃ្លេសបង្កាចទេ។

ច. គាត់យល់គេថាសាលាវិនិច្ឆ័យពិនិត្យសំណុំរឿង។ (ការសម្រេចក្តី)
សាលាវិនិច្ឆ័យពិនិត្យសំណុំរឿង មិនមែនការសម្រេចក្តីទេ។

DRILL EIGHT: Substitution

ក្រុម

ក. ឆ្លើយអញ្ចឹងដូចជាឃ្លេសបង្កាចគ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។
(សំរេច, រំលោភសិទ្ធិគេ)

ស. សំរេចអញ្ចឹងដូចជារំលោភសិទ្ធិគ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។

MODEL:

T: Answering like that seems to be nothing but accusing falsely. (to decide, to violate their rights)

S: Deciding that way seems to be nothing but violating their rights.

សំរេចអញ្ចឹងដូចជារំលោភសិទ្ធិគ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។

ក. ពិន័យ, មិនត្រឹមត្រូវ
ពិន័យអញ្ចឹងដូចជាមិនត្រឹមត្រូវគ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។

ខ. ជិះ, មិនយុត្តិធម៌
ជិះអញ្ចឹងដូចជាមិនយុត្តិធម៌គ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។

គ. ឆ្មើរឆាស, ខុស
ឆ្មើរឆាសអញ្ចឹងដូចជាខុសគ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។

ឃ. រអាន, ឃ្លេសបង្កាច
រអានអញ្ចឹងដូចជាឃ្លេសបង្កាចគ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។

ង. ហាម, ឆ្មើបារក្នុង
ហាមអញ្ចឹងដូចជាឆ្មើបារក្នុងគ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។

ច. ឆ្លេសប្រវាស, ស្មើសនឹងច្បាប់
ឆ្លេសប្រវាសអញ្ចឹងដូចជាស្មើសនឹងច្បាប់គ្រាន់តែស្រដៀងតែប៉ុណ្ណោះ។

DRILL NINE: Transformation

ឥ.

ក. ស្រីហ្នឹងនិយាយបង្ខូចសាវ៉ាយ។
ខ. គោតមិនជឿថាស្រីហ្នឹងនិយាយបង្ខូចសាវ៉ាយទេ។

MODEL:

T: That woman falsely accused Saw Nguy.

S: I can't believe that woman brought herself to falsely accuse Saw Nguy.

ក. ទឹកក្រូចឆ្អិនក្អែម។
គោតមិនជឿថាទឹកក្រូចឆ្អិនក្អែមទេ។

ខ. ការសិក្សាគ្រាមភាសាស្រុកស្រែ។
គោតមិនជឿថាការសិក្សាគ្រាមភាសាស្រុកស្រែ។

គ. ការតយុទ្ធសម្រុកស្រួច។
គោតមិនជឿថាការតយុទ្ធសម្រុកស្រួចទេ។

ឃ. គាត់សើចដូចមនុស្សខ្លាំងៗ។
គោតមិនជឿថាគាត់សើចដូចមនុស្សខ្លាំងៗទេ។

ង. ការសិក្សាវិទ្យាសាស្ត្រមានប្រយោជន៍។
គោតមិនជឿថាការសិក្សាវិទ្យាសាស្ត្រមានប្រយោជន៍ទេ។

ច. ភាពយន្តសម្លាប់ប្លន់។
គោតមិនជឿថាភាពយន្តសម្លាប់ប្លន់ទេ។

ឆ. ភាពស្អាតក្បាលស្រីហ្នឹង។
គោតមិនជឿថាភាពស្អាតក្បាលស្រីហ្នឹងទេ។

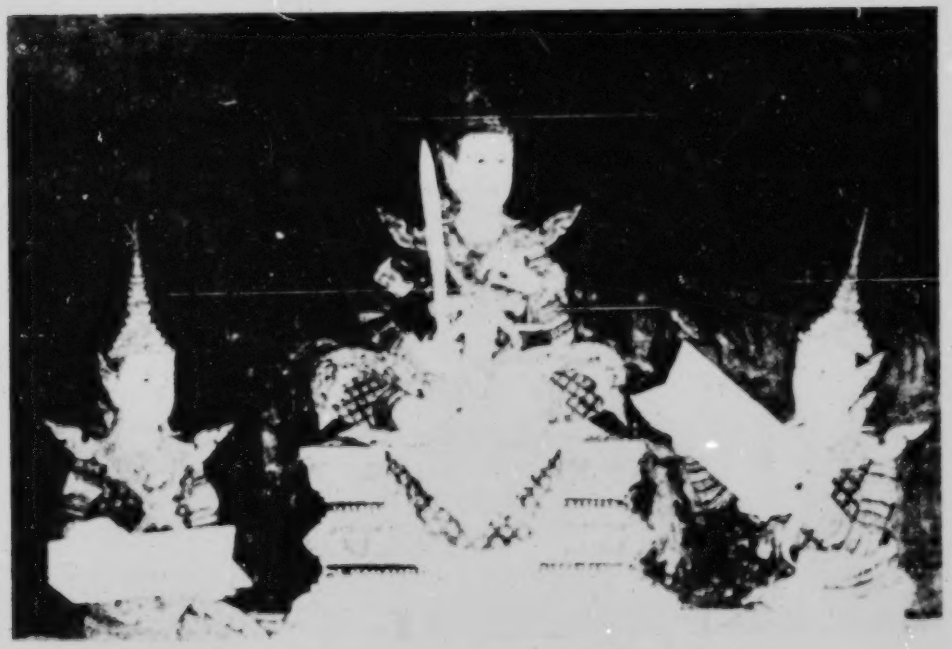

BEST COPY AVAILABLE

ការគោរពសេចក្តីស្មោះត្រង់ជាមួយប្តីរបស់ស្ត្រី

READING PASSAGE 2
(continued from Reading Passage 1)

៣- សាលាក្រុមរចោទ.-

សាលាក្រុមរចោទតាំងនៅជាន់ក្រោមនៃសាលាដំបូងភ្នំពេញ សំពាក់ព័ន្ធ
មើលការក្សេរចោទផ្សេង ។ ដែលអ្នកក្តីមិនសុខចិត្ត ឬមិនពេញចិត្ត ការជំនុំជំរះ
នៅសាលាដំបូងខាងលើ ។ លុះបានពិចារណាមើលរឿងតាំងពីដើមរៀងមក
ហើយជាក្រឹមត្រូវហើយ ឬ មួយនៅចោទកំហុសម៉ាត់ ។ តុំបានលើសលែងក្តីចាំបាច់ កំហុសពិតមាន តាមហេតុពិតនោះ ជូនទៅសាលាឧទ្ធរណ៍ជំនុំជំរះ ។

សាលាក្រុមរចោទជាសាលាជំនួយនៃសាលាឧទ្ធរណ៍ ។

៤ - សាលាឧទ្ធរណ៍.-

សាលាឧទ្ធរណ៍ មានតែ ១ ទេ តាំងនៅក្រុងភ្នំពេញ សំពាក់ព័ន្ធការក្សេរ
ពេញ សំពាក់ព័ន្ធការក្សេរតាក់សេចក្តីសាជាថ្មី ដែលអ្នកក្តីមិនសុខចិត្ត ឬមិនសាលក្រមសាលាដំបូង ដែលជំនុំជំរះតាក់សេចក្តីចោទឡើងវិញ ។

៥· សាលាឧក្រិដ្ឋ.

សាលាឧក្រិដ្ឋមានតែ ១ ទេ តាំងនៅក្រុងភ្នំពេញ មានការជំនុំជំរះតាក់សេចក្តីពិចារណាក្រិដ្ឋ ដូចជាការលួចចាប់កូនក្មេង, ចាប់ចង្កុំរលោភលើក្រហូចារីក្មេងស្រីដែលធំ , ការកាប់សម្លាប់គ្នាជាដើម ។

បើនិយាយទៅសាលាក្រិដ្ឋមាន ៣ យ៉ាង, គឺ :

១ - បើសាលាក្រិដ្ឋយ៉ាងខ្លី ១ គ្រាន់ជាក់ខ្លួនចង្កុំឲ្យធ្វើការយ៉ាងហូច

ទាន់កំណត់វេលា ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ។

៤- បទឧក្រិដ្ឋថ្នាក់ទី ៤ ត្រូវដាក់គុកបង្ខំឲ្យធ្វើការ ជាទម្ងន់អស់ ១ ជីវិត ។

៣- បទឧក្រិដ្ឋថ្នាក់ទី ៣ ត្រូវប្រហារជីវិត ។

៦ - សាលាវិនិច្ឆ័យ.

សាលាវិនិច្ឆ័យមានតែ ១ ទេ តាំងនៅក្រុងភ្នំពេញ, គឺជាសាលាធំបំផុតក្នុងអង្គការតុលាការ ។ សាលានេះមានការៈពិនិត្យសំណុំរឿងពាំងឡាយណា ដែលត្រូវកាត់ទោសដោយសាលក្រមរបស់សាលាលហុ, សាលាដំបូង, សាលាឧទ្ធរណ៍ និង សាលាឧក្រិដ្ឋ ។ បើពិនិត្យសំណុំរឿងទៅឃើញថាសាលាលហុ, សាលាដំបូង, សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ សាលាឧក្រិដ្ឋ ចាត់ដំណើរក្រមដោយខុសពីតុលាការយុត្តិធម៌ហើយ សាលាវិនិច្ឆ័យនេះ បដិសេធពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ភ្លៀកទេញ តែប្រសិនបើពិនិត្យទៅឃើញថាសាលាលហុ,សាលាដំបូង, សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ សាលាឧក្រិដ្ឋ វិនិច្ឆ័យទោសមិនច្រកបដោយយុត្តិធម៌ទេ នោះសាលាវិនិច្ឆ័យ មានបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅឲ្យសាលាតាំងនោះកាត់សេចក្តីជាថ្មីទៀត ព្រោះសាលាវិនិច្ឆ័យពុំមែនជាសាលាកាត់សេចក្តីទេ សាលានេះមានការៈត្រាន់តែ "ពិនិត្យ តែប៉ុណ្ណោះ ។

សាលាដំណើរក្តីកំពូលក្នុងជាទីបញ្ចប់ ផុតអស់ត្រឹមសាលាវិនិច្ឆ័យនេះហើយ ។

VOCABULARY

*កម្ពុជរដ្ឋ Cambodia (literary)
កសិសាក្សី witness
កសិស witness
សាក្សី witness
កាត់ (កាត់សេចក្តី) to render a Judgement
កាត់ទោស to sentence
កាន់អំណាច to have power, to be in power
រកាតវែត I can't believe that.., how can...(happen)?
រកាត to be in awe of
ក្តី matter, affair, case
*ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ krom promatón/ penal code
* ព្រហ្មទណ្ឌ /promatón/ penal(literary)
* ព្រហ្ម /prom/ fair, good (literary)
* ទណ្ឌ stick, club; power to punish crimes(literary)
ក្រសួងយុត្តិធម៌ Ministry of Justice
យុត្តិធម៌ /yuttethóa/ Justice
* យុត្តិ (H)/yutte?/ that which is right, proper
*ក្រឧត្តមបញ្ជី keeper of vital statistics
ប្រែក្រមថា wasn't it (the fact) that...?
ខុសច្បាប់ (L)[1] against the law
*គតិសុចរិត /ke?te?soccar&t/ honesty (literary)
* គតិ/ke?te?/ idea, way (literary)
សុចរិត honest(formal)
គូក្តី opponent in a lawsuit
គូ pair; counter-part, mate
*គូទិវាទ opponent in a law suit
*វិវាទ to have a quarrel (literary)
*ទង្វើចន្លោះកិច្ច a moot point
ចន្លោះ in between; area of land, geographic interval
ចេញមុខ to appear, to show up
ចៅក្រម /caw krom/ a Judge
ជំទង់ teen-aged; teenager
ជំនុំជំរះ to decide a case, to render Judgement
ជំនុំ to meet (to discuss)
ជំរះ to render Judgement
ដាច់ចិត្ត to decide to do something painful,'to bite the bullet'
ណែ vocative attention-getting particle: Well....
តាមរបើសរមៅ apparently
ត្រង់ straight; at, right at
ត្រឹមតែ only, just at
*ត្រឹម exact, even
ទប់ទល់ (L) to bear, to support, to defend, to withstand
ទប់ (L) to barricade, to stop
ទល់នឹង right up against, facing
ទុកផ្លូវទុទ្ធរណ៍ /tuk phlaw uttóo/ to leave the door open to an appeal
ទៅជា to become, to come about that...
ទៅវិញ instead
ធ្វើការជាទម្ងន់ at hard labor
ធ្វើទោស to punish
ធ្វេសប្រហែស to neglect, to omit

1. The symbol (L) indicates that this word is introduced in the taped listening comprenension passage.

* ឆ្លៀស to lack interest in, to doze

បង្ខំចាប់ to capture by force (usually illegally)

បដិរសធ pa?dɨəsaat to annul, to eliminate, to cancel

បណ្តឹង (ដីកា) lawsuit

បទល្មើស misdemeanor

* បទ matter, work; act; song, musical piece, classifier for pieces

ល្មើស to violate, to transgress

* បទមជ្ឈិម crime of middle severity

* មជ្ឈិម middle, intermediate

បទឧក្រិដ្ឋ felony

បរិបូណ៌ bɑɑbou, bɑɑr+bou enough, plenty

ហាន is why

ហានទើត (ហានជា) is why

ប៉ុណ្ណោះ that much

បូក (L) to add (numbers)

ប្តឹង to report (to authority), to sue

ប្តឹងផ្តល់ to bring suit, to sue

ប្រហារជីវិត to sentence to death, to execute

ប្រហារ to attack, to beat, to kill (formal)

ប្រសិនបើ if

ប្តង់ភុង messenger

ផុត to get free of, to get clear of

ផ្ញើ ឱ្យ to leave...with, to put...together with

ផ្លូវការ official

ពិន័យ to fine (formal)

*ពោល to say (formal)

ពុំ (=មិន,អត់,ឥត) not (literary)

*ព្រហ្មចារី from carry virginity

* ចារី (H) pure

*ព្រះរាជអាជ្ញា prosecutor

* អាជ្ញាអាជ្ញា prosecutor

ភស្តុតាង phɔntaan/ proof, evidence

* ភស្តុ phɔstu?/ residence, place, thing, property

* តាង base of a column

មុខការ duty, job

មួលបង្កាច់ to accuse falsely

មួល to twist

បង្កាច់ (<កាច់) to accuse falsely

ម៉េចក៏បានដែរ how come?

រដ្ឋអាជ្ញា /rɔ́t aachaa/ prosecutor

រត់រចាល abandon

រត់តាមដា to elope

រថយន្ត /rót yún/ motor vehicle

រថ/rót/ vehicle

យន្ត /yún/ machine, engine

រឿងរ៉ាវ a fight, a fuss, a quarrel

រៀបកូនឱ្យឪពុក to offer one's daughter in marriage to someone

រៀបរាសន to pardon, to reduce a sentence

*យមរាជ guardian of the nether world (in religion), used figuratively for the Minister of Justice or for any Judge

*សមហរបញ្ជី /samu?ha?bɔñcli/ keeper of vital statistics

ឡាជាថ្មី again, another time

ឡុកឡឺមសុខចិត្ត to complain, to bring suit

ឡា to do again, to repeat

*លិខិតក្រម (in spoken usage: /saan krɔm/) letter announcing verdict of court

ភាសាហៅក្រៅ court that reviews decisions of lower courts, referring cases with which it is dissatisfied to the appeals court

សាលាសហ្សា saalaa lɛ?na?
court for misdemeanors

សហ្សា lɛ?na? light, small, unimportant

*សាលាសុឃុន equivalent to សាលាសហ្សា

ភាសាវិនិច្ឆ័យ court of review (highest court in Cambodia)

វិនិច្ឆ័យ to judge

សាលាឧក្រិដ្ឋ saalaa ʔkrot
criminal court

* ឧក្រិដ្ឋ /ʔkrot/ (H) serious(formal)

សាលាឧទ្ធរណ៍ /saalaa ʔtthɔɔ/
court of appeals

* ឧទ្ធរណ៍ /ʔtthɔɔ/ to appeal (legal)

ស៊ីសុយ to take bribes

* សុភា courtroom short for សុភាចារបុរស

សុភាចារបុរស court investigator

* ចារបុរស /caaʔɔɔrɔn/ a spy (male)

* ចារ /caaʔa?/ to spy, to investigate

* បុរស man, male(literary)

សូក to bribe

ស៊ើបសួរ to investigate, to find out

ស៊ើប to ask, to investigate

សំណុំរឿង file, case history, record of the case (used only for courts)

សំណុំ a piece, chunk

សំរេច(=សម្រេច) to decide

ស្រេច already

ស្រាប់តែ absolutely

ស្រេចតែលើ it depends on, is up to

ស្អីៗ really (intimate)

ន្លះ (-ប៉ុន្មាន) occurs at the end of a question

អញ្ចឹង like this (spoken usage)

អញ្ចុះ like that (spoken usage)

*អាជ្ញាកណ្តាល /aacɲaakoteʔ/
common law (literary)

អាជ្ញា power, authority (formal)

ឯកជន /aekɔcɔn/ private (opposite of public)

ឯក one (Sanskrit number)

ឯណោះ there (spoken usage)

អ្នកចុងចោទ defendant

អ្នកដើមចោទ plaintiff

ដើម beginning, origin, original, first; stalk

APPLICATIONS

2. Translate into Cambodian:

a. It is not the case that I told him to come at three.

b. I can't believe they could bring themselves to mistreat the villagers like that.

c. The reason they offered their daughter to that man is because apparently he will soon become a judge in the Supreme Court.

d. If witnesses make false accusations, suing is a waste of time, and that's all!

e. Even though you are accused only of a misdemeanor, you should leave the door open for appeal if the court of the first instance decides against you.

3. How many different uses can you find in this lesson for the word នឹង ? Make a new sentence illustrating each use.

4. Describe the American judicial system (if you need to do so, get information from the library or from friends). Compare it with the Cambodian system and be prepared to answer your instructor's questions and comments from your classmates.

5. Find an account of a trial in the news, or better yet, a series of articles about a trial, and describe what is happening to your teacher. Be prepared to answer questions and to give background.

6. Make speeches using the following sets of words:

๑ បទល្មើស រំលើបស្នូរ សាក្សាមិនសុខចិត្ត សាលាឧទ្ធរណ៍ ផ្លូវការ
សុចរិត សាធារណៈ រដ្ឋសម្របម្រួល តិនិយ័

๒. រដ្ឋមន្ត្រី សាលាវិនិច្ឆ័យ ទុកដាក់ពាក្យបណ្តឹង បង្ខំឱ្យធ្វើការ
រកយុត្តិធម៌ រថភ្លើងមុខ ត្រឹមត្រូវ សុខចិត្ត

៣ បុរស ព្រហ្មចារី សាធារណៈ ជាមួយនឹង ទៀតផង
ទៀងទាត់ ប្រយោជន៍រួម

៤. សាក្សី ប្រឆាំង បដិសេធ ហាមមិនឱ្យ ខ្លួនឯង
អ្នកនិពន្ធ ជាការពិសេសណាស់ ប្តឹង

7. Fill in the blanks with the proper words provided.

๑. ...រតឿយរលាកឈ្លះហ្នះជានរំតរលាករដើរព្រាប់មនុស្សម្នាទៀត ?
រំក្រវង់ថា, រមាក

๒. សំណុំរឿងហ្នឹងត្រូវរង្វើរអៀ... មុនឱ្យមាងហ្នាងសាលាឧទ្ធរណ៍ជំនុំជំរះ។
សាលាជំបូង, សាលាសហ, សាលាក្រុមរហាម

៣ សាលាក្រុមរហាមរសាប់រតែ... រធ។
កាតរពាសត្រាស។, ដួយសាលាជំបូង, តិនិត្យសំណុំរឿងពីសាលាដំបូង

๔. សាលាឧក្រិដ្ឋកាតរពាសឱ្យរសាម៉ុយ... ខ្លួន។

ឈ្មោះ , ប្រុស , ស្រីអ៊ីះ

៥. អាវឿងប្លឹងសំខាន់ណាស់ គេបានប្រាប់ដល់ចៅក្រុមថា . . . ដែរ។
ប្លន , ទៀត , ដែរ

៦ . . . ចាងហ្វាងសាលាដំបូងភាគខ្លួនក្តីត។
ប្រកែះ , ភាគខ្លះ , បានខ្លះ

៧. គេសរសេរថា . . . រួសៅដុំលឿងឈ្មោះ។
នៅ , ទិច , សំរាប់

៨. គេសរុបថា . . . ថាវាឈ្មោះ។
នៅ , ឲ្យ , សំរាប់

៩ សាលាវិនិច្ឆ័យភ្នាក់អំណាច . . . សេចក្តីទៅ។
ឆ្លើ , ការ , ជំនុំជំរះ

D. Play the roles outlined below with your teacher. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1:

At a certain time on a certain day (make up your own details), you witnessed a robbery of a jewelry store. Weeks afterward, the thieves were still at large, and as a conscientious citizen you offered to serve as a witness.

Be prepared to answer questions or to give details about that robbery.

Situation 2:

You're called in for a prehearing by your personal lawyer to review your case against your neighbor. Your neighbor's dog had bitten your five year-old son in the left leg.

Present your case to your lawyer (such as why did the dog bite?, should you sue the neighbor for money, or sue to put the dog to sleep...), and prepare to answer some of your lawyer's questions.

Situation 3:

At Sala Dombaung you are convicted of a misdemeanor. You are convicted for slapping your neighbor's servant (12 years old) on the side of her head. Later on the servant had an ear infection which you claim started before the incident. You appeal the case and you need a lawyer.

Present the case to your lawyer and plan your appeal in Sala Ottor.

APPLICATIONS

I. Find out from your teacher the answers to the following questions:

a. In the Cambodian judicial system, is a defendant presumed to be innocent until proven guilty?

b. If the Jala Vinichay finds that there has been an error in judicial procedure, does its finding stand as a precedent to be followed in subsequent cases?

c. Historically, in the various periods, what kinds of appeal procedure were available? Who or what was the final authority?

d. How are the judges and other officials of the various courts chosen? Do they serve for a fixed term, for life, or what?

e. Are there laws or the like for determining ethical conduct for judges? Does conflict of interest require a judge to disqualify himself?

f. Are there procedures for removing incompetent or dishonest judges and court officials? If so, what are they?

g. Has your teacher ever had direct experience with either Cambodian or American courts, or does he know anyone who has? How would he compare the two systems?

h. Explain the distinction between a civil and criminal case in the United States. Is the same distinction made in Cambodia?

i. Are there any groups in Cambodia with the right to be tried in their own courts, not Cambodian civil courts? Have there ever been?

II. Questions for the teacher to ask.

๑ រដ្ឋាភិបាលសង្កាត់រលោកឥឡូវនេះបើរលោកចង់ប្តឹងតើអ្នកជិតខាងម្ចាស់រលោករៀបប្តឹងអ្នកណា?

๒. បើរលោកត្រូវរំលឹងសាលា អ្នកឃុំកូដីការកោះ[1]ទៅជូនរលោក?

๓. មានសាលាការថ្កីប៉ុន្មានយ៉ាងនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលសង្កាត់រលោក? រដ្ឋរលោក?

๔. សាលាការនីមួយៗមានចៅក្រមប៉ុន្មាន?

๕. តើមានសាលាការថ្កីសំរាប់ក្មេងទេ? ក្នុងការប្រឆាំងប្រព្រឹត្តទុស្សីលធ្ងន់ៗ?

๖. តើតុលាការរដ្ឋ និងតុលាការរដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធ[2]មានយ៉ាងម៉េច?

๗. រយៈពេលយ៉ាងម៉ច់ដែលត្រូវដាក់តុកក្នុងរដ្ឋ?

๘. រយៈយ៉ាងម៉ចបានត្រូវប្រហារជីវិត? ត្រូវដាក់តុក១ជីវិត?

๙ រយៈ១ជីវិតនឹងដាក់ឬយជីវិតមែនទេ?

๑๐ រយៈត្រូវប្រហារជីវិត តើរប្រឹងអ្វីខ្លះរដើម្បីប្រហារ?

1. summons (legal term)

2. federal government

LESSON SEVEN

THE CONSTITUTION AND LAWS

a. In the United States the final authority for a law is the Constitution.
In Cambodia what is the basis for laws?
b. If the other executive disagrees with a law, what can he do?
c. How is the constitution amended?
d. Are there minority groups whose rights and duties are different from those of the majority?

សេចក្តីព្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ជាមុនបង្ហួស

តាមយើងដឹង ពីសេចក្តីព្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាមុនបង្ហួសនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ យើង បានធ្វើចប់សព្វគ្រប់ហើយជាភាសាបារាំងដោយលោក អ៊ឹង-មីង អនុប្រធាន ទី១នៃរដ្ឋសភា តាមសេចក្តីបញ្ជារបស់លោក ឌុក រាស៊ីប្រធានគណៈកម្មការរដ្ឋធម្ម នុញ្ញនិងតុលាការខ្ពស់ដើម្បីស្នើការឆាយការដ្ឋមន្ត្រី ហើយកំពុងបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ដោយលោក រ៉ាយ ឈុត ចាងហ្វាងនៃសារពត៌មាន ‹‹ អ្នកជាតិនិយម ›› ។

សេចក្តីព្រាងនេះ មាន ១៣១ មាត្រា ប្រកបដោយគោលការណ៍សារវន្ត ប្រជាធិបតេយ្យ ដែលប្រទេសប្រជាធិបតេយ្យភាគច្រើនក្នុងលោក គេនិយមអនុវត្ត សព្វថ្ងៃនេះ ។ សូមបញ្ជាក់ថា នេះគ្រាន់តែជាសេចក្តីព្រាងប៉ុណ្ណោះដូចនេះ ប្រជាជន ពិចារណារហើយសូមបញ្ចេញមតិយោបល់ដោយសេរី ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក្តី ដោយ អាត់ទេក្តី ជូនទៅគណៈកម្មការរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលមានលោក ឌុក-រ៉ាស៊ី ជា ប្រធានក៏បាន ជូនទៅលោក អ៊ឹង-មីង ផ្ទាល់ក៏បាន ដើម្បីដូនទៅអង្គប្រជុំធំពិភាក្សា តទៅទៀត ។

នាការប្រជុំធំនៅមន្ទីរដ្ឋសភា ពីថ្ងៃទី ៩ ខែវិច្ឆិកា ១៩៣០ រួមមានសមាជិក គណៈកម្មាធិការតុលាការនិងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃទីស្តីការឆាយការដ្ឋមន្ត្រី អ្វីៗអង្វែដោយ លោកប្រធាន, អនុប្រធាន នៃគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ទាំងអស់នៃសភា និង អ្នកតំណាងជាច្រើនរូបនៃយុវជនគ្រោចស្រាង់ជាតិ នោះមានការផ្ទាស់ប្តូរយោបល់ ផ្សេងៗ ជាច្រើន ។ ដោយយល់ឃើញថា រឿងនេះសំខាន់ណាស់ ត្រូវឲ្យបាន លោយល់មកពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានទាំងគ្រហស្ថ ទាំងបព្វជិត, ពីប្រជុំបានព្រមព្រៀងគ្នា

តាមសេចក្តីស្នើរបស់តំណាងនៃបុរេដនពន្ធារពេលប្រជុំលើកមុន ដើម្បីឲ្យក្រុមនេះយកសេចក្តីព្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញទៅពិនិត្យឲ្យបានពិតជាល្អ ។ ចំប្រជុំមានសមាជិកទាំងឲ្យមានតំណាងកម្មការតុលាការ និងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ទៅចំស្តីការទាយករដ្ឋមន្ត្រីជាដើម បានព្រមព្រៀងសេចក្តីព្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដូចតែងខាងលើគុកជាមូលដ្ឋានដើម្បីការពិភាក្សាគ្នាទៅថ្ងៃខាងមុខតទៅទៀត ។ ឯសេចក្តីព្រាងនេះបានចុះផ្សាយជាភាសាបារាំងទៅចិភ្នាក់ងារពត៌មានខ្មែរបន្តិច តាំងពីឥឡូវនេះទៅហើយ ; ឯសេចក្តីព្រាងជាភាសាខ្មែរ ក៏នឹងមានផ្សាយតាមកាសែតនានាវែរ ជាបន្តិចទៅ ។

យើងសូមចុះផ្សាយសេចក្តីព្រាងនេះក្នុងកាសែតយើងដូចមានខាងក្រោមនេះ ៖

=

= –

សេចក្តីព្រាងជាមុនបញ្ហត្តិ

បុព្វកថា

យើង ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដើម្បីតម្រឹងខ្លួនសាមគ្គីជាតិ ក៏ប៉ងឆ្ពោះទៅសេរីភាព យុត្តិធម៌ សេចក្តីសុខសាន្ត សុខុមាលភាពខ្ពស់ដល់ខ្លួនយើង និងដល់បក្ខជនរបស់យើង, យើងសូមបញ្ជាក់តាំងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃប្រទេសខ្មែររបស់យើងមានសេចក្តីដូចតទៅ : –

មាត្រា ១ - ប្រទេសកម្ពុជា ជាសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យសន្តិភាពនិរន្តរ៍ ប្រកបដោយឯកភាព ហើយដែលមែនចែកពុំបាន ។ សាធារណរដ្ឋនេះមានឈ្មោះថ្លែងការថា "សាធារណរដ្ឋខ្មែរ" ។ អធិបតេយ្យជាកម្មសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ហើយដែលពលរដ្ឋគាំទ្រប្រើប្រាស់តាមរយៈរដ្ឋសភាដែនភាគ និងរដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ២- សាធារណរដ្ឋខ្ពស់ស្គាល់ ហើយក៏ប៉ងឆ្ពោះទៅសិទ្ធិអវិនិក្ខមិ រមស់បុរសនិងស្ត្រីតាមធម៌ជាឯកជន ក៏ដូចជាក្នុងនិម្មិតកម្មខាងសង្គមនិយមដែរ ដែលបុគ្គលនេះចូលរួមរួមប្រតិត្តិ ហើយសាធារណរដ្ឋតម្រូវបានឲ្យជនេះបំពេញនូវការណ៍យកិច្ចយ៉ាងច្បាស់ ស្តីពីសាមគ្គីខាងនយោបាយ, សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច ។

មាត្រា ៣ - តលរដ្ឋភិបាលមានកិត្តិយស ផ្តល់ជូនការងារសង្គមទំ-
យម ហើយមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងដោយឥតរើសអើងគេឲ, ជាតិ
កំណើត, ភាសា, សាសនា, មតិនយោបាយ, ឋានៈបុគ្គល និង ឋានៈ
សង្គមទំយម ។ សាធារណរដ្ឋបំបាត់នូវឧបសគ្គភិបាលយការងារសេដ-
កិច្ច និង សង្គមកិច្ចណាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការកែចម្រើននៃបុគ្គល និងនូវការ
រួបរួមយោយគោរពសិទ្ធិ នៃតលរដ្ឋប្រុសស្ត្រីនៅក្នុងអង្គការនយោបាយ
សេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកិច្ចរបស់ប្រទេស ។

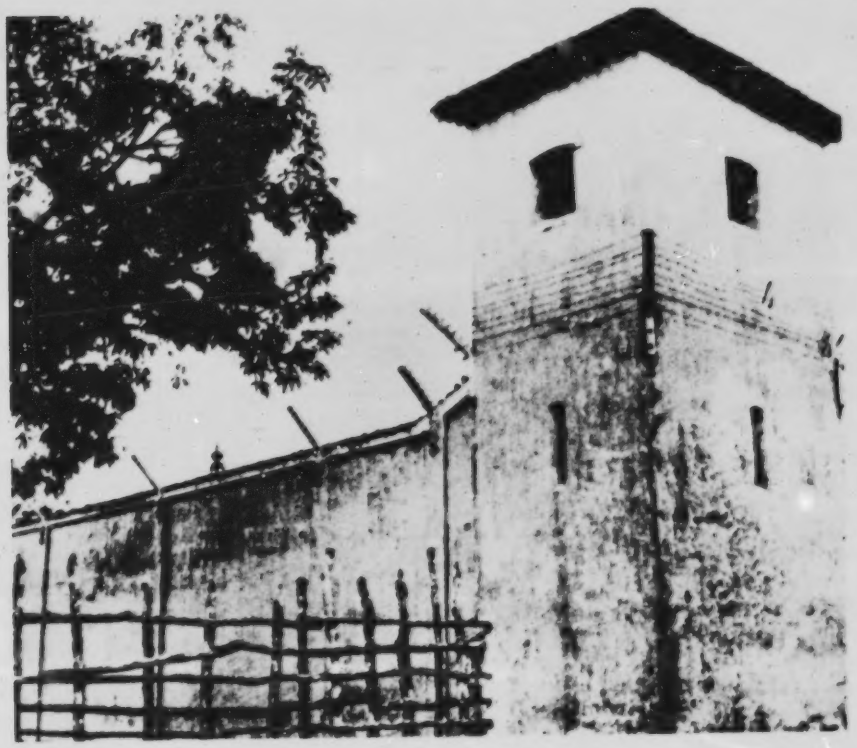

BEST COPY AVAILABLE

NOTES FOR READING PASSAGE 1.

Line 1. Cambodian is a member of the Mon-Khmer language family, which is unrelated to English. However, it has borrowed many words from Sanskrit and Pali, both of which belong to the Indo-European language family, of which English is also a member. Latin and Greek are also Indo-European languages, and they bear the same relationship to English as Sanskrit and Pali bear to Cambodian. That is, they are the classical languages from which neologisms are coined. Also, Latin like Pali is the liturgical language of a major religion. (Pali is the liturgical language of Theravada Buddhism, the religion of approximately 9 per cent of Cambodia's population). The result of this relationship between the two sets of classical languages is that sometimes Cambodian 'big words' will have a resemblance to English 'big words.' For example, in the word អចិន្ត្រៃយ៍ 'permanent' there is a division between the prefix អ /a?-/ 'not' and the base ចិន្ត្រៃយ៍ 'temporary'. The prefix អ is the same as the Greek prefix a- in 'atheist'(from a- 'not' and theos 'god'). You will see អ 'not' used in many other words in Cambodian. And you will also see other areas where Cambodian looks like English because of words that both languages have borrowed.

Line 19. In English, when we want to make an adjective or a verb into a noun, we can use a number of different devices, of which one of the most frequent is suffixing e.g., 'heavy, heaviness' (adjective and noun) or 'to weigh, weight' (verb and noun). In Cambodian there are also a number of devices that allow you to do something very similar, one of the most common of which is use of a nominalizing word to form a compound, e.g., ឥស្សរ 'free' ឥស្សរភាព 'freedom', where ភាព 'state of' is used to make compound nouns from adjectives.

In Cambodian, nominalizing words can also be found before the verb or adjective (remember that an adjective is a kind of verb) that is to be nominalized. The most common of such nominalizers are ការ and វិសេចកម្ម . Nouns formed by ការ usually indicate an action, and noun formed by វិសេចកម្ម usually are abstract: for instance វិសេចកម្មណែនាំ is 'advice,' while ការណែនាំ is 'the act of giving advice.' Both are formed from ណែនាំ 'to advice, to suggest.' ភាព 'state of' can also be used before a verb to make a noun, e.g., ភាពសប្បាយ 'state of happiness' or even ភាពមិនសប្បាយ 'state of being unhappy.' Generally ភាព is used before words of Khmer origin, e.g., ភាពសប្បាយ 'happiness' and following words of Sanskrit or Pali origin, e.g., សុខភាព 'health.'

All the nouns formed by this process are compounds. Compounds of this sort, while not always literary words, tend to add a slightly literary flavor to speech when used extensively. In general, Cambodian spoken usage will often have a verbal phrase where English would use a nominalization. For example, in English we could say 'Studying Cambodian is easy', but in Cambodian a likely translation would be រៀនខ្មែរស្រួល which is a verbal phrase. ការរៀនខ្មែរស្រួល is less appropriate in spoken Cambodian. In some cases it will be necessary to use derived nouns of the sort described here when speaking, but in most cases a verb or verb phrase will be preferable. (Cf. Grammatical Sketch N.3.1 and N.3.2.)

ការប្រជុំនយោបាយ

BEST COPY AVAILABLE

DIALOGUE

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនិងច្បាប់

	ចាំ (ៗ ចាំបាច់)	necessary, to need
១ លីហ	.មេចក៏មានរដ្ឋធម្មនុញ្ញផង ច្បាប់ផងដែរ មានតែមួយ មិនបានឬអ្វី?	How come we have to have both a constitution and laws? Isn't just one enough?
	ឧទាហរណ៍	example, for example
	ឧបសគ្គ	obstacle
	សេដ្ឋកិច្ច	economy
	សង្គមកិច្ច	social affairs
	។ល។	etc.
២.រស៊ឿន	.ឧទាហរណ៍ក្នុងមាត្រា៣ បើមានអ្នកបង្កើតឧបសគ្គប្រឆាំងនឹងសេដ្ឋកិច្ចឬសង្គមកិច្ច ។ល។ តើត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េច?	For example, in Article 3 (cf. Reading Passage 1), if someone creates obstructions to the economy or society, etc., what should be done?
	ម្ល៉ូ	a guy, fellow (often slightly derogatory)
៣.លីហ	.ម្ល៉ូហ្នឹងខុស! បើម្ល៉ូហ្នឹងខុស ម្ល៉ូហ្នឹងត្រូវតែមានទោស។	That guy is in the wrong! If that guy's wrong, he must be punished.
	ក៏...ក៏	(both) ...and...
	ចែង	to state
៤.រស៊ឿន	.បើទោសក៏មានហើយមាត្រាក៏គ្មានចែងអំពីទោសនោះដូច្នេះគេងតែបង្កើតច្បាប់។	If he's guilty, and article three doesn't say anything about the punishment, then we have to make a law.
	ប្រសិនបើ	if
៥.លីហ	.ប្រសិនបើចែងច្បាប់អំពីទោសនោះតែម្តងតើ ភ្លាមនោះខុសអីទៅ?	If they were to write the law about that punishment right in there, what would be wrong with that?

* មាត្រាការនៅក្នុងអត្ថបទបើលទី១នៃបទរៀននេះ។

បញ្ចូល	to put in, to insert
ក៏ប៉ុន្តែ	however, but
ទម្រង់	appearance, form
ស្មុគស្មាញ	complicated, complex

៦. រស៊ឿន . អាចបញ្ចូលគ្នាបាន ក៏ប៉ុន្តែវានឹងធ្វើឲ្យមានទម្រង់ស្មុគស្មាញណាស់។ You could put them together, but it would make it look very complicated.

មានទេ អី	not (rhetorical question)
គោល	goal
សារវន្ត	important, fundamental
រអិលរអិលចត្តិ	exhaustive, thorough

៧. វិហ . មានទៅស្មុគស្មាញអីរបើចែងអាគោលសារវន្តនិមួយៗឲ្យអាអស់រលីងចត្តិម៉ៅនោះ។ It wouldn't be so complicated if the important points were treated exhaustively.

ឲ្យ	(see note)
សព្វ	all
គ្រប់	all, every
សព្វគ្រប់	complete(ly)
ចប់សព្វគ្រប់	completely finished
ពៅមិនរួច	impossible
លក្ខណៈ /lé?khəna?/	characteristic

៨. រស៊ឿន . ឲ្យចប់សព្វគ្រប់ពៅមិនរួចទេព្រោះថាច្បាប់វាមានលក្ខណៈតូចៗច្រើនណាស់។ It's impossible to cover it all, because each law has an awful lot of details.

៩. វិហ . រដ្ឋធម្មនុញ្ញក៏មានលក្ខណៈតូចៗច្រើនណាស់ដែរ។ But the constitution has a lot of details too.

ហ្នឹងរហើយ	that's right, yes
យ៉ាងហ្នឹងបាន	that's why
ម្យ៉ាងទៀត	furthermore, in addition on the other hand
កែ	to correct, to fix; to adjust

១០. រឿន . ហ្នឹងរហើយ យ៉ាងហ្នឹងបានវា ស្មុគស្មាញនោះ, ម្យ៉ាងទៀត ចាំបាច់ត្រូវកែទីយកទៅតាម ពេលវេលាខ្លួនឯង។

That's right. That's why it's so complicated. Furthermore they have to correct the laws to keep up with the times.

ខែនេះនេះទៅ	actually, in fact
ឯង (= ខ្ញុំ)	I (familiar style)
ស្អី	what (colloquial)

១១. វីហា . ខែនេះនេះទៅ ឯងនៅតែមិនច្បាស់ ស្អីខ្លះឬទេញ ស្អីច្បាប់។

Actually I'm still not clear what the constitution is and what laws are.

១២. រឿន . ប្រហែលអ្នកតែងច្បាប់តែង រដ្ឋធម្មនុញ្ញ គេអាចពន្យល់បាន។

Maybe the people who wrote the laws and the constitution could explain it.

BEST COPY AVAILABLE

រសៀលប្រមុខ លន់ នល់

NOTES FOR THE DIALOGUE

Sentence No. 1.

Clause +ដើរ (or ដើរធើ) is a colloquial way to ask why? Note that in this sentence it is used redundantly with បើមកធើ , which also means why? Either បើមកធើ or ដើរធើ could have been used alone.

Sentence No. 6.

The use of ទៅ in this sentence is causative. It is not translated into English here, but if it were to be translated, it would have a meaning something like 'If you insist on (finishing it)....'

Sentence No. 11.

Note the use of ឯង, which you have previously learned means 'you' to mean 'I, me.' Its style level is approximately midway between ខ្ញុំ , which is ordinary or formal, and អញ , which is intimate. ឯង (= ខ្ញុំ) is used between members of the same sex who are on familiar terms and between members of the opposite sex who are on intimate terms. ញ្ញ is also used familiarly to mean 'I, me.' ម្ចាស់ 'you' is also familiar. It is used far more in Phnom Penh than in the provinces. The translations for English pronouns that you have learned so far and their style levels are:

	intimate	familiar	ordinary	formal
First person: 0%	អញ	ឯង	ខ្ញុំ	ខ្ញុំ 100%
second person: អាឯង (ក្រឹង)		kinship term,	លោក, លោកស្រី,	លោក, លោកស្រី,
		name + ឯង	អ្នកស្រី, នាង	អ្នកស្រី, នាង
third person:		name ឥត	ឥត, គាត់	គាត់ , លោក

Sentence No. 12.

The word អ្នក 'person' is another commonly used nominalizer (see Note for Reading Passage 1, Line 19). It is used with verbs and verb phrases to mean 'the one(s) who...' or '- er', e.g. អ្នកប្រើ 'the user.' In this sentence អ្នក is used with two verb phrases: អ្នកដែលបង្គាប់ដែលនិងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ 'the ones who wrote the laws and the constitution.' This long noun is equivalent to two nouns: អ្នកដែលបង្គាប់ 'law writer' and អ្នកដែលនិងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ 'constitution writer.'

DRILLS

DRILL ONE: Transformation

Note that a way to refer to something indefinite is to use a noun phrase that consists of a noun plus ម្នាក់ 'one' (plus classifier if relevant): The noun names the class of which the indefinite individual is a member, e.g.,

ខ្មែរម្នាក់បង្រៀនគាត់
A Cambodian taught him.

គំរូ

ក. ប្បៀវិនៃមកបង្កើតវិយហានទំបាសភ្ជ។
(ប្បៀវិនៃ)
ស. ហ្នុកបមកបង្កើតវិយហានទំបាសភ្ជ។
MODEL:
T: That fellow May came and made problems. (that fellow May)
S: Someone came and made problems.

ក. មាត្រាតាហានទ័យមិនច្បាស់ទេ។
(មាត្រាតា)
មាត្រាមួយហានទ័យមិនច្បាស់ទេ។
ខ. តំនិតប្លុយនេះធ្វើឲ្យអ្នកតែងមិនយល់តាម។
(តំនិតប្លុយនេះ)
តំនិតមួយធ្វើឲ្យអ្នកតែងមិនយល់តាម។
គ. រដ្ឋការបិទសារតាំហាន"អ្នកជាតិទ័យម"។
(អ្នកជាតិទ័យម)
រដ្ឋការបិទសារតាំហានប្លុយ។
ឃ. ចាងហ្វាងសារតាំហានត្រូវដាប់ភុក។
(ចាងហ្វាងសារតាំហាន)
ហ្នុកត្រូវដាប់ភុក។
ង. ថ្ងៃសុក្រសហជីពគណកម្មាធិការប្រជុំភ្ជុ។
(ថ្ងៃសុក្រ)
ថ្ងៃប្លុយសហជីពគណកម្មាធិការប្រជុំភ្ជុ។
ច. តេជីងរនុទ្ធភ្ជុរដ្ឋធម្មនុញ្ញសព្វថ្ងៃនេះ។
(សព្វថ្ងៃនេះ)
តេជីងរនុទ្ធភ្ជុរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្ងៃប្លុយ។

DRILL TWO: Transformation

គំរូ

ក ហានតែរដ្ឋធម្មនុញ្ញប្លុយមិនហានទេ។
(ច្បាប់)
ស ត្រូវហានរដ្ឋធម្មនុញ្ញផងច្បាប់ផងហាន។
MODEL:
T: Just a constitution isn't enough. (law)
S: What's needed is both a constitution and laws.

ក រឿសនែតប្រហានហ្នុកមិនត្រូលទេ។
(រនទុប្បហាន)
ត្រូវរឿសប្រហានផងរនទុប្បហានផងហានត្រូល។
ខ ស្ទឹងតែហាតទេធមិនត្រូវទេ។
(ជាលាយលក្ខណ៍រនក្យ)
ត្រូវស្ទឹងហាតទេធផង ជាលាយលក្ខណ៍រនក្យនផងហានត្រូវ។
គ. សួរតែត្រហាស្ទ មិនរនស់រនចក្តីទេ។
(ប្ញូជីត)
ត្រូវសួរត្រហាស្ទផង ប្ញូជីតផងហានរនស់រនចក្តី។
ឃ ចុះច្បាយតាមតែសារតាំហានមិនសព្វត្រប់។
(វិញ្ញ)
ត្រូវចុះច្បាយតាមសារតាំហានផង វិញ្ញផងហានសព្វត្រប់។
ង. បកប្រែតែជាភាសាហារំងមិនល្អទេ។
(រនវន្ទ)
ត្រូវបកប្រែជាភាសាហារំងផង រនវន្ទផងហានល្អ។
ច. តង្រឹងតែសាមគ្គីជាតិមិនទៅមុខទេ។
(រសន្តកិច្ចជាតិ)
ត្រូវតង្រឹងសាមគ្គីជាតិផង រសន្តកិច្ចជាតិផងហានទៅមុខ។

DRILL THREE: Substitution

ស្រុ

ក. មេចក៏ហាននិយាយបង្ខាំងដែរ ហានតែម្តងមិនបានឬអី?
(ដេញគាត់, ខ្ញុំ)

ស. មេចក៏ហានដេញគាត់ចង ខ្ញុំចង ដេញតែម្នាក់មិនបានឬអី?

MODEL:

T: How come we need both a constitution and laws? Isn't one enough? (expel him, me)

S: How come you need to expel him and me? Isn't one enough?

មេចក៏ហានដេញគាត់ចង ខ្ញុំចង ដេញតែម្នាក់មិនបានឬអី?

ក. ប្រើវា, គាត់
មេចក៏បាំប្រើវាចង គាត់ចង ប្រើតែម្នាក់មិនបានឬអី?

ខ. ផ្ទាស់ទោ, ទាវ
មេចក៏បាំផ្ទាស់ទោចង ទាវចង ផ្ទាស់តែម្តងមិនបានឬអី?

គ. ជ្រាយតាមការសែត, រ៉ាឌីយ៉ូ
មេចក៏បាំជ្រាយតាមការសែតចង រ៉ាឌីយ៉ូចង ជ្រាយតាមតែម្តងមិនបានឬអី?

ឃ. និយាយគោ, សាច់ជ្រូក
មេចក៏បាំនិយាយគោចង សាច់ជ្រូកចង និយាយតែម្តងមុខមិនបានឬអី?

ង. ញុំដា, ស្លារ
មេចក៏បាំញុំដាចង ស្លារចង ញុំតែម្តងមុខមិនបានឬអី?

ច. ប្រាប់ខ្ញុំ, គាត់
មេចក៏បាំប្រាប់ខ្ញុំចង គាត់ចង ប្រាប់តែម្នាក់មិនបានឬអី?

DRILL FOUR: Transformation

ស្រុ

ក. ប្លែកហ្នឹងណាស។
(ហានទាស)

ស. បើប្លែកហ្នឹងណាស ត្រូវតែហានទាស។

MODEL:

T: That fellow's wrong. (be punished)

S: If that fellow's wrong, he should be punished.

ក. រឿងក្តីគ្រោងហ្នឹងមិនត្រឹមត្រូវទេ។
(បដិរូបធរោល)
បើរឿងក្តីគ្រោងហ្នឹងមិនត្រឹមត្រូវទេ ត្រូវតែបដិរូបធរោល។

ខ. ហត្ថាមួយមិនសូវច្បាស់។
(ពន្យល់ឲ្យរស់រវក្តី)
បើហត្ថាមួយមិនសូវច្បាស់ ត្រូវតែពន្យល់ឲ្យរស់រវក្តី។

គ. ច្បាប់ហ្នឹងដូចមិនទាន់សម័យ។
(កែប្រែ)
បើច្បាប់ហ្នឹងដូចមិនទាន់សម័យ ត្រូវតែកែប្រែ។

ឃ. ការប្រជុំនោះមិនបានសំរេច។
(ពន្យារពេលឲ្យបាស់តែស្រេច)
បើការប្រជុំនោះមិនបានសំរេច ត្រូវតែពន្យារពេលឲ្យបាស់តែស្រេច។

ង. ភាមានទុបសក្តក្នុងរឿងនោះ។
(ទុកមួយរយៈ)
បើភាមានទុបសក្តក្នុងរឿងនោះ ត្រូវតែទុកមួយរយៈសិន។

ច. រដ្ឋធម្មនុញ្ញសរសេរចប់ហើយ។
(ចុះផ្សាយ)
បើរដ្ឋធម្មនុញ្ញសរសេរចប់ហើយ ត្រូវតែចុះផ្សាយ។

DRILL FIVE: Transformation

គំរូ

ក ហេតុអ្វីបានជាលោកមិនសរសេរទេ?
(ហេតុ, បង្កើតច្បាប់)

ស. បើលោកថាហេតុ ហើយហេតុអ្វីក៏គ្មានបែង ដូច្នេះត្រូវតែបង្កើតច្បាប់។

MODEL:

T: Article 3 doesn't talk about punishments. (is guilty, make a law)

J: If he's guilty, and Article 3 doesn't state such matters, then they have to make a law.

ក. រឿងមិនគាន់ព្រោងរដ្ឋធម្មនុញ្ញចឹងទេ?
(គ្មាន, ប្រើរាជាសិទ្ធិ)
បើរដ្ឋធម្មនុញ្ញចឹងក៏គ្មាន ហើយរឿងក៏មិនគាន់ព្រោង ដូច្នេះត្រូវតែប្រើរាជាសិទ្ធិ។

ខ. រដ្ឋសភាលែងធ្វើការប្រជុំហើយ?
(មិនគាន់សំរេច, ឈប់គិត)
បើការប្រជុំក៏មិនគាន់សំរេច ហើយរដ្ឋសភាក៏លែងធ្វើ ដូច្នេះត្រូវតែឈប់គិត។

គ. គាត់គ្មានស្រីទេ?
(ស្រឡាញ់គាត់, រំណាំគាត់)
បើស្រីក៏ស្រឡាញ់គាត់ ហើយគាត់ក៏គ្មាន ដូច្នេះត្រូវតែរំណាំគាត់។

ឃ. ខ្ញុំមិនគាន់បើកសុយទេ?
(គ្មាន, លួចប្រពន្ធលោក)
បើសុយក៏គ្មាន ហើយខ្ញុំក៏មិនគាន់បើក ដូច្នេះត្រូវតែលួចប្រពន្ធលោក។

ង. ភរចេះបើកខ្លួនដែរ?
(ហេតុ, ប្រើវាឱ្យរត់)
បើខ្លួនក៏ហេតុ ហើយវាក៏ចេះបើក ដូច្នេះត្រូវតែប្រើវាឱ្យរត់។

ច. វាគេវែកមិនត្រូវសិទ្ធិឃុំ។
(ហេតុឱ្យវាស៊ី, ត្រូវវាឱ្យរាយ)
បើជាឃុំក៏ហេតុឱ្យវាស៊ី ហើយរឿងវែកមិនត្រូវសុំ ដូច្នេះត្រូវតែត្រូវវាឱ្យរាយ។

DRILL SIX: Transformation

គំរូ

ក តេមិនបែងច្បាប់ក្នុងហត្ថាលេខាទេ?
(ទាស់ខុស)

ស. ប្រសិនបើបែងច្បាប់ក្នុងហត្ថាលេខាវិញ តម្លងរៀបចាទាស់ខុសទេ?

MODEL:

T: They don't write the laws in the article. (wrong)

S: If they write the laws in the article, what's wrong with that?

ក. តេមិនដាក់តុកទាត់ឡូវទេ?
(គិបាក)
ប្រសិនបើដាក់តុកទាត់ឡូវតែម្តងរៀបចាគិបាកទេ?

ខ. តេមិនព្រោងឱ្យរហ័សទេ?
(ទាស់ទឹ)
ប្រសិនបើព្រោងឱ្យរហ័សតែម្តងរៀបចាទាស់ទឹទេ?

គ. តេមិនរៀសសហជីករចិរន្តយ៍ទេ?
(ធ្ងន់)
ប្រសិនបើរៀសសហជីករចិរន្តយ៍តែម្តងរៀបចាធ្ងន់ទេ?

ឃ. តេមិនតែងជាភាសាខ្មែរទេ?
(ខុស)
ប្រសិនបើតែងជាភាសាខ្មែរតែម្តងរៀបចាខុសទេ?

ង. តេមិនចែងឱ្យច្បាស់ទេ?
(រកឹត)
ប្រសិនបើចែងឱ្យច្បាស់តែម្តងរៀបចារកឹតទេ?

ច. តេមិនចុះឈ្មោះឱ្យបានច្បាស់ទេ?
(ស្រួល)
ប្រសិនបើចុះឈ្មោះឱ្យបានច្បាស់តែម្តងរៀបចាស្រួលទេ?

DRILL SEVEN: Transformation

ក្បៀ

ក. បើខ្ញុំមានសេចក្តីប្តេជ្ញាចិត្តខ្លាំង ខ្ញុំនឹងធ្វើការងារនេះបានសម្រេច។

ខ. ការងារនេះនឹងសម្រេចបានលុះត្រាតែខ្ញុំមានសេចក្តីប្តេជ្ញាចិត្តខ្លាំង។

MODEL:

T: If I have a strong determination, I will be successful.

S: I won't be successful if I don't have a strong determination.

ក. បើខ្ញុំចង់ចុះបញ្ជីសហគ្រាសហ៊ុន ខ្ញុំត្រូវមានលុយច្រើនសិន ទើបខ្ញុំអាចចុះបញ្ជីសហគ្រាសហ៊ុនបាន។

ខ. បើនាងតុងវ៉ាត់ល្អ នាងនឹងបានធ្វើជាតារាភាពយន្ត? ព្រោះនាងមានមុខងារជាតារាភាពយន្ត ទើបនាងតុងវ៉ាត់ល្អ។

គ. បើរឿងសហជីពកម្មករមិនខ្លាំងទេ ហើយវាឆាប់ចប់ទេ? ព្រោះរឿងសហជីពកម្មករខ្លាំង ទើបវាមិនឆាប់ចប់។

ឃ. បើក្រសួងរដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិ ទាក់ទងមកអ្នក? ព្រោះអ្នកជាក្រសួងរដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិ ទើបក្រសួងរដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិទាក់ទងមកអ្នក។

ង បើចុះឈ្មោះឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ទើបមិនត្រូវខ្ជិលទេ? ព្រោះត្រូវខ្ជិលទើបមិនបានចុះឈ្មោះឱ្យត្រឹមត្រូវ។

ច. បើសរសេរចុះក្នុងការសិក្សាទេ ទើបមិនបានសិក្សាទេ? ព្រោះមិនបានសិក្សាទើបសរសេរចុះក្នុងការសិក្សាទេ។

DRILL EIGHT: Substitution

ក្បៀ

ក. វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យការសរសេរអត្ថបទនោះ ពេញលេញ (ត្រឹមត្រូវ)

ខ. វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យការសរសេរអត្ថបទនោះ ត្រឹមត្រូវ

MODEL:

T: Writing that article so it's complete is impossible. (correct and proper)

S: Writing up that article so it's correct and proper is impossible.

វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យការសរសេរអត្ថបទនោះ ត្រឹមត្រូវ

ក. រដ្ឋធម្មនុញ្ញ
វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ត្រឹមត្រូវ

ខ មានលក្ខណៈ ត្រឹមត្រូវ
វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យមានលក្ខណៈ ត្រឹមត្រូវ

គ ក្រោង
វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យក្រោង ត្រឹមត្រូវ

ឃ ច្បាប់
វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យច្បាប់ ត្រឹមត្រូវ

ង. បន្ថែម
វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យបន្ថែម ត្រឹមត្រូវ

ច. គណៈកម្មការ
វាមិនអាចទៅរួចទេ ដែលឱ្យគណៈកម្មការ ត្រឹមត្រូវ

READING PASSAGE 2

រឿងសម្លាប់ខ្មោច

១ ខ្មោចរឿងដុះអ្នកហ្នាស់ដុះសម្លាប់បាន តើហ្នាស់ដុះមានន័យសម្រេច? បើមានន័យ មានន័យដែលណា ហេតុអ្វីគឺមានន័យ?

ឆ្លើយសំណួរទី១

ខ្មោចរឿងដុះគេ បើហ្នាស់ដុះសម្លាប់ តាលវិតរឿងនឹងសម្លាប់នៅគាលយប់ ហើយបន្សុះរំលស់រឿងនោះគឺជាការបែរនោះ ហ្នាស់ដុះអ្នកសម្លាប់មិនត្រូវមានពេលទេ។ បើរឿងខ្លះ ហើយរដាយដល់ក្តីរត្បិបត្រូវ នួយអ្នករឿងនោះតាំរបែនជាខ្មោចរកអ្នកសម្លាប់អ្នកដឹតខាងមកវិញដោយមានការខ្លាំប្រាំងៗនោះ ហ្នាស់ដែលអ្នកសម្លាប់ជនសុចរិត មិនរបែនទេ ត្រូវមានពេលតិចពេលសម្លាប់បន្សុស្សដោយបាតគឺតទុកមុន គឺរពេល ១ក្តីថ្ងៃ ២ថ្ងៃ ៣ថ្ងៃ កាលណាគ្មានគឺតទុកមុន ពេល ១ក្តីថ្ងៃ ២ថ្ងៃគឺ កាលណាមានការគឺតទុកមុន។

២. ខ្មោចស្លូចត្រូវរបស់ហ្នាស់ត្រូវប្អូអ្នកដឹតខាងសម្លាប់បានក្នុងភូមិ តើអ្នកសម្លាប់មានពេលសម្រេច? បើមានពេល ពេលយ៉ាងដូចម្តេច? ព្រោះអ្វីគឺមានពេល?

ឆ្លើយសំណួរទី២

ការសម្លាប់ខ្មោចរដាក្នុងរបងភូមិដោយកស្តាងជាប់រដាវិញ តូវត្រូវមានពេលទេ គឺព្រោះចូលក្នុងរឿងការពារខ្លួនរដាក្នុងរបងផ្ទះ ដែលច្បាប់ត្រាប់ត្រាហ្នុណ្ណ ថាតូវគឺជាដូចជាការការពារខ្លួនតាមច្បាប់ដែរ។

៣ ខ្មោចស្លូចត្រូវតបានរបើយរាត់ ហ្នាស់បុអ្នកដឹតខាងបានតាមរបើយសម្លាប់បានតាមដូន ដោយមានវិត្តជាកស្តាងគឺតត្រូវការ តើអ្នកសម្លាប់មានពេលសម្រេច? ដីប៉ុន្តែ? បកគឺអ្វីគឺមានន័យ?

ឆ្លើយសំណួរទី៣

ការសម្លាប់ខ្មោចរដាត្រាំងរបងភូមិ ដោយមានកស្តាងរដាវិញ មិនត្រូវនឹងការការពារខ្លួនតាមច្បាប់ទេ គឺព្រោះរដាត្រាំងរបងផ្ទះរដាហើយ។ ការសម្លាប់នេះត្រូវចូលជាបានសម្លាប់បន្សុស្សគឺតទុកមុន ត្រូវមានពេលទុកឱ្យថ្ងៃ ២ថ្ងៃ កាលណាអ្នកសម្លាប់ពុំបានគឺតទុកមុនទេ តាមមាត្រា ៤០៤ ក.ព.ព ពេលទុកឱ្យថ្ងៃគឺ កាលណាអ្នកសម្លាប់បានគឺតមុន តាមមាត្រា ៤០៦ ក.ព.ព។ រឿងជាខ្មោចនេះត្រាន់តែដើម្បីតុលាការបន្ថយពេលអ្នកសម្លាប់នេះបន្តិចតែប៉ុណ្ណោះ។

៤. ខ្មោចស្លូចនាមានពេលត្រឹមណា? ជាប់គុកក្នុងរយៈកាលប៉ុន្មាន?

ឆ្លើយសំណួរទី៤

ខ្មោចស្លូចគេត្រូវមានពេលបណ្តើមឱ្យក់គឺតយ៉ាងច្រើនបំផុតគឺ ៤ឆ្នាំ តុកតាមមាត្រា ១០ - ៤ ១៨ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ បើចូលក្នុងរដាកាពេលរដាយរហូតណាមួយតុលាការអាចបន្ថយបតត្រឹម ១ឆ្នាំ ឬ ២ឆ្នាំ ឬ ៣ឆ្នាំបាន តែត្រូវទុនទុនៅតាមមាត្រា ១៣ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

READING PASSAGE 3

រឿងចូលជាតិ

ឆ្លើយនឹងសំបុត្រចុះថ្ងៃទី៦ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៦៩ របស់ឈ្មោះ សុខ ត្រុយ នៅភូមិជួលស្លឹ សង្កាត់តាលុន ស្រុកសង្គមរោគ្គកណ្តាល ដែលមានរូបថតមកជាមួយ។

ឈ្មោះ "ដ" ជាតិខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ដែលអាយុបាន៦ឆ្នាំ ឈ្មោះនេះបានបកស្រុកខ្មែរ ជាមួយនឹងម្តាយ ក្នុងខែពិភាក្សា ក្នុងរោគ្គជាតិសំបង។ ដែលអាយុ១៨ឆ្នាំ ក្នុងដំណាក់បាវ៉ាំង បាវ៉ាំងត្រូវរកស្នូលអ្នកដែលមានជាតិជាខ្មែរឱ្យចូលបំរើក្នុងកងព័ទ្ធរបស់គាត់ ឈ្មោះ "ដ" នេះភ្លេចការផ្ញើតមានកើតមកជាជាតិឈ្មួន គឺកាតឈ្មួនហួតបាត។ លុះដែលការប្រគល់ឈ្មោះនេះបានឈប់ក្រសួងព័ត៌មានស្រុកខ្មែរ ឈ្មោះ "ដ" នៅតែមានកូនចៅតាក់ មានចុះសំបុត្រកំណើតជាខ្មែរ មានជុំវិញដូចគេជាខ្មែរ។ បកដែលសព្វថ្ងៃនេះ ឈ្មោះ "ដ" អាយុ៤ឆ្នាំហើយ។

សួរថា

១. តើឈ្មោះ "ដ" នេះចុះសំបុត្រកំណើតកូនតាំងពីតាក់ជាខ្មែរមានន័យដែរឬទេ? ព្រោះអ្វី?

២. តើឈ្មោះ "ដ" ដែលកាត់តាតជាឈ្មួននេះ ប្រគល់ឱ្យកូនតាំងពីរៀបការរស់នៅជាមួយនឹងកុំពុកខ្លួនចូលកាត់តាតជាខ្មែរវិញបានឬទេ? ព្រោះអ្វី?

ឆ្លើយ

១. កូនរបស់ឈ្មោះ "ដ" តាំងពីតាក់ដែលចុះសំបុត្រកំណើតជាខ្មែរនេះត្រឹមត្រូវហើយ ដោយព្រោះច្បាប់បានបញ្ជាក់ថា កូនកើតនៅស្រុកខ្មែរ ពុកម៉ែមានជាតិជាខ្មែរដោយ ត្រូវបានជាតិជាខ្មែរតាមច្បាប់។ ក្នុងករណីនេះឈ្មោះ "ដ" នឹងត្រូវមានន័យដែរ។

២. ឈ្មោះ "ដ" ការដើមជាខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ដែលក្រោយបង់គាតឈ្មួន ក៏ជាជាតិជាឈ្មួន។ ប្រគល់ឱ្យកូនជាតិជាខ្មែរពុំអាចយកឈ្មោះ "ដ" ឱ្យមកជាខ្មែរកាចខ្លួនបានទេ។ បើឈ្មោះ "ដ" ចង់បានជាតិជាខ្មែរ ត្រូវយកបណ្តឹងដែលខ្លួនមានទីក្រសួងខ្មែរកម្ពុជាក្រោមមកនិវត្តន៍ហើយធ្វើសំបុត្រសុំពីរាជការដើម្បីរបៀបសាលាដើម្បីសុំឱ្យតុលាការសំរេចជូនជាតិខ្មែរឱ្យមកខ្លួនវិញ ដែលនេះហៅថាប្តឹងតាមយកជាតិវិញ។ តុលាការក្រោយពីបានកិនិត្យថាឈ្មោះ "ដ" ជាខ្មែរពិតប្រាកដ អាចសរប្រមាប្តូរជាតិខ្មែរឱ្យឈ្មោះ "ដ" វិញបាន។

NOTES FOR READING PASSAGE 3

Line 1. Note the use of the word ឈ្មោះ 'name' to mean 'a person named....' This usage has a style range between neutral and contemptuous. In this passage it is neutral in connotation. Ordinarily, however, a person of high social status would not be referred to as ឈ្មោះ + name.

VOCABULARY

* ក.ម.ច = ក្រមក្រហមច្បាស់	penal code
កម្ពុជក្រោម	area of South Vietnam formerly belonging to Cambodia
* កម្មសិទ្ធ	property right
សិទ្ធិ	a right, right
ការងារមុខងារ	duty, function, role
ការងារ	duty, something required
កែ	to correct, to fix
កំណើត (-រកើត)	birth, origin; to originate
...ក្តី...ក្តី	whether...or...
ខ្មែរកម្ពុជក្រោម	Cambodians who live in the Mekong Delta area of South Vietnam
គោលការណ៍	purpose, goal
* ក្នុងគិតពុំកម្ម	unpremeditated
* ក្រហ្មា /krohɔn/	laity (formal)
ចម្រើន "ចើលការរ៉ាំរើន"	
ចាត់ចែង	to arrange, to set up
ចាំ	necessary
ចុះផ្សាយ	to publish, to be published
ផ្សាយ	to broadcast, to disseminate, to spread
* ចែង	to state, to declare, to express (formal)
ជណ្តើរ	staircase, stairs
ជាក់ដែល	clear, sharp
* ជាក	clearly imprinted
តម្រូវ (-ត្រូវ)	to enforce
តែងតែ	to have to, must, should
ថ្ងៃខាងមុខ	in future days
ទទួលស្គាល់	to recognize, to accept
* ទ្រង់	Appearance, form
ទ្រង់	probably, possibly, it appears
ទាស់	wrong, (what's) the matter
ទីប្រជុំ	the assembled members of
ទីភ្នាក់ងារ	agency
ទីស្ថិការ	office, place of business
នយោបាយ	impossible
ប្រព្យ	real property
ធានា	to guarantee, to promise
នាម	name (formal), noun
* និប្ផិតកម្ម /ni?m±tɔkam/	formation, invention (formal, abstract)
* និម្មិត /ni?m±t/	to originate, to fabricate (formal)
បក	to peel; to translate; to reverse
* បច្ឆាជន /pacchaacún/	descendant (literary)
* បច្ឆា (H) /pacchaa-)	descending (literary)
បញ្ជាក់ (-ជាក់)	to clarify, to make clear, to show
ជាក់	clear, certain
បន្តុ	continuously, one after another, and so on
* បព្វជិត /boppoc±t/	clergy (formal)
បុព្វកថា /bɔppɔkathaa/	foreward, preface, introduction
បែងចែក	to divide, to be divided
ខែង	to divide, to increase in number
បាត់	to cause to be lost, to lose (something), to get rid of

ប្រើប្រាស់ to use

* ផ្ទាល់ AC

ផ្ទាល់ខ្លួន in person, personally

រឹងមាំ (ភាព) to harden, to stiffen; to make firm

ពន្លារ to extend

ពិចារណា to ponder, to think

ដំបូង originally

ពេញលេញ full; completely

ព្រមព្រៀងគ្នា to come to an agreement

ប្រព្រឹត្ត AC

ភេទ sex, gender

* មជ្ឈមប្បាន /mɔccʰé?tʰan/ medium of communication

* មជ្ឈ /mɔccʰé?/ middle

មហាជន /mohaacún/ the people

មហត (H) great, large

បណ្តោះអាសន្ន temporary; for the time being

ប៉ុន្តែការពិត in fact, really

ប្បុរស guy, fellow (often slightly derogatory) (monsieur)

ហេតុដូច្នេះហើយ that's why

យុវជនកាកបាទក្រហមកម្ពុជា the Salvation Youth (governmental-sponsored youth organization)

យុវជន /yu?vé?cún/ youth, young people

* យុវ /yu?vé?/ (H) young

របង fence, hedge

ទាមទារ to assume responsibility for

ការពារ to take responsibility

* រក្ស to protect

* រាំង to obstruct, to hinder

* ការ to block off, to close off

រួបរួម to unite

* រួម to join, to unite

រើសរើង to discriminate

* រើង to dig up

លក្ខណៈ /lé?kʰnɔna?/ character, aspect of character

លាយលក្ខណ៍អក្សរ in writing

* លក្ខណ៍ /lé?/ dye

សង្គមកិច្ច /sɔŋkumkec/ social affairs

សង្គមនិយម socialism

*សង្គហនុប្បការៈ devoted to social welfare; human resource

អនុគ្រោះ to help each other, to understand each other

សព្វគ្រប់ complete(ly)

សព្វ /sop/ all

សមភាព /sɔmɔphiap/ equality

សម /sɔmé?/ (H) equal, same

សាមគ្គី /saamɔkii/ cooperation, teamwork

សារវន្ត /saarɔvón/ important (literary)

* វន្ត /vón/ (H) to have (a quality)

សាសនា /sahsnaa/ religion

សុខុមាលភាព well-being

សុខុមាល well-off, healthy

អនុវិភាព freedom

ទំនេរ free

ស្មុគស្មាញ complicated and difficult, 'hairy' (neither component has independent meaning)

* អចិន្ត្រៃយ៍ /a?cəntrey/ permanent

* អ /a?/ (H) not (like English un-, a-)

ចិន្ត្រៃយ៍ /cəntrey/ temporary (literary)

អធិបតេយ្យ /a?thɨpətaay/ control , sovereignty

អនុប្រធាន /a?nu?prəthian/ vice president

* អនុ /a?nu?/ under, lesser

អនុវត្ត /a?nu?vót/ to execute, to apply, to follow up

* វត្ត /vót/ duty, action; to act (literary)

*អនីតិកម្ម /a?vi?te?kamɛy/ obedience to the law

* វិនីតិកម្ម /vi?te?kamey/ disobedience to the law

តំបន់ /tɔnlɔə/ region, part; level

ជាបណ្តោះអាសន្ន temporary; for the time being

អស់រលះបង់ exhaustive, complete(ly)

ឯកភាព /ɛkəphiap/ unity

ខ្ញុំ I, me (familiar)

អ្នកជាតិនិយម /né?ciatniyum/ nationalist; name of the organ of the Sangkum Reastr Niyum, Sihanouk's political party

ជាតិ /ciat/ nation; flavor; essence

និយម /ni?yum/ accustomed to, normally; - ism

ជនរងគ្រោះ victim

រងគ្រោះ to be a victim

រង to be a victim; to defend

APPLICATIONS

1. If ចំណែកឡើយ means 'temporary', and អចិន្ត្រៃយ៍ is 'permanent', how do you say:

   a. injustice (យុត្តិធម៌ 'justice')
   b. disorder (សន្តិសុខ 'peace')?

2. Using អ្នក, ការ, ភាព and នៃ translate the following English nouns into Cambodian:

   a. sadness
   b. driver (car)
   c. act of explaining
   d. state of health
   e. nationalist
   f. equality

3. How many ways can you think of to ask 'why?' in Cambodian?

4. Explain the difference between laws and the constitution. What is the function of a constitution?

5. Fill in the blank with the proper translation for the English pronoun given in parentheses:

   ๑ ប្អូនសិស្សហូកនំយ៉ាយរួមជាមួកជាកយ៉ាងដិតដាត (his) ម្ហូកម៉ា (I) យល់ដំណឹងថាស្តេចនឹកនាំយុទ្ធនាវីតយក... (them)តាមរាក់ទុកបុនដែងការនិងកាត់នៃចក្តី។
   ๒ បង... (my) ប្រពិប្រពន្ធ (his)ឱ្យយកជាយរួមឱ្យកូនប្រុស... (their) ប្រុះ... (he) ត្រូវប្អូនសិស្សចាប់ឃុំឃួយនិម្ចប់ករហឹល។
   ๓ អាណាយកស្លុយ... (my) ១ អាហ្នឹងឱ្យវិនិតរកនឹញ្ចុះ... (I) រួមជ្រើនប្អូនសិស្សយក... (him)រួមរាក់ទុកវិតម្ពង់។
   ๔ ការសូតិនរួមរាល់ការន្ទួងប្អូនសិស... (they)គឺចាប់ឈួរ (him) ភ្លាម។ ... (he) ចិនរកចន្លើយ ប្រុះ... (he) ចិនដឹង។... (I) រឃឹញ ក្លួនឱ្យអាណិត... (him) ណាស់។

6. Play the roles outlined below with your teachers. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1:

You have been asked to outline bylaws for a Cambodian-American partnership manufacturing synthetic textiles in Cambodia. Find out what points should be covered in the bylaws and what points of interest to the partnership are automatically covered by Cambodian law. Some points in which you should be interested relate to rights of foreign nationals, indebtedness, import-export regulations, property rights, etc...

Situation 2:

You have just become the leader of the approximately 3,000 inhabitants of an independent island. Confer with an adviser(who has his own ideas about government of the island)about rules and regulations for the benefit of the island inhabitants. Decide what should be treated in the constitution and what should be in the laws (if you decide to have a constitution, that is).

Situation 3:

You are a member of the press. The legislature has been processing a bill in which you have an intense interest (pick your own topic). Inquire of a member of the legislature about the progress of the bill and its chances of passage.

7. Fill in the blanks with the proper words provided.

๑ លោកប្រធានបឹងគន់គន្សល់ ដល់ សុំគន្សល់តែរាត្រីតែ។
រសៀត្តី, ពាក្យ, ប្រយោជន៍

๒. ... ជារាសសារាវន្តនៃថ្ងាប់។
សាលាលហុ, រដ្ឋធម្មនុញ្ញ, ហរិតា

๓ របើរលាកមានកិច្ចព្រមព្រៀងនោះជាសាយលក្ខណ៍ ខ្ញុំនឹងរដ្ឋិដ្ឋិនរលាក។
រសេរ, រកក្សារ, ព្រហប់

๔. រដ្ឋការអនុញ្ញាតិឲ្យមហាជនបរញ្ចោញរយោបល់ ... អំពីរសេចក្តីព្រាង។
រដោយហាតែរត, រដោយរសរី, រដោយចិត្តឯង

๕ រមែចមានតែរបីរដ្ឋីរតី? មានរតែមួយ រហែយ។
មិនបាន, បាន

๖ មានលក្ខណ តូចារព្រឹនរកញ្ចឹង... ជារាតិបាតតិនិត្យ។
រព្រោះ, បាន, រតែ

๗ រតែរដ្ឋីថ្ងាប់... ស្រមែតាមសង្គមមនុស្ស។
នឹង តាម, ទ្បី

9. Make speeches using the following sets of words.

๑ ...

๒ ...

๓ ...

๔ ...

10. Questions for the teachers to ask.

๑ ...

๒ ...

๓ ...

๔ ...

๕ ...

๖ ...

๗ ...

๘ ...

๙ ...

๑๐ ...

10. Find out the answers to the following questions from your teacher:

a. In the United States the final authority for a law is the constitution. In Cambodia what is the basis for laws?

b. Historically has this always been the case? If not, on what were laws based in the various periods?

c. Who is responsible for interpreting the Cambodian Constitution?

d. If the chief executive disagrees with an interpretation of the constitution, what can he do?

e. Refer to Application Exercise No. 4 above and what you said then. Find out if the same distinction applies to Cambodia.

f. How is the constitution amended?

g. Does the Cambodian constitution enumerate the rights of the individual? Is there anything comparable to the American Bill of Rights?

h. Under what circumstances can individual rights be suspended? Are there time limits on such suspensions?

i. Are there groups whose rights are different from those of the majority according to the constitution and laws?

LESSON EIGHT

FOREIGN RELATIONS AND DIPLOMACY

1. What means do Communists use to influence world opinion?
2. How are [illegible] and their embassy officials chosen?
3. Is there a career foreign service?

ស្ថានភាពសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅក្នុងពិភពលោក

ការកែចំរើនរបស់ប្រទេសមួយ ។ កែនកែតាក់តែងយ៉ាងដិតស្និទ្ធបំផុតនឹងស្ថានភាពកូម៉ាសាស្ត្ររបស់ខ្លួន ។ សាធារណរដ្ឋខ្មែរជាអាស្រ័យប្រទេសមួយដ៏ត្រចះត្រចង់ មានមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងម៉ា ហើយនិងប្រវត្តិដ៏ខ្លីសង្ខ្លែង ។ ប្រទេសនានាតាំងឡាយដែលនៅជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី កែនកែត្រូវជាប់ពាក់ពន្ធនឹងប្រទេសយើងនេះ ។ ខ្លះចង់ការងារជំនួញ (សេដ្ឋកិច្ច) ខ្លះទៀតផ្លូវទូត (នយោបាយ) ។ល។ ម៉ោនិយាយឲ្យចំតែម្តងទៅ សាធារណរដ្ឋខ្មែរយើងនេះ ជាប្រកបសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ ចំពោះប្រទេសជាច្រើន ជាពិសេស មហាអំណាចធំ ។ តាំងឡាយនៅក្នុងពិភពលោក ។ ប្រទេសចំនួនក្រហមនៅក្រោមអំណាច ម៉ៅ សេទុង ចង់យកប្រទេសខ្មែរយើងធ្វើជារណប ធ្វើជាមូលដ្ឋានមួយ ក្នុងការផ្សាយមនោគមវិជ្ជា "ម៉ៅនិយម" ។ ប្រទេសយួនខាងជើងដែលជារណបរបស់ចំនួនក្រហម ជាពួកចាត់ការ ដៃជល់ក្នុងការផ្សាយមនោគមវិជ្ជាកុម្មុយនិស្ត ។ ប៉ុន្តែ ដោយបណ្តាកស្ត្រខ្មែរទាំងមូលមានយុវជន និង បញ្ញាវន្តជាច្រើន ជាអ្នកស្រឡាញ់អារ្យធម៌ វប្បធម៌ និងចំទៀមទម្លាប់ខ្លួនយ៉ាងខ្លាប់ខ្លួន មនោគមវិជ្ជាដ៏គប្រយោជន៍នេះ ក៏បានទទួលបរាជ័យយ៉ាងអាម៉ាស់មុខបំផុតនៅប្រទេសខ្មែរយើងនេះ ។ ពួកទម្លាយកុង និងយៀកណាមខាងជើង កើតក្តៅក្រហាយ ក៏លួចប្រើកលល្បិចគ្រប់បែបយ៉ាង ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រទេសខ្មែរយើងចុះក្រោកដុតជាប ហើយនៅទីបំផុត ដើម្បីនឹងបំបែកចិត្តគំនិតយើងខ្លោះទៅកេលទ្វីកុម្មុយនិស្ត ដែលពួកអស់នេះទំផ្សាយអះអាងថា ជាលទ្ធិតែមួយគត់ ដែលអាចដឹកនាំប្រទេសខ្មែរយើងទៅកេការចំរើនល្អគាស់ ។ ក្នុងចំណោមមធ្យោបាយដ៏ថោកទាប ដ៏អមនុស្សធម៌ទាំងឡាយរបស់ពួកអស់នេះ គឺមាន ការបំពុលមតិខ្មែរគ្រប់បែបយ៉ាង ដើម្បីបើកផ្លូវទៅកេអំពើពុករលួយនិយម ហើយដោយយកស្តេចសីហនុ និងក្រុមញាតិជាអ្នកគាំទ្រាល ។ អ្នកស្នេហាជាតិខ្មែរយើងខ្លះ ដែលហ៊ានប្រឆាំងនឹងមាគ៌ាដ៏អប្រិយនេះ បានត្រូវពួកទម្លាំទាំងនេះបង្ខាំបង្ខែសីហនុយកទៅសម្លាប់ចោលខ្លះ យកទៅ "បំបាត់ស្បាត" ខ្លះ ។ អង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលប្រទេសយើងជាសមាជិក ក៏បានតាំទ្រពេញបំហឹង ក្នុងការដួយខ្មែរឲ្យក្សោកទីជ័យ អារ្យធម៌ និង ទ្រព្យសម្បត្តិវប្បធម៌គ្រប់បែបយ៉ាង ។ ដោយបណ្តាកស្ត្រខ្មែរទាំងមូល មានយុវជន និង បញ្ញាវន្តជាដើម ត្រាំមិនបានឱនឹងការក្បត់ជាតិដ៏ជាក់ស្តែងពេកបែបស្តេច

សីហនុ (ដែលបានប្រាប់ចំនួនក្រហម រហូតដល់ថ្នាក់ឆ្កែខ្ចីកញ្ឆេះ ហើយលក់ចឹកដីប្រទេសទៅឲ្យពួកខ្មាំង)... កំដាច់ចិត្តខ្ទាក់សីហនុនេះចេញទៅ ។ តាំងពីពេលនោះមក ចំនួនក្រហមនឹងបាត់ បានយួនខាងជើង និងពួកយៀកកុងជាដើម កំចាប់ផ្តើមរាយការប៉ាន សម្លាប់រាស្ត្រខ្មែរស្លូតត្រង់ ព្រះសង្ឃ បញ្ញវ័ន្តយ៉ាងពេញមុខ ដោយគ្មានការអៀនខ្មាសបន្តិចបន្តួចសោះឡើយ ។

BEST COPY AVAILABLE

លោក ស៊ីសុនឥន្ទ្រីទត្ត (ខាងស្តាំ)
ឯកអគ្គរដ្ឋទូតខ្មែរប្រចាំសហរដ្ឋអាមេរិក

NOTES FOR READING PASSAGE 1

Line 12. Insert the word ដែរ between ឈើ and ស្ទឹង.

Line 14. This sentence will be clearer if you read ដើម្បី with the clause ending in ...

Line 15. You are already familiar with ត្រូវ + clause which is translated by a passive verb in English, e.g.,

ប្រជាជនជាច្រើនត្រូវសត្រូវសម្លាប់។

Many villagers were killed by the enemy.

In this sentence you have the same kind of construction, but the clause following ត្រូវ is somewhat more complicated than what you are used to. In the example above, there are two participants: the agent (enemy) who performs the action and the goal (villagers) who experience the effects of the action. In ...there are three participants. The agent or performer of the action of killing is Sihanouk. The people who are affected by the killing are the Khmer patriots. The third party is the group of barbarians, who are the causer of the act of killing. When this type of causative construction follows ត្រូវ, the translation cannot be literal in English; instead a freer translation must be used, e.g., 'the patriots were killed by Sihanouk under the orders of those barbarians.'

Line 17. Note the use of ដែល 'which, that.' In English ដែល in this sentence would have to be translated 'of which.'

Line 18. The structure of the sentence that begins at the very end of this line and continues into line 2 will be clearer to you if you ignore the parenthesized material when you read through the sentence for the first time. In reading any complex material for the first time, leave out parenthetical material. Some of it will not be marked by parentheses, but you can recognize it by other signals in the wording. For example, in the same sentence the clause ... is parenthetical; its parenthetical status is marked by the phrase ... 'for instance.' This kind of thing can be omitted from first readings and included when you read another time for more detail.

DIALOGUE

ឧទាហរណ៍សម្រាប់សន្ទនា

សំរាបសួរ	to ask (formal)
អំបាស្សាដ័រ	ambassador (French)
អីក៏ ម្ល៉ះ	why is it so....?

១ អ្នកបកប្រែ. លោកចង់ជំរាបសួរលោក អំបាស្សាដ័រថាបួបងាកអីខ្លះអីក៏ឆ្ងាញ់ម្ល៉ះ?

Interpreter - The gentleman wants to ask you, Mr. Ambassador, what did they put into the food to make it so delicious?

ស្រេចនឹង	up to, depends on
ទទួលទាន	to eat (formal)(see note)

២. អំបាស្សាដ័រ. ខ្ញុំមិនដឹងទេ។ ខ្ញុំដឹងតែទទួលទាន ខាងរឿងធ្វើស្រេចនឹងស្ត្រីៗទាំងអស់។

Ambassador - I don't know. All I know is how to eat. All the cooking is up to the women.

ហូច(តែ)	to seem
ទៀ	(see note)
ស្ថានទូត	embassy

៣ អ្នកបកប្រែ. លោកឃើញហូចតែមានខ្មែរនៅទីនេះមានប៉ុន្មាននាក់ទៀត ធ្វើការនៅស្ថានទូត?

Interpreter - There seem to be a lot of Khmer here. How many are there who work at the Embassy?

ភូឈួយ	assistant
ទីប្រឹក្សា	advisor, counselor
អាតាសេ /a?taasee/	attaché
ពិធីការ	protocol
លេខាធិការ	secretary (an official)
ប៉ុណ្ណឹង	that much, only

៤. អំបាស្សាដ័រ. យើងមានភូឈួយហ្នឹងក៏ ទីប្រឹក្សាហ្នឹងក៏ អនុត្តរភាពាក់អ្នកពិធីការហ្នឹងក៏ ដឹងលេខាធិការពីរនាក់ប៉ុណ្ណឹងទេ?

Ambassador - We have only an assistant, a counselor, three attachés, a protocol officer, and two secretaries of Embassy.

មានប្រសាសន៍	to say (formal)
ព្រឹត្តិការណ៍	event, incident (formal)
អន្តរជាតិ	international
គាល់តែរសោះ	at all, whatsoever, in no way

ជ.អ្នកបកប្រែ .លោកមានប្រសាសន៍ថាសព្វថ្ងៃនេះលោកតាមព្រឹត្តិការណ៍អន្តរជាតិមិនគាន់គាល់តែរសោះ។

Interpreter - The gentleman said that nowadays he cannot keep up with international events at all.

មនោគមវិជ្ជា	idea, opinion
វិជ្ជា	knowledge, field of study
មនោគមវិជ្ជា	ideology
គឺ គឺ	(see note)
កើតរឡើង	to arise, come about

ឯ.រដ្ឋាស្ថានទូត.ពិភពលោកឥឡូវមនោគមវិជ្ជាកាន់តែកើតរឡើង។ច្រើន, នេះនាំឲ្យមានព្រឹត្តិការណ៍កាន់តែច្រើនហួសប្រមែ។

Ambassador - In the present world, there are more and more new ideologies, and this leads to still more and more incidents.

ដល់	to reach

ឋ.អ្នកបកប្រែ .លោកឮថាប្រទេសមហាអំណាចចង់ៗចង់តាក់ទងជាមួយនឹងយើង។ រឿងហ្នឹងដល់ណារហើយ?

Interpreter - He's heard that the great powers want to have diplomatic relations (with us). Where does that matter stand now?

ថ្វីបើ	even though, even if

ឌ.រដ្ឋាស្ថានទូត .ថ្វីបើស្ថានការណ៍ក្នុងស្រុកឡូតាស់មុនដាបយ៉ាងនេះតែមាត់ទូតយើងបានចរចាសូតសាស់ណាស់។

Ambassador - Even though the domestic situation has deteriorated, we have made good progress on the diplomatic front.

មិនយូរមិនឆាប់	sooner or later
៩.អ្នកបកប្រែ . តាមរយៈការយល់មិនយូរមិនឆាប់ អាមេរិកាំងនិងចិនក្រហមប្រហែលជាតភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាការទូតមិនខាន។	Interpreter - According to his understanding, sooner or later the U.S. and Communist China will surely establish diplomatic relations.
ព្រម	to be willing, to agree
មិនព្រឹ ប មិន..ព្រឹ	under no circumstances, 'I wouldn't be caught dead...
ទទួលស្គាល់ រំលងបង	to recognize completely (negative), period
១០.អ៊ំបាស្សាដ៊ឺ . បាទ. ប៉ុន្តែនៅសល់តែមហាអំណាចមួយទេតែប៉ុណ្ណោះដែលមិនព្រមទទួលស្គាល់រដ្ឋាភិបាលយើងតែម្តង។	Ambassador - Yes, but there still remains that one great power that is not willing under any circumstances to recognize our government.

BEST COPY AVAILABLE

ស្ថានទូតរុស្ស៊ី (ខាងក្នុង)

NOTES FOR THE DIALOGUE

Sentence No. 1.

Note some pronouns used for high-ranking persons: the third-person form is លោក 'he' (for a woman it would be លោកស្រី) ; the second-person form can include the person's title or rank. This form of address is often used with members of a hierarchy, e.g., military officers or government officials. For example: លោកវរសេនីយ៍ឯក Lieutenant Colonel, លោកស្រីរដ្ឋមន្ត្រី 'Madame Minister.'

Sentence No. 2.

Another part of formal speech is use of formal verbs for certain common actions. One of the most common of these is 'to eat' ordinary (urban) ញុំ , formal (any person) ទទួលទាន .

សិស្សា is a deferent word for 'eat.' It is not used with the first person: to a Cambodian *ខ្ញុំសិស្សា [1] sounds pretentious and immodest. At the level where one is addressed with សិស្សា and other deferent forms, the proper verb to use in response is ទទួលទាន , e.g., លោកសិស្សាអ្វី ? 'What will you have?' ខ្ញុំទទួលទានស្រា 'I'll have liquor.' ទទួលទាន (literally 'receive alms') also can be used with second and third person subjects. In such cases it is polite and formal, but not deferent.

The word ស្គាល់ 'to know, be aware' is also not used with first-person subjects; ដឹង is the appropriate form. ស្គាល់ is deferent; ដឹង is ordinary. Likewise ជំពាក់ស្អី in sentence 1 is a deferent form of ស្អី used only with second and third person objects (any person subject can be used). (Cf. Grammatical Sketch pp. 97 ff.)

Sentence No. 3.

In this sentence ទេ following the question emphasizes the speaker's curiosity and indicates that he expects an approximate answer like '20 or so,' 'forty-odd,' 'five-six people.'

Sentence No. 4.

The word លេខាធិការ refers to a secretary who is an official in an organization, e.g., a diplomatic officer, or the secretary-general of the U.N. The term ស្គ្រីប or French sécretaire is used to refer mostly to a clerical worker. Note the word អធិការ 'to administer, inspect; inspector' in លេខាធិការ 'secretary.'

[1] An asterisk precedes hypothetical forms.

Sentence No. 9.

Note the use of ... in this sentence to indicate the parallelism of the two events. The use of ... here indicates a close relationship between the rise of new technology and the increase in international incidents.

Sentence No. 10.

Note that this sentence could also read ... ... The word ... in ... can either follow ... or the first verb of a verb phrase.

BEST COPY AVAILABLE

លោក អ៊ុម ស៊ីម (ខាងស្តាំ)
អគ្គរដ្ឋមន្ត្រីទទួលប្រចាំសហរដ្ឋអាមេរិក

DRILLS

DRILL ONE: Transformation

គំរូ

ក ម្ហូបដាក់ច្រើនប្រភេទបានជាឆ្ងាញ់ណាស់។

ស ម្ហូបដាក់អីខ្លះ អីក៏ឆ្ងាញ់ម្ល៉េះ?

MODEL:

T: The food, they put in a lot of things; that's why it's good.

S: The food, what did they put in it to make it so good?

ក ស្រុកយើងកើតមានស្ថានភាពការណ៍ច្រើនណាស់ជាងឆ្នាំកន្លងមកៗ។

ស្រុកយើងកើតអីខ្លះ អីក៏ឆ្នាំកន្លងមកម្ល៉េះ?

ខ. ស្រុកខ្លះបានចាំរើនខាងសេដ្ឋកិច្ចនិងប្រយោជន៍ណាស់ បានជាមហាអំណាចធំៗជ្រាបច្បាចមិនឲ្យគេកេងប្រវ័ញ្ច។

ស្រុកខ្លះបានចាំរើនខាងអីខ្លះ អីក៏មហាអំណាចធំៗជ្រាបច្បាចមិនឲ្យគេកេងប្រវ័ញ្ចម្ល៉េះ?

គ. គាត់ប្រឆាំងនឹងមហាអំនួតនឹងអំនរឥតការល្អ បានជារកតាមបំបាក់ស្ពាតគាត់។

គាត់ប្រឆាំងនឹងអីខ្លះ អីក៏រកតាមបំបាក់ស្ពាតគាត់ម្ល៉េះ?

ឃ. លទ្ធិនោះរួចទៅហើយជាអំពើប្រមឹនឹងគំនិតល្អប្រសើរ បានជារកខ្ជិច។

លទ្ធិនោះរួចទៅហើយជាអីខ្លះ អីក៏រកខ្ជិចម្ល៉េះ?

ង. បរនាគមវិស្ថានោះបំផ្លាញការចាំរើនសូតាស់និងប្លែកៗ បានជាខ្ទេចខ្ទីប្រឆាំង។

បរនាគមវិស្ថានោះបំផ្លាញអីខ្លះ អីក៏ខ្ទេចខ្ទីប្រឆាំងម្ល៉េះ?

ច. រតនាគារខ្លះទៀតសល់ដីនឹងបរនាគមនោះ បានជាខ្ទេចខ្ទីក្លាយ។

រតនាគារខ្លះទៀតនោះ អីក៏ខ្ទេចខ្ទីក្លាយម្ល៉េះ?

DRILL TWO: Substitution (variable)

គំរូ

ក. ខាងរឿងធ្វើម្ហូបស្រួចនិងស្រីៗគឺងរៗស់។ (ទាក់ទងគ្នា)

ស. ខាងរឿងទាក់ទងគ្នាស្រួចនិងស្រីៗគឺងរៗស់។

MODEL:

T: As for cooking, that's all up to the women. (relationships)

S: As for relationships, that's all up to the women.

ខាងរឿងទាក់ទងគ្នាស្រួចនិងស្រីៗគឺងរៗស់។

ក. រឿងអំពើសាហាវ

ខាងរឿងទាក់ទងគ្នាស្រួចនិងរឿងអំពើសាហាវគឺងរៗស់។

ខ. ប្រឆាំងនឹងអង្គការសហប្រជាជាតិ

ខាងរឿងប្រឆាំងនឹងអង្គការសហប្រជាជាតិស្រួចនិងរឿងអំពើសាហាវគឺងរៗស់។

គ. ចិនក្រហម

ខាងរឿងប្រឆាំងនឹងអង្គការសហប្រជាជាតិស្រួចនិងចិនក្រហមគឺងរៗស់។

ឃ ផ្សាយបរនាគម

ខាងរឿងផ្សាយបរនាគមស្រួចនិងចិនក្រហមគឺងរៗស់។

ង. ពួកក្រហម

ខាងរឿងផ្សាយបរនាគមស្រួចនិងពួកក្រហមគឺងរៗស់។

ច. បំពុលមតិរំនែរ

ខាងរឿងបំពុលមតិរំនែរស្រួចនិងពួកក្រហមគឺងរៗស់។

DRILL THREE: Transformation

គំរូ

ក. ប្រមាណជាប៉ុន្មាននាក់ធ្វើការនៅស្ថានទូត?

ខ. ជាប៉ុន្មាននាក់ទៅ, ធ្វើការនៅស្ថានទូត?

MODEL:

T: Approximately how many people work in the Embassy?

S: About how many people work in the Embassy?

ក. ចុលឆ្នាំនេះសន្តិភាពរួមរបាលមាំយ៉ាងណាដែរ?
ចុលឆ្នាំនេះមាំយ៉ាងណាទៅដែរ?

ខ. ស្ត្រីក្នុងការណ៍ក្លាងស្រុករបាលយ៉ាងម៉េច?
ស្ត្រីក្នុងការណ៍ក្លាងស្រុកយ៉ាងម៉េចទៅ?

គ. តើរបាលបំរែកចិត្តគំនិតរួមយ៉ាងម៉េច?
តើបំរែកចិត្តគំនិតរួមយ៉ាងម៉េចទៅ?

ឃ. ពួកអស់នោះ តើបំពុលបតិរួមយ៉ាងម៉េចរបាល?
ពួកអស់នោះ តើបំពុលបតិរួមយ៉ាងម៉េចទៅ?

ង. មតិគិតពរលាភគាក្រមយ៉ាងណារបាល?
មតិគិតពរលាភគាក្រមយ៉ាងណាទៅ?

ច. តើបាត់ស្បាតបញ្ហារួមរបាលយ៉ាងម៉េច?
តើបាត់ស្បាតបញ្ហារួមយ៉ាងម៉េចទៅ?

DRILL FOUR: Response

គំរូ

ក ជាប៉ុន្មាននាក់ទៅ, ធ្វើការនៅស្ថានទូត?
(អនុត្តរីនាក់ និងលេខាធិការតាក់)

ស. ហានអនុត្តរីឯកនិងលេខាធិការតាក់ប៉ុណ្ណឹងទេ។

MODEL:

T: About how many people work in the Embassy?

S: There are two attachés and three secretaries, that's all.

ក ជាមជ្ឈិមវ័យអាយុ ១៧ឆ្នាំ?
(ភាគច្រើន)
ជាមជ្ឈិមភាគច្រើនប៉ុណ្ណឹងទេ។

ខ. ជាចូលបំរើក្លាងកងទ័ពជាប៉ុន្មានឆ្នាំទៅ?
(ជាង ៤ ឆ្នាំ)
ជាចូលបំរើ(ក្លាងកងទ័ព)ជាង ៤ ឆ្នាំ ប៉ុណ្ណឹងទេ។

គ. ប្រជារាស្ត្រខ្មែរប្រកបរបរយ៉ាងម៉ឺនៗទៅ?
(សាមគ្គីភាព និងយុត្តិធម៌)
ប្រជារាស្ត្រខ្មែរប្រកបរបរយ៉ាងសាមគ្គីភាព និងយុត្តិធម៌ប៉ុណ្ណឹងទេ។

ឃ. លោកឮយ៉ាងម៉េចខ្លះដែរ?
(តែជាសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ)
ខ្ញុំឮតែជាសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ ប៉ុណ្ណឹងទេ។

ង. ដោយតិត្ថវិសរវិធីម៉ឺនៗខ្លះ?
(ជាតិ, ភាសាតិង និងវប្ប)
ដោយតិត្ថវិសរវិធីជាតិ, ភាសាតិង និងវប្ប ប៉ុណ្ណឹងទេ។

ច. ជាធម្មាភរបរងារម៉ឺនៗខ្លះ?
(សាមគ្គី)
ជាធម្មាភរបរងារសាមគ្គីប៉ុណ្ណឹងទេ។

DRILL FIVE: Response

គំរូ

ក. លោកតាមប្រតិដ្ឋិការណ៍អន្តរជាតិទាន់ទេ?

ខ. ខ្ញុំតាមប្រតិដ្ឋិការអន្តរជាតិមិនទាន់ទាល់តែសោះ។

MODEL:

T: Can you keep up with international events?

S: I can't keep up with international events at all.

ក លោកចូលចិត្តស្ដាំក្បួយនិស្ស័យទេ?
ខ្ញុំមិនចូលចិត្តស្ដាំក្បួយនិស្ស័យទាល់តែសោះ។

ខ. លោកគ្រូគាំនឹងពួកកុម្មុយនិស្ដ៍ខ្លាំងទេ?
ខ្ញុំមិនគ្រូគាំនឹងពួកកុម្មុយនិស្ដ៍ទាល់តែសោះ។

គ. យើងគួរតែជំរុញការណែនាំយោបល់ណាមួយទេ?
យើងមិនគួរតែជំរុញការណែនាំយោបល់ណាមួយទាល់តែសោះ។

ឃ. លោកស្គាល់ផ្លូវទៅបុរីទាល់តែបុនទេ?
ខ្ញុំមិនស្គាល់ផ្លូវទៅបុរីទាល់តែសោះ។

ង. បុរីនេះមានភ្លើងអគ្គិសនីប្រើយប់ជានិច្ចទេ?
បុរីនេះមានភ្លើងអគ្គិសនីទាល់តែសោះ។

ច. សហរដ្ឋអាមេរិកគ្រប់គ្រងលើលោកទាំងមូលទេ?
សហរដ្ឋអាមេរិកមិនគ្រប់គ្រងលើលោកទាល់តែសោះ។

DRILL SIX: Substitution

គំរូ

ក បុរីនេះមានភ្លើងអគ្គិសនីតែនៅម៉ោងប្រាំមួយប៉ុណ្ណោះ។
(មនុស្សកើត, មនុស្សស្លាប់)

ស. មនុស្សកើតកាន់តែច្រើន មនុស្សស្លាប់កាន់តែច្រើនដែរ។

MODEL:

T: There are more and more ideologies, and there are more and more incidents also. (people born, people die)

S: There are more and more people born, and more and more people die.

មនុស្សកើតកាន់តែច្រើន មនុស្សស្លាប់កាន់តែច្រើនដែរ។

ក. បញ្ហាខ្លះ, ចលាចលមាន
បញ្ហាខ្លះកាន់តែច្រើន ចលាចលមានកាន់តែច្រើនដែរ។

ខ អ្នកជំងឺមាន, អំពើពុករលួយកើត
អ្នកជំងឺកាន់តែច្រើន អំពើពុករលួយកើតកាន់តែច្រើនដែរ។

គ. អ្នកការអំណាច, អំពើពុករលួយ
អ្នកការអំណាចកាន់តែច្រើន អំពើពុករលួយកាន់តែច្រើនដែរ។

ឃ. ប្រាសាទធំ, ទ្រុកកើតចំហាវ
ប្រាសាទធំកាន់តែច្រើន ទ្រុកកើតចំហាវកាន់តែច្រើនដែរ។

ង. មនុស្សរក្តាក្រហាយ, ព្រឹត្តិការណ៍
មនុស្សរក្តាក្រហាយកាន់តែច្រើន
ព្រឹត្តិការណ៍កាន់តែច្រើនដែរ។

ច. អ្នករស្នេហាជាតិ, ការចំរើនសូតិសាស្ត្រ
អ្នករស្នេហាជាតិកាន់តែច្រើន ការចំរើនសូតិសាស្ត្រកាន់តែច្រើនដែរ។

DRILL SEVEN: Substitution

គំរូ

ក មិនយូរមិនឆាប់អាមេរិកាំងនិងចិនក្រហមប្រាកដជាតាក់ទងនិងគ្នាមិនខាន។
(រដ្ឋបាលសាធារណៈ)

ស មិនយូរមិនឆាប់ រដ្ឋបាលសាធារណៈមិនខាន។

MODEL:

T: Sooner or later, the U.S. and China will surely establish relations. (they'll poison Khmer public opinion)

S: Sooner or later they'll poison Khmer public opinion.

ឃ. ស្រុកនេះល្អតាសមចរិនណាស់។
ថ្ងៃបើស្រុកនេះល្អតាសមចរិនណាស់យ៉ាងនេះ។

ង. ស្រុកចិនដង់ស្រុកកុរស្សីជាស្រុកកុម្មុយនិស្ត។
ថ្ងៃបើស្រុកចិនដង់ស្រុកកុរស្សីជាស្រុកកុម្មុយនិស្តយ៉ាងនេះ។

ច. រតន៍មានភស្តុតាងជាក់ស្តែង។
ថ្ងៃបើរតន៍មានភស្តុតាងជាក់ស្តែងយ៉ាងនេះ។

DRILL NINE: Response

គំរូ

ក. ស្រុកនេសាទមានការពាក់ព័ន្ធនឹងមហាអំណាចដ៏ធំនេះហើយឬនៅ?
(ព្រមទទួលស្គាល់)

ស. នៅតែមហាអំណាចដ៏ធំមួយគត់ទេដែលមិនទាន់ព្រមទទួលស្គាល់ស្រុកយើងនៅតម្លង់។

MODEL:

T: Does your country have relations with that great power yet? (willing to recognize)

S: It's only that great power alone that is completely unwilling to recognize us.

ក. សាធារណរដ្ឋរុំរ្យូរបានរឹងនឹងតាត្មុងនៅ? (ទេពកោសី)
នៅតែតាត្មុងគត់ទេដែលនៅទេពកោសីសាធារណរដ្ឋរុំរ្យូរនៅតម្លង់។

ខ. តេជ្ជបាប់ឲ្យអានទេពកោសើយ? (ខ្លាស)
នៅតែតាម្នាក់គត់ទេដែលអានបានតែម្នាក់ឯងនៅតម្លង់។

គ. ប្រពន្ធអាដាច់ចិត្តនឹងអានសើយ? (នេងកុតី)
នៅតែអាម្នាក់គត់ទេដែលនៅនឹងប្រពន្ធអានៅតម្លង់។

ឃ. រឃឹងជានតាត់ងនឹងប្រវេសនានៈសើយ? (តាំរ្យុ)
នៅតែប្រវេសនានៈតែមួយគត់ទេដែលឃឹងនៅតម្លង់។

ង. រឃឹងនេះកូអាចមិញ្ញូញ្ជឹងទេកោសើយ? (រតានព)
នៅតែរតានមិញ្ញូញ្ជឹងគត់ទេដែលនៅនឹងរឃឹងនៅតម្លង់។

ច. រឃឹងជានសុំប្រវេសនានៈឲ្យបានសើយ?
(តាំរ្យុ)
នៅតែប្រវេសនានៈមួយគត់ទេដែលនៅនឹងរឃឹងនៅតម្លង់។

READING PASSAGE 2

លោកអ៊ំបាស្សាដាវ

ក្រៅពីការណែនាំឲ្យដឹងពីសាស្ត្រាចារ្យនៃមហាវិទ្យាល័យ លោកអ៊ំបាស្សាដាវក៏បានដឹកនាំឲ្យអនុសាខាការងារជាច្រើនទៀត ដូចជាការណែនាំសិស្ស ការនិយាយពិភាក្សាអប់រំអ្នកនៅតំបន់ឆ្ងាយ និងការចាត់ចែងទស្សនាវដ្តីការងារសង្គមរបស់សិស្សផ្ទាល់ជារដ្ឋបាល។

ថ្វីបើគាត់មិនបានដឹងច្បាស់ពីកោះគាត់ឲ្យបានដូចអ្នកស្រុកដែរក្តី តែសកម្មភាពទាំងឡាយក្នុងការងារដែលគាត់ធ្វើជាប្រធានក្រុមការងារនៅតាមភូមិនានានៃស្រុកបានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវការយល់ដឹងយ៉ាងជ្រៅជ្រះ។

សិស្សានុសិស្សក្នុងវិទ្យាល័យនានាមានការគោរពស្រឡាញ់ និងស្និទ្ធស្នាលជាមួយគាត់ណាស់។ ដែលជាមូលហេតុនៃការជួបប្រជុំគ្នាជាញឹកញាប់ ទាំងការជួបគ្នាតាមរយៈលិខិត ការប្រជុំនៅពេលល្ងាច និងការសាកសួរពីសុខទុក្ខជាដើម។ នៅពេលប្រជុំគ្នាម្តងៗ គេយើញមានដែលដួបប្រទះនឹងអ្វីមួយគាត់តែងតែសាកសួរដើម្បីអ្នកណាហ្នឹងមានការព្រួយចិត្ត។ តែជួនកាលគាត់ក៏តែងតែត្រូវបានគេនិយាយរុះរិនតែត្រង់ក្នុងបញ្ហាយ៉ាងណាស់ ព្រោះបើជាន់ដឹងគ្នាសឹងយ៉ាងនោះផងដែរ ទើបមិនសូវព្រួយពីស្រុកនោះ។ ចំពោះសិស្សម៉ាងនោះ លោកអ៊ំបាស្សាដាវមើងមិនត្រាន់តែណែនាំឲ្យសម្បាយចិត្តថាឃ្លាតពីស្រុក និងឱ្យមានសាមគ្គីរវាងគ្នា និងគ្នាប៉ុណ្ណោះទេ គាត់ដែលរកបានយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងជិតដិលចំពោះជីវភាពរស់នៅក្នុងការរៀនសូត្រទៀតផង។ ក្នុងការណែនាំក្រុមដឹកនាំនេះ គាត់មានវិធីការពាក់ព័ន្ធយ៉ាងជិតដិតនឹងនាលាតាមាំងវិទ្យាល័យដែលមានសិស្សរៀងរាល់ឆ្នាំ។

ចំពោះការមានអ្នកវិភាគនាក្រោមបង្គាប់គាត់ និងការដឹកនាំពិភាក្សាយើងឃើញថាលោកអ៊ំបាស្សាដាវបានរួបរួមនាគមវិស្ថាថ្កុំរបស់គាត់។ គាត់បានបន្សាំនូវការងារក្រោមបង្គាប់គាត់រាងៈឱ្យគាល់តែពីរបីនាក់ហ៊ានធ្វើសំណើរចង្អុរបង្ហាញ។ ដែលជាការណែនាំយ៉ាងល្អ។ ហើយគាត់ជានាយកាល្អម្នាក់ទៀតផង។ ដែលជាជំនួយដ៏ធំធេងក្នុងការដឹកនាំពិភាក្សា។ ការណែនាំដែលត្រូវធ្វើជាចិត្តរបស់អ្នកវិភាគស្មានទុកតែម្តង ដែលនោះក៏តែងតែធ្វើជាចិត្តរបស់លោកអ៊ំបាស្សាដាវយើងតាំងអស់កាលដែរ។

ដោយប្រកបដោយចិត្តបរិសុទ្ធចិនដែលជាបញ្ហាដ្ឋានបួយសំរាប់ធ្វើឲ្យនូវការធ្វើ ប្តូរចិត្ត និងការគួរបានសំរាប់យកដាក់ក្នុងរបស់យើង និងជាយន្តការនៃការងារបានជាតិការងារបាស្សាដាវ គឺគាត់ជាសិស្សាចារ្យការងារ ជួលចិត្តស្រឡាញ់គាត់។ លោកអ៊ំបាស្សាដាវយើង តែងតែជួលនូវជាតដ៏ល្អដែលប្រែរបៀងក្នុងតាមរបស់គាត់។

VOCABULARY

កលល្បិច trick
- កល trick
- ល្បិច stratagem

ក្តៅក្រហាយ angry
- * ក្រហាយ to be extremely painful (burning sensation)

ក្រុមញាតិ /krom Ñiat/ family, relatives, kin
- ញាតិ /Ñiat/ relatives, family, kin

ឆ្ងាប់ឆ្ងៃ (ឆ្ងៃ AC) long-lasting, recurrent, persistent
- * ឆ្ងាប់ (< ជាប់) durable, firm (rare)

ខ្ញុំកញ្ជះ servant (cheap)
- ខ្ញុំ servant, slave
- កញ្ជះ slave of the lowest sort

គាំទ្រ to support, to back
- * គាំ to support, to bear
- ទ្រ to support, to carry from the bottom

ក្រុមរំមេមយ៉ាង of every sort and kind

ចាប់ផ្តើម to begin
- ផ្តើម to begin

ចំរឹត right at, at; really (can be used to indicate amazement and incredulity)
- ចំ right at

ច្រកផ្លូវសេដ្ឋកិច្ច economic path

ឆ្ពោះទៅ to, towards

ជិតស្និទ្ធ very close
- ស្និទ្ធ /snət/ to be on intimate terms with; as resultive verb: to do well and conscientiously, with ញុំ: to consume with enjoyment

ដុនជាប (ដុន AC) unbearable, critical, nearly hopeless
- * ជាប unbearable, critical, nearly hopeless

ដៃដល់ to be aggressive, to be 'fresh'

ត្រចះត្រចង់ very clear, bright

ថោកទាប trivial, contemptible, unimportant, cheap

* ទបិច្ឆ /tom±l/ savage, barbarous, uncivilized

ទាក់ទាប caught, trapped, tangled up
- ទាក់ to trap; to attract; to be stuck
- ទាប to suck, to attack oneself like a leech

ទាល់តែសោះ in no way, at all, whatsoever

ទូត diplomat, diplomatic

ទាំងនេះ all of these

ទាំងនោះ all of those

ទាំងមូល all, the whole

ទ្រព្យសម្បត្តិ /tróp sambat/ property, goods, assets
- ទ្រព្យ /tróp/ property, asset
- សម្បត្តិ /sambat/ property, asset

ទ្រាំ to bear, to stand to put up with

ជាដើមបំផុត most of all, especially, particularly

បញ្ញាវន្ត paññavón	intelligentsia, intellectual (n.)	ជាំ	definite, strong, firm
		រណាម	to be a sycophant to, to be dependent on, satellite (political term)
បញ្ញា /paññaa?/ (H)	intelligence		
បណ្តាសាវន្ត /bandaarian/	the people	លេខាធិការ	secretary (an official)
បណ្តា	group of	អធិការ	to administer, to inspect; inspector, administrator(formal)
បរាជ័យ /baraacey/	defeat		
បរិវារ	satellite; galaxy	សីហនុ /siiha?nu?/	Sihanouk
បំបាកស្តាត	to teach a lesson, to punish so one won't repeat the offense	* ស្រឡាំង	dramatic, clear, evident,
		ស្ថានភាព	situation, state of affairs
បំបាក់ (ៗ បាក់)	to break		
* ស្តាត	way, custom, characteristic	ស្លូតត្រង់	decent, of good character
		ស្លូត	docile, tame
បំពុល	to poison	ត្រង់	honest, straightforward
ពុល	to be poisoned; poison	អង្គការសហប្រជាជាតិ	United Nations Organization
ប្រវត្តិ /pavót/	history, biography		
ពិធីការ	protocol	សហប្រជាជាតិ	United Nations
ពិភពលោក	world	* សហ /saha?/ (H)	united
ពុករលួយនិយម	corruption (as a way of life)	អនុប្លង /a?nupún/	attaché
		* អរិយ	bad, undesirable
ពុករលួយ	corrupt, rotten	អមនុស្សធម៌ /a?mənusathóa/	inhumanity, inhumane
រលួយ	rotted		
ពេញកំលាំង	full strength	មនុស្សធម៌	humanity, humane
កំលាំង	strength, momentum; classifier referring to bursts of energy	អរិយធម៌ /aryəthóa/	civilization
		អរិយ /aryé?/ (H)	civilized
ពេញបរិបូរ	legitimate, fully qualified	អរិយប្រទេស /aryé?proteeh/	civilized country
		អាម៉ាស (ប្ញ) /əmah (muk)/	to be made ashamed, to be seriously embarrassed, to lose face badly
ភូមិសាស្ត្រ /phumisah/	geography		
មនោគមវិជ្ជា	ideology, theory	រអ៊ូនខ្មាស	to be embarrassed, ashamed
មនោគម	idea, opinion	រអូន	to be shy
មហាអំណាច	great power (country)	ខ្មាស	to be ashamed
មាគ៌ា /miakia/	route, way, road, approach, policy (literary)	ធានាថា	to guarantee, to assure
		រង់	to be dependent on, to rely on
មៅនិយម	Maoism	អ្នកសង្កត់សង្កិល	oppressor
មៅសេទុង	Mao Tse Tung	កាច់	to snap off, to break (a twig)

APPLICATIONS

1. Translate the following into Cambodian:

   a. The prisoners of war were brought by the soldiers to the capital of that great power on the orders of the commander. (use ត្រូវ)

   b. The Khmer Embassy, of which he is an attaché, was moved to another location. (use ដែល)

   c. Sooner or later he will be willing to recognize our right to protect ourselves against corrupt acts. (talking about a high official)

   d. A. Has the Ambassador eaten dinner yet?

      B. No, I haven't yet eaten.

2. Fill in the blanks with the proper words provided.

   ១. អង្គការសហប្រជាជាតិជាអង្គការអន្តរជាតិមួយ ហានិយមយ៉ាងដូចម្តេចសម្រាប់ពិភពលោក។
   ដែរ ដូច ឈាន

   ២. ... យកបន្ទាត់បក្ខុប្បលដ្ឋិដ្ឋាន ពួកចិញ្ចឹកដែលបំពុលបរិដ្ឋានស្លូតត្រង់ ... ក្នុងការរស្យូនខ្លាំងនោះ។
   ដ៏ប្រពៃ ដោយ តិត ក៏

   ៣. បង់ស្រីថ្មី... បើកញ្ចាន់ទេ គាត់ចិនដឹងអំពីរឿងហ៊ាស្ទីនោះ។
   តែងតែ ទេះតែ ក៏ទេ

   ៤. ប្រទេសយើងត្រូវការបញ្ជូនសិស្សទៅរៀន... ទីផ្សារភ្លាមៗបន្ទាន់ទៀត។
   តាម ខាង

   ៥. ការគាត់ដឹង ដ៏ខ្លួញ ប្រទេសខ្លួនដែលបានតស៊ូតស៊ាស្លាប់។
   ខាង តាម កណ្តាល ចំណោម រវាង

   ៦. ពួកក្មេងដ្ឋិដ្ឋានចូលរួមតាមបរិដ្ឋានត... តែឆ្ងាយ... ក្នុងតិតពោក។
   ទេ ក៏ ដ៏ ជាង ឡើង

   ៧. បើស្មានភាពប្រទេសល្អដូចដើម... ធ្វើការណាប ប្រទេសនេះហើយ ទេយ៉ាងប្រទេសនេះក៏ត្រូវតែឆ្លាក់ដែរ។
   ទេដែរ ប្រហែលជាដែរ ដែរ

   ៨. ទីក្រុង... គាំទ្រយកក្តីប្រទេសយើងជាទទួលទូរការរបស់រដ្ឋនិងរដ្ឋាភិបាលត្រូវបានត្រួតត្រាន់ហើយ។
   គាំទ្រ រួចដែរ ជានា

   ៩. អ្នកណាដែលហ៊ានប្រឆាំងនឹងបរិដ្ឋានរបស់ត... រដ្ឋការយការពារដ្ឋិតាស។
   ហាន ក្លាំ ប្រាំ

3. Play the roles outlined below with your teachers. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1:

A foreign newspaper has accused your government of collaborating with the enemy, destroying good aspects of culture, custom, and civilization. You are the Ambassador of your country, and you have invited these members of the press to a conference in order to refute their accusations.

Situation 2:

The enemy has committed atrocities , such as killing the intelligensia? brainwashing some people, accusing others of treason, and forcing the people to support their ideology. You are a spokesman who must tell the press about these acts of the enemy.

4. Make speeches using the following sets of words.

๑ ស្ថានភាព រសដ្ឋកិច្ច ពួកចិញ្ច ពុករលួយ ខ្វះកម្លាំ មូលដ្ឋាន ផ្ទាល់ ។

๒. លទ្ធិកុម្មុយនិស្ត៍ អង្គការសហប្រជាជាតិ បញ្ហាវិន័ត្ត តិភពរលាក ស្តាប្រហារ ប្រវាង ជាចចិត្ត ។

๓. នានា វិជ្ជសល់ បន្ទាបាយ ព្រាំ និយាយទៀត កលល្បិច ជាញ់ជាក ។

๔ រណប បន្ទោកបង់ជ្ញ រហូតដល់ថ្នាក់ ត្រួតត្រាបយ៉ាង ការពារ កាចក្បាល ដឹកនាំ អមនុស្សធម៌ ។

๕. រំងរំត ព្រជ្ញា ការផ្ទាល ជាតវស្តង បំពុលមតិ សមាជិក រពាក្យចំបឹង ។

5. Questions for the teachers to ask.

๑. រដ្ឋាភិបាលរាស្ត្រនិកាយបានដួលប្រហែលពេលណា?

๒. ហេតុអ្វីបានជារដ្ឋាភិបាលរាស្ត្រនិកាយចូលចិត្តដួលប្រហែលបែបនេះ?

๓ រដ្ឋាភិបាលរាស្ត្រនិកាយដួលប្រហែលកុម្មុយនិស្ត៍ណាន?

๔. សហរដ្ឋអាមេរិកមានស្ថានទូតនៅប្រហែលណាខ្លះ?

๕. រដ្ឋាភិបាលអាមេរិកាំងមានការធាក់ជេរនឹងប្រហែលកុយណាន?

๖. សម្តេចសហរដ្ឋអាមេរិកបានប្រហែលនរណាខ្លះ?

๗ ហេតុអ្វីបានជនជាតិអាមេរិកាំងភាគច្រើនខ្លាចលទ្ធិកុម្មុយនិស្ត៍?

C. Find out from your teacher the answers to the following.

a. What kind of audience would an article like reading passage 1 reach?
b. What other means does the government have for reaching the people and influencing their opinions?
c. Does the government get help from Buddhist monks in this endeavor? If so, how?
d. What special ways does the government use to reach farmers?
e. What means are used to influence world opinion?
f. If a Cambodian diplomat disagrees with his government's position on an issue, is he free to express his disagreement?
g. For how long do most Cambodian diplomats serve in one place? Is there a regular pattern of transfers?
h. How are ambassadors chosen? Other embassy officials?
i. Can a career diplomat become an ambassador?
j. What are the duties of a Secretary of Embassy (ស្ថានទូតលេខាធិការ)?

សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច

អ្វីជា « *សិទ្ធិ* » ?

« *សិទ្ធិ* » គឺជាអំណាច ឬសេចក្តីសម្រេច សេចក្តីស័ក្តិសិទ្ធិ សេចក្តីខ្វែងឆ្វៀក សេចក្តីសប្បុរណ៌ សេចក្តីសម្រេចតាមអំណាចច្បាប់, ពោលគឺមុខការដែលត្រូវសម្រេចលើខ្លួនខ្លែ បុគ្គលម្នាក់ ។ ។ មនុស្សម្នាក់ ។ មានសិទ្ធិដែលច្បាប់បានតម្រូវ បានការពារ ហើយអាចធ្វើអ្វីខ្លះបាន ប៉ុន្តែមិនអាចធ្វើអ្វីខ្លោះបានទេ ដោយហេតុថា :

— បើធ្វើអ្វីខ្លះបាន គឺព្រោះខ្លោក្នុងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ធានាការពារ ហើយដែលមិនមានប៉ះពាល់ខ្លោលើសិទ្ធិដែលម្នាក់ទៀតឬអ្នកដទៃគេមាន ដោយមិនធ្វើឲ្យខូចប្រយោជន៍គេ និងប្រយោជន៍រួម ប្រយោជន៍ជាតិមាតុប្រទេស ។

ឧទាហរណ៍ : គលរដ្ឋម្នាក់ ។ មានសិទ្ធិសេរីភាពរស់នៅលើទឹកដីជាមាតុភូមិរបស់ខ្លួន ដោយអាចប្រើប្រាស់ធនធានជាតិឬដែលមាននៅលើដី ក្នុងទឹក ឬដ៏អាកាស ។ ប៉ុន្តែភោគសម្បត្តិណាដែលច្បាប់រដ្ឋហាមឃាត់មិនឲ្យបំពារបំពាន ប្រើប្រាស់ បំផ្លាញទេ ដូចជាការដើរនៅកាសរាលគាសកាល ការមន្ត្រានព្រៃឈើ ការកាប់បំផ្លាញរុក្ខជាតិព្រឹក្សាលតាវល្លិ៍ ការបាញ់ប្រហារប្រមីតប្រមែតា ការចាប់ត្រីខុសពេលខុសរដូវឬក្នុងទឹកខ្លែងដែលគេហាមឃាត់ និងជាសៃវាន មានម្ចាស់គេជាកម្មសិទ្ធិ, ខ្លោះគលរដ្ឋមិនអាចយកសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទៅរំលោភបំពារបំពានឡើយ ។ បើយើងហ៊ានរំលងលើសិទ្ធិដែលច្បាស់ត្រង់ដែនខ្លួនបាន គឺខុសច្បាប់, ខ្លោះត្រូវមានពិរុទ្ធ មានទោសរដោយសារថាយើងប្រើសិទ្ធិប៉ះពាល់ខ្លោលើច្បាប់ លើប្រយោជន៍រួម ដែលជាសិទ្ធិរបស់មនុស្សច្រើនរបស់ប្រទេស ។

បើធ្វើអ្វីខ្លះមិនបានទេ គឺថាសិទ្ធិរបស់យើងមានត្រង់ដែនជារបាំង បានសេចក្តីថា មានច្បាប់រឹង ច្បាប់ប្រទេសហាមឃាត់ ដោយសារតែជាកម្មសិទ្ធិ ជាប្រយោជន៍រួម ប្រយោជន៍ប្រទេស ។ ត្រង់ដែនរបារបាំងមប៉ងទប់ទល់សិទ្ធិសេរីភាពរបស់បុគ្គលកុំឲ្យជ្រុលជ្រួលសនាមីខ្លួនខ្លេះ គឺជា « *ច្បាប់* » (la loi) នេះឯង ។

ប្រទេសនិមួយ ។ ដែលមានរបៀបរៀបរយល្អ គឺអាស្រ័យទៅលើច្បាប់ជាធរមាន សម្រាប់គ្រប់គ្រង ការពារសិទ្ធិសេរីភាពរបស់បុគ្គលឲ្យមានលម្អិតផង និងមិនលំអៀងកុំឲ្យសិទ្ធិសេរីភាពច្រាក់ ។ មានការប៉ះទង្គិចគ្នាផង ឬការពារកុំឲ្យគលរដ្ឋច្រាក់ ។ ប្រើសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ខ្លួនហួសកំណត់ត្រូវផែន រហូតដល់ទៅរំលោភ ប៉ះពាល់ទៅដល់ប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ប្រយោជន៍ជាតិថែមទៀតផង ។

ដូច្នេះ បើមានច្បាប់មិច្បាប់បញ្ជាក្តីដើម្បីការពារប្រយោជន៍គលរដ្ឋ ប្រយោជន៍ប្រទេសជាតិយ៉ាងនេះហើយ មនុស្សច្រាក់ ។ ក៏ត្រូវមាន « *ករណីយកិច្ច* » គឺការចំណាយខ្លះតុំបានមួយត្រូវតែគោរព ប្រតិបត្តិបទបញ្ជាក្តីនិងច្បាប់ជាធរមាននោះឲ្យតឹងរ៉ឹង កុំបណ្តែតបណ្តោយឲ្យរយីករយោក ជាហេតុទំនៃរបៀបរៀបរយខ្ទចរិន័យរបស់គលរដ្ឋ របស់ប្រទេស ។

យ៉ាងណាមិញ បទបញ្ជាក្តីឬច្បាប់ជាធរមានមានគ្រប់សព្វគ្រប់ខ្លះចន្លោះទេ តាំងពីកាលណាមក រហូតដល់បច្ចុប្បន្នកាលនេះ ។ រដ្ឋាភិបាលរមែងរៀបចំតាក់តែងច្បាប់តម្រូវទៅតាមកាលៈទេសៈនៃប្រយោជន៍ប្រជាគលរដ្ឋ ប្រយោជន៍ប្រទេស ។ កាលបើច្បាប់មានហើយ ពលរដ្ឋត្រូវតែគោរព ប្រតិបត្តិ ប្រើច្បាប់នោះឲ្យតឹងរ៉ឹង រដ្ឋការត្រូវតាមដានច្បាប់ឲ្យខ្ជាប់ ដើម្បីតម្រង់ទិសដៅនៃ « *សិទ្ធិ* » និង « *ករណីយកិច្ច* » របស់គលរដ្ឋឲ្យចិតនោះចំគន្លងត្រូវនាំប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសជាតិ ។ ផ្ទុយទៅវិញ បើច្បាប់មានហើយ តែរដ្ឋបាលត្រង្គើយកន្តើយ ហើយគលរដ្ឋច្រាក់ ។ មិនស្គាល់សិទ្ធិសេរីភាព និងការណីយកិច្ចរបស់ខ្លួន ដោយទោះតែបណ្តែតបណ្តោយ មិនគោរព ប្រតិបត្តិច្បាប់ខ្ជាប់ប្រទេសទេ ឬមួយអាងបុរាណ សង្គ្រាំ អំណាច បក្សពួក ឬថា « យល់ឃ្លាតិ » ពេលនោះបុគ្គលា « ឃ្លាតច្បាប់ » និងទំបំរុតរទាំងបណ្តោយតឹងកើតមាន ហើយសេចក្តីវិនាសចំពោះខ្លួនឯង រហូតដល់ប្រទេសជាតិផង ក៏ទំងកើតមឿងជាប្រាកដ ។

ពេលនេះដាងពេលណាទាំងអស់ ដែលគលរដ្ឋ គោលគឺគលករ កសិករ ពាណិជ្ជករ អ្នករដ្ឋការ ទាំងស៊ីវិល ទាំងយុទ្ធជន កងទ័ព, ប្លាក់ ។ ត្រូវតែស្គាល់ទូលំទូលាយ សិទ្ធិ សេរីភាព និងករណីយកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលជា « *ខ្មែរ* » ហើយត្រូវតែគោរព ប្រតិបត្តិ « ច្បាប់ខ្មែរ » និង « រិន័យ » ឲ្យបានតឹងរ៉ឹង ខ្ជាប់ខ្លួន ដើម្បីដាស់តឿនចិត្តថ្លៃថ្នូរផ្ទាល់ខ្លួនផង និងដាក់ឲ្យតែត្រឹងស្មារតីគ្រប់គ្រងប្រទេសយើងក្នុង « របបសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ » ថែមទៀតផង ។

NOTES FOR READING PASSAGE 1.

Line 6. ដែល in this sentence refers to ធ្វើដូច្នេះ 'to like that.'

Line 10. This sentence and several others in this passage are very long, occupying a whole paragraph. Such long sentences are not uncommon in Cambodian writing, so you will need to develop some techniques for reading them, especially at first. Keep in mind that with practice, reading such sentences will get easier and easier. The more you read, the easier subsequent passages get.

In general, it usually pays to read a difficult sentence, paragraph, or passage several times. Read it the first time for working out any problems with the alphabet and for the general idea of the text, but don't try to get details and don't worry if you are a little unsure of what the text is all about. The second time read through to find out what clause is the main clause of each long sentence and which ones are subordinate clauses, and how they are related. In any subsequent rereadings of the text, try to work out the details. Remember that some texts will not be too difficult and can be read only once or twice. Others will take more rereadings. Try to guess at the meanings of new words and phrases, using any clues you can, such as the relationship between a base and its derivative (e.g. ស្រួល 'easy' and សម្រួល 'to ease') or the meaning of the whole text (the context in which the new item occurs). But don't read one word at a time and get discouraged at the first unfamiliar item. Once you know as much as you can about the whole text, you may be able to figure out a lot about the new word.

If you were to try to apply these suggestions to the second sentence of the fourth paragraph of this passage, you might be asking yourself the following question:

QUESTION	ANSWER
1. What does the paragraph seem to be about?	People's rights and obligations toward natural resources, as an example of how duties and rights inter-relate.
2. What is the main clause of the difficult sentence?	រនោះ ការរដ្ឋបិនអាចយកសិទ្ធិរបស់ខ្លួននៅ រំលោភបំពានបុគ្គលិកនៅឡើយ។
3. How is the main clause analyzed?	រនោះ is the object of the verbs រំលោភ etc.

4. What are the subordinate clauses and phrases, and how are they related to the main clause?

Everything that comes before the word នោះ in the main clause is a very long and complex appositive to នោះ. The word នោះ itself refers back to វត្ថុសម្បត្តិ 'property' in line 10. What comes between វត្ថុសម្បត្តិ and នោះ is attributive to វត្ថុសម្បត្តិ. The picture is confused by the style of the passage, which involves a great many parallel constructions. For instance in line 11 there are three verbs which are parallel to each other: បំភាយ, ប្រើប្រាស់ and បង្ហិរញ្ញ. If the parallel items are represented by only the last member of each this sentence would read: ប៉ុន្តែវត្ថុសម្បត្តិណាដែលសង្ឃាប់ឬ... ឃាត់មិនឲ្យ... បង្ហិរញ្ញនូវជា... ការចាប់ក្តី... ក្នុងទីកន្លែងដែលវត... ឃាត់និងវិសាទាន... នោះពុលរដ្ឋមិនអាចយកសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទៅវិញបាន... ឬក៏យ៉ា។

5. Have you got as many details as you can?

The most important of these are the structures following the five repetitions of ការ 'the act of ...', e.g., ការចាប់ក្តីនូវសភាលនូវសដូរប្រាក្នុងទីកន្លែងដែលវតឃាមឃាត់និងវិសាទានមានហួសវតជាកប្បសិទ្ធិ

Note that all of this is nominalized by ការ. The parallel items are 1) នូវសភាលនូវសដូរ 2) ឃាមឃាត់ The phrase និងជាវិសាទានមានហួសវតជាកប្បសិទ្ធិ belongs with ឃាមឃាត់: 'which they forbid

to be (used) as an arena...' The relative clause, introduced by ដែល 'which that, who' refers to ទីកន្លែង 'place.'

6. Can you guess at the meanings of the words that you don't know?

Now try the paragraph that begins at line 27:

1. Main Idea? describing the duties of the individual.
2. What is the main clause? មនុស្សម្នាក់ៗ ត្រូវមាន "ការណីយកិច្ច"
3. Subordinate clauses and phrases: a) វេបិទនឹងគ្នាប់ នេះវិញ (parallelism: ច្បាប់ខាងក្រៅ and ប្រទេសជាតិ ប្រទេសជាតិ ប្រទេស)
   b) គឺការពិពាក៌ខាងក្នុងបានបួយ (attributive)
   c) គ្រួរនឹងការពារ...របស់ប្រទេស (appositive to ការណីយកិច្ច 'duties') within this sentence there is another subordinate clause ជារបស់ របស់ប្រទេស which is attributive to បរិស្ថានបរណ្តាយ ទីយោងយោង. That is, the fourth subordinate clause is attributive to the verb phrase that immediately precedes it.
4. Details? គឺការពិពាក៌ខាងក្នុងបានបួយ is equivalent to គឺការពិពាក៌បួយ ដែលខាងក្នុងបាន.

5. Have you guessed wherever you can?

The sentence that begins at line 36 is very long but quite easy to figure out if a comma is put at the end of line 36 after "យល់ព្រាង" . The main clause begins after the comma.

The next paragraph begins with its main clause, which is ពាលនេះ ដែលពាលរដ្ឋ ... អ្នកៗត្រូវស្គាល់នូវសិទ្ធិ.... The phrase ពាលគឺពាលការ ការងារ ការងារ is appositive to ពាលរដ្ឋ.

Line 22. The word ... could be omitted from this sentence without meaning change. It serves the function of marking the beginning of the predicate of the main clause, since the subject is somewhat complex, with an attributive clause in it.

Line 34. A semicolon after ... will help clarify this sentence.

Line 37. In many cases ... means 'always' when it is used before a verb. However, this is not the whole story. There are two components to the meaning of ... that deserve further discussion. ... + Verb can mean 'to (verb) without being told to', e.g., ...

If my wife hadn't gone to get food, we wouldn't have anything to eat today.

This component of meaning occurs strongly in some cases of ..., e.g.

My wife always goes to buy food in advance.

The other component of meaning comes from the literal translation of ... 'to know how to ... only,' e.g.,

All he knows how to do is go out for fun.

Thus, when ... means 'always,' it frequently has the connotation 'to the exclusion of other activities,' e.g.,

He always comes to school late.

In this example the late arrival excludes other alternatives, specifically arrival on time.

DIALOGUE

ការចំរើនលើសក្រសួងបច្ចុប្បន្ន

កាល ទេស /kaal?teeah?/	circumstances
១ អ្នកកាសែត. ក្នុងកាល ទេស នេះ តើលោក រដ្ឋមន្ត្រីបានរៀបចំវិធានការ ជួយអ្នកភៀសខ្លួនយ៉ាងណា ទៅហើយ?	Newsman: In the present circumstances, what measures have you taken on behalf of the refugees, Mr. Minister?
ធានា ធានា	to guarantee to guarantee
២.រដ្ឋមន្ត្រី . បាទ, រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមាន សមត្ថកិច្ចបានទទួលធានាធានា ចាត់ចងរួចហើយ។	Minister: The Minister of the appropriat Ministry has taken responsibility for arrangements.
តាន	very deferent particle, sir
៣.អ្នកកាសែត. សុំបញ្ជាក់អំពីកម្មវិធីនោះ បន្តិចបានទេ, តាន ?	Newsman: Could you clarify those measures a little, sir?
យ៉ាងណាមិញ បច្ចុប្បន្ន /paccaban/	for example, likewise present (time)
៤.រដ្ឋមន្ត្រី . យ៉ាងណាមិញ, អ្នកភៀស ខ្លួនស្ទើរតែគ្រប់កន្លែងបាន ទទួលហូបអាហារគ្រប់គ្រាន់ ពីរដ្ឋាភិបាល បច្ចុប្បន្ននេះ។	Minister: For example, the refugees in almost every place have received sufficient food from the present government.
៥.អ្នកកាសែត. ចុះខាងឯរបរជាតិបានចំរើន លូតលាស់យ៉ាងណាទៅ សុំទោស ?	Newsman: And national education, how has it gone ahead, sir?

ក្តី ក្តី — whether...or...
របប — régime
សាធារណរដ្ឋ — republic
ប្រជាធិបតេយ្យ — democratic

ឧ.រដ្ឋមន្ត្រី . នៅរក្រោមរបបសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យនេះ សិទ្ធិក្តីកាតព្វកិច្ចក្តី ពលរដ្ឋជនជ្រាបសព្វគ្រប់អស់រលីយ។

Minister: Under our democratic republican régime the populace knows all about its rights and duties.

បំបាត់ — to eliminate
ពុករលួយ — corrupt, corruption

៧.អ្នកកាសែត. រដ្ឋាភិបាលបានបំបាត់សកម្មភាពនៃអំពើពុករលួយខ្លះហើយ។ ការបំបាត់នេះមានជឿនលឿនរហូតមកដល់ណារហើយ?

Newsman: The government has already eliminated some corrupt activities. How is this elimination progressing so far?

អនុវត្ត — to apply
អស់លោក — gentlemen

៨.រដ្ឋមន្ត្រី . នេះគ្រាន់តែជាការអនុវត្តន៍នៃបឋមសិក្ខាយ៉ាងដំបូងទេ។ ខ្ញុំសុំឱ្យអស់លោកសង្ឃឹមលើបឋមសិក្ខាយ៉ាងដ៏ប្រសើរជាង។

Minister: This is just the application of the first strategy. I hope that all you gentlemen can have greater expectations of the second plan.

៩.អ្នកកាសែត. តាមពតិមាន, យើងដឹងថាប្រទេសខ្លះចង់តភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងយើង ខ្លះទៀតស្នើរតែបង្កើតទំនាក់ទំនងការទូត តើរដ្ឋាភិបាលបានប្រុងប្រៀបអ្វីខ្លះ?

Newsman: According to the news, we know that certain countries wish to set up commercial relations with us, and others wish diplomatic relations. What preparations has the government made?

គាំទ្រ — to support, to back up
កំលាំង — strength

១០.រដ្ឋមន្ត្រី . អស់លោកប្រាជ្ញប្រសប់ហើយថា រដ្ឋសភាបានគាំទ្រយ៉ាងពេញកំលាំងនូវបឋមសិក្ខាយ៉ាងដែលស្រាយខាងជំនួញក្តី ខាងទូតក្តីនេះ។

Minister: As all you gentlemen already know, the government has fully supported arrangements to solve commercial and diplomatic problems.

NOTES FOR THE DIALOGUE

Note that this dialogue is in a formal style appropriate for press conferences, radio announcements, and other meetings and gatherings of an official or semi-official nature. Both the province chief and the members of the press use formal words and longish, rather literary-sounding sentences, since they are acquaintances of roughly equal status. Such a style would be appropriate for you to use in your contacts with officials and acquaintances of high social status, especially if they are older than you are.

Sentence No. 3.

The particle ខ្ញុំ is used by a commoner to another commoner of substantially higher status or to a Buddhist monk and indicates considerable deference to the addressee. At the end of a clause or sentence it follows everything else, including the final particles like ទៅ or ទេ . At the beginning of an utterance ខ្ញុំ may be used with a response particle បាទ or ចា , e.g.,

បាទខ្ញុំ ខ្ញុំបានទៅរកគាត់ហើយ។

Yes sir, I've already gone to look for him.

There is no way to translate this easily into English; 'sir' helps but is confusing because it also translates លោក . Note that anyone with whom you use ខ្ញុំ must also be addressed using the other formal words for normal activities like ជ្រាប instead of ដឹង 'to know' or ទ្រង់ instead of ញុំ 'to eat,' while ខ្ញុំ is used only for high-ranking commoners and for Buddhist monks, there are other forms which are also appropriate for use with Buddhist monks and yet others for use with royalty. Cf.U.2 in the Grammatical Sketch.

Sentence No. 5.

The plural for លោក 'sir, gentleman,' you is លោកអ្នកទាំងអស់គ្នា or អស់លោក 'gentlemen, you (pl.).' When a mixed audience is addressed, the appropriate term is(អស់) លោកស្រីៗ 'ladies, and gentlemen.' These terms are used in formal gatherings and meetings; for non-formal announcements, e.g. to family or servants, the appropriate plural term is អ្នកទាំងអស់គ្នា 'all of you,' e.g.,

អ្នកទាំងអស់គ្នាត្រូវធ្វើយ៉ាងនោះ។

You all should do like that.

The term អ្នកទាំងអស់គ្នា can also be used this way, but it reduces the social distance between the speaker and addressees more than does អ្នកទាំងអស់គ្នា

អ្នកទាំងអស់គ្នាត្រូវធ្វើយ៉ាងនោះ។

I'd like all of you to do like that.

DRILLS

DRILL ONE: Response

Note: លោក 'lok' is the proper third person pronoun to use when referring to Buddhist monks or high ranking men. ឯក 'ok' can be used for high ranking persons but not for monks.

គំរូ

ក លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីបានប្រើបាវចនាការយ៉ាងណាជួនឬអ្នកនាង)សង្ខេប?
(ដុនដាប ខ្លាបង្ខូច)

ស ក្នុងកាលទេស ដ៏ខ្លុនដាបនេះ លោកបានប្រើបាវចនាការដ៏ខ្លាបង្ខូចជួនអ្នកនាង)សង្ខេប។

MODEL:

T: What measures has the Minister taken on behalf of the refugees? (critical, long term)

S: In these critical circumstances, he has taken firm measures on behalf of the refugees.

ក លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីបានប្រើបរធ្លាយយ៉ាងម៉េច?
(រឹងប៉ឹងបាយ, ដោតមិនដាច់)
ក្នុងកាលទេស ដ៏រឹងប៉ឹងបាយនេះលោកបានប្រើបរធ្លាយដ៏ដោតមិនដាច់។

ខ លោកបានធ្វើយបបរនាគបរិដ្ឋាយ៉ាងណា?
(អប្រិយ, ពាក្យសម្ដីបង្កាច់)
ក្នុងកាលទេស ដ៏អប្រិយនេះលោកបានធ្វើយបបរនាគបរិដ្ឋដ៏ពាក្យសម្ដីបង្កាច់។

ក លោកឧត្តមសេនីយបានខ្ជួលយ៉ាងម៉េចខ្លះ?
(ប្រុងប្រៀបដាច់ខាតបំផុត)
ក្នុងកាលទេស ដ៏ប្រុងប្រៀបនេះលោក

ជាន់ខ្ពស់ដ៏យ៉ាងដ៏អាម៉ាស់បុរេមិត្ត។

ឃ តាងបានតាំព្រះសង្ឃឯណាមកទេ?
(ដុនដាប, ដោតមិនដាច់)
ក្នុងកាលទេស ដ៏ដុនដាបនេះលោកបានតាំព្រះសង្ឃដ៏ដោតមិនដាច់។

ង លោកវរសេនីយបានជួយអ្នកនាង)សង្ខេបយ៉ាងម៉េចខ្លះ?
(អប្រិយ, ពាក្យសម្ដីបង្កាច់)
ក្នុងកាលទេស ដ៏អប្រិយនេះលោកបានជួយអ្នកនាង)សង្ខេបដ៏ពាក្យសម្ដីបង្កាច់។

ច. តាងបានបំពុលមនុស្សយ៉ាងម៉េច?
(អាម៉ាស់បុរេ, ដោតមិនដាច់)
ក្នុងកាលទេស ដ៏អាម៉ាស់បុរេនេះលោកបានបំពុលមនុស្សដ៏ដោតមិនដាច់។

DRILL TWO: Substitution (variable)

គំរូ

ក សុំមេត្តាពន្យល់បន្ថែមបានទេ តាន?
(ចេះប្រមាសនិយ៍ឲ្យចំ)

ស សុំបានប្រមាសនិយ៍ឲ្យចំបន្ថែមបានទេ តាន?

MODEL:

T: Could you clarify it a little, sir? (speak to the point)

S: Could you speak to the point a little, sir?
សុំបានប្រមាសនិយ៍ឲ្យចំបន្ថែមបានទេ តាន?

ក ទឹកដោះ
សុំបានប្រមាសនិយ៍ឲ្យចំទឹកដោះបានទេ តាន?

ខ ការចាស្ទាលភ្លក្ខ័ង
សុំការចាស្ទាលភ្លក្ខ័ងទឹកដោះបានទេ តាន?

គ បង្ហាញ
សុំបង្ហាញភ្លក្ខ័ងទឹកដោះបានទេ តាន?

ឃ ឲ្យរស់
សុំបង្ហាញភ្លក្ខ័ងឲ្យរស់បានទេ តាន?

ង រស់តែពុកសួយ
សុំបង្ហាញភ្លក្ខ័ងរស់តែពុកសួយឲ្យរស់បានទេ តាន?

ច. ភ្លក្ខ័ងចិញ្ចឹម
សុំបង្ហាញភ្លក្ខ័ងចិញ្ចឹមឲ្យរស់បានទេ តាន?

DRILL THREE: Transformation

គំរូ

ក បញ្ជាក់អំពីវិធានការនោះ។

ស (សុំ) បញ្ជាក់អំពីវិធានការនោះបានទេ (ឥឡូវ)?

MODEL:

T: Clarify those measures.

S: (Please) clarify those measures, could you,sir?

ក ហាមប្រសាសន៍ឱ្យបន្តែងរឿង។
(សុំ) ហាមប្រសាសន៍ឱ្យបន្តែងរឿងបានទេ (ឥឡូវ)?

ខ តម្រូវឱ្យគោរពច្បាប់ចរាចរណ៍។
(សុំ) តម្រូវឱ្យគោរពច្បាប់ចរាចរណ៍បានទេ (ឥឡូវ)?

គ នាំយកស្រាយអំពីតុកល្អយឱ្យបើយរឿង។
(សុំ) នាំយកស្រាយអំពីតុកល្អយឱ្យបើយរឿងបានទេ (ឥឡូវ)?

ឃ អនុវត្តបទឆ្លាជាយថ្មីម្តង។
(សុំ) អនុវត្តបទឆ្លាជាយថ្មីម្តងបានទេ (ឥឡូវ)?

ង បង្ហាញមួលដ្ឋានភ្នែកឡើងវិញ។
(សុំ) បង្ហាញមួលដ្ឋានភ្នែកឡើងវិញបានទេ (ឥឡូវ)?

ច បំបាត់អំពើអបាយមុខឱ្យអស់។
(សុំ) បំបាត់អំពើអបាយមុខឱ្យអស់បានទេ (ឥឡូវ)?

DRILL FOUR: Transformation

គំរូ

ក អ្នកភៀសទុក្ខបានទទួលបរិមាណគ្រប់គ្រាន់។
(អ្នកក្រ)

ស ហើយដែរ អ្នកក្រទទួលបរិមាណគ្រប់គ្រាន់ដែរ។

MODEL:

T: The refugees have received sufficient food. (the poor)

S: Likewise, the poor have received enough food also.

ក ពួកគេត្រូវបានគេសង្គ្រោះ។
(អ្នកពុករលួយ)
ហើយដែរ អ្នកពុករលួយត្រូវបានគេសង្គ្រោះដែរ។

ខ ប្រទេសជិតខាងបានទទួលការគាំទ្រយ៉ាងរួចរាល់ពីគេ។
(ប្រទេសខ្មែរ)
ហើយដែរ ប្រទេសខ្មែរបានទទួលការគាំទ្រយ៉ាងរួចរាល់ពីគេដែរ។

គ អ្នកស្រុកត្រូវដាប់ពុះកួយដីនឹត។
(អ្នកចូលថ្មី)
ហើយដែរ អ្នកចូលថ្មីត្រូវដាប់ពុះកួយដីនឹតដែរ។

ឃ អ្នកនយោបាយក្នុងស្រុកទទួលនូវលទ្ធផលដ៏ត្រចះត្រចង់។
(ក្រៅស្រុក)
ហើយដែរ អ្នកនយោបាយក្រៅស្រុកទទួលនូវលទ្ធផលដ៏ត្រចះត្រចង់ដែរ។

ង បញ្ចុះបញ្ចូលសាធារណជនយោបាយរដ្ឋាភិបាល។
(ឃ្លាំមើល)
ហើយដែរ ឃ្លាំមើលសាធារណជនយោបាយរដ្ឋាភិបាលដែរ។

ច. បម្រើការណែនាំបានទទួលស្គាល់រដ្ឋាភិបាលថ្មី។
(ប្រទេសភូមា)
ហើយដែរ ប្រទេសភូមាបានទទួលស្គាល់រដ្ឋាភិបាលថ្មីដែរ។

DRILL FIVE: Extension

គំរូ

ក. នាងជូនិតគួរយើងបានតាក់តែងនឹងប្រទេសនានារួចហើយ។
(បានតាក់តែងនឹងប្រទេសមហាអំណាចទាំងឡាយ)
ឃ. យ៉ាងណាមិញគួរយើងបានតាក់តែងនឹងប្រទេសមហាអំណាចជាមុនសិន។

MODEL:

T: In the diplomatic area, we have relations with various countries. (to have relations with the great powers)

S: For example, we have relations with the great powers.

ក. តាតជានជីរតាមមាតិនេះរួចហើយ។
(ជានយកការស្លៀកតែងតែពាក់ស្អាត)
យ៉ាងណាមិញតាតជានយកការស្លៀកតែងតែពាក់ស្អាត។
ខ. លោកវរសេនីយបណ្ដាលឱ្យយើងចុះឈ្មោះជូនជាបន្ទាន់សិន។
(បណ្ដាលឱ្យយើងជួលរាជើយយ៉ាងអាម៉ាស់មុខ)
យ៉ាងណាមិញតាតបណ្ដាលឱ្យយើងជួលរាជើយយ៉ាងអាម៉ាស់មុខ។
ឃ. តាត់ស្ដេចរៀបកាលល្បិចគ្រប់បែបយ៉ាង។
(នៅមរណភាពវិញ្ញាណីតប្រយោជន៍នេះបាត)
យ៉ាងណាមិញតាត់នៅមរណភាពវិញ្ញាណីតប្រយោជន៍នេះបាត។
ង. ប្រទេសវ៉ៀតណាមជួយជ្រោមជ្រែងយ៉ាងម៉ាំ។
(ហេតុប្រទេសនានាមកធ្វើតាក់តែងជាមួយនឹង)
យ៉ាងណាមិញហេតុប្រទេសនានាមកធ្វើតាក់តែងជាមួយនឹងវៀតណាមរួចហើយ។
ច. ក្រុមហ៊ុនតាំងយើងបានប្រសាសន៍ដល់ហាក់ដឹងរឿងនេះ។
(នេះក្រុមប្រធានដឹងរឿងនេះរួចទៅហើយ)
យ៉ាងណាមិញនេះក្រុមប្រធានដឹងរឿងនេះរួចទៅហើយ។

DRILL SIX: Transformation

គំរូ

ក. សិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ច ពលរដ្ឋបានជ្រាបរួចហើយ។
ខ. ពលរដ្ឋបានជ្រាបសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចរួចហើយ។

MODEL:

T: As for rights and duties, the populace knows all about them.

S: The populace knows all about its rights and duties.

ក. អ្នកតំណាងរាស្ត្រយកព្រះរាជាជាសិរីមង្គលការការពារអំណាចរដ្ឋាភិបាលរួចហើយ។
រដ្ឋាភិបាលមានការការពារអំណាចរដ្ឋាភិបាលដ៏ល្អរួចហើយ។
ខ. បញ្ហាសន្តិភាព នយោបាយក្តីរើសរះស្រាយរួចហើយ។
រើសរះស្រាយបញ្ហាសន្តិភាពនិងនយោបាយរួចហើយ។
ក. តាហានក្តីស៊ីវិលក្តីគេបញ្ជូនទៅនេះតាំងរាស់។
គេបញ្ជូនតាហានិងស៊ីវិលទៅនេះទាំងរាស់។
ឃ. អំពើក្បត់ជាតិក្តីអំពើពុករលួយក្តីគឺកាត់ទោសដូចគ្នាទាំងរាស់។
គេកាត់ទោសអំពើក្បត់ជាតិនិងអំពើពុករលួយដូចគ្នាទាំងរាស់។
ង. ព្រាន់ក្តីឬបរមាការក្តីរដ្ឋការមិនឱ្យចូលទាំងរាស់។
រដ្ឋការមិនឱ្យព្រាន់និងឬបរមាការចូលទាំងរាស់។
ច. មិនក្តីឈ្នះក្តីរើសត្រូវឱ្យរៀនទាំងរាស់។
រើសត្រូវឱ្យមិនដឹងឈ្នះរៀនទាំងរាស់។

DRILL SEVEN: Response

ក៏

ក ទិញតែការនេះបានតាំងពីសិប្តិវត្សន៍មុន ។
(ការអនុវត្តន៍ដែលរដ្ឋាភិបាលធ្វើ)

ស ឆ្ងល់តែនៅតែការអនុវត្តន៍ដែលរដ្ឋាភិបាល
ធ្វើនេះនៅមិនទាន់ឃើញមានលទ្ធផលនៅឡើយ ។
MODEL:
T: This measure has been very effective. (the application of the first measure)
J: This is just the application of the first measure that has led to such success.

ក តើលោកអ្នកនៅស្រុកណាដែរ ?
(ការរស់នៅក្នុងទីក្រុង)
នេះគ្រាន់តែជាការរស់នៅក្នុងទីក្រុងនេះ
ដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំភ្លេចស្រុកនោះ ។

ខ. ស្រុកយើងសម្បូណ៌ត្រីណាស់ ។
(ការបរិភោគអំបិលត្រីក្នុងបរិមាណ
ល្មមល្មមក្នុងមួយថ្ងៃ)
នេះគ្រាន់តែជាការបរិភោគអំបិលត្រីក្នុង
បរិមាណល្មមល្មមក្នុងមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ
នេះ ។

គ. ប្រជាជនស្រុកយើងច្រើនណាស់ ។
(បរិមាណ)
នេះគ្រាន់តែជាបរិមាណនៃដែលគេ
ប្រើប្រាស់ប៉ុណ្ណោះ ។

ឃ. ការស្រុះស្រួលគ្នានៃគ្រួសារវិបុលភ័ក្ត្រ
ល្អណាស់ ។
(ការគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមក)
នេះគ្រាន់តែជាការគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមក
ក្នុងចំណោមគ្រួសារនោះ ។

ង ផ្លាស់ប្តូរជំនឿនឹងគ្រាន់បើ ។
(ការគោរព)
នេះគ្រាន់តែជាការគោរពទៅដែលគេ
ធ្លាប់គោរពនោះ ។

ច ប្រុងប្រៀងតស៊ូណាស ។
(ការប្រើប្រាស់ដោយប្រុងប្រៀង)
នេះគ្រាន់តែជាការប្រើប្រាស់ដោយប្រុងប្រៀង
នៅដដែលនឹងក្នុងការនោះ ។

DRILL EIGHT: Transformation

ក៏

ក. លោកអ្នកស្គាល់ផ្លូវមកផ្ទះខ្ញុំហើយឬនៅ ?
(ស្គាល់)
លោកអ្នកស្គាល់ផ្លូវមកផ្ទះខ្ញុំហើយឬនៅ
ដែលមិនចាំបាច់សួរនោះ ?

MODEL:
T: You know these measures already. (to ask)
J: You know these measures already: you don't need to ask.

ក លោកអាចជ្រើសរើសយកខ្លួនឯងនោះស្រាប់ ។
(ទុកឲ្យនរណាម្នាក់)
លោកអាចជ្រើសរើសយកខ្លួនឯងនោះស្រាប់ មិន
ចាំបាច់ទុកឲ្យនរណាម្នាក់ទេ ។

ខ លោកនៅបន្តការងារនោះស្រាប់ ។
(ម្នាក់ណាបន្តវា)
លោកនៅបន្តការងារនោះស្រាប់ មិនចាំបាច់
ម្នាក់ណាបន្តវាទេ ។

គ លោកដឹកនាំការងារស្រាប់ ។
(ទុកឲ្យគេដឹកនាំ)
លោកដឹកនាំការងារស្រាប់ មិនចាំបាច់ទុក
ឲ្យគេដឹកនាំទេ ។

ឃ. លោកចាត់ការស្រាប់ ។
(ទុកឲ្យ)
លោកចាត់ការស្រាប់ មិនចាំបាច់ទុកឲ្យ ។

ង. លោកជាអ្នកបើកឡានស្រាប់ ។
(ឲ្យគេបើក)
លោកជាអ្នកបើកឡានស្រាប់ មិនចាំបាច់
ឲ្យគេបើកទេ ។

ច. លោកសរសេរបញ្ហានេះដោយដៃខ្លួនឯងស្រាប់ ។
(ដោយ)
លោកសរសេរបញ្ហានេះដោយដៃខ្លួនឯងស្រាប់
មិនចាំបាច់ដោយគេទេ ។

DRILL NINE: Substitution

ក្រុ

ក. ខ្ញុំសុំឲ្យអ្នករាល់គ្នាសង្កេតលើបន្ទាត់ទី២។
(ស្គាល់នូវការណែនាំនេះ)

ស ខ្ញុំសង្ឃឹមថាអ្នករាល់គ្នាស្គាល់នូវការណែនាំនេះ។

NOTES:

T: I hope you'll all be able to have high expectations of the second attribute. (recognize your duty)

S: I hope you'll all recognize your duty.

ខ្ញុំសង្ឃឹមថាអ្នករាល់គ្នាស្គាល់នូវការណែនាំនេះ។

ក. ខ្ញុំឲ្យប៉ះទង្គិចហួសពីណាត់
ខ្ញុំសង្ឃឹមថាអ្នករាល់គ្នាកុំឲ្យប៉ះទង្គិចហួសពីណាត់។

ខ. កុំបណ្តែតបណ្តោយឲ្យទៅតាមយាក
ខ្ញុំសង្ឃឹមថាអ្នករាល់គ្នាកុំបណ្តែតបណ្តោយឲ្យទៅតាមយាក។

គ. តាមដានឲ្យភ្លាម
ខ្ញុំសង្ឃឹមថាអ្នករាល់គ្នាតាមដានឲ្យភ្លាម។

ឃ. កុំឲ្យឃ្លាតឆ្ងាយ
ខ្ញុំសង្ឃឹមថាអ្នករាល់គ្នាកុំឲ្យឃ្លាតឆ្ងាយ។

ង ការគួរសមថ្មីៗ
ខ្ញុំសង្ឃឹមថាអ្នករាល់គ្នាការគួរសមថ្មីៗ។

ច. កុំឲ្យជ្រុលជ្រួសនាទីរបស់លោក
ខ្ញុំសង្ឃឹមថាអ្នករាល់គ្នាកុំឲ្យជ្រុលជ្រួសនាទីរបស់លោក។

DRILL TEN: Response

ក្រុ

ក. តើរដ្ឋាភិបាលបានប្រុងប្រៀបយូរហើយឬ?
ស បានប្រុងប្រៀបតាំងពីកាលណាមកឯណោះ។

MODEL:

T: Has the government been preparing for long?

S: It's been preparing for a very long time.

ក. តើពាក្យសំណូមពរក្នុងនាទីថ្មីនេះមែនទេ?
តើពាក្យសំណូមពរក្នុងតាំងពីកាលណាមកឯណោះ។

ខ. ស្ត្រីជ្រុលជ្រួសយ៉ាងហ្នឹងយូរហើយឬ
ស្ត្រីជ្រុលជ្រួសយ៉ាងហ្នឹងតាំងពីកាលណាមកឯណោះ។

គ. លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីព្រះនីយកន្តីយរៀបហ្នឹងយូរហើយឬ?
ព្រះនីយកន្តីយរៀបហ្នឹងតាំងពីកាលណាមកឯណោះ។

ឃ. ច្បាប់យើងនឹងទុំដំយ៉ាងហ្នឹងប៉ុន្មានថ្ងៃហ្នឹងទៀប?
នឹងទុំដំយ៉ាងហ្នឹងតាំងពីកាលណាមកឯណោះ។

ង. ស្រុកយើងឃ្លាតឆ្ងាយពីសាធារណរដ្ឋចិនយូរហើយឬ?
ឃ្លាតឆ្ងាយពីសាធារណរដ្ឋចិនតាំងពីកាលណាមកឯណោះ។

ច. អាវាសដ្ឋានបុណ្យរៀងតាំងពីកាលណាមក?
អាវាសដ្ឋានបុណ្យរៀងតាំងពីកាលណាមកឯណោះ។

READING PASSAGE 2

ការលូតលាស់ខាងផ្លូវចិត្ត

ក្រោយពីបដិបាដិហារិយ៍ជាអនុស្សាវរីយ៍ឬទុក្ខព្រួយបន្តិចបន្តួចរបស់ពួកយើងសម្រាលរួចសព្វគ្រប់ហើយ។

ពីមុនកាលនោះមកយើងបានអនុវត្តន៍តាមប្រពៃណីជារៀងរហូត។ យ៉ាងណាមិញ ការយល់ដឹងនូវតម្លៃនៃប្រពៃណីទាំងនោះ ក៏ដូចជាការយល់ដឹងនូវគោលការណ៍ទាំងឡាយដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ

VOCABULARY

កសិករ /ka?sɑ?kɑɑ/	farmer, peasant	តាំងពីកាលណាមក	since long ago
		* ប៉ះទង្គិច	to collide (both parties moving)
* កសិ(ដ្ឋ) /kɑsɑ?/	pertaining to land and farming	ឆ្លៀតចូល	to enter by other than established paths; to do illegally
កាលៈទេសៈ /kaalɛ?tesaa?/	circumstance		
កាលបើ - ឥឡូវ	if	ទាន	charity, alms; very deferent particle
* កន្លង់	the body of (the portion of something within its boundaries but not including the boundaries)	ទិសៈដៅ	direction
		ទិស	direction
		ដៅ	to mark; a marked place, target
គ្រប់សព្វ /krɑp sɑp/	complete(ly)	* ឧបនិស្ស័យ (ឆាន AC)	property
ឃាត់	to forbid, to ban, to stop	ធន /thɑn/	property, capital(money)
ឃ្លាត	to leave, to go away from	ធម្មជាតិ/thɑmmɑcɑat/	nature, natural
ចេះតែ	always; only know how to....	* ឆៈឃាន	existing (legal term)
ជ្រៃល្ងង	to miss, to fail to meet, to pass without seeing; to slip (hand)	បក្សពួក/pa?puo?/	party, clique, bloc
ជ្រុល	to pass (intentionally, to go out of line,e.g., to make a slip of the tongue, to let something slip out	បច្ចុប្បន្នកាល	the present time
		បច្ចុប្បន្ន/pɑccəbɑn/	present
ដទៃ	other	បណ្តែត	to cause to float; to float; to permit
ដែលស្ថិត	to be located (formal)	មានន័យថា	to mean; it means that
តម្រង់ (<ត្រង់)	to aim	រំលោភបំពាន	to violate, to break (law)
តាក់តែង (តាក់ AC)	to arrange, to set up	* ជាន	to step on (intentionally)
		* ន(AC)	
តាមដាន	to pursue, to go after	* ជាន	to walk against, bump into (intentionally)
		ន	to walk against, bump into
* ដាន	wake, footprint, scar, sign of passage	ប៉ះពាល់	to touch, to have an effect
តឹងរឹង (រឹង AC)	strict, tight, firm	ប៉ះ	to touch, to

	come into contact with; to affect (usual-ly adversely)	រហែងរហែក	always
កាល	to touch with the hand	* ព្រឹក /rɨək/	loose, flabby, lax
		ព្រៃ	vegetation(poetic)
*កលកល /kalakaa/	soldier	លាស់	to skir over
ក /kaa/ (S)	agentive suffix with certain roots	លតាវល្វិ /lɨtaavəl,lɨtaavən/	vines, vegetation
		* លតា	vine, creeper
		* វល្លិ	vine, creeper
កណិដ្ឋិក	person involved in commerce, merchant	វិនាស	to be destroyed
* កណិដ្ឋ	commercial (formal)	សម្បូណ៌ /sɑmbuu/	plentiful, abundant
កាសាលកាសកាល	all over, completely	*ស័ក្តិសិទ្ធិ /sa? sɨt/	very effective
*វិរុទ្ធ /vi?rut/	fault, crime (literary)		
		វិស័យ	arena
ពោលគឺ	that is to say	អត្ថបទ/ʔattəbot/(L)	article, passage
*ក្រវើយក្រវាំយ	not to care, to be unconcerned	អនាធិបតេយ្យ /ʔanaathɨpatay/	anarchy, disorder
ក្រវើយ	not to care, to be unconcerned	* ធិបតេយ្យ /thɨpatay/	power, command, order
ព្រឹក្សា	vegetation		
ភោគ	property, goods	អាងឫណ្ហភាពិភ្លឺ	to take advantage of status to injure otners
មាតុប្រទេស	motherland	អាស្រ័យ	to depend on, to eat
* មាតុ /(S)	mother	*អ្នដ៏អាកាស /aydɔɔəkaah/	in the sky
មាតុភូមិ /miatəphuum/	motherland	* អ្នដ៏ /aydɔɔ/	above, far(literary)
*ពូជពីរពូជ	fauna		
យសញ្ញាតិ	to favor the family, to practise nepotism		
ញាតិ /ñiat/	family, relatives		
យ៉ាងណាមិញ	for example, likewise		
ល្អ /lɨə/	better		
ល្អ	richtig		
ល្អប្រសើរ/lɨəprəsəə/	better		
ល្អប្រសើរ	Ausgezeichnet,		
ល្អ /lɨə/	particle		
ល្អ	well, to		
			100

APPLICATIONS

1. Fill in the blanks with the proper words provided.

๑ អរគុណសម្រាប់ការលួយមានការតែប្រើនប្រឿងៗ នៅ... ការងឹកនាំរបស់លោកៗ
នៅ ក្រោម ក្នុង

๒. ខ្ញុំ គាំទ្រយោបល់ដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់អ្នកនេះ។
នោះ ទាំង អស់

๓. ហាត់ប្រាណដើម្បី... បានសុខភាពល្អរាងកាយនេះ។
ទាហានឬ ជារឿយ ជារៀង

๔. ពេលខ្ញុំទាំងអស់ គាត់មាន ដឹងថាត្រូវមានសិទ្ធិនិយាយផ្លាស។
ដែរ, ទៀត, គឺ ក្រែង

๕ ក្មេកចិញ្ចឹមរបស់ខ្ញុំបាន ស្លាប់ក្រោយពីប្រពន្ធខ្ញុំសម្លាប់ខ្លួន។
ស្លាប់ ក្រោយ ដែរ

๖. ពេលដែលក្រុមគ្រួសារមិនត្រូវប្រកាន់ពូជ អំពើអមនុស្សធម៌ក្តីៗ
ដែរ ដូច នៅ

๗ បើលោកមិនអាចជួយយោបល់ដើម្បីលោកដួលលុយកាក់ ខ្ញុំ
រួច បាន ទៀត

2. Complete the 2nd clause of the following sentences using the given set of words in the parentheses.

๑ (អំពើ, នេះ, អំពើ) ដោយមិនរង្គើចិត្តខ្លួនប្រយោជន៍អ្នកដទៃ។
๒ (ឃាតកម្ម, ខ្លាំង, ខ្លួន, បង្កើត) ក្មេកខ្ញុំប្រកាន់អំពើពុករលួយ
ក្រុង... ។
๓ (ស្លូតត្រង់, ងឹកនាំ, ល្អក់ដុនដាប) ខ្ញុំសុំរស្មីចិត្ត... ។
๔ (តែងតែ, ប្រឆាំង, ណាប) មហាសំណាចធំៗតែងបានជ្រុលៗ... ។
๕. (ត្រូវតែ, ភ្នំ, ភ្លើ, តែ) បើក្មេកខ្ញុំប្រើបរង្គាយបំបាក់បំបែក
ចិត្តគំនិតយើង... ។
๖. (រស្មីកិច្ច, អ្នកងឹកនាំ, អំពើពុករលួយ ប្រសេរយើងកំពុងតែល្អក់ដុនដាប
... ។
๗. (នរយោបាយ, រស្មីកិច្ច, ប្រយោជន៍រួម) ឥឡូវក្រោមរបបថ្មី... ។
๘. (សេចក្តីងឹកនាំ បង្គាយបាយ) របស់... ។
๙. (រយោសនា, គណបក្ស, បេក្ខជន) តាមគំនូរបម្លាប់ប្រទេសវិបួយ។..។
๑๐. (ជោគជាប, ស្លាប់, ចិត្តស្ត្រី) បើលោកហ៊ានប្រឆាំងរហូតដល់ថ្ងៃក្រ... ។

3. Translate the following sentences into Cambodian:

a. My children wash the dishes every night (without being told).

b. You are all to go to school on time (addressing your children).

c. He's always talking about politics.

d. I cannot guarantee that the measures they have taken will meet with success.

e. He has gone out for a while but will return before 1 o'clock. (You are talking about the Minister of Foreign Affairs.)

4. Make speeches using the following sets of words.

ក. អាណាព្យាបាល រដ្ឋធិបតី បំណុល រដ្ឋាភិបាលថ្មី ការរៀបចំការងារ ដុំ ភ្លឺ ប្រាប់

ខ. ខ្ញុំ កសិករ ទំនិញ តាំងទីលំនៅ ឆ្លងទន្លេ អាជ្ញាធរ ទេ

គ. ស្រាប់ បញ្ហា ថ្ងៃ មតិ ដ្ឋានីកម្ម សុភមង្គល ដុះដាល ថ្នាក់

ឃ. ឯណា រដ្ឋមន្ត្រី ឆ្លាក់ដុះដាល មហាអំណាច ស្រុងចាំង អាវធំ ខ្លះ ខ្លះទៀត នឹកឃើញ

5. Play the roles outlined below with your teachers. Try to use what you have learned in this lesson.

a. Take the role of a reporter. You are going around the capital to find out about the economic situation of the people, their reaction to the new constitution, and their feelings about the major political figures. Interview as many Cambodians as you can.

b. As a member of the legislature, you are speaking to a group of your constituents who have recently reached voting age. Explain to them what the function of law is in society and how they as individuals relate to the law. Be prepared to answer questions.

1. Questions for the teacher to see.

ក. តើមានការបង្រៀនអំពីការអប់រំពលរដ្ឋនៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាទេ?

ខ. បើមានតើចាប់ផ្តើមនៅថ្នាក់ណា? តើមានបង្រៀនអ្វីខ្លះ?

គ. តើមានកាសែតណាមួយដែលមានអត្ថបទសរសេរដើម្បីបង្រៀនប្រជាពលរដ្ឋអំពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ពួកគេទេ?

ឃ. បើជនក្រីក្រត្រូវគេចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬត្រូវគេប្តឹងតុលាការ តើមានច្បាប់ណាចែងថារដ្ឋត្រូវតែតែងតាំងមេធាវីឲ្យគាត់ទេ?

ង. បើមេធាវីម្នាក់ឈ្នះក្តីក្នុងតុលាការ តើច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យគាត់ទទួលបានភាគរយជាក់លាក់ណាមួយនៃសំណងដែលតុលាការបានកាត់ឲ្យទេ?

ច. បើប្រជាពលរដ្ឋម្នាក់យល់ថាច្បាប់ណាមួយមានលក្ខណៈសង្កត់សង្កិន ឬអយុត្តិធម៌ តើគាត់អាចធ្វើអ្វីបានខ្លះ?

ឆ. ចូរពន្យល់ពាក្យ 'lobby, lobbyist' ឲ្យគ្រូបង្រៀនស្តាប់។ តើនៅកម្ពុជាមានអ្វីដូចនេះទេ? បើមាន តើមានក្រុមអ្នកណាខ្លះដែលតំណាងនៅក្នុងនោះ?

ជ. តើមានច្បាប់ណាមួយដែលត្រូវបានដាក់ជូនប្រជាពលរដ្ឋសម្រេចទេ?

ឈ. តើមានក្រឹត្យរបស់ក្រុងឬស្រុកទេ?

ញ. បើមាន តើក្រឹត្យទាំងនោះត្រូវបានដាក់ជូនប្រជាពលរដ្ឋសម្រេចទេ?

2. Ask your teacher the answers to the following questions:

a. Is civics a part of the school curriculum in Cambodia?

b. At what year does it begin? What is taught?

c. Do the newspapers have articles that are aimed at teaching citizens about their rights and duties?

d. When a poor person is accused of a crime or sued, is there any provision for the state to supply a lawyer?

e. If a lawyer wins a lawsuit, does the law authorize him to receive a certain percentage of the damages?

f. If a citizen feels that a law is oppressive or unjust, what can he do about it?

g. Explain the term 'lobby, lobbyist' to your teacher. Does Cambodia have anything like this? If so, what kinds of group are represented?

h. Are proposed laws ever submitted to popular vote?

i. Are there local ordinances?

j. If so, are such local laws ever submitted to popular vote?

ក្រុមាភិក្ខុលទ្ធិឈ្មួញជនខ្មែរកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រដាជនទំនាះជាតិកម្ពុជាទាំងបីប្រភេទនៃ
សមរភូមិផ្លូវលេខ៧ត្រើយឆ្ងេរមកុង ជាទីស្នេហាទាំងឡាយ !

ក្នុងនាមតំណាងនៃនិស្សិតមកពីតាក់ណូលនៃផ្នែកនេះ បណ្ដាំមិត្តភក្តីកងកម្លាំងដាច់មួយត្រង់សង្ខេប និង
ប្រដាជនកើត ឥណ្ដើមបានជ័យជំនះយ៉ាងត្រចះត្រចង់ឬទេវ្ត ។ បណ្ដាំត្រូវនាំសំណាងឱ្យឆ្ងាត់ឆ្ងាយ
ដូវផែនការនៃក្រុមរបស់ក្រុមត្រអាមេរិក ដែលបានបញ្ជូនកងទ័ពអាយ៉ងក្រៃឆ្នះមកធ្វើសង្គ្រាម-
សម្លាប់ទាំងកងក្នែរជើង ទាំងកងការស្ដើងដំ ទាំងកងរដ្ឋប្រហារ ទីឯកម្ពុជាយើងអាចរបរិភក្តបង្ហូរ
មានទាំងកម្ពុជាយើងអាចរស់នៅក្នុងរយៈ.៥ឆ្នាំ ឱ្យមកទាត់ទង្វាត់ឆ្ងួនវិលេខ៧ឈ្លានយើងដែលជាប្រជាជនទន់ខ្សោយ-
ត្រង់កងទ័ពអាយ៉ងលង់ស៊ាំ - ស៊ីវិមត: - លឺនដុំកថាញ៉ា ទីឯត្រូវកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រដាជនទំនាះ
ជាតិកម្ពុជាយើងវាយឥឡាក់ម៉ឺតខ្លាត់ខ្លាចត្រូតយើងតែឯង តែវាយទៅលើឆ្ងួនវិលេខ៤និងទៅជុំវិញភ្នំពេញ ។
ក្នុងចិត្តខ្លាចតែត្រូវបានត្រូវកងទ័ពអាកន្ត្រាក់ឆ្ងាត់ - ស៊ីវិមត: - លឺនដុំកថាញ៉ា មិនបាន ចាប់ប្រដា-
ជនយើងធ្វើការងារបង្កើតកម្លាំងទ័ពរបស់ពួកអាកន្ត្រាក់ភ្នំពេញមិនបាន ប្លន់សេដ្ឋកិច្ចប្រដាជនយើងមិនបាន
ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងត្រូវកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រដាជនទំនាះជាតិកម្ពុជាយើងទាំងបី
ប្រភេទវាយបណ្ដេញតាមខ្លាត់ខ្លាយចេញពីវិត្តប្ដី ឥឡូវ ដប់ ទីជិតស្លាប ទន់ផាសក្រកញ៉ាំបាកទៅទ្រុកាយ
ទំញ្ចាំងអាម៉ាត់ត្រមទាំងក្រុវិកំទេចយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទេវ្ត ។

កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រដាជនទំនាះជាតិកម្ពុជាយើងទាំងបីប្រភេទ ឈ្លប ដឹងច់ ក្រុមក
ទៅលមរភូមិផ្លូវលេខ៧ត្រើយឆ្ងេរមកុង ជាសម្លាប់ធ្វើឱ្យរបួសអាចាស្លាប់តាមអស់ដាក្រើត
តាន់ខាក់ ចូលរួមក្នុងកម្ពុជាយើងនឹងបង្កើនកំទេចចំទៅក្រុងអស់ដាក្រើនលើសលប់ ទីបអួសយកអាវុធនឹង
សម្លាប់ដោយខ្លាំងឡងដាក្រើនថែមទេវ្ត ។ ផ្ទុយទៅវិញ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រដាជនទំនាះ
ជាតិកម្ពុជាយើងនៅសមរភូមិផ្លូវលេខ៧ត្រើយឆ្ងេរមកុង ចាន់ទុបចំណែកយ៉ាងសំខាន់ជាមួយកងកម្លាំង-
ប្រដាប់អាវុធប្រដាជនទំនាះជាតិកម្ពុជាយើងទៅមុខទៀតក្នុង ដើងទៅលមរភូមិផ្សេងទេវ្ត
ក្នុងទាំងប្រទេស ដើកតាកវាយបង្ក្រុកក្នុងកងកងឆ្ងួនវិញ្ញាំងឆ្នាំ ១៩៧១ - ១៩៧២ វាយកំទេចអា ' កិនឡាទី២ '
ទៅឆ្ងួនវិលេខ៤ កំទេចចំណែកការពារតំបន់ខ្លួនចំទៅឆ្ងួនវិញ្ញាំង កំទេចចំណែកការ ' ទន្ទ្រាំតាំងបួ-
បទីយកម្មបន្ត្រាម ' ទៅកម្ពុជា និងចំណែកការ ' ទ្រុះបទីយកម្មបន្ត្រាម ' កំចាត់ចំណែកការ ' លក្ខិភាវូ-
បទីយកម្ម ' ទបត់ឡាំង ការពារតំបន់ទំនាះ ហើយពង្រីកពង្រីកតំបន់ទំនាះចំថែមទេវ្ត ។

BEST COPY AVAILABLE

NOTES FOR READING PASSAGE 1.

This passage was typed in 1972 on a Cambodian typewriter by S.K. Ham (an acronym for Groupe des Khmeres resident en Amerique: an organization supporting Norodom Sihanouk and the Khmer Royal). As you can see, the typescript is somewhat different from the print that you have been reading. Because there are only a limited number of positions on the keyboard, even with upper and lower case shifting, some characters have to be made by combinations of other characters. For example, the reduplication sign ៗ (ពាក្យដដែល) is made by a ក and ៗ . The letter ក្ស consists of ក plus ្ and a ឧបត្ថម្ភ ស . The word 'to give' is written by a combination of ឲ plus ្ + ឥ ឲ្យ . The letter ឧឪ ឪ is formed by a vowel symbol ុ plus ឧបត្ថម្ភ ឪ (ប) to give ឪ្ប , as in the next to last word of line 3.

Spacing is a problem. The first word of line 3 is ក្ដី , but the typewriter spacing is such that the word is typed ក្ដ ី . In the middle of the same line, however, the month name ឧសភ is written ឧស ភ , and the vowel ុ occupies the same space as the ឧ ស ភ ( ) of the word just underneath.

Line 2. In ទីរួមរក the word ទី means 'the object of', e.g., the object of love. ទី can have this meaning with other verbs as well, e.g. ទីគោរព 'object of respect.'

Line 17. Note the use of ដើម (as in សាលាដើម etc.) to mean 'tens' much the same as English 'dozens of'. Thus រថក្រោះ រាប់ដើមគ្រឿង could be freely translated as 'dozens of tanks.' (Remember that the classifier for machines is គ្រឿង.)

BEST COPY AVAILABLE

ឧបាសាលីវង្ស ស៊ីសុវត្ថិ សិរីមតៈ SEAMO

DIALOGUE

ការសន្ទនាទី១

កម្មាភិបាល	cadre
រំដោះ	to liberate
ជ័យជំនះ	victory

១ អ្នកកាសែត. កម្មាភិបាលបានរៀបរាប់ថា បានរំដោះតំណាលបានជ័យជំនះ យ៉ាងសន្ធឹកសន្ធាប់នោះ តើគេ យ៉ាងម៉េចខ្លះ?

Newspaperman: You have said that you have achieved liberation in many victories. How is that so?

ព្រោះតែ	because (colloquial)
អាយ៉ង	puppet, marionette
បាក់ទ័ព	to be routed
ធាសក្រកាំ	to run very hard
ចិនសព្វដៃ	very fast

២. អ្នកតំណាងរណសិរ្ស. ព្រោះតែ យុទ្ធជនយើងបានវាយតតាមអាយ៉ងគាំងនោះបាក់ទ័ពតធាសក្រកាំចិនសព្វដៃរាល់ថ្ងៃ។

Spokesman of the Front: Because our fighters attacked and routed the forces of the puppet (government) thoroughly.

តាងតែ	must

៣ អ្នកកាសែត. តាងតែមានកលល្បិចគិតសិន. ព្រោះតែយុទ្ធជនមានគាំងជ័យជំនះថែមគាំងមានការរួបរួមជិតស្និទ្ធទៀត។

Newspaperman: There must be some special trick, because the fighters are victorious and are united as well.

អាម៉ី	name of a legendary servant
អាចោង	name of a legendary servant
អាបុីអាចោង	toady, sycophant
ក្លាតស្លាស់រស់ស្លាស់ងាប់	fearless, without thought of consequences

ឧ.អ្នកនិពន្ធរឿងវិញ្ញ. បើតាមយើងគិត
គិតមិនចេះចប់ ក្រែងនឹងក្លាយជា
អាប៊ីរ៉ាវបាបជាមិន. យ៉ូដូចនេះ
ទៅមិនយូរមិនឆ្ងាយប៉ាវ
ស្អាតមិនខ្លីទេ។

ខ្ចាំង
ទេដឹង
(see note)

ជ អ្នកកាសែត. សន្ត្រាំបុកខ្ចាំងប្រទេសមិន
តើបិនយប់ងាយទេដឹង?

all over

Newspaperman: There's fighting all over the country. It would seem to me that it would be hard to stop it, perhaps.

របៀបនឹងកើត

អាឆ្កែកញ្ជះ

how is it possible
(= it's not possible)
servile dog, running dog

ឈ អ្នកនិពន្ធរឿងវិញ្ញ. បើមិនបានរបៀបនឹងកើត
បើតាមគេនឹងកប៉ាលទេ:
អាឆ្កែកញ្ជះគេនោះប៉ាបបាត
ពាន់ ម្ភៃតាំងពីបុរាណ?

Spokesman: How can it not end if the soldiers of the servile dogs die by the thousands and their planes crash by dozens?

វាយប្រហារ

ញ.អ្នកកាសែត. កប៉ាលទម្លាក់គ្រាប់បែក
ពាសពេញទាំងទន្លី, យ៉ូអ្នកនឹងគេ
ទៅតែវាយប្រហារមិនសូវយូរទេ។
ទើបតែលណាស់។

attack

Newspaperman: Bombers are dotting all the ponds, but your soldiers have more and more weapons to attack. We really wonder (about that).

កុំទាស់
ទាញ
(see note)

ដ.អ្នកនិពន្ធរឿងវិញ្ញ. កុំទាស់ឆ្ងល់ទើបយើងដណ្តើម
វិបន្ថែមយកពន្លកនៃគិតទា
ន់ចេះទាស់ដឹងបាត់ប្រើមិន
ទាស់ពិតៗ។

Spokesman: Don't bother to wonder. We take more weapons than we can use from those two-faced lungs.

ប្រណី to forgive, pity
សោះស្រាយ to solve, resolve

៩. អ្នកកាសែត. ដើម្បីកុំឲ្យមានការសម្លាប់ឆ្កែ
ឥតប្រយោជន៍ទាំងនោះ, តាមផ្លូវ
នយោបាយ តើអ្នកមានវិធី
បាយដោះស្រាយដែរ?

Newspaperman: In order to avoid all this mergless killing, what political strategies have you for resolving the problem?

ជ្រាប់ until
ខ្សែ tired, exhausted
ខ្សែរោត tired of talking
ប្រកាច់ប្រកិន up to, depend on

១០. អ្នកនិពន្ធរឿងភិន្ន. យើងនិយាយជ្រាប់
ខ្សែរោតមាត់ហើយ តែឆ្កែរត់
តែងតាំងឆ្កែណាស់ដែលមិនដឹង
ខ្វល់ខ្វាយអ្វីសោះ។

Spokesman: We've talked until our mouths are exhausted. It's just those running dogs, who don't seem willing to be bothered to do anything.

BEST COPY AVAILABLE

NOTES FOR THE DIALOGUE

Sentence No. ...

ទីណា at the end of a sentence is a final particle with a meaning of doubt or an exclamation comparable like 'who knows?', e.g.,

គេប្រហែលមិនមកថ្ងៃនេះទេទីណា?

Maybe they won't come today - who knows?

DRILL ONE: Substitution (variable)

គំរូ

ក. តើអាយ៉ងទាំងនោះបាត់ខ្លាចវត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។
(គិតភ័យ)

ស. តើអាយ៉ងទាំងនោះគិតភ័យវត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។

MODEL:

T: The troops of the puppet (government) were totally routed. (afraid)

S: The troops of the puppet (government) were totally afraid.

តើអាយ៉ងទាំងនោះគិតភ័យវត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។

ក. ក្មេងអាប៉ិងអានធ្លាងអស់ហ្នឹង
ក្មេងអាប៉ិងអានធ្លាងអស់ហ្នឹងគិតភ័យវត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។

ខ. អាកញ្ជះគេងនស់ហ្នឹង
អាកញ្ជះគេងនស់ហ្នឹងគិតភ័យវត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។

គ. ចាស់
អាកញ្ជះគេងនស់ហ្នឹងចាស់វត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។

ឃ. ច្បាសជា
អាកញ្ជះគេងនស់ហ្នឹងច្បាសជាវត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។

ង អាឆ្កែរណាបគេនោះ
អាឆ្កែរណាបគេនោះច្បាសជាវត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។

ច អាខ្មោចរណាបគេនោះ
អាខ្មោចរណាបគេនោះច្បាសជាវត់ធាស់ក្រញាំមិនសព្វនឹកស់ថ្ងៃ។

DRILL TWO: Transformation

គំរូ

ក យុទ្ធជនហានយ័យជ័យនេះ។
(ហានការរួបរួម)

ស. យុទ្ធជនហានទាំងយ័យជ័យនេះ ថែមទាំងហានការរួបរួមទៀត។

MODEL:

T: The fighters were victorious.(united)

S: The fighters were victorious and united as well.

ក. ភ្នំពេញទាំងប្រទេសបន្ទាយកងកាន់ច។
(សម្ភបរាស្ត្រ)
ភ្នំពេញទាំងប្រទេសបន្ទាយកទាំងរកាន់ច
ថែមទាំងសម្ភបព័ន្ធស្ត្រទៀត។

ខ. កប៉ាល់រហាះយុទ្ធសាស្ត្រទម្លាក់គ្រាប់បែក។
(ទ្រូកសម្ភារ ទយោធា)
កប៉ាល់រហាះយុទ្ធសាស្ត្រទម្លាក់ទាំងគ្រាប់បែក ថែមទាំងទម្លាក់សម្ភារ ទយោធាទៀត។

គ. កងកម្លាំងយើងចាប់ចារឈ្លានពានេះបាន។
(វិបរួសយកអាវុធ)
កងកម្លាំងយើងចាប់ទាំងចារឈ្លានពាននេះបានថែមទាំងវិបរួសយកអាវុធទៀត។

ឃ. ភ្នំដែនកើតវ័ធនការសន្តិភាពរួបនិយកប្ប។
(ទាយកំទេចហានយើង)
ភ្នំដែនកើតវ័ធនការសន្តិភាពរួបនិយកប្ប ថែមទាំងទាយកំទេចហានយើងទៀត។

ង. ក្មេងអាយ៉ងចារប្រជាជនយើង។
(បង្ខិយរង្គិតហាន)

ពួកគាត់ដោយគ្មានការប្រយ័ត្ន
ខ្លះគាំងបង្កើតឱ្យឆ្លើតហានខ្លាំង។

ខ. កងទ័ពវាយលុកដោយគ្មានការ
ប្រយ័ត្ន។
(ប្រយ័ត្នសិន)
កងទ័ពវាយលុកដោយមិនប្រយ័ត្ន
តាមនោះមិនគាំងប្រយ័ត្នសិនទេ។

DRILL THREE: Completion

ក្រ

ក. អោយវគ្គហានកាលល្អដែរនឹងសិន។
(ការប្រុងប្រយ័ត្ន)

ខ. មិនបាច់មានកាលល្អដែរនឹងសិន
ទេ ចំពោះការប្រុងប្រយ័ត្ននោះ។

MODEL:

T: There must be some special trick. (wait)

S: No special trick is necessary for wait.

ក. អោយវគ្គហានឆ្លៀតឱកាស។
(ប្រញាប់)
មិនបាច់មានឆ្លៀតឱកាសទេ ចំពោះ
ប្រញាប់អាក្រក់នោះ។

ខ. អោយវគ្គហានឆ្លៀតរដូវ។
(ស្រស់ស្រាយ)
មិនបាច់មានឆ្លៀតរដូវទេ
ចំពោះស្រស់ស្រាយនោះ។

គ. អោយវគ្គហានកងឈ្លបៗ
(ប្រឹងរៀនប្រឡងជាន់)
មិនបាច់មានកងឈ្លបទេ ចំពោះ
ប្រឹងរៀនប្រឡងជាន់នោះ។

ឃ. អោយវគ្គហានបង្ក្រាប។
(ប្រឹងវាយកំទេច)
មិនបាច់មានបង្ក្រាបទេ ចំពោះ
ប្រឹងវាយកំទេចនោះ។

ង. អោយវគ្គហានបន្ធាបាយរឹងសិនទេ។
(ការទំនើប)
មិនបាច់មានបន្ធាប់បាយរឹងសិន
ទេ ចំពោះការទំនើបនោះ។

ច. អោយវគ្គហានការសម្រាក។
(ប្រឹងធ្វើដើរបាត)
មិនបាច់មានការសម្រាកទេ ចំពោះ
ប្រឹងធ្វើដើរបាតនោះ។

DRILL FOUR: Substitution (variable)

ក្រ

ក. យុទ្ធជនយើងវាយភ្នែនស្ទាស់ងាប់ស្ទាស់
រងរេទ។
(យប់, ថ្ងៃ)

ខ. យុទ្ធជនយើងវាយភ្នែនស្ទាស់យប់ស្ទាស់
ថ្ងៃរេទ។

MODEL:

T: Our fighters attack without fear of the consequences. (night, day)

S: Our fighters attack without caring about night or day.

យុទ្ធជនយើងវាយភ្នែនស្ទាស់យប់ស្ទាស់ថ្ងៃរេទ។

ក. ស្លាប់, ត្រូវរបាក
យុទ្ធជនយើងវាយភ្នែនស្ទាស់ស្លាប់ស្ទាស់ត្រូវរបាក់រេទ។

ខ. អាម៉ែ, អាម៉ែចណា
យុទ្ធជនយើងវាយភ្នែនស្ទាស់អាម៉ែស្ទាស់
អាម៉ែចណារេទ។

គ. ត្រីក, ស្លាច
យុទ្ធជនយើងវាយភ្នែនស្ទាស់ត្រីកស្ទាស់
ស្លាចរេទ។

ឃ. កងរណសិរ្សយើង
កងរណសិរ្សយើងវាយភ្នែនស្ទាស់ត្រីក
ស្ទាស់ស្លាចរេទ។

ង. ប្រកបការងារ
កងរណសិរ្សយើងប្រកបការងារភ្នែន
ស្ទាស់ត្រីកស្ទាស់ស្លាចរេទ។

ច. ស្រួល, ពិបាក
កងរណសិរ្សយើងប្រកបការងារភ្នែន
ស្ទាស់ស្រួលស្ទាស់ពិបាករេទ។

DRILL FIVE: Transformation

គំរូ

ក. សង្គ្រាមទូទាំងប្រទេសវិតវែងឡើងៗ
(ចបងាយ)

ស. មិនទៅសង្គ្រាមទូទាំងប្រទេសមិនសូវងាយទេដឹង?

MODEL:

T: The war all over the country is worse and worse. (easy to end)

S: Maybe the war all over the country won't be easy to end.

ក. អាយ៉ងចង្រៃត្រូវវិតវែងបន្តិចទៀត។
(ងាយប្រហារភ្លាម)
មិនទៅអាយ៉ងចង្រៃត្រូវមិនងាយប្រហារភ្លាមបានទេដឹង?

ខ. អាប៉ិអានថាងរសឡើងវិតវែងតាប់ថាក់ញ្ញាឡើង។
(ចង់ដណ្តើមរំណាច)
មិនទៅអាប៉ិអានថាងរស់ឡើងមិនចង់ដណ្តើមរំណាចទេដឹង?

គ. យុទ្ធជនយើងវិតវែងឡើង។
(បង់កំទេចវែតម្ដង)
មិនទៅយុទ្ធជនយើងមិនបង់កំទេចវែតម្ដងទេដឹង?

ឃ. សហ្គរ រយោធាខ្មាំងវិតវែតតិចឡើង។
(ត្រូវវិបរអូសយកបកវប្រើ)
មិនទៅសហ្គរ រយោធាខ្មាំងមិនត្រូវវិបរអូសយកបកវប្រើទេដឹង?

ង. ប្រជាពរស្តុវិតវែតក្រ។
(រវើរពើ)
មិនទៅប្រជាពរស្តុមិនរវើរពើទេដឹង?

ច. ខ្មាំងវិតវែតធ្វើបាបរាស្ត្រ។
(បោកសិប្តឹង)
មិនទៅខ្មាំងមិនចេញពីឡើងទេដឹង?

DRILL SIX: Transformation

គំរូ

ក. សង្គ្រាមទូទាំងប្រទេសមិនទៅងាយទេ រឺមិនទេ?

ស. សង្គ្រាមទូទាំងប្រទេសមិនទៅងាយទេដឹង?

MODEL:

T: The fighting all over the country won't be easy to end, isn't that right?

S: Perhaps the fighting all over the country won't be easy to end, who knows?

ក. ពួកខ្មាំងជាក់ពីរតវ្ញាតវ្ញាយរសរហីយរឺមិនទេ?
ពួកខ្មាំងជាក់ពីរតវ្ញាតវ្ញាយរសរហីយទេដឹង?

ខ. ពួកអាយ៉ងរសឡើងរតជាសក្រញាំរហីយរឺមិនទេ?
ពួកអាយ៉ងរសឡើងរតជាសក្រញាំរហីយទេដឹង?

គ. អាកញ្ចុះតេរសឡើងច្បាស់ជាវិតភ្លើរភ្លើងរឺមិនទេ?
អាកញ្ចុះតេរសឡើងច្បាស់ជាវិតភ្លើរភ្លើងទេដឹង?

ឃ. អារសឡើងច្បាស់ជាសុទ្ធវិតពួកពុករលួយរឺមិនទេ?
អារសឡើងច្បាស់ជាសុទ្ធវិតពួកពុករលួយទេដឹង?

ង. អារឡុចទាំងនោះច្បាស់ជាក្តក់ប្រាប់គ្នារហីយរឺមិនទេ?
អារឡុចទាំងនោះច្បាស់ជាក្តក់ប្រាប់គ្នារហីយទេដឹង?

ច. អារណាបតឡើងវិតវែតតាន់ឫករភ្លើងរឺមិនទេ?
អារណាបតឡើងវិតវែតតាន់ឫករភ្លើងទេដឹង?

DRILL SEVEN: Transformation

ครู

ก. កុំទៅផ្ងួស រយើងដណ្តើមវិលមូសយកអាវុធបានប្រើមិនអស់ផង។

ស. កុំទៅផ្ងួស រយើងដណ្តើមវិលរូសយកបានអាវុធប្រើមិនអស់ផង។

MODEL:

T: Don't bother wondering. We seized more weapons than we can use.

S: Don't bother wondering. We seized more weapons than we can use.

ក. កុំទៅផ្ងួស រយើងបាញ់កប៉ាល់រហែះឆ្ងាកគាំងសិប។
កុំទៅផ្ងួស រយើងបាញ់ឆ្លាកកប៉ាល់រហែះគាំងសិប។

ខ. កុំទៅផ្ងួស កងរណសិរ្សរំដោះកន្លែងថែបរឭតបានប្រើនណាស់។
កុំទៅផ្ងួសកងរណសិរ្សរំដោះបានកន្លែងថែបរឭតប្រើនណាស់។

គ. កុំទៅផ្ងួស ខាងរយើងបាញ់រាយយឺងគាងនោះដាប់កាប់ពាន់។
កុំទៅផ្ងួស ខាងរយើងបាញ់ដាប់រាយយឺងគាងនោះកាប់ពាន់។

ឃ. កុំទៅផ្ងួស វាគប្លុកគ្រាប់រំសែកត្រូវភ្នាដាបប្រើនណាស់។
កុំទៅផ្ងួស វាគប្លុកគ្រាប់រំសែកត្រូវដាប់ភ្នាប្រើនណាស់។

ង. កុំទៅផ្ងួស រយើងកំទេចត្រូវកន្លែងនោះទ្មេច។
កុំទៅផ្ងួស រយើងកំទេចត្រូវទ្មេចកន្លែងនោះ។

ច. កុំទៅផ្ងួស វាវាយភ្នាត្រូវកង្កាសរំសែករហែយ។
កុំទៅផ្ងួស វាវាយភ្នាត្រូវរំសែកកង្កាសរហែយ។

DRILL EIGHT: Substitution

ครู

ก. រយើងនិយាយរឭងរួយមាត់អស់រហែយ។ (រហែស)

ស. រយើងរមែលរឭងរួយភ្នែកអស់រហែយ។

MODEL:

T: We've talked until our mouths were tired. (look)

S: We've looked until our eyes were tired.
រយើងរមែលរឭងរួយភ្នែកអស់រហែយ។

ក. នឹង
រយើងនឹងរឭងរួយរជើងអស់រហែយ។

ខ. កាន់
រយើងកាន់រឭងរួយដៃអស់រហែយ។

គ. ឈរ
រយើងឈររឭងរួយរជើងអស់រហែយ។

ឃ. រលឹក
រយើងរលឹករឭងរួយដៃអស់រហែយ។

ង. ជាតាម
រយើងជាតាមរឭងរួយមាត់អស់រហែយ។

ច. អត់
រយើងអត់រឭងរួយរជើងអស់រហែយ។

DRILL NINE: Transformation

ឧ.

ក. យើងនិយាយទៅអាឆ្កែកញ្ជះគេរស់ហ្នឹងហើយ។
(ដឹង)

ស. និយាយទៅ ស្រេចតែអាឆ្កែកញ្ជះរស់ហ្នឹងបិនខ្វៃដឹង។

MODEL:

T: We've spoken to all those running dogs. (to know)

S: Talk away; it's just those running dogs who won't be bothered to know (about it).

ក. យើងឆ្លើយទៅអាប៉ឺអានថាងរស់ហ្នឹងហើយ។
(ឃើញ)
ឆ្លើយទៅ ស្រេចតែអាប៉ឺអានថាងរស់ហ្នឹងបិនខ្វៃឃើញ។

ខ. យើងប្រាប់ទៅលោកអាយ័ងហ្នឹងហើយ។
(ស្គាប់)
ប្រាប់ទៅ ស្រេចតែលោកអាយ័ងហ្នឹងបិនខ្វៃស្គាប់។

គ. យើងពន្យល់ទៅគេនោះហើយ។
(ឮ)
ពន្យល់ទៅ ស្រេចតែគេនោះបិនខ្វៃឮ។

ឃ. យើងបាញ់ទៅពួកវាហើយ។
(រអិលភ្លឺ)
បាញ់ទៅ ស្រេចតែពួកវាបិនខ្វៃរអិលភ្លឺ។

ង. យើងឲ្យសហ្គរទៅពួកគាត់ហើយ។
(ចង់បាន)
ឲ្យសហ្គរទៅ ស្រេចតែពួកគាត់បិនខ្វៃចង់បាន។

ច. យើងសួរទៅអាចារហ្នឹងហើយ។
(ឆ្លើយ)
សួរទៅ ស្រេចតែអាចារហ្នឹងបិនខ្វៃឆ្លើយ។

BEST COPY AVAILABLE

សាធារណរដ្ឋខ្មែរក្នុងសន្និសីទ SEAMO

READING PASSAGE 2

អញ្ញនិយម

ធុនមនុស្សអញ្ញនិយមនេះ សម្បូណាំបំផុតនៅប្រទេសយកូមុ ។ ទៀ ព្រោះពួកនោះ អ្នកណាមាន តែតែមាន អ្នកណាក្រតែតែក្រ ហើយពួកអ្នកមាន តិចាតាន់ប្លុកដូច ៗគ្នា ។ គ្មានខ្វាចស្អប់-គ្នាទេ គាត់ទិញសៀវភៅអី ។ ទេ គឺគេប្រើជុំលាសម្រាប់ទិញដីពីតមនុស្ស អ្នកក្រ ។ ពួងកនៃអញ្ញនិយម គឺ ហ្សូន-សុន នោះហើយ ។ ស្ពាន់ អស់, ថែកដីតអស់, មាសដីតអស់, មនុស្សស្លាប់កប់ម៉ែនៅវៀតណាម, តលវេជ្ជអត់ការធ្វើជាង ៦ លាន នាក់, ការគាប់ពាក់គ្នាព្រោះតែតណាំសៀវ ភៅ-សំលៀកសាសពេញប្រទេស ។ ទោះជាស្ថានការណ៍ជូរចេះក្តី ហ្សូន-សុន មិនអើពើទៀយ តីអ្វី ។ ស្រែចំការអញ្ចេះដំនាំងគេចាំងអស់ ។ រឿងមនុស្សអត់ការធ្វើនេះ ហ្សូន-សុន គ្មានវេលាទៀយ ហ្សូន-សុន តំតែតតីសក្តិតំតកស្ត្រីខ្លួន ជាម្ចាំងពន្ធ ១០ ភាគរយ យកទៅធ្វើសង្គ្រាម នៅវៀតណាមទៅវិញ នេះហើយ អញ្ញនិយម ។

ឥឡូវនេះ អាម៉ីការចាំងនៅ ព្រៃតតេកំពុងឆ្លងបះសក់ តំតតំយៅ ពេលចោះឆ្នោតរើសប្រធានាធិបតីថ្មី នៅយួនខាងត្បូង នាថ្ងៃទី ៣ តុលា នេះ ព្រោះពួកវៀតកុង ចាន ពួក ប្រាប់ថានៅថ្ងៃនោះ សន្ធឹកឆ្នោត វៀតកុង តីតាំក្លើងជំនួន ៥៧ ម.ម. ចោះឆ្នោតទៅលើគោលដៅ ៧ ក នៃខ្លួន ។ ក្រងំនេះ ហ្សូនសុនឮស់ជានៅតែ អញ្ញនិយមដដែល តីគ្មានអ្វីត្រៅតិ បញ្ហាខ្លះតទៅវៀតណាមខាងត្បូង ខ្លះហើយខ្លះទៀតនោះទេ ។ តាម យើងស្មានលមើលទៅសង្ឃឹយ តែ ដល់ថ្ងៃទី ៣ តុលានោះ ហ្សូនសុន នៅតែអញ្ញនិយម ឃើងអាម៉ីការចាំង ទៅជាភ្ញាចនិយមទេដំនឹង ។

NOTES FOR READING PASSAGE 2

Line 2. The reference to the យក្សបួនខ្ញី comes from Cambodian folklore. A យក្ស /yé?/ is a monster appearing prominently in the Cambodian adaptation of the Ramayana, which is the best known piece of Cambodian literature, and also in popular folklore. According to tradition, យក្ស have various characteristics, depending on their face color. Black-faced យក្ស are stupid and vicious, for example, the blue-faced variety, on the other hand, are clever and less vicious. There are other types as well.

The color blue was chosen for the យក្ស because of the popular reference to Communists, Socialists, and their sympathizers as ក្រហម 'red' and to the U.S., its allies, and its sympathizers as ខៀវ 'blue'. This was especially current during the time Norodom Sihanouk was in power, which is the period that article was printed.

កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជា — Popuplar Armed Forced for the Liberation of the Cambodian Nation (name for Communist forces)

រំដោះ — to liberate

* កម្មាភិបាល — cadre

ការខ្ពស់ — to be snob, put on air

ខ្ពស់ — character, attitude

ការិយាល័យ — office (formal)

កុំទៅ + verb — don't bother to

កំចាត់ (<ខ្ចាត់) — to get rid of, to kick out

កំចាយ (<ខ្ចាយ) — to cause to spill, to chase out, get rid of

* ខ្ចាយ — to spill

កំទេច (<ខ្ទេច) — shrapnel, sherds, broken pieces, to destroy, to break up

ខ្ទេច — shattered, completely broken

ក្តឹក — to click with the tongue, to hope to get, to know something is within one's grasp

ខ្ចឹកខ្ចាយ — to run about in all directions, to be in great disorder

ខ្ចាត — to be displaced by an impact

ខ្មែរូបនីយកម្ម /khmaeroupeniyekam/ Khmerization

*ខ្ទេចនិយម — an ideology og uselessness

ខ្ទេច — see ចិនខ្ទេច

គោលដៅ — purpose

ចក្រពត្តិ /ca?krəpɔ́t/ imperialist

* ចក្រ /ca?/ — royal power (literary)

* ពត្តិ /pɔ́t/ — to undertake, perform (lit.)

ចាក — to inject, insert, pour, deposit, stab

ចិនចក្រទី២ — Chenla II (name of a military operation in late 1971)

ចិនចក្រ — Chenla (name of the Khmer kingdom that preceded the Angkor empire)

*ចៅព្រះកន្ទ /caw prə ɨn/ a bully who depends on the power of another

ចៅ — grandchild

* ព្រះកន្ទ /prə ɨn/ — Indra (hindu diety)

ជ័យជំនះ — victory

ជ័យ — victory

ជំនះ (<ឈ្នះ) — victory

ជាក្លា — alike, as a group

ឈ្លប (<លប) — to sneak, commando

លប — to sneak

ជរណ្តើម — to quarrel over, to compete for

ជរមើង (<ជ្រមើង) — to raise

ដឹកច្រមុះ (L)[1] — to lead by the nose

ដែក — metal, esp. iron

ដោះស្រាយ — to solve (a problem)

ដំបន់ (= តំបន់) — region, zone

ដំរង្គើង (<ជ្រង្គើង) — to raise

តាងតែ — must

ថែបតាំង + verb — even + verb

*ទីស្នេហា — object of love

ទូទាំង — all over

ទោះជា...ក្តី — even though ...

1. The symbol (L) indicates that the item is introduced in the accompanying listening comprehension passage (on tape).

ច្រើនឡើងៗទៀត more and more, in constantly increasing quantities
ធ្ងន់ធ្ងរ heavy
ចង់ to want, to wish
បង្កើន to increase (trans.)
  កើន to increase, to become more
បណ្តាមិត្រភក្តិ friends
បណ្តេញ(<នេញ) to evict, eject, kick out, chase out
ចាក់ចេញ to be routed, to be thoroughly defeated
បើកឆាក to present a play
  ឆាក scene, stage, set
ប៉េកាំង Peking
បើគេ as for
  បែរ to turn
ប៉ះសក់ one's hair stands on end (from fear)
ប្រណី to forgive, to pity
ប្រភេទ(<ភេទ) type, kind, class
ជាសត្រូវក្បាលដាច់ extremely hard
* ជាស (used with រត់): to run without looking back
* ក្រញាំ claw, nail; grip
ពង្រីក(<ពីក) to expand (trans.)
ព្រោះតែ because (colloquial)
ភិតភ័យ to be afraid
* ភិត to be afraid(rare)
ម.ម : មីលីម៉ែត្រ millimeter
មាស gold
មិនរួចទេ (it's) no use
មិនសូវជា very fast
មេគង Mekong(River)
*យក្សមុខខៀវ/yɛ́ʔmuk khiev/ blue faced monster (figurative reference to Americans and the capitalist world)
  យក្ស/yɛ́ʔ/ monster, giant, devil
យុទ្ធសាស្ត្រ /yuttəsah/ strategy
រណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជា National United Front of Kampuchea (name of the group operating in the name of Norodom Sihanouk in the early 1970's)
  រណសិរ្ស /rənaʔsee/ front
ឈានចូលវាយ to invade
ពាសពេញ all over
រួបរួមគ្នា to unite
ល្វើយ to be tired, exhausted
រំដោះ to liberate
វៀតណាមូបនីយកម្ម /vietnaamoupəniyəkam/ Vietnamization
សន្តិភាពវិបនីយកម្ម /sɔntəphiavoupəniyəkam/ pacification
សន្ធឹកសន្ធាប់ many, lots
សន្លឹកឆ្នោត ballot
សិរីមតៈ Sirik Matak (name of a politician in early 1970's)
សឺនង៉ុកថាញ់ Sonn Ngoc Than (name of an anti-communist Cambodian politician)
ស្ពាន់ copper
ស្រួច sharp and pointed
  កងកម្លាំងស្រួច spearhead forces
ស្រឡះតែ Just, only
* ហ្សនសុន Johnson
អគ្គបញ្ជាការ /akkeʔbɔɲciakəa/ high command
  បញ្ជាការ command
អញ្ចឹងមែន selfishness
អាចម៍អាចារ /aamɛy aathaon/ sycophant, toady
អាឡឹង puppet, marionette, dummy
អើពើ to be concerned, to pay attention

APPLICATIONS

1. Questions for the teacher to ask:

   ១. "ចក្រពត្រអាវបវិត" ក្នុកណាខ្លះ, ប្រវេសណាខ្លះ វេហាវេរ អាយ៉ាងនេះ?
   ២. តាមរយោបល់លោក ពាក្យ "ចក្រពត្រ" មានន័យយ៉ាងម៉េច?
   ៣ ទុតហារណ៍ ប្រវេសឃ្លុនខាងជើងវេហាសរ អា "ចក្រពត្រ" វេហតុអី?
   ៤. វតីសរ អា វេហាប្រវេសកុម្មុយនិស្ត យ៉ាងម៉េច? វេហតុអី?
   ៥. ស្រុកណាខ្លះដែលចូលចិត្តវេធ្វើបាតុកម្មប្រឆាំងនឹងសរ អា?
   ៦. ពាក្យ "YANKEE" មានន័យយ៉ាងម៉េច?
   ៧. វេមសរ អា លោកមានដែលវេឃើញ វេតវេធ្វើបាតុកម្មប្រឆាំងនឹងស្រុក ជវេខ្មែវេនេ?
   ៨. មានច្បាប់ថ្មីដែលអាចការពារមិនវេឲ្យវេធ្វើបាតុកម្មបាន?

2. Make speeches using the following sets of words:

   ១. ចក្រពត្រ មិនគ្រាន់តែ ឈ្លប ប្រជាប់វេយ សវេប្តូវេណាសិវ្ស ដវេណ្តើម វេមជុំវិញ យ៉ាងវេអាម៉ាស់ រូប វំវេដាះ
   ២. វៀតណាបូបនិយកម្ម ខ្លាំង ពង្រឹងពង្រីក វិបវេរួស ធុន សមរភូមិ កងកម្លាំង ប្រវេត
   ៣. អាយ៉ង យក្ខមុវេខ្មៅ អាក្សត់ កំវេច ខ្យាំដ្ឋ ការបូក ប្តូន ពន្ធ ប្រជាពលវ្ស
   ៤. មនុស្សអតការ វេរើវេតើ ពាសវេពញ ដវេប្តើងពន្ធ វេពលវេបាះឆ្នោត វេសដ្ឋកិច្ច បវេប្តែន

3. Fill in the blanks with the proper words provided:

   ពន្យល់យ៉ាងណាក៏វេដាយ... ប្រជាពលវ្សក្នុងភូមិវេនេះមិនវ្វើ... ... គឺវេព្រោះ វេតវេជ្ញីកម្មភិបាលនិង... នឹងពួកវេអាម៉ីអាវេជាង... ពួកវេដ្ឋការ។ វេរឿងវេនេះ វេយើង... វេមិត្តវេល់វេតើ វេព្រោះថាកងជាវេដ្ឋការ វេនៅក្នុងភូមិវេនេះមិន... ឃ្លូវេដូចពួកកម្មភិបាលដែលវេមកវេប្តៀនបវេនាតមវីជ្ញាវេថែម... ដួយដល់អ្នកភូមិវេនេះ... ។ វេបីវេដ្ឋការវេយើង... បន្តិចវេរំពីវេរឿងវេនេះប្រវេមាលជាកងជាវេយើងវេអាចដវេណ្តើម... ដ៏ឃ្លាំងនឹងពីពួកវេអាយ៉ងពាំងវេនោះ... យ៉ាងប្រសួល។... វេយើងខ្លះប៉ង... ... កលល្បិចខ្លះមកវេញ្ជើជួនវេដ្ឋការយើងវេតែ... ពួកវេនេះមិនស្គាល់ មិនចង់ដឹង។ ដូវេច្នេះវេទើវេថ្ងៃវេក្រោយគួរវេតែ... វេទីយោយនិងវេដ្ឋការ... គឺ... វេតម្តងប្រវេមាលល្ខ... ។

   កុំ ទាំង បាន វេខ្លាត វេធ្វើ ជាង វេស្រចវេត
   យក ឃុទ្ធជន វេតើវេតើ

4. Questions for students to ask:

a. What is the present government's attitude toward Communism?

b. Are there many Communists in Cambodia? What groups do they come from for the most part?

c. Do Cambodian Communists favor Soviet or Chinese Communism? Is there an indigenous brand of Communism?

d. What aspects of Cambodian tradition and culture are in accord with Communist ideology? What aspects conflict with it?

e. How do most Cambodians learn about Communism and Marxist ideology?

f. What kinds of propaganda do the Communists use?

g. Has your teacher ever known anyone who was a Communist or studied in a Communist or Socialist country?

h. If so, what advantages or disadvantages did he or she find in Marxism for Cambodia?

i. Do your teacher's acquaintances have opinions about socialism versus capitalism? How does your teacher think various groups of Cambodians would feel about this issue?

j. How does Cambodian tradition and culture accord with capitalism? How do they conflict?

LESSON ELEVEN

CAMBODIA'S PLACE IN SOUTHEAST ASIA

a. Does Cambodia have diplomatic relations with all its neighbors at present?
b. What kinds of border disagreements have arisen in recent years?
c. In what areas are Cambodia and her neighbors cooperating?

សន្ធិសីទរកសុខឱ្យខ្មែរ

សន្ធិសីទហ្សាការតា ដែលធ្វើពីថ្ងៃទី ១៦-១៨ ឧសភា ១៩៧០ នោះ បានសម្រេចគោលសំខាន់ ៣ យ៉ាងគឺ

១- ធ្វើសេចក្តីអំពាវនាវដល់អង្គការសហប្រជាជាតិ ឲ្យរកសន្តិភាពផ្តល់ដល់ប្រទេសកម្ពុជា ។

២- ធ្វើសេចក្តីអំពាវនាវឲ្យបញ្ឈប់សង្គ្រាមភ្លាម ហើយឲ្យទ័ពបរទេសចេញឲ្យអស់ពីដែនដីខ្មែរ ។

៣- ធ្វើសេចក្តីអំពាវនាវឲ្យមានការកោះប្រជុំជាសន្ធិសីទអន្តរជាតិរវាងប្រទេសមាំងឲ្យាយ ដែលបានរួមប្រជុំសន្ធិសីទក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ ១៩៥៤ ព្រមទាំងឲ្យគណៈកម្មការអន្តរជាតិ ខាងបទត្រួតត្រាចាសកម្មភាពឡើងវិញ ។

សេចក្តីសម្រេចនេះ ពិតជាមានគតិយុត្តិធម៌ និងមិនប្រើពេលអស់ឃ្លាជង ។ សព្វថ្ងៃនេះ គណៈប្រតិភូនៃសន្ធិសីទគីប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី, ជប៉ុន និងម៉ាឡាយ៉ូ កំពុងខិតខំអស់ពីកម្លាំងចិត្ត-កាយដើម្បីធ្វើឲ្យបានសម្រេចតាមគោលចំណងព្រម ទាំង កាន់ តែ មាន ពន្លឺ ក្រាស់ ច្បាស់ ហើយជង ។

ប្រជាជាតិខ្មែរមានសោមនស្សយ៉ាងខ្លាំងចំពោះប្រទេសទាំងឡាយនៃសន្ធិសីទហ្សាការតា ហើយជាពិសេសចំពោះប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី-ជប៉ុន និងម៉ាឡាយ៉ូ ដែលនៀយហាត់ជាងគេ ។

មានប្រទេសខ្លះទៀត គឺប្រទេសចារឹង ដែលមានសហភាពស្រឡាញ់ស្រលាញ់ជង ក៏បានខំតិតរកសន្តិសុខឲ្យឥណ្ឌូចិនដែរ ដោយស្នើឲ្យធ្វើសន្ធិសីទអន្តរជាតិដ៏ទូលំទូលាយមួយ ។

គោលចំណងនេះ ប្រជាជាតិខ្មែរក៏ស្វាគមន៍ថ្លែងអំណរគុណទៀត ប៉ុន្តែទាស់តុំពីងជាសន្ធិសីទរបៀបណា គឺកោះប្រជុំឲ្យគោរពកិច្ចព្រមព្រៀងក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ ១៩៥៤ ឬក៏សន្ធិសីទបែបណាមួយថ្មីទៀត ។

ប្រជាជាតិខ្មែរ ពេញចិត្តតែស្វមឲ្យកោះប្រជុំ រវាងប្រទេសណាដែលបានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ច ព្រម ព្រៀង ក្រុង ហ្សឺ ណែវ ឆ្នាំ ១៩៥៤ ព្រោះអ្នកដែលចូលមកចូនំ ឈ្លានពាន ប្រទេសកម្ពុជាសព្វថ្ងៃនេះ គឺយួនកុម្មុយនិស្ត ដែលមានចិនកុម្មុយនិស្តជាបេក្ខោ ជដែលហ្នឹងឯង ។

ប្រសិនបើបង្កើតសន្ធិសីទបែបណាមួយថ្មីទៀតនោះ ប្រជាជាតិខ្មែរខ្វាចក្រែងគេប្រអូស ប្រទាញ ទៅរក សន្ធិសីទ ដ៏ វែងអន្លាយ ដូចជាសន្ធិសីទរវាងរៀតណាមខាងត្បូង និងរៀតណាមខាងជើង វែលធ្វើនៅក្រុងប៉ារីស៍សព្វថ្ងៃនេះ វែលអស់ពេលរាប់ខែរាប់ឆ្នាំទៅហើយ នៅតែពុំចេះចប់សោះ គិចរចាគ្នាចេះតែចរចាពុំខ្លែ បាញ់គ្នាចេះតែបាញ់ ហើយបក្សម្ខាង ។ គិតតែពីរកប្រយោជន៍ឲ្យបក្សពួករបស់ខ្លួន ដោយពុំបានគិតអំពីគតិយុត្តិធម៌ឡើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត យើងសូមរំលឹកឡើងវិញថា សង្គ្រាមនៅប្រទេសកម្ពុជា និងនៅប្រទេសរៀតណាមខាងត្បូង ពុំមែនដូចគ្នាទេ គឺសង្គ្រាមនៅប្រទេសកម្ពុជាជា សង្គ្រាម ដោយ មាន យួន កុម្មុយនិស្ត ចូលមកឈ្លានពាន លើបុរណភាពទឹកដីខ្មែរ ឯសង្គ្រាមនៅរៀតណាមខាងត្បូងជាសង្គ្រាមរវាងយួននិងយួន ដណ្តើមលទ្ធិគ្នា ។

NOTES FOR READING PASSAGE 1.

Column 2 Line 21: The prefix ប្រ is used with some verbs to indicate reciprocal action = to (verb) with respect to each other. For example, អូស means 'to draw,' while ប្រអូស means 'to drag away from each other.' Likewise តាញ 'to pull' is the base for ប្រតាញ 'to pull away from each other.'

Column 2 Line 2 : Note the use of កុំនឹង + verb 'never' to indicate a kind of recalcitrance of an inanimate object.

DIALOGUE

ដើរជាមួយគេទៅ

អាសល័យ(នឹង)	to be busy at
ភាំង + clause	to do the opposite of what someone wants
វិលរជា	to turn to, to turn into
ក្តួយ	(indicates lack of concern)

១.ខែម .រយើងអាសល័យរកមិត្តបរទេស ភាំងមិត្តរយើងខ្លះវិលរជាទៅតាក់ ជេងនឹងគេបរណោះក្តួយ។

We're busy looking for new friends, but some of our (old) friends turn around and establish relations with those others (our enemies) instead.

ពិតនែនទៅ	in fact
ស្រុកទេស	country, homeland
រជឹរ	to move (ahead)
រតែងតែ	must
ផ្លាស់ប្តូរ	to change

២.ខែក .ហ្នឹងហើយ, ពិតនែនទៅ,បើ ចង់ឲ្យស្រុកទេសរជឹរមុខ រតែងតែផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ។

That's right. In fact, if we want our country to progress, we've got to change our policy.

ចុះបើ	and if
រលោតែ or រលោជា	when (sarcastic connotation)
ដដែល	like that, as before
រអាសា	to hope, intend
អាសាឥតការ	no use, no result

៣.ខែម .ផ្លាស់ប្តូរត្រូវតែផ្លាស់ប្តូរ។ ចុះបើរលោជាឲ្យជួលរអាក្រក់ ដដែល មិនអាសាឥតការ រទៅហើយ?

Sure we have to change. And if we still get bad results like before, isn't it (changing policy) quite useless?

ឧ.ខែត .ត្រូវរាកបើលមហាអំណាចដ៏។
ងប របើគេបែរទៅណាបែរតាម
គេក៏នៅមិនខុសដែរ។

We have to watch the great powers. If they turn in one direction, it wouldn't be wrong to follow them.

ខិតខំ to strive
ប្តូរចប់ one round, once all the way through
ហ្នឹងឯង so, thus

ជ.ខែប .និយាយរកហ្នឹងត្រូវហ្មាង។
ត្រូវតែខិតខំដើរតាមគេប្តូរចប់
ហ្នឹងឯង។

That's right, in a way. We have to strive to follow them like that.

ណែ or ន័ attention getting particle
ចេះតែ ចេះតែ both...and...
ទៅណាទាំ that'll get results, that's what needs to be done

ឲ .ខែត .ណែ ដើរចេះតែដើរទៅ
រហើយរកមិត្តឲ្យតែនោះ
ចេះតែរកទៅ ទៅណាទាំ។

Well, we'll just keep going (that way), and as for looking for new friends, we'll just keep looking: that'll get results.

ណា + verb the fact of....
ក៏ប៉ុន្តែ however, but
រកគេ = រកឲ្យដែលគេ the one that they.....

ឲ.ខែប .រកមិត្តត្រូវតែរក ក៏ប៉ុន្តែ
កុំទៅរើសរកអ្នកគេចោលនោះ។

Looking for friends - we have to do that, but don't choose the one that the others kicked out.

រស់ to eat, to live off
សេពគប់ to associate with
ទឹងប៉ឹង very hard

ជ.ខែត .ហ្នឹងហើយ រហើយមិត្តចាស់
វិញ រយើងត្រូវតែសេពគប់
ឲ្យបានទឹងប៉ឹងជាងមុនទៅទៀត។

Right, and our old friends, we've got to get closer than ever with them.

	ជជែក	to discuss, converse
	មានតែ...បាន	the only way is to...in order to
	...ជានឆាប់	to be able to move, to get results
៩.ចេប	.បើតាមដែលជជែកគ្នាហ្នឹង,មានតែធ្វើដូចហ្នឹងទេ ជានឆាប់។	If you go by what we've been saying, that's the only way we have to get what we want.
	កុំថាទៀយ	(even)...let alone..., to say nothing of...
១០.ចែត	.កុំថាទៀយប្រទេសតូចៗ ប្រទេសធំៗក៏ត្រូវធ្វើអញ្ចឹងដែរ។	Even the big countries have to do that, to say nothing of the little ones.

ក្បាលចំណងជើង

BEST COPY AVAILABLE

NOTES FOR DIALOGUE

Sentence No. 5.

As you know well already, nouns occur in construction with classifiers, e.g., បងបីនាក់ 'three older siblings.' As you can see in this sentence, events can also occur with classifiers:

ត្រូវតែខិតខំដើរតាមគេបួយចប់។
We have to strive to follow them all the way through.

ចប់ as a classifier means something like 'time through, a run-through.' There are other classifiers used with events, e.g.,

ខ្ញុំយកវាន់ៗទាំងនោះបួយរដងមិនអស់ទេ។
I can't move all those things in one trip.

With certain verbs body parts can be used as classifiers, e.g.,

បើវាមិនឈប់និយាយ ខ្ញុំបុកដាវាមួយឬពីរមាត់ហើយ។
If he doesn't stop talking, I'll give him a punch or two.

Some other examples of classifiers with verb phrases are:

គាត់ទៅនោះបួយឬពីរដងហើយ។
He's gone there one or two times already.

ចាំបួយរបាកតិចរបាក។
Wait a moment or two.

គាត់ត្រូវបួយរជើងពីរជើងរទៅហើយ។
He was kicked a couple of times.

រត់ឥបួយទឹងពីរទឹងរ។
Run a few breaths worth.

ខ្ញុំលក់បួយស្រួលតិចស្រួលតហើយ។
I slept a few winks.

ទៅដេកឲ្យបានបួបរបាកទៅ។
Go sleep a few minutes.

នៅហាងនោះស៊ីបួយចាំអត់ចេញប្រាំដួចក្នាំងអស់។
At that restaurant you pay once for all you can eat.

Sentence No. 7.

Note the use of អា 'the one' with a clause: អាគេគាត់រចាសនោះ 'the one they kicked out.' This is an abbreviated version of អាមួយដែលគេគាត់រចាសនោះ 'the one that they kicked out.' (deleted portion underlined)

DRILLS

DRILL ONE: Transformation

ស្តាំ

ក. រយើងរវល់ស្វែងរកមិត្តជនថ្មីៗ។
(មិត្តរយើងខ្លះបែររកគេឯណោះ)

ស. រយើងរវល់ស្វែងរកមិត្តជនថ្មីៗ តែងមិត្តរយើងខ្លះបែររកគេឯណោះឆ្កួយ។

MODEL:

T: We're busy looking for new friends. (some of our old friends turn to the others)

S: We're busy looking for new friends, but some of our (old) friends turn to the others instead.

ក. រយើងរវល់ការងារថ្មីៗជួយគ្នា។
(ពួករយើងខ្លះរវល់ថ្មីៗគេឯង)
រយើងរវល់ការងារថ្មីៗជួយគ្នា តែងពួករយើងខ្លះរវល់ថ្មីៗគេឯងឆ្កួយ។

ខ. រយើងខិតខំរកផ្លូវបញ្ឈប់សង្គ្រាម។
(គេហាននិងតែជាញាក់ញ្ចឹ)
រយើងខិតខំរកផ្លូវបញ្ឈប់សង្គ្រាម តែងគេហាននិងតែជាញាក់ញ្ចឹឆ្កួយ។

គ. រយើងកំពុងនិយាយពីរឿងពុករលួយ។
(អ្នកខ្លះដែលមិនសុចរិត)
រយើងកំពុងនិយាយពីរឿងពុករលួយ តែងអ្នកខ្លះដែលមិនសុចរិតឆ្កួយ។

ឃ. រយើងរកេះរតខ្មែរយកប្រជុំ។
(រនេរនៅឯណា)
រយើងរកេះរតខ្មែរយកប្រជុំ តែងរនេរនៅឯណាឆ្កួយ។

ង. រយើងខំកន្សាស់តាត់។
(តាត់និយាយជាមួយរត)
រយើងខំកន្សាស់តាត់ តែងតាត់និយាយជាមួយរតឆ្កួយ។

ច. រយើងក្រមខ្មែរតាត់រធ្វើការ។
(តាត់នៅរឿនទឹក)
រយើងក្រមខ្មែរតាត់រធ្វើការ តែងតាត់នៅរឿនទឹកឆ្កួយ។

DRILL TWO: Transformation

ស្តាំ

ក. មិត្តរយើងខ្លះគាត់រងនិងរតឯណោះ។

ស. មិត្តរយើងខ្លះបែរជារនៅគាត់រងនិងរតឯណោះឆ្កួយ។

MODEL:

T: Some of our friends are making contact with the others.

S: Some of our friends have turned around and made contact with the others.

ក. តណៈប្រតិភូនៃសន្និសីទសម្រេចប្រតាវនិងរយើង។
តណៈប្រតិភូនៃសន្និសីទបែរជានៅសម្រេចប្រតាវនិងរយើងឆ្កួយ។

ខ. រតែ្រមរក្សាងយកហ្នឹកនោះជារបរក្លាង។
រតែបែរជានៅែ្រមរក្សាងយកហ្នឹកនោះជារបរក្លាងឆ្កួយ។

គ. ពួកនេះប្តូនឈ្មោនពានប្រជារាស្ត្រ។
ពួកនេះបែរជានៅប្តូនឈ្មោនពានប្រជារាស្ត្រឆ្កួយ។

ឃ. រតាម៉ាំរតាមាងតាយដរណ្តើមយករលាំណចញ។
រតាម៉ាំរតាមាងបែរជានៅតាយដរណ្តើមយករលាំណចញឆ្កួយ។

ង. ប្រជាជាតិប្រជុំគ្នាច្បាត់តាត់។
ប្រជាជាតិបែរជានៅប្រជុំគ្នាច្បាត់តាត់ឆ្កួយ។

ច. រដ្ឋការទុកកងទ័ពបរទេសនៅក្នុងស្រុក។
រដ្ឋការបែរជានៅទុកកងទ័ពបរទេសនៅក្នុងស្រុកឆ្កួយ។

DRILL THREE: Transformation

ឥ.

ក. បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យស្រុកទេសរីក
ទៅមុខ ត្រូវតែផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ។
(ចំរើន)

ស. បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យស្រុកទេសចំរើន
តែងតែផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ។

MODEL:

T: In fact, if the country is to progress, it will have to change its policy. (prosper)

S: In fact, if the country is to prosper, it will have to change its policy.

ក. បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យរឿងបរក្លាង
ហ្នឹងរេចា ត្រូវតែហ៊ាន។
(ងាប់)
បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យរឿងបរក្លាង
ហ្នឹងងាប តែងតែហ៊ាន។

ខ. បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យប្រទេសជាតិ
ធុតភិក្ខវេតា ត្រូវតែខិតខំ។
(សប្បុរិសប្បាយ)
បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យប្រទេស
ជាតិសប្បុរិសប្បាយ តែងតែខិតខំ។

គ. បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យគេគាត់ទង
និងយើង ត្រូវតែខំរសែតប់។
(ត្រូវ)
បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យគេត្រូវនឹង
យើង តែងតែខំរសែតប់។

ឃ. បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យការប្រជុំនោះ
ជានសំរេច ត្រូវតែខំប្រឹង។
(ចប់ជាប់)
បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យការប្រជុំនោះ
ចប់ជាប់ តែងតែខំប្រឹង។

ង. បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យគេស្គាល់ស្រុក
ត្រូវតែខំគាត់ទងនឹងគេ។
(ទន្លេសាប)
បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យគេទន្លេសាប
ស្រុក តែងតែរសែគាត់ទងនឹងគេ។

ច. បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យរឿងការ ត្រូវ
តែដឹងខុសត្រូវ។
(សរសើរ)
បែនវែនទៅ បើចង់ឱ្យរឿងសរសើរ
តែងតែដឹងខុសត្រូវ។

DRILL FOUR: Transformation

ឥ.

ក. ការផ្លាស់ប្តូរនេះឱ្យផលរអាក្រក់។
(អាសាឥតការ)

ស. ចុះបើការផ្លាស់ប្តូរនេះឱ្យផលរអាក្រក់
ដដែល មិនអាសាឥតការទៅហើយ?

MODEL:

T: This change had bad results. (no use)

S: And if this change had bad results, wasn't it useless?

ក. រឿងទៅប្រជុំមិនបានប្រយោជន៍។
(ខាតតែពេល)
ចុះបើរឿងទៅប្រជុំមិនបានប្រយោជន៍
ដដែល មិនខាតតែពេលទៅហើយ?

ខ. គាត់នៅតែធ្វើអញ្ចឹង។
(រឹតតែពុករលួយ)
ចុះបើគាត់នៅតែធ្វើអញ្ចឹងដដែល មិន
រឹតតែពុករលួយទៅហើយ?

គ. គណប្រតិភូរបស់យើងខ្លាចគេ។
(ខ្មាសគេ)
ចុះបើគណប្រតិភូរបស់យើងខ្លាចគេដដែល
មិនខ្មាសគេទៅហើយ?

ឃ. រឿងពន្យល់គេ គេមិនយល់។
(អាសាឥតការ)
ចុះបើរឿងពន្យល់គេ គេមិនយល់ដដែល
មិនអាសាឥតការទៅហើយ?

ង. អស់លោកចង់ដណ្តើមរំណាចគ្នា។
(ដួល)
ចុះបើអស់លោកចង់ដណ្តើមរំណាច
គ្នាដដែល មិនដួលទៅហើយ?

ច. ទាហានបាត់បង់ពាន្ធីកម្លាំងយើង។
(ត្រូវប្រយោជន៍)

ចុះបើភាពុលបកឈ្លានានគឺកងទ័ពយើងដណ្តើម មិនគិតប្រយោជន៍ទេហើយ?

DRILL FIVE: Transformation

គំរូ

ក ការផ្លាស់ប្តូរនេះមិនល្អសោះឡើយ។

ស ការផ្លាស់ប្តូរនេះបើសិនជាមិនល្អ មិនល្អសោះឡើយ។

MODEL:

T: This change had bad results.

S: This change, when it had an effect, will have bad results.

ក. តើការផ្លាស់ប្តូរនេះជាអ្វី?
តើការផ្លាស់ប្តូរនេះបើសិនជាប្តូរ ប្តូរដែលអ្វី?

ខ. លោកនឹកនាមិនឃើញផ្លូវទៅណាសោះ។
លោកបើសិនជានឹកនា នឹកនាមិនឃើញផ្លូវទៅណាសោះ។

គ. ខ្ញុំចង់ញ៉ាំនំបាញ់ទាំងស្រីៗ។
ខ្ញុំបើសិនជាចង់ញ៉ាំ ចង់ញ៉ាំនំបាញ់ទាំងស្រីៗ។

ឃ. ខ្ញុំរវល់ហើយ។
ខ្ញុំបើសិនជាហើយ ហើយ។

ង. ក្លែកមហារំណាចខ្លះជួយទាំងរបើងជួយទាំងខ្លាំង។
ក្លែកមហារំណាចខ្លះបើសិនជាជួយ ជួយទាំងរបើងជួយទាំងខ្លាំង។

ច. ប្រពន្ធខ្ញុំញ៉ាំមិនឈប់។
ប្រពន្ធខ្ញុំបើសិនជាញ៉ាំ ញ៉ាំមិនឈប់។

DRILL SIX: Response

គំរូ

ក តើគេបែរទៅណា?

ស បើគេបែរទៅណា ទៅតាមគេ។

MODEL.

T: Where have they turned to?

S: Turn wherever they turn.

ក. តើស្រុកគេផ្លាស់ប្តូរទៅជាយ៉ាងម៉េច?
បើស្រុកគេផ្លាស់ប្តូរទៅជាយ៉ាងម៉េច ផ្លាស់ប្តូរតាមគេទៅ។

ខ. គាត់រស់នៅតាមភូមិភ្នំ។
បើគាត់រស់នៅតាមភូមិភ្នំ រស់នៅតាមគាត់ទៅ។

គ. តើចាក់ក្តុបយនឹស្តាអ្នកយ៉ាងម៉េច?
បើគេចាក់ក្តុបយនឹស្តាអ្នកយ៉ាងម៉េច ចាក់តាមគេទៅ។

ឃ. តើដំណើរទៅសួរយ៉ាងម៉េច?
បើគេដំណើរទៅសួរយ៉ាងម៉េច ដំណើរតាមគេទៅ។

ង. រដ្ឋការគេបញ្ឈប់សង្គ្រាមយ៉ាងម៉េច?
បើរដ្ឋការគេបញ្ឈប់សង្គ្រាមយ៉ាងម៉េច បញ្ឈប់តាមគេទៅ។

ច. គាត់រកមធ្យោបាយយ៉ាងម៉េច?
បើគាត់រកមធ្យោបាយយ៉ាងម៉េច រកតាមគាត់ទៅ។

DRILL SEVEN: Substitution

គំរូ

ក ដើរចេះតែដើរទៅ រកចេះតែរកទៅ រកឃើញវា។
(រក, ទុក)

ស រកចេះតែរកទៅ ទុកចេះតែទុកទៅ រកឃើញវា។

MODEL:

T: We'll just keep going (that way); as for looking for it, we'll just keep looking: that'll get results. (look for, keeping)

S: We'll just look for (it); as for keeping (it), we'll just keep it: that'll get results.

រកចេះតែរកទៅ ទុកចេះតែទុកទៅ រកឃើញវា។

ក. បើក, បើស
បើកចេះតែបើកទៅ បើសចេះតែបើសទៅ ឃើញវា។

ខ. ធ្វើ, ទំ
ធ្វើចេះតែធ្វើទៅ ទំចេះតែទំទៅ ឃើញវា។

គ. រសាត់ប, ភាក់ងើង
រសាត់បចេះតែរសាត់បទៅ ភាក់ងើងចេះតែភាក់ងើងទៅ ឃើញវា។

ឃ គិត, រៀន
គិតចេះតែគិតទៅ រៀនចេះតែរៀនទៅ ឃើញវា។

ង. យក, លួច
យកចេះតែយកទៅ លួចចេះតែលួចទៅ ឃើញវា។

ច. រៀប, ភាប់
រៀបចេះតែរៀបទៅ ភាប់ចេះតែភាប់ទៅ ឃើញវា។

DRILL EIGHT: Response

គំរូ

ក. បើគ្មានផ្លូវណេ ហានតែដើរតាមគេ។
(ឱកាស)

ស. ត្រូវតែឱកាសដើរតាមគេឲ្យចប់ហ្នឹងឯង។

MODEL:

T: If there is no other way, the only way is to follow the others.

S: You have to strive to follow them all the way through.

ក. បើធ្វើខ្លួនឯងមិនកើត ហានតែរកពឹងនរណាគេ។
(ខ្លួនឯង)
ត្រូវតែខ្លួនឯងពឹងនរណាគេឲ្យចប់ហ្នឹងឯង។

ខ. បើមិនចរចាទេ ហានតែវាយគ្នា។
(ចរចា)
ត្រូវតែចរចាវាយគ្នាឲ្យចប់ហ្នឹងឯង។

គ. បើបងធើខ្លួនឯងមិនកើត ហានតែយកបងស្រីគេមករៀប។
(ខំបិទភ្នែក)
ត្រូវតែខំបិទភ្នែកយកបងស្រីគេមករៀបឲ្យចប់ហ្នឹងឯង។

ឃ. បើរកផ្លូវដើរមិនបាន ហានតែឱយរតដឹកព្រមុះ។
(ព្រំ)
ត្រូវតែព្រំឱយរតដឹកព្រមុះឲ្យចប់ហ្នឹងឯង។

ង. បើគិតមិនឃើញ ហានតែស្មានគេ។
(អំពាវនាវ)
ត្រូវតែអំពាវនាវស្មានគេឲ្យចប់ហ្នឹងឯង។

ច. បើញុន ហានតែសុំទឹក។
(ខំរដើរ)
ត្រូវតែខំដើរសុំទឹកឲ្យចប់ហ្នឹងឯង។

DRILL NINE. Substitution

គំរូ

ក. ដើរចេះតែដើរទៅ រៀបរាល់កថិត្តរចេះតែរកទៅ។
(ចរចា ច្បាំង)

ស. ចរចាក្នុងចេះតែចរចាទៅ រៀបរាល់ច្បាំងចេះតែច្បាំងទៅ។

MODEL:

T: We'll just keep going (that way), and we'll keep looking for friends. (negotiate - fight)

S: We'll just keep negotiating, and we'll keep fighting.
ចរចាក្នុងចេះតែចរចាទៅ រៀបរាល់ច្បាំងចេះតែច្បាំងទៅ។

ក. ជួយជាតិ ដណ្តើមអំណាច
ជួយជាតិចេះតែជួយទៅ រៀបរាល់ដណ្តើមអំណាចចេះតែដណ្តើមទៅ។

ខ. រត្ថ៊ិ, និយាយ
រត្ថ៊ិចេះតែរត្ថ៊ិទៅ រៀបរាល់និយាយចេះតែនិយាយទៅ។

ក. ខមា្ចក្រាប់បំបក, ចរចា
ខមា្ចក្រាប់បំបកចេះតែខមា្ចក់ទៅ រៀបរាល់ចរចាចេះតែចរចាទៅ។

ឃ. រួបក្នុ, រត្ថ៊ិ
រួបក្នុចេះតែរួបទៅ រៀបរាល់រត្ថ៊ិចេះតែរត្ថ៊ិទៅ។

ង. ដោះស្រាយ, រួបរួម
ដោះស្រាយចេះតែដោះស្រាយទៅ រៀបរាល់រួបរួមចេះតែរួបរួមទៅ។

ច. ជំរដកក្នុ, ហាក់ក្នុ
ជំរដកក្នុចេះតែជំរដកទៅ រៀបរាល់ហាក់ក្នុចេះតែហាក់ទៅ។

DRILL TEN: Transformation

គំរូ

ក. នរយោបាយបរទេសត្រូវទៅតាមមហាអំណាចធំៗ។
(រួច)

ស. នរយោបាយបរទេស មានតែផ្លូវហ្នឹងទេ បានរួច។

MODEL:

T: Our foreign policy will have to follow the great powers. (to go ahead)

S: The only way for our foreign policy to go ahead is that way.

ក. រឿងហ្នឹងត្រូវបញ្ចូនទៅក្រៅ។
(បាន)
រឿងហ្នឹង មានតែផ្លូវហ្នឹងទេ បានបាន។

ខ. សង្គ្រាមស្រុកយើងត្រូវរាយការរៀបបុន។
(ឈប់)
សង្គ្រាមស្រុកយើង មានតែផ្លូវហ្នឹងទេ បានឈប់។

ក. សន្ធិសីទ្ធនេះត្រូវប្រជុំពាល់ថ្ងៃ។
(បានការណ៍)
សន្ធិសីទ្ធនេះ មានតែផ្លូវហ្នឹងទេ បានបានការណ៍។

ឃ. ការពាក់ព័ន្ធជាមួយប្រទេសជិតខាងត្រូវផ្ទៀងភ្នែង។
(រលីត)
ការពាក់ព័ន្ធជាមួយប្រទេសជិតខាង មានតែផ្លូវហ្នឹងទេ បានរលីត។

ង. អារឿងចរចាក្នុងត្រូវជំរដកដូចរតរភ្នែង។
(ឈប់)
អារឿងចរចាក្នុ មានតែផ្លូវហ្នឹងទេ បានឈប់។

ច. រឿងរសាកត្រូវជំរដកយ៉ាងហ្នឹង។
(បាន)
រឿងរសាក មានតែផ្លូវហ្នឹងទេ បានបាន។

DRILL ELEVEN: Transformation

ឥ.

ក. តើបន្ទុកុំនៅរវិលរាបួយដែលនៅតាន់ចោលនោះ។

ស. តើបន្ទុកុំនៅរវិលរាកន្លែងចោលនោះ។

MODEL:

T: However, don't choose the one that they kicked out.

S: However, don't choose the one they kicked out.

ក. រាមិនត្រូវតែនឹងរាបួយដែលរាមិនត្រូវការនោះដែរ។
រាមិនត្រូវតែនឹងរានារាមិនត្រូវការនោះដែរ។

ខ. រាបួយដែលនៅមិនត្រូវប្រមូលប្រគាំរាន់ប្រមូលប្រគាំឆ្កួយ។
រានៅមិនត្រូវប្រមូលប្រមាញ់ រាន់ប្រមូលប្រគាំឆ្កួយ។

គ. រាបួយដែលនៅតាំងរវិលភ្នំមិនចាស់រោះ រាចាស់តែហ្នឹងដែរឆ្កួយ។
រានៅតែនឹងរវិលភ្នំមិនចាស់រោះ រាចាស់តែហ្នឹងដែរឆ្កួយ។

ឃ. រាចូលចិត្តរើសរាបួយដែលនៅលែងចង់ព្រហើយនោះណាស់។
រាចូលចិត្តរើសរានៅលែងចង់ព្រហើយនោះណាស់។

ង. រយើងទទួលស្គាល់រាបួយដែលនៅតាន់ចោលនោះឆ្កួយ។
រយើងទទួលស្គាល់រានៅតាន់ចោលនោះឆ្កួយ។

ច. រាបួយដែលនៅធ្វើចប់រាប់ឆ្នាំហើយនោះ រាធ្វើពុំចេះចប់រោះ។
រានៅធ្វើចប់រាប់ឆ្នាំហើយនោះ រាធ្វើពុំចេះចប់រោះ។

DRILL TWELVE: Transformation

ឥ.

ក. មិនរបែនតែប្រទេសតូចៗទេ ប្រទេសធំៗក៏ត្រូវធ្វើរកម្លៃដែរ។

ស. កុំថារឿយប្រទេសតូចៗ ប្រទេសធំៗក៏ត្រូវធ្វើរកម្លៃដែរ។

MODEL:

T: It's not only the little countries, the big ones have to do it that way too.

S: Even the big countries have to do it that way, to say nothing of the little ones.

ក. មិនរបែនតែបិត្តរយើងប៉ុន្មានទេ ចិត្តរយើងចាស់។ ក៏ដាក់ទៅចោទគ្នាដែរយើងដែរ។
កុំថារឿយចិត្តរយើងប៉ុន្មាន ចិត្តរយើងចាស់។ ក៏ដាក់ទៅចោទគ្នាដែរយើងដែរ។

ខ. មិនរបែនតែយើងទេ នៅតែគាស់ដែរ។
កុំថារឿយរយើង នៅតែគាស់ដែរ។

គ. មិនរបែនសន្ធិសិទ្ធនោះទេ សន្ធិសិទ្ធថ្មីៗនេះក៏មិនបានការណ៍ដែរ។
កុំថារឿយសន្ធិសិទ្ធនោះ សន្ធិសិទ្ធថ្មីៗនេះក៏មិនបានការណ៍ដែរ។

ឃ. មិនរបែនវាតកម្លាំងចិត្តទេ កំឡាំងកាយក៏អស់ដែរ។
កុំថារឿយកម្លាំងចិត្ត កម្លាំងកាយក៏អស់ដែរ។

ង. មិនរបែនតែកុមារនិស្សន៍ទេ លោកនិស្សិតក៏ត្រូវនៅតែរកាន់វាប្រជុំដែរ។
កុំថារឿយកុមារនិស្សន៍ លោកនិស្សិតក៏ត្រូវនៅតែរកាន់វាប្រជុំដែរ។

ច. មិនរបែនតែអ្នករដ្ឋការទេ ពាក្យគឺរឿយហាសណាស់ដែរ។
កុំថារឿយអ្នករដ្ឋការ ពាក្យគឺរឿយហាសណាស់ដែរ។

READING PASSAGE 2

ព្រះសង្ឃខ្មែរធ្វើបាតុកម្មនៅវៀតនាម

តាមតិមានរបស់ទីភ្នាក់ងារសេតិមានបារាំងថ្ងៃទី ១៨.១១.៦៨ មក ថា កាលពីព្រឹកថ្ងៃអង្គារសៅក្នុងរដ្ឋធានីយួនខាងត្បូងមានសកាពធម្មភ ឡើងវិញ បន្ទាប់ពីមានការបង្ក្រាបដោយកងកម្លាំងយោធាទូរអំពើបាតុ កម្មធ្វើឡើងដោយព្រះសង្ឃចំនួន ១៥០ អង្គ ដែលមានដើមកំណើតជា ខ្មែរ ហើយដែលបានតវ៉ាទៅមុខវិមានប្រធានាធិបតី " ទឹកឡាប់ " ដើម្បីសុំឲ្យបានលក្ខន្តិក ជាដនតាគតិវាលពីកត្រីថ្ងៃនោះ ។

ភ្នាក់ងារក្រុមនតបាលក្រុមមឿងជាកងកម្លាំងពិសេសខាងសន្តិ-សុខជាតិនិងបង្ក្រាបអំពើបះបោរមានគ្នាប្រហែល ៥.០០០ នាក់បាន បំបែកព្រះសង្ឃក្នុងរវាងយេះពេល ៤៥ នាទី ដោយគ្មានការប៉ះទង្គិចគ្នា ទេ ហើយបានដឹកនាំព្រះសង្ឃទាំងនោះតាមរថយន្ត ៥ គ្រឿងត្រឡប់ទៅ ម៉ាត្តវិញ ។

នៅទីលានចោងញ៉ាក (អតីតមហាវិថីនរកត្តម) នៅមុខព្រឹន ដែលមានប្រធានាធិបតីកងកម្លាំងពិសេសចំនួនប្រហែល ៦០០ នាក់ប្រ ដាប់ដោយកាំភ្លើងម៉ាត្រយើនិងកាំភ្លើងកាំភ្លើងខ្លី M 16 បានដើរ តាមរបៀបសង្គ្រាមសំដៅទៅកាព្រះសង្ឃដែលឈរនៅលើមហាវិថី នរកត្តម ។

កងកម្លាំងពិសេសទាំងនោះបានបង្ខំព្រះសង្ឃឲ្យឡើងគង់លើ រថយន្ត ៥ គ្រឿងដែលរង់ចាំនៅទីនោះ ។ ព្រះសង្ឃទាំងនោះហាក់ដូច ជាមិនបានតបតវិញទេ ។

គេមិនបានអនុញ្ញាតឲ្យជនណាម្នាក់ម៉ើលព្រឹត្តិការណ៍នេះឡើយ។ ក្រុមប៉ូលិសបានព្រាងក្រុមអ្នកសារគតិមានប្រមាណ ១០ នាក់ ដែល មាន ៣ នាក់ជាអ្នកយកតតិមានទៅទីភ្នាក់ងារបារាំង ឲ្យចេញពីបរិវេណ "តំបន់សន្តិសុខ" ដែលគេបានតាំងនៅមុខវិមានប្រធានាធិបតី ។ រថយន្តប៉ូលិសជាច្រើនគ្រឿងបានហ៊ុំព័ទ្ធព្រះសង្ឃទាំងអស់ ដើម្បី

ការទាំងពីរនាក់ឲ្យអ្នកសារពត៌មានទាំងឡាយមើលឃើញ ។ ពេលនោះ ពាក់កណ្តាលអង្គុយត្រេកអរហើយ ។

សូម្បីតែប្រជាពលរដ្ឋទៅក្នុងសង្កាត់នោះ ក៏គេមិនអនុញ្ញាតឲ្យចេញពីលំនៅរបស់ខ្លួន ឬចូលទៅក្នុងតំបន់សន្តិសុខនេះបានឡើយ។ ចាំនឹងការិយាល័យនៃទីភ្នាក់ងារពិសេស ដែលការិយាល័យស្ថិតនៅមហាវិថីនរោត្តមក៏ត្រូវរើចាំដល់ពុតកិច្ចប្រតិបត្តិការដែរ ទើបបានប៉ូលិសអាចចូលទៅក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួនបាន ។ ប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ដែលមានផ្ទះឈរមុខទៅនឹងទីលាននោះត្រូវទទួលបញ្ជាឲ្យបិទពន្លឺភ្លើងនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួនទាំងអស់ ។ ប្រដាប់បញ្ជាំងពន្លឺរបស់ក្រុមប៉ូលិស បានបញ្ចាំងជាន់ចូលទៅលើមុខផ្ទះទាំងឡាយ ដើម្បីការទាំងកុំឲ្យអ្នកចន្លំដឹងរឿង ឬអ្នកសង្កេតការណ៍ទាំងឡាយមើលឃើញហេតុទាំងឡាយ ដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ។

អ្នកទៅយកព័ត៌មាន "ដឹកាហ្គោជាយលីតែម" ម្នាក់បានក្រុមក្រុមប៉ូលិសឆ្មើចាប់ ដោយបញ្ចាំងពន្លឺភ្លើងអគ្គិសនីដ៏យ៉ាងខ្លាំងទៅលើខ្លួន ។ ព្រះសង្ឃបិតទៅចម្ងាយ ៩០ ម. ពីមានប្រជានាធិបតីចំនួន ៥ ថែមទៀតហើយ ។

ទោះជាមានពលល្បិចដ៏ត្រមានខ្មែរកំណត់ម្យ៉ាងរបៀបទាំងនេះយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏អ្នកសារពត៌មាននេះ ក៏បានឃើញព្រឹត្តិការណ៍ចំពោះមុខដែរ ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅទៅតាមពាក់កណ្តាលអង្គុយត្រេកអរ ។

NOTES FOR READING PASSAGE 2.

Line 4. The Mekong Delta area of South Vietnam was part of Cambodia until the mid 19th century, at which time it became Vietnamese territory. Although politically this area is now part of Vietnam, there is a large ethnic Cambodian minority, almost all of whom are rice farmers. These ethnic Khmer, known as the Khmer Kampuchea Krom ខ្មែរកម្ពុជាក្រោម , have been in a position very similar to that of the Mexican-American minority in the U.S. Southwest: they are economically underprivileged, handicapped by a language different from that of the ruling group, and affected by discrimination. For some years the Khmer Krom have been trying to achieve official ethnic minority status, which would afford them special privileges and immunities. This effort has been led by the Buddhist monks in the Khmer Krom community, who represent its best educated and most politically aware component.

Line 6. The times of the day in Cambodian are as follows:

usual word		literary equivalent
ព្រឹក	dawn	រសាត់	
ព្រឹក	morning	អរុណ
ថ្ងៃត្រង់	noon	មជ្ឈន្ហិកាល
ថ្ងៃរសៀល, រសៀល	afternoon	ទិវា
ល្ងាច	before sunset	សាយណ្ហ
ព្រលប់	dusk (after sunset)	សាយណ្ហ
យប់	night	រត្តិ
កណ្តាលយប់	midnight	អឌ្ឍរត្តិ

It is considered to be daytime when a person can see the lines on his palm; this is the traditional dividing line between one day (e.g., Tuesday the 3rd of the month) and another (e.g., Wednesday the 4th of the month). It is considered to be night when the lines on the palm of the hand are no longer visible.

VOCABULARY

កម្រៃ (-ក្រ) rarely, seldom
កាយ body
រកេះ to convoke, to summons; to subpoena
កុំថារឿយ (even)...let alone..., (even)...to say nothing of...
ក្រាស់ក្រែល many, a lot
* ខ្ជែល many, quite a few
ក្រុមនគរបាល state police
ក្រុមរបាំង municipal police
ខាងមាង to prevent (connotation: if someone cannot do something himself, he will not let anyone else do it either, to block off
ខិតខំ to strive
ខិត to move closer to
គង to stay, to wait (clerical, royal)
គណៈកម្មការអន្តរជាតិខាងបច្ចុប្បន្នភាព International Control Commission
ចម្រៀង fence
ចរចា to negotiate
ចុះហត្ថលេខា /cɔʔhattolekhaa/ to sign (formal)
ហត្ថលេខា /hattolekhaa/ signature(formal)
ហត្ថ /hattha?/ hand(literary)
លេខា written symbol, writing
ចំឡែក (-ប្លែក) strange, different, odd
ច្រាន to push (so that it falls)
* ឆ្លុយ in the opposite direction (connotes something unusual or abnormal)
ជនភាគតិច minority group
ជប៉ុន Japan
* ជីកាហ្គោដាយលីទែម Chicago Daily Times
ឈម to stack like guns or sticks with tops leaning against each other, to confront, to face
ដែនដី territory, land
* ឌិកឡាប់ Doc Lap (name of the palace of the South Vietnamese head of state)
តប to answer, to respond
តវ៉ to protest, to appeal
* ថោងកឹក Vietnamese proper name
តាស៊ូតាស៊ន់ត
ទីលាន plaza, open courtyard
ទីវង្គៈវង្គ
ទូលំទូលាយ (ទូលំ AC) wide, spacious
ទូលាយ wide, spacious
នរោត្តម /noroodom/ Norodom (name of one branch of the Cambodian royal family)
នឹង /nɨŋ/ attention-getting particle
បង្ក្រាប to flatten, to suppress
បញ្ចាំង to shine, to show (movie, slides)
ឆាំង to be reflected, to reflect
បរិវេណ /pa?riveen/ boriveen/ perimeter, edges
ប៉ារីស Paris

ប្រវាសាគម integrity, wholeness
ប្រែប្រួល to turn into, to turn to
ប្រហារ to riot, to have an uprising, to strike
ប្រជាជាតិ the people
ប្រមាណ approximately
ប្រកួតប្រជែង to pull and drag from each other
ទាញ to pull
ភន្លឺ (<ភ្លឺ) light (n.)
ព័ទ្ធ to surround
ម = ម៉ែត្រ meter (measurement)
មហាវិថី boulevard
ម៉ាឡាយ៉ា Malaysia
មួយចប់ one round, once all the way through
របបក្បត់ leader (pejorative)
ល្ងាច evening (formal)
ឯណេះបឹង (ប៉ឹង RC) very near
រ៉យទ័រ Reuters (name of an international news agency)
រលឹក to remind
រលឹក, ពេក /rɔlɨk/ to miss, to feel nostalgic
លក្ខន្តិក /lɔ?khantɨ?kɑ?/ statute, by-laws
រហប់ when (often used in sarcasm)
លំនៅ place one lives
វិមាន edifice, state building, monument
រំលងរំលាយ long and continuous
សន្និសីទ conference
សហភាពសូវៀត Soviet Union
* សហភាព union
សេពគប់ /saep kúp/ to associate with, to be a member of the same crowd as

សេព /saep/ to eat, to live off
គប to associate with
សប្បាយរីករាយ curious, interested; happy
សំរាប towards, to
ស្ថិតនៅ is located (formal)
ខ្សែប parallel, consistent with
ហាក់ដូចជា to seem
ហ៊ុំ to encircle, to surround
ដូច្នេះ so, thus
ហ្សាការតា Djakarta
ហ្សឺណែវ Geneva
ឡើងវិញ again
អគ្គិសនី electricity (formal)
អតីត adit, (teyta?/ past, former

អធ្រាត្រ /atriat/ midnight
អាវុធម៉ាស៊ីនយន្ត a type of large machine gun (French: mitrailleuse)
អានិសង្សការ no use, no result
អាសា to hope, to intend
ឥណ្ឌូនេស៊ី Indonesia
អំណោយកុសល (<អរកុសល) thanks (noun)
អំពាវនាវ (<អាវ RC) to appeal, to ask
អំពាវ to appeal
អ្នកឆ្លើយឆ្លង correspondent

APPLICATIONS

1. If ខាំ is 'to bite' how could you say 'to bite each other'? (យុទ្ធ 'to fight' ប្រយុទ្ធ 'to fight each other)

2. Make sentences using the following classifiers (see note to Dialogue sentence 3): ជើង ចប់ ចំនួន វិង

3. Give an appropriate activity for each of the following times: ព្រឹក ល្ងាច ថ្ងៃ ល្ងាច ព្រលប់ យប់ កណ្តាលយប់

4. Play the roles outlined below with your teacher. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1:

ព្រះសង្ឃជារៀងរាល់ថ្ងៃបានធ្វើបាតុកម្មដោយធ្វើក្បួនដង្ហែតាមផ្លូវដើម្បីប្រឆាំងនឹងសេចក្តីប្រកាសនៃរដ្ឋាភិបាលអំពីការកណ្តុំព្រះសង្ឃចូលរួមវិភ្លេងពហានជាតិ។ លោកជាអ្នកតំណាងនៃរដ្ឋាភិបាល នៅពេលនោះលោកត្រូវរដ្ឋាភិបាលបង្គាប់ឱ្យលោកសុំនិមន្តព្រះសង្ឃចូលវត្តវិញដោយរដ្ឋាភិបាលនឹងបដិសេធសេចក្តីប្រកាសនោះទាល់។

Situation 2:

លោកជាអ្នកដឹកនាំគណៈប្រតិភូមួយរូប។ លោកនិងសហការីរបស់លោកបានអញ្ជើញទៅដល់កន្លែងប្រជុំស្រាប់តែទីប្រជុំនោះឈប់រង់ចាំឱ្យលោកនិងក្នុងចូលរួមក្នុងទីប្រជុំនោះ។ ពេលនោះលោកបានដឹងពីហេតុផលដែលធ្វើឱ្យគាត់ទាំងអស់ដែលរង់ចាំមិនឱ្យចូលប្រជុំ។ ហេតុនោះគឺដូចជាគណៈប្រតិភូនៃប្រទេសនានាបែរខ្នងដាក់ជាដើម។ លោកត្រូវធ្វើការពន្យល់ជូនរដ្ឋាភិបាលអំពីរឿងនោះ។

New words:

ក្បួនដង្ហែ	procession
ប្រកាស	to announce
និមន្ត	to invite a Buddhist monk; preverbal honorific

5. Make speeches using the following sets of words:

๑ កិច្ចប្រតិបត្តិការ ប៉ះទង្គិច ក្បួនដង្ហែព្រះបរមសពជាលើកចុងក្រោយ រថយន្ត

๒. ព្រះសង្ឃ ប៉ះពាល់ ច្រាន ប៉ូលិស បង្ក្រាប អ្នកដឹកនាំ របបរំលំ ស៊ុត សង្គ្រាម

๓. អង្គការសហប្រជាជាតិ យុត្តិធម៌ ប្តឹង ចរាចរ ចុះហត្ថលេខា ក្រុមគ្រួសារ សន្ធិសញ្ញា អំពាវនាវ

๔. តណ្ហាប្រតិភូ ប្រជុំ បុរណភាពទឹកដី បរទេស មតិអន្តរជាតិ ស្ថានទូត ព្រមព្រៀង

6. Fill in the blanks with the proper words provided:

រយីងបានជ្រើសរើសបាន... សង្ឃឹមរំណាចរាល់សោកប្រធានាធិបតីហ្គាក្នុងការចាត់... មនុស្សចិយឆ្ងើការសៅដ៏រីកចម្រើនផ។ ការប្រើបមនុស្សចិយបានប្រយោជន៍ល្អ... បញ្ហាបួយតម្រូវកណារឆ្ងើបាន។ រយីងស្មានថា... ប្រើបមនុស្ស... រឆ្ងើការតាមកម្លាំងនោះវា... ជាតិបាករេ រឹតប្រើបមនុស្សចិយយកចំណេះវិជ្ជាមកប្រើវាតិបាក។ អ្នកខ្លះនឹង... ថារបើ... រាល់រឆ្ងើការមិនបានល្អ... រហតុអីបាន... ទទួល, រហើយរហតុអីអ្នកមានរចេះរឹតមានផ។ អា... ឯរឿតនឹងតិច្ចការហ្នឹងរបើចតិ... ចិយ... រាល់។ នេះរដោយសាររលោកនេះមានបក្សពួក, រលោកនោះមានបក្សពួក ... រយីងរកបក្សពួកនិងរត... ។ រព្រោះរឹត... មានបក្សពួកហ្នឹងរហើយបាន... រតដាកមនុស្សហ្នាក់រហើយហ្នាក់រឿតកន្លែង... ។

Words: ជនរឹដស, រអា, មិន, រឹដរ, រត, ជា, តាំង, ចិយ, ខ្លួន

7. Questions for the teachers to ask:

๑ ប្រទេសណាខ្លះរនៅជាមហ្វូការអារមរិក?
๒. ប្រទេសណាខ្លះរឹដលសហរដ្ឋអារមរិកក្នុងការពាក់ព័ន្ធតាមផ្លូវទូត?
๓. ប្រទេសណាខ្លះរឹដលស្រុកកូរីក្នុងការពាក់ព័ន្ធតាមផ្លូវទូត?
๔. ប្រទេសណាខ្លះរឹដលជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិ?
๕. អង្គការសហប្រជាជាតិបានធ្វើលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះដលមនុស្ស?
๖. អង្គការសហប្រជាជាតិរសរដោយសារអ្វី?
๗. រមានអង្គការសហប្រជាជាតិបាននទេ? រមានហតុអី?

1. Questions for the teacher to ask:
   a. What countries are neighbors of Cambodia? Does Cambodia have diplomatic relations with all of them?
   b. Has Cambodia had disagreements about borders with any of its neighbors?
   c. How were such disagreements resolved, if at all?
   d. What other problems have arisen in the Indo-China area? With what results?
   e. Does the presence of the Khmer Krom in South Vietnam cause problems between the two countries?
   f. Are there ever problems because of the Vietnamese minority in Cambodia?
   g. What areas of cooperation between Cambodia and its neighbors are there?
   h. What are the areas of interest in discussions between Cambodia and Thailand or Laos?
   i. What are relations like with other Southeast Asian countries?

BEST COPY AVAILABLE

ការប្រកិតប្រកាន់ទៅលើជនជាតិយួនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

LESSON TWELVE

- U.S. - CAMBODIAN RELATIONS

a. What are relations between the United States and Cambodia like at present?
b. What have relations been like over the past fifteen years?
c. What are the major points of agreement and disagreement between the two countries?

គឺសកម្មភាពរបស់លោករដ្ឋមន្ត្រីប្រតិភូនៅសហរដ្ឋអាមេរិក

ក្នុងពិធីលេចធ្លាយដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់សហរដ្ឋអាមេរិក លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីប្រតិភូខ្មែរបានបំភ្លឺពីសកម្មភាពរបស់លោកបានដូចតទៅនេះ ដោយលោកបានផ្តាំផ្ញើនិងពន្យល់ អំពីសក្តិលក្ខណៈដែលមានក្នុងប្រទេសខ្មែរជូនដល់បងប្អូនអ្នកសារព័ត៌មានអន្តរជាតិឱ្យបានយល់ច្បាស់កាន់តែមានការយល់ឃើញដូចមុនៗទៀត។ ក្រោយពីធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍រួចរាល់ដែលជួបនិងលោក និច សុនបក លោកសិរិមតៈបានធ្វើឱ្យបងប្អូនជនក្រុងភ្នំពេញ មានការភ្ញាក់ផ្អើលយ៉ាងខ្លាំងពីការឈ្លានពានរបស់ពួកសង្គ្រាមរបស់ប្រទេសខ្មែរ ហើយលោកបានបញ្ជាក់ពីជំហររបស់ខ្មែរ ដែលយកចំនួន២០០លានដុល្លារដែលពីមុនខ្មែរចំនួន២០ម៉ឺន ដែលកំពុងតែស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដែលយ៉ាងសកម្មជាប្រយុទ្ធនិងខ្លាំង។ បន្ទាប់មកលោកសិរិមតៈ បានទទួលក្តីសោមនស្សជួបនិងលោកអគ្គលេខាធិការនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ និងអ្នកតំណាងសារព័ត៌មាននៅសហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីពង្រឹងស្ថានភាពនយោបាយខ្មែរឱ្យបានមាំមួន។

យើងសូមសន្យាសិរីរាំងរាស្ត្រៈ និងសូមប្រសិទ្ធិពរជូនលោកសិរិមតៈ និងគណៈប្រតិភូឱ្យបានទទួលនូវជោគជ័យត្រឹមត្រូវក្នុងដើម្បីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ហើយសូមឱ្យសកម្មភាពល្អគាំងប៉ុន្មានក្លាយទៅជាតំរូវដល់គណៈប្រតិភូខ្មែរក្រោយៗនៅឯបរទេស។ យើងសង្ឃឹមថាសាធារណរដ្ឋខ្មែរបានជារៀងរាល់ថ្ងៃកាន់តែខ្លាំងពូកែ ដែលបានធ្វើសកម្មភាពល្អជូនជាតិជាមិនខាន ហើយក្នុងនោះយើងជាឃុនជន ក៏សូមប្តូរប្តូរមរណាទទួលដែរ។

NOTE FOR READING PASSAGE 1

Line 12. So far you have seen ដើម្បី used as a clause relator with the meaning 'in order to, for the purpose of.' However, as you can see in this lesson, it can also be used as a phrase relator with the meaning of 'for (the benefit of).'

DIALOGUE

ការនិយាយពីបញ្ហាសិស្សតំណាង

ជាសស្ងាត់ — silent, to cease being heard about

ស្ងាត់ — alone, quiet, without people

ខ.ថៃ .រឿងបញ្ជូនសិស្សតំណាងសិស្សទៅនិយាយនៅសាលាមួយនោះ បែរជាសស្ងាត់ទៅវិញ បង? — The matter of sending a student representative to speak at some school: how come it's not mentioned anymore?

ឬក៏ — or...on the other hand

ក.បងប្អូ .ចែងចង់និយាយពីសាលាមួយនៅវ៉ាស៊ីនតោនឬក៏នៅឯណា? — Are you talking about a school in Washington or where?

មិនដឹងដែរ — I don't know

ខ.ថៃ .ខ្ញុំមិនដឹងដែរ តែឮក្រសួងការបរទេសនិយាយមកថាគេខឹងនឹងយើងពីរឿងនោះ។ — I don't know, but I've heard the Foreign Ministry put out that they're angry with us about that matter.

អង្គុយ — to sit

អង្គុយតែ — to keep (doing) exclusively

ក.បងប្អូ .អង្គុយតែខឹងនឹងយើងរហូតនឹងកើត? បើសតែនិយាយរបីម៉ាត់ទេ? — No. How can they just keep being angry with us? Let's see, what did they say?

ផ្ទាល់ — personal, in person

ទំនងជា — probably

ស្នើ — to propose, suggest

ត្រឹមនោះ — to that extent, at that point

ខ.ថៃ .ខ្ញុំក៏មិនបាននិយាយផ្ទាល់ដែរ។ គេបែបទំនងជាគេបានស្នើបកអ៊ំបាស្សាដ៏ ទ្រង់បានស្នាក់នៅត្រឹមនោះទេដឹង។ — I haven't talked to them personally. They've probably made suggestions to the embassy, and that's where it stopped being discussed.

	ណាអើ: ណេអើ	emphatic particle
៦.បងប្អូ	.ទេ សាលានោះបានស្នើនឹងយើង រួចយើងនាំគ្នាទៅជម្រាបក្រសួងការបរទេសនោះ។	No, the school came and advised us, then we went to tell the Foreign Ministry.
	វែកវែកក្បាក	to analyze, to explain by breaking down a problem into its components
	វែក	to make a part, to separate
	វែញក	to push to both sides to clear a path
៧.ខ្ញុ	.បើអញ្ចឹងយើងមានបានបញ្ជូនអ្នកណាទៅយកទាំងយាយវែកវែញក្បាប់គេទេ?	In that case, have we sent anyone to go explain it to them?
	ជុំគ្នុំ	to meet, gather
	រដោះ	to release, take off (clothes)
	ស្រាយ	to untie
	រដោះស្រាយ	to solve (problem)
	ប្រឡូក	to join with
	ប្រឡាក់	to be soiled, stained
	ប្រឡូកប្រឡាក់	to join with (negative connotation)
៨.បងប្អូ	.យើងបានជុំគ្នារដោះស្រាយរហើយរហើយសំរេចថាវាបានប្រយោជន៍បកយើងទៅរឿងទេ, បើយើងមិនទៅប្រឡូកប្រឡាក់។	We've gotten together to try to find a solution, and we decided it would be to our advantage not to get involved.
	វែង	hesitation particle
៩.ខ្ញុ	.តាមវែង... វគេនិយាយវគេចង់ដឹងស្ថានការណ៍ក្នុងស្រុកយើងឆ្លាងណាស់	From what they...uh...say, they are eager to find out about the situation in our country.
	រជេរ	to curse, to insult
	ខ្ទួច	to be insistent
	ខូចការ	to produce a bad result
១០.បងប្អូ	.ហ្នឹងរហើយ, យើងមិនទាន់រៀងគេរជេរយើងរួចទៅរហើយ។ បើយើងខ្ទួចទៅទៀត ទាំងខូចការទទេអាហ្នឹង។	That's so. We haven't even gone, and they've already said bad things about us. If we're too insistent, it'll just bring it all to nothing, that's what it will do.

DRILLS

DRILL ONE: Transformation

គំរូ:

ក សាលាឲ្យតំណាងសិស្សមកនិយាយទេ ?
(ច្បាស់ស្តាត)

ស រឿងឲ្យតំណាងសិស្សមកនិយាយ ទម្ងន់ច្បាស់ទៅទៀត ?

MODEL:

T: Did the school send a student representative to speak? (not heard about)

S: The matter of sending a student representative to speak, how come it isn't being heard about?

ក លោកអនុម្រន្តីទៅជួបរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេសហើយ ?
(ទាន)
រឿងទៅជួបរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស ទម្ងន់ទាន់ទៅទៀត ?

ខ លោកបញ្ជូនសំបុត្ររឿងនេះឲ្យអ្នកសារពត៌មានអន្តរជាតិទេ ?
(ស្រាត)
រឿងបញ្ជូនសំបុត្ររឿងនេះឲ្យអ្នកសារពត៌មានអន្តរជាតិ ទម្ងន់ស្រាត់ទៅទៀត ?

ក តណាប្រគល់ភ្លុំរកាញ្ជាទៅជួបលោកអភិបាលទេ?
(ស្តាត)
រឿងរកាញ្ជាទៅជួបលោកអភិបាល ទម្ងន់ស្តាត់ទៅទៀត ?

ឃ ពួកជ្នាំងៗមើលស្ថានភាពនយោបាយខ្មែរយ៉ាងណាដែរ ?
(ច្បាស់)
រឿងៗមើលស្ថានភាពនយោបាយខ្មែរ ទម្ងន់ច្បាស់ទៅទៀត ?

ង លោកនាយបញ្ជាក់ពីជំហរខ្មែរទេ ?
(ឈប់)
រឿងនាយបញ្ជាក់ពីជំហរខ្មែរ ទម្ងន់ឈប់ទៅទៀត ?

ច រយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃ ?
(ច្បាស់ស្តាត)
រឿងរយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃ ទម្ងន់ច្បាស់ស្តាត់ទៅទៀត ?

DRILL TWO: Transformation

គំរូ:

ក និយាយតិចតួចនៅទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោនក៏បាន ឬនៅទីណាផ្សេងក៏បាន ។

ស និយាយតិចតួចនៅទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោនឬក៏នៅទីណាផ្សេង ?

MODEL:

T: We can talk about a school in Washington, or else elsewhere.

S: Are we talking about a school in Washington or elsewhere?

ក រៀបមួយក៏បាន រៀបមួយទៀតក៏បាន ។
រៀបមួយឬក៏រៀបមួយទៀត ?

ខ តាក់ឲ្យរៀបចំជួបលោកអភិបាលខេត្តឬលោកអភិបាលក៏បាន លោកអនុម្រន្តីក៏បាន ។
តាក់ឲ្យរៀបចំជួបលោកអភិបាលខេត្តឬក៏លោកអនុម្រន្តី ?

ក ប្រជុំតែអ្នកសារពត៌មានអន្តរជាតិក៏បាន តែពួកក្នុងស្រុកក៏បាន ។
ប្រជុំតែអ្នកសារពត៌មានអន្តរជាតិឬក៏តែពួកក្នុងស្រុក ?

ឃ ត្រូវបញ្ជាក់ពីជំហរខ្មែរឥឡូវក៏បាន បន្តិចទៀតក៏បាន ។
ត្រូវបញ្ជាក់ពីជំហរខ្មែរឥឡូវឬក៏បន្តិចទៀត ?

ង លោកចង់រចនាជំណើរទៅថ្ងៃស្អែកក៏បាន ម្សិលមិញក៏បាន ។
លោកចង់រចនាជំណើរថ្ងៃស្អែកឬក៏ម្សិលមិញ ?

ច យកប្រទេសអាមេរិកដាគំរូក៏បាន ប្រទេសជប៉ុនក៏បាន ។
យកប្រទេសអាមេរិកដាគំរូ ឬក៏ប្រទេសជប៉ុន ?

DRILL THREE: Response

គំរូ

ក និយាយបក រចកឲ្យឃើញថារគេចិត
និងយើងខ្លាំងណាស ។
(ឈប់ចនិងរគិត)

ស អង្គុយរតែចឹងនិងយើងឈប់ចនិងរគិត ។

MODEL.

T: They've let it be known that they're very angry at us. (how can...)

S: How can they just keep being angry at us?

ក របិកមាតង្វើង រចកឲ្យដឹងថារគេប្រតាំង
និងយើងរតែម្ដង ។
(រញ្ជើងរាបិងគ្រេ)
អង្គុយរតែប្រតាំងនិងយើងរញ្ជើងរាបិងគ្រេ។

ខ ជរែកគ្នាង្វើង រចកឲ្យយលថារគេបិន
យលគ្រមរសារ ។
(យ៉ាងនោះ ខ្ញុចការរសរហើយ)
អង្គុយរតែបិនយលគ្រមយ៉ាងនោះ ខ្ញុច
ការរសរហើយ ។

ក រែករែកន៎ រចកឲ្យរឃើញថាបិនបាន
គបប្របរនិរ ។
(យ៉ាងម្ដិង បានរតែន៎បុខបិនរួច)
អង្គុយរតែបិនបានគបប្របរសិរយ៉ាងម្ដិង
បានរតែន៎បុខបិនរួច ។

ឃ គិតឲ្យរបែនរែនន៎ រចកឲ្យយលថារគេ
ចងគតខ្លួត ។
(យ៉ាងនោះ ភ្នែនរអាណាចងស្គាសរឡូតន
ន)
អង្គុយរតែចងគតខ្លួតយ៉ាងនោះ ភ្នែន
រអាណាចងស្គាសរឡូតន ។

ង របិសឲ្យរែងឆ្ងាយរន៎ រចកឲ្យថាបានរគ
ចងផ្ដាច់ការគនង ។
(យ៉ាងម្ដិងមានរតែផ្ដាច់បុនរន៎)
អង្គុយរតែចងផ្ដាច់ការគាត់ងយ៉ាងម្ដិង
មានរតែផ្ដាច់បុនរន៎ ។

ច របិដរែកឲ្យដិតដល់រន៎ រចកឲ្យសំរេបាន
ជារគងការចក្ស ។
(រញ្ជើង រសស្ដរហើយ)
អង្គុយរតែងាការចក្សរញ្ជើង រសស្ដរហើយ។

DRILL FOUR: Substitution

Note: ដែរ in this drill has the meaning 'whenever,' not 'but'.

គំរូ

ក បិនដឹងរែរ រតែនិយាយបក រចកឲ្យ
ឃើញថារគេចឹង ។
(ឆ្លើបក, ដឹង)

ស បិនដឹងរែរ រតែឆ្លើបក រចកឲ្យដឹងថា
រគេចឹង ។

MODEL:

T: I don't know; whenever they speak up, we know that they're angry.

S: I don't know; whenever they act (that way), we know that they're angry.

បិនដឹងរែរ រតែឆ្លើបក រចកឲ្យដឹងថា
រគេចឹង ។

ក របិកមាត់ង្វើង យល់
បិនដឹងរែរ រតែរបិកមាត់ង្វើង រចកឲ្យ
យល់ថារគេចឹង ។

ខ និយាយង្វើង, គិត
បិនដឹងរែរ រតែនិយាយង្វើង រចកឲ្យ
គិតថារគេចឹង ។

ក ថារន៎, នឹក
បិនដឹងរែរ រតែថារន៎ រចកឲ្យនឹកថា
រគេចឹង ។

ឃ រែករែកន៎, រឃើញ
បិនដឹងរែរ រតែរែករែកន៎ រចក
ឲ្យឃើញថារគេចឹង ។

ង រដៅរស្រាយរន៎, យល់
បិនដឹងរែរ រតែរដៅរស្រាយរន៎ រចក
ឲ្យយល់ថារគេចឹង ។

ច ស្អាតបាត , គឺតែរឃឹក្ស
បន្ទះដីស្អាត តែស្អាតបាត ដូចគ្នា
គឺតែរឃឹក្សជារបស់ខ្លួន ។

DRILL FIVE: Equivalence

គំរូ:

ក កុំឲ្យតែរតែគិតតែយល់ខុស ដូចមុនៗ
ទៀត ។

ស កុំឲ្យគេរស្តាយតែយល់ខុសដូចមុនៗ
ទៀត ។

MODEL.

T: Don't let them just keep misunderstanding like before.

S: Don't let them just keep misunderstanding like before.

ក បងគិតរន្ធរដាគិតចេះតែប្រឆាំងនឹងយើង ។
បងគិតរន្ធរដាគិតរស្តាយតែប្រឆាំងនឹងយើង ។

ខ កុំឲ្យគេចេះតែភ្លាត់ផ្លែលនឹងយើងខ្លាំង
ពេក ។
កុំឲ្យគេរស្តាយតែភ្លាត់ផ្លែលនឹងយើង
ខ្លាំងពេក ។

ក ធ្វើយ៉ាងរបៀបក៏ដោយ កុំឲ្យតែគេរស់
តែគិតរំពឹងទុកនោះពេក ។
ធ្វើយ៉ាងរបៀបក៏ដោយ កុំឲ្យតែគេ
រស្តាយតែគិតរំពឹងទុកនោះពេក ។

ឃ កុំចាំតែឲ្យគេធ្វើឲ្យ រហ័សបន្ទាប់ទើ
ទេ ។
កុំរស្តាយតែឲ្យគេធ្វើឲ្យរហ័សបន្ទាប់
ទើទេ ។

ង ការិយាល័យគួរតែចាត់ចែងតាមរបៀប
ណាមួយ ។
ការិយាល័យគួរតែចាត់ចែងតាមរបៀប
ណាមួយ ។

ច តើលោកអ្នកសង្ឃឹមថាយ៉ាងម៉ាងទៅ
បានសេចក្តីសម្រេច ? ។
តើលោកអ្នកសង្ឃឹមថាយ៉ាងម៉ាងទៅ
បានសេចក្តីសម្រេច ? ។

DRILL SIX: Response

គំរូ:

ក លោកបានទៅនិយាយនឹងគាត់ទេ
បានដាលោកដឹង ?
(ទេប្រាប់)

ស ខ្ញុំមិនបានទៅនិយាយនឹងគាត់ផ្ទាល់ទេ
តែគេប្រាប់ ។

MODEL.

T: Do you know because you went to talk to him? (they told (me))

S: I didn't go to talk to him personally, but they told (me).

ក លោកបានយកទៅឲ្យគាត់ទេ បានដា
លោកក្មួយឮ ?
(ខ្ញុំរើទេ)
ខ្ញុំមិនបានយកទៅឲ្យគាត់ផ្ទាល់ទេ
តែខ្ញុំរើទេ ។

ខ លោកបានទៅជួបគាត់ទេ បានដា
លោកមិនចូលចិត្ត ?
(ពុតគាត់)
ខ្ញុំមិនបានទៅជួបគាត់ផ្ទាល់ទេ តែខ្ញុំពុតគាត់ ។

ក លោកបានសារបីលេខទេ បានដាលោក
ជាអញ្ចឹង ។
(ខ្ញុំឮតែនិយាយ)
ខ្ញុំមិនបានសារបីលេខផ្ទាល់ទេ តែខ្ញុំឮ
តែនិយាយ ។

ឃ លោកបានប្រាប់ឲ្យគេធ្វើទេ បានដា
លោកខឹង ?
(ខ្ញុំឲ្យគេប្រាប់)
ខ្ញុំមិនបានប្រាប់ឲ្យគេធ្វើផ្ទាល់ទេ តែ
ខ្ញុំឲ្យគេប្រាប់ ។

ង លោកបានទៅស្តាប់គេនិយាយទេ
បានដាលោកដឹង ?
(ខ្ញុំបានឮទេ)
ខ្ញុំមិនបានទៅស្តាប់គេនិយាយផ្ទាល់
ទេ តែខ្ញុំបានឮទេ ។

ច លោកជានយើញក្រសួងការបរទេសថ្មីៗនេះ ជានដារលោកខ្លាច ?
(ខ្ញុំបើលការសន)
ខ្ញុំបើនជានយើញក្រសួងការបរទេសថ្មីៗនេះ តែខ្ញុំបើលការសន ។

DRILL SEVEN: Transformation

គំរូ

ក នតជានស្នើរសារលោកអ៊ីជាស្បាអ៊ីរ ។
(អនុសន្ធការសន)
ស ប្រែប្រនន័យដារនតជានស្នើរសារលោកអនុសន្ធការសននេះ ។

MODEL:

T: They advised the Ambassador. (press attaché)

S: They probably advised the Press Attaché.

ក សារនតិមាននអ្នកដារតិចុះផ្សាយតាំងពីសាលាមក ។
(ប្រសកកប្អូនតាន)
ប្រែប្រនន័យដាសារនតិមាននអ្នកដារតិចុះផ្សាយតាំងប្រសកកប្អូនតាននេះ ។

ខ ភ្ញៀវអាស្រ្តិនគានយល់តិននយោបាយយើងនេះ ។
(សាធារណរដ្ឋ)
ប្រែប្រនន័យដាភ្ញៀវអាស្រ្តិនគានយល់តិសាធារណរដ្ឋនេះ ។

ក ភណៈប្រតិភូខ្មែរយល់ឃុំសតំរើងនអង្គការសហប្រជាជាតិ ។
(ននាក្នុងសារនតិមាន)
ប្រែប្រនន័យដាភណៈប្រតិភូខ្មែរយល់ឃុំសតំរើងនអង្គការសហប្រជាជាតិនេះ ។

ឃ ភ្ញៀវអ៊ីជាស្បាឃុំនិនចង់នគាដាមួយភ្ញៀវនយើង ។
(ក្មេកកូនសិស្ស)
ប្រែប្រនន័យដាភ្ញៀវអ៊ីជាស្បាមិនចង់នគាដាមួយក្មេកកូនសិស្សនេះ ។

ង ឃ្យុនជនសង្ឃឹមនតរកសើរដ្ឋការ ។
(តិច្ចការដ្ឋការ)
ប្រែប្រនន័យដាឃ្យុនជនសង្ឃឹមនតរកសើរតិច្ចការដ្ឋការនេះ ។

ច លោករដ្ឋមន្ត្រីនិនជានបញ្ជាក់តិននយោបាយរបស់ខ្មែរ ។
(ដំហររបស់ខ្មែរ)
ប្រែប្រនន័យដារលោករដ្ឋមន្ត្រីនិនជានបញ្ជាក់តិដំហររបស់ខ្មែរនេះ ។

DRILL EIGHT: Response

គំរូ

ក ក្រសួងការបរទេសប្រាប់យើង ។
ស នេ, យើងអារតិប្រាប់ក្រសួងការបរទេសនានេះ ។

MODEL:

T: The Foreign Ministry told us.

S: No, we told the Foreign Ministry.

ក អង្គការសហប្រជាជាតិបញ្ជាក់តិដំហរនេះជូនអ៊ីជាស្បាម ។
នេ, អ៊ីជាស្បាមអារតិបញ្ជាក់តិដំហរនេះជូនអង្គការសហប្រជាជាតិនានេះ ។

ខ រដ្ឋសភាជានសរសើរគណៈប្រតិភូយើង ។
នេ, គណៈប្រតិភូអារតិជានសរសើរដ្ឋសភានានេះ ។

ក គណៈប្រតិភូជានរ៉ែកក្បែកដូននលោករដ្ឋមន្ត្រី ។
នេ, លោករដ្ឋមន្ត្រីអារតិជានរ៉ែកក្បែកដូនគណៈប្រតិភូនានេះ ។

ឃ លោកឧត្តមសនីយសុំនុំសនតិច្ចនិងលោកអ៊ីជាស្បាអ៊ីរ ។
នេ, លោកអ៊ីជាស្បាអ៊ីរអារតិសុំនុំសនតិច្ចនិងលោកឧត្តមសនីយនានេះ ។

ង លោកឧត្តមសនីយអ្នកប្រាប់លោកឧត្តមនាវី ។
នេ, លោកឧត្តមនាវីអារតិអ្នកប្រាប់លោកឧត្តមសនីយនានេះ ។

ច លោកការគាវីជានរៀបចំសាយរតដនជូនលោកឧត្តមនាវី ។

ន. លោកឧត្តមនាំអោនតែឯបង
សាយអោនដល់ជូនលោកគ្រូនោះ។

DRILL NINE: Transformation

គំរូ:

ក. តើបងបញ្ជូនអ្នកណាឲ្យទៅធ្វើលំហាត់
នៅកន្លែងក?
(ក្មួនស៊ីស្សា)

ស. តើបងមានបានបញ្ជូនក្មួនស៊ីស្សាឲ្យទៅ
ធ្វើលំហាត់នៅកន្លែងនេះ?

MODEL:

T: Whom did we send to work out (the problem)? (student)

S: Did we send a student to work out (the problem)?

ក. អាជ្ញាសាមីនឲ្យអ្នកណាទៅជំនួស
លោកប្រតិភូខ្មែរ?
(អនុសំឡាក)
អាជ្ញាសាមីនមានឲ្យអនុសំឡាក
ទៅជំនួសលោកប្រតិភូខ្មែរទេ?

ខ. លោករដ្ឋមន្ត្រីប្រាប់ឲ្យអ្នកណាទៅ
បញ្ជាក់ពីដំហានខ្មែរ?
(អាជ្ញាសាមីន)
លោករដ្ឋមន្ត្រីមានប្រាប់ឲ្យអាជ្ញា
សាមីនទៅបញ្ជាក់ពីដំហានខ្មែរទេ?

ក. រដ្ឋការតប្រមូលឲ្យអ្នកណាពន្យល់ពីកេរ្តិ
ការនេះបើ?
(អ្នកការទូត)
រដ្ឋការមានបានតប្រមូលឲ្យអ្នកការទូត
ពន្យល់ពីកេរ្តិការនេះបើទេ?

ឃ. តើប្រតិភូខ្មែរពឹងអ្នកណាឲ្យជាក
ងវត្តការដ្ឋការអោបទីពាំង?
(ក្លាកុកស្ទឹងការបរទេស)
តើប្រតិភូខ្មែរមានបានពឹងក្លាក
កុកស្ទឹងការបរទេសឲ្យជាកងវត្ត
រដ្ឋការអោបទីពាំងទេ?

ង. អ្នកនេះស្មារឬអ្នកណាអាពីរទៀងដាត?
(យុវជនយើង)
អ្នកនេះខ្មែរមានបានស្មារយុវជនយើង
អាពីរទៀងដាតទេ?

ច. យុវជនអាសន្នឯងស្ថិតនៅឬអ្នកណា?
(លោករដ្ឋបាល)
យុវជនអាសន្នយើងមានបានស្ថិតនៅ
លោករដ្ឋបាលទេ?

DRILL TEN: Transformation

គំរូ:

ក. គេនេះគេយើងពីព្រោះយើងមិនទៅ។
ស. យើងមិនទៅទេដែរ គេនេះគេយើង
ក្នុងមានន័យ។

MODEL:

T: They blamed us because we didn't go.

S: We haven't even gone yet, and they've blamed us already.

ក. តើលោកប្តឹងលោករដ្ឋមន្ត្រីមិនមក។
លោករដ្ឋមន្ត្រីមិនមានមកផង គេ
ប្រាប់ក្នុងន័យទៅ។

ខ. រដ្ឋការបញ្ជាឲ្យបាបរកពីព្រោះ
យុវជនយើងមិនបញ្ជាក់ពីដំហានគេ។
យុវជនយើងមិនទាន់បញ្ជាក់ពីដំហាន
គេផង រដ្ឋការបញ្ជា ឲ្យចាប់គេ(ក្នុង
ន័យទៅ។

ក. ប្រទេសយើងព្រោះ ពីព្រោះសង្គម
មិនមកទាក់ផង។
សង្គមមិនទាន់មកទាក់ផងផង
ប្រទេសយើងព្រោះ(ក្នុង)ន័យទៅ។

ឃ. យើងប្រាប់គេ ពីព្រោះភ្នាក់ងារគេ
មានមិនគ្រប់ភ្លាម។
ភ្នាក់ងារគេមានមិនទាន់គ្រប់ភ្លាម
ផង យើងប្រាប់គេ(ក្នុង)ន័យទៅ។

ង. យើងចាប់ឈ្មួញផង ពីព្រោះ
សង្គមមិនទុកដាក់ឲ្យមក។

សរអា មិនគានរឿងដែលយកជ័យ
នយើងចាយស្មុយអស់ទ្រព្យនា
នហើយ ។

ច សរអា នឹងបាននយើង តែវ្រកោះ
ស្រុកនយើងមិនជានរឿង ។
ស្រុកនយើងមិនគានជានរឿងដល
សរអា នឹងមកនយើងទ្រព្យនាគហើយ ។ ខ

DRILL ELEVEN: Substitution

គឺ៖

ក អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ បើ
នយើងមិននរកប្រឡូកប្រឡាក ។
(នយើងមិនបញ្ចោកតឹងតែងរបស
នយើង)

ស អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ បើ
នយើងមិនបញ្ចោកតឹងតែងរបស
នយើង ។

MODEL:

T: It would be to our advantage not to get involved. (we won't reveal our support)

S: It would be to our advantage not to reveal our support.

អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ បើ
នយើងមិនបញ្ចោកតឹងតែងរបស
នយើង ។

ក មិនភ្លាយកំនុងដើម
អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ
បើមិនភ្លាយកំនុងដើម ។

ខ មិនប្រាប់អកជាជានរដាងដំយ
អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ បើ
មិនប្រាប់អកជាជានរដាងដំយ ។

គ កុំសរសើរឲ្យចំអក
អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ បើ
កុំសរសើរឲ្យចំអក ។

ឃ កុំនិយាយដំនួយនោះ
អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ បើកុំ
និយាយដំនួយនោះ ។

ង អ្នកបំបៃតែអាឲ្យជានរសុចសិន
អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ បើ
អ្នកបំបៃតែអាឲ្យជានរសុចសិន ។

ច ឆ្លើយតបតែអាឲ្យជានតែបើខ្លីមុន
អាជានប្រយោជន៍អាមេរិកនេះ បើឆ្លើ
យតបតែអាឲ្យជានតែបើខ្លីមុន ។

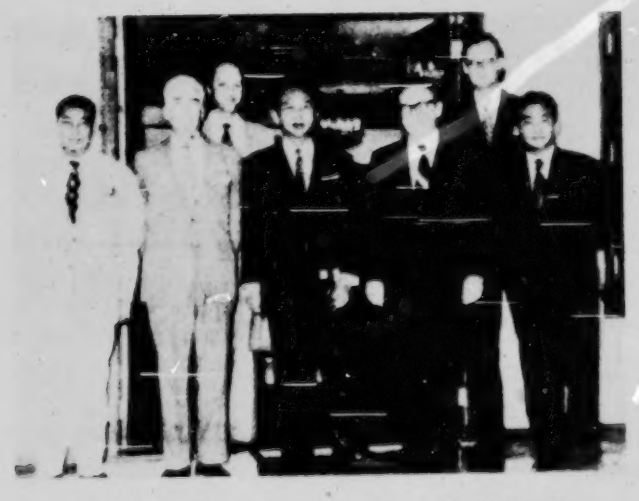

BEST COPY AVAILABLE

សេនាប្រមុខ លន់ នល់ និង ឧត្តមសេនីយ៍ ហង្សរី ឃីសុងគ្លី

READING PASSAGE 2

សភាអាមេរិកាំងមិនបន្ថយ
ជំនួយយោធាចំនួន២០០លានដុល្លារ ប្រទេសខ្មែរទេ

កាលពីថ្ងៃពុធ សភាអាមេរិកាំង បានធ្វើការពិភាក្សាគ្នា ហើយបានធ្វើសេចក្តី សម្រេចជាច្រើន ដែលមានទាក់ទង ដល់ជំនួយអាមេរិកាំង ដល់ប្រទេសនានាក្នុងពិភពលោក ។

នៅពេលនោះ សភាអាមេរិកាំងបានបោះឆ្នោត ចំនួន ១៦៨សម្លេង ទល់នឹង ១១៩ សម្លេង មិនយល់ព្រមឲ្យរៀបចំថវិកាចំនួន៥០លានដុល្លារដើម្បីជាវិភាគទានអាមេរិកាំង ដល់មូលនិធិសម្រាប់ការរីក ចម្រើនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិទេ;

ម៉្យាងទៀត សភាអាមេរិកាំងមានបោះឆ្នោតចំនួន ៨៨ សម្លេងទល់នឹង២១សម្លេង មិនយល់ព្រមឲ្យបន្ថយ ជំនួយយោធាចំនួន ២០០លានដុល្លារ ដល់ប្រទេសខ្មែរទេ ។

READING PASSAGE 3

ទស្សនកិច្ចជាផ្លូវការរបស់លោក ឧត្តមនាវី ម៉ាក់ភែន

ព្រឹត្តិការណ៍យ៉ាងសំខាន់ ក្នុងសប្តាហ៍កន្លងទៅនេះ គឺទស្សនកិច្ចជាផ្លូវការរបស់លោក ឧត្តមនាវីឯក **ម៉ាក់ភែន** ជាអគ្គមេបញ្ជាការនៃកងពែសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំមហាសាគរចាំស៊ី-ហ្វីក អស់រយៈពេល ៤៨ ម៉ោង នៅក្នុងប្រទេសយើង(គឺពីថ្ងៃទី ៩ ដល់ ១១ កញ្ញា ១៩៨១) ។ ក្នុងពេលដែលរះកញ្ចឹញមកដល់ ហើយនឹងសំណាក់នៅក្នុងប្រទេសយើង លោកឧត្តមនាវី បានជួបសន្ទនាទ្វេបក្ខាទាក់ទងនឹងបច្ចុប្បន្នភាពសំខាន់ៗ ជាមួយអ្នកដឹកនាំជាន់ខ្ពស់របស់យើង ដាអាទិ៍គឺ:

- លោកសេនាប្រមុខ **ដេង ឧម** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនិងមន្ត្រីទេសក៍របស់យើង(នៅគេហដ្ឋានរបស់លោក កាលពីថ្ងៃទី ៩ កញ្ញា ១៩៨១ វេលាម៉ោង ១៦ កន្លះ)។ នៅល្ងាចថ្ងៃទី ៩ ដដែលនោះ លោកសេនាប្រមុខបានរៀបចំពិធីជប់លៀងជួយយ៉ាងមហោឡារិក នៅសន្ទនាន្ធាល់របស់លោក ដើម្បីជាកិត្តិយសជូនលោកឧត្តមនាវី លោកជំទាវឯក **ម៉ាក់ភែន** ព្រមទាំងសមាជិកនៃគណៈប្រតិភូរបស់លោក ។

ចំណែកឯលោកជំទាវ **ស៊ីសុខន្ធី សិរិមៃ**:

ទាយការផ្ទេរមន្ត្រីប្រតិភូរៀបៗ ក៏បានរៀបចំវិវាហភាជន៍មួយយ៉ាងក្រៃចំនោះក្រចំនោះលោង ១២ កន្លះ ថ្ងៃទី ៩ កញ្ញា នោះគេហដ្ឋានលោកជំទាវ ឧ ចំការមន ដើម្បីថ្វាយជាកិត្តិយសចំពោះលោកជំទាវនព្ធមនារី ហ្សិន ម៉ាត់គេន ដែរ ។ នោះល្ងាចថ្ងៃដដែលម៉ោង ១៧ និង ៤០ នាទី លោកជំទាវនព្ធមនារី បានអញ្ជើញទស្សនាទន្ទឹរគេឲ្យមុខវង្ស និងជំរុំអ្នកកៀសខ្លួនខោទួលគោក ដោយមានលោកស្រី សាត់ ស៊ុគសាខន និងលោកស្រី ជួម សំឡុក ប្រធានកាកបាទក្រហមថ្វាយដំណើរផង ។

- លោកប្រមុខរដ្ឋ ១៩១ ហោ បានទទួលឲ្យលោកនព្ធមនារីថ្វាយធ្វើសវនកិច្ច នោះមានរដ្ឋចំការមន នៅថ្ងៃ ១០ កញ្ញា ១៩៨១ ម៉ោង ១១ ។ ហើយនោះពេលល្ងាចថ្ងៃដដែលនេះ លោកប្រមុខរដ្ឋបានរៀបចំមហាសាយ ភោជន៍ មួយ យ៉ាងឯឡារិក នៅមានរដ្ឋចំការមន ដោយមានភ្ញៀវចូលរួមជុំលំនៅ ៩១ នាក់ ។

គឺនៅថ្ងៃទី ២ នៃទស្សនកិច្ចជាផ្លូវការនេះហើយ ដែលលោកនព្ធមនារី ហ្សិន ម៉ាត់គេន បានអញ្ជើញតាមក្បួនទទួលម្ដាយគប្រ ៦ នៃកងម៉ាសហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីទស្សនាក្រុងកំពង់សោម ដោយមានលោកឯកអគ្គរដ្ឋទូត ស. ខ. អា. ឯកនព្ធមលោក អេម៉ូរី ស្ទាំង លោកនព្ធមសេនីយ សាត់ ស៊ុគសាខន, ឧត្តមសេនីយ, ចុំត សំអេន ព្រមទាំងលោកស្រីជួនដំណើរអមផង ។

- នៅព្រឹកថ្ងៃទី ១១ កញ្ញា ១៩៨១ ម៉ោង ៨ កន្លះ នោះមានរដ្ឋាភិបាល លោកនព្ធមនារីបានព្រមព្រៀងធ្វើសន្ទិសីទសារពត៌មានមួយ ស្ដីអំពីស្ថានភាពនិងគោលដំហររបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ក្នុងការជួយសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។ លោកនព្ធមនារីបានអ្នកសរសេរកងម៉ាវិទ្យុរយើង ដែលលោកបានឃើញថ្នាល់គឺតវ្ចែកថា មានវត្តមានភាពយ៉ាងខ្លាំង ហើយមេម៉ាពនិងពលទាហានយើងក្រាតវជាមានសមត្ថភាពខាងវិជ្ជាជីវៈមធ្យមតែ សមជាមេទាហាន ពលទាហាន ដែលកម្រមានពេកាសំខោក្នុងលោក ។

ខោនៃការចប់សន្ទិសីទកាសែតនោះ លោកនព្ធមនារីបានទទួលទទួរអាំណោយជាថ្ងៃថ្វាមួយ អំពីលោកសេនាប្រមុខ ជុំ ឧម៉ា គឺជាវីឈ្មោះ « ចំរើន » មានអាយុ ២៥ ឆ្នាំ ។ ភាំរីនេះជាសក្ខីភាពនៃជ័យជំនះរបស់ខ្មែរយើង លើទម្លាប់អន្ទាក់ប្រឹយ្ធនកម្មរបនិស្ស, គឺជាសញ្ញាភាពនៃ « សន្តិភាព, សម្បូរណភាព និងអំពាវនេស្តា »

មុនចឹងអញ្ជើញនិវត្តន៍ខោវិញ លោកនព្ធមនារី ហ្សិន ម៉ាត់គេន បានចេញដំណើរតាមទទួម្ដាគប្រ ខោទស្សនាទេត្តកំពង់ចាម នៅវេលាម៉ោង ៩ នៃថ្ងៃទី ១១ កញ្ញា ដោយមានឧត្តមសេនីយ សាត់ ស៊ុគ សាខន នាយសេនាធិការងនៃកងយោធពលជាតិ, ឧ.ស. ចុំត សំអេន ថ្មី ហង្ស ស៊ីន ថ្នូនដំណើរអមខោផង ។ នៅសណ្ឋាគារខេត្ត លោកនព្ធមនារី បានទទួលបងិសណ្ឋារកិច្ច អំពីលោកឧត្តមសេនីយត្រី មួយ ខ្លួន មេបញ្ជាការយោធភូមិភាគទី ១. លោកវរសេនីយឯក រ៉ែម ទេ ជី កែ ស្ងួន អភិបាលខេត្ត ព្រមទាំងនាយទាហាន អ្នកមន្ត្រីខាងកងម៉ាពនិងខាងស៊ីវិល ។ លោកនព្ធមនារីបានស្ដាប់នូវសេចក្ដីរាយការណ៍សំខាន់ ។ ខាងកងម៉ាពខោក្នុងខេត្តកំពង់ចាម អំពីលោកឧត្តមសេនីយត្រី មួយ ខ្លួន ជាមេបញ្ជាការយោធភូមិភាគទី ១ ។

ទៅថ្ងៃទី ១១ កញ្ញា ១៩៨១ ក្រោយពេលអញ្ជើញត្រឡប់មកពីកំពង់ចាម ហើយក្រោយពីកិច្ចសន្ទនាជាមួយលោកឧត្តមសេនីយឯក ស៊ីសុខន្តី សិរីមេត្ត មក លោកឧត្តមនាវី ចន្ទ្រី ម៉ាត់ ពេជ លោកជំទាវអគ្គលេខាធិការប្រតិភូរបស់លោកឧត្តមនាវី បានអញ្ជើញនំវត្តន៍ទៅកាន់ប្រទេសលោកវិញ នៅម៉ោង ១២ ថ្ងៃត្រង់ ។

PROPER NAMES

Persons		Places
ចន ម៉ាក់ខេន	(John McCain)	ខ្លួស អាកស
អេមូរី ស្វាង	(Emory Swank)	ភ័ពងនសាម

NOTES FOR READING PASSAGE 3

Column 2 Line 11: Note the use of អនញ្ជើញ before a motion verb. This word is an honorific used when the subject of the verb is a person who is due deference. អនញ្ជើញ is used preverbally in the same circumstances as តិសា 'to eat' and សម្រេច 'to sleep.'

Column 3 Line 16: The phrase ជិនទាំ + number indicates a quantity that exceeds the speaker's expectations.

BEST COPY AVAILABLE

ឧលាកអាត ញូម៉ ឧត្តមនាវីឯបតី
សហរដ្ឋអាមេរិក

VOCABULARY

កងឧទ្ធរណ៍	National Armed Forces
កន្លង	to pass (usually used for time)
កាកបាទក្រហម	Red Cross
កាកបាទ /kaakabaat/	crow's foot (formal); name of the diacretic ◌
* កាក	crow (literary)
បាទ	foot, bottom (formal)
ក្បួន	procession, train, line
ក្លាយ	to change, to change into
ខូចការ	to produce a bad result
គេហដ្ឋាន /keeha?thaan/	building, residence
គោលជំហរ	basic support
គំរូ (<ត្រូ)	model, example
ចំការមន	Chamcar Mon (name of the residence of the Cambodian chief of state)
ចេស្ដា /ceesdaa/	head (royal); summit
ជីវិតយុទ្ធាំង	military life, fighter's life
ជេរ	to curse, to insult
ជំនួយ (<ជួយ)	aid, help
ជំហរ (ឈរ)	support
ញ៊ូវយ៉ក	New York
* ដដង់	hesitation particle
ពីត	when, every time
ថវិកា /tha?vi?kaa/	budget
ថ្លែងការណ៍	to give a speech
ថ្លៃថ្លា	valuable
ទទូច	to be insistent
ទស្សនៈ /tʰɔɔnsəna?/	to look at; to tour, to visit
* ទិវាគោជន៍	luncheon (formal)
ទួលគោក	Tuol Kork (name of a section of Phnom Penh)
ទំនង	probably, appearance, way
នាយសេនាធិការ	chief of staff
បច្ចុប្បន្នភាព	current events
បដិសណ្ឋារកិច្ច /pa?de?sonthaarɛkec/	reception
ជាកស្ងាត	to cease being heard about, to be silent
ស្ងាត់	quiet, alone, without people
ប៉ាស៊ីហ្វិក	Pacific
ប្រភេទ	kind, type
ប្រចាំ (<ចាំ)	for the ..., every (+ time word), stationed at
ប្រតិភូ	to delegate
ប្រឡូកប្រឡាក់	to join in, to get involved in (negative connotation)
ប្រឡូក	to join in, to get
ប្រឡាក់	to be stained, soiled
* ប្រោះព្រំ /praarúp/	to create, to formulate
ផ្ទាល់ភ្នែក	with his own eyes
ភារៈហាទី	chargé d'affaires
ភូមិភាគ /phumiphia?/	region
ភ្ញាក់ផ្អើល	to be startled
ផ្អើល	to be scared off
* មេគុនទេស /mé?ku?teeh/	creator, founder
មហាសាគរ	ocean (formal)
* សាគរ	sea, ocean (formal)
* មហាសាយសោជនី	banquet, dinner (formal)
* សាយ	dusk, evening (formal)
* សោជនី	food (formal)
មហោឡារិក	very successful and happy
ឧឡារិក	successful
មិត្តភាព	friendship
មុនីវង្ស	Monivong (name of a Cambodian kind)

* មូលនិធិ — fund, principal (financial)
ហ៊ាំមួន (មួនAC) — firm, stable
យល់ព្រម — to agree
តំបន់យុទ្ធសាស្ត្រ — military district
រង — assistant, vice, under-
ឬទេ — or... (on the other hand)
លោក — world, palnet
លោកជំទាវ — title for a very high-ranking woman official or wife of a high-ranking official
ការរីកចម្រើន — progress
* ការរីក — progress, good
វីរជន /veré?cún/ — hero
វិភាគទាន /vi?phiakətian/ — donation; contribution
* ថ្វាយ (H) — to give (lit.)
វិមាន — edifice, monument
វិភាគវិញ្ញាស — to analyze; to explain by breaking a problem into its components
វិភាស — to make a part, to separate
វិញ្ញាស — to push to both sides to clear a path
សក្ខីភាព /sa?khɨyphiap/ — evidence
* សក្ខី (H) = សាក្សី — witness
សាក្សី — witness
សណ្ឋាគារខេត្ត — quarters for guests of the provincial government
សណ្ឋាគារ — hotel, place to stay
សន្ទនា — to discuss a matter
សប្តាហ៍ /sapdaa/ — week (formal)
សម្បូរណាភាព /sɔmbourəna?phiap/ — abundance
សរសើរ — to praise, to congratulate
សវនីយ៍ថ្ន — an audience (e.g., with a dignitary)
* សវន — to listen (formal)
សវនដ្ឋាន — auditorium (formal)
សាទរ — to agree with pleasure, to respect, courteous and nice
សាយណាដ្ឋាន — banquet (formal)
សេនាប្រមុខ — marshal (military rank)
សេនា — army (formal)
សំណាក់ (<ស្នាក់) — place one lives occasionally; to stay at
ស្នាក់ — to live at, to dwell, to seat (office)
ស្និតស្នាល (ស្នាលAC) — sincere, on close terms
ស្រាយ — to untie
អគ្គលេខាធិការ — secretary general
លេខាធិការ — secretary (cabinet officer), e.g., secretary of state
អស់លែងតែ — to keep (doing) exclusively
* អនុស្សាវរីយ៍ /kɑdeethey/ (spoken) /ɔndeerəthey/ (read) — bestial
អបអរ — to approve heartily of
អរ — pleasant to (someone)
ឧត្តមសេនីយ — general (military officer)
ឧត្តមនាវី — admiral (military officer)
នាវី — navy (formal)
ឧទ្ធម្ភាគចក្រ /uthɔmphia?kəca?/ /uthame?kəca?/ — helicopter (formal)
អាឡា — who, anyone (colloquial)
អួត — to brag, to boast
ឯកឧត្តម — (his) excellency, (your) excellency
អំណោយ — gift

APPLICATIONS

1. Play the roles outlined below with your teachers. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1:

You are newly appointed to the Cambodian desk at the Department of State. Your task is to find solutions to help strengthen the dying friendship between the USA and Cambodia. The person to whom you're talking now has just come back from consulting with the government in Phnom Penh; he's a Chargé d'Affaires.

Situation 2:

You're a government envoy to Cambodia to help with the refugee situation. You have talked with the people at the Foreign Ministry, and have now been sent to the provincial capital to do your job.

Situation 3:

In a foreign country you happen to run across a Cambodian. You get to know each other very well and you're exchanging ideas about establishing diplomatic relations with your countries (no embassy in either country before).

2. Make speeches using the following sets of words:

๑ របស់ការប្តូរ អង្គការសហប្រជាជាតិ ជំហរ
ការរើស រសជាតិនៃដួងការណ៍ តំណាង ឈ្មោះនាម

๒ កាលតំ បន្តួយ មាន មូលដ្ឋាន សាក
រសនិង សរុបប ឆ្នាត

๓ ស្ម្រេនកិច្ច ជាតរង ដឹកនាំ អរគុយ
ដួរការ សន្ធិសា អ្នកនក្ស/សន្ធិន

๔. ជាតិឆ្លើយសំ សន្ធានដ្ឋាន រក្ស/ យោងឯក្សារក
តិចិដបរស្ស/ង ស្ថានីសំនសារកតិហាន អ្នកសរនីង

3. Fill in the blanks with the proper words provided:

ឧទាហរណ៍ខ្ញុំនិងប្អូនប្រុសរៀបចំរៀបរៀងវិធីការណាស ។ កិច្ចការដំបូង... ដោយ រៀបការតុចំហប់ហើយ... នាំបិនជាការ តាតវិតវែ... ចង្ហុលរត្ងុត... តាសរឹតជាការ ។ រួចហើយរៀបត្បូបន្ទះ... ខ្សែនេះ... តាត... អស់សង្ឃឹមណាស់ ។ រួចកិច្ចការនោះតម្រូវឲ្យតាត់នេះទីយាយ... ឬ... តម្រូវឲ្យតាត់រៀបនេះ... ខ្សែតាត តាតចិនជាចនិងរៀបនេ ។ រៀបនោះ... ក្បាលរាងនឹងតាត្បូចនេះ... ក៏ដោយ តាត់ចិនចុំ... ដូចឃើញ... តាតាត្នូវ... ។ បន្ទាប់ពីរៀបរួចនេះ រួចតាមខ្ញុំ... ឧទាហរណ៍ណាស ។ កិច្ចការដំរាំ តាត់ចាំង... សុំឲ្យអ្នកណាដួយតាតនឹងយ ។ ហាងអ្នកខ្លះនេះក៏ឆ្លងចូលកិច្ចការតាតអស្ចារ្យ... ចិនលេត រួចតាមខ្ញុំ... ខ្សែ... រួចតាត្នូវទាញតែចិនទីយាយនោះ ។ បន្ទាប់ពីរួចនេះត្រួលរកណាស់ ។

ពាក្យឲ្យ

ក្រូច	ឆ្នាំ	ឲ្យ	ទាំង	ការ
ដា	រហែក	ក៏	ផ្ទាល	ចា

4. Questions for the teacher to ask:

១ អ្នកស្រីជាគ្រូពេទ្យមកពីកន្លែងណាមកដែរទេ?

២ អ្នកណាខ្លះនឹងទៅជាមួយគ្រូពេទ្យ?

៣ តើត្រូវការអ្នកណាខ្លះ? តើគាត់ធ្វើការនៅឯណា?

៤ តើគ្រូពេទ្យនឹងធ្វើអ្វីខ្លះ?

៥ តើគ្រូពេទ្យនឹងធ្វើដំណើរយ៉ាងដូចម្តេច?

៦ តើរដ្ឋាភិបាលគួរតែចាត់ចែងដូចម្តេច?

៧ តើការពិភាក្សាបញ្ហានេះបានលទ្ធផលដូចម្តេច? តើមានការជជែកដេញដោលគ្នាដែរឬទេ? ហេតុអ្វី?

5. Find out the answers to the following questions:

a. What are the relations like between Cambodia and the U.S. at present?

b. Have relations always been like that? When were they different? How?

c. What are the most important things that Cambodian and U.S. diplomats would need to discuss with their host countries?

d. What areas are likely to lead to disagreement between the two countries?

e. What is the importance of U.S. foreign aid in Cambodia?

f. What areas of society are affected by such aid?

g. What would your teacher like Americans to be aware of about Cambodia?

h. How does he feel the Cambodian and American governments should go about letting the people of each country know about the other?

i. What did your teacher find most surprising when he came to the U.S.?

BEST COPY AVAILABLE

លោកឧកញ៉ា ឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ
សហរដ្ឋអាមេរិក

LESSON THIRTEEN

THE CLERGY IN PUBLIC LIFE

1. Approximately what percentage of Cambodian men become monks?
2. If monks participate actively in politics? What are some of their activities?
3. What is the role in public life of the elders of other religions?

ពិធីប្រគេនទេយ្យទានចំពោះព្រះសង្ឃ ដែលបានភ្ញៀសព្រះអង្គមកពីខេត្តនានា

កាលពីថ្ងៃទី ៣០ ខែតុលា ១៩៧០ វេលាម៉ោង ៨ ព្រឹក ទៅក្នុងបរិវេណវត្ត ឧណ្ណាលោម ក្រុមការចាត្រហ្មមខ្មែរ ដែលមានកញ្ហា ផ្នែក-ភិរុណ ជាប្រធាន បានធ្វើយកទេយ្យវត្ថុជាច្រើនទៅប្រគេន ចំពោះព្រះសង្ឃដែលភៀសព្រះអង្គមកពី ខេត្តនានាមកស្នាក់នៅតាមវត្តទាំងឡាយ នៃក្រុងភ្នំពេញ ។

ក្នុងពិធីដ៏មហោឡារិកនេះ យើង បានសង្កេតឃើញខាងផ្នែកព្រះសង្ឃមាន សម្តេចព្រះសង្ឃនាយកទាំងពីរគណៈនិង ព្រះសង្ឃជាច្រើនអង្គទៀត ខាងផ្នែក គ្រហស្ថ មាន លោក ទា បាក់ ងួន ជរ, លោក គុយ ពៅ, លោក ឱ ទួច ព្រមទាំង អស់ លោក - លោក ស្រី ជាច្រើន ។

ក្រោយពេលដែលបានថ្វាយបង្គំពុទ្ធបរិ-ស័ទសព្វគ្រប់ហើយ កញ្ហា ផ្នែក ភិរុណ បានធ្វើ សេចក្តី ថ្លែង ការណ៍ យ៉ាង ពិរោះ ក្បោះក្បាយ ព្រមទាំង មាន ន័យ ទូលំ ទូ-លាយទៀតផង ។

ក្រោយពេលដែលកញ្ហា ផ្នែក ភិរុណ ថ្លែងការណ៍ចប់ហើយ លោក ណុប-ធុំ អគ្គស្នងការខាងកិច្ចការសាសនាបានថ្លែង បន្តទៀត ។ បន្ទាប់មក សម្តេចព្រះសង្ឃ នាយកគណៈមហានិកាយ ក៏ធ្វើសង្កថា មួយយ៉ាងវែងទៅកាន់ពុទ្ធបរិស័ទ ព្រម ទាំងព្រះសង្ឃទាំងអស់ ដែលមកកាន់វត្ត ឧណ្ណាលោមនេះ ។ លុះចប់ព្រះសង្កថា របស់ព្រះអង្គហើយ តំណាងព្រះសង្ឃ ដែលភៀសព្រះអង្គពីខេត្តនានាបានឡើង ថ្លែងសេចក្តីឆ្លើយតបមួយយ៉ាងគួរឲ្យរំភើ-ចិត្ត ។

បន្ទាប់មកទៀត ព្រះសង្ឃក៏បាន សូត្រធម៌ប្រសិទ្ធិពរជ័យ រួចហើយចប់ ក្នុលជាកិច្ចនិទ្ទិសកុសលផ្ទួនយុទ្ធជន ។ ពិធី ប្រគេន ទេយ្យទាន ចំពោះ ព្រះសង្ឃ ដែលភៀសព្រះអង្គចំនួន ១៨០អង្គ ក៏បាន ចាប់ផ្តើមឡើងរហូតដល់ម៉ោង ១០ និង ៣០ នាទី ទើបបានចប់សព្វគ្រប់ ។

NOTE FOR READING PASSAGE 1

Column 1 Line 11: There are two orders of Buddhist clergy in Cambodia. The older and larger by far is the Mohanikay Order. It has a somewhat less strict discipline than the smaller Thommayut-kanikay order (usually known as the Thommayut order). The Thommayut wats are primarily urban; this form of monasticism was imported from Thailand in the 19th century and supported primarily by royal patronage. The heads of the two orders are treated as co-equals officially, but because the Mohanikay order is so much larger, its patriarch is considerably more prominent in ordinary affairs.

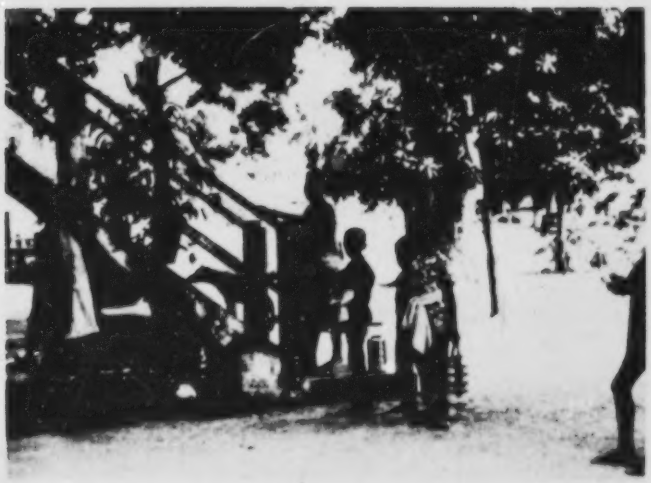

BEST COPY AVAILABLE

ពេលត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត

DIALOGUE

សិទ្ធិប្រវត្តនទេយ្យទាន

	ប្រវត្តន	to live (to a monk)
	ទេយ្យទាន	alms given to a monk
	ថ្ងៃ	a day (spoken)
	ថ្ងៃរសោះ	the other day
១. ចាន់	.លោកប្រធានកាកបាទក្រហម ទៅរួមពិធីប្រវត្តន ទេយ្យទានកាលថ្ងៃរសោះទេ?	Did the President of the Red Cross go to the ceremony of giving alms to the monks the other day?
	ពិតណាមិន	certainly + verb (usually used in past)
	រវ៉ះ	(see note)
	ជាប់ + verb	to be absorbed in + verb
២. កុយ	.ពិតណាមិនគាត់រវ៉ះ រវល់ជា ការជាប់រវិលវិលីរដោយ។	Certainly he went, even though he was absorbed in doing other things.
	ទាំង...ទាំង	both...and...
	ហានប្រសាសន៍	to speak, say (formal)
៣. ចាន់	.ទាំងសង្ឃទាំងមិនសង្ឃ ហានប៉ុន្មាននៅទាំងអស់? រួចលោកប្រធានហាន ប្រសាសន៍អ្វីទេ?	In all, how many monks and lay people went? And did the President say anything?
	និមន្ត	to invite (a monk); prevertal honorific (clerical)
	ទៅរហ័យរនាះ	even, even more so
៤. កុយ	ក្មួនដឹងយ៉ាងម៉ិចទេ។សន្តិច សង្ឃទាំងពីរគណៈនោះ និមន្តទៅ ទៅរហ័យរនាះ ត្រូវតែហានបន្សុំរួចទើប។	He didn't say anything. When the heads of both orders went, so there had to be a lot of people.
	សិតសំតៈសុទ្ធសឹត	exclusively, only (spoken)
	សង្ឃរាជ	superior of a wat
	ភិក្ខុ	a Buddhist monk
	រាជរដ្ឋាភិបាល	royal government

ជ.ចាន់ .ចុះព្រះសង្ឃរៀបចាកឯណាខ្លះ? តើគាត់សង្ឃដុបភិក្ខុសាមណេរបួនទេ?

Where are the monk refugees from? Are they just superiors, (full-fledged) monks, novices, or what?

បេវត្ត — any member of the staff of a wat who is in a position of leadership

អ៊ីកធីក [kathik] — impressive and well attended (used of real local festivals).

ខ.កុយ .ប្រហែលសន្សឹមនៅតែបេវត្តហើយមើលទៅ ប្រាន់ជាតែជាបុណ្យនោះអ៊ីកធីកណាស់។

Probably mostly leaders in the wat, and that's why that occasion was so impressive.

គ្រហស្ថ — layman

អស់លោកធំៗ — important people

ឃ.ចាន់ .ចុះខាងគ្រហស្ថ អស់លោកធំៗអញ្ជើញទៅច្រើនទេ?

As for laymen, were there a lot of important people there?

កុំតែ កុំអី — If it were not for....

សន្ធឹក — a lot, many

សន្ធឹកសន្ធាប់ — many, a lot

ដ.កុយ .ច្រើនណាស់។ កុំតែបានអស់លោកធំៗកុំអីភ្នាននឹងឲ្យទានសន្ធឹកសន្ធាប់យ៉ាងនោះទេ។

Lots. If it weren't for the important people, there wouldn't have been so much to give the monks

ទំរាម — it seems

ត្រូវ — to happen to get

ចង្ហាន់ — food (of a monk)

ងាប់រហើយ — really, very (colloquial)

ង.ចាន់ .អញ្ជើញព្រះសង្ឃទំរាមត្រូវចង្ហាន់ឆ្ងាញ់ងាប់រហើយនឹមែនទេ។

So the monks probably received a lot of very good food indeed.

ក្បាន ភ្នានអីទេ — there wasn't any...or anything

ច.កុយ .ទេ ភ្នានចង្ហាន់ភ្នានអីទេហន តែប្រជាប្រជុំធំហាបុណ្ណោះទេ។

No, there wasn't any food or anything. There was just a lot of people.

NOTES ON THE DIALOGUE

Sentence No. 2

នេះ is a text-oriented version of ឥឡូវនេះ . In this context it is not a temporal word; instead it contrasts with ទេ before.

Sentence No. 4

និមន្ត literally is used as an honorific before verbs of motion whose subject is a Buddhist monk. It is similar to អញ្ជើញ , which is used for laymen. Cf. also U.S.2 in the Grammatical Notes.

Sentence No. 5

The various levels in the clerical hierarchy and the titles of the clergy are given in Appendix B of the Grammatical Notes.

Sentence No. 7

The word ត្រូវ in this sentence is very similar to បាន 'to get.' However, ត្រូវ implies a relation. The phrase ត្រូវបង្ហាញដំណើរ is related to the 'passive' as before លោកត្រូវគេប្រគេនបង្ហាញដំណើរ 'They were given food.'

BEST COPY AVAILABLE

ពេលគេអោយយក ស្រី យ៉ា ប្រគេនសង្ឃតាំងពីព្រលឹម

DRILLS

DRILL ONE: Transformation

Substituting និមន្ត for អញ្ជើញ transform the teacher's sentence into the cue. Don't forget that និមន្ត and អញ្ជើញ mean 'invite' and are classified as preverbal honorifics.

គំរូ

ក ប្រធានកាកបាទក្រហមអញ្ជើញទៅចូលរួមពិធីបុណ្យនៅឯវត្ត ។
(សម្តេចព្រះសង្ឃ)
ស សម្តេចព្រះសង្ឃនិមន្តទៅចូលរួមពិធីបុណ្យនៅឯវត្ត ។

MODEL:

T: The President of the Red Cross went to the ceremony for giving alms to the monks. (the Patriarch of the Buddhist Order)

S: The Patriarch of the Buddhist Order went to the ceremony for giving alms to the monks.

ក ប្រធានកាកបាទក្រហមអញ្ជើញលោកអាចារ្យបកនេះ ។
(សង្ឃរាជ)
ប្រធានកាកបាទក្រហមនិមន្តសង្ឃរាជវត្តបកនេះ ។

ខ សូមលោកតាអញ្ជើញចូលនេះ ។
(គិរីភូមិ)
សូមគិរីភូមិនិមន្តចូលនេះ ។

គ រយៈពេលអញ្ជើញព្រះសង្ឃដារុចិនបកចូលរួមក្នុងពិធីនេះ ។
(ព្រះសង្ឃ)
រយៈពេលនិមន្តព្រះសង្ឃដារុចិនបកចូលរួមក្នុងពិធីនេះ ។

ឃ ពួកគេបានសំណូមពរឱ្យអញ្ជើញបកប្រជុំនេះ ។
(ព្រះសង្ឃ)
ពួកគេបានសំណូមពរឱ្យនិមន្តបកប្រជុំនេះ ។

ង ម្ចាស់សណ្ឋាគារបានអញ្ជើញបកនេះហើយ ។
(សម្តេចសង្ឃ)
សម្តេចសង្ឃនិមន្តបកនេះហើយ ។

ច លោកប្រធានអញ្ជើញទៅកាន់ឆ្នាក់ឲ្យវិលសង្ឃចា ។
(ព្រះសង្ឃប្រុយអង្គ)
លោកប្រធាននិមន្តព្រះសង្ឃប្រុយអង្គឲ្យវិលសង្ឃចា ។

DRILL TWO: Substitution

គំរូ

ក រ័ដលថាបិនគេរវល់ គេដាតដកថ្ងៃអ៊ីក៏នៅ ។
(គាត់ លោក)
ស រ័ដលថាបិនឆានរវល់ គេដារលាកដកថ្ងៃអ៊ីក៏នៅ ។

MODEL:

T: Certainly he went, even though he was very busy. (eat(clerical), he(clerical))

S: Of course he ate, even though he was very busy.
រ័ដលថាបិនឆានរវល់ គេដារលាកដកថ្ងៃអ៊ីក៏នៅ ។

ក និមន្តលោក
រ័ដលថាបិននិមន្តរវល់ គេដារលាកដកថ្ងៃអ៊ីក៏នៅ ។

ខ អញ្ជើញ លោក
រ័ដលថាបិនអញ្ជើញគេរវល់ គេដារលាកដកថ្ងៃអ៊ីក៏នៅ ។

ក. [illegible]
[illegible] គេនៅរាជធានីភ្នំពេញ ។

ខ. [illegible]
[illegible] គេនៅតាមភូមិ ។

ក. [illegible]
[illegible] គេនៅរាជធានីភ្នំពេញ ។

ខ. [illegible]
[illegible] គេនៅតាមភូមិ ។

Drill 4 Part: Response

គំរូ:
ក. លោកប្រធានាធិបតីនៅឯណា ?
(ភ្នំពេញ)
ខ. [illegible]
[illegible] គេនៅភ្នំពេញ ។

គំរូ:
ក. លោកប្រធានាធិបតីនៅឯណា ?
(ភ្នំពេញ)
ខ. [illegible]
[illegible] គេនៅភ្នំពេញ ។

MODEL:
T: [illegible] (Paris)
J: Certainly he went, even though he was very busy.

MODEL:
T: Many monks have fled to Phnom Penh. (monks)
J: Both monks and non-monks have mostly fled to Phnom Penh.

ក. លោកកូនស្រីនៅធ្វើនិយ័តករនៅឯណា ?
(ហាវ៉ាន)
[illegible] គេនៅហាវ៉ាន ។
ខ. [illegible] ?
(ដាប៊ូឡែង)
[illegible] គេនៅដាប៊ូឡែង ។
ក. [illegible] ?
[illegible]

ក. [illegible] ?
(ចង្កាន)
[illegible] គេនៅចង្កាន ។
ខ. [illegible] ?
(អាចារ្យ)
[illegible] គេនៅអាចារ្យ ។
ក. [illegible]

(ឃ្នុដង
ប៉ែងអាចមិលឃ្យាបញ្ចូនកុងសិលរតាតាំង
ឃ្នុដង តាំងបីងឃ្នុដង ។
ឃ (ក្រហាស្ងាត់ស្ងាតខ្លួងក្រែសឡូ ។
(ក្រហាស្ង
តាំងក្រហាស្ងាតាំងបីងក្រហាស្ងាតិ
តាតខ្លួងក្រែសឡូ ។
ង បុស្សា ចាសិ្ចលចិត្តតារាវត្ត ។
(បុស្សា
តាំងបុស្សាតាំងបីងបុស្សាចាស
ចូលចិត្តតារាវត្ត ។
ច ស្អកស្អុកតក្កាសន្ទូងចូលវត្ត ។
(វត្ត
ស្អកស្អុកតក្កាសន្ទូងចូលតាំងវត្ត
តាំងបីងវត្ត ។

DRILL FIVE: Responses

ក្យ
ក ប្រយ៉ាលហាងមនុស្សច្រើងណាស
ក្រែសស្តួចសស្សាងិមន្តតាងង ។
ស ស្តួចសស្សាងិមន្តតា ឆ្ងោយ
ងោះក្លូតតងច្រើង ។
MODEL:
T: There will be a lot of people
there, because the heads of the
riders are colorful.
J: If the heads of the riders are
colorful, then there will surely be
a lot.
ក អង្គាងចស្តាងច្រើបតាតាមាបងហាយ
ក្រែសហាងនលាកដំរងង ។
ហាងនលាកដើរតែងហាយងោះ ក្លូត
តងតាញ ។
ខ ហាងនលាកស្សាច្រើងងង្គលកាសរ
ក្រែសបុស្សាងិកដឹកណាស ។
បុស្សាងិកដឹកណាស តែងហាយងោះ
កាងកាច្រើង ។

ឃ្ង ងលចិត្តច្រើងការណ៍នាងក្លាងស្តាយ
ណាងច្រើងង ងក្រែសលាកដើរយ៉ង
ច្រើង ។
ងលាកដំរយ៉ងច្រើងងតែងហាយងោះ
ក្លូតតងក្លាងស្តាយ ។
ឃ ងលចិត្តដ្ឋើយតបច្រើបងន្តណាស
ក្រែសបាងលាកក្លូងក្លាងដាងច្រើ ។
ងលាកក្លូងក្លាងដាងច្រើងតែងហាយ
ងោះ ក្លូតតងន្ត ។
ង ក្រែសស្តួចប្រហ៊ាងងក្លូ ងក្រែសក្លាងបក
ច្រើងណាស ក្រែសត្រើងសង្គតងច្រើង
រាងច្រើ ។
ភ្ញើងសង្គតងច្រើងរាងច្រើងតែង
ហាយងោះ ក្លូតតងច្រើងង្គ ។
ច ប្រងហាងភ្ញើងសង្គីកងន្ធាបណាស
ក្រែសស្តួប្រើងតងលាកងង្គក្រែងអើបង
ដាង ។
ស្តួប្រើងតងលាកងង្គក្រែងអើបងដាងតែង
ហាយងោះក្លូតតងង្គីកងន្ធាប ។

DRILL SIX: Transformation

ក្យ
ក ប្រយ៉ាលច្រើងតងបាងង ក្រែបុស្សា
ងារអើកដឹកណាស ។
ស ប្រយ៉ាលច្រើងតងបាងងហាយ ក្លាងដា
បុស្សាងារអើកដឹកណាស ។
MODEL:
T: Maybe there were mostly important
monks there, because it was a bi
festival.
J: Maybe there were mostly important
monks there, that's why it was a bi
festival.
ក ប្រយ៉ាលស្តួងតងភ្ញើង ក្រែសងលាក
សង្គាងក្លូសច្រើងងាងច្រើងសង្គ ។
ប្រយ៉ាលស្តួងតងភ្ញើងហាយ ក្លាងដា
ងលាកសង្គាងក្លូសច្រើងងាងច្រើងសង្គ ។

ខ ប៉ែលតាវយោកគ្រប់បង្ហាញ ខ្លះកេះ
ឧយោកបង់ឆិត ។
ខ្ញុំលេងយោកគ្រប់បង្ហាញប៉ែយ
ជ្ញាងយោកបង់ឆិត ។

ក ប៉ែលបន្ទាយសង្គមសង្គមឆាស
ខ្លះកេះអ្នកគ្រប់បង្ហាញ ។
ប៉ែលបន្ទាយសង្គមសង្គមឆាសប៉ែយ
ជ្ញាងយោកគ្រប់បង្ហាញ ។

ឃ ប៉ែលអ្នកយាងដែះយាងឧកក ខ្លះកេះអ្នក
ស្រុកយកឧបកាសស ។
ប៉ែលអ្នកយាងដែះយាងឧកកប៉ែយ ជ្ញាង
ជាអ្នកស្រុកយកឧបកាសស

ង ប៉ែលបាលស្ទូរគយាលយោកង់ ?
ខ្លះកេះអ្នកបន្ទាយកាំណាស ។
ប៉ែលបាលស្ទូរគយាលយោកង់ប៉ែយ
ជ្ញាងជាអ្នកបន្ទាយកាំណាស ។

ច ប៉ែលតាវយ៉ាញកូងកស្ទួ ខ្លះកេះ
ចង់ឆិតណាស ។
ប៉ែលតាវយ៉ាញកូងកស្ទួប៉ែយ
ជ្ញាងយាងចង់ឆិតណាស ។

Social Level: Familiar

ក

ក តើកូនបានរៀនអ្វីខ្លះក្នុងសាលា
រដ្ឋបាល ?

ខ តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
អ្វីខ្លះ ។

ក:
?:
?:

ក ចង្កាងអ្នកប៉ែលតកបានយោក ?
តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
យោក ។

ខ តាំងពីតែងតាំងអ្នក ប៉ែលតាវស្ទួ
ស្ទួបានប្រាកដឬ ។

ង តើកូនបានរៀនអ្វីខ្លះក្នុងសាលា
រដ្ឋបាល ?
តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
អ្វីខ្លះ ។
តាំងពីតែងតាំងអ្នក ប៉ែលតាវស្ទួ
ស្ទួបានប្រាកដឬ ។

ច តើកូនបានរៀនអ្វីខ្លះក្នុងសាលា
រដ្ឋបាល ?
តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
អ្វីខ្លះ ។
តាំងពីតែងតាំងអ្នក ប៉ែលតាវស្ទួ
ស្ទួបានប្រាកដឬ ។
តើអ្នកបានរៀនអ្វីខ្លះក្នុងសាលា
រដ្ឋបាល ?
តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
អ្វីខ្លះ ។
តាំងពីតែងតាំងអ្នក ប៉ែលតាវស្ទួ
ស្ទួបានប្រាកដឬ ។
តើអ្នកបានរៀនអ្វីខ្លះក្នុងសាលា
រដ្ឋបាល ?
តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
អ្វីខ្លះ ។
តាំងពីតែងតាំងអ្នក ប៉ែលតាវស្ទួ
ស្ទួបានប្រាកដឬ ។

ក តើកូនបានរៀនអ្វីខ្លះក្នុងសាលា
រដ្ឋបាល ?
តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
អ្វីខ្លះ ។
តាំងពីតែងតាំងអ្នក ប៉ែលតាវស្ទួ
ស្ទួបានប្រាកដឬ ។
តើអ្នកបានរៀនអ្វីខ្លះក្នុងសាលា
រដ្ឋបាល ?
តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
អ្វីខ្លះ ។
តាំងពីតែងតាំងអ្នក ប៉ែលតាវស្ទួ
ស្ទួបានប្រាកដឬ ។
តើអ្នកបានរៀនអ្វីខ្លះក្នុងសាលា
រដ្ឋបាល ?
តើគេតែងតាំងកូនឱ្យធ្វើការងារ
អ្វីខ្លះ ។
តាំងពីតែងតាំងអ្នក ប៉ែលតាវស្ទួ
ស្ទួបានប្រាកដឬ ។

DRILL SIX: Transformation

ក្ស

ក ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ខ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

គ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ឃ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ង ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

DRILL SEVEN: Transformation

ក្ស

ក ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ខ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

គ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ឃ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ង ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

DRILL EIGHT: Transformation

ក្ស

ក ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ខ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

គ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ឃ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ង ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

DRILL NINE: Transformation

ក្ស

ក ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ខ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

គ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ឃ ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

ង ខ្ញុំមិនដឹងថាតើគាត់ទៅណាទេ។

READING PASSAGE 2

ព្រះសង្ឃភៀសមកសុំបំរើក្លួចកចន័ពជាតិ

កាលពីថ្ងៃទី២៦ តុលានេះ មានព្រះសង្ឃ ៨អង្គទើបនឹងភៀសខ្លួនពីវត្តអង្គតាចុក, ក្នុងស្រុកត្រាំងទេក មកសំណាក់នៅវត្តត្រកាំងឈូក (ក្រោមការឧបត្ថម្ភរបស់កងពលតូចថ្មើរជើងលេខ១៣)។ ព្រះសង្ឃភៀសខ្លួនបានបញ្ជាក់ថា នៅយប់ឈឺចាប់ នឹងអំពើដ៏ឃោរឃៅសត្តិសង្គ្រាម របស់យៀកកុង-ឈ្លានពានដើងខ្នាំងពេក ព្រះអង្គ មានបំណងនឹងលាចាកសិក្ខាបទ ហើយសុំបំរើក្នុងកងទ័ពជាតិ ព្រោះព្រះអង្គនៅមានកម្លាំងពលំមាំមួនផ្នែកខ្លះ គួរណាស់តែភ្ជៀតខ្លួនការពារជាតិវិញ។

ក្នុងថ្ងៃដដែលនោះ មានប្រជាពលរដ្ឋចំនួន ៥ គ្រួសារ (មានគ្នា២៥នាក់) បានភ្នាក់ភៀសខ្លួនពីភូមិអន្លង់កេ មកស្នាក់អាស្រ័យនៅ ៤ ជំរំអ្នកភៀសខ្លួនរបស់ កងពលតូចថ្មើរជើងលេខ ១៣ នៅក្នុងសង្កាត់សំរោងទងវែមទៀត។

* *

NOTE FOR READING PASSAGE 2

Colum 2, line 2. The word សង្ឃ /sɑŋ/ 'strength' is spelled according to Pali convention. In this spelling the vowel 'ិ' is read /ɑ/ following a first-series consonant and /ɔ/ following a second-series consonant.

ចៅហ្វាយស្រុកយួនខាងក្បូចព័ទ្ធចាប់ពុទ្ធសាសនិកជនខ្មែរនៅកម្ពុជាក្រោម

ក្នុងឆ្នាំចិតសប្តស័ក ស័ក្ខរាជ ចៅហ្វាយខេត្តក្រាយ៉ាងនិងចៅការស្នាងសេនក្នុងខេត្តគណកម្មាធិការគោយកខេត្តផ្នែកអ្នកការព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរក្រោមខាងគណៈថេរវាទ ចាត់ឲ្យនាំគ្នាមកអារាធនាយោគកូនិការយួនចៅស្រុកខៀវកែងខេត្តក្រាយ៉ាង ដែលចាត់ចៅធ្វើការឲ្យមកព័ទ្ធចាត់ការ គណៈថេរវាទនៅក្នុងស្រុកនោះ ព្រមទាំងចាត់ឲ្យកន្ទេលនិងរបស់យកអារុងនិងឈើចាត់អារុងទាំងអស់ ដែលចៅហ្វាយស្រុកខៀវចាត់ចេញឲ្យ ។

បន្ទាប់មកទៀត អាជ្ញាធរស្រុកនោះចាត់ខ្លួនលោកព្រះគ្រូនៅអ្នកការព្រះពុទ្ធសាសនាឈ្មោះថាច់ថាញ់ឬក ព្រមទាំងសមាជិកនៅគណៈគម្មាធិការអ្នកការព្រះពុទ្ធសាសនាជាច្រើនអាក់ទៀត ដែលជាជំណាងរបស់បេក្ខជន អ្នកតំណាងស្រុកគៀងសូត ។ ការសង្កត់សង្កិនេះ គឺមានគោលបំណងដើម្បីបំបិទបំបាំង អ្វីសកម្មភាពមុត្តរិតក្នុងការចោះឆ្នោតជ្រើសរើសតាំងអ្នកដំណាងរាស្ត្រ ក្នុងរដូសភាដែលបានប្រព្រឹត្ត ទៅការបេក្ខីថ្ងៃទី២៥សីហា ១៩៧១។ ពាក្យបណ្តឹងនេះមានចុះព្រះហស្តលេខានៃព្រះគ្រូ មេគណតិមម៉ាញនិងព្រះគ្រូ ចៅអធិការវាក់រើតផង ហើយបានសុំឲ្យអាជ្ញាធរខែត្រដោះលែងជាបន្ទាន់ អ្វីអ្នកការព្រះពុទ្ធសាសនាដែលអាជ្ញាធរស្រុកខៀវកែងបានចាប់ខ្លួន ។

BEST COPY AVAILABLE

សាលាប្រជុំនៅភ្នំពេញ

VOCABULARY

កុំតែ កុំពី	if it were not for...
ល្អិតល្អន់	in detail, completely covering the subject; eloquent
ខ្មែរក្រោម	ethnic Cambodians living in South Vietnam
ស្អប់ ស្អប់អើម	there wasn't any ... or anything
ក្រហាស្ទ	(clergy)
ងាប់អើយ	really, very (colloquial)
បច្ចាម (<ចាស)	food (for a monk)
ឆាន	to eat (clerical)
ចាកសិក្ខាបទ	to cease to be a Buddhist monk (formal)
ចាក	to leave, go out
សិក្ខាបទ	a portion of Buddhist monastic discipline
សិក្ខា=សិក្សា	study (rare)
បទ	matter, part
ចំណាយ (ឈប់)	to check
ជក + verb	to be absorbed in + verb
ជាបន្ទាន	immediately
បន្ទាន	immediate
ជ្រើសរើស	to choose, select, elect
ជ្រើស	to choose, select
ឈឺចាប	to feel acute pain
ដំណាលបើស+ verb	to study + verb
ឧបាសិកា	lay woman's address form for any cleric (ព្រះឧបាសិកា)
ថេរវាទ	Theravada (name of the type of Buddhist practiced in Cambodia)
ប្រែសារសាសន៍	to speak, to give a sermon
ទទួលឆាន	(to a Buddhist monk)
ទទួលសាសន៍	gift (religion)
ទេវ	a restaurant term
បច្ច័យ /patcakol/	ritual performed for the benefit of the dead, usually performed by monks
បណ្តឹង	to inform
បួស	to become a monk, to enter the monkhood
បិទ(ភ្នែក)	to close (transitive)
ប្រគេន	to give (to a Buddhist monk)
ពល /polén/	strength (literary)
ពុទ្ធបរិស័ទ	a Buddhist (including clergy)
បរិស័ទ	crowd, meeting, people
ពុទ្ធសាសនា	Buddhism
ពុទ្ធសាសនិក	a Buddhist (excluding clergy)
ពីរោះ	pretty (to hear), melodic
ព្រះក្រុងបវរធិកា	superior of a wat
បវរធិកា	superior of a wat
ព្រះក្រុងបាលី /meekún/	high-ranking clerical official with authority over the wats in a province
មេបាលី /meekún/=ព្រះក្រុងបាលី	
ព្រះអង្គ	he, she (clerical, royal, devine)
ភិក្ខុ	a Buddhist monk
មហានិកាយ	Mohanikay (name of the larger of the two Buddhist orders in Cambodia)
មេវត្ត	any member of a wat who is in a position of leadership
ម្សិលណោះ	the other day (spoken usage)
ម្សិលមុនឯណោះ	the day (spoken usage)
រង្គតិច្ច	to be moved emotionally
លោកគ្រូសង្ឃនាយក	superior of a wat

វត្តខ្មោច	alternative name for wat Phnom, seat of the Monkikay order
វិហារ	sanctuary (of wat), church
សង្កិតសង្កឹង	to spread, to sit and lean down
សង្កឹង	to run over, flatten, grind by rolling action
សង្កា	speech
សង្ឃរាជ	superior of a wat
សព្វគ្រប់	all, entirely
សាមាសាស	a novice monk
ឱកាសពិសេសៗ	exclusively, only
ឱក	to leave the monkhood
ឱង	to steep (herbal)
សូត្រធម៌	to recite scriptures, chant prayers
សូត្រ	to recite, to chant
ហាស្យរសនា = ហាស្យរសា	
អស់លោកអ្នកស្រី	ladies and gentlemen
អស់លោក	all you gentlemen
អាស្រ័យ	authority
ឱឡារិក	impressive and well attended (used of religious events)
ឧណាឧណោម	Unnalom (name of the wat that is the seat of the Monkikay order. Also known as វត្តខ្មោច)
ឧទ្ទិសកុសល	to dedicate prayers to, to pray for (formal)
ឧទ្ទិស	to dedicate (lit.)
កុសល	good fortune (formal)
ឧបត្ថម្ភ	to support, to help (literary)
អ្នកការ	leader in an organization
អ្នកស្រុក	people of a region

BEST COPY AVAILABLE

លោកតែងរបាំងត្រី
ឃ្យាជន និង សម្លេចហ្គតាត

APPLICATIONS

1. Fill the roles outlined below with your teacher. Try to use what you have learned to role play.

Situation 1:

You are at a political rally where students and monks show their disapproval about the recent confinement of a notable head monk accused of having collaborated with the Khmer. You, as a reporter at that rally, start to work actively and manage to be the leader of the rally.

A new year in a reporter begins.

Situation 2:

You meet with one who was accused of having collaborated with the Khmer and just been released from confinement. He calls a news conference. You are a reporter. You want to find out the facts about the following things:

a. Before the jail term
b. In jail
c. After the jail term

2. The following words are used when speaking to or about a monk:

ឆាន់	'to eat'
ដេក	'to sleep'
គង់	'to sit, to be located'
បួស	'to become a monk, to be a monk'
ទេសនា	'to preach'
ឧបាសក	'to invite: proverbial honorific'
លោក	'he' (of a monk)

Using these words translate the following dialogue between two friends into Cambodian.

A: What does your uncle do?
B: He's been a monk since 1980.

A: Which wat does he live at?
B: Wat Ounalom; he's a member of the Mohanikay order.

A: Do you think he will be a monk inderinitely or do you think he will leave the clergy?

B: He's a Pali scholar, so I think he will be a monk for life. He comes to visit our family from time to time.

A: Does he ever spend the night at your house?

B: No, monks eat and sleep at the wat.

3. Make sentences using the following sets of words:

ក ស្លាប ចិញ្ចឹម បង្ហូរឈាម ព្រះសង្ឃបច្ចុប្បន្ន ជាញឹកញាប់ ម្ហូបអាហារ
ខ បង្កើនលោភៈ សង្ឃាវាស ... ព្រះ ... ស្លឹក ... ស្លាបព្រា
គ ...
ឃ ...

4. Fill in the blanks with the words provided.

...

5. Questions for the learners to ask.

ក ...
ខ ...
គ ...
ឃ ...
ង ...
ច ...

LESSON FOURTEEN

A QUESTION OF CORRUPTION

a. Why do officials take bribes?
b. Does any Cambodian feel that corruption can be eliminated from Cambodian society?
c. Is the practice limited to government?

• ករណីរបស់យើង •

ជាបឋមយើងទាំងអស់គ្នាប្រឈុខ្លួនឯងថាចម្ងល់ចំពោះ ពាលតើ ឃ្លួនយៀកណាមមានដើម ឯងយៀកកុង ដែលជាអាយ៉ងគ្មានវិញ្ញាណនៃពួកឈ្មួញក្រហម ។ ការនេះយើងធ្វើឡើងប្រកបដោយជោគជ័យគួរឲ្យសរសើរ ព្រោះរឿមឲ្យឯងគំរាហានរបស់យើង បានយកកម្ចាំងកាយ, ចិត្តនិងប្រាជ្ញាមកច្បាកិត្តិយស ដើម្បីប្រទេសជាតិនៃយើងទាំងអស់គ្នា ។ ប៉ុន្តែផ្នែកដែលយើងមិនទាន់បានខ្លួលលុខ្លួនឯងនោះ គឺការបំបាត់អំពើពុករលួយ ។ កិច្ចការនេះយើងទំណាស់ ដើម្បីជាជំនួយដល់ឧយោបាយជាតិ និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិមានវិឌ្ឍនភាព ។ យើងបានវែកមុខជនពុករលួយធំ ។ ជួនរដ្ឋាភិបាលដើម្បីដោះស្រាយ តែផ្ទុយទៅវិញយើងមិនទាន់ឃើញថ្ងៃដែរបស់រដ្ឋាភិបាលផ្តន្ទាទោសជនពុករលួយ ជួនប្រជាជាតិឧយជាក់ស្តែងនោះ ព្រោះតាំងពីយើងចាប់កកូកកាយវែកមុខជនពុករលួយមក ឃើញថាលុខ្លួនលបានខ្លះដែរ តែជនពុករលួយមៅតែសង្ហាដដែល ។

ចំពោះជនខ្លះទៀត បើមើលសមត្ថភាព និងអាយុ គួរឲ្យគោរពណាស់ តែចិត្តគំនិតពុករលួយដល់ឆ្អឹង គួរឲ្យចង់ក្អួត ក្តើរឈ្មោះស្អុយគគ្រក់ ក្លិនអាសោច មៅតែមិនដឹងខ្លួន ធ្វើហាក់ដូចជាមគ៌ាមហាជនមិនយល់ដល់ចិត្តខូចខិលរបស់ខ្លួនយ៉ាងនោះឯង ។ ជនរបៀបនេះ បើគេគ្រាន់តែរៈជាសៅគ្រឿនបង្គិចបង្គួច មិនភ្ញាក់ មិនតែ តែបើគេនិយាយចំ ។ បែរជាថាគេជាអ្នកធ្វើឲ្យបែកថ្នាក់ដល់សង្គមជាតិ ឬក៏បែរគេរឿងដល់គេទៀតផង ។ ចំពោះជនសំគាំងដូច្នេះគឺត្រូវធ្វើរបៀបណា ? តាមពិតយើងមិនចង់រឿង ឬប្តឹងផ្តល់អ្វីទេ យើងសូមឲ្យតែ **ជននោះកែខ្លួនឯងឲ្យស្អាតតែប៉ុណ្ណោះ ឯងសមជារឿមឲ្យឯងជំប្រសើរបេស់យើង និងជាគំរូដល់យើងទៅអនាគត** ។ យើងស្តាយណាស់ចំពោះរឿមឲ្យឯងខ្លះ ដែលមិន **ចេះទាំងកែខ្លួនឯងផង** ហើយតាំងខ្លួនថាជាអ្នក **កែកំហុសដល់អ្នកដទៃ** ដើមាន**ប្រយោជន៍**អ្វីចំពោះសកម្មភាពរបៀបនេះ ? ។ ក្នុងរឿងនេះយើងសូមឲ្យរឿមឲ្យឯងដែល

មិនខាន់ក្បាំងឈ្នះខ្លួនឯង សូមទំស្ងន់ស្មារតីតាំងសមាធិឲយបានស្អាតស្អំឡើង ដើម្បីជួយទ្រាំងអ្នកគ្រាំខ្លៃត ឲយឈ្នះតើអំតើពុករលួយ តីសង្គមវែង ។ សព្វថ្ងៃនេះបើយើងម្ចាស់ ។ គ្មានមនសិការស្អាតស្អំចំពោះជាតិយើងទេ នោះនយោបាយក្នុងប្រទេសនិងគ្រាំប្រទេស មុខជាធ្លាក់ចុះក្នុងគ្រោះជំក្រៅ មិនអាចកែប្រែបានឡើយ ។ ព្រោះទៅលើនាគអន្តរជាតិ នយោបាយជាតិយើងទៅខ្លួយណាស់ ម្យ៉ាងមកពីយើងខ្លួនឯង ម្យ៉ាងទៀតមកពីការបេកប្រែខុស និងខ្លះទៀតដោយមិនយល់ខ្លួវស្ថានការរបស់ប្រទេសយើង ។ ត្រង់នេះមកពីអ្វី ? មិនមកពីយើងទៅខ្លួយទាងនយោបាយផ្នែកទាងគ្រាំទេឬ ? ជាពិសេសយើងមិនខាន់យល់ច្បាស់ខ្លួវពុក្ខធុរះរបស់ប្រទេសយើង ។ ដូចជាទៅម៉ែកាំង ស្តេចសីហនុ តែងតែបកស្រាយពីស្ថានការជាតិតាមសារតែមានពីនេះពីនោះ ជាពិសេសតីសារតែមានទៅផ្នែកលោកសេរីខ្លះ ដែលមិនយល់សោះខ្លួវស្ថានភាពស្រុកយើង ហើយយកទៅបកស្រាយខុសស្រឡះតីការពិត ដែលជាហេតុនាំឲយស្តេចសីហនុបានដែ តំយកមកស្រែកតាមវិទ្យុម៉ែកាំងផ្សាយជាអន្តរជាតិ ។ ត្រង់នេះជាគ្រោះថ្នាក់មួយធំណាស់ ដល់វិសាទប្រទេសជាតិយើង តួតែយើងឈប់គិតតីប្រយោជន៍ „អញ" ទៅ ហើយបែរទៅមើលសកម្មភាពខ្លះទៅគ្រាំប្រទេស ។ សារតែមានខ្លះទៀតដែលល្បីល្បាញក្នុងពិភពលោក តំមានបកស្រាយសំអុយតីប្រទេសយើងដែរ ដូចក្នុងករណីខ្លះយើងតតុសសោះ តេចាយើងខុស នេះមកតីអ្វី ? យើងអាចធ្វើយថា មកតីយើង **• នៅទន់ខ្សោយខ្លាំងណាស់ខាងនយោបាយអន្តរជាតិ •** បើសិនជាគេគិតតីតិន្តុវិញ ប្រហែលយើងមិនបានតាំងលេខសួន្លូវផង ។ ក្នុងប្រការនេះបើយើងមិនគិតគួរផងទេ ហើយយើងគិតតែរស់ដូចកង្កែប មើលតែរូងរបស់ឯង ថាមានតែអញ នោះមានប្រយោជន៍អ្វីចំពោះពាក្យថា „ព្រោះក្រយផ្លូវទុកឲយបួនក្រោយ ។" បុផ្លូវនេក ? បើផ្លូវត្រូវ ផ្លូវល្អខ្មោះ សកម្មភាពជួបសព្វថ្ងៃពុំសគ្នាណាស ព្រោះបើយើងមិនប្រញាប់កែ មិនប្រញាប់ធ្វើឡើងវិញនូវនយោបាយជាតិខាងក្នុង និងគ្រាំប្រទេសឲយល្អប្រសើរទេ មុខជាតទៅអនាគត យើងចាស់ជាគ្មាយទៅជាមនុស្សម្នាក់ជាទីសំអប់ចំផុតរបស់មនុស្សដែលរស់ជិតយើង ។ ស្ងាតការផ្សាយខុសការនិយាយចំឡើសរបស់សត្រូវខែយើងគាន់តែមានប្រសិទ្ធិភាពខ្លាំងឡើង ។ ចំណែកខាងយើងវិញហាក់ដូចជាចុះលំជាប់ រឿងនេះមកតីអ្វី ?

ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសជាតិ យើងសូមធ្វើសំណូមពរចំពោះរដ្ឋាភិបាល

ថ្មី សូមឲ្យមានភ្នាក់ងារសេកម្មខាងសារពត៌មានប្រចាំនៅប្រទេសនីមួយៗ ដើម្បីបានស្គាល់សន្ទុះ-
សិទ្ធិសារពត៌មានបរទេសខ្លះ ។ ហើយបញ្ជូនមកឲ្យរដ្ឋាភិបាលឲ្យមានពេលវេលា ដើម្បីធ្វើយ
តបវិញ ។ ចំណែកខ្លួនរបស់យើងខ្លះហាក់ដូចមានតែឈ្មោះ តែសកម្មភាពហាក់ដូចជានៅក្នុង
សភាពងងឹតជាងយប់ទៅទៀត ។ ដូច្នេះសូមរដ្ឋាភិបាលថ្មីមេត្តាចាក់ឆ្នៀលខ្លួនខ្លះរបស់យើងផង កុំ
ឲ្យសប្បាយភ្លេចជាតិដែលកំពុងរងគ្រោះ ដែលកំពុងត្រូចក្ងដបច្ចុប្បន្ន ឲ្យធ្លើសកក្ងាតទៀង
ព្រោះពេលនេះជាតិត្រូវការអស់លោកហើយ ។

BEST COPY AVAILABLE

NOTES FOR READING PASSAGE 1.

Line 34. The sentence [illegible] may be paraphrased as follows:
[illegible]

Line 39. In theory the variety of Buddhism practiced in Cambodia does not include belief in a god or in heaven and hell in the Western sense. Theravada Buddhism does not provide for reincarnation in a higher or lower state according to one's actions in the preceding life.

In practice in Cambodia the pure, theoretical form of the religion has become mixed with elements from Brahmanism and indegineous religions. Among such elements are a belief in reincarnation for a lifetime in places corresponding roughly to Western concepts of heaven and hell. Unlike Western religion, however, Buddhist practical or folk religion does not send the dead person to heaven or hell for eternity but for one lifetime (ឯជាតិ). Mythologies have been built up about Buddhist heaven and hell, and they are even depicted in the paintings found covering the insides of many Cambodian temples.

Line 43. Note that in words of Pali origin ក and គ are equivalent. Thus ឥតាយុ and ឥគាយុ are both words meaning 'time' and come from the same source.

Line 46. Note that កំពុង 'in the process of ...' can be used with an adjective, e.g., កំពុងក្រ 'currently poor.' English, as you know, normally does not use '-ing' with an adjective; thus a sentence like 'He's being poor' would be peculiar English at best.

DIALOGUE

រឿងវ៉ៃរ៉ែសរសើរឯការស្តី

	បកទល់ដឹង verb + ចឹ	up to to (verb) without fear, to (verb) directly
១.ជន	.បកទល់ដឹងថ្ងៃនេះហើយ គាំងវិបាននាំណាចបកន្ទុក ការសិតសរសើរចឹងដល ហើយ។	Up to now, since he came into power, the newspapermen have written about him without fear.
	ជំទាស់ វ៉ៃរ៉ែសរសើរឯការស្តី	to object to take advantage of, to oppress, to exploit
	សម្ងំ	to remain silent, to condone
២.ក្មួយ	.រឿងខ្លះគួរទទួលជំទាស់ដែរ។ តែដូចរឿងវ៉ៃរ៉ែសរសើ ឯការស្តីត្រូវកុំសម្ងំ។	Some matters should be objected to: for instance, taking advantage of the people shouldn't be condoned.
	រករឿង	to cause trouble, pick a fight
	គួរតម្លៃ(ន័ត) ប៉ាត់ណាប៉ាត់ណី	should discuss unrelated subjects
៣.ជន	.បើនឹងរករឿងគេដដែលៗ គួរតម្លៃនិតនិចប្រយ័ត្ន ពាក្យខ្លួនប្រើផង ត្រូវកុំ ចេះតែប៉ាត់ណាប៉ាត់ណីរនោះ។	If they're going to keep picking fights, they should be careful of the words they choose. They shouldn't just throw a lot of unrelated subjects together.
	គួរទទួល សរសើរ	should to praise
៤.ក្មួយ	.មិនរំបនមិនបានការទេ រឃើញថាវាបានស្រាន់តែបើ គួរទទួលសរសើរទេណ្ហើយដែរ។	It's not that it isn't useful; we can see that it (the criticism) has gotten praiseworthy results.
	មិនតែ+ verb + ក៏ ត្រូវ	not only...but to try, strive

ការ

ដែល

ដែលការ

ចំ.ស.

.ឱកាសដែលការបង្ហាញចេញនូវ
សេរីភាពយោបល់ គឺនៅក្នុង
ដែលការប្រឹក្សាយោបល់

ការប្រជុំ

ប្រជុំ

ជួប

ប្រាប់

ក.ស្រុក

.បើគ្មានសេរីភាពយោបល់ ក្នុង
ប្រទេសដែលគេមានគណបក្ស
ជាច្រើន ការបោះឆ្នោតនឹង
ក្លាយជារឿងគួរឲ្យអាម៉ាស

...គឺល្អ...ដែរ

ត.ជ.

.ក្នុងការតស៊ូប្រឆាំងការណាមួយ
គេហេតុអ្វីបានជាយើងតែងតែ
ចង់ ឃើញមានមនុស្សដឹកនាំ
ការតស៊ូនោះដែរ

ជ.

ជាមួយ

ស.ស្រុក

.បើយើងប្រកាសនយោបាយ ដែល
បង្កឱ្យមានសន្តិភាព ហេតុអ្វី
ដែរបានជាគេមិនជឿ

ដែល...ល្អណាស់...

ទ ជ.

.ដែលប្រកាសនៅលើ ល្អណាស់
ហេតុអ្វីក៏គេមិនជឿ

Political Institutions CONTEMPORARY CAMBODIAN

[illegible] [illegible]

to [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

BEST COPY AVAILABLE

Lesson

Lesson: Conversation (Explosive)

ក្ស

ក សំណួរបង្ហាញបុគ្គល ប្រកបដោយ
សរសេរច្បាស់លាស់ ។
ឧទាហរណ៍ ៖
សំណួរបង្ហាញបុគ្គល ក្ស
ដែលគេច្បាស់លាស់ ។

ខ ខ្លួនឯង
សំណួរបង្ហាញបុគ្គល ខ្លួនឯង
ច្បាស់លាស់ ។

គ ប្រធាន
សំណួរបង្ហាញប្រធាន
ច្បាស់លាស់ ។

ឃ ច្រើន
សំណួរបង្ហាញ
ច្បាស់លាស់ ។

ង តាមរយៈ
សំណួរបង្ហាញបុគ្គល តាមរយៈ
ច្បាស់លាស់ ។

ច សំនួន
សំណួរបង្ហាញចំនួន
ច្បាស់លាស់ ។

DRILL TWO: Pronunciation

ក្ស

ក សម្រេច ក្នុងន័យសរសេរ ។
ស្រាប់តែឆ្លើយ ។

ខ ស្រាប់តែឆ្លើយត្រូវតាមបំណង ត្រូវនឹង
ខ្លួនឯង ។

ក ប្រយោគ ក្នុងន័យសរសេរ ។
ប្រយោគសាមញ្ញ ។
ប្រយោគសាមញ្ញត្រូវតាមបំណង ត្រូវនឹង
ប្រធាន ។

ខ តាមរយៈ ក្នុងន័យសរសេរ ។
តាមរយៈបុគ្គល ។
តាមរយៈបុគ្គលត្រូវតាមបំណង
ប្រធានបទ ត្រូវនឹងខ្លួនឯង ។

គ បន្ទាយឲ្យច្បាស់លាស់ ក្នុងន័យសរសេរ ។
អ្នកឃើញ ។
អ្នកឃើញត្រូវតាមបំណងឲ្យច្បាស់
ត្រង់ប្រធាន ។

ឃ ច្រើនជាង ក្នុងន័យសរសេរ ។
ច្រើនជាង ។
ច្រើនជាងត្រូវតាមបំណង ត្រូវនឹង
ប្រធាន ។

ង តាមរយៈសម្រាប់ ក្នុងន័យសរសេរ ។
តាមរយៈបុគ្គល ។
តាមរយៈបុគ្គលត្រូវតាមបំណង ត្រូវ
នឹងខ្លួនឯង ។

ง ลมาปะละ จำนวนสอง (๒)
ปะการสำคัญ ๒ ประการ คือ ปัญญา
กับ ศีล ๑

ง ศีลสูง, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒

ค

ก ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒
ข ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒
ก ปัญญา, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒
ข ความสงบ, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒
ง ปัญญา, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒

จ ศีลสูง, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒

ค

ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ง ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

จ ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

ง ๑. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๓. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๔. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๕. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป

จ ศีลสูง, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒

ง

ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ง ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

จ ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

ง ๑. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๓. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๔. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๕. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๖. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๗. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๘. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๙. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๐. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป

จ ศีลสูง, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒

ง

ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ง ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

จ ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

ง ๑. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๓. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๔. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๕. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๖. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๗. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๘. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๙. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๐. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป

จ ศีลสูง, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒

ง

ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ง ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

จ ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

ง ๑. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๓. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๔. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๕. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๖. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๗. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๘. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๙. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๐. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๑. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๒. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๓. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๔. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๕. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๖. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๗. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๘. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๙. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๐. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป

จ ศีลสูง, ฉัน
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดี
ยิ่งขึ้นไป ๒

ง

ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ก ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ข ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒
ง ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

จ ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป ๒

ง ๑. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๓. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๔. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๕. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๖. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๗. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๘. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๙. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๐. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๑. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๒. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๓. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๔. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๕. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๖. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๗. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๘. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๑๙. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๐. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๑. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๒. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๓. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๔. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๕. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๖. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๗. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๘. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๒๙. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป
๓๐. ผู้ปฏิบัติได้ผลดียิ่งขึ้นไป

DRILL FIVE: Transformation

ก.

ก ប៊ីនរៀនភាសានេះ ត្រូវការរយៈពេលយូរនិងលំបាក ។

ស ប៊ីនរៀនប៊ីនរៀនភាសានេះ ហើយក៏ចាំរៀនយូរនិងលំបាកដែរ ។

ខ.

ក ប៊ីនរៀនភាសានេះ ត្រូវតែចំណាយពេលច្រើន ។

ស ប៊ីនរៀនប៊ីនរៀនភាសានេះ ហើយក៏ចាំចំណាយពេលច្រើនដែរ ។

គ.

ក ប៊ីនរៀនភាសានេះ ត្រូវតែចេះច្រើនពាក្យ ។

ស ប៊ីនរៀនប៊ីនរៀនភាសានេះ ហើយក៏ចាំចេះច្រើនពាក្យដែរ ។

ឃ.

ក ប៊ីនសិក្សាភាសានេះ ត្រូវតែចេះច្រើនពាក្យ ។

ស ប៊ីនសិក្សាប៊ីនសិក្សាភាសានេះ ហើយក៏ចាំចេះច្រើនពាក្យដែរ ។

ង.

ក ប៊ីនរៀនភាសានេះ ត្រូវតែចំណាយពេលច្រើន ។

ស ប៊ីនរៀនប៊ីនរៀនភាសានេះ ហើយក៏ចាំចំណាយពេលច្រើនដែរ ។

ច.

ក ភ្នំនេះខ្ពស់ណាស់ ត្រូវការពេលច្រើនដើម្បីឡើងដល់កំពូល ។

ស ភ្នំនេះខ្ពស់ណាស់ ហើយក៏ត្រូវការពេលច្រើនដើម្បីឡើងដល់កំពូលដែរ ។

ឆ.

ក ភាសានេះពិបាករៀនណាស់ ប្អូនត្រូវការពេលច្រើនដើម្បីរៀនវា ។

ស ភាសានេះពិបាករៀនណាស់ ប្អូនក៏ត្រូវការពេលច្រើនដើម្បីរៀនវាដែរ ។

ជ.

ក ភ្នំនេះខ្ពស់ណាស់ ត្រូវការកម្លាំងច្រើនដើម្បីឡើងដល់កំពូល ។

ស ភ្នំនេះខ្ពស់ណាស់ ហើយក៏ត្រូវការកម្លាំងច្រើនដើម្បីឡើងដល់កំពូលដែរ ។

DRILL SIX: Inference

ក.

ក ការប៊ីនរកបន្ទប់ជាយរដ៏ស្រស់ស្អាតមួយថ្លៃណាស់ ។

ស ហ្នឹងហើយ, ប៊ីនគាត់រកបន្ទប់ជាយរដ៏ស្រស់ស្អាតមែន ។

ខ.

ក ការប៊ីនរៀនវិទ្យាសាស្ត្រថ្មីៗគឺពិបាកណាស់ ។

ស ហ្នឹងហើយ, ប៊ីនគាត់រៀនវិទ្យាសាស្ត្រថ្មីៗមែន ។

គ.

ក ការប៊ីនជាអនុប្រធានក្រុមហ៊ុនគឺពិបាកណាស់ ។

ស ហ្នឹងហើយ, ប៊ីនគាត់ជាអនុប្រធានក្រុមហ៊ុនមែន ។

ឃ.

ក ការប៊ីនរៀនភាសាបារាំងគឺពិបាកណាស់ ។

ស ហ្នឹងហើយ, ប៊ីនគាត់រៀនភាសាបារាំងមែន ។

ង.

ក ការប៊ីនរៀនភាសាបារាំងគឺពិបាកណាស់ ។

ស ហ្នឹងហើយ, ប៊ីនគាត់រៀនភាសាបារាំងមែន ។

ច.

ក ការប៊ីនរៀនភាសាបារាំងគឺពិបាកណាស់ ។

ស ហ្នឹងហើយ, ប៊ីនគាត់រៀនភាសាបារាំងមែន ។

ឆ.

ក ការប៊ីនរៀនភាសាបារាំងគឺពិបាកណាស់ ។

ស ហ្នឹងហើយ, ប៊ីនគាត់រៀនភាសាបារាំងមែន ។

ជ.

ក ការប៊ីនរៀនភាសាបារាំងគឺពិបាកណាស់ ។

ស ហ្នឹងហើយ, ប៊ីនគាត់រៀនភាសាបារាំងមែន ។

ស ភាពអន្តរជាតិអាស្រ័យនឹងការ
ប្រកាន់ការពារជាតិ ។
ប្តីរបស់ខ្ញុំមិនសូវអាច
ខ្វល់ខ្វាយនឹងការនយោបាយ
ប៉ុន្មានទេ ។

ខ ប៉ុន្តែការចំណាយក៏ខ្ពស់
ដែរដូចគ្នា ។
ប្តីរបស់ខ្ញុំមិនសូវចង់ឲ្យ
ប្រទេសយើងមានកងទ័ព
ធំទេ ។

ឃ តើប្តីអ្នកធ្វើការនៅឯណា?
(ការិយាល័យ)
គាត់ធ្វើការនៅក្រសួងការបរទេស
ហើយគាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ ។

ង តើអ្នកស្គាល់គាត់តាំងពីពេលណា?
(ពេលរៀនសូត្រ)
យើងបានជួបគ្នានៅពេលរៀន
សូត្រនៅសាលាបារាំង ។

ច តើគាត់ចេះភាសាអ្វីខ្លះ?
(ភាសាបារាំង)
គាត់ចេះភាសាបារាំងបានល្អ
ណាស់ ។

ឆ តើគាត់ធ្វើការងារអ្វី?
(ការទូត)
គាត់ធ្វើការងារការទូតនៅ
ក្រសួងការបរទេស ។

ជ តើគាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ទេ?
(ច្រើន)
គាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ណាស់ ។

ឈ តើប្តីអ្នកមានការងារធ្វើ
ដែរឬទេ?
(ទេ)
ប្តីខ្ញុំមិនទាន់មានការងារធ្វើ
នៅឡើយទេ ។

ញ តើប្តីអ្នកមានការងារធ្វើ
ដែរឬទេ?
(ទេ)
ប្តីខ្ញុំមិនទាន់មានការងារធ្វើ
នៅឡើយទេ ។

ដ តើប្តីអ្នកធ្វើការនៅឯណា?
(ការិយាល័យ)
គាត់ធ្វើការនៅការិយាល័យ
ហើយគាត់ធ្វើដំណើរ
ទៅបរទេសញឹកញាប់ ។

ឋ តើអ្នកស្គាល់គាត់តាំងពីពេលណា?
(ពេលរៀនសូត្រ)
យើងបានជួបគ្នានៅពេលរៀន
សូត្រនៅសាលាបារាំង ។

ឌ តើគាត់ចេះភាសាអ្វីខ្លះ?
(ភាសាបារាំង)
គាត់ចេះភាសាបារាំងបានល្អ
ណាស់ ។

ឍ តើគាត់ធ្វើការងារអ្វី?
(ការទូត)
គាត់ធ្វើការងារការទូតនៅ
ក្រសួងការបរទេស ។

ណ តើគាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ទេ?
(ច្រើន)
គាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ណាស់ ។

ត តើប្តីអ្នកមានការងារធ្វើ
ដែរឬទេ?
(ទេ)
ប្តីខ្ញុំមិនទាន់មានការងារធ្វើ
នៅឡើយទេ ។

ថ តើប្តីអ្នកធ្វើការនៅឯណា?
(ការិយាល័យ)
គាត់ធ្វើការនៅការិយាល័យ
ហើយគាត់ធ្វើដំណើរ
ទៅបរទេសញឹកញាប់ ។

ទ តើអ្នកស្គាល់គាត់តាំងពីពេលណា?
(ពេលរៀនសូត្រ)
យើងបានជួបគ្នានៅពេលរៀន
សូត្រនៅសាលាបារាំង ។

ធ តើគាត់ចេះភាសាអ្វីខ្លះ?
(ភាសាបារាំង)
គាត់ចេះភាសាបារាំងបានល្អ
ណាស់ ។

ន តើគាត់ធ្វើការងារអ្វី?
(ការទូត)
គាត់ធ្វើការងារការទូតនៅ
ក្រសួងការបរទេស ។

ប តើគាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ទេ?
(ច្រើន)
គាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ណាស់ ។

ផ តើប្តីអ្នកមានការងារធ្វើ
ដែរឬទេ?
(ទេ)
ប្តីខ្ញុំមិនទាន់មានការងារធ្វើ
នៅឡើយទេ ។

ព តើប្តីអ្នកធ្វើការនៅឯណា?
(ការិយាល័យ)
គាត់ធ្វើការនៅការិយាល័យ
ហើយគាត់ធ្វើដំណើរ
ទៅបរទេសញឹកញាប់ ។

ភ តើអ្នកស្គាល់គាត់តាំងពីពេលណា?
(ពេលរៀនសូត្រ)
យើងបានជួបគ្នានៅពេលរៀន
សូត្រនៅសាលាបារាំង ។

ម តើគាត់ចេះភាសាអ្វីខ្លះ?
(ភាសាបារាំង)
គាត់ចេះភាសាបារាំងបានល្អ
ណាស់ ។

យ តើគាត់ធ្វើការងារអ្វី?
(ការទូត)
គាត់ធ្វើការងារការទូតនៅ
ក្រសួងការបរទេស ។

រ តើគាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ទេ?
(ច្រើន)
គាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ណាស់ ។

ល តើប្តីអ្នកមានការងារធ្វើ
ដែរឬទេ?
(ទេ)
ប្តីខ្ញុំមិនទាន់មានការងារធ្វើ
នៅឡើយទេ ។

ឝ តើប្តីអ្នកធ្វើការនៅឯណា?
(ការិយាល័យ)
គាត់ធ្វើការនៅការិយាល័យ
ហើយគាត់ធ្វើដំណើរ
ទៅបរទេសញឹកញាប់ ។

ឞ តើអ្នកស្គាល់គាត់តាំងពីពេលណា?
(ពេលរៀនសូត្រ)
យើងបានជួបគ្នានៅពេលរៀន
សូត្រនៅសាលាបារាំង ។

ស តើគាត់ចេះភាសាអ្វីខ្លះ?
(ភាសាបារាំង)
គាត់ចេះភាសាបារាំងបានល្អ
ណាស់ ។

ហ តើគាត់ធ្វើការងារអ្វី?
(ការទូត)
គាត់ធ្វើការងារការទូតនៅ
ក្រសួងការបរទេស ។

ឡ តើគាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ទេ?
(ច្រើន)
គាត់ធ្វើដំណើរទៅបរទេស
ញឹកញាប់ណាស់ ។

អ តើប្តីអ្នកមានការងារធ្វើ
ដែរឬទេ?
(ទេ)
ប្តីខ្ញុំមិនទាន់មានការងារធ្វើ
នៅឡើយទេ ។

ឃ ស្អកចំប៉ែតបង្ហា កិតរំតស៊ីសំណាក
ដូចម្តេច ?
ប៉ីរបាំយ ស្អកចំណាកំដូចស្អក
មិណាដែរ កិតរំតស៊ីសំណាកដូចម្តេច ?

ង ឧបាហ្មាយតាំងរាសន្លួយតែគ្រាក
ដូចម្តេចតាំងរាស ?
ប៉ីរបាំយ ឧបាហ្មាយណាក៏ដូច
ឧបាហ្មាយណាដែរ ស្លួយតែគ្រាក
ដូចម្តេចតាំងរាស ?

ច ប្រុសគ្រប់ច្នាចង់រំតសង្ហារ ?
ប៉ីរបាំយ ប្រុសណាក៏ដូចប្រុស
ណាដែរ ចង់រំតសង្ហារ ?

ENTER TEN: Transformation

ឃ រមិចក្មេងស្អកស្អាត ប្រុសាស្អកស៊ីខ្លួន
ឯងយ៉ាងរមិច ?
រមិចក្មេងស្អកស្អាត ប្រុសាស្អកស៊ីឯង
យ៉ាងរមិច ?

ង រមិចមិនកូតា ប្រការដែរខ្លួនឯងយ៉ាង
រមិច ?
រមិចមិនកូតា ប្រការដែរឯងយ៉ាង
រមិច ?

ច រមិចមិនរដោះ ប្រគាយខ្លួនឯងយ៉ាង
រមិច ?
រមិចមិនរដោះ ប្រគាយឯងយ៉ាង
រមិច ?

ENTER ELEVEN: Interrogation

ក់ព្
ក រមិចមិនចុះការំតស ប្រមុញ្ញាដើម
ខ្លួន ខ្លួនឯងយ៉ាងរមិច ?
ស រមិចមិនចុះការំតស ប្រមុញ្ញាដើម
ខ្លួន ឯង យ៉ាងរមិច ?

ក់ព្
ក រយ៉ងមានភស្តុតាងដាក់ស្តែងណាស់ ។
(ចុះការំតស)
ស នឹងចុះការំតស សុះណារំតរយ៉ង
មានភស្តុតាងដាក់ស្តែងណាស់ ។

ក រមិចមិនព្រមរាយការណ៍ ?
(ស៊ីសំណាក)
នឹងស៊ីសំណាក សុះណារំតរមិច
មិនចង់រាយការណ៍ ។
ង រយ៉ងមិនគូតាស្លួយរំដរ ។
(រកប្រាក់ស្លួយ)
នឹងរកប្រាក់ស្លួយ សុះណារំត
រយ៉ងមិនគូតាស្លួយរំដរ ។
ច រៀបច្បាស់ត្រូវរំតខ្លួនឯង ។
(តាំងខ្លួនជាអ្នកស្អាតស្អំ)
នឹងតាំងខ្លួនជាអ្នកស្អាតស្អំ សុះណា
រំតរៀបច្បាស់ត្រូវរំតខ្លួនឯង ។

ឃ ខ្ញុំយល់ច្បាស់ណាស់ថាគាត់ចង់ទិញ
ផ្ទះនេះ ។
ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនដឹងថាគាត់
ពិតជាចង់ទិញផ្ទះនេះមែនឬទេ
ណាត ខ្ញុំយល់ច្បាស់ណាស់ថា
គាត់ចង់ទិញផ្ទះនេះ ។

ង ខ្ញុំយល់មិនសូវច្បាស់ទេ ។
(ម៉ាសង្កៅនេក)
ដឹងថាសង្កៅនេក ឬណាត
ខ្ញុំយល់មិនសូវច្បាស់ទេ ។

ច ខ្ញុំយល់ច្បាស់ណាស់ ។
សាកល្បង ។
ដឹងស្តាប់ទេ ឬណាត ខ្ញុំយល់
ច្បាស់ណាស់ ។

DRILL EIGHT: Substitute

ឧទាហរណ៍:
ក ខ្ញុំស្គាល់ប្អូនស្រីរបស់ខាងនេះ
(ខាងកន្លះខ្ញុំ)
ខ ខាងកន្លះខ្ញុំ ជាខាងនេះ ។

[illegible]:
A: [illegible] will it [illegible]
[illegible] (they find that)

B: That won't [illegible] will they
find that.

ក តើលោកយល់ច្បាស់ទេថាគាត់
ទិញផ្ទះនេះ ?
(ខ្ញុំយល់ច្បាស់ណាស់ថា
ខ្ញុំយល់ច្បាស់ណាស់
ថាគាត់ចង់ទិញ ។

ខ តើលោកយល់ច្បាស់ទេថា
ពួកគាត់ចង់ទិញផ្ទះនេះ ។
(ខ្ញុំយល់មិនសូវច្បាស់ទេ
ខ្ញុំយល់មិនសូវច្បាស់ទេ ថាគាត់
ចង់ទិញ ឬក៏ចង់ជួល ។

គ តើអ្នកស្គាល់ប្អូនស្រីរបស់ខាងនេះ
ឬទេ ?
(ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ណាស់ ឬណាត
ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ណាស់ ជាខាងនេះ ។
តើអ្នកស្គាល់ប្អូនស្រីរបស់ខាងនេះ
ឬទេ ជាខាងប្តី ។
ឃ តើអ្នកស្គាល់ប្អូនស្រីរបស់ខាងនេះ
ឬទេ ?
(ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ណាស់ ឬណាត
ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ណាស់ ជាខាងប្តី ។

ង តើលោកស្គាល់ប្អូនស្រីរបស់ខាងនេះ
ឬទេ ?
(ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ណាស់ ឬណាត
ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ណាស់ ជាខាងប្តី ។

ច តើលោកស្គាល់ប្អូនស្រីរបស់ខាងនេះ
ឬទេ ?
(ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ណាស់ ឬណាត
ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ណាស់ ជាខាងប្តី ។

បំបាត់អំពើពុករលួយក្លាមះណា !

ចាប់តាំងពីថ្ងៃ ១៨ មីនា មក យើងតាំងអស់គ្នាមានគោលដៅមួយដ៏ជាក់លាក់ គឺ **បំបាត់អំពើពុករលួយចេញពីសង្គម និង កេរិ្តដ៏មិនឱ្យសង្គម** ។ កំប៉ុន្តែមកទល់ពេលនេះទៅហើយ យើងនៅតែសង្កេតឃើញ ជនពុករលួយមួយក្រុម កំពុងធ្វើជម្រិតយកលុយពីប្រជាជនក្រីក្រ ដែលភាគច្រើនជាជម្រកៀសខ្លួនមកពីស្រែចំការ ។ ភាហារណ៍ជាក់ស្តែងនោះគឺ ៖

នៅតាមផ្លូវលេខ ៣១០ ជិតរង្វង់មក្នុងសង្កាត់លេខ ៥ ក្រុងភ្នំពេញ យើងនេះ មានប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើនដែលមានសេចក្តីញញឹមហាយដាអត់បរមា ចំពោះលោក **កាប៉ូ រ៉ាល់** និងអ្នកធ្វើការមួយក្រុមនៃឡានដឹកសំរាមមួយ ដែលតែងតែមកដឹកសំរាមតាមផ្លូវលេខ ៣១០ នេះជាប្រចាំថ្ងៃ ដោយហេតុថា ៖ ចំដណ្តាហ៊ានបន់ប្រាក់ឲ្យ កាប៉ូក៏លន់នេះ ក្នុងមួយខែ ៥០ ទៅ ៦០ រឿល ទើបលោកកាប៉ូក៏លន់នោះ ឲ្យក្រុមខ្លួនជួយលើកកន្ទោះសំរាមចាក់ឲ្យ ផ្ទុយទៅវិញបើដណ្តាមិនព្រមបន់ប្រាក់ប្រចាំខែឲ្យ កាប៉ូក៏លន់និងបក្សពួកខ្លួនទេ នោះអស់លោកពុករលួយទាំងប៉ុន្មាននេះ មិនត្រមឲ្យតែរដ្ឋក្តីក្រយើងចាក់ជាដាច់មាត់ នោះបើជាតែរដ្ឋរត់ទ្រព្យរបស់យើងទំអស់រលីងណាក៏ដោយ មានតែខ្លះ យើងសង្កេតឃើញថ្នាល់និងកែកថា លោក កាប៉ូក៏លន់និងបក្សពួកខ្លួន ធ្វើកិច្ចការច្រើនយ៉ាង ដូចជាលើកកន្ទោះសំរាមត្រីត្រពាកនោះចុះបោះឡើង ដើម្បីកុំឲ្យតែរដ្ឋណាដែលមិនភ្ញាបន់លុយគាចចាក់សំរាមទៅក្នុងឡានដឹកសំរាមបាន ។

ដោយយល់ឃើញថា លោក កាប៉ូក៏លន់និងបក្សពួកខ្លួន ១ ក្រុម ធ្វើការប្រចាំឡានដឹកសំរាមលេខ ៣១០ ដែលតែងតែចេញពាក់ថ្ងៃតាមផ្លូវលេខ ៣១០ នេះ សុទ្ធសឹងជាពួកពុករលួយ ជាដង្កូវស៊ីរូងសង្គម ជាខ្នុរឈាមនៃកំណែលសត្តិភូមិបង្កើតអំពើអយុត្តិធម៌ក្នុងសង្គម ធ្វើឲ្យមានការបែកបាក់ក្នុងសង្គម យើងសូមធ្វើសំណូមពរដ៏ចាំបាច់ **លោកអង្គមន្ត្រីក្រសួងសាធារណការ និង ទេពកោសល្យ និង លោកអភិបាលក្រុង** មេត្តាជួយធ្វើអន្តរាគមន៍យ៉ាងណាកុំឲ្យពួកដង្កូវពុករលួយទាំងនេះ ធ្វើអំពើជំនួញខ្លឹមនេះទៀត ហើយថែមទាំងជាលោកអង្គមន្ត្រីគាចថ្នាល់មនុស្សថ្មី ។ ទៀតឲ្យមកធ្វើ

ការធំទូលបង្គំគ្មានលុយទាំងនោះ ប្រជាពលរដ្ឋនៅម្តុំមេភ្លើងឧត មានសេចក្តីវេទនាយ ហើយគាត់គុណលោកជាខ្លាំងផុត ។ នេះគ្រាន់តែជាអំពើពុករលួយដំណូចមួយ នៅមានអំពើស្មោកគ្រោកធំៗច្រើនទៀត ដែលគាជ្ញាធរជាតិហាក់ដូចជាគ្មានសមត្ថភាពទាល់តែសោះ ទីដ៏ចំបាត់ឲ្យជ្រះស្រឡះពីសង្គមខ្មែរ ។

BEST COPY AVAILABLE

ដឹងខ្លួន to be aware, to realize, to feel

តែងតែ often

ព្រោះ because, because of

ព្រឹក to try, strive,

ច្នៃប្រឌិត masterpiece, handiwork of which one is very proud

ឆ្ងល់ doubt

ដែលរមែង subject of hatred

រមែង (+ ស្អប់) hatred

ទោះបីជា although, even though

ល្អ reprobate, incorrigible, to be saturated

ព្រៃព្រឹស to seek (eg clearing away vegetation)

* ព្រាយ to seek (eg clearing away vegetation)

ប្រើប្រាស់ឱ្យតែបានល្អ to exploit, take advantage of, capitalize

ខ្លាំង (adv) well

បកស្រាយ to interpret (ideas) (NB: បកស្រាយ is usually used when only one language is involved; បកប្រែ is used when two languages are involved)

* ប្រឹងរមៀលរមែង to discuss unrelated subjects

ចាញ់ខ្ពើម to get spoiled to the point where one feels no limits on his actions, under one's command, control

ប្រើការ to drive

ប្រើ to drive (animal)

ប្រឌិត to exaggerate

ប្រមូល to flock each other

ប្រសិទ្ធភាព effectiveness

ដាក់ទោស to punish

ពិន្ទុ point (in a score)

បង្កគ្រោះថ្នាក់ to do (sth)

* បរមវិការ mentality, professional conscience

ទាំងពីរ ... ក៏ not only...but

អត់ទោស to pity, to forgive; please (carries a strong pleading connotation)

រថភ្លើង electrical relay station

ប៊ី (+ ប៊ី) recipr., each

រឹតតែបើស to make trouble, start a fight

រងគ្រោះ to be a victim, to be injured

ព្រះមហាក្សត្រ elder brother (formal)

ព្រះ older brother (royal)

ក្សត្រ eldest child in a family

សេរីលោកទី the free world

ល្បីល្បាញ (ល្បាញ AC) well-known, famous

ល្បី famous, well-known

វាសនា fate

វិញ្ញាណ consciousness, soul, spirit

រើសចេញ to find (figurative), to separate out

សន្តិភូមិ /sa? phum/ feudal

សម្បើ proud, vain, showing off

* សហាវ to purify oneself, overcome passion

សម្ងំ to conceal, to remain silent in the face of arrest

BEST COPY AVAILABLE

APPLICATIONS

1. Play the roles outlined below with your teachers. Try to use what you have learned in this lesson.

Situation 1:

A ship has just arrived. You, an owner of a shop in Phnom Penh, have been requested to inspect the cargo in your name by/and with a customs inspector. During the inspection, it is discovered that you have only declared half of the cargo. Try to talk your way out with this tough inspector.

Situation 2:

You have found three Buddha heads half buried in the debris in a jungle further a personal tour at Angkor Wat. You know they have great value, so you want to export them to the USA. But there is a law against exporting historical objects out of Cambodia. Since you are not a smuggler by trade, you want to take no chances. You have already talked to one inspector but failed. Now, for the second time, try with his (the above inspector's) wife who knows her husband's weaknesses.

2. Fill in the blanks with the proper words provided.

๑ ปีนเปียปีนปนกัน คนกัน ตกลงกันเสียได้ ไม่ได้ ปีน ปูน
๒ ยังไม่รู้ตัวเลขกัน...สามารถ ทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยความสามารถ
ดีๆ ดี ดี ดี
๓ ปูนขาวปนกับทรายกับปูนซีเมนต์ไม่ได้ส่วน...ทรายเป็นทราย ๆ ดี ดี ดี
๔ ยังไม่ได้ตกลงกัน ดี ๆ ปีน ปูน ดี
๕ ดูดี... ยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอันไหนดีไม่ดี ๆ ดี ปีน ดี
๖ ทำงานด้วยความเป็นมิตรกับทุกคน...ยังไม่ดูความสำเร็จ ๆ ดี ดี ดี
๗ ยกตัวอย่างเรื่องการเมืองดี ๆ ปีน...ไม่ดีดี ๆ ดี ดี
๘ ดูดีเป็นปีนปูนปีนกันดูดี...ถ้าดูดีนี้ดีมากก็ดีจริง ๆ ดี ดู ปี

3. Make speeches using the following sets of words.

๑ ความรักชาติความรักบ้านเกิด ความดี ความรักความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ความสามัคคี

๒ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ประพฤติชั่ว ผู้ดี ความสามัคคี ดี ความดี

๓ ความดี ความชั่ว ความรู้ ความเข้าใจ ความดี ความสามัคคี ผู้ดีผู้ชั่ว

๔ ผู้ดี ผู้ชั่ว ความดี ความรู้ ผู้ดีความดี ความดี ปัญหา

6. Questions for the teachers to ask:

ก. [illegible]

ข. [illegible]

ค. [illegible]

ง. [illegible]

จ. [illegible]

ฉ. [illegible]

ช. [illegible]

ซ. [illegible]

7. Ask the teachers to the following questions, among others, from your teachers:

a. In a Cambodian needs permission to operate a computer, for example, from whom must he get such permission?

b. Can he get such permission simply by asking for it?

c. If not, what requirements must be met? Are all of the officials?

d. In the event the bureaucracy is more inefficient than usual, what would be [illegible] likely to do?

e. What do officials take bribes?

f. [illegible]

g. [illegible]

h. Does your teacher think that corruption can be eliminated from Cambodian society?

i. If so, how? If not, why?

j. Is the problem limited to government?

k. Can your teacher tell of instances where he, his family, or friends were affected by corruption?

l. What is your teacher's advice for a foreigner who needs to get business done with officials who require bribes? For instance, how does one find out whether a bribe is required?

សន្តិសុខក្រុង ក្រួច
ឧរណាធម្មលខុសក្រួច ?

កាលណារលើកបញ្ហានេះមកចោទ អ្នកខ្លះថា រដ្ឋការក្រុងភ្នំពេញ,អ្នកខ្លះថារដ្ឋការសន្តិសុខជាតិ,អ្នកខ្លះថារដ្ឋការតប្រតយោធា,អ្នកខ្លះថារដ្ឋការកងម័ពជាតិ ។ល។ ការៈការពារសន្តិសុខក្រុងនេះ ខ្ញុំមិនស្ទាដឹងជាក់លាក់ជារោនេះលើក្រសួងមានសមត្ថកិច្ចណាមួយទេ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំដឹងថារបៀបរៀបចំការពារនេះធាតុនេះវានេះងើល, វាប្រហោង, វាធ្ងុះ, វាធ្វាយគ្រប់អន្ទើទង់រស់ ។ ថ្ងៃមួយ ខ្ញុំដិះរថយន្តទៅពិនិត្យអ្នកយាមគ្រប់កន្លែង មានកន្លែងច្រើនណាស់ដែលគេត្រួតពិនិត្យ កក្ងរការកធាតុសត្រូវដិរិត មានសំបុត្រស្នាមនិងគ្រាប់បែកដៃជាដើម ត្រឹមតែជាពិដិទេ ប្រែថាក្នុងរថយន្តមួយ ។ ឬយន្តយានប្រភេទផ្សេង ។ ទៀត មានអ្នកដិះពិរនាក់ម្បៀងទេនេគត្រួតតែម្នាក់។ ចំហៀត្រួតពិនិត្យនេះគេមើលត្រឹមតែអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ ហើយគេគ្មានទង់ស្ងរថារម៉ាចផង ។ ហោរបៅអារ, ខោ.អង្ស៊ីក, កន្ត្រក, ហោរបៅយួរ, បង្ងិច, សំពាយ, សំពៀត, ស្បោង,ការុងបាវ, ជាល គេពុំបានរើកកាយទេ ។ គេពុំបានឲ្យបទុស្សដិះចុះចេញទង់អស់ដើម្បីរើកកាយមើលក្រោមបង្គុយ ក្រោមត្នកយត្តយានទេ ។ រថយន្តលោកសង្ឃ, លោកធំ, លោកស្តេច, លោកស្គាល់គ្នាគេមិនស្ទាត្រួតពិនិត្យទេ ចំហៀទង់អស់នេះរបស់អ្នកយាម ឃើញថាខុសដល់កម្រិតនេះក្រោមស្ងួយហើយ ។ នេះក្នុងរឿងរក្សាការពារដិរិតឬការពារសន្តិសុខនេះ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូជាកំពូលនៃទស្សនវិទូ ព្រះអង្គទ្រង់ទានព្រះតម្រាស់ថា « អប្បមាទោ អមតំ បទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ » ការមិនមានប្រហោង វាជាមធ្យោបាយនាំឲ្យរស់ ការមានប្រហោងវាជាផ្លូវនាំឲ្យស្លាប់ ព្រមគ្នានេះទៀត ព្រះអង្គទ្រង់បានតើសេចក្តីបញ្ជាក់ថា : អ្នកណាមានធាតុទង់ទ្បាយ៤នេះនៅក្នុងខ្លួន អ្នកនោះទោះជាខំប្រឹងធើការយ៉ាងណាក៏នៅតែខុស នៅតែមិនត្រូវជាដាច់ខាត ។

ធាតុ៤នេះគឺ សម្ងាញ់, សំរេប, កម្ងាច, កម្ងោ ។ ដូចនេះអ្នកយាម អ្នកការពារសន្តិសុខក្រុង, ត្រូវតែត្រួតពិនិត្យកក្ងរកកាយ រកធាតុអកុសល របស់មនុស្សក្បត់ជាតិឲ្យនៅក្នុងកម្រិតល្អិតបំផុត កុំឲ្យលំអុត, ឲ្យលំភេទ ឲ្យលំសក្តិ, ឲ្យលំធំ, ឲ្យលំគុណាអ្វី ។ ទង់អស់ ជារឈ្លេចក់ដោយ ជាប្រមុខរដ្ឋក៏ដោយ, ជាយកវដ្ឋមន្ត្រីក៏ដោយ ព្រះសង្ឃក៏ដោយ មាតា-បិតាក៏ដោយ ។ល។

បើមានអ្នកឆោលបើមេយកុះមក ជាមេរនាក់ដោយ ព្រះតណ្ហាក់ដោយ ព្រះគ្រប្បក់ដោយ ក៏ត្រូវតតិតិត្សអត្តសញ្ញាណរបស់ឈ្មោ នាយោ និងកាតមង្សៃរបស់ ។ ពីរសេសជាងនេះទេមេទៀត បើមានព្រះពុទ្ធបានត្រាស់ក្នុងពេលនេះក៏ត្រូវតស់តាយារបស់ព្រះអង្គតិតិត្សបើរសិនដែរ ។ ដូចនេះព្រោះក្រែងព្រះពុទ្ធអង្គនោះមានជាតិជាយៀកកុង ។ ការតិតរាវតែងតែយ៉ាងនេះឯង ។ ជារយោបល់ៈ រឿងការពារសន្តិសុខក្រែង មិនត្រូវមុកដាក់ឲ្យរដ្ឋការក្រែងតែឲ្យក្រុមនេះមេ តែត្រូវរួមកម្លាំងគ្នាមានក្រុមត-យ-ស-ជ-ក-ម-ជ- ជាដើម និងប្រតាពលរដ្ឋគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន រហូតដល់ព្រះសង្ឃគ្រប់វត្តផង ឬបើអាចប្រគល់ឲ្យកងទ័ពជាតិដាច់ខុទក៏ប្រគល់មេ ។ ព្រោះសព្វថ្ងៃនេះយៀកកុងមាន២ពួក យៀកកុងក្រហម ឬឧកុម្ពុយនិងសួមកែងខាងក្បង-ខាងលើង ។ យៀកកុងក្នុងឬយៀកកុងតម្បាញរាយ ប្រហែលជាមានខ្មែរមន្ត្រី, ខ្មែរអាស្ត្រ, ខ្មែរលោកសង្ឃ, ខ្មែរសិលាកុ, ខ្មែរស្លេច, ខ្មែរតិយមស្លេច, ខ្មែរអូសបង្គន់ស្លេច, ខ្មែរដែលើងស្លេច, ខ្មែរធ្លាប់រស់នេមាឬយនិងស្លេច ហើយប្រហែលជាមានខ្មែរក្សត់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ និងខ្មែរអ៊ូ។ . . . ទៀត ដែលមិនអាចនឹងនិយាយច្បាប់កើត ។ ប្រសិនបើយើងទង់រស់គ្នាប្រយ័ត្នទង់រស់គ្នា, ការពារទង់រស់គ្នា ហើយបើអាចធ្វើទៅបាន គួរបិទរាចរណ៍ទូទៅក្នុងពេលយប់ទង់ឲ្យបែរលួចទេ។ ទុកឲ្យមានតែចរាចរណ៍របស់អ្នកមានតិងអ្នកប៉ាលោយបេសកកម្ម ដែលមានសញ្ញាសាក់សំគាល់ ទង់ខ្លួនអ្នកឃាយ ទង់ឃាតនិះ ។ ប៉ុន្តែសញ្ញាសំគាល់នេះត្រូវធ្វើយ៉ាងណាកុំឲ្យយៀកកុងតិងតួកដែលើងរបស់ខ្លួនបន្ថំបាន ។

BEST COPY AVAILABLE

ធាហានម៉ៃអិចថេរ្រ្ដីស រើសឲ្យគ្នា តួរជ្រើសរើសចេក្ខជនរបៀបណា ?

ចំណងដើងនេះជាបញ្ហាមួយដែលទោះឲ្យរើរំតឹមជ្រួយ៉ាងប្រតិបត្តិការ ខាងម៉ៃអិច ។ យើងគ្មុំចែងនូវអ្នកគំនាញការក្នុងរឿងនេះទេ តែយើងសុំមានយោបល់បន្តិចបន្តួចក្នុងរឿងនេះ ដើម្បីក្រែងវែងជាតិមួយមានតួចតុំណោះ ។ យោបល់យើងនោះថា បើជ្រើសរើសអ្វីយកលើកទៀតនោះក្មេរ តែជ្រើសរើសយកបានចំនួនតិរៈពាន់ប្រាំរយជាក់ទៀត ម៉ាងតិចបំផុតព្រោះធាហានម៉ៃអិចនេះ ជាកងម័ត ផងជាអ្នករក្សាសន្តិសុខ និងសេចក្តីរៀបរយក្នុងប្រទេសផង ។ បើពោលដោយត្រឹមត្រូវ គឺត្រូវជ្រើសរើសឲ្យបានចំនួនស្មើនឹងតង់តម្រូត និងចំរើសក្រុង ដែលបច្ចុប្បន្នទៅក្នុងកងម័ត និងទៅក្នុងក្រុមចលនាយោធជាតិ នោះទើបត្រាប់ក្រាន់ដែរជ្រើការខាងផ្នែកកងម័តផង ។ ការជ្រើសរើសនោះត្រូវយកគំនាស់ម៉ាងមាយចំណុច ក្នុងចំណុចតិរៈពាន់ប្រាំរយជាក់ ក្សាបានមកវិញត្រឹមប្រហែលជាមួយ ១៥,៦០ . . .) ។

ធាហានម៉ៃអិចចំនួនតិរៈពាន់ប្រាំរយជាក់នេះត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងក្រុម អ្នកចាប់ចងទំនែងរបស់។ ក្រុមនេះត្រូវហាត់របៀបចំពីហាត់បឋមភូមិ, ហាត់ការពារកំពែង ហាត់ប្រដាល់សេរី ហាត់បាញ់កាំភ្លើងខ្លី ហាត់ជិះទោចក្រយានយន្ត ហាត់ប្រយុទ្ធដោយកាំបិតខ្លី-វែង ជាដើម ។ល។

ការបង្កើតក្រុមចាប់ចងនេះ ទៅប្រទេសយើងបានអនុវត្ត និងកំពុងតែអនុវត្តនូវការហាត់ហ្វឹកហ្វឺននេះហើយដែរចំពោះធាហានម៉ៃអិច ដែលជ្រើសយកទៅហាត់នោះបានចំនួនគិចគេក។ ការដោយសារមានអាសន្នកើតឡើង ទៅក្នុងរដ្ឋធានីឬទៅក្នុងខេត្តក្រុងនានា យើងត្រូវខ្ចះបុគ្គលិកប្រភេទនេះ ប្រើការជាមុនភ្លាម ។

ជូនចុះ តាមយោបល់យើងរបស់ថា គួរតែជ្រើស រើស ធាហាន ម៉ៃអិច ប្រភេទនេះចំនួន ២៥០ ជាក់ទៀត បើអាចនឹងជ្រើសរើសបាន ។

NOTES FOR READING PASSAGE 2.

Column 1 Line 20. Note that indefinite quantities between 1 and 9 are indicated by ផ្តាយ or ជាង following a tens number between 20 and 90, e.g. ...ម្ភៃរយម្ភៃផ្តាយ 'one hundred twenty odd' or កៅសិបជាង 'ninety plus.' ផ្តាយ and ជាង can also follow larger numbers, e.g. ...,ពីរពាន់ផ្តាយ 'two hundred plus.' In this case ផ្តាយ indicates quantity between 1 and 99.

Column 2 Line 7. Treat the phrase ការបង្កើតកងប៉ូលិសនេះ 'this creation of a police force' as a topic that the rest of the sentence discusses. Thus: 'As for this creation of a police force, it has been ...' would begin the translation of this sentence.

ការបង្កើតកងប៉ូលិសនេះ

BEST COPY AVAILABLE

VOCABULARY

បង្ហិច	a small bundle
* ខ្ចប	to fold over
ជ្រក	a large stone
ឱសា	having father
បុគ្គលិក	[illegible] employee, personnel (formal)
ទណ្ឌិក	P.M. (military police)
ទំលាប់ទន្ទឹង	perfume
ប្រគល់	to hand over, to give
ប្រដាល់ខ្មែរ	free boxing (in which elbows, knees, and feet are used as well as fists)
ប្រ[illegible] ល	to kick, scrimmage
ល់	to punch, hit with close fist
ប្រហារ	note
ប្រឡូកប្រឡាំង	to participate in unrelated activities
ប្រើប្រាស់	to use
ជាង	more than, (number)- odd e.g., សាមសិបជាង 30 or so)
ពូក	cushion, mattress
ពួតដៃ	to join forces, unite
ព្រមទាំង	likewise, too; parallel
ព្រះពុទ្ធ	Buddha
* ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ	Buddha
* ព្រះព្រហ្ម	[illegible] Brahma
* ព្រះឥន្ទ	[illegible] Indra
ម៉ាក់	mother (formal)
ម៉ាក់ព្រះអម្ចាស់	to speak (royal, divine)
រ៉ែម្ត	meter (unit of measurement)
រាប់	to be partial with respect to; to favor
* រង្វាស	actual arrest
ការ	to arrest
ឈ្លបការ	to surprise, surrate
ឈ្លឹក	[illegible] alert, [illegible]
សហាយ (s.t. ស្ត្រីសហាយ)	[illegible] lover, secret friendship
សិសរទ័ស	[illegible] to give or [illegible], e.g. to
សំពាយ (ស្ពាយ)	[illegible] to carry [illegible]

	it can be carried along from the shoulder under the arm; bag
សំពៅ	a bundle done up in a wavement or a blue
ស្នាម	scar, print, footprint, mark
ស្នួល	a small stick
[illegible]សរទស	country, nation
[illegible]ហោរដុំប៉ែរ	pocket
[illegible]ហោរដុំប៉ែរ	purse, handbag
ហ្គួរ	to carry suspended from the hand, e.g., a purse
ហ្វឹកហ្វឺន	/fak-fen/
ហ្វឹកហ្វឺន	/vek-ven/, /fek-fen/ to train, practise
(number) + ឡើងទៅ	from (number) up, (number) or more
អកុសល	/a?kosol/ unfortunate, unlucky
អង្កេត	to investigate
* អង្ករី	monk's inner garment, with a pocket
* អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ	identification card
* អ្នក	[illegible] self
បណ្ណ	ticket, check, printed form
អញ្ជើញ...ចុះ	civil form: ការចែងអាន ប្រធានាធិបតីសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាសូមអញ្ជើញអាន
អាចម៍	excrement, exiuite
អាសន្ន	urgent/emergency (adj, or noun)
ឱ[illegible]អាចម៍[illegible]ស	in detail, completely (colloquial)
[illegible]ការបំពង	law enforcement officer with powers of arresting without entering in the act
[illegible]ការជំនាញ	[illegible] expert
ជំនាញ	[illegible] expert at, skilled

APPLICATIONS

1. Play the role outlined below with your teacher. Try to use what you have learned in this lesson.

As an expert in criminology, you are invited to assist the police inspector to help reduce crime in this long-term town in Southeast Cambodia. In the police inspector's office, you are to gather information including:

- the behavior of the inhabitants in that town.
- the history of crime in town over the past 10 years.
- the kinds of crime often committed.

2. Give two tools of the following words, e.g.,

ស៊ីឈ្នាន is used on ក្តាន

ចាក់ថ្នាំ

ស៊ីឈ្នាន

ដេរ

ជីក

ស្ទូច

3. Give a word which has the letter -ាំ- for the following:

ខ្យល ខ្លែ ខ្សែ

ក្តៅ ក្តែ ក្តៅ

4. Translate the following into Khmer. Use the structure in Drill 2):

a. Whatever you first will not be fun.

b. He gave them problems and difficulties.

c. [illegible] to do.

d. Fishing in that area will not be [illegible].

Samdech euv : «VA-T-EN !... au dela de la Frontière-

BEST COPY AVAILABLE

LESSON SIXTEEN

STRATEGY AND TACTICS

a. What are some tactics used by Cambodian guerillas in recent times?
b. How do Cambodians perceive Western ways of fighting to be different from those of Asia?
c. What factors probably cause such differences?
d. Where are advanced weapons most useful? Least useful?

កងទ័ពយើងអាចលុកឈ្មះខ្មាំងត្រង់សមរភូមិ

ក្នុងពេលនេះ កងទ័ពរដ្ឋការយើងកំពុងខាងក្បែងធ្វើកិច្ច ប្រតិបត្តិការសឹកធំៗ ដើម្បីនឹងរំដោះយោធភូមិភាគទី ៥ (ចំការកោ សូជក់ តាថាវ) . . . ពីកណ្តាប់ដៃយៀកកុង-ឃ្មុនខាងជើង ។

ការរៀបរាប់ខ្លះ ។ ខាងលើនេះ បង្ហាញឲ្យឃើញនូវជ័យ ជំនះខ្លះដែលកងកំឡាំងយើងយកបាន ដោយធ្វើការសង្កត់ខ្លាំង ខ្លាំងទៅលើខ្មាំងឈ្លានពាន ។

មានជ័យជំនះខាងផ្នែកសឹកឯទៀត ។ ទោ ពួក សៀមរាប ស្រែខ្ពង រាលរិញ រការកោង តាវែក កំពត ចន្ទេបិទ កំពង់ធំ កំពង់ឆ្នាំង ព្រៃវែង កណ្តាល . . . បង្ហាញឲ្យសាកលលោក យល់ថា កងទ័ពខ្មែរមានសមត្ថភាពលុះលើពួកឃ្មុនកុម្មុយនិស្តឈ្លានពាន ជាយ៉ាងខ្លាំង ។

បើតុល្យការសឹកបានតាប់ប្រសើរបែបនេះ យើងមិនត្រូវ យល់ថា ដោយសារមានតែដំឡូងបារទេសនោះទេ គឺពិតជាបាន មកដោយសារការខិតខំកាត់ចែងរៀបចំ នៃអគ្គបញ្ជាការ ជាន់ខ្ពស់ ខ្មែរ ដែលនេះជ្រើសរើសពលទាហានថ្មី ចេះប្រដាប់គ្រឿងអាវុធ និងឲ្យមានការបាត់ហ្វឹកហ្វឺនវិជ្ជាយុទ្ធសាស្ត្រ ដើម្បីបង្កើនចំនួនមិត្ត ឲ្យបានច្រើន រហូតដល់ចំនួនជាងពីរសែនពីរម៉ឺននាក់ ។

សហប្រតិបត្តិការយ៉ាងជិតស្និទ្ធរវាងកងទ័ព អ្នករដ្ឋការ ព្រះសង្ឃ ប្រជាពលរដ្ឋនិងយុវជន ជាហេតុបណ្តាលឲ្យមានឧបសគ្គយ៉ាងខ្លាំងពុំអាចឲ្យពួកចចិឲ្យក្លងបានស្រួលឡើយ ។

កងទ័ពយើងឈ្នះសង្គ្រាមចិត្តសាស្ត្រ ដោយសារពលរដ្ឋយល់ថា យុទ្ធជនជារឿកការពារជាតិពិតប្រាកដ ហើយយួនកុម្មុយនិស្តជារឿកឈ្លានពានដ៏សាហាវយង់ឃ្នង បានកាប់សម្លាប់លួចប្លន់ប្រជារាស្ត្រស្លូតត្រង់និងព្រះសង្ឃ ដែលពុំព្រមធ្វើសហប្រតិបត្តិការគាំទ្រពួកវា ។

ខាងផ្នែនយោបាយវិញ សង្គ្រាមតស៊ូរបស់ខ្មែរក៏ត្រូវគេទទួលស្គាល់ថា ជាសង្គ្រាមរំដោះជាតិពិតប្រាកដ ។

ក្នុងផ្នែរាបអន្តរជាតិ ក្នុយឆ្នាំកន្លងទៅនេះ មតិប្រជារាស្ត្រក្នុងសាកលលោកជឿជាក់ថា គ្មានចំចាំងរវាងខ្មែរនិងខ្មែរគ្នាឯងទេ ។ ម្ខាងទៀត អង្គការសហប្រជាជាតិបានទទួលស្គាល់រដ្ឋាភិបាលស្រោចស្រង់ជាតិ ដែលមានលោកឧត្តមសេនីយលន់-នល់ជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ដែលបានតែងតាំងមុនថ្ងៃ ១៨ មីនា ១៩៧០ ហើយពុំបានទទួលស្គាល់ « រាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិ » ដែលសីហនុបានបង្កើតឡើងនុសច្បាប់នៅបេកាំង ជាបន្តាប់មកទៀតនោះទេ ។

ហេតុនេះ ក្រោយពីការប្រយុទ្ធយ៉ាងអង់អាចបានអ្វីយឆ្នាំមក កងទ័ពជាតិយើងបានទទួលជ័យជំនះដ៏សំខាន់ ។ លើទឹកមិនឲ្យឈ្លានពាន ដែលនឹងនសាការពាររដ្ឋខ្មែរទៅកាន់ជោគជ័យជាស្ថាពរនៅមិនបាប់មិនខាន ។

តាំងពីមានពលទាហានចំនួនតែ ៣៦ ៣នាក់ ដែលខ្លះសព្វាវុធនិងសម្ភារៈសឹក រហូតដល់មានពលទាហានចំនួនជាងពីរសែននាក់ ប្រកបដោយអាវុធទំនើប ។ និងសម្ភារៈសឹកគ្រប់គ្រាន់សព្វថ្ងៃ តើមានឧបសគ្គអ្វីមកទប់ពុំឲ្យកងទ័ពខ្មែរឈ្នះពួកយួនកុម្មុយនិស្តបានឬ ?

ពុទ្ធិការជាភស្តុតាងដ៏ប្រសើរដែលយើងបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ពាក្យបញ្ជាក់ឲ្យឃើញច្បាស់ថា ពួកឈ្លានពានជិតដល់ថ្ងៃអង្គារហើយ ។

		to be poisoned by
		a kind of Cambodian stew
		a sour ingredient
		sour stew
		a kind of sour fruit
		poisoned; to poison
๖.๐๕		It was at that place that the Thai were poisoned by the Khmer, and it came from that [illegible] poisoned [illegible] beef stew.
		to lure
๖.๑๐		what did they do to get the Thai to the place where they could be lured into eating it?
		then, at that time
		to cook rice; to plant
		to look like
		to start to do
		to be together, as in a group
		to run very fast (from fear)
		to gallop
๗.๐๕		At that time the Khmer knew that the Thai were coming, so they cooked food, and when it looked as if the Thai were arriving, they all pretended to run away.
		the citadel of Lovek (ancient Cambodian capital after Angkor)
๗.๑๐		By the way, I just thought of the story of when the Thais took the citadel of Lovek.
		to clear forest
		bamboo
๗.๑๕		[illegible]

ឥឡូវនេះ — In fact, really
ទៅមុខទៀត — For, into the future
ពេល — when
ម្តង — time

១០ ទេបើ . ឥឡូវនេះ តាំងពីគេឃើញ ទើបក្មេងស្រីនោះ ដឹងថាលុយរបស់គេ ដែលធ្វើអំពីឫស្សីមានតម្លៃ ប៉ុន្តែនៅតែមិនទាន់ដឹងថា គេយកលុយទាំងនោះទៅចាក់ តាមរន្ធនេះដើម្បីអ្វីនៅឡើយ។

Well in fact, one wouldn't be very surprised when one saw lots of gold in the shape of bamboo like that.

កាស — a chip (e.g., poker chip)
ជាច — to scatter, sow

១១. ចុន្តែ . ប៉ុន្តែបងគួរសំ មិនដឹងក្តីថា ស្បែកជាន កាសហាសនោះ ពីណាទៅជាចនៅក្បែរបង្គន់នោះ។

But I still wonder where the Thais got the gold chips from to scatter all through the fence.

ម៉ង — time, instance

១២. ទេបើ . ប៉ុន្តែតាមរបៀបណាមានតែ ម៉ងហ្នឹងទេដែលយើងចាក់ រកនោះ។

Probably that was the only time we lost out to them.

BEST COPY AVAILABLE

អាចយកបានក្នុងប្រតិបត្តិការស៊ើប

NOTES FOR THE DIALOGUE

Sentence No. 8.

The term ប្រាស់ is used to refer to a situation where many sticklike objects, e.g., nails, pointed sticks, or bristles on a hairbrush, stick out of a surface. Thus, when many people fall on their backsides with their legs sticking up in the air, the appropriate way to describe the effect is to compare them to a hairbrush or a bed of nails.

Sentence No. 9.

This sentence is rather colloquial. In a slightly more formal style it would read រហែងធ្វើបែបជាឧកញ៉ាឧកញ៉ាស្ទើរបើយ រហែងយកនាមបញ្ហូតឱ្យស្ទើរកិត។ The first ជាន់ indicates that what follows is a result of ជាន់ and the second is a main verb 'to get.'

Sentence No. 9.

The verb phrase ជាប់បន្លោត 'to be lured' is like others in a limited set that also includes ជាប់ឧបាយ 'to be tricked' and ជាប់ប្រឡាស់ 'to be conned (into).' Although the English translation is passive, the Cambodian structure is active. A different translation might be '(he) lost out (because they) lured (him).'

Sentence No. 10.

Needless to say, this sentence is not historical fact but merely represents ឆាយ's wishful thinking.

អ្នកប្រយុទ្ធកាំភ្លើងធំ

BEST COPY AVAILABLE

DRILL ONE: Transformation

ក.

ក ...

(ក្បាច់)

ខ ...

MODEL:

T: We Khmer haven't often been defeated without a good fight. (expatriate)

S: We Khmer were originally very capable; we haven't often been defeated without a good fight.

ក. ...

(គឺទាំង)

...

ខ. ...

(ប្រយុទ្ធ)

...

ក. ...

(ស្លូតត្រង់)

...

ឃ. ...

(ភាព)

...

ង. ...

(គឺ)

...

DRILL TWO: Substitution

ក.

ក ...

(ខ្មែរស្គាល់ប្រទេសណា)

ខ ...

MODEL:

T: They've seldom been defeated without a good fight (to recognize any country)

S: They seldom recognize any country for ally reasons.

...

ក. ...

...

ខ. ...

...

ឃ. ...

...

ង. ...

...

ច. ...

...

ឆ. ...

...

DRILL FIVE: Substitution

DRILL SEX: Substitution

DRILL LEVEL: [illegible]

DRILL EIGHT: Pronunciation

ក.

ក. [illegible]

ខ. [illegible]

:

:

:

ក [illegible]

ខ [illegible]

គ [illegible]

ឃ. [illegible]

ង. [illegible]

ច. [illegible]

ឆ. [illegible]

ជ. [illegible]

ឈ. [illegible]

ញ. [illegible]

ក.

ក. ប៉ុល មានការភ័យខ្លាច តែគាត់ធ្វើ
ដូចជាមិនខ្លាចទេ។

ខ. ខ្ញុំមិនចង់ទៅផ្សារទេ ព្រោះវាឆ្ងាយ
ហើយក៏ត្រជាក់ដែរ។

គ. គាត់យំដូចជាក្មេងតូចដែរ
ដែលមិនសុខចិត្តនឹងអ្នកដទៃ
ដណ្តើមយកប្រដាប់ក្មេងលេងរបស់គាត់
ដូច្នោះដែរ។

ឃ. យើងមិនអាចស្រាយបានទេ ព្រោះវាស្មុគស្មាញ
ពេកដែរ។

ង. គេជាប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ តែមិនមែន
ជាបងប្អូនបង្កើតទេ។

ច. ស្រុកយើងមានសន្តិភាព តែប្រជាជន
ក្រីក្រណាស់។

ឆ. ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវទៅឬមិនទៅទេ
ព្រោះខ្ញុំមានការជាច្រើន។

ជ. ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវទិញឬមិនទិញទេ
ព្រោះថ្លៃណាស់។

ឈ. ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវទៅឬមិនទៅទេ
ព្រោះមានការជាច្រើន។

ញ. ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវទិញឬមិនទិញទេ
ព្រោះថ្លៃណាស់។

DRILL EIGHT: Pronunciation

ក.

ក. [illegible]

ខ. [illegible]

MODEL:

T: Ep Pol were apprehensive, but he
never pretended to put away.

: Maybe they saw Pol apprehensive,
but he never pretended to put away.

ក. ប៉ុល មានការភ័យខ្លាច តែគាត់ធ្វើ
ដូចជាមិនខ្លាចទេ។
គេប្រហែលជាឃើញប៉ុលមានការភ័យខ្លាច
តែគាត់ធ្វើដូចជាមិនខ្លាចទេ។

ខ. ខ្ញុំមិនចង់ទៅផ្សារទេ ព្រោះវាឆ្ងាយ
ហើយក៏ត្រជាក់ដែរ។
គេប្រហែលនឹងគិតថាខ្ញុំមិនចង់ទៅ
ផ្សារទេ ព្រោះវាឆ្ងាយ ហើយក៏ត្រជាក់ដែរ។

គ. គាត់យំដូចជាក្មេងតូចដែរ
ដែលមិនសុខចិត្តនឹងអ្នកដទៃ
ដណ្តើមយកប្រដាប់ក្មេងលេងរបស់គាត់
ដូច្នោះដែរ។
ប្រហែលជាគេឃើញគាត់យំដូចជាក្មេង
តូចដែលមិនសុខចិត្តនឹងអ្នកដទៃ
ដណ្តើមយកប្រដាប់ក្មេងលេងរបស់គាត់
ដូច្នោះដែរ។

ឃ. យើងមិនអាចស្រាយបានទេ ព្រោះវាស្មុគស្មាញ
ពេកដែរ។
ប្រហែលជាគេគិតថាយើងមិនអាចស្រាយ
បានទេ ព្រោះវាស្មុគស្មាញពេកដែរ។

ង. គេជាប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ តែមិនមែន
ជាបងប្អូនបង្កើតទេ។
ប្រហែលជាគេគិតថាគេជាប្អូនប្រុស
របស់ខ្ញុំ តែមិនមែនជាបងប្អូនបង្កើត
ទេ។

ច. ស្រុកយើងមានសន្តិភាព តែប្រជាជន
ក្រីក្រណាស់។
ប្រហែលជាគេគិតថាស្រុកយើងមាន
សន្តិភាព តែប្រជាជនក្រីក្រណាស់។

ឆ. ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវទៅឬមិនទៅទេ
ព្រោះមានការជាច្រើន។
ប្រហែលជាគេគិតថាខ្ញុំមិនដឹងថា
ត្រូវទៅឬមិនទៅទេ ព្រោះមានការជា
ច្រើន។

ជ. ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវទិញឬមិនទិញទេ
ព្រោះថ្លៃណាស់។
ប្រហែលជាគេគិតថាខ្ញុំមិនដឹងថា
ត្រូវទិញឬមិនទិញទេ ព្រោះថ្លៃណាស់។

ឈ. ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវទៅឬមិនទៅទេ
ព្រោះមានការជាច្រើន។
ប្រហែលជាគេគិតថាខ្ញុំមិនដឹងថា
ត្រូវទៅឬមិនទៅទេ ព្រោះមានការជា
ច្រើន។

ញ. ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវទិញឬមិនទិញទេ
ព្រោះថ្លៃណាស់។
ប្រហែលជាគេគិតថាខ្ញុំមិនដឹងថា
ត្រូវទិញឬមិនទិញទេ ព្រោះថ្លៃណាស់។

DRILL NINE: Substitution

ครู

ก. [illegible]
(ศิลปสุวัณ ฮึด)

ข. ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสไม่ควรจะยอมให้หลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสไม่ควรจะยอมให้หลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยเลย

T: In fact both they and we didn't think even we let it. (to
[illegible]; work)

S: In fact both they and we didn't
suspect anything when we knew it.

ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสไม่ควรจะยอมให้หลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย

ก. เมื่อ ๆ
ฝรั่งเศสเมื่อหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสเมื่อหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

ง. ปรึกษา
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

ค. ปฏิบัติ ยากยิ่ง
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

ฆ. เมื่อแรกเริ่มเดิมที ก็ดี
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

ง. ปฏิบัติ ตาม
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

จ. ขาด ไหนดี
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสได้ปรึกษาหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

DRILL TEN: Transformation

ครู

ก. [illegible]
(ศิลปสุวัณ ฮึด)

ข. ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
(ศิลปสุวัณ ฮึด)

MODEL:

T: The Thai took the Citadel of Lovek.
(tricked by the Thai)

S: We shouldn't have been tricked by the Thai into letting them take the Citadel of Lovek at all.

ก. ธุรกิจการค้าขายของเรา ๆ
(ของคนจีนทั้งนั้น)
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

ง. การปลูกฝ้ายของเรา ๆ
(ของพวกอินเดีย)
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

ค. ธุรกิจเรื่องการส่งออกของเรา ๆ
(ของพ่อค้าต่างชาติ)
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

ฆ. ธุรกิจการค้าขายของเรา ๆ
(ขึ้นอยู่กับเขาทั้งนั้น)
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

ง. การบริหารของเรา ๆ
(มีปัญหามาก)
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

จ. ระบบการปกครองของเรา ๆ
(ล้าสมัยมาก)
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทย
ฝรั่งเศสหลอกเอาป้อมเลเวกไปจากไทยนั้น

READING PASSAGE 2

លិខិតកិច្ចការលេខ ១
របស់លោក ចេង-សាយ៉ុំ ជីនខេត្តក្រចេះ

តាមពត៌មានពីខេត្តក្រចេះមកថា ពេលវែលម៉ត្រយៀកកុងនិងយៀកណាមខាងជើងបានចូលមកយកម៉ូមខេត្តក្រចេះនោះ លោកចេង សាយ៉ុំជីន បានប្រើលិខិតសឹកធុនលេខ ១ ពីដកម៉ត្រចេញនិងដកខ្លួនគ្រឿងអាវុធ-ឃុទ្ធភណ្ឌ ចេញពីបន្ទាយរស់ក្នុងពេលវែលឥតប្រយុទ្ធខេត្តរួចគ្រឿងអាវុធ-ឃុទ្ធភណ្ឌនិងម៉ត គឺលោកបានយកទៅដាក់នៅកោះទ្រង់ វែលពុំមែនជាមីអត្ថបញ្ហាការខេត្តក្រចេះឡើយ ។ ឯបង្ហោបាយការពារខេត្តមានតែទាហានបង្គិចបង្គួច និងកូម៉ង់ដូត្រូបត្រៀនហើយនិងសិស្សសាលា ។ ការធ្វើឲ្យក្រាត់ព័ទ្ធម៉ូមខេត្ត ឥតបានធ្វើទេ ។ ម៉ូមខេត្តបានទៅជាម៉ូមដូចឯ្ងារដំណាំតែឥតរបង។

ដល់ពេលម៉ត្រយៀកកុង និងយៀកណាមខាងជើងចូលមក លោកចេង-សាយ៉ុំជីន និងកងម៉ត្រសម្រាប់ការពារខេត្តក្រចេះទៅនៅកោះទ្រង់ឯណោះទេ ឥតបានប្រកួតរឹងរឹត យៀកកុង និងយៀកណាមខាងជើង ពីដំបូងដែរ ជាមួយនឹងកងកូម៉ង់ដូត្រូបត្រៀន ឬ ជាមួយនឹងទាហានបង្គិចបង្គួចនោះទៀត ។

ទៅពេលវែលយៀកកុងចូលមកវាធ្វើយ៉ាងដូចជាគេចូលស៊ីដំណាក់ក្នុងចំការឥតរបងអ៊ីចឹងដែរ ។ លុះម៉ត្រយៀកកុងចូលមកពេញម៉ូមខេត្តហើយ ទើបលោក ចេង-សាយ៉ុំជីន ធ្វើជាឲ្យទាហានចាប់ពីកោះមក ដែលទុកជូនជាសញ្ញាហៅម៉ត យៀកកុងនិងយៀកណាមខាងជើង ឲ្យទៅយកសម្ភារៈសឹក និងស្បៀងអាហារនៅឯកោះទ្រង់ឯណោះចុះ លោករៀបចំទុកជូនស្រេចហើយ ។ យៀកកុងក៏បានឆ្ពងទៅយកសម្ភារៈសឹក នៅកោះទ្រង់នោះអស់ទៅ ។ ចំណែកកងម៉ត្រលោក ចេង-សាយ៉ុំជីន ក៏រត់ខ្ចាត់ខ្ចាយជាមួយនឹងលោក ចេង-សាយ៉ុំជីនរួចអស់ទៅ ។

ចំណុចនេះហើយ ដែលគុណាការសឹកត្រូវយកមកវិនិច្ឆ័យ ក្នុងការសំរេចទោសលោក ចេង-សាយ៉ុំជីន ជាអ្នកប្រើកិច្ចការលិខិតសឹកធុនលេខ ១ ។

NOTES FOR READING PASSAGE 2

Column 1 Line 1: This sentence will be clearer if you begin it as follows:
តាមពត៌មានពីខេត្តក្រចេះមក គឺថា...

Column 2 Line 7: The word គឺ is here added to set off the topic of the sentence
ប្រសិនបើអ្នកមិនបានបន្ថែមពាក្យនេះទេ

READING PASSAGE 3

ល្បិចកិច្ចកលខាង យុទ្ធសាស្ត្រធុនលេខ ១

ក្នុងពេលដែលលោកមេម៉ត់ដឹងថា យៀកកុង និងយៀកណាមខាងជើងឆ្លងទន្លេបក វាយប្រហារ បន្ទាយរបស់ លោកហើយ លោកក៏បណ្តោះយកគ្រឿងអាវុធ ឃុទ្ធភណ្ឌ និងសម្ភារៈសឹកផ្សេង។ ព្រម ទាំងស្បៀងអាហារ និងកងម៉ត់ចេញពីបន្ទាយទៅដាក់មុកក្នុងចិ ១ ដែលពុំបានរៀបចំមុកជាចិប្រយុទ្ធឲ្យបានមុនខ្មែងចូលបកចំនួនពីរឬបីថ្ងៃ រួចជាស្រេច ។

លោកមុកទាហានបង្កិចបង្ខិចឲ្យទៅតចិងខ្មែងដោយអស់សង្ឃឹម ។ ឯពួកទាហានមួយផម្សៀងនេះ កាលបើម៉ត យៀកកុង និងយៀកណាមខាងជើងចូលបកដល់ហើយ ក៏បាញ់អបង្កិចបង្ខិច រួចដាក់មេដាយតែម្តងទៅ ។

ចំណែកខាងលោកមេម៉ត់ដែលបាត់សំរេចទុកលុយយ៉ាងសំខាន់នេះហើយ ក៏តែងបាញ់ បំផ្លោងពីចម្ងាយមក ស្ទើរ តែ កក្រើកដី ។ ដល់ខ្មែងចូលមកក្នុងបន្ទាយ មិនឃើញអី ក៏តែងទម៉ិតភ្លែតទៅព័ទ្ធយក គ្រឿងអាវុធ-ឃុទ្ធភណ្ឌ និងសម្ភារៈសឹក ផ្សេង ។ ព្រម ទាំង ស្បៀង អាហារ ទោះ អស់តែម្តងទៅ ។ លោកមេម៉ត់ក៏ទៅ ទាហាន រត់ខ្ចាត់ ខ្ចាយ អស់ រលីង តែ ម្តង ទៅ ។ ទាហានរបស់លោកឥតស្ងៀមឧន ស្ងាប់មេ ព្រោះតែលោកបានប្រើល្បិច កិច្ចកលខាងឃុទ្ធសាស្ត្រធុនលេខ ១ ទៅ ហើយ ។

ល្បិចកិច្ចកលបែបនេះ ពួកអស្ចារ្យ ណាស់ បើយៀកកុងចូលបកអ្នកចាំ ភ្នំពេញ មេម៉ត់ភ្នំពេញគ្រាន់តែប្រើល្បិច កិច្ចកលនេះទេ។ យើងមានជ័យជម្រះ ឥតថាចំខ្វល់អីតស៊ីងវាធ្វើអ្វីទេ ។ នេះ ជា ល្បិច កិច្ច ក លខាង ឃុទ្ធ សា ស្ត្រ ធុន លេខ ១ ។

NOTE FOR READING PASSAGE 3

Column 1 Line 9: The adverbial phrase ជារៀងរាល់ means ជានិច្ច.

VOCABULARY

ការប្រតិកម្ម	the reaction makes one [illegible]
កណ្តាលវាល	[illegible]
* កណ្តាល	[illegible]
កណ្តាល	Kandal (name of the province surrounding Phnom Penh)
*ការ	a help (e.g., [illegible])
កុម្មង់ទ័	volunteers who receive [illegible]
ការដាំឆ្នាំង	Kandal Chhnang (Cambodian province)
ក្រចេះ	Kratie (Cambodian province)
* ក្រសាំង	a kind of sour fruit
ខ្វល់ពោះ	to feel faint and dizzy
ខ្លះ	to worry
ខ្លួនឯង	[illegible]
ខ្លះ	like, such
ខ្លាច	to get or be afraid [illegible]
ចង្កឹះ	[illegible]
ចិត្តសាស្ត្រ	psychology
ចាំណាំ (<ចាំ)	to remember; [illegible]
ច្បារ	vegetable garden
ច្រកត	to force-feed
* ច្រកកន្សៀម	Crore Siem (place name)
ជាន់ស្រទាប	[illegible]
ជឿជាក់	to really believe
* ដំបូងឡើយ	until, unimportant, [illegible]
* ដំបូង	[illegible] in ដួយដំបូង [illegible]
ដាំ	to cook rice, to parch
ណាំង - ហ្គឺង	[illegible] (broken)
ត (ដើម)	to oppose, fight against
តស៊ូ	to struggle
តស្សាការ	[illegible]
* ថ្ងៃរបស់ពួកគេ	For every person there is thought to be one particular day of the week that is especially dangerous to him (i.e., when he is more likely to suffer dire consequences, such as to die, etc.). ថ្ងៃរបស់ពួកគេ refers to that day and to the days immediately preceding and following it.
ទីលំនៅបណ្តោះអាសន្ន	[illegible]
ទីស្នាក់ការកណ្តាល	[illegible]
ទំនើប (<ទឹប)	modern, up-to-date
ធូរឃ្មុយ (ឃ្មុយ CC)	[illegible]
ធ្លុះ	to lose, relaxed, easy
នៅយ៉ាងម៉ាន	in fact, really
ទីបំផុត	finally, in the end
បញ្ចប់ (<ចប់)	to finish
រាំភ្ជា	to do together, to do as a group; to get more than [illegible]
បន្លាក	to lure
បន្លាះ (<ដោះ)	to liberate; to solve; to surreptitiously take from one place and give to another
បន្ទាប់	next, next to
បាច	to scatter, [illegible]
បះនឹងក្រោង	to fall on one's backside with legs sticking [illegible]

សហប្រតិបត្តិការ cooperation (formal)
សាកលនគរាភ the whole world; all the

សាកល universal, universe, [illegible]

សាហាវ fierce, savage
សឹក military, pertaining to war
ទន្លេបាត Siem Reap (Cambodian province)
ស្រុះស្មា to be united, all together
ស្រុះ all together
ស្តឹក four hundred (six measurement)(= ១០ ស្លុង)

អង់អាច brave, fearless
អន់សន្ធឹង completely gone
អាន់ឆឹង completely gone, barren (restricted distribution)
អន្ទាប់ great, magnificent
អាវុធយុទ្ធភណ្ឌ weaponry
យុទ្ធភណ្ឌ [illegible] military equipment
ភណ្ឌ equipment
ឥស្សរ [illegible] free, noble
អ៊ីចឹង like that, thus
អន្ទាល ឬ អន្ទាលខ្ទក្ខ to make trouble for, have trouble

[illegible]

[illegible]

[illegible]

សង្ខានុក្រម

ខ្មែរ-អង់គ្លេស

CAMBODIAN-ENGLISH

GLOSSARY

ឝ

ក្រម	F	utterance, text (literary)	
ក្រមខណ្ឌ	/kramaa khan/ F	section, part, clause	
ក្រឡា	B/R	(marketing) basket	
ក្រឡាស	B25	(sleeping) mat	
ក្រសរ	F12	to press (usually used for time)	
ក្រសួង	B/	ministry	
ក្រសួងទេសចរណ៍	F14	a place where tribes are easy to come by	
ក្រសួងអប់រំ	B/	office, place of work	
ក្រុម	B/	group (1/2)	
ក្រូច	B22	towel	
ក្រូចមាត់		napkin	
ក្រូចមុខ		handkerchief	
ក្រូចសង្ឃ	B47R	a scarf over which spells have been said which protects the wearer from harm	
ក្រប	B25	to bury; to be buried or ritual	
ក្របាច	B25	to set a line	
ក្រាល	B11	boat	
ក្រឡេងអាកាស	B10	airplane	
ក្រាលយន្តហោះ	- prote?akaa B25	jet plane	
ក្រុងកម្ពុជ	P8	Cambodia (lit.)	
ក្រុងកោះ	/kraom kaoh/ P7	Chief of	
ក្រុមប្រឹក្សា	P7	area of South Vietnam formerly belonging to Cambodia	
ក្រុម	P1	action, result, consequence	
ក្រុមការ	/kraom kaa/ P1	result of work	
ក្រមុំចិត្ត	/kramoe?chit/ P7	[illegible]	
ក្រមសិទ្ធ	/kammasaet/ P7	property rights	
ក្រុមប្រឹក្សាជាតិ	P10	cndre, politburo	
ក្រុម (ក្រ)	P11	rarely, seldom	
ក្រឹត្យ (ក្រិត)	P10	limit	
ក្រញាច (ក្រាច)	P1	fear (n.); to cause to fear	
ក្រអូន (ក្រអូ)	P1	stupid, ignorant; ignorance	
ក្រមាំង (ក្រមាង)	B11	strength, power	
ក្រ (អ)	P9	agentive suffix with certain roots	
ក្រណា	P14	case, instance	
ការងារ	/karoeng/ P7	duty, something required, matter, act, cause, reason	
ការិយាធិប្បី	P7	duty, function, role	
ការ	P8	trick	
ការច្នៃប្រឌិត	P8	trick	
កសិ	/kasae?/ P9	pertaining to land and farming	
កសិករ	/kasae?kɔɔ/ P9	farmer, peasant	
កសិរាស	/ka?saen/ P8	witness	
កសិរាស្ត្រី	P8	witness	
កាក	P12	crow (literary)	
កាកបាទ	/kaakabaat/ P12	crow's foot (formal); name of the diacritic ◌	
កាកបាទក្រហម	P12	Red Cross	
កាច	B/	fierce, mean	
កាច	B50	to break (a stick, twig), to snap off	
កាណាដា	B4	Canada	
កាណុង	B4/	cannon	
កាណូត	B4/	motorboat	
កាត	B4	card, ID card	
កាត	B25	to cut, briefly	
កាត់ទោស	P8	to sentence	

កាត់សក់	B2C	to cut hair, get a hair cut
កាត់ឧទ្ធរណ៍		to file an appeal, to file a lawsuit, to give a verdict
កាប់	B1	to grasp, to hold, to carry in the hand; towards, to
កាន់តាម	B1	to be in charge of, to run (e.g., a business)
កាន់ប្ដី	F1	lead into one another
កាន់តែ	B1F	increasingly
កាន់តែ ៗទៀត	B1C	increasingly
កាន់បាត	P10	to be a host
កាន់អំណាច	P	to be in power, to have power
កាប់	B1;L	to cut, hack (with an ax or cleaver)
កាប៉ូរាល	F1R	corporal, foreman, strawboss (not an official title)
កាយ	F11	body (formal)
ការ	B30	to marry, wedding; work, affair, activity
ការ	B1	work, matter, nominalizes verbs
ការខូចខាត	B12	damage, casualty
ការងារ	B1CL	labor, work, job
ការចេះដឹង	F2	knowledge
ការជប់លៀង	B1CR	a party
ការដឹកនាំ	F4	leadership, transportation
ការពិសោធន៍	B4CL	experience
ការយឺតយ៉ាវ	P	delay
ការហាត់	B1	a drill
ការណ៍	B1L	business, matter
ការពារ	B1C	to defend, protect
ការពារកុំឲ្យ	B12L	to prevent ... from + verb
ការកាត់	F1	karate
ការិយាល័យ	F1C	office (formal)
ការិនី	F1	worker (formal)
ក្បាច	F1	quick wash of woven leaves, smaller than a ផាវ
ក្រោ	B12	when (past); then
ក្រោយមក	B2C	when, whenever
ក្រោយពីដែល នេះ	B-C	in the past few...
ក្រោលបើ	F-	if, when, whenever
ក្រាល ទេស	/kraal?teeh/ P3	circumstance
ក្រាស	F1C	a chip (e.g., poker chip)
ក្រដាសឆ្នាំ	B1	newspaper
ក្រហូ	B1	coffee
កិច្ច	I	work, matter, job; nominalizer
កិច្ចការ	/kecca/ B1C	job, work, matter
កិច្ចសន្យា	F	contract
កិត្តិយស	/ceh'yoh/ B-/R	honor; honored, of honor
កិន	F1;	to grind, to mill
កីឡា	B1CL	sports
កុន	B	movie picture
កុម្ភៈ	/komPa?/ B1C	February
កុម្មង់ដូ	F1	commando, volunteers who assume paramilitary duties
កុម្មុយនីស្ដ៍	B1	communist
កុសល	F1;	good fortune (formal)
កូន	B1	child; small children
កូនក្មួយ		
កូនកាត់	B1	mulatto, Asian
កូនប្រសា	B1C	son or daughter-in-law

កុងភ្ញៀ
កុងសិស្ស
កុងរោម
កុង
កុងកាប
គង
គាង
គង
គងគន្លឹង
គងគង
គាច
គាចរកាច
គាន
គាង
គាង
គាងសិម
គាងស្ងៃ
គាងអ៊ី
កុំ
កុំនែង កុំអ៊ី

កុងកាប់ឃ
កុងអ
កុងសាលាគេ
កន្ទាល (-ខ្នុង)
កន្ទាយ (-ខ្នាយ)
កន្លើត
កន្លៅ (-ខ្លួន)
កន្លែង (-ខ្លង)
កន្លះ (-ខ្លះ)
កន្លែង (-ខ្លង)
កន្លែងឆ្នាំង
កន្លែងធំ
កន្លះ (-ខ្លះ)
កន្ទិស
កន្តុង+ verb
កន្តុងនែង+ verb
កន្ទួស
កន្ទុយ
កន្ទុយរបើង
កន្ទុយដៃ
កន្ទេល
កន្ទឹង
កន្លាស់ឡើ

(even) ... yet
...
...
'
'
'
'
to be not yet ...
to be in the process of
be in the process of
sweat, high point
place of muscle
calf (leg)
forearm
thigh
limit; to limit
a coward

កំហុស F14 error, fault, mistake

កាដូ

កាដូកាង (=កដ្ដាង) B42

កាន់ទុស (=ខ្ពើមឆ្អើម) F14 detestable, loathsome, abominable, and dirty

កាប៉ាល់ B middle, center

កាបិត B2c knife

កាភ្លើង B4h gun, firearm

កាន់ភ្លើងវេស B carburetor, glass

កាន់ភ្លើងការបើង B4 gasoline

កាន់ភ្លើងចាក់ប្រេងម៉ាស៊ីន B4 gasoline carburetor

កាន់ភ្លើងចាប់ហ្គាស B4 gaslight

កាន់ភ្លើងស្ងប់ប្រមាំ B4 gaslight

កាន់ភ្លើងយន្ដ B47 machine gun

កាប៉ូង (=កាបិកាង) B42 tin

ក្លាត B2c to relax with the tongue; to roll, to knead, to mix with one's hand

ក្លាម B3h crab

ក្លាន B27 bottom, plank

ក្លានខ្នើង B7 mainmast

ក្លិ B6 motive, effect, plan

ក្លិ ក្លិ F7 whether ... or...

ក្លឹ B1 hot, warm; to have a fever

ក្លឹក្រពាយ F7 angry

ក្លង B2 to; until +(time word)...ក្លង ពេលនេះ from time to time

ក្លងចិត្ដណោះ B24 among

ក្លងពេលថ្មីៗនេះ B27 recently, lately

ក្លងរយ B24 during

ក្លាត B22 to return

ក្លាតដាតិ B22 to return one's country

ក្លាស

ក្លាសឧច្ចស, ឧច្ចត B2

ក្លាសហាត់ B

ក្លាសល្ងាច B

ក្លាន F14 pain, compassion, sorrow, hope and expectation

ក្លាន

ក្លានទង្វើ F13 repentance, thanks, love

ខ័ន្ធ B20 car door, part of a vehicle

ខ្មាះក្មាយ F13 to kill, murder, destroy people, animals, plants, elements

ខ្ចី B13 nephew or niece

ខ្ចក B13 designating an in-law of an ascending generation

ខ្ចង B2 to be young; child, young person

ខ្ចងៗ B2 children (in general), young people; the young generation

ខ្ចងបំរើ a servant

ខ្ចិ B1h poor

ខ្ចិ + verb B42 seldom; takes a long time to + verb

ខ្ចាត B18 dirty

ខ្ចាច B28 evil, risk, devil, taboo

ខ្ចាចតំណែ B28 fingernail

ខ្ចានេះ F10 Kratie (Cambodian province)

ខ្ចាញ់ F10 claw, nail; grip

ខ្ចាស B4 paper

ខ្ចាសសុំការ B27 a form for applying for work

ខ្ចេះ F5 crime

ក្រសួង
ក្រសួងឧស្សាហកម្ម
ក្រសួងការបរទេស
ក្រសួងមហាផ្ទៃ
ក្រសួងសុខាភិបាល
ក្រសួងអប់រំ
ក្រសួងការងារ
ក្រសួងសាធារណការ
ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
ក្រសួងសង្គមកិច្ច
ក្រសួងយុត្តិធម៌
ក្រសួងសាធារណការ
ក្រសួងការងារ

ខ័ណ្ឌ
P: limit, period, partition

ខាង
N: side

ខាងក្រោយ
B2: behind

ខាងក្រៅ
B: outside, foreign, abroad, outsider

ខាងឆ្វេង
B2: left side

ខាងមុខ
B: in front

ខាងលើ
B: up, above, upstairs

ខាងស្តាំ
B2: right side

ខាន
B: to fail, to miss

ខាឧខាំង
FIL: to prevent (connotation: if someone cannot do something, he will not let any one else do it either), to shut off

ខ្ចាយ	P10	to be dispersed in all directions
ខ្ចី	P	to borrow
ខ្ចៅ	P	green, young, fresh
ខ្ចាប់ (ជំងឺ)	P	infants. fire (.ure)
ខ្ចាបខ្ចួន	P	long-lasting, resistant, persistent
ខ្ចិល	B10	lazy; to not feel like...ខ្ញុំខ្ចិលទៅ I don't feel like going
ខ្ញុំ	B1	I, me, mine (ordinary or formal style)
ខ្ញុំ	B	servant, slave
ខ្ញុំកណ្ដុះ	B8	servant, slave
ខ្ចប	B 2	hat
ខ្ចឹប	B14	a member of the onion family
ខ្ចឹបជាតិ	B14	onion (round)
ខ្ចឹបស	B14	garlic
ខ្ចុះ	P14	pus
ខ្ចុច	P12	shattered, completely broken
ខ្ចុង	B 2	bank
ខ្ចុង	B	classifier for round & tall buildings
ខ្ចង់ខ្ចាស់ (ខ្ចង់ ល)	B2	aim, ambition
ខ្ចាស់	B	bull, clan
ខ្ចើប	P14	to be disgusted
ខ្ចាស	P	to be ashamed, shy
ខ្មែរ	B2	Cambodian, Khmer
ខ្មែរកម្ពុជាក្រោម	B	Cambodian who live in the Mekong Delta area of South Vietnam
ខ្មែរក្រោម	P12	ethnic Cambodians living in South Vietnam
ខ្មែរនិយមរស្មុច	P	royalist Khmers
ខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ	B 2	Free Khmer (name of an anti-Sihanouk group that worked out of South Vietnam)
ខ្មែរបន្តិយកម្ម		Khmerouperiyakam
ខ្មែរបន្តិយកម្ម	P10	Khmerization
ខ្មោច	B10	corpse, ghost, dead person; the late ....., ខ្មោចសាកសុខ the late Mr. Sok
មិនខ្មោច	P10	no use, useless
ខ្មោចនិយម	P10	an illusory or dreamlike
ខ្យា	P2	black
ខ្យល់	B	wind
ខ្យាំង	B16	enemy
ខ្យល់	B	wind, breeze, air
ខ្យល់ព្យុះ	P 1	typhoon, hurricane, storm
ខ្យល់ភ្លូច	B 1	tornado
ខ្យល់ចាប់	P1L	to feel faint and dizzy
ខ្លា	B04	tiger
ខ្លាឃ្មុំ	B05	bear
ខ្លាច	P1	to fear, to be afraid
ខ្លី	B23	short
ខ្លួន	B1L	body, oneself
ខ្លួនឯង	B14	(by) oneself
ខ្លៅ	P1	stupid, ignorant
ខ្លាំង	B14	loud, strong
ខ្លះ	B	some (pluralizer)
ខ្វល់	P10	to worry
ខ្វៃ	B15	to roast (Chinese style on a spit)
ខ្វះ	B	to miss, to lack
ខ្ចាត់	P14	pour, pitiable
ខ្ចាច់	B 4	sand
ខ្សែ	P1	line, string

ខ្សែក្រវាត
ខ្ទាស់

ក

កក្រើក
កង
កណ

កណៈកម្មការ
កណៈកម្មការនៃ
ជាតិនៃបដិវត្តន៍ក្រីក្រ

កណៈកម្មាធិការ
(កម្ម.អធិការ)

កណៈកម្មាធិការ
រួមតិមន្ត្រី

កណៈបក្ស
កណៈប្រតិភូ
កណៈរដ្ឋមន្ត្រី

កត
កតី
កតីសុខទុក្ខ

កន្លង

កប
កបដាកបខ័ណ្ឌ
ការប្រមាថការណ៍

កល
កវ
ការកាត់
កាត
កាប
កាបប្រមែនលើរ
កាល
កិត
កិតក្បួរ
កិតរយើញ
កិតរកសិទ្ធប៉ើយ
កិតឲ្យរបែនខែនកៅ
កិព្ភ
កិព្ភរម៉ែត្រ
កឹ
កុក
កុណ
កុម្ភ
កុយបា
កូ
កូ
កូគ្គី
កូវិវាទ
កូម៉ (កូន)
កូវ
កូរ

ត្រូវតែប្រាកដ	P.4	should, ought to
ត្រូវតែ	P1	should, ought to
ត្រូវការ	P..	rather will, quite
រក	B4	no, him, another, they, them
រកស.រកស៊ី	B5L	to (work) people
រតង	B6	to sleep, to lie down
រតងមិនលក់	B24	can't sleep
រតមដ្ឋាន	/keeaa?thaan/ P12	residence
រគ	B.	cow, ox
រគារឹត	B44	wild bull
រគាក	B24	ground, land
រគាបី	B.	cowboy
រគារព	B 1	to respect, to honor, to obey
រគាល	B 4R	purpose, goal; main
រគាលការណ៍	P7	purpose, goal
រគាលជំហរ	P12	basic support
រគាលដៅ	P10	purpose
រគាលបំណង	B 4R	intention
គំនាប់	B 4	to salute
គំនិត	B 0	idea, thought
គំនិតមារយាទ	B 7	character
គំរូ	P12	model, example
គាំ	P	to support, to bear
គាំទ្រ	P5	to support, to back
គាំង	B	to stick
ក្ម	B1	together, each other, people
ហនក្ម	B1	to be altogether, to have company
ក្មភាគ	P4	his group, his friends and relatives, his party
ក្ម	P4	doesn't have; no; there isn't; aren't
ក្ម ក្មនរីត	P1	there wasn't any ... or anything
ក្មនកម្រង	P7	unpremeditated
ក្មនហន រសោះ	B1	to have not ... at all
ត្រង	P2	watch over
ត្រម	B27	all of, every
ត្រមត្រង	P2	to govern, to rule
ត្រមត្រាន់	B 4	enough, plentiful
ត្រមរតៃយ៉ាង	P8	of every sort and kind
ត្រមសព្ទ	P9	complete(ly)
ត្រទាត់	P14	to snap back and forth like a whip or a fishing line
ត្រវី	P14	to swing around the head like a lasso
ត្រវីត្រទាត់	P14	to throw around
ត្រហស្ថ	P7	laity (formal)
ត្រ	P4	time
ត្រ	B 0	to support and help walk
ត្រន់តែ	B1	just, only
ត្រម	B20	grain, kernel; ammunition
ត្រមរំសេក	B4	a bomb
ត្រមរំសេកដៃ	B 4	a hand grenade
ត្រមរំសេកផ្សែង	B	a smoke bomb
ត្រមប្រាយ	B42	buckshot
ត្រុន	B19	fever, to have a fever
ត្រុនចាញ់	B20	malaria
ត្រឹ	B1	master of an art or science, teacher
ត្រូវខ្មែរ	B67R	sorcerer, practitioner of traditional rituals
ត្រូវាយ	B40R	soothsayer, oracle

ស្រុកកំណើត B2 birthplace

ស្រុកស្រែ B2 homeland

ស្រុកអាប៉ោង B2 native place

ស្រួលកាយ B2 healthy

ស្រុកចាស់ទឹកដី B5 country

ស្រុកចាស់ទឹកដី B2 motherland

ស្រែ B2 inundated

ស្រែចម្ការ B2 to have a profession

ស្រែ B2 a hoe, a shovel

ស្រោមស្រោមស្រោមស្រោម B2 parcel

ស្រោះប្លាក់ B2 disaster, accident

មានស្រោះប្លាក់ have an accident

ឃាត killing (v.) (literary)

ឃាតកម្ម B2 murder, assassination

ឃាតករ murderer

ឃាត់ F2 to forbid, to ban, to stop

ឃើញ B10 to see, external sight of

ឃោសនា B4 to campaign, to make propaganda

ក្រសួងឃោសនាការ B4 Ministry of Information

ឃុំ B2 town, township; county

ឃុំ- B10 custody, to detain (police)

ឃាំង B11 to block, to obstruct

ឃ្លា B6 sentence

ឃ្លាត

ឃ្លាន

ឃ្លាំមើល F2 to watch from a hidden place, to be on the watch for

ឃ្លាំង B11 warehouse, cellar, treasure

ង

ងងឹត B11 dark

ងាក B12 to turn (the body or head), to change (direction)

ងាប់ B4 to die (impersonal)

ងាយៗ F13 really, very (colloquial)

ងាយ F2 easy

ច

ចក្រ F18 wheel, engine, machine (lit.)

ចក្រ F10 royal power (literary)

ចក្រពត្តិ /ca?krapót/ F10 imperialist

ចង B10 to tie

ចងភ្នែក B4L to blindfold

ចង់ B3 to want

ចង់បា F15 you mean ...

ចង្កឹះ B12 chopsticks

ចង្កៀង B14 lamp

ចង្កេះ B2 waist, hips

ចង្ហាន (ឆាន់) F15 food (of a monk)

ចាត

ចន្លោះ

ទោចន្លោះតិច

ចប់

ចុងក្រោយ (<ក្រោយ)

...ចុងក្រោយបង្អស់

ចម្ការបន្លែរាស្ដូ

ចម្រើង

ចម្រើន

ចម្លង (<ឆ្លង)

ចម្រើយ (<ឆ្លើយ)

ចម្លក (<ឆ្លក)

ចរចា

ចរាចរណ៍

ចរិយា

ចលាចល

ចាំ

ចាត

ចាតសិក្ខាបទ

ចាក់

ចាកទារុស្ដិ

ចាកឫស្ដី

ចាតរាង

ចារបុរស

ចារឹក

ចាស់

ចិញ្ចើម

ចិញ្ចឹម

ចិត្ត

ចិត្តសាស្ត្រ

ចិន

ចិនភ្នំពេញ

ចិនភ្នាជ៉ែ

ចាស់

ចិនចាស

ចាស់ទុំ

ចាត់

ចាត់ចែង

ចាត់វិធានការ

ចាន

ចានស្ងាំង

ចាប់

ចាប់ចង

ចាប់ចម្លើយ

ចាយ

ចារ

ចារបុរស

ចាំ

ចាស់

ចិញ្ចើម

...កូនចិញ្ចើម

ចិត្តសិប

ចិត្ត

ចិត្តសាស្ត្រ

ចិន

ចិនភ្នំពេញ

ចិនភ្នាជ៉ែ

B46 sling shot

P11 police

P7 to arrange, to set up

P1 to take measures

B32 dish, plate, bowl kitchen utensils

B32 to catch, get, capture

P15 to arrest (police)

B32 to begin (+ verb)

P8 to begin

B37 to spend

P6 to say, to give-birth

P9 spy (male)

B45 the old generation, elder people

B41B to raise, to care for, to adopt adopted child

B seventy

B1 heart, spirit, mind

P10 psychology

B2 Chinese

P10 Chenla (name of the Khmer Kingdom that preceded the Angkor empire)

P10 Chenla II (name of a military operation in late 17th)

ចិញ្ចឹម

ចុះ ; ...

ចុះបាយ

ចុះទាំងអស់គ្នា

ចុច ... to ...

ចុះ ... to ...

ចូលចុះ ... to ...

ចុះ ... to ...

ចុះក្រអូម ... to ... (intransitive of ... controlled)

ចុះឈ្នះ ... to ...

ចុះឈាស B41 a let (predicative verb indicating ...)

ចុះថ្លៃ ... to discount, to lower the price

ចុះបង្ហាយ ... to ..., to ... oneself

ចុះ(ស)សំណាង F14 to be constantly ..., getting worse

ចុះហត្ថលេខា F11 to sign (formal)

ចូល B40 to go in, to enter

ចូលគេងពីព្រលឹម B20 to go to ... early

ចូលគេងយប់ជ្រៅ B20 to go to bed ... late

ចូលរំដែ(រឹងប្តូរជាមួយ) B42 to collaborate (with)

ចូលលង់ B40 to pay a visit, to drop by

ចូលចិត្ត ... to like (impersonal)

ច្រូក ប្រឡែង ... to fry (fish, meat or vegetable alone in shallow fat), to sauté

ឆ្ងាយ ... far

ឆ្កែ ... dog

ឆ្កេក ... to ...

ឆ្កេង ... to leave, to ... out

ឆ្កេងចូល B4 to shuttle, to go in and out

ឆ្កេងដំណើរ B4 to leave on a trip

ឆ្កេងតាម ... B4 to leave

ឆ្កេងឃុំ ... B4 to arrest

ឆ្កេង B41 to pay for

ឆ្កេងថ្លៃ B41 to pay for, ... ឆ្កេងថ្លៃបាយ to pay for a meal

ឆ្កេងលុយ B42 to pay

ឆន្ទៈ /chantaa/ F11 head (royal), summit

ឆ្លាត B14 to know how to, to without being told

ឆ្លាតតែ F9 always, only know how to ...

ឆែក B 1 to divide

ឆ្លង F7 to state, to say, to declare, to express (formal)

ឆ្លៀវ B44 to row (standing); to limp

ឆ្លើយ B 2 to answer, to put on the defensive verbally

ឆ្លើយឆ្លងគ្នា F10 to arise (problem or difficulty)

ឆ្មារ B41 thief

ឆ្លាស B47 to throw; to throw away, to discard, to abandon

ជីដូន B13 grandchild

ជីតាទួត B13 great grandchild

ជីវិតកំសត់ ... a ... person

ចេញ

ចេះ

ចេះស្តាប់

ចៅហ្វាយ

ចៅហ្វាយក្រុង

ចៅហ្វាយខេត្ត

ចៅហ្វាយស្រុក

ច

ចរិត

ចិការ

ចិញ្ចាយ

ចំណាយ

ចំណែក (ផែក)

ចំណាយដើម

ចំណូច (ចូច)

ចំណូរ (ចូរ)

ចំណេះ (ចេះ)

ចំណេះដឹង

ចំណែក (ផែក)

ចាស់ (ចាត់)

ចំនួន

ចង្កាប (ចូកាំង)

ចង់ចរណាក

ចេះ

ចំរើន

ការចំរើន

ចំរុងចំរើន (ចំរុង ចំរើ)

ចុងបួល (ចុងបួយ)

ចម្រូង

ចំហៀងភ្នំ

ចង់ (ចង់ចាត)

ចាំ

ចាំវែង

ចាំ (ចាំចាត)

ចាំចាប

ចាំង

ច្បាស

ច្បាប

ច្បាបរដ្ឋាភិបាល

ច្បារ

ច្បាស់

ច្បាស់ជា

ច្បាស់លាស់

ច្បាំង

ច្រត B [illegible] pass, pass; to force-feed

ច្រកដៃ [illegible] [illegible]

ច្រកសន្ធិកិច្ច F3 economic path

ច្រកស្ទឹង F2 Crory Stem (place-name)

ច្របល់ F2 to mix

ច្របូកច្របល់ (ច្របូកRO) F1 to mix together, to mix up

ច្របុះ B2 nose

ច្រឡំ F1 to be confused, to be mixed up

ច្រឡំច្រឡូក (ច្រឡំច្រឡូក RO) F1 to be confused, mixed up

ច្រាស F2 to stick out from below (used of more than one stick-like or needle-like object)

ច្រាន F11 to push (so that it rolls)

ច្រើន B [illegible] many

ច្រើនតែ B2 usually, mostly

ច្រាំង B [illegible] bank (river),

ច្រាំងភ្នំ B [illegible] cliff

ឆ

ឆត្រ B1 umbrella, parasol

ឆន្ទៈ /chantéʔ/ B [illegible] will, desire (literary)

ឆបល្ហិយ B52 [illegible] easy

ឆា B33 to fry (usually meat mixed with vegetable)

ឆាក F10 scene, stage, set

ឆាង F13 to eat (clerical)

ឆាប B41 to be a [illegible], fast

ឆាយា F2 [illegible] a [illegible] [illegible]

ឆានេស B22 [illegible] [illegible]

ឆ្កក B33 to shock

ឆ្កាងសេះ (ឆ្កេះRO) F13 to shock

ឆ្អៅ B4 [illegible] (not cooked)

ឆ្កួល F11 in the opposite direction (perverted something unusual or abnormal)

ឆ្ការ B33 to clear (forest)

ឆ្កៀល F14 to twist and dig a point in a mount or hole, to dig out from an opening

ឆ្កែ B44 dog

ឆ្ងល B42L to wonder

ឆ្ងាញ់ B32 to be tasty, good (food)

ឆ្ងាយ B4 far, distant

ឆ្ងាយពី away from

ឆ្នូត F4 stripe

ឆ្នោត F1 a lot (in a lottery)

ឆ្នាំ B3 year

ឆ្នាំក្រោយ B3 next year

ឆ្នាំមុន B3 last year

ឆ្នាំង B32 pot, kettle, pan

ឆ្ពោះទៅ B3 to, towards

ឆ្មា B44 cat

ឆ្លង B20 to contaminate, to be contaminated

ឆ្លង B20 to cross

ឆ្លងទន្លេ B20 to give birth

ឆ្លាត B3L to be smart, clever

ឆ្លើយ B3 to answer, reply

ឆ្លៀតឱកាស B41 to profit, to gain, to take advantage of an

		opportunity, to do out of one's way
ឆ្វេង	B27	left (side)
ឆ្ងាយ	B14	flung (smell)
ឆ្អឹង	F14	bone
ឆ្អិន	B40	cooked, done
ឆ្អែក	B41	full (of food, said of people); to be saturated

ជ

ជ + verb	F13	to be absorbed in + vert, busy at
ជង្គង់	B 2	knee
ជជែក	B 5	to argue, to discuss
ជញ្ជូន	B40	to transport, move (trans.)
ជន	P4	person (formal), people
ជនជាតិ	P4	the population of a country
ជនបទ	P5	urban area, town, especially a remote one
ជនជាតិភាគតិច	P11	minority group
ជបជុំ/ជុំ	B37R	to have party
ជុំ/ជុំ		to have a party; to treat
ជប៉ុន	B14R	Japan
ជម្ងឺ	B23	illness, disease, sickness
អ្នកជម្ងឺ	B20	patient, sick person
ជម្ងឺឆ្លង	B20	contagious disease
ជម្រាប (.ជូនពរ)	B1	to inform
ជម្រាបលា	B1	good bye, to say good bye
ជម្រាបសួរ	B1	hello, to say hello
ជម្រឹង	F14	to tighten, stiffen, to force (intentionally, affecting people, not things)
ជម្រះខ្លួន	P3	/cɛ?yantɛɔ/ for victory (literary)
ជ័យ	F10	/cɛy/ victory
ជ័យជំនះ	F10	victory
ជា	B4	to be
ជា	B1	well, healthy
ជា	B4	in, as
ជាភាសា	B4	in Cambodian
ជាឯក	F10	alike, as a group
ជាចាំបាច	B39	necessary, necessarily
ជាច្រើន	B41	many
ជាដាច់ខាត	B39	definitely, at any cost
ជាឧទាហរណ៍	B26L	for example
ជាទីស្អប់	F14	object of hatred
ជាទីស្រឡាញ់	F10	object of love
ជានិច្ច	B31	always
ជាមុន	F14	in the first place, originally
ជាបន្ទាន់	F13	immediately
ជាពិធី	F15	as a formality
ជាពិសេស	B48	especially
ជាមួយ	B4	with, together with
ជារួចទៅ	F16	already
ជាលើកដំបូង	F2	first of all (formal)
ជាក	F7	clear
ជាក់លាក់	F14	clear, unambiguous
ជាង	B11	(more) than
ជាងគេ	B11	the most, the -est (superlative

ជាងកប់ឆ្អឹង	B33	the most ... of all
ជាង	B14	skilled worker, artisan
ជាងកាត់ខោអាវ		a tailor
ជាងកាត់សក់		a barber
ជាប្រ		competitive; to compete
ជាតិ	P7	flavor, essence, trace
ជាតិ	P15	incarnation, lifetime
ជាតិ	B4	nation, national, nationality
ជាតិនិយម	/chat niyum/ P2	nationalist
ជាន	B42	to step on
ជាន	B13	floor, story, level, stage
ជាន់ខ្ពស់	P2	high, advanced
ជាប	B37	firm, durable; to be stuck, to be adjacent
ជាប់កិច្ចសន្យា	P5	on contract
ជាប់ឆ្នាំ	B36	consecutive
ជាប់គុក	B44	to be in prison
ជាប់ឃុំ	B36	to be in custody
ជាប់ឆ្នោត	P4	to win an election
ជាប់ហាក	P5	to be caught up in conversation
ជាល	P15	a kind of large basket
ជិត	B5	near, close
ជិតជិត	B21	close (friendship), intimate
ជិតស្និទ្ធ	P6	very close
ជិះ	B13	to ride
ជិះសង្កត់		to oppress
ជិះបាន	B14L	to hold (vehicle), e.g., ឡានរបស់ជិះបាន៥នាក់ this car can hold 5 persons
ជី	P1	fertilizer; mint (plant)
ជីកាប្រចាំថ្ងៃ	P11	Chicago Daily Times
ជីដូន	B15	grandmother
ជីដូនមួយ	B16	designating a first cousin, e.g., បងជីដូនមួយ a first cousin who is older than one
ជីតា	B16	grandfather
ជីវ (H)	/chiv/ P1	life
ជីវិតយោធា	P12	military life, fighter's life
ជីវភាព	/chivaphiap/ P1	way of life, standard of living
ជីវិត	B43R	life
ជូត	B22	to dry off, to wipe
ជូន	B13	to accompany; to give, to offer (formal)
ជូនដំណើរ	P3	to see off on a trip
ជូរ	B31	sour
ជួញ		to deal in, to do business e.g., ជួញគោ to deal in cattle
ជួន		some, by coincidence
ជួនកាល	B7	sometimes
ជួនរំពេច(ម្តង)	B38R	some days, sometimes
ជួប	B7	to meet
ជួបប្រជុំ	B38R	to meet, to hold a meeting
ជួរ	B36	row, column
ជួល	B11	to rent, hire
ជំ	B40R	to replace, instead of

ជួសជុល B10 to repair

ជើង B13 foot, leg

ជើងខោ B23R pants leg

ជើងភ្នំ B37 foot of the mountain

ជើងសក B29 sideburns

ជើងក្រាន B34R stove, oven

ជើង B31 north

ជើង B48 classifier for trips

ជឿ B40 to believe

ជឿជាក P16 to really believe

ជ្រៀន (ឧច្រៀន) B33 to fry (fish, meat or vegetable alone in shallow fat)

ជៀស P4 to avoid

ជៀសវាង P4 to avoid

ជេរ P12 to curse, to insult

ជោគជ័យ B31R success, victory

ជុំវិញ B18 around

ជំទង់ P6 teen-aged; teenager

ជំនប់ P1 aide to village chief

ជំនាស P14 to objection to

ជំនាញ (ជាញ) P15 skillful, able

អ្នកជំនាញ P15 an expert

ជំនាន់ (ជាន់) B47L stage, level, generation

ជំនិះ (ជិះ) P15 vehicle, means of transportation

ជំនួញ (ដូញ) B40 business, buying and selling

ជំនួយ (ជួយ) P6 aid, help

ជំនួស (ដូស) B30R to replace; instead of

ជំនុំ P6 to meet (to discuss)

ជំនុំជម្រះ P6 to decide a case, to render judgment

ជំនះ (ឈ្នះ) P10 victory

ជំពាក់ (ជីពាក់) B28 to owe, to be in debt

ជីពាក P1 category

ជំរាប (ប្រាប) B1 to tell (formal), inform

ជំរាបលា B1 good bye; to say good bye

ជំរាបសួរ B1 hello, to say hello

ជំរំ B48 camp

ជំរះ P6 to render judgment

ជំហរ (ឈរ) P12 support

ជ្រុលស P9 to miss, to fail to meet, to pass without seeing; to slip (hand)

ជ្រាប B1 to know, to be aware (formal)

ជ្រុល P9 to pass unintentionally, to go out of line, e.g., ជ្រុលមាត់ to make a slip of the tongue, to let something slip out

កុំជ្រុលពេក P9 don't overdo it

ជ្រូក B33 pig

ជ្រើស P13 to choose, select

ជ្រើសរើស P13 to choose, elect, select

ជ្រុះ B29 to lean

ជ្រោះ P14 depression between mountains, small valley; chasm, gap, ravine

ជ្រៅ B31R deep, profound

ជ្រះ P14 clean, scoured

ឈ

ឈប B9 to stop

ឈប់ B14L wait just a minute!, hold on

ឈប P11 to stack like guns or sticks with tops leaning against each other; to face, to confront

ឈរ B29 standing up; to stand

ឈាម B50 blood

ឈឺ B13 to be sick, sore, to get hurt; painful

ឈឺចាប (ពាក្យAC) P13 to hurt, to feel acute pain

ឈើ B44 wood, tree

ឈ្មួញ B51 used to form compound directions

ឈ្ងុយ B52 to smell delicious (food)

ឈ្នួល B41 something rented, someone hired, servant; the rent (money)

ឈ្នះ B36 to win, to overcome, (as resultative verb: to be successful)

ឈ្មួញ (<ដូរ) P14 businessman, merchant

ឈ្មោះ B9 name, to be named

ឈ្លប (លួច) P10 to sneak

ឈ្លានពាន B53 to violate, to be aggressive

ឈ្លូស B44R antelope

ឈ្លើយ B53 to be odd, out of tune

ឈ្លើយសង្គ្រាម B53 prisoner of war

ឈ្លោះគ្នា B43L to quarrel

ញ

ញញឹម B47L to smile

/ញត/

P5 motion; official letter (formal)

/ញាត/

P8 relative, family

ញាប B6 fast, rapid; rapidly

ញូវយក P12 New York

ញឹក B56 close to each other, narrow, often

ញឹកញាប B56 often

ញុះញង់ B57 to instigate, to incite

ញុំញក P12 to push to both sides to clear a path

ញ៉ាំ B4 to eat, to drink; to smoke

ដ

ដ P5 very (literary); introduces an adjective clause

ដក B28 to pull, withdraw, to extract

ដកថយ B54 to retreat, to pull back

ដកធ្មេញ B28 to extract teeth

ដង B5 time, instance

ដងព្រាត B7 a pen

ដងស្ទូច B54 fishing pole

ដង្កូវ P14 worm

ដដែល B9 the same (identical) one

ដណ្តើម P10 to quarrel over, to compete for

ដែរ P5 other

ផ្សេងដែរ P5 other people, another person

ដេរ P5 to sew

ដែរ P5 tan

ដែល P5 four, only a few (in enumeration) ឬមួយ or បួនប្រាំ 4or5

ដែលគ្មាន P5 small, unimportant, insignificant

ដែលទ្រង់ B52 to succeed; to get, to mount

ដែលចិត្ត P10 to relax

ដែលណា B47 whenever ... then ...; as long as ... then

ដែលណា ដែលចុះ B46 when the time passed

ដែល B3L to arrive, at; when; until ដែល + tigo words = at, it's + time word, e.g., ដែលវេនអ្នក it's your turn

ដែលឲ្យក្រុងចិន B6 to this stage

ដែលរាប់ B45R up to, as many as

ដែលការ B40 of use; to become a nature, to be of use

ដែក B40 to fat

ដែក B3L (slang) to eat, to drink

ដែកគុក B39 to put in jail, to imprison

ដែកដាស B36 to punish

ដែកធ្មេញ B26 to relieve teeth

ដែកស្រស់ស្រែស P5 to be very flat

ដែរ B1 reciprocative verb ដែលគ្នា to add each

ដែរ B14 to be lacquered, to be varnished, to smear (buttered), to

ដែរ P5 to be able to read (as reciprocative verb) e.g., ចេះដែរ

ដែរ P7 first 2 or 3 days of the month

ដែរកន្ត P5 to bite the fillet, to decide to do something painful

ដែរកាន់ P15 monopoly, alone, exclusively

ដែរ P5 wake, footprint, scar, sign of passage

ដែរ P5 unbearable, critical, nearly hopeless

ដែល P10 to punch, hit with closed fist

ដែល P11 to wake (somebody)

ដែលរំលឹក P14 to remind and push to do something

ដែក P7 clearly imprinted

ដែក P7 clear, sharp

ដែកដែល P2 closely, in detail

ដែ B7 soil, ground, earth, land

ដែល B7 chalk

ដែលរោងឆៀង P5 summons (legal term)

ដែក B46 to transport, to lead

ដែកច្រមុះ P10 to lead by the nose

ដែកដឹក B3L to lead, to transport

ដែង B3 know something; be aware of

ដែងខ្លួន P14 to be aware, to realize, to feel

ដែងថា B11 not to know that

ដែក B46 to burn, set on fire

ខ្លាំងពេក (ខ្លាំង ពេក)	P6	unbearable, critical, nearly useless
ខ្លាឃ្មុំ	B43	Bear
ខ្ចាស	B42	to scrub, to rub
ខ្ចាសធ្មេញ	B22	to brush teeth
ខ្ចី	B45	to grow, to be able to grow
ខ្ចីដុះ		can grow (something)
ខ្ចាត់	B31	coconut
ដើមខ្ចាត់		coconut palm
ខ្ចប់	B19	to be like, be similar
ខ្ចប់ខ្ចុំ	B19	alike, same, the same kind of thing; to be like each other
ខ្ចប់ដូច	B19	to look like, to seem; such as
ខ្ចប់ដូចតទៅ	P1	as follows
ខ្ចប់ពីក	B21	just like
ខ្ចប់ដូចនេះ	B19L	to be like this
ខ្ចប់ហេតុនេះ	B19L	therefore, thus
ខ្ចប់ហេតុនេះហើយ (ឬអី)	B17	that's why
ខ្ចាត់	B18	grandmother, respectful term for an old woman
ខ្ចូរ	B14	to change
ខ្ចួល	B4	to fall (business), to go bankrupt, to fall down (person)
ជើងខ្ចួល, ចង់ខ្ចួល	B4	to stumble
ខ្ចាស	B33R	to serve food, to scoop up
ដើម	B47	classifier for long thin objects like sticks, wand, rifles, trees, pencils
ដើម	P6	beginning, origin; original, first; stem
ដើមទី	B17	beginning of the month
ដើមឈើ		tree, plant
ដើមឡូ	B4	flower plant
ដើម្បី	B19	in order to, for
ដើរ	B5	to walk, run
ដើរលេង	B5	to go for a walk
ដេក	B7	to sleep (non-formal)
ដេកនៅមន្ទីរ	B10L	to stay in the hospital (non-formal)
ដេញ	B44L	to chase, to pursue; to kick out
ដេរ	B20R	to sew
ដែក	P10	metal, esp. iron
ដែន	P12	hesitation particle
ដែនដី	P11	territory, land
ដែរ	B4	also, too
ដែល	B17L	that, who, which (relative pronoun)
ដែល	B12	to have ever, to have done at least once
ដែលតែគ្នា	B24L	(I've) only heard (about it)
ដែលជាមិន + verb	P13	certainly + verb
ដៃ	B13	hand, arm
ដៃដើម	P4	stooge, yes-man, henchman
ដៃខ្លាំង	P8	to be aggressive, to be 'fresh'
ដោយឡែកៗ	B33L	separately
ដោះ	B24	to take off, to release, e.g., ដោះសាមញ្ញ to take off clothing
ដោះលែង	B24	to release
ដោះតែម	B24	to release
ដោះស្រាយ	P13	to solve (a problem)

ដី P1 to serve; to succeed, place, invest

ដ៏ B-1 great; wholesale

ដំណាំ (ដាំ) [illegible] crop, fruit, produce

ដំណាំស្រូវអាកាស [illegible] aquatic rice

ដំណាំ (ដាំ) B-2L plants, vegetables, crops

ដំបង P1C medium size

ដំបូង P original, first

ដំរី B-1 elephant

ដំរើបង្ក្រ B-2 to form group

ដំរូង B-1L tower, pagoda

ដំឡូងជ្វា sweet potato

ដំឡូងបាយ potato

ដំឡើង P1C to assemble, mount; to raise

ដាំ B-2K to grow, to plant (something)

ដាំ (បាយ) P1C to cook (rice)

ដាំបាយ B-2 to cook rice

ដ្ឋាន (=ឋាន) P1 place

ណា B-2 ... you hear! (attention-calling particle) (non-formal)

ណា P to carry; to bear

ណាមុខ [illegible]

ណាមួយ [illegible]

ណាមួយ ... ណាមួយ B-2 on one hand ... on the other hand ...

ណាស់ P1 who, anyone (person)

អ្នកណា B-2 who, anyone (person)

ណាស់ B-2 very

ណឹង (ឡឹង) B-2 that, this, the

ណាំ (=ឡើង) P1C that (spoken)

ណែ P2 vocative attention-getting particle, hesitation particle

ណែ P1 to show (rare)

ណែនាំ P1 to lead, to guide

ត-ទ

តាន P2 level, grade

តាំងនៅ P to be located (formal)

តឹកហ្សាប P1L Doc Lap (name of the palace of the South Vietnamese head of state)

ថ

ថា B-2 ... you hear! (attention-calling particle)

ក

ក B-2 to connect, continue; continuous, further

ក B-1 to argue, reply

កខណ B-1 to resist, to go against

ក (ដើម) P1C to oppose, to fight against

កង P11 to protest, to appeal

កញ្ជូ P1C to struggle

កង B-2 tank (vehicle)

កប P11 to answer, to respond

ឥត	B20	to abstain from, to be on a diet
ឥតឥន (<ឥត)	B [illegible]	directly, aimed at
ឥតប្រាស (<ប្រាស)	P7	to enforce, to require
ឥតប្រាស (<ប្រាស)	P1	police
ឥតប្រាសយោធ	P[illegible]	military police
ឥតប្តើង (<ឡើង)	B[illegible]2	to elevate, to raise
ឥតប្តើងឋានន្តរ	B[illegible]2	to promote, to raise rank
ឥតម្ល (<ម្ល)	P4	price, value
ឥត	B[illegible]	grandfather, respectful term form for an old man
ឥតក	B[illegible]L	tax
ឥតតែង	P2	to arrange, to decorate, to set up
ឥតតា	B10	text
ឥតជ	P[illegible]	base of a column
ឥតត	B10	by, according to;
	B[illegible]2	to follow, to go after (someone or thing)
ឥតខ្ញុំ	B1	after me, according to me
ឥតខ្ញុំស្មាន	B[illegible]	I guess, I think
ឥតដេញ	P[illegible]	to go after, to pursue
ឥតទាន		to catch up
ឥតមន្ត្រីការ	B[illegible]7	official; officially
ឥតពិត	B34R	in fact, in truth, actually
ឥតពុំមានទៅ	P[illegible]	apparently
ឥតយោបល់ (ខ្ញុំ)	B60	according to (my) opinion
ឥតរ៉ឺង	B[illegible]	by car, to go after a car
តិច	B[illegible]	little, few; a little
តឹង	B47L	tight, firm, strict, tense, full
តឹងច្រមុះ		stuffy nose
តឹងរ៉ឹង	P[illegible]	strict, tight
តុ	B[illegible]	table
តុលា	B30	October
តុលាការ	B60	court of law
តុលាការកំពូល		supreme court
តុលាការយោធ	B29	military court
តុល្យការ	/tolya?kaa/ P16	balance, equilibrium
តូច	B7	small
តួឯក	B6	leading actor, or actress
ថា	B28	if, question particle
ថង្វាត់	P14	to remind repeatedly
ថាឯកុណ	/daac kun/ P13	title or address form for any cleric
ទូរស័ព្ទដៃ	B42L	a telephone
ទៀត	P12	whenever
ទៀត	B[illegible]	but, only, if
ទៀតផ្ទាត់	B35	directly, at once, without stopping, and that's all, period
ទៀន	P2	to decorate, to arrange, to compose
ទៀង	B31	always
ទឹកឃ្មុំ	B43	tennis
ទឹកប្រាក់	/taem/ B26	postage stamp
ធានាទើក	P10	must
ធ្នូ		tunnel
ធ្ងន់ធ្ងរ (<ធ្ងន់)	P2	to raise, to lift
ធ្វើសាក្សី (<សាក្សី)	B50	to represent

[illegible] B3 representative

[illegible] B3 representative, [illegible]

[illegible] B3 representative, [illegible]

[illegible]

[illegible] B3 [illegible]

[illegible] B3 senilit place [illegible]

[illegible] B3 to entertain, to be entertained, to set up; to start to [illegible]

[illegible] B3 alone

[illegible] P3 alone [illegible]

[illegible] B3 to weave

[illegible] B3 usually used (sometimes with connotation of inferiority)

[illegible] B3 refuse, receive of

[illegible] P3 honest, straightforward

[illegible] P3 at, right at; straight

[illegible] B2? where?, which place?

[illegible] B3 tremen

[illegible] B3 ear; later

[illegible] P3 very clear, bright, outstanding

[illegible] B2R cook, cold

[illegible] B3 to try, strive

[illegible] B3L pond

[illegible] B3 to return, to be back, to reverse direction; to turn upside down

[illegible] B3 tract, outlet

[illegible] B3 to seek by clearing away vegetation

[illegible] B3 to be enlightened, achieve enlightenment

[illegible]

[illegible] B3 [illegible]

[illegible] B3 smoked flat

[illegible] B3 dried fish

[illegible] P3 exact, even, [illegible], [illegible] t this point

[illegible] P3 only, just at

[illegible] B4 R proper, true, honest

[illegible] B3 must

[illegible] B3 to have to

[illegible] B3 to be correct, right; to happen

[illegible] + clause B3G to undergo an experience

[illegible] B3 to be shot

[illegible] B3? to be related as ... to ...

[illegible] B3? what relation? (in the family)

[illegible] B2?R to get along with

[illegible] B3 to be wounded

[illegible] B3 that's right

[illegible] B3 to need

[illegible] B3 to supervise, govern, control

[illegible] P3 to govern, to supervise, to run

[illegible] B3 bank, edge

[illegible] B3 a horn (for blowing)

[illegible] B3? to take a picture to record, to photograph

[illegible] P4 to withdraw, to go backward, to get out of the

		way, to reverse, to pull back
		(to roll back)
	P12	basket
	B2	to buy
	B1	repeat after me
		to blame, to pick on
	B5	to buy wood
	B11	that (introduces a quotation or indirect discourse)
	B	even though, although
	B10	of course + very nurse
	P14	Theravada (one of the type of Buddhism practised in Cambodia)
	P2	to take care of
	P2	to take care of
	B10	to add, to increase, more, more, in addition
	B10	in addition
	P10	even + very
	P	Thailand
	B12	enemy
	P6	trivial, cheap, contemptible, unimportant
	P11	Vietnamese proper name
	P2	ideal, excellent
	P2	prosperous
	B7	daytime, day
	P7	in future days
	B9	Monday
	B	noon
	B4	Friday
	B10	Wednesday
	B10	Thursday
	B10R	the sun sets
	B10	Friday
	B10	Saturday
	B10	Tuesday
	P10	dangerous day for a person, during which (and on the preceding and following days) illness is especially dangerous
	B10	Sunday
	B10R	the sun
	P2	road, street
	B6	class
	B1	medicine, drug, substance
		drugstore
	B21	new, recent
	B3,L	clear (substance)
	B11	to weigh
	P4	to express, to indicate, to declare, to state
	P12	to speak, to give a speech
	B6	to be expensive, price, the cost of
	P2	valuable, important
	P12	valuable
(H)	B18	designating an in-law of the same generation e.g., younger brother-in-law
	P3	to give to royalty, clergy, or deities

ប្រាសាទ P3 to say hello, hello (to royalty or clergy)

ប្រណីត P24 masterpiece, handiwork of which one is very proud

ប្រសិនបើ B though

ផ

ផ្ទឹម P7 to collide (both parties moving)

ផ្តល់ tôn P6 stick, club, power to punish crimes (lit.)

ផ្តាំ tɔtnáʔ P4 benefit (lit.)

ផ្តេង P12 to be insistent

ផ្តែល B11 to receive, to meet, to pick up, accept

ផ្តែលទទួលខុសត្រូវ B48R take responsibility

ផ្តែលបាន B 1L to eat (formal, impersonal)

ផ្តែលទទួលទោស B36L to be punished

ផ្តែលបន្ទុក B 4 to be in charge, to take responsibility

ផ្តែលយល់ព្រម P7 to recognize, to accept

ផ្តេក B44R free of charge, as is, alone, unadorned

ផ្ទះ P14 soft

ផ្លូវការ P9 to enter by other than established paths; to do illegally

ផ្លែ B51L river

ផ្លែឈើ B44 results

ផ្សារ P6 to barricade, stop

ពង្រាយ P6 to bear, to defend, to support, to withstand

ពន្លិច P9 savage, barbarous, uncivilized

ពន្យល់ (ដួង) B34R weight

ពាក្យសម្ដី P7 appearance

ពុល B29 facing, face to face, to confront; adjacent

ពួលដៃទំនាស់ដៃ B57 hand-to-hand

ពួលទឹម P6 right up against, facing

ពិស្ដារ /tʰoŋsaːŋa?/ P3 vision, opinion (literary)

ពិស្ដារគិច្ច /tʰoŋsaːŋa?kec/ P3 tour, trip

ពិស្ដារវិទូ P15 philosopher

ពិស្ដារ P12 to look at, to tour, to visit (formal)

ភ័ព B45 army, armed forces, troops

ភា B33 duck

ភាព្ទុំ B33 roast duck

ភាព្រៃ B44 wild duck

ភាព P8 to trap; to attract

ភាពទាក់ទង B48R to relate to, to connect with, to have relations with

ភាពពាក់ព័ន្ធ P8 caught, trapped, tangled up

ភាញ P11 to pull

ភាជ B43 to kick

ភាជ្ជាល B43 to play soccer

ភារៈ P9 charity, alms; very deferent particle

ភ្លាត B to be on time, to catch up with, as resultative-verb: to do on time, to be able to do

	(In time) w.r.t., เวลาที่มีเวลา ... to not have time to do	
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	B[illegible]	low
[illegible]	P[illegible]	to work, to [illegible] oneself like a [illegible]
[illegible]	B40R	to foreshat, to do [illegible], [illegible] a horseback
[illegible]	B[illegible]	to demand, ask for
[illegible]	B[illegible]	to collect taxes
[illegible]	B[illegible]	to collect taxes
[illegible] [illegible]	P1	to run out of, to be poor
[illegible]	B[illegible]	to be speechless, to be lost, can't think of anything, to be stuck
[illegible]	B38	until
[illegible]	P4	in no way, at all, whatsoever
[illegible]	P7	wrong, (what's) the matter, to object to
[illegible] [illegible]	P11	if it weren't for the fact that + clause$_1$, + clause$_2$; otherwise
[illegible] ?	B39	what's wrong
[illegible]	B35	soldier, military
[illegible]	B40	paratrooper
[illegible]	B40	army
[illegible]	B40	marine (soldier)
[illegible]	B40	infantry
[illegible]	B40	navy
[illegible]	B40	special forces
[illegible]	B40	cavalry
[illegible]	B40	air forces member
[illegible]	B4	to buy
[illegible]	B11	to buy in advance

[illegible]	/ti?ni?ka?/	
	P5	daily (formal) (refers to a part-time employee who is paid only for the hours he works)
[illegible]	P11	afternoon
[illegible]	P12	luncheon (formal)
[illegible]	P5	direction
[illegible]	P5	direction
[illegible]	B13	ordinalizing prefix, e.g., [illegible] first, [illegible] third
[illegible]		a place
[illegible]	B36	city, town
[illegible]	P7	the assembled members (formal)
[illegible]	P1	concentration, center of population
[illegible]	P1	a collection of townships
[illegible]	P7	agency
[illegible]	B13	first
[illegible]	P16	province capital
[illegible]	P11	plaza, open courtyard
[illegible] : [illegible]	P11	pagoda, wat
[illegible]	P3	office or an official place of business
[illegible]	P16	headquarters of the high command
[illegible]	P3	adviser
[illegible]	P14	(see [illegible])
[illegible]	P10	(see [illegible])
[illegible]	B4	liquid, water, juice
[illegible]	B24	ice, snow
[illegible]	B[illegible]	territory, land
[illegible]	B32	milk
[illegible]	B29	fountain water, faucet water

ទោះជាយ៉ាង
ទោះបីជា
ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ
ទំនងជា
ទំនងដែរ
ទំនងដែរ
ទំនប់ទប់ស្កាត់
ទំនាស់
ទំនាស់ដីធ្លី
ទំនាំ
ទំនាក
ទំនាកទំនង
ទំហឹង
ទំនិញ (ទំនិញ)
ទំហំ (ទំហឹង)
ទំហំដី
ទាំ
ទាំង
ទាំងនេះ
ទាំងនោះ
ទាំង ... ទាំង
ទាំងប៉ុន្មាន
ទាំងពួង
ទាំងស្រុង

ទាន់
ទាន
ទារ
ទារសង
ទារុណកម្ម
ទាល់
ទាល់តែ
ទាស់
ទាស់ចិត្ត
ទាហាន
ទាហាន (ទាហាន)
ទិដ្ឋភាព
ទិន្នន័យ
ទិន្នន័យ
ទិន្នន័យ

ធម្មការ thommakaan
P3 religious affairs

ធម្មជាតិ - kdaw
B?5L temperament, mood

ធម្មជាតិ thommachiat
P4 nature, natural

ធម្មនុញ្ញ thommanuñ
P4 law, esp. one that forbids (rare)

ធម្មតា B14 usual, usually, normally, ordinary

ធម្មបាល thommabaal
P1 clerical administrator

ធម្មយុត្តិ thammayut
P3 strict with respect to dharma, wise (n. or adj.)

ធម្មយុត្តិកនិកាយ - ka?ni?kaay
P3 the Thommayut order of Buddhist monks

ធរមាន P9 existing (legal term)

ធាក B35L to kick; to pedal a bike

ធាត់ B14L fat

ធាតុ thiat
P15 element, temperament

ធាតុអាកាស B41 weather, climate

ធានា P7 to guarantee, to promise

ធិបតេយ្យ thipatey
P3 power, command, order

ធ្នូន B35 type, kind, caliber

ធ្វើ thuré?
P1 trouble, problem

ហាធ្វើ P1 to have troubles

ធ្ងន់ P16 relaxed, easy, loose

ធ្ងន់ឡឺយ (ឡឺយៗ) P16 flabby and fat

ធ្វើ ធ្វើ P1 see ធ្វើ

ធ្ងំ B34 to smell (intrans.)

ធំ B4 big, large

ធំ(ៗ) B15 designating an aunt or uncle older than one's parent, e.g., ម្ដាយធំ older aunt

ធ្ងន B36L to be heavy, serious

ធ្ងន់ធ្ងរ (ធ្ងរៗ) P10 heavy

ធ្នូ B44 bow (for hunting)

ធ្នូ(ខែ) B30 December

ធ្មេញ B20 tooth

ធ្លាក B24 to fall

ធ្លាក់ទឹកកក it's snowing

ធ្លាក់ភ្លៀង it's nailing

ធ្លាក់ឋានន្តរស័ក្តិ B42 to be demoted

ធ្លាប់ B15 used to, accustomed to, have ever (done)

ធ្លាយ P15 to leak out

ធ្លុះ P15 pierced

ធ្វើ, ធ្វេ B2 to do, to make

ធ្វើការ B7 to do, to work

ធ្វើការងារធ្ងន់ P6 at hard labor

ធ្វើឃាត B37 to murder, to assassinate

ធ្វើដំ B42 to pretend to..., to do the work of a...

ធ្វើដំណើរ B32R to take a trip

ធ្វើទោស P6 to punish

ធ្វើទុក្ខ(វេទ) B33 to mistreat, to give a hard time to

ធ្វើម៉េចកន្លែង B40 what can (I) do?, (he) can't help it

ធ្វើសក់ B28 to do someone's hair, to get a hairdo

ធ្វើឫសលើខ្លួនភាស្លឹ P14 to exploit, to take advantage

of, to oppress

ឆ្មៀ B12R to steam, to bake

ឆ្អែ P6 lack interest in, to lose

ឆ្អែឆ្អន់ P to neglect

អង្គការ noroobary
B10R policy, politics, political science

អង្គ ang? P10 roll

អង្គរ P15 who, anyone (person)

អង្គរាជ្យ /noroodom/
P11 Norodom (name of one branch of the Cambodian royal family

អត្ថ /ay/
B meaning

ហាអត្ថយ៉ាងរ៉ាម៉ាន? B what does it mean?

អា P8 at, in

អាក B8 person, people (a classifier)

ប្អូនអាក four persons

អាមី B1 Miss (title); 2nd, 3rd person pronoun for a woman woman who is younger than the speaker

អាជ្ញា P2 scope, domain, time of power

អាស្រ័យ P2 each, various

អារម្ម P7 name, noun

អារ្យ P11 far, strange

អារ P8 enter, read

អាវុធហត្ថ B8 soldier (military)

អាយការហានបម្រុង B40L reserve officer

អាយការ B47 corporal

អាយការសនាធិការ P12 chief of staff

អាយឆ្មក B47 chief corporal

អាយុក P2 elder, head, director

អាយុកន្ត្រៃដៃ P1 premier

អាវ៉ូការ B2 watch, clock

អាវ B40 ship

អាវ៉ាក្អែកដាំយោធា B40 aircraft carrier

អាវី P12 navy (formal)

អឹង(ឹង) and, to be still, stagnant

អឹងបើ B18R if it were to be said

អឹងរាល B27 then

អឹញ P11 to invite a Buddhist monk; ceremonial honorific (clergy)

/nI?mit/
អឹញ្ញិត P7 to originate, to fabricate (formal)

/nI?mittakam/
អឹញ្ញិតកម្ម P7 formation, invention (formal, abstract)

/nI?yum/
អឹយម B40 accustomed to; normally; -ism

អឹយាយ B2 to talk, to speak

អឹយាយរក B40R to talk to, to seek out, to be friendly with

អឹយាយរ៉ាវ P1 in fact, really to joke

/nI?yOt/
អឹយុត្ត P1 act of entering to reside; retirement

អឹរុយ P2 much, many, various

ដែរ	B44	by; by means of
ដែរ	B15	with; with
ដរ	B47R	a particle that can precede the object of a verb (lit.)
ដែនដីប៊ីហ្សឺឡង់	P	New Zealand
ឧស្សាហកម្ម	B	to be tired; hard (life)
ឧបាសក	P13	a restaurant monk
ឧត:	B4	this; here
ឧដ ឧល	B34	attention-getting particle; hesitation particle
ឧត	P2	of (literary)
ឧទាយ	P1	urine; to urinate
ឧទាះ	B4	over there, there, that
ឧស្ស	B2	at; to stay, to live
ឧស្សពេលដែល	B35	at the time when, when
ឧស្សៗ	B2	still
ឧស្សែក	B17L	still
ឧស្ស ឧស្សឡើយ	B4	not yet
ឧស្សសល់	B25	there remains; to be left out
ឧស្សឡើយ	B7	not yet
ឱ	B34	pastry, cake, cookie
ឱឡាំង	B34	bread
ឱឡាំងសាច់ជ្រូក	B4	sandwich
អ	B3	to bring, take
អង្គ	P10	to do something, to do as a group
អញ្ជើញស្គាល	B40L	to introduce to
អធិការ	B35L	to lead
ការដឹកនាំ		leadership
អ្នកដឹកនាំ		leader

ឥ

ឥ	P7	to reel; to translate; to traverse
ឥណ្ឌូ	B41	to interpret, translate
អ្នកបកប្រែ	B41	interpreter
បកស្រាយ	P14	to interpret (idea) (usually used when only one language is involved; បកប្រែ is used when two languages are involved)
ឥស្សូ	P4	bloc
ឥស្សូក្លិក	P9	party, clique, bloc
ឥស	B8	older sibling; older
ឥសាកឥស្ស	B18	oldest sibling
ឥសាម្ចាស់	B18	older sibling-in-law
ឥស្សរជន	B8	relative; brothers and sisters (siblings)
ឥស្សរជនជិតស្និទ្ធ	B18	first cousin
ឥត	B26	to pay out, to pay a tax or fee; to lose, to throw in, to put in
ឥត	B4	bank (money)
ឥតិ	P10	to want, to wish
ឥស្សរ	B33	lobster, prawn
ឥស្សាកកាច	P6	to accuse falsely
ឥស្ថិត (ឧស្ថិត)	B37R	to give birth to, to originate, to found, to set up
ឥស្ថេរ (ឧស្ថេរ)	P10	to increase (trans.)
ឥស្ថាវ (ស្ថាវ)	P11	to flatten, to suppress
ឥស្ស (ឧស្ស)	B40	to force,

បង្ខិតបង	P8	to capture by force (usually illegally)
បង្គន់	B10	toilet, toilet bowl
បង្គា	B34	salt water shrimp
បង្គាប	B49	order, command, to give an order
បង្គាយ	P1	a seat
បង្គំ	P3	to kowtow, to make an obeisance
បង្ហាត់ (ការ)	B2	to teach
អ្នកបង្ហាត់	B2	teacher
បង្ហុច (ការ)	P2	a small bundle
បង្ហួសឆ្នាំ		(ceremonial
	P15	ritual performed for the benefit of the dead usually performed by monks)
បង្ហាញ	B49	to show, exhibit
បង្ហាត (ការ)	B40	to train, to cause to practice
បង្ហុត (ការ)	B3	to pull (string or rope through a hole), to raise (a flag)
បង្ហូត	B3	to earn, non-ater
បង្ហូរ (ការ)	B3/4	to cause to flow
បង្អើយ (ការ)	P	to complete, to finish
បង្អួច	B20	window
បង្អែក (ការ)	B42L	chair back, support
បច្ចុប្បន្ន		(paccaban)
	P3	present (time)
បច្ចុប្បន្នកាល	P3	the present time
បច្ចុប្បន្នភាព	P12	current events
បច្ចេក		(paceka?)
	P2	one, alone
បច្ចេកទេស		(paceKatesh)
	P7	technical
បច្ច័យ		(pacenae)
	P7	descending (lit.)
បច្ចុជ្ជ		(paccuacaN)
	P7	descendant (lit.)
បញ្ចប់ (ការ)	P10	to finish
ទីបំផុតបញ្ចប់	P10	finally
បញ្ចូល (ក្នុង)	B40L	to cause to enter, to charge (electricity)
បញ្ចុះបញ្ចូល	B 4	to persuade
បញ្ជូន (ទៅ)	B 2	to send out, to emit, take out, show off, to show
បញ្ជាក់ឲ្យស្គាល់		to heat, to warm
បញ្ចាំង (ជាំង)	P11	to shine, to show (movie, slides)
បញ្ច្រាស	B42	backwards, in opposit
បញ្ច្រាសស្តាំ (ទៅ)	B42	to go the wrong way (in one way street)
បន្ទាល់	P10	to lure
បញ្ចោរហាន	B43	to cause to fight, cock fighting
បញ្ជាក (ការ)	B20R	to clarify, promise, to attest, certify, verify, prove, show
បញ្ជាការ	P10	command
បញ្ជី	B52	list, document, record
បញ្ជីកំណើត	B2	birth certificate
បញ្ជីម្ហូបបួប	B52	menu
បញ្ជូន	B47	to transfer (of persons, property) (military and administration); to send
បញ្ឈប់	B42	to stop (someone or something)
បញ្ញា		(paNNaa)
	P8	intelligence
បញ្ញាវន្ត		(paNNavon)
	P8	intelligentsia, intellectual

បញ្ញត្ត	/paññat/ P1	to order to; law
បញ្ហា	P12L	problem, difficulty
បដិ	/pa?dɑ?/ P12	reciprocal
បដិសេធ	/pa?de?saet P6	to annul, to eliminate, to cancel
បដិសណ្ឋារកិច្ច	/pa?de?sɔnthareakic P12	reception
បឋម	/pathɔm/ P1	first, elementary (literary)
បឋមសិក្សា	P1	elementary education
ដាបឋម	P14	in the first place, originally, first of all
បណ្តា	P2	all the ..., the group of ...
បណ្តាជន	P2	populace, the people, population
បណ្តាមិត្ត	P10	friends
បណ្តាភារន្ត	/bɔndhaarian/ P6	the people
បណ្តាលឲ្យ	B69	to cause
បណ្តាលមកពី	B69	caused by
បណ្តឹង (ប្តឹង)	P6	lawsuit
បណ្តឹង (ប្តឹង)	P13	to inform
ពាក្យបណ្តឹង		a complaint
បរស្តិ៍	B62	to walk (trans.), to escort
...បរស្តិ៍...បរស្តិ៍	B69	to both -verb1-, and -verb2- at same time
បណ្តេញ (ចេញ)	P10	to evict, eject, kick out, chase out
បណ្តែត	P9	to cause to float, to permit, to float
បណ្តោយឲ្យ	B66	to let, to allow
បណ្តោះ (ចេះ)	P14	to liberate, solve; to surreptitiously take from one place and hide in another
បត់	B10	to turn, to fold
បត់ខ្សែក្រវ៉ាត់	B9	to wind (road)
បត់ឆ្វេង	B10	to turn left
បត់ស្តាំ	B10	to turn right
បទ	P13	matter, part
បទ	P6	matter, work; musical piece, classifier for musical piece
បទបរិច្ឆេទ	P6	crime of middle severity
បទល្មើស	P6	misdemeanor
បទឧក្រិដ្ឋ	P6	felony
បន្តិ	P7	continuously, one after another, and so on
បន្តបន្ទាប់គ្នា	P5	one after another
បន្តិច	B44	a little, a little bit, slightly
បន្តិចបន្តួច	B14	a little bit
បន្តិចម្តងៗ	B67	a little at a time, little by little
បន្ថយ (ៗចេញ)	P4	to cause to retreat, to pull back, to lessen, to reduce
បន្ថែម	B61	to add, increase
បន្ទប	B13	room
បន្ទបអ្នកបម្រើ	B13	servant's room
បន្ទបដាក់ឥវ៉ាន់	B13	storeroom
បន្ទបដេក	B13	bedroom
បន្ទបទទួលភ្ញៀវ	B13	living room
បន្ទបទឹក	B9	bathroom
បន្ទបបាយ	B13	dining room
បន្ទប(សម្រាប់)ភ្ញៀវ	B13	guest room, living room
បន្ទាន	P13	immediate
បន្ទាប់	P4	next, next to
បន្ទាប់ពី	B14R	next to, after

ប៉ុស្តិ៍	B47	fortress, post, barracks
ប៉ុន្តែ		
ប៉ុន្តែ		
ប៉ុន្តែ	B41	to cheat, deceive, trick
ប៉ុប៉ែ	B42	rice gruel, rice porridge
ប៉ុប្បដិក		
ប៉ុប្បាសាលយ		
ប៉ុប្បាសាលយ (ប៉ុប្ប)		to intend, to plan
ប៉ុប្បី (ប៉ុប្បី)	B41	to serve
ប៉ុប្ប		to arrive
ប៉ុប្បាសាល	B42	foreign
ប៉ុប្ប		
ប៉ុប្ប		
ប៉ុប្បាយ		
ប៉ុប្បាយ		
ប៉ុប្បាយ

ចាយ

ចារឹក

ចារលិខិត

ចាំ

ចិនដែល

ចារិក

ចាំយាម

ចាយវាយ

ចាយបាល

ចាស

ចាត់ប្រាស

ចាត្រាគ

ចាស

ចាប់

ចាត់ទុក

ចាត់ប្រាស

ចាត់ប្រាស

ចាត់ប្រាស

ប្រុស /paskna?/ P4 someone who wants to do something

ប្រកួតប្រជែង /paskɔɔtɗn/ P4 candidate

ប្រអាប៉ោះ B33 tomato

ប្រឯស្ថាន B17 bus station

ប្រសប /peesaka?/ P3 something fulfilled

ប្រសកម្ម B38 mission

ប្រជ្ញា P9 mind (literary)

ប្រជ្ញាសោធន /peela?saothón/ P pension funds

ប្រព័ន្ធ P1 F.M. (prévote militaire= military police)

ប្រ B31R to pick, pluck

ប្រឹក B30 to be broken; to divide

ប្រឹកចែក to divide

ប្រឹង P7 to divide, to multiply (increase in number)

ប្រឹងចែក P7 to divide

ប្រាំបី B6 eighty

ប្រើ B40 a kind; way; to seem

ប្រហែល P15 perhaps

ប្រែ P10 to turn

ប្រែជា P11 to turn into, to turn to

ប្រែរ P10 as for

ប្រឡាក់ B31 green

ប្រាក B49L to cheat, to fool (colloquial)

ប្រាក B47L to beat; to slam down, to launder

ប្រាក់ខែ B47L to do the laundry

ប្រអប់ B38R a metal container the size and shape of a gasoline can

ប្រាជ្ញ P11 wise

ប្រាប់ B20 to throw; to drive (a nail), to piton (a bolt)

ប្រាប់ចោល B49 to throw away

ប្រាប់ឆ្នោត P1 to vote, to hold an election

ប្រាប់យ៉ី B54 to piton camp

ប្រាប់ត្រា B26 to stamp, to seal

ប្រាប់ផ្សាយ
ប្រាប់ពុម្ព
ប្រាប់ពុម្ពផ្សាយ } to publish, to print

ប្រណាង B51 to intend, intention

ប្រណាប់ (<ខាង) a separated piece

ប្រណាចនឹង(<អំណាចនឹង) B40 since

ប្រាក (<ប្រាក) P8 to break

ប្រាកអាស: to break a horse

ប្រាកស្បាត P8 to teach a lesson, to punish so one won't repeat the act

ប្រាស (<ប្រាស) P1 to eliminate

ប្រាស (<ប្រាស) P7 to be lost, to lose (something), to cheat

ប្រឹង (<ប្រឹង) P13 to close (trans.)

ប្រឹកប្រឹក (<ប្រឹកប្រឹក) B38 to break (trans.)

ប្រឹកប្រឹកជួរ B46 to break ranks

ប្រាំង (<ប្រាំង) B60 to hide

ប្រាំងប្រនី B60 to camouflage

ប្រ: (<ប្រ:) B42 to lift one side; to incite

ប្រ:បរាប B42 to incite, to rabblerouse

ប្រសុត B36 the ...est of all (superlative marker)

ប្រសុះ (<ស្រស់ប្រសុះ) P8 most of all, especially, particularly

ប្រឆាំង B57 to squander, to waste

ប្រឡាំង B51 to destroy, to lay waste to

ប្រឆាំង (ខ្មែរ) B41 to lay waste to; to destroy

ប្តូរ (ខ្មែរ) B42 to change, to transfer (troops)

ប្រឡង (ខ្មែរ) B43 to examinate

ប្រឡាស (ខ្មែរ) B44 to cause to soar

ប្រាស B45 to beg; fry

ប្រាជ B46 a trade

ប្រាថ្នា B47 thrust

ប្រាស B48 to put a charm on someone else, to cause to wear, to decorate (with a medal)

ប្រាសាទសិទ្ធិ B49 to award a promotion (milit.)

ប្រាស (ខ្មែរ) P3 to walk against, to bump into (intentionally); to violate, to break (the law)

ប្រាស (ខ្មែរ) P3 to step on (intentionally)

ប្រាសប្រាស P3 to violate, to break (the law)

ប្រឹក្សា (ខ្មែរ) P8 to police

ប្រាណ (ខ្មែរ) B47 to fill, to fulfill, to complete

ប្រាណវិទ្យ to study (higher learning)

ប្រឹក្សា (ខ្មែរ) P4 to clarify, enlighten

ប្រវត្តិ (ខ្មែរ) B50R to forget (deliberately)

ប្រើ (ខ្មែរ) B41 to serve, to wait on

អ្នកប្រើ B50R waiter, waitress, servant

ប្រឿ to hide, to obstruct, to veil, to block off, to cover

ប្រ P11 to be erected; to strike, to revolt

ប្រឈឹងប្រឆាំ P16 to fall on one's knees with legs stickling up

ប្រាប្រា P11 to riot, to have an uprising, to strike

ប្រាសក P10 one's hair stands on end (from fear)

ប្រ P9 to touch, to come into contact with, to affect (usually adversely)

ប្រាសាល P9 to touch, to have an effect

ប្តី B8 husband

ប្តីប្រពន្ធ B9 husband and wife

ប្តឹង (ខ្មែរ) P6 to report (to authority), to bring suit

ប្តឹងផ្តល់ P6 to bring suit, to sue

ប្តូរ (ខ្មែរ) B40 to change

ប្រកប (ខ្មែរ) B41R to have, to be possessed of

ប្រភេទ P12 kind, type

ប្រកាស P4 to announce

ប្រកួតប្រជែង B42 to compete

ប្រឆាំង B43R to refuse, to argue, to deny, to disagree

ប្រគល់ P13 to hand over, to give

ប្រគេន P13 to give (to a Buddhist monk)

ប្រចាំ (ខ្មែរ) P12 for the ...; every (+time word), -ly; e.g., ប្រចាំខែ monthly; stationed at

ប្រចាំខេត្ត P1 for the province, stationed in the province

ប្រឆាំង (ខ្មែរ) B3/L against, opposed to

ប្រជា (H) P1 people

ប្រជាជន P4 the people

ប្រជាជាតិ P11 the people

ប្រជាធិបតេយ្យ /praciathɨpətay/ P4 democratic

ប្រជាពលរដ្ឋ /praciapŭlrɔ́t/ P2 the population, the people of a nation

ប្រជាមតិ /praciaméʔtəʔ/ P4 referendum

ប្រជារាស្ត្រ /praciarian/ P1 the people

ប្រជុំ B36L meeting

ប្រញាប់ B30 to hurry, to be in a hurry

ប្រដាប់ B44 tool, utensil, instrument, to be equipped

ប្រដាប់ដោយ B49 equipped with

ប្រដាប់ប្រដា B44 instruments

ប្រដាប់ភ្លេង musical instruments

ប្រដាល (<ដាល់) P15 to box, prizefight

ប្រដាលស្រី P15 free-boxing (in which elbows, knees, and feet are used as well as fists)

ប្រដូច (<ដូច) B36L to compare

ប្រដៅ (<ដៅ) B36L to teach manners to, to give advice

ប្រណី P10 to forgive, to pity

ប្រណាំង B44 to race, compete

ប្រណាំងសេះ B44 to race horses

ប្រតិកម្ម /prətéʔkam/ B30 response, reaction

ប្រតិបត្តិ /prətéʔbat/ B40R to execute, to put into effect

ប្រតិបត្តិការ /prətéʔbatkaa/ B38 an operation

ប្រតិភូ P3 delegation; to delegate

ប្រថុយ B31 to take a chance, to risk

ប្រធាន (<ធាន) P11 to pull away from each other

ប្រទាន P3 to give (used in talking about royalty)

ប្រទេស B43 country

ប្រទះ B41 to meet, to run across

ប្រធាន B37 chairman, president (organization)

ប្រធានាធិបតី B37 president (of a country)

ប្រពន្ធ B8 wife

ប្រព្រឹត្ត /prəprɨt/ P1 to do, to perform

ប្រព្រឹត្តទៅ /prəprɨt tŭw/ P2 to take place

ប្រភេទ (<ភេទ) P10 type, kind, class

ប្រមាណ P11 approximately

ប្រមុខ (<មុខ) B55 chief, head

ប្រមុខរដ្ឋ B55 chief of state

ប្រមូល (<មូល) P2 to gather, to collect

ប្រយ័ត្ន B20 to be careful

ប្រយុទ្ធ (<យុទ្ធ) P14 to fight each other

ប្រយោជន៍ B48R useful; purpose, usefulness, importance

ប្រលប (<ក្រលប) P11 dusk

ប្រវត្តិ /prəvɔ́t/ P8 history

ប្រសា B18 designating an in-law of a descending generation

កូនប្រសា B18 son- or daughter-in-law

ប្រសិទ្ធ P3 effective

ប្រសិទ្ធពរ P3 to wish success

ប្រសិទ្ធភាព P14 effectiveness

ប្រសិទ្ធិ P3 to make effective

ប្រសិនបើ P6 if

ល្អណាស់	P4	very good, excellent
ប្រហារ	B5	to attack, to clit (formal)
ប្រហារជីវិត	P	to sentence to death, to execute
ប្រហុក	B53	prahok (a Cambodian fish paste)
ប្រហែល ប្រហែលជា	B6	perhaps, maybe, about the same, approximately
ប្រហែស	B5	to neglect
ប្រាសាទ	P1	holy
ប្រឡង	B7	to take an ex
ប្រាំ	B5	to pass (exam)
ប្រាក់	B5	to fail (exam)
ប្រឡាក់	P12	to be stained, soiled
ប្រឡូក	P12	to join in, to mingle
ប្រឡូកប្រឡែក	P1	to discuss unrelated subjects
ប្រឡូកប្រឡែក	B12	to join in, to get involved in (negative connotation)
ប្រឡែង (ប្រាស់)	P11	to drag away from each other
ប្រឡែងប្រឡាស់ (ប្រាស់ប្រាស់)	P11	to pull and drag from each other
ប្រាក់	B6	silver, money
ប្រាក់ខែ	B6(R	salary
ប្រាក់ពន្ធដារ	P1	tax money
ប្រាកដ	B6	exact, true, sure
ប្រាជ្ញ	B6(R	intelligent, clever; intelligence
ប្រាថ្នា	P6	to wish, to desire
ប្រាប់	B6	to tell
ប្រាប់ឲ្យ	B16(L	to tell (someone) to (do something) (permit)
ប្រាសាទ	P12	to create, to be created, to formulate
ប្រាសាទ	P4	ruins; ancient temple, fortress, citadel, castle
ប្រុស	P	partner
ប្រឹង	B44	to strive
ប្រុង	B57	to be ready
ប្រុងប្រយ័ត្ន	B57	to be ready
ប្រុស	B6	man, boy men
ប្រើ	B32	to use
ប្រើការ	P1	to use
ប្រើប្រាស់ (ប្រាសការ)	P7	to use
ប្រើល	B44	deer
ប្រៀប	B60	to compare
ប្រេង	B14	oil, petroleum product
ប្រែ	B6	to translate
ប្រាំ	B5	five
ប្រាំបី	B6	eight
ប្រាំបួន	B6	nine
ប្រាំពីរ	B6	seven
ប្រាំមួយ	B6	six
ប្រធាន	P6	messenger
ប្លន់	B43	to rob, to plunder
ប្លែក	P1	more than, odd, (used with numbers e.g., សាមសិបប្លែក 30-odd)
ប្លែក	B21	different, interesting; strange, odd, new
ប្អូន	B6	younger sibling
ប្អូនពៅ	B18	(younger) first cousin
ប្អូនថ្លៃ	B18	younger sibling-in-law
ប្អូនពៅ		youngest sibling
ប្អូនស្រី	B18	younger sister

ច

ចង់	B1	also, too; along
ចង់ ... ចង់	B40	both ... and ...
ចរិយ	B40	product, result
ចរិយប្រយោជន៍	P2	advantage, interest, benefit
ចាក	B42	to fine
ចារស	P16	to gallop
ចារេចារយ	P16	to run very fast (from fear)
ចារនិ	P10	(used with រត) - to run without looking back
ចារស់ក្លាំ	P10	(run) extremely hard
ចិក	B49	to drink (familiar)
ចេក	P6	to get free of, to get clear of
ច្រកចាល	B17	dock (port)
ច្រង	B50	circular layer, something flat and circular, disc
ច្រងពាយ	B50	a pain
ច្រងនំ	B50	map
ច្បា	B4	flower
ច្បាស	B50	star
ច្រើ	B21	to send for, e.g., ខ្ញុំយកបាច្រើនោក I brought it for you
ច្រើ ... ជិត	P6	to leave ... with, to put ... together with
ច្រឹងច្រែង	P16	to pardon
ច្រើស (<ជិស)	B50	to provide, supply
ច្រាស	P16	easily, for no value
ច្រាសាយ	B10	respiratory illness; to have a cold; to have bronchitis
ច្រឹក (<ជិក)	B27	to imprint, print
ច្រឹកដៃ ច្រឹកក្រចេក	B27	to fingerprint
ច្រើម (<ជើម)	P5	to begin
ច្រុំ (<ជុំ)	B50	to gather
ច្បាស	P1	personal, relating to, personally, in person
ច្បាសខ្លួន	B3 L	personal, selfish
ច្បាសដើមច្រក	P12	with his own eyes
ច្រក (<ជក)	B40	to load
ច្រយរេចាំទាំ	B30	on the contrary
ច្រេ:	B4	to explode
ច្រេរ	B50	to synchronize; to make something certain
ច្រើ	P2	surface, area
ហារច្រើ		to be pregnant
ច្រើក្រឡា	P4	area (measurement)
ច្រើភព	P16	the world
ច្រេ:	B	house, home
ច្រេរ	B60	grave, tomb
ច្រើក	B34R	a section, part
ច្បាស	B47	to change, to transfer
ច្បាសច្រេ:	B47	to move (house)
ច្រេង	P16	forty (old measurement) (= 10 ស្រឡ)
ច្រេ:	B10	road, street, route, path, passage
ច្រើរការ	P1	official (adj.), (formal)
ច្រើរច្រេង	B40	crossroad, intersection
ច្រើរច្រើក្រាក	P16	beltway
ច្រើរទឹក	P1	waterway
ច្រើ	B41	fruit, outcome
ច្រើរឈើ	B41	fruit
ច្រើនាំងចាយច្រ	B	grape
ច្រើសត្វក	B40	fish stock

ស្ថាប
ស៊ូ
ស្ពាន
ស្ពានដែក
ស្ពានឈើ
ស្ទាត់
ស្មុគ
ស្មៅ
ស្មៅ
ស្រក (ស្រស់)
ស្រង់ (ស្រង់)
ស្រាវ
ស្រែក
ស្រែក
ស្រែង
ស្រែង

ហ

ហក់ (ហក់)
ហាត់ (ហាត់)
ហាត់ (ហាត់)

អាយុ
អាវ
អាវ
អាវ

ការសង្ស័យ

ការ/

ការយល់

ការសន្យាដាច់ខាត

ការណ៍

ការិយាល័យ

ការ

ការ

ការ

ការ

ការ

ការសារភាពសារជា

កាហ្វេ F7 to pardon

ពិត B10 true

ពិតប្រាកដ B10 really, it is true that

ពិធី I9 ceremony, occasion

ពិធីការ I10 protocol

ពិន័យ F to fine (formal)

ពិនិត្យ B42 to examine, to observe, to censor, to inspect

ពិន្ទុ I4 point (in a score)

ពិបាក different, hard

ពិភពលោក P5 world

ពិភាក្សា F to discuss (formal)

ពិរុទ្ធ /pi?rut/
F7 fault, crime (literary)

ពិរោះ P11 pretty (to hear)

ពីរោះ

ពីរោះណាស់

ពីរោះ

ពីរោះ

ពីរោះ

ពុល	P6	poison, to be poisoned
ញ	B18	ឯង but less formal than ឱ្យ
ញុំងង	B18L	you
ដូក	F1	cushion, mattress
ដូចគ្នា	B43	skillful, clever, good at, smart, strong; effective e.g., ថ្នាំដូចគ្នា effective drug
ដួង	B52	group, gang
ដួងវៀតកុង	B52	the Viet Cong
ដួងភក	B5	friend
ដួងតវ	P15	to join forces, to unite
ដួន	B53	to hide (oneself)
ណាស	B11	so, too, too much
ណេញ		full
ណេញចិត្ត	B42	to be pleased, to be satisfied
ណេញដីក្រុង	B38L	all over the city
ណេញសំណង	P8	full strength
ណេញបុត្ត	P8	legitimate, fully qualified
ណេញរលូ	P7	full, completely
ណេញវេន	P5	in full session
ណែទ្យ	B8	medicine (the subject); doctor; hospital; medical
ណែល	B7	time, when
ណែលណា	B14	when
ណែលចំណេរ	B14L	spare time
តែង	B45	cup
តែងប៊ីរ៉ូប៊ីក្លាង	B42	driver's license
តែង	B41	buoy
តែងចិនតុង	/pochenton/ P3	Pochentong (name of Phnom Penh's airport)
តែងស	P6	to say (formal)
តែងសថា	P9	that is to say
ទោ:	B52	stomach
ទុំ (ចិត,អក,តក)	P6	not (literary)
ទុំរេង	B31	a kind of fragrant tree, a kind of large mango
ទ្រាំរួស	B55R	to take care of
ទ្រាំរេងចាត់ចិត្ត	P9	not to care, to be unconcerned
ទ្រម	B35	together, to agree
ទ្រមគ្នា	P15	likewise, too, parallel
ទ្រមនឹង	P4	together with, and
ទ្រមទ្រង់ព្រៀងគ្នា (ប្រែព្រៀងគ្នា)	P7	to come to an agreement
ទ្រាំថ្ងៃ	P11	early morning; early in the morning
ទ្រហ្ម	/prom/ P6	fair, good (lit.)
ទ្រហ្មចារី	/prom carey/ P6	virginity
ទ្រហ្មទណ្ឌ	/promatón/ P6	penal (literary)
ទ្រង់	P5	to prepare
ទ្រាប	B60L	pigeon
ទ្រឹក	B7	morning
ទ្រឹកមិញ	B10	this morning (past)
ទ្រឹក្សា	P9	vegetation
ទ្រឹត្តិការណ៍	/prɨttəkaa/ B50R	event
ទ្រឹទ្ធ (H)	/prɨt/ P5	old and mature, senior
ទ្រឹទ្ធសភា	/prɨtsophia/ P5	senate
ទ្រូញ	B44	arrow
ទ្រួល	B31	to be sad, unhappy; to worry
ទឹកង	B58	canal, stream
ទឹកងដៃក	B58	canal

ព្រៃ B34R forest, jungle

ព្រៃនគរ P Saigon

ព្រៃវែង P10 Prey Veng (Cambodian province)

ព្រោះ B3 because

ព្រោះថា P2 because

ព្រោះតែ P4 because (colloquial)

ព្រំ B46 line of separation

ព្រំដែន B46 border, frontier

ព្រះ P3 sacred, holy; royal; god

ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ P13 superior of a vast [see ក្រុង]

ព្រះគ្រូចៅអធិការ P14 high-ranking clerical official with authority over the wats in a province

ព្រះបរមព្រះអង្គ /preahpreakún/ P14 (see ព្រះបរម)

ព្រះរាជាន(ិ)ព្រះ P11 to speak (royal, divine)

ព្រះបរមសព្ទ /prém baromsaop/ P4 corpse (of royalty)

ព្រះពុទ្ធ P1 Buddha

ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ P1 Buddha

ព្រះព្រហ្ម /prém próm/ P15 Brahma

ព្រះមហានគរ P2 royal capital

ព្រះមហាក្សត្រ P6 prosecutor

ព្រះសង្ឃ /prém sang/ P3 Buddhist monk

ព្រះសង្ឃនាយក /prém sangkhaniayú?/ P3 patriarch of one of the two Cambodian Buddhist orders of monks

ព្រះហឫទ័យ /prém ha?rətey/ P3 heart, spirit, mind (royal)

ព្រះអង្គ P13 he, she (clerical, royal, divine)

ព្រះឥន្ទ /prém ɨn/ P15 Indra

ក

ភក់ B59 mud

ភន្លៀ /phón/ P16 equipment

ភស្តុ /phosdo?/ P6 residence, place, property, thing

ភស្តុតាង /phontaan/ P6 proof, evidence

ភ័យ B42R to be scared, afraid

ភ័យខ្លាច P10 to be afraid

ភាគ B6 part; used between the numerator and denominator of a fraction, e.g., ១ភាគ៣ one third

ភាគរយ B6 majority

ភាគរយ B6 percent, e.g., ១ភាគរយ one percent

ភាព P1 state of, -ness, state of being

ភារៈ /phiaré?/ P12 duty

ភារៈកិច្ច P12 chargé d'affaires

ភាសា B58 language

ភិក្ខុ /phi?khu?/ P13 a Buddhist monk

ភ័យ P10 to be afraid (rare)

ភូមិឃុំ B26 deputy

ភូមិឃុំរដ្ឋ B24 deputy provincial governor, lieutenant governor

ភូត B54 to lie

ភូមា B57 Burma, Burmese

ភូមិ B39 village

ភូមិភាគ /phumi?phia?/ P12 region

ភូមិសាស្ត្រ /phumisah/ P8 geography

ភេទ P7 sex, gender

ភោគ P8 property, goods

ភោជនៈ P12 food (formal)

ភ្ជង់ B 16 to point a weapon closely at

ភ្ជួរ B40L to plow

ភ្ញាក់ B72 to wake up, to be surprised

ភ្ញាក់ផ្អើល P12 to be startled, surprised

ភ្នាក់ងារ P4 agent, employee

ភ្នែក B15 eye

ភ្នំ B48 hill, mountain

ភ្នំបូកគោ B49 Bokor Mountain

ភ្នំពេញ B3 Phnom Penn (capital of Cambodia)

ភ្លាម B3ER immediately, right away, at once

ភ្លឺ P4 bright, light

ភ្លើ B 6L stupid

ភ្លើង B10 fire, light, electricity

ភ្លើងស្តុកបាយ B10 red light (traffic light)

ភ្លើងអគ្គិសនី B10 electricity

ភ្លៀង B16 the rain; to rain

ភ្លេង B12 music

ភ្លេច B6 to forget

ភ្លេចបង់ចោលទាំងអស់ B10 to completely forget

ភ្លែត P10 immediately

ម

ម.ម ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ P10 millimeter

មក B4 to come; to (to the speaker)

មកដល់ពីនេះ P14 up to (now)

មករា B30 January

មគ្គុទ្ទេសក៍ P12 creator, founder

មធ្យោបាយ B27 money, order

/mɑchéʔ/

មជ្ឈ P7 middle, central

/mɑccnéʔthaan/

មជ្ឈដ្ឋាន P7 medium of communication; place, center

មជ្ឈឌិកាល P11 noon (literary)

/mɑtyom/

មជ្ឈិម P6 middle, intermediate

/mɑnúl/

មណ្ឌល P4 region, area, center

/méʔteʔ/

មតិ P8 opinion, idea (formal)

/mɑtyum/

មជ្ឈិម B65 middle, average, intermediate

/mɑtyumɑsɑkaa/

មជ្ឈមសិក្សា P2 secondary education

/mɑnuhsɑthóa/

មធ្យោបាយ B59 measure, solution, means, tactic, way, strategy

/mɑnéʔsiʔkaa/

មន P12 mulberry

មនសិការ P14 mentality, professional conscience

/mɑnuh/

មនុស្ស B18L people, person, human being

/mɑnuhsɑthóa/

មនុស្សធម៌ P8 humanity; humane

/mɑnookum/

មនោគម P8 idea, opinion

/múntrey/

មន្ត្រី P8 ideology, theory

មន្ទីរ P2 civil servant, official

/morcee/

មន្ទីរជាតិការ B47R an (official) building

/mohaacún/

មន្ទីរពេទ្យ B58 headquarters

/mohaanikay/

មរតក B59 hospital

/mɑnéʔkaa/

មហា B59 mortar (gun)

/mɑnuh/

មហាជន P2 big, large, great

/mɑhaasɑmpɑɑh/

មហាសន្និបាត P7 the people

/mɑhaasɑmpɑɑh/

មហាសន្និបាត P14 Mohanikay (name

of the larger of the two Buddhist orders in Cambodia

មហាវិទ្យាល័យ /mɔhaa vitʰyaliəy/ B40 university

មហាវិថី P11 boulevard

មហាសាគរ P12 ocean (formal)

មហាសាមគ្គីរសភោជន៍ /mɔhaa saamkʰii rɔsaʔ phoocʰ/ P12 banquet, dinner (formal)

មហាអំណាច P8 great powers (countries)

មហាសុភមង្គល P12 very happy and successful

ម៉ា B18 uncle (younger than one's parent)

មាគ៌ា /miakia/ P8 route, way, road, approach, policy (literary)

មាត់ B22 mouth, edge

មាត់ទន្លេ B48 edge of a river

មាតា /miadaa/ P15 mother (formal)

មាតុ (H) P9 mother (literary)

មាតុភូមិ P9 motherland

មាតុភូមិ P9 motherland

មាត្រា P4 article, section

មាន B4 there is/are etc; to have, to own, to possess

មានការអ្វី? B9 can I help you?, what can I do for you?

មានទោស B36L to be guilty, to be punished

មានពេល B15 past time indicator; to happen to; to have occasion to

មានប្រសាសន៍ B29 to say (formal)

មានរឿង B15 to have a fight

មានហើយ B9 why not?, of course, O.K.

មានឱកាស B46 to have an opportunity, to have a chance

ម៉ាន់ B34 chicken

ម៉ាន់ B33 poultry

ម៉ាន់ព្រាវ turkey

មាស P10 gold

ម៉ាស៊ីន B14 engine, motor, machine

ម៉ាស៊ីនបកស្បូវ B38R tape recorder

ម៉ាស៊ីនទឹក B39 water fountain

ម៉ាស៊ីនភ្លើង generator (electricity); electrical plant

ម៉ាឡេស៊ី P11 Malaysia

មិត្តភ័ក្តិ B21 friend

មិត្តភាព P12 friendship

មិត្តសម្លាញ់ B21 friend

មិថុនា /miʔthoʔnaa, miʔthoʔnia/ B30 June

មិន B3 no, not

មិនខ្លាច P10 no use, it's no use

មិនខ្វះទេ B40 plenty, a lot of, no lack

មិនត្រឹមតែ...ទៀត B80 not only ... but

មិនសូវ...ប៉ុន្មានទេ B10 not very, not so

...មិនដូច... B24 not as ... as ...

មិនតែម្យ៉ាងនោះ B9 not only this/that

មិន~តែម្យ៉ាងនោះ...ទៀត B37 not only that, but ...

មិនថាតែ...ទេ B48 not only ... but...

មិនទាន់ B3 not yet; not on time

មិនទៀង/ប្រាកដ B48 it depends, it's not certain

មិនត្រឹមតែ...ទេ P14 not only ... but

មិនចាំបាច B9 to not have to, to not need to, not necessary

មិន...ប៉ុន្មាន B20 not so ..., not very ...

មិនយូរមិនឆាប់ B3 sooner or later

មិនសូវដំ P10 to run very fast

	B42	very ..., not much, not many
		to be unable, to be unwilling
	B30	you (polite)
	B16	aunt (younger twin of a parent); 2nd or 3rd person pronoun for younger male, e.g., where are you going?
	B41	nine (explosive)
		Hindu, Indian
	B30	Warsaw
	B6	minute
(ពាន់)	B	ten thousand
	B44	face, front; in front
	B37	kind, variety, plan; field
	B9	duty, job
		status, function, duty
	B 4	job, work, position
	B43	probably, undoubtedly, will/shall
	B12	to immerse, to dive, to shower, e.g., to take a shower, to go swimming
	B22	before, first
	B42	first
	B42	first of all
		before this
	B9	ahead of time
	P12	Monivong (name of a Cambodian king)
	B11	motorbike, motorcycle
	P2	round
		(mallo?)
	B36	origin
		(mukhtaan)
	B49	base (military, philosophical, and physical)
	P12	funds, principal (financial)
	B21	not, nip
	B	one, e.g., one hundred
	P11	one round, once all the way through
	B26	one moment, a minute
	B47	[illegible]
	B19L	slowly
	B38	and another thing
	P6	to twist
	P6	to accuse falsely
	B2	to look at, watch; to read
	B41	to watch a movie, to see a movie
		to babysit, to take care of a child
	B12	to be able to read
	B12	to be unable to read
	B13L	perhaps, maybe
	P2	it seems that, like
	B2	leader, chief, head; mother
	P2	chief of works
	P11	leader (pejorative)
		(meekún)
	P13	see
	B20	town mayor, village chief
		leader
	B27	thumb
	P16	leader of troops
		military officer

កងទ័ពគោក	B47	commander
កន្ទុយ	B42L	housewife
កន្លង់	B2	naval chief
កន្លែងទំនាក់	F14	electrical relay station
កន្សោយ	B40R	widow, widower, divorcé, divorcée
កន្សែង	B42	lesson
កន្ត្រឹម	F7	any member of a wat who is in a position of leadership
កងកុងតាក់	B28	quarter chief
ក្រហម	F10	Mekong (river)
ក្រឡឹង	B17L	sky
ក្រឡឹងស្រឡះ	B24	clear sky
ក្រឡឹងស្រឡះ	B24	clear sky
ក្រៅក្រឡឹងក្រឡើយ	F13	in the sky
ក្រដាស	B37	medal
ក្រហ្ម	F14	to pity, to forgive; please (carries a strong pleading connotation)
ក្រហ្មក្រេង	F16	see ក្រេង
ក្រហា	B30	April
ក្រហែ	B3	how?, why?
ក្រហែមកដល់	P6	how come?
ក្រហែមបាន ក្រហែមតើ	B40	how come?
ក្រូ	B2 L	mother, address form for ម្តាយ
ក្រឡេក	F1	meter (unit of measurement)
ក្រិត	B16	true, real; really; really?
ក្រិតមែន	B11	isn't, are they, am I, will he, can we? etc.
ក្រិតឬទេ	B40	really?!, is that so?
ក្រោង	B4	o'clock, hour, time of day, e.g., ក្រោងប៉ុន្មាន? what time is it?
ក្រោមដី	P8	Maoism
ក្រៅសង្គម	P8	Mao Tse Tung
ក្រ	P8	definite, strong, firm
ក្រៀតក្រែង (ក្រែងតែ)	P12	firm
ក្រោម	B60	one side
ក្រោមនេះ	B60	the other side
ម្សិល ម្សិលមិញ	F13	a day (spoken)
ម្សិលបង់	F13	the other day (spoken)
ម្ចាស់	B42	owner, master, boss
ម្ចាស់ឡាន	B42	car owner
ម្ជូរ	B20	needle; syringe
ម្ជូរ (ឃ្មុះ)	B33	a sour ingredient
ម្តង	B	once, for a change
ម្តងម្កាល	B1	once in a while
ម្តាយ	B8	mother
ម្តាយក្មេក	B18	mother-in-law
ម្តាយធំ	B18	aunt (older than one's parent)
ម្តាយតូច	B18	aunt (younger than one's parent)
ម្តាយចុង	B29R	stepmother
ម្ភៃ (ម្ភៃ)	P14	region, area
ម្នាក់	B47	a person
ម្នាក់ៗ	B30R	each (person), every one of them
ម្នាស់	B31	pineapple
ម្ភៃ	B	twenty
ម្យ៉ាង	B49	one kind, one way, one method
ម្យ៉ាងទៀត	B49	furthermore, another thing; on the other hand, in other words
ម្រាមដៃ	B42	digit (finger, toe)
ម្រាមជើង		toe
ម្រាមដៃ	B42	finger
ម្រឹគសត្វ	P9	fauna; wild animals and birds
ម្រឹគ		four footed animals

ច

ចក់ P1 to be partial with respect to

ចក់ចែង P1 to favor one party, to practice nepotism

ចង់ចាំ VSP to agree

ចង់ប្រុង P1 to be partial to

ចង់ B1a kind, type

ចង់ចុងចង់ក្រោយ Bi1 at the most

ចង់តែ B13L now, when you

ចង់ឆ្ងល់តែយ៉ាង P1b anyway, nevertheless

ចង់ដឹងចង់ឮ Bc?R likewise (literary), for example

ចង់តិចក៏ចង់ច្រើន Bi1 at least

ចង់ដោយ Bi1b how?, why?

ចាន P1 vehicle (formal)

ចាប់ B4a to guard

ចាយ B1c grandmother, old woman

ជិ B24 foul

ជិត B24 slow

ជិតៗ B24 slowly

ជិត B24 chaotic

ជុតិ /yutté/
P1 that which is right, proper

ជុតិធម៌ /yuttethóm/
P1 justice

ជុត /yut/
P1 fighting

ជុតិករ /yuttekón/
P1 fighter

ជុតិភណ្ឌ /yuttephón/
P1c military equipment

ជុតិសាស្ត្រ /yuttesáh/
P1c strategy

ជុវ /yuvéa?/
P1 young

ជុវជន P1 youth, young people

ជុវជនសាសនូបត្ថម្ភ ជាតិ P1 the Salvation Youth (government-

		sponsored youth organization)
	B1	a while (time)
	B41	a very long time ago
	P21	here in a while, anon, intermittent
	B2	Vietnam, Vietnamese
	P1	to carry suspended from the hand, e.g., a purse
	P	we, us, our
	P1	third-in-command in a , with special responsibility for documents
	P12	military district
	P1	military (formal)
	B 8	opinion, suggestion
	B44	to cry, weep

ร

	B16R	to seek, search for
		to look for a job
	B20R	to seek out the truth, to find out the truth
	B12	to find
	P14	to make trouble, start a fight
	P1	to earn a living
	P2	to take care of
	P2	second-in-command, assistant, vice-
	P7	to protect
	P7	to be a victim
	P14	to be a victim, to be injured
	B	to suffer, to undergo suffering
	P5	to wait (for royalty or clergy)
	P5	to wait
	B24	cold, chilly (with wind)
	P1	widely spaced
	B24	season
	B24	flood season
	B24	dry season
	B24	wet season
	rót B38	state
	B35	government, civil service
	/rótthɔmmənuñ/ P4	constitution
	B37	capital city
	P1	government, régime, administration
	B43	coup d'état
	P2	a cabinet minister
		secretary (literary) (cabinet minister)
	P5	congress, national assembly, parliament
	/rót aañaa/ P6	prosecutor
	/rótthpi?baal/ B38	government, administration, régime
	P3	Government of National Salvation (name of the government that was in power before during and after the overthrow of Norodom Sihanouk in 1970)
	P6	to be a sycophant to, to be dependent on, satellite (political term)

ខ្មែរក្រហម /rəmaʔsee/
P10 front

ជាតិរួបរួមដើម្បីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ P10 National United Front of Kampuchea (name of the group operating in the name of Norodom Sihanouk in the early 1970's)

រត់ B34 to run

រត់កាណូ to work on a boat

រត់ការ B44 to smuggle

រត់ចោល B42 to desert

រត់ចោលបង់ P6 to abandon

រត់តាក់ស៊ី to drive a taxi

រត់ភៀសខ្លួន P6 to elope

រត់សំបុត្រ to deliver mail

រត់ឡាន to work on a bus

រថ /rút/
P6 vehicle (formal or royal)

រថក្រោះ /rút kraʔ/
B40 tank (weapon)

រថយន្ត /rút yún/
P6 motor vehicle (formal)

រទេះ B42 cart, vehicle

រទេះគោ B42 ox-cart

រទេះភ្លើង B60 a train

រន្ទះ /ntɔ́ʔ/
B11 thunder

រន្ធត់ចិត្ត P16 to be moved emotionally

របង P13 fence

របប P2 régime

របស់ B19 of, belong to; to be

របួស B40 a wound; to be wounded

របៀប B29 style, way, method, order

របៀបរៀបរយ P3 order

របេង B60 tuberculosis

[illegible] B60 partition

រមាស B42 trailer (small)

រមែង (ទៀត) P9 always

រយ B6 hundred

រយៈ /royéʔ/
P5 interval

រលុងរលាង P2 loose, flabby, lax

រលត់ B40 to be extinguished

រលីង P16 completely gone, barren (restricted distribution), e.g., ដីរលីង barren soil

រលឹក (នឹក) /rəlɨ̀k/
P11 to miss, feel nostalgic

រលួយ P8 rotted, decayed

រវល់ B14 to be busy, to care about

រវាង B24 between, during; duration, interval

រស់ B8 to live, to be alive

រសៀល B41L afternoon

រហ័ស P2 fast, rapid

រហូត B60 without intermission, through, all the way

រហែក (ខ្លួនប្រាណ) B41 to be torn

រអិល B39 slippery

រាំ P7 to obstruct, to hinder

រាំងស្ទះ (ស្ទះ) P7 to obstruct, to hinder

រាក B39 shallow

រាជ B38 royal

រាជការ B38 civil service, government

រាជានុភាព P1 central government (in a monarchy)

រាជធានី B37 (royal) capital

រាជអាជ្ញា P6 prosecutor

រាជរដ្ឋាភិបាល P1 royal government

រដ្ឋាភិបាលបដិវត្តន៍	P10	Royal Government of National Unity (pro-Sihanouk organization)
វាយុសួរ	B29	radio
វាយលុក	P10	to invade
រាត្រី	P11	evening (formal)
រាប	P10	level, flat
រាប	B34L	to count
រាប	B44L	by the (+ number), (number)+s, e.g., រាបពាន់ thousands, by the thousands
រាប	P7	to take responsibility
រាបទាំ	P7	to assume responsibility for
រាយ	B30	scattered, in particles, retail; messy; chance, cash, e.g.,
លក់រាយ	B35	to sell retail
រាយការណ៍	B42	to report
រាយប៉ាយទូទៅ	P10	all over
រាល់	B14	every, each
រាល់ថ្ងៃ	B14	every day
រាវ	P13	to grope
រាស	B40L	to rake, harrow
រាស្ត្រ	/rieh/ P1	the people
រឹង	P14	to stiffen, tighten, to force (intentionally, affecting things)
រូប	P10	character, attitudes
ឫស្សី	P1	bamboo
ឫស្សីព្រៃ	P1	wild bamboo
រីក	P5	to expand, to burgeon, to bloom, to swell
រីករាយ	P5	happy
រឹង	B36R	hard, stubborn
រឹងក្បាល	B36R	hard-headed, stubborn
រឹងប៉ឹង (ប៉ឹងណែន)	P11	very hard
រឹត	B20	rub, to tighten
រឹតតែ	B32L	increasingly
រឹតតែ ទៅៗ	B34	increasingly
រឹប	B43	to squeeze, to constrict
រឹបអូស	B49	to confiscate
រឺ	P12	or ... (on the other hand)
រឺទែរ	P11	Reuters (name of an international news agency)
រ៉ុក្កែត	B30	rocket
រុក្ខ	/rukha?/ P9	vegetation (poetic)
រុក្ខជាតិ	/rukha?ciat/ P9	vegetation
រុងរឿង	P2	prosperous, peaceful, nice, pleasant
រុញ	B35	to push
រុយ	B4	fly (noun)
រុស្ស៊ី	B18	Russian
រូងភ្នំ	B31	tunnel, hole
រូប	B27	body, style, form, figure, classifier for person
រូបថត	B27	picture
រួច	B	then
រួចហើយ	B5	then, already, just after that
រួច	B22	to finish, to be free
រួចរាល់	B26	to get even, to resolve things, to settle accounts, to be free from an obligation
រួចមាត់	B49L	to say for the heck of it, to make up a story
រួប	P7	to join, to unite
រួបរួម	P7	to unite
រួម	P4	to join; general

រួមចំណែក	P10	to unite
រួស	P10	to be tired, exhausted
រើ	P4	to move, to remove
រើសអែង	B20	to retire, retired
រើស	B23	to choose; to find; to pick up, e.g., ខ្ញុំរើសបានដុល្លារ I found a dollar
រើសរើង	P7	to discriminate
រឿង	B6	story; matter, trouble, e.g., រក រឿង to cause trouble
រឿងនិទាន		fable
រឿងប្រលោមលោក		modern story, novel
រឿងអាសអាភាស	P	a fight, a fuss, a quarrel
រៀង	P2	consecutively, in order
រៀងៗខ្លួន	P2	each one
រៀន	B2	to learn, to study
រៀប	B11	to prepare, to arrange
រៀបចំ	B13	to prepare, to arrange
រៀបចំខ្លួន	B13L	to get ready, to get dressed
រៀបចំបាយ		to prepare food
រៀបតុ		to set table
រៀបរាប់	P1	to describe, narrate
រៀបរយ	P7	in order, proper
រៀម	P14	elder brother (royal)
រៀមប្អូន	P14	elder brother (formal)
រុក្ខា	B15	rivi (Cambodian monetary unit)
រុក្ខាជាតិ	P13	(spoken) question marker
រុញច្រាន	B18	to take at a collection, to collect money
រោង	B	a shelter, a roofed structure, a factory
រោងកុន	B6	movie theater
រំខាន	B10	to distart, to annoy
រំដោះ	P10	to liberate
រំពឹង (ទៅលើ)	B	to depend on
រំពេច	P4	moment
រំលង	P9	to skip over
រំលងខ្នងរំលងស្មៅ		to skip normal chain of command, to go outside of channels
រំលឹក (ឡើងក)	P11	to remind
រំលោភ (លើ)	B19	to violate
រំលោភលើច្បាប់	B19	to violate the law
រាំ	B	to dance
រាំង	P7	to block, to close off

ល

ឡើង	/la?/ B43	etc.
លក់	B24	to fall asleep
លក់	B	to sell
លក្ខណៈ	/lé?khəna?/ P7	character, aspect of character
លក្ខ	/lé?/ P7	dye
លក្ខន្តិក	/lé?khanti?ka?/ P11	statute; by-laws
លង្វែក	P10	Lovek (post-Angkor capital of Cambodia)
លតា	/lé?taa/ P9	vines, creepers
លតាបន្លែ	/lətaa bɔ́ɔ/ P9	vines, vegetation
លទ្ធ	/lɔttɔ́?/ P4	deviation, result

លទ្ធផល lattəphəl
P4 result, product, outcome

លទ្ធិ lattiʔ
P4 philosophy, ideology, regime

លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ lattiʔ prɔlieatʰipətəy
P4 democracy

លួច P13 to sneak

លាង B22 to erase; to wash; to cover up (trace, hole), e.g., លាងមុខ to wash face

លាមក B44L cuckoo

លាស់ (lɔʔnaʔ)
P6 light, small, unimportant

លា B1 to leave, to say goodbye

លាក់ B21 to hide, to sneak

លាង B to wash

លាន B million

លាយ B35L to mix

លាយលក្ខណ៍អក្សរ P7 in writing

លារ B13 Laos

លាស P1 to expand like healthy leaves full of water; figuratively, to progress, to prosper, to expand

លិខិត B4 message, letter, document, ticket

លិច B21 West

លិង B31 to fry rice

លិត្រ B16 liter

លីវ B single, bachelor (male or female)

ល (លើ) B11 to near

លុក P1 to cross a forest, to invade

លុកលួយ B 2 to invade

លុយ B money

លុះត្រាតែ B6 provided that, providing that, until

លូ B35L sewer, large pipe

លូត P1 to grow bigger, taller

លូតលាស P1 to burgeon, to bloom, to swell, to spring ur, to grow, to progress

លូន B OR to crawl on one's belly

លួច B37 to steal, to sneak

លួច + verb B37 to do something without letting people know; to do on the sly, e.g., លួចចូល to sneak in

លួស B wire

លួសបន្លា B barbed wire

លើ B29 on

លើក B3OR time, instance

លើក B3OR to raise, to lift

លើកកូនឲ្យ P to offer one's daughter in marriage to someone

លើកលាស P to pardon, to reduce sentence

លើកបូរ P1 to build a road

លើកដៃ to raise the hand

លើកទឹកចិត្ត B 4 to encourage

លើកលែងតែ B31 except

លឿង B23 yellow

លឿន B24 fast, speedy

លេច B19 to stick out, protude

លេខ B23 a number, e.g., លេខ ១ No. 1

លេខសម្គាល់ខ្លួន B 4 serial number

លេខា P11 written symbol, writing

លេខាធិការ P secretary (an official), e.g., Secretary of State

លេង	B5	to play, to do something for fun
លេងបណ្តើរៗ	B5L	to get loose, stricter
លេច	B5R	to emerge, to appear, to rise
លេប	B5O	to swallow, to drink
លេស	P4	pretext
លែង	B34	to quit, to give up; to divorce
លែងលះ	B4OR	to abandon, to divorce
លោក	P11	when (often used in daroeam)
លោក	P12	world, planet
លោកសេរី	P14	the Free World
លោក	B1	you, Mister
លោកគ្រូសង្ឃនាយក	P13	superior of a wat
លោកជំទាវ	P12	title for a very high-ranking woman official or the wife of a high-ranking official
លោកប្អូន	B3OL	a gentleman
លោកសង្ឃ	P4	Buddhist monk
លោកស្រី	B1	you (to woman of high social status), madam
លំដាប់	P14	order, arrangement
លំនៅ	P11	place one lives
លំអ (ល្អ)	P2	to improve, to decorate
ល្ខោន	B4O	play, drama
ល្ងង់ខ្លៅ	P1	stupid, ignorant
ល្ងាច	B1J	evening
ល្ងាស	B2O	see លោកឃ្លាង
ល្បាត	B46	patrol, squad
ល្បិច	P6	stratagem
ល្បិចកិច្ចកល	P16	trick, stratagem
ល្បី	P14	famous, well-known
ល្បីល្បាញ (ល្បាញ)	P14	well-known, famous
ល្បឿន (=ល្បឿង)	B61	speed
ល្បែង (=លេង)	P4	game
ល្បែងស៊ីសង	P4	gambling
ល្មម	B18	enough
ល្មម7	B46R	small, trivial
ល្មមតែ	B50	by the time that
ល្មើស	P6	to violate, transgress
ល្អ	B2	good, pretty, nice
ល្អិត	P19	fine, tiny

ឝ

វឌ្ឍនា	/vótthənaː?/ P12	progress, good
វឌ្ឍនភាព	P12	progress
វត្ត	/vót/ Pf	duty, action, to act (literary)
វត្ត	B40	pagoda, temple
វត្តបទុមវតី	/vót botum vodəy/ P3	Wat Botum Vaddey (name of the wat in Phnom Penh which is the seat of the Thommayut order)
វត្តភ្នំ	B4O	Wat Phnom (name of a place)
វត្តឧណ្ណាលោម	P13	Wat Unnalom (seat of the Mohanokay order -located in Phnom Penh) also known as
វត្ថុ	/vóttho?/ P3	thing (formal, literary)
វត្ថុបំណង	B4OR	objective, goal
វស្ស	/vót/ P5	year (literary)
វង្ស (H)	/vón/ Pf	to have (a quality) used at the end of full loana)
វប្ប (H)	vɔppáʔ/ P2	to spread, to

disseminate, to distribute

/vɔppathɔ́m/
P2 culture

/vɔ́ré?/
P12 nigh, good

/vɔ́ré?ɔ́n/
P12 hero

B47 major (military)

B47 lieutenant colonel

B47 colonel

/vɔ́ŋ/
P3 vine, creeper

B24 rainy season

B12 it, he, she, they (familiar)

B47 to pass (a car)

P4 to avoid; to go out of the way

P14 to swim backwards like a flaming line

B50 to hit

B47 to fight each other

B48 to assault

B17 plain, clearing, field (land)

B17 airfield

/vɔ́l/
B13 asthma

B-8 to measure (length)

P14 fate

/vi?/
P- not (rare)

P12 to give (literary)

P13 to fold over

B10 November

B4/R subject, study, field of learning

P1 science

B- instead, again,

/vi?ñian/
P14 consciousness, soul, spirit

/vi?te?kamcy/
P7 disobedience to the law

P1 -ologer; member of the intelligentsia, expert

B60R secondary school (lycée)

B43L radio

B43L television

P1 a plan, a program; act

P1 measures, steps, action taken to solve a problem

B48R discipline

P9 destroyed

/vi?ni?ɛnay/
P6 to judge

/vi?bat/
B50L crisis, destructive event

/vi?pnia?kɔtian/
P12 alms, charity, portion, donation, contribution

P11 edifice, state building, monument

/vi?ró?/
P4 high, valuable, noble

/viré?ɔ́n/
P4 someone of high status, a notable, member of the elite; hero

P6 to have a quarrel (literary)

P2 field of , scope, range

/vi?sɔmañ/
P- extraordinary

ស

ស B43 white

សកម្ម B.1R active

សកម្មភាព B.1R activity

សក B hair (of the head)

សក្ខី (= សាក្សី) /sa?khey/
P7 witness

សក្ខីការ /sa?khey kaa/
P7 evidence

សង្កត់ P1 to press; to suppress

សង្កេត P14 to watch

សង្កេតមើល P14 to observe

សង្គម /sangkum/
B.5L society

សង្គមកិច្ច /sangkumkec/
P7 social affairs

សង្គមនិយម P7 socialism

សង្គហានុគ្រោះ P7 devoted to social welfare

សង្ឃនាយក P13 superior of a wat

សង្គ្រាម B40 war

សង្ឃ /soŋ/
P1 member of the Sangha, a Buddhist monk

សង្ឃឹម B17R to hope; hope

សង្ស័យ B.0 to suspect, to be suspicious, to be fishy, to be skeptical, e.g., ហានការសង្ស័យចំពោះឱ្យនេះ (ក្រសួងថ្នាក់) there is something fishy about the accident

សំដែង P14 proud, showing off, vain

សញ្ញា B.7 sign, symbol, signal

សញ្ញាចរាចរ B.7 traffic signal

សញ្ញាបត្រ P14 certificate

សក្ខី P12 witness

សង B20 to return (something), to repay, to subtract

សង់ B09 to build

សង់ទែ B33 pudding, custard

សង្កត់ P4 to press on something

សង្កត់សង្កិន P15 to oppress, to sit on and push down

សង្កប់ P14 a speech (clerical)

សង្កាត់ B2C a political division of a town or a district

សង្កូរ (= ខាត់) P13 to run over, grind, by milling action, flatten

សង្កេត P1 to observe

សង្គម /sangkum/
B.5L society

សង្គមកិច្ច /sangkumkec/
P7 social affairs

សង្គមនិយម P7 socialism

សង្គហានុគ្រោះ P7 devoted to social welfare

សង្ឃនាយក P13 superior of a wat

សង្គ្រាម B40 war

សង្ឃ /soŋ/
P1 member of the Sangha, a Buddhist monk

សង្ឃឹម B17R to hope; hope

សង្ស័យ B.0 to suspect, to be suspicious, to be fishy, to be skeptical, e.g., ហានការសង្ស័យចំពោះឱ្យនេះ (ក្រសួងថ្នាក់) there is something fishy about the accident

សំដែង P14 proud, showing off, vain

សញ្ញា B.7 sign, symbol, signal

សញ្ញាចរាចរ B.7 traffic signal

ក

សង្កាត់	B 3	manner
សង្ឃ	P 1	monk, boy
សង្កាត់		peasant
សង្កាតស្រូវ	B11	bean sprout
សណ្ឋាគារ	P12	hotel, place to stay
សណ្ឋាគារដ្ឋ	P12	lodgers for guests of the province/ conference
សណ្ឋាគារី		sanitarized
	P12	reception, meeting
សត		/sata?/
	P	hundred (Sanskrit)
សតវត្ស		/sataVt/
	P	century
សត្រូវ		/satrə/
	B10	enemy
សត្វ	B41	animal, being (human or animal)
សត្វស្លាប	B44	bird
សន្តិ		/santé?/
	P2	peace
សន្តិភាព	P2	peace
សន្តិភាពបង្ខិបបង្ខាប		/santəphiapvoupəniyəkam/
	P10	pacification
សន្តិសុខ	B10	security, safety
សន្តិសុខជាតិ	B10	national security
សន្ទនា	P12	to discuss a matter
សន្ទឹកសន្ទាល	P10	many, lots
សន្និសីទ		/sonnesət/
	P11	conference
សន្មត	B12	to assume
សន្យា	P6	to promise
សន្លប់	B4	to have fainted, to be unconscious
សន្លឹក	N26L	sheet (of paper, leaf)
សន្លឹកឆ្នោត	P10	ballot
សប្តាហ៍		/sapdaa/
	P12	week (formal)
សប្បាយ	B1	happy, pleasant, agreeable
សប្បាយចិត្ត	B12	happy, contented

សព		/sɔp/
	P2	corpse (formal), the late ...
សព្វ		/sɔp/
	P1	all
សព្វគ្រប់	P1	completely
សព្វថ្ងៃនេះ	P1	nowaday, present
សព្វាវុធ		/sappiavut/ weapons of every sort
សភា	P3	house of parliament or congress
សភាព	B6	aspect; state of being; appearance
សម		/som/
	B29	to be becoming, appropriate, proper
សម	B12	fork
សម		/sa?mé?/
	P7	equal, same
ស សមភាព		/sammophiap/
	P7	equality
សមត្ថ		/səmatha?/
	P4	capable
សមត្ថកិច្ច		/səmattha?kec/
	P4	area of capability, area of competence
សមត្ថភាព		/səmatəphiap/
	P4	capacity, ability, competence
សមរភូមិ		/səmɔərophum/
	B13	battlefield
សមរម្យ		/səmərim/
	P2	good, logical (somewhat formal)
សម័យ		/sa?may/
	B19	era, time, modern
សមាជិក	P4	member of an organization
សមាធិ	P14	to purify oneself, to overcome passion
សមាន (= សម្បូរ)	B13	sea
សមាហរណ៍		/samu?nh? haNəl/
	P8	keeper of vital statistics (=ប្រធានបញ្ជី)
សម្ងាត់	B42	secret (adj.)
សម្ងាត់		secret (noun)

សង្ងំ	P14	to remain silent in the face of wrong, to condone; to brood
សង្ឃរាជ (សង្ឃរាជ)	P3	prince, nobleman (a title that can be given to people of non-royal birth)
សម្បត្តិ	/sombat/ P6	property, asset
សម្បូរណ៍	/sombun/ P9	plentiful, Abundant
សម្បូរណភាព	/- phiap/ P12	abundance
សរសើរបំផុត	B24	extremely; terrible; terribly
សម្ភារៈ	/sompharé?/ B10	supplies, material
សម្រាក	B9	to relax, to rest
សម្រាន្ត	B7	to sleep (formal)
សម្រាប់	B40	for; a set
សម្រាម	B10	garbage
សម្រុក	B8	to force one's way in without thought of consequences
សម្រេចចិត្ត	B30R	to decide, to make a decision
សម្លរ (ស្ល)	B33	stew-like dish
សម្ព័ន្ធមិត្ត (ព្រះសម្ព័ន្ធមិត្ត)	P12	love, mutual friendship
សម្លាប់ (ស្លាប់)	B47	to kill
សម្លាប់ខ្លួនឯង	B44	to commit suicide
សម្លុត	P16	to subdue, tame
សម្លេង	B33	voice, sound
សម្លេងសហរដ្ឋអាមេរិក	B33	Voice of America
សរសើរ	P12	to praise, to congratulate, e.g., សូមសរសើរ congratulations!
សរសេរ	P12	see សហរដ្ឋអាមេរិក
សរុប	B40R	to summarize (resume)
សរុបមក	B40R	in short, in brief
សល់	P10R	to remain, to be left over, remains
សវ	P10	to listen
សវនកិច្ច	P12	audience (with a dignitary)
សវនាគារ	P12	auditorium (formal)
សហ	/sana?/ P8	united
សហការី	/sana?karey/ P2	colleague, co-worker
សហគមន៍	/sana?kum/ P3	community (lit.)
សហប្រជាជាតិ	P8	united nations
សហប្រតិបត្តិការ	P16	cooperation (formal)
សហព័ន្ធ	P6	federation
សហរដ្ឋ	/sanha?rot/ B33	united states
សហរដ្ឋអាមេរិក	B33	United States of America
សហភាព	P11	union
សហភាពសូវៀត	P11	Soviet Union
សក្តិសិទ្ធ	/sa?sat/ P9	very effective
សា	P6	to do again, to repeat
សាជាថ្មី	P6	again, another time
សាក	B17	to try, to test
សាកល	P16	universe, universal
សាកលលោក	P16	the whole world, universe
សាក្សី	P6	witness
សាគរ	P12	ocean, sea (formal)
សាច	B15	meat, flesh, muscle
សាចគោ	B34	beef
សាចចៀម	B34	lamb (meat), mutton
សាចជ្រូក	B34	pork
សាច់ដុំ	B43R	muscle
សាចមាន់	B34	chicken
សាទរ	P12	to agree with pleasure; to respect; courteous and nice
សាទរសប្បាយចិត្ត	P	to complain, to bring suit
សាធារណៈ	/sathia/ P	generous; to general

សាធារណៈ	/sathiarona?/ P2	public
សាធារណៈការ	P2	public works
សាធារណៈរដ្ឋ	B35L	republic
សាន្ត (H)	/saan/ P2	calm
សាន្តស្ងាត់	P2	peaceful, calm
សាម	B33L	bland, flat (taste)
សាប៊ូ	B22	soap
សាមគ្គី	/saamakii P7	cooperation, teamwork
សាមញ្ញ	/saamaN/ P6	ordinary, general
សាមណេរ	/saamnee/ P13	a novice monk
សាមសិប	B6	thirty
សាយ	P12	dusk, evening (formal)
សាយណ្ហ	P12	dusk (literary)
សាយសោតិ៍	P12	banquet (formal)
សារ (H)	/saaré?/ P5	core
សារព័ត៌មាន	P3	news, press, information, newspaper
សារៈសំខាន់	/saara? sokhan/ B48R	essence, importance
សារវន្ត	/saravón/ P7	important (lit.)
សារុង	B23	sarong
សាលក្រម	/saan krom/ P6	letter announcing verdict of court
សាលា	B2	hall; school
សាលាឧទ្ធរណ៍	P6	court that reviews decisions of lower courts, referring cases with which it is dissatisfied to the appeals court
សាលាឃុំ	B23	district hall
សាលាជាន់ខ្ពស់		institution of higher learning
សាលាដំបូង	P2	court of the first instance
សាលាលហុ	/- lahu?/ P6	court for misdemeanors
សាលាស្មើរឃុំ	P6	equivalent to សាលាលហុ
សាលាសំណុំរឿង	P6	court of review (highest court in Cambodia)
សាលាស្រុក	P1	town hall
សាលាអាជ្ញាធរ	/- okrot/ P6	criminal court
សាលាឧទ្ធរណ៍	/- uttóo/ P6	court of appeals
សាំស៊ីលសាស្ត្រាសែ	B20	salicylate (from salicylic acid)
សាសនា	/sahsenaa/ P7	religion
សាស្ត្រ	/san/ P1	study of, science of
សាហាវ	P16	fierce, savage
សាឡាត់	B33	lettuce; salad (with vegetable)
សាឡុង	P3	salon
សិក្ខាសិក្សា	P13	study
សិក្ខាបទ	P13	a portion of Buddhist monastic discipline
សិក្សា	P1	to study (formal)
សិនៈ	B22	to comb (hair)
សិតទីភ=ស្នូនទីភ	P13	exclusively, only
សិទ្ធិ	/satthi?/ P7	a right, rights
សិន (សិនៈ)	B1	first, for a while, for the time being
សិរីមតៈ	P10	(Prince Sisowath) Sirik Matak
សិស្ស	B3	pupil, student
សុី	P6	to take a bribe
សុីសំបុល	P6	to take bribes
សុី	B14L	to eat (intimate style in the city; ordinary in the country)
សុីឈ្នួល	B41R	to go into domestic service; to take a job, usually menial

[illegible]	P4	to gamble
[illegible]	P4	It depends (on).
[illegible]	B11	to consume
[illegible]	B14	cyclo(pousse) pedicab
[illegible]	B2	to stop
[illegible]	B4	civilian
[illegible]	B10	hero, valiant
[illegible]	P7	Jihad, GK
[illegible]	B10	August
[illegible]	B10	military, pertaining to war
[illegible]	P1	to improve one's manhood
[illegible]	B10	almost
[illegible]	B10	wheat
[illegible]	P12	to sleep (clerical)
[illegible]	B7	then, ... only then, not first time, still
[illegible]	P1	San Ngoc Thanh (name of an anti-communist Cambodian politician)
[illegible]	B11	sorry
[illegible] (R)	1	in progress, currently going on (literary)
[illegible]		to be positive; to be safe; peaceful
[illegible]	B10	to be willing, to agree, to be sufficient
[illegible]	P6	reality
[illegible]	B1	how are you?
[illegible]	P1	peaceful, calm
[illegible]	P1	health maintenance, sanitation
[illegible]	P7	neutral, self-off
[illegible]	P7	well-being
[illegible]	P1	thank (formal)
[illegible]	B11	rain

[illegible]	B11	all, exclusively
[illegible]	P14	almost all
[illegible]	B11	evaluate
[illegible]	B11	soon
[illegible]	P	validation (lit.)
[illegible]	P	short for [illegible] courtroom
[illegible]	P	court investigator
[illegible]	B10	courageous, tough; persistent
[illegible]	B10	rather ... than...
[illegible]	P1	to bribe
[illegible]	P15	to recite, to chant
[illegible]	P15	to recite scriptures, chant prayers
[illegible]	B1	zero, nothing
[illegible]	B1	please; would like
[illegible] (ស)	B10	even
[illegible]	B4	garden, flower garden
[illegible]	B1	to ask
[illegible]	B14	to interrogate
[illegible]	B2 L	to ask after, to say hello to
[illegible]	P6	to ask, to investigate
[illegible]	P6	to investigate, to find out
[illegible]	B2	Thai
[illegible]	P10	Siem Reap (Cambodian Province)
[illegible]	B	book
[illegible]	P	matter, affair
[illegible]	P	draft
[illegible]	P2	property, goods /seetna?/
[illegible]	P2	economy /seethakeg/
[illegible]	P11	moon (literary)
[illegible]	B+1	penny, cent
[illegible]	P12	army (formal)

ស្រុកកំណើត N1 native land, birthplace

ស្លឹក N1 sheet, thatch

ស្លឹកឆ្នាំង N1 file, case, history, record of the case, (used with the courts)

ស្លូត (ស្លូ) B4 creation

ស្លាកសារ B2 ID card form

ស្លាក B11 letter, ticket

ស្លាកកំណើត N2 birth certificate

ស្លាកឆ្លងទឹកដី B42 passport

ស្លាកតង្វាយ health certificate

ស្លាកបង្ហាញកម្មសិទ្ធ B42 car title, car owner certificate

ស្លាកចុះបញ្ជី B42 car registration

ស្លាកការធានារ៉ាប់រង B42 insurance certificate

ស្លាបូ N21 cloth, dry goods; a kind of skirt

ស្វាយ (ស្វាយ) N1 a bundle tied so that it can be carried slung from the shoulder under the arm

ស្វិត (ស្វិត) V1A slow-moving, stolid

ស្វែង B1 a bundle done up in a woven mat or a hide

ស្ងាត B1 to rest

ស្ងាប់ B11 for, in order to

ស្ងាយ a set

ស្ងួត B11 warehouse, trash

ស្ងើច (ស្ងើច) V1 to recline

ស្នងការ (or ស្នងការ) B21 somebody loved, a friend; to love, to be fond of

ស្នង (ស្នង) V1A hatred

ស្នាក (ស្នាក) B+L to clean up

ស្នាយ (ស្នាយ) V1A bad smell, stink; to cause to smell bad

ស្នាំ B11 sensitive

ស្នាំ to be home

ស្នូរ B11 ear

ស្គរ B plate, dish

ស្គាល់ B/2 to be acquainted

ស្ងៀម P to be quiet, silent, to be still

ស្ងួត B to be dry, to make into powder; a drug

ស្ងោរ B/P3 stratum

ស្ងាប់ B1 to disband

ស្ងាត់ឈឹង B/2 very profound

ស្ងាត់ឆ្ងាយ B/P to keep

ស្ងាត់ជ្រៅ B/P to be private; too bad

ស្ងើ B/R to advise, to talk; to avoid

ស្ងើបរង្គាស B to reprimand

ស្ងើច B/R to avoid, please

ស្ងើចៗ P1 pro tempore

ឥស្សរ B/1 chief

ឥស្សរ adult

P1 elder, member of the royal family

ឥស្សរិយ P clear, evident

ឥស្សី B/1 spirit (nine)

ឥស្ត្រី B/R woman, women (formal)

ស្ថាន (ឧ ស្ថាន) P place

ស្ថានការណ៍ B/P situation

ស្ថានភាព P/P situation, state of affairs

ស្ថាបនា antepenult

P2 to build (formal)

ស្ថាពរ P/1 definite, permanent (formal)

ស្ថិតនៅ P1/1 to located (formal)

ស្ថិរភាព B/P to unbudge

ស្ទឹង B/1 small river

ស្ទូច B/R to lift (something) with a hook and string

ស្ទាត់ B/2 to be experienced

ស្ទាត់ជំនាញ P2 to be skilled, to be experienced

ស្ទាបអង្អែម P2 to caress, to fondle

ស្ទាវ B/P to search, to look for

ស្ទាវរកព័ត៌មាន B/P to search for information

ស្ទាវរកសារ B/P to search for information

ស្ទាវរកសារ B/P to search for information

ស្ទឹម B/1 to be full, to be satisfied

ស្ទឹមស្ទាប់ B/P to be full, to be satisfied

ស្ទឹមស្ទេច B/P to be full, to be satisfied

ស្ទើរ B/R almost, nearly

ស្ទើរតែ B/R almost, nearly

ស្ទេរ B/R to lean, to lean against

ស្ទេរ B/R to lean, to lean against

ស្ទះ B/R to be blocked, to be obstructed

ស្ទះ B/R to be blocked, to be obstructed

ស្ទះ B/R to be blocked, to be obstructed

ស្ទាក់ B/R to stop, to be stopped, to be detained

ស្ទាក់ B/R to stop, to be stopped, to be detained

ស្ទាក់ B/R to stop, to be stopped, to be detained

ស្ពៃក្តោប	B42	round cabbage
ស្ពៃកាប		Chinese cabbage
ស្ម័គ្រ	B40	to volunteer
ស្ម័គ្រចិត្ត	B40	to volunteer
ស្មា	B42	shoulder
ស្មាន់	P14	to become eager or in an act or thought to the exclusion of everything else
ស្មាន	B25	to think, believe, guess
ស្ម៉ប់	P14	to lose consciousness (eyes roll back in head)
ស្ម៉ងស្ម៉ាយ	P14	to meditate
ស្មុគស្មាញ	P7	complicated and difficult, "hairy"
ស្មើ	B43	to be equal, even
ស្មើគ្នា	B43	even, equal, equivalent, alike
ស្មៀន	B26	secretary, clerk
ស្មោកគ្រោក		smook krook
	P14	of filthy natita, nasty, filthy
ស្មោះត្រង់	B34	honest, straightforward
ស្មៅ	B41L	grass, weeds
ស្រង់	P7	to pick out, to extract, especially from water
ស្រប	P11	parallel, consistent with
ស្រស់	B31	fresh, charming, handsome, pretty
ស្រុកទាស	B40	ferryboat
ស្រុតស្រួច	P7	absolutely
ស្រា	B4	liquor
ស្រាប់	B41	already
ស្រាបតែ	B40	evidently
ស្រាយ	P12	to untie
ស្រាលៗ	B32	light
ស្រី	B9	lady, woman, girl, female
ស្រុក	B5	district, country
ស្រុកកំណើត	P15	country, nation
ស្រុះ	P10	altogether
ស្រុះស្រួល	P16	to do together
ស្រូវ	B34	uncooked, unmilled rice
ស្រួច	P10	sharp and pointed
(កាយសិល) ស្រួច	P10	spearhead forces
ស្រួល	B5	easy, comfortable
ស្រួលខ្លួន	B19	to be well, healthy
ស្រួលបួល	B25L	right, well, comfortable, orderly
ស្រួយរាសាច	B19	to shiver
ស្រេច	P6	already, complete
ស្រេចចិត្ត	P10	just, only
ស្រេចចិត្តលើ	B36	depends on, up to
ស្រេចលើ	P6	depends on, is up to
ស្រេចចិត្តលើឯណា	B32	it's up to you
ស្រែ	B24	rice field
ស្រែក	B42K	to shout
ស្រែះ	B37R	to sprinkle
ស្រោចស្រង់	P5	to save, to rescue
ស្រោមជើង	B22	stocking, glove
ស្រោមដៃ		glove
ស្ល	B31	to stew
ស្លាប	B35	wing, feather
ស្លាបព្រា	B20	spoon
ស្លាប់	B8	to die
ស្លឹក	P16	four hundred (old measurement) (= 10 ស្រឹង)
ស្លឹកឈើ	B40	a leaf
ស្លឹកឆ្នោត	P4	ballot
ស្លូត	P8	docile, tame
ស្លូតត្រង់	P8	decent, of good character
ស្លៀក	B22	to put on a lower garment
ស្លៀកសំពាក	B22	to get dressed, to be dressed

ង

ង្គ F1 head (literary)

ង្គការ F1 monetary issue (formal)

ង្គត់ង្គង់ natthaleekhan/ F1a signature

ង្គត់ង្គើយ F13 = ង្គត់ង្គង់

ង្គាង (ង) F11 to seem

ង្គាន B4 above, over

ង្គានទ្វារ B4 restaurant

ង្គានដ្ឋិតិ B4 Indian store

ង្គានថ្នូ B4 Thai store

ង្គាក B4a/B passive, drill exercise

ង្គាកបើង practice reading

ង្គាន B4/B1 to slice, to cut into strips

ង្គាល B4a to fondle, to wave

ង្គាលដៃ (ង) B4a to fondle (a ...)

ង្គាំ F11 to rape

ង្គាក់ F11 to rape

ង្គាក់ចិត្ត F11 to rape

ង្គាំង F11 to encircle, to surround

ង្គាំង B4 to fly, to soar, to glide

ង្គាំង B4a to play like a clown or acrobat; to be lazy

ង្គាប់ B4a to fall out

ង្គាប់ B4a/L to flow

ង្គាប់ការ B4a/L flow through

ង្គាប់ចូល B4 to flow into

ង្គាស B41 to surpass, exceed

ង្គាសពេលវេលា B42 it's too late

ង្គាំង B13 to be swollen, to be ill

ង្គាង B1 ...ready; hmm; wait

ង្គាងឬអត់? B5 ... yet?

ង្គាង B10/L well!, O.K.

ង្គាប់ B4a to fly (flapping wing)

ង្គេត D1 reason, matter

ង្គេតនេះបានជា B41 this is why

ង្គេតតែ B41 just because

ង្គេតម្តេចបានជា B/L why? (expects answer with several reasons)

ង្គេតម្តេចបានជា B1 why?

ង្គេរ B5 to tear

ង្គែកអាក្នុង F14 to reveal skeleton in the closet

ង្គែល B41 to swim, to struggle

ង្គាស្តុ F15 pocket

ង្គាសដៃប្រអប់ F15 purse, handbag

ង្គាះ B50 to fly (airplane) without flapping wings

ង្គាល B42 to call, to invite, to order (food)

ฉ

ช

ซ

	P1	man's inner garment, with a pocket
	P2	one thousand
	P3	personnel
	B1cL	I, me (non-formal)
	P10	selfishness
	B6	well, so, then, in that case
	P6	like that (spoken)
	P6	like this (spoken, short)
	B2	to invite; please (formal)
	N14	Sunday
	B5	well, miscarry
	B1	no, not
	B10	futile, useless
	B1	not to have, to be out of
	/a?tɛɛ?/ P10	too much (literary)
	/a?tɛɛ? pa?rɔmaa/ P10	maximum (literary)
	/a?ɨt, ʔtɛ/tə?/ P11	first, former
	/ʔtaa?/ P1	self
	/ʔtaa?ʔtaŋ/ P4	selfish
	- anŭlomanam P1	identification card
	/ʔaa?/ P2	first, primary; to explain
	/ʔaŋkaa/ P3	article, passage
	/ʔaʔsaa/ P6	primary interest
	/ʔaʔsaavaa?/ P	temporary (lit.)
	/ʔaʔnaa?naa/ P2	chief, director, head (formal)
	/ʔaʔnuʔkaa/ P6	to administer, to supervise, to operate, to direct, administrator (formal)
	P4	to govern (formal)
	/aʔthɨpɔdeypɔɔn/ P4	chairmanship, leadership
	/aʔthɨpatay/ P4	by power (literary)
	/aʔthɨpatay/ P7	sovereignty
	/ʔtrʔat/ P11	midnight (formal)
	/aʔnaa P2	not
	/aʔnaarthɨpatay/ P3	anarchy, disorder
	/anakɨt/ P14	future
	/aʔnuʔnaat/ B4cL	to give permission; permission (n.)
	/aʔnaa?/ P7	under, lesser
	/- pathian/ P7	vice-president
	/- krŏn/ P7	to help each other, to understand each other
	/- pɔɔlat/ P6	to strain attention; to abstain
	/aʔnaaŋkɔɔn/ P6	attached
	/aʔnumat/ P6	to decide, to approve (formal)
	/aʔnuvɔt P7	to execute, to follow, to apply
	/ʔtaaŋʔtɔɔt/ B	to intercede
	/ʔtaaŋkaa/ P14	intervention

ដើម្បី Pl: to have, to intend

ដើម្បីជា Pl: so as, to result

ដែរ B&I: also

ដែលទៀត B: earlier

B2: earlier

ដែលមើល Pp: to depend on; to eat

ដោយហេតុនេះ El: for that reason

ឌីកូដ B:2R: read

ឌីប្លូម៉ាត B&I: Indochina

ឌីប្លូម៉ាស៊ី Pl: Indochina

ឌីវ B: cat

ឌីវមិនហ៊ាន B: not to have; to look

ទឹក Pl: Indra (Hindu deity)

ទឹកប្រាក់ B:1L: [illegible] money

ទឹកប្រាក់ជាតិ P: [illegible]

ទៀត (ទៅ) B2: what?, what one?

ទំនិញ (ទំនិញ) B1: thing, goods, merchandise, food

ទំនិញ (វត្ថុទំនិញ) B1: thing, object, goods, merchandise

ទំនើប B1: now

ទំនើបនេះ B: now, nowadays

ទំនើបឥឡូវ B1: right now, now

ធំធេងល្អ Pl: impressive and well attended (used of religious festivals and ceremonies)

ធ្វើដូច Pl: like that, thus

ធ្វើទាហាន Pl2: general (military)

ធ្វើទារុណកម្ម P: perform criminal (torture)

ធ្វើទារុណកម្ម Pl: [illegible] (case of one act that is the result of the Monetary order. Also known as ធ្វើទារុណ)

ឲ្យ B7 so that, e.g., ថា ឲ្យ ខ្លាំងបន្តិច say it a little louder

ឲ្យការ B41 to tip off

ឲ្យខ្ចី B28 to lend

ឲ្យទឹក B29 as long as, provided that

ឲ្យបាំយ B27 ... so that it will be finished

ឲ្យអស់រអាចម៍ អស់រនាម P15 in detail, completely (colloquial)

ជ្រាប /ovaat/ P1 advice (literary)

ជ្រុងជ្រាំង P12 successful (used of an occasion)

ឪ B27L father (short for ឪពុក)

ឪពុក B6 father

ឪពុកក្មេក B15 father-in-law

ឪពុកពៅ B13 uncle (older than one's parent)

ឪពុកមា B13 uncle (younger than one's parent)

ឪពុកម្ដាយ B6 parents

អុំ B44 to row (a boat)

អុំទូក B44 to row (a boat)

អ៊ំ B18 address and intimate reference form for aunt or uncle older that parent

អរគុណ P11 thanks (noun)

អំណាច (-អាច) B24 power

អំណោយ (-យ) P12 gift

អាសារ P16 to make trouble for, to have trouble

អាសា P11 to appeal

អាសានរបស់(-រ-ស) P11 to appeal, to ask

អំពី B18 about, from, concerning

អំពើ P1 act, action

អាំង B33 to bake, broil, roast

អះអាង(-អះ-ង) P8 to guarantee, to assure

អ្នក B6 you; the one who, -er, person

អ្នកការចក្រពាល P8 leader (figurative); oppressor

អ្នកការិយល័យ B16 treasure, cashier

អ្នកការ P13 leader

អ្នកគ្រូ B1 (woman) teacher

អ្នកចាប់ចង P15 law enforcement officer with power of arresting without catching in the act

អ្នកចូលរួមចង P6 defendant

អ្នកចំការ B34R farmer (not rice)

អ្នកផ្សាយដំណឹង P11 correspondent

អ្នកជម្ងឺ B19 patient, sick person

អ្នកជាតិនិយម P7 nationalist (name of the organ of the Sangkum Reastr Niyum, Sihanouk's political party)

អ្នកជិតខាង B14L neighbor

អ្នកជំនាញការ P15 an expert

អ្នកនីតិបុរិយាន P6 plaintiff

អ្នកណា B2 who?

អ្នកតំណាងរាស្ត្រ P3 representative, congressman, M.P.

អ្នកទូត B54 diplomat

អ្នកទោស B42 convict, prisoner, criminal, guilty person

អ្នកធំ B14L big shot, VIP

អ្នកនេសាទ B44 fisherman

អ្នកនាំសារ B55 messenger

អ្នកបម្រើ B30R servant

អ្នកភៀសខ្លួន B47 refugee

អ្នកមាន B26L rich person, the rich

អ្នករងគ្រោះ P7 victim

អ្នកស្រុក P13 the people of a region

B24 farmer, peasant, country person

B24 you (impersonal, non-formal)

B2 what

B18 why so ...?! now ...!

☆ U. S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE : 1974 O - 535-272

BEST COPY AVAILABLE

FSI Language Publications Available from
Superintendent of Documents
Washington, D.C. 20402

BASIC COURSES

*Amharic	(Units 1-50)
*Amharic	(Units 51-60)
*Cambodian	(Units 1-45)
Cambodian	(Units 46-90)
*Cantonese	(Units 1-15)
*Cantonese	(Units 16-30)
*Chinyanja	(Units 1-63)
*French	(Units 1-12)
*French	(Units 13-24)
*Fula	(Units 1-40)
*German	(Units 1-12)
*German	(Units 13-24)
*Greek	(Vol. I)
*Greek	(Vol. II)
*Greek	(Vol. III)
*Hebrew	(Units 1-40)
*Hungarian	(Units 1-12)
*Hungarian	(Units 13-24)
*Kirundi	(Units 1-30)
*Kituba	(Units 1-35)
*Korean	(Vol. I)
*Korean	(Vol. II)
Lao	(Vol. I)
Lao	(Vol. II)
*Lingala	(Units 1-24)
*Luganda	(Lessons 1-94)
*More	(Units 1-48)
*Serbo-Croatian	(Units 1-25)
*Serbo-Croatian	(Units 26-50)
Shona	(Units 1-49)
*Spanish	(Units 1-15)
*Spanish	(Units 16-30)
*Spanish	(Units 31-45)
*Spanish	(Units 46-55)
*Swahili	(Units 1-150)
*Thai	(Units 1-20)
*Thai	(Units 21-40)
*Turkish	(Units 1-30)
Turkish	(Units 31-50)
*Twi	(Units 1-20)
*Vietnamese	(Vol. I)
*Vietnamese	(Vol. II)
*Yoruba	(Units 1-49)

Adapting and Writing Language Lessons
Contemporary Cambodian: Grammatical Sketch
Contemporary Cambodian: Introduction
Contemporary Cambodian: The Land and the Economy
Contemporary Cambodian: Political Institutions
*Finnish Graded Reader
*French Supplementary Exercises
*From Spanish to Portuguese
*German: A Programmed Introduction
Hindi - An Active Introduction
*Hungarian Reader
Indonesian Newspaper Reader
*Levantine Arabic: Introduction to Pronunciation
Luganda Pretraining Program
Modern Written Arabic
Russian: An Active Introduction
*Spanish Programmatic Course (Instructor's Manual-Vol. I)
*Spanish Programmatic Course (Student Workbook-Vol. I)
*Spanish Programmatic Course (Instructor's Manual-Vol. II)
*Spanish Programmatic Course (Student Workbook-Vol. II)
*Swahili General Conversation
*Swahili Geography
Turkish Graded Reader
Vietnamese Familiarization Course
*Yoruba Intermediate Texts

Supplies of all publications listed are limited, and prices are subject to change without advance notice.

*Tape recordings to accompany these courses are available for purchase from the Sales Branch, National Audiovisual Center (GSA), Washington, D.C. 20409.